



Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository



Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

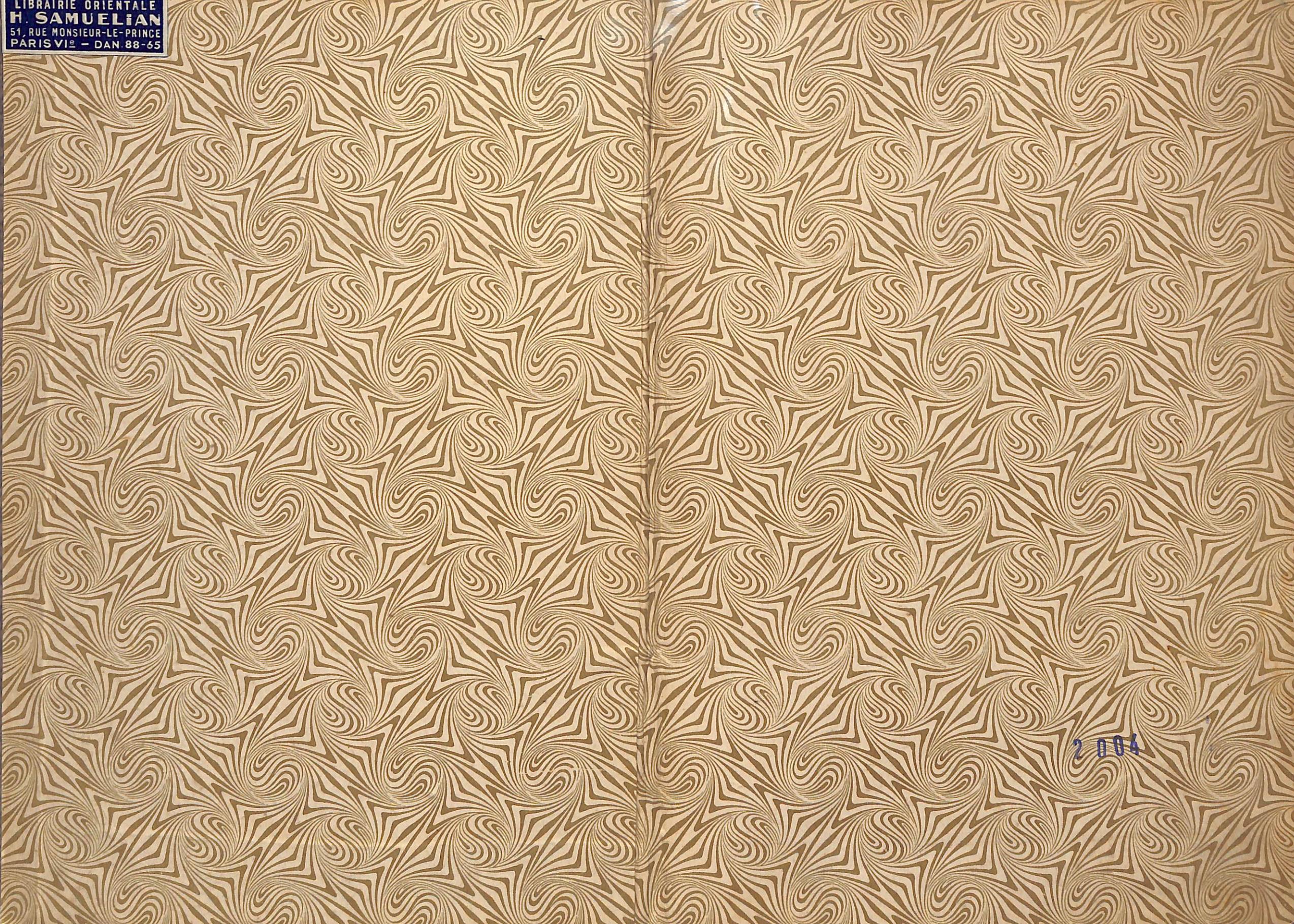
You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material



LIBRAIRIE ORIENTALE
H. SAMUELIAN
51, RUE MONSIEUR-LE-PRINCE
PARIS VI^e - DAN 88-65



2004

(167-4. h.)

110 182



ԳԱՌՈՒՏԱՆ ՀԱԹԷՐԱՍԸՆ ՍԷՐ ԿԻՉԷՆԹԻ
ՄՈՒՍԱՎՎԷՐ ԳՈՒԹՊԸ ՇԵՄԱԼԻ ՍԷՅԱՀԷԹՆԱՄԷՍԻ

ԺԻԻՆ ԳԼԷՆԻՆ ԷՍԷՐԻՏԻՐ

ՄԻԹԷՐԻՃՃԻՄԻ
ՅՈՒՀԱՆՆԷՍ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ



Մա՛արիֆի Ումու՛միյէ Նէղարէթի ձէլիլէսինին ըուխսաթը իլէ պի-
րինճի աէֆա օլարազ՝ խիւտավէնաիկեար վիլայէթի մաթպա՛ասընտա
թապ օլունմուշտուր

ԹԱՊԻԻ
ՄԷՀԷՄՄԷՏ ՇԱՔԻՐ

ՍԷՆԷ
1877

سیرکاشت

ՄԵՐԿԻԻԶԷՆՏ ԳԱՌՈՒՏԱՆ ԽԱԹԷՐԱՍԸ

قیودان
عاشرا
انکیزان قطب شمالی
حدا فوق العاده

ՄԵՐԿԻԻԶԷՆՏ ԳՈՒԹՊԸ ՇԵՄԱԼԻՑԷ ՍԷՅԱՀԷԹ
ՅՈՒՀԱՆՆԷՍ ՂՈՒԿԱՍԵԱՆ

وز او



ՄՈՒԳՍՏՏԻՄԷ

Ինսանըն կէօրմէտիկինի կէօրտիւկիւ վէ իշիթմէտիկինի իշիթ-
տիկի հալտէ՝ ալաճաղը լեղղէթ՝ ճիհանտէ պուլունան գարայիպաթ
կիպի պիհատ ու նիհայէթտիր :

Էկէր պիր ինսան գարանըգ մաղարատէ տօղուպ պէօյիւ-
տիւքտէն սօնրա՝ տիւնեայը կէօրմիւշ օլսա իտի՝ զիհնինին նէ՞ գա-
տար հայրան վէ աղլընըն նէ՞ տէրէճէ բերիշան օլաճաղի տէրքեար
օլարագ՝ անճագ հեր պիր մէվճուտաթ թէտրիճէ կէօրիւլտիւքճէ , ին
սանըն զիհնի գազանտըղը մալիւմաթա գանի օլմայըպ՝ տիւնեատա
միսի կէօրիւլմէմիշ վէ իշիտիլմէմիշ շէյլերին էվվէլա միւթալա՝ասը իլէ
մէշղուլ՝ վէ սօնրա պիթ թահարրի.քէշֆ ու իհտասընա մէվսուլ օլմասը՝
ձէնապը Պարիտէն ինսանա իտիլէն այրուճա պիր իհսան ու ինայէթտիր :

Պարտուսուս խարիթ ալէրտէ իսմ ու ճիսմի մէճհուլ մահալլերի
կէօղլերի իլէ կէօրմէք՝ վէ ուլումու ֆինուլն քիւթ իւլալտանէլերինտէ է-
սէրի կէօրիւլմէմիշ սանա՝աթ վէ հիւնէրլերի օրթայա գօյմագ՝ վէ հաթ-
տա շու իճրա՝աթ ուղրունտա ճան վէ թէն ֆիտա էթմէք՝ էվրօբա ա-
հայիսինին ահվալը գատիմէսինտէն ի.քէն՝ հէնուլ ալթը եիւլ սէնէլիք
Ամէրիգանըն վախի ահալիսի ծնարր պու կիւնքի կիւն կէշիպ մէտէ-
նիլէթ վէ թէրագղըյաթ խուսուլսուլնաթ կէօրթէրտիլի հալլեր՝ ատէթա



17727-59

իմթիհան մէյտանընտա օգուտուղի պիր տավէթտիր :
Աճէպա աղլըն վէզնինտէմի՞տիր պու ֆարգ : Հաչա՝ , աղըլ տէ-
նիլէն շէյ՝ էն գապա մահալլերտէ , վէ մէքեաթիպ վէ սայիր թալիմ-
խանէ պուլունմատըգ մահալլերտէ , վէ հաթտա էլ եէօվմ տիւնեա-
նըն էն վախի ատէմի օլուպ՝ շիյ պալըգլա եաշայան էսկիմօլուարտէ
պիլէ՝ իգթիգասը հալինտէ՝ ձէնապը Հագկըն պիլա միւսթէսնա իհ-
սան էթտիկի պիր նիմէթտիր :

Աճէպա պու գատար սէյահէրին կէմիլերի իլէ պերապեր Պահր
Մուհիթտէ նիհան՝ վէ իսմ ու րէսիմիլերի՝ վիճուտլերի իլէ պերա-
պեր սէյահաթ եօլունտա գուրպան օլմալերի՝ ագճէ գազանմագ վէ
եախօտ զէֆգ ու սէֆա իթմէ.ք իշիւնմի՞տիր : Հաչա՝ , պունյարըն
քեաֆֆէսի՝ տիւնեատա էսրար գաբուլարընը աշմագ՝ վէ իսմինիէօլ-
տիւրմէլերէ.ք էօլիւմ գաբուլարընտան գաշմագ իշիւն պիր թէտպիր
օլուպ՝ պու իսէ ալիմլեր ինտինտէ միլեարլարճա պիր սերվէթտիր :

Սէյահաթ՝ վէ սէյահաթնամէլերի գրա՝աթ՝ ինսանըն մալիւմաթ
բէնճիրէսինի աչան պիրինճի մատտէլերտէն օլուպ՝ պիր գաչ սէնէ-
լերտէն պերու հեր տէվլէթ վէ հեր միլլէթ՝ եիւզլերճէ կէմիլեր՝ վէ
պինլերճէ ճանլար՝ վէ միլեօնլարճա քիօէլեր գայ վէ թէլէֆ իթմէ.ք-
տէ՝ վէ շիրքէթլեր ագտը իլէ՝ քիմի Գուլթպը Շըմալիլէ՝ վէ քիմի
Գուլթպը ձէնուպիլէ , էվվէթ քիմիսի Ա.ֆրիգա մէրքեղինէ վէ քիմի-
սի Օգիանիա ճիհէթինէ քէշֆիյաթա կիտիւպ վէ պուզլար վէ գում-
լար իւզէրինտէ՝ « ՊՈՒ ԶԱԹ ՖԻԼՍՈՒ ՄՍԱՂԱԼԻՆ ՔԷՇՖԻԱԹԸ
ԵՕԼՈՒՆՏԱՍ ՎԷ ԹԷՐԱԳԳԻՅԻ ՄԱՍՐԻՖ ՈՒՂՐՈՒՆՏԱ ՖԷՏԱՅԸ
ՃԱՆ ԷԹՄԻՇՏԻՐ » իւնվանլը պիր թաշ տիքտիրիպ թէսէլի պուլ-
մագտա օլմալերի ճիհանէ պէօյիւ.ք պիր իպրէթտիր :

Իշթէ պու գապիլտէն օլմագ իւզրէ՝ Ֆրանսա մուհարրիլերին-
տէն մէշուր վէ նամտար Մ . Թիւլ վէրնին (Ինկիլիզլերին Գուլթպը
Շըմալիլէ Սէյահաթը Ֆէվգէլատէօի) նամը իլէ նէշը իլլէտիկի սէ-
յահէթնամէ Ֆրանսըղճատէն լիօանը Թիւրքիլէ թէրճիւմէ վէ թապ
իտիլերէ.ք՝ իշթէ պու ճիւզտէն իթիպարէն մէվգի ինթիշարէ գօ-
նուլմուշ օլմաղլէ՝ արթըգ միւթալա՝ասընտա միւնթագրը օլան տէ-
վամ ու րաղպէթ՝ օգույանլարըմըղըն հիմմէթինէ այիտ պիր միւր-
վէթտիր :

Յովհաննէս Ղուկասեան

ԳՍԲՈՒՏԱՆ ՀԱԹԵՐԱՍՈՂՆ ՍԷՐ ԿԻՒԶԼՇԹԻ
ՄՈՒՍՍՎՎԷՐ ՍԷՅՍԱՀԵԹՆԱՄԷ
ԻՆԿԻԼԻԶՆԵՐԻՆ ԳՈՒԹՊԸ ՇԸՄՍԱԼԻՅԷ ՍԷՅՍԱՀԵԹԻ
ՖԷՎԳԷԼԱՍՏԷՍԻ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

ՖՅՐՎԱՐ

Պին ուքիզ եիւզ ալթմըչ սէնէսի նիսանընըն պէշ թարիխի
Լիվէրբուլ Հէրայտ գաղէթասընտա « Եարըն թէլաթումը (1) տէր-
եանըն քէսպի սիւքիւնէթ իյլէտիկի անտէ՝ Ֆորվար նամ Պրիզ պի-
րինճի Գ . Զ վէ իքինճի Րիչար Եանտօն նամ Գարուտանլարըն զի-
րի գօմանտասընտա օլարագ՝ պիր մէճհուլ մահալ թահարրիսի իչիւն
Նէվ Բրէնս Տօգստան հարաքէթ խտէճէքսիր » տէյու պիր պէնտ
կէօրիւմիւշտիւր :

Ինկիլթերրանըն թիւճար եաթաղը պուլունան պիր լիմանըն-
տան պիր պրիզին հարաքէթի՝ բէք մուհիմմատտէ օլմատըղը կիպի՝
իքի միլ վիւսաթընտա պուլունան էօյլէ պիր լիման տախիլինտէ՝ հէր
միլլէթ վէ հէր սահիպի սէրվէթին պինլէրճէ կէմիլէրի արասընտա՝
օնուն ֆէրգինէ քիմ՝ վարապիլէճէք իտի :

Լաքին նիսանըն ալթընճը կիւնիւ սապահլայըն՝ պէօյիւք պիր
իզտիհամ Նէվ Բրէնս Տօգս սահիլինի գարլամըչ իտի : Կէօյաքի պու-
չէհրին հէր սընըֆ էֆրատ պահրիյէսի պէյնինտէ օնու կէօրմէք ի-
չիւն՝ մախսուս պիր իթթիֆագ վար իմիշ : Ճիվարտէ պուլունան
ֆապրիգա իչճիլէրի քեամիլէն իչլէրինի , վէ թիւճար թագըմը մա-
ղաղալարընը , վէ քեաֆֆէյի էսնաֆ տախի տիւքեանլէրինի թատիլ
էթմիչլէր , վէ սահիլ իւզէրինտէ պուլունան ընկեարէնք արապա-
լէր՝ հէման սէյիքճի հումուլէսի թաշըմագտէ պուլունամուշլար իտի :

(1) Տէնիզին պիր թէրաֆտան տիկեր թէրաֆա չալգանմասը

Զանն իտէրսինքի պիւթիւն շէհիր ահալիօինին պունտան պաշ-
կա հիչ պիր մէշղուլիյէթի օլմայըպ՝ հէման Ֆորվարըն հարաքէթին-
տէ հաղըր պուլունմագ իմիշ :

Պու Ֆորվար եիւզ եէթմիշ թօնօլուգ՝ ալթընտան չարգլը վէ
եիւզ եիրմի պարկիր գուվվէթինտէ պիր իսլիմ մաքինալը պրիզ ի-
տի : Հէր նէ գատար պու պրիզին լիմանտէ պուլունան սայիր պրիզ-
լէրէ միւպային պիր հիյէթի վէ ինզարը ումումիտէ ֆիվգէլատէ
պիր ճիհէթի եօգ իտի իսէտէ՝ էրպապը թարաֆընտան պու պրիզ-
տէ՝ շիւքհէսիզ պազը հասսէլէր կէօրիւլիւր իտի :

Հաթտա պու սէֆինէնին եագընընտա լէնկէր էնտազ օլան
Նօթիլըս կէմիսինտէ պիր սիւրիւ թայիֆէ՝ Ֆորվարըն սուէրը ին-
չայիէսի հագկընտա պին տիւրիւ զիւլմէրէ զահիպ օլուր իտի :

— Մէսէլա թայիֆէյի մէրգումէտէն պիրիօի տէտի—Ղանըմ պու
նէ՝ թօհաֆ սէրէն թաղըմը : Ստէթմի՝տիւքի իսլիմի սէֆինէլէրտէ
օլ գատար քէսրէթ իւզրէ եէլըքնլէր պուլունան :

— Լօթէտէն էնլի՝ գըրմըղը եիւզիւ պիր միւզըմ՝ ճէվապ վէր-
տի—Պու կէմինին մաքինասընտան զիյատէ՝ սէրէն թաղըմընտա տըղ-
գաթ օլունմալըտըր , վէ պունուն եօգարքի եէլըքնլէրինէ օլ գատար
էհէմիլլէթ վէրիլմէսինին սէպէպի շուտուրքի էքսէրի հէվա աշաղքի
եէլըքնլէրէ զըտ օլտուղունտա՝ օնլար գարանըր՝ վէ եօգարքիլէր իշ-
լէր : Պէնիմ էֆքեարըմճա պու Ֆորվար կէմիսի եա Գուլթալը ճէ-
նուպիլլէ վէ եա Գուլթալը Շըմալիյէ կիթմէք իչիւն եարըմըչ օլտուղի
շիւքհէսիզտիր , զիրա օրատա պուլուլու սաղլար կէմիլլէ իզթիլա ի-
տէն ըուզկեարը պազը տէֆա թուլթար վէ հէվա եիւքսէքտէն էսէր :

— Իւչիւնճիւ պիր թայիֆէ տահա ճէվապ վէրտի—Ֆիլհաղըգա
ուսթա Գօրնիլ հագկընըղ վար : Եու տօգրուտան տօղրույա տէնիզէ
ինէն պուլուն տիրէյինին ֆէրգինտէ օլտունուզմու :

— Ուսթա Գօրնիլ ճէվապէն—Պագ հէլէ պագ , իւսթիւտէ պիր
ուսթուրա կիպի գըլաղըլը վէ մէթին , վէ սիւրաթը քեամիլլէ իլէ
ֆըրլատըգտա իւչ գատէմէ պիր կէմիլլի՝ իքիյէ պէօլէրճէսինէ քէս-
կին պիր պուչաղա գարլըտըր :

— Մէրսէյ լիմանընտան պիր լիման ըյիսի ճէվապ վէրտի—Շիւք-
հէսիզ : Զիրա շու պրիզ իսլիմլէ կիթտիքտէ՝ կիւզէլճէ սա՛ւթտէ
օն տէօրթ միլ մէսաֆէ գաթ իտէր , հաթտա բըօվասը եարըլաղը
էսնատէ ազընթըլը քէստիլինի կէօրմէք պիր Նիքմէթ նէվինտէն
իտի : Իթիմատ իտինքի շէյթան կիպի եէօրիւր :

— Ուսթա Գօրնիլ պիթէքրար—Հէլէ եէլքէն աշտըգտա՝ հիչ զահ-

մէթօրղէ ըրւղկեարըն իչինէ սալը վերլիւր վէ էլիլէ գօմանտա օ. լունա պիլիբ : Էկէր շու կէմի Պութպ տէնիղլերի իլէ թէճըրւպէլերէ գալըըյմայաճադ իսէ՝ պէնիմտէ իսմիմ Գօրնիլ օլմասըն : Իշթէ սի. զէ պիբ մալիւմաթ տահա : Տիւմէնին պաշը իչինտէն կէչըրիւմիշ օլան շու հալղա կիպի պէօյիւք աէմիբի կէօրտիւնիւզմիւ :

— Ուսթա Գօրնիլի տիյնէյէնլէր ճէվապ վերտիլէր—Սահիհ էօյլէ ! Լաքին աճէպա պունտան նէ՞ չըդար :

— Ուսթա Գօրնիլ թահգիրամիղ պիբ հիյէթլէ—Չօճուղարըմ, պունու անլամադ իսթէրիսէնիպ՝ նէ կէօրէպիլիբսինիզ, նէ աիւչիւնէ. պիլիբսինիզ : Պունուն էսասը տիւմէնի ետրինէ գօլայճա գօյմադ վէ չըդարմադ իչլինտիբ : Պիլմէյօրմու՝ սունուղ.քի պու պուղլար օրթա. սընտա էքսէրի էն էհէմ պիբ մանօլրատըր :

— Թէքմիլ թայիֆէլէր ճէվապ վերտիլէր—Սահիհ թամաըր :

— Իչլերինտէն պիբիսիտէտի—Պիսիսուսուս պու պրիղին հուճու. լէսի՝ ուսթա Գօրնիլին էֆքեարընա միւթապըգտըր, գիրա պու կէ. միլէ սիւար օլան Պիլիթթօնտան տուլտուճքի՝ պու Չօրվար պէշ ալ. թը սէնէ իչլին զախիբէ վէ քէօմիւր ալմըշտըր, վէ գախիբէ վէ քէօ. միւրտէն պաշլա հուճուլէսի օլմայըպ՝ եալընըզ եիւնտէն ըուպալէր իլէ Չօգեա տէնիլէն տէնիզ տանասը վէ տէնիզ.քէլբի տէրիլէրի վարտըր :

— Ուսթա Գօրնիլ ճէվապէն—Տէմէքքի շիւքհէ իտէճէք ետրի գալմաաը : Լաքին աօսթուճ, մաաէմքի սէն Պիլիթթօնու թանըյօր. սուն՝ նէրէյէ կիտէճէքլէրինի սանա սէօյլէմէտիմի :

— Խայըր, չիւնքի օտա պիլմէյօր, թայիֆէսի շէօյլէճէ պիլա մու. ըրատ աիւղիւմիւշտիւր : Նէրէյէ կիտէճէքլէրինի՝ մուաօրլէթ իթ. մէաիքտէն սօնրա պիլէմէյէճէքտիլէր :

— Էթթէտէն իթիգատսըզըն պիլիսի—Սազըն պունլար էճիննիլերէ գավուշմաղա կիթմէսինլէր ! Րէվիշի հալտէնտէ էօյլէ անլաշըլըյօր !

— Պիլիթթօնուն աօսթու աթէչլէնէրէք—Լաքին պիլիբսինիզ նէ՞ իւճրէթ ! Ամմա նէ՞ իւճրէթ ! Ստէթինին պէշ գաթընտան զի. յաաէ իւճրէթ : Էկէր պէօյլէ իթմէմիշտէ օլսա իտի՝ Րիչար Ծանտօն պու կիպի պիբ մատտէտէ հիշ քիմսէյի պուլամայաճադ իտի : Պէօյլէ աճայիպ շէքիլաէ վէ նէրէյէ կիթտիկի պիլինմէյիպ՝ հաթտա կէրի տէօնմէյէտէ բէք նիյէթի եօգ կիպի կէօրիւնէն պիբ կէմիտէ հէ ! Պա. նա սօրար իսէնիզ, վալլահի, հիշ պիբ վազըթտա պու սէյահաթ պէնիմ իշիմ տէյիլտիբ :

— Ուսթա Գօրնիլ—Իչինէ կէլիբ եա կէլմէզ, տօսթուճ, սէնտէ Չօրվար կէմիսինէ թայիֆէ օլամազսըն եա :

— Նէ՞ իչլին :

— Չիւնքիւ սէն պու սէյահաթա եարար պիբ առլմ տէյիլտին : Էվիլ տաէմլէր պունուն խարիճինտէտիբ : Սէն իոէ ֆամիլեա սա. հիպլերինին բէք պէօյիւք սընըֆընտան օլտուղին ճիհէթլէ՝ շու սէօզ սէնին աղղընա պիլէ եազըշմաղ : Սէնճէ պու սէօզլէր՝ եալընըզ դուվլէթ թէճըրւպէսի օլուպ՝ պիլհուտէ պիբ խիւլեատըր :

Մէրգում թայիֆէ իլէ պիւթին ըրիֆէգասը ուսթա Գօրնի. լին շու շադասը բէք հազլը օլտուղունու պէյան իտէրէք՝ դահգա. հայա պաշլատըլար :

— Գօրնիլ քէնտի քէնտինէ քէյֆլէնէրէք—Հալեա պու կէմինին իսմի պիլէ սօն տէրէճէ տէհէթլիտիբ : Չօրվար ! Եանիյա՝ Նիլերի Սիւր ! Ա.մ. մա նէ՞րէյէ դատար : Հալեա Պարուտանըն իսմի հիսապա գօնուլմայօր :

— Սաֆտէրուն սըֆաթլը կէնճ թայիֆէնին պիբիսի ճէվապ վէր. տի—Խայըր ճանըմ պիլինիյօր : Հէրքէս պիլիբ :

— Նասըլ թանըլըյօրմու՝ : Հէրքէս պիլիբմի :

— Էօյլէ եա շիւքհէսիզ :

— Հայ չօճուգ հայ Ծանտօնու Չօրվարըն Պարուտանըմը՝ զանն էթտին :

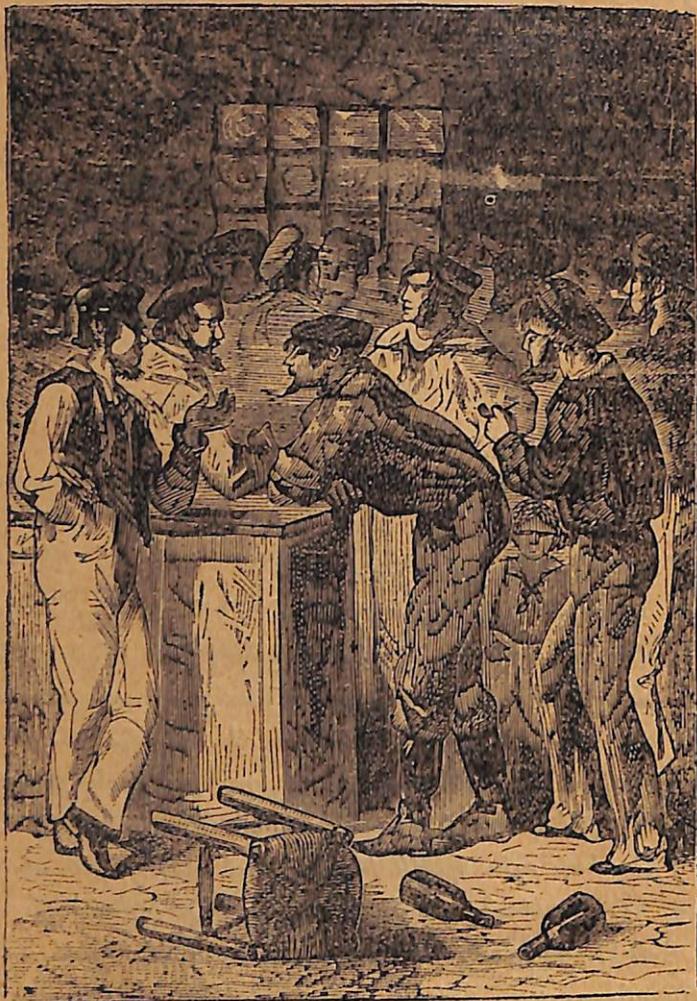
— Կէնճ թայիֆէ—Լաքին . . .

— Ծանտօն պաշկա պիբ շէյ օլմայըպ՝ անճադ պիբ Լնկիլիղ կէմի. սինին իքինճիսիտիբ : Վազա՝ա լէտէլ իմթիհան էհիլիլթի նիւմայան օլան ճէտուր վէ գահրաման պիբ պալէնաճը օլուպ՝ պահատըր պիբ հէմշէհրի՝ վէ հէլ ճիհէթլէ գօմանտայա միւսթահազ օլան թայիֆէ. լէրտէն պիլի իսէտէ՝ Գօմանտան օ տէյիլտիբ : Հասըլը սէնտէն պէն. տէն, վէ հաշա իթիպարը իթիպարըմտան զիյատէ պիբ Պարուտան տէյիլտիբ : Քէնտիսի պու կէմի իւղէրինտէ հէր շէյին սահիպ ու մա. լիբի օլաճադ գաթը թանըմաղ : Վազթը կէլտիքտէ՝ վէ պիլմէմիլքի աիւնեանըն հանկի գըլըսընտա՝ ասըլ Պարուտան նասըլ առլմ իսէ՝ մէյտանա չըգաճադտըր : Չիրա Րիչար Ծանտօն՝ կէմիլի քիւրքէնին հանկի ճիհէթինէ սէվգ իտէճէկինի հէմ սէօյլէմէմիշ վէ հէմտէ սէօյլէմէյէ ըուխսաթը եօգտուր :

— Կէնճ թայիֆէ տէտի—Ուսթա Գօրնիլ, օրասընրտա պիլէսինիզ. քի՝ կէմիտէ պիբիսի տահա թավսիլէ օլունուպ՝ պու իքինճիլիք մէ. մուրիլէթինին Ծանտօնա թէքլիֆ օլունտուղու մէքթուպտա խապէր վէրիլմիշիտի :

— Գօրնիլ գաշլէրինի տիւրէրէք—Նէ՞ տէյօրսուն, Չօրվարտա Պարուտան վար տէյու պանա իտտա՝ամը՝ իթմէք իսթէրսին :

- Էլպէթաէ ուսթա Գօրնիլ :
- Նէ , պանամը՞ սէօյէյօրսուն՞ :
- Շիւբհէսիզ : Չիւնքիւ պունու Րէյիսի Թայիֆէ ձօնսօնտան տուլտում :
- Նէ՞ ձօնսօնտանմը :



- Էվվէթ , քէնտիսիտիր պանա սէօյէյէն :
- ձօնսօն սանա սէօյէտի հէ՞ :
- Սէօյէմէսի շէօյէ տուրսուն՞ պանա Գաբուտանը պիլէ կէօսթէրտի :
- Գօրնիլ շաչրրուպ -- կէօսթէրտի հէ՞ :
- Էվվէթ կէօսթէրտի :
- Բէք էյի , սէն ծնու կէօրտիւնմիլ :
- կէօղէրիմ իլէ :
- Բէք ալես , նասըլ՝ առէմ իմիլ :

- Պիր քէլը
- Պիր քէլըմի
- Թէքրար — տէօրթ ահազլը քէլըմի
- Էվվէթ

Նօթիլիւս կէմիսի թայիֆէլէրի պունա բէք վիյատէ թաճիւպ իտիւպ ալըգ ալըգ պաղմաղա պաշտառլար . վէ պաշկա պիր իուսուստա օլայտը կիւլէ կիւլէ շաթլայաճաղլաթուր . ֆիլ հաղըգա եիւղ եէթմիլ թօնօլուղ պիր պրիքին դաբուտանը քէօբէք օլսուն !!! արթըգ պուրասը կիւլմէտէն շաթլանըլաճաղ շէյտիր . լաքին տօղրուսու պու ֆօրվար կէմիսի էօյլէ ֆէվզէլատէ պիր կէմի իտի քի հագկընտա սէօյլէնիլէն աճայիպ սէօղէրին իսթիհզա իտիլմէսի շէօյլէ տուրսուն՞ մէղքիւր կէմիսին հիլէթի հաղըրէսինէ տայմա նաղարը արգաթ՝ վէ պասըրը պասիրէթլէ աթֆը հայրաթ իթմէք սէզա օլտուղունտան՞ ուսթա Գօրնիլ պիլէ կիւլմէզիտի

— Գօրնիլ տէֆա կէնճ թայիֆէեէ խիթապէն — բէք էյի , ձօնսօն սանա պու նէվիճատ դաբուտանը՝ եանի պու քէլըի կէօսթէրտիմի՞ վէ սէնտէ կէօրտիւնմիլ

— Էվվէթ , հաչա թէշպիհ , սիղի նասըլ կէօրլէյօր իսէմ ծնուտա էօյլէ կէօրտիւմ

— Թայիֆէլէրին ճիւմլէսի՞ ուսթա Գօրնիլէ սօրտուլար — սէն պու իշէ նէ՞ աերսին

— Գօրնիլ թէլաչլը թէլաչլը ճէվապ վէրիպ — վալլահի պէն պունա պիրէյ տէյէմէմ . իհթիմալքի պու Ֆօրվար կէմիսի պիր շէյթան կէմիսի օլմալը եախօտ թիմարխանէ տէլիլէրինին կէմիսի օլմալը

Րէյիսի թայիֆէ ձօնսօնուն պու կէնճ թայիֆէյի իսթիհզա իթմիլ օլտուղունու թայիֆէլէրտէն հիչ պիրիսի իտտա՞ա իտէմէյիպ ճիւմլէսի սաքիթ օլտուղլարը հալտէ՞ հարաքէթ թէտա . րիքեաթընըն խիթամը եաղըն օլան Ֆօրվարա նաղար իթմէկէ պաշտառլար

Պու քէլը մէսէլի շէհրին հեր թարաֆընա միւնթէլիր օլմասը իլէ՞ հերքէս կերէյի կիպի մերադ իտիպ ֆէվզէլատէ պիր հայվան օլմայան մէղքիւր քէլը դաբուտանը կէօղէրի իլէ կէօրմէք իսթէրլէր իտի

Պախուսուս չօգտան սէրի Ֆօրվար կէմիսի սւմուճուն նաղարը արգաթընը ճէլպ իթմէքտէ իտի . պունուն սուէրը ինչայիէսինտէ պուլունան դարայիպաթ պի հիսապ ! վէ օլ դարայիպաթը չէվիլէն էսրար իլէ պերապէր դաբուտանը թարաֆընտան սրըրէն իտիլէն

Թէտարիքեաթ ! վէ թայիֆէսինին թէրթիպի էմրինտէ օլան ինթի-
խապաթ ! հէլէ Գիչար Շանտօնուն քէնտի թէրթիպաթ վէ թէզեր-
նաթընտայ թօհաֆ պիր թարղիլէ իթտիկի իքտամ ! վէ չօդ քլմսէ-
լէրին իշթիպահընը միւսթէլզէմ օլմագտէ պուլունան մէզքիւր կէ-
մինին կիտէճէկի մահալ պինամ ! հասըլը հէր պիր շէյ պու պրիքէ
բէք զիյատէ աճայիպ վէ զարայիպ պիր հիյէթ վէրմէքտէ իտի

Մէրաքըլ վէ էֆքեարը՝ հաթտա ֆէյլէսօֆ պիր քիմսէ իչիւն
պէօյլէ հարէքէթէ հազըրլանմըլ օլան պու կէմիյէ իտիլէն տըգաթ
գատար թէսսիրլի հիչ պիր շէյ օլմատըղը միսիլլի՝ օլ կէմինին տէ-
նիլլէ օղրաչուպ ըուզկեարիլէ չարքըլմասընտա , պախուսուսա վտէթ-
լէ պիր տահա պու կիպի լիման եիւզիւնիւն կէօրիւլիպ կէօրիւլ-
մէմէսի մէճհսլ պուլունան պէօյլէ աճայիպ պիր սէեահաթ էսնա-
սընտա՝ օլ կէմինին արտընտան պաղանլարըն տէրին տիւչիւնճէյէ տալ
մասը՝ վէ թապիյաթըն մուզայիրի օլարագ գուհուրա կէլէն ուֆագ
թէֆէք թօհաֆ շէյտէ գուլաք ասմայան ատէմլէրին պիլէ պու
եիւզտէն զիհինլէրինէ մէրագ ալմասը թապիտի

Իշթէ Ֆօրվարտա պու գապիլտէն իտի . հէր նէ գատար սէ-
յիրճիլէրին միւլահազաթը ուսթա Քօրնիլին էֆքեար ու միւթալա-
թը տէրէճէսինէ վարամատը իսէտէ՝ իւչ այտան պէրու տէտիմքի
տէտիքի կիպի գըլլուգալ չօղալուպ՝ Լիվէրբուլ էհալիսինէ պիր պէօ-
եիւք միւպահէսէ գաբուսու աչըլտը

Պու պրիք՝ Մէրսէյին սօլ գըբըսը իւզէրինտէ՝ իսլիմլի գայըգ-
լարըն տայիմա կիտիպ կէլմէլէրինտէն տօլայը լիման տախիլինտէ
շէհրին պիր քասապասը կիպի օլան Պիրքէնհէա թէրսանէսինտէ՝ ինչա
տէթկեահընա գօնուլմուչ իտի

Պու կէմիյի ինչա իտէն Սքօթ քօմբանեասը՝ Ինկիլթերանըն
էն մահիրլէրինտէն պիրիսի օլուպ մա՝ մաֆիյէ Բիչար Շանտօն թա-
րաֆընտան վէրիլէն մուֆասսալ խարիթա՝ վէ թարիֆէսինտէ՝ հումու
լէ գուվվէթի իլէ ճէսամէթի՝ վէ պրիքին նուամունէսի իլէ մէթանէթի
թէքմիլէն կէօսթէրիլմիչիտի

Պու թէշէպպիւսաթտէ՝ բէք ուսթա պիր կէմիսինին զէքեալէթի
անլաչըլըր իտի . վէ Շանտօնուն եէտինտէ քիւլլիլէթլի ագճէսի պու
լունտուղունտան հէման իճրասընա պաչլանըլըպ մէճհուլ սահիպինին
թարիֆի իւզրէ վէ քէմալի սիւրաթլէ իշ իլէրու վարտըրըլըր իտի

Էլ հասըլ պրիքին գայէթ մէթին օլարագ ինչասըր էքմալ ի-
տիլտիկի ճիհէթլէ բէք պէօյիւք միւլիլիւլաթա մուգալէմէթ իտէ-
պիլէճէկի գահիր վէ պահիր իտի , զիրա պունուն ախապ թորաֆ-

լարը տախի նիհայէթ տէրէճէ սերթլիկի մէշհուր օլան պիր նէվի
հինտ մէշէսինտէն օլուպ՝ գալըն տէմիր գուչաղլարլա պաղլանմըլ
իտի . հաթտա կէմիճիլէր թարաֆընտան՝ պու տէրէճէ մէթին
պիր կէմինին թէքնէսի նէ՝ իչիւն տիկեր իալիմ կէմիլէրի կիպի սաճ
իլէ գաբըլանմամըլ տէեու սօրուլուր՝ վէ պունլարա մէզքիւր կէմի-
նին մէհէնտիսի հէր քիմ իսէ՝ պու եօլտա տավրանմադա հազկը վա-
րըմըլ տէեու ճէվապ վէրիլիւր իտի

Եավաչ եավաչ պրիք թէրսանէսէ քէնտինի կէօստէրիպ սուէ-
րը ինչայիէսինտէքի մէթանէթ՝ վէ սանաաթ՝ էրպապընա թաաճիւպ
վէրիւր իտի . զիքը օլունան պրիքին պուրուն տիրէկի Նօթիլիւս կէ-
միսի թայիֆէլէրինին ֆարք իթտիկի կիպի օնուրկասը իլէ պիք
տօղրու քէւչէ շէքլ իտէր իտի . վէ պաչը Նէվգասթլ շէհրինին Հավ-
թօրն ֆապրիգասընտա տէօքիւլմիւչ պըչադ կիպի քէսիլին՝ շաիր շէ-
լիքլէ գաբըլ իտի . մէզքիւր շէլիկին կիւնէչտէ բարլամասը (հէր
նէ գատար ալաթը հարպիլյէտէն օլտուղունա տայիր պիր իմարէի
սարիհա եօղիսէտէ) պրիքէ պաչկա պիր հիլէթ վէրիւր իտի . պուն-
տան մաստէ պաչ թարաֆընըն սէտինտէ՝ պիր տինկիլ իւզէրինէ գօ-
նուլմուչ օլան օն ալթըր գալիպըրալըր թօք՝ գօլայնա հէր թարաֆա
շէվէրիլէ պիլիւր իտի . վէ պու թօք տախի պուրուն տիրէկի կիպի
(հարպա մախսուս պիր շէլի եօղ իտի իսէտէ) բէք կիւզէլ վէ սա-
նաաթլըր իտի

1860 սէնէսի շուպաթընըն պէշինճի կիւնիւ պու աճայիպ կէմի-
բէք չօդ սէլիրճիլէր էօնիւնտէ՝ քէմալ մուաֆաղըեթլէ տէնիզէ
ինտիրլիտի

Լաքին պու պրիք մուհարէպէ վէ եախօտ թիւճար կէմիսի
օլմայուպ՝ հէլէ էյլէնճէ ֆըրրգաթինի հիչ աէյիլտիրտէ՝ աճէպա նէտիր .
զիրա պիր ուֆագ էյլէնճէ կէմիսի իչիւն անպարընա ալթըր սէնէլիք
գալիսիլէմի՝ գօնուլուր

Սճէպա Էրէպիւս վէ եա Թէրրօր կէմիլէրինի՝ վէ եախօտ ձօն
Ֆրանքլին նամ մէշհուր գաբուտանը արամաղամը՝ թային օլունմուչ՝
պուտա օլամաղ ! շիւնքիւ 1859 սէնէսի՝ եանի պիր սէնէ էվվէլիսի՝
գօմանտան Մագ Քլէնտօղուն քութալ տէնիզէրինտէն կէրի կէլտի-
կի վազըթ՝ պու պէտպահթ սէեահէթին թէլէֆաթընը իսպաթէ
քեաֆի պիր թաղըմ տէլիլ կէթիրմիչ իտի

Պու Ֆօրվար կէմիսիտէ աճէպա շըմալ մաղըրպընըն օլ մէշհուր
կէշիտինէ թէճըրիւպէյէ կիթմէսին՝ . պուտա նէյէ եարար . օրայը
1853 սէնէսինտէ գաբուտան Մագ Քլիւր պուլմուչ օլուպ պիրինճի

տէֆա օնուն գայմագամը Գրէսվէլ իտիքի՝ Պէհրէնք քէօրֆէզինտէն Տավիս քէօրֆէզինէ գատար Ամէրիգա գըթասընըն էթրաֆընը սօլաշմըշ իտի

Պախուսուս էրպապը ինտինտէ կիւնէշ կիպի աշիքեար իտիքի՝ Ծօրվար պուզլու սէմթլէրէ կէօքս վէրմէկէ հազըրյանմըշ իտի . աճէպա քուսթպը ճէնուպիտէ պուլէնա ավճըսը Վէտէյտէն տահա ուղաքմը վէ գարսուտան Ճամս Բօստան տահա իլէրիմի կիտէճէք՝ լաքին պունուն էսասը նէտիր վէ նէյէ եարար

Լէկէրջի պու միսիլիւ իտիլէն հայալաթ վէ միւթալաթըն քեաֆֆէսի թէքդիպ օլունտու իսէտէ՝ զիհն աճայիպ պիր շէյ օլուուզունտան տահա պին տիւրիւ եօլլարա սաբար իտի

Մէդքիւր պրիքին տէնիզէ ինտիրիլտիկինին էթթէսի կիւնիւ՝ Նէվըասթլտէ Հավթօրն Փապրիգասընտան կէօնտէրիլմիշ օլան մաքինասը վիսուլ պուլտու

Պու մաքինա եիւզ եիրմի պարկիր գուվվէթինտէ օլուպ՝ միլի ինէր շըգար վէ պու ճիհէթլէ աղ եէր թուլթար իտի . եիւզ եէթմիշ թօնօլուգ օլուպ՝ խուսուսու իլէ եէլքէնինին քէսրէթինտէն նաշի՝ սէնա վէ թաաճիւպէ շայան սուրէթտէ՝ չապուգ եէօրիլիւշիւ պուլունան պիր կէմի իշիւն մէգքիւր մաքինանըն գուվվէթի բէք ճէսիմ պիրշէյ իտի . լաքին բրօվասը պու խուսուստա հիշ պիր շիւբհէ պրագմայը պ՝ բէյիսի թայիֆէ Ճօնօն պունա իսթինատէն Բլիֆթօնուն տօսթունա քէնտի էֆքեարընը պու վէշհիլէ աշապիլմիշ իտի

Եանի նէգաման Ծօրվար տօլու եէլքէն կիտէճէք օլուր իսէ՝ չարգ գուվվէթինտէն տահա զիյատէտիր տէմիշիտի

Քլիֆթօնուն տօսթու պու միւքալէմէտէն պիր շէյ անլամամըշ իսէտէ՝ պիզլաթ պիր քէլբ թարտֆընտան գօմանտա օլունան պիր կէմինին հէր շէյ եաբապիլէճէկինէ ինանըր իտի

Մաքինա եէրլէշաիքտէն սօնրա՝ զախիրէ թէտարիքեաթընա պաշլանըլտը . պուտա ազ պիր շէյ օլմայուպ՝ կէմի ալթը սէնէլէք զախիրէ կէօթիւրիւեօր իտի . մէգքիւր զախիրէ՝ գուրու վէ սալամուր էթ՝ իօլի պալըգ՝ պէքսիմէթ՝ վէ ունտան իպարէթ օլուպ տալլար կիպի շայ վէ գահվէ իլէ պէրապէր անպարլար տօլտուրուլտու . Բիշար Եանտօն՝ շու զի գըյմէթ հուամուլէնին թէրթիպինէ մահիրանէ տըգաթ վէ նէզարէթ իտէր իտի . արթըգ հէր շէյ եէրինէ եէրլէշիպ եաֆթալանտըրընտան՝ մունթաղամ սուրէթտէ նիւմէրօլանմաւընա իպթիտար վէ ճիսմի քիւշիւք վէ թօգ թուլթուճու գուվվէթի պէօյիւք օլան Բէմիդան նամ հինա քուրու էթինտէն պիր չօգ

տէրանպար իտիլտի

Իշպու զախիրէ թէրթիպի մէգքիւր կէմինին ուզուն ուզատը սէեահէթի հազկընտա հիշ պիր շիւբհէ պրագմատը . պունունլա պէրապէր ֆըշըլարլա լիմօն սուլարը ! վէ քիրէճ պիտէլէրի ! վէ պալըգ եուամըթասը բաքէթլէրի ! վէ գուզու գուլաղը թօհուլարը ! հաօրըր Սվսթրալիա վէ շըմալ սէեահէթլէրինտէ ֆէվգէլատէ վէխամէթ ու էհէմմիլէթի պէտիհի պուլունան սքօրբիթ իլլէթինին տէֆի իշիւն իսթիմալ իտիլէն շէյլէրին պօլ պուլունմասընա նազարէն՝ տէրագապ պիր զիհն՝ ֆօրվարըն հէր հալտէ քուլթպ տէնիլլէրինէ սէյահաթ իտէճէկինի անլար իտի . հուամուլէնին պու ճիհէթինէ քէմալի իլէ տըգաթ վէ իթինա օլունմասը իշիւն Եանտօնա էմրի մախսուս վէրիլմիշ օլմալըսըրքի՝ պունլարա էճգախանէյէ իքթիզա իտէրճէսինէ տըգաթ իթմիշտիր

Վազա՛ա իմարէ՛ի հարպ օլարագ պու կէմիտէ բէք չօգ սիլահ օլմամասը կիւճ էնտիշէլէրէ էմնիլէթ վէրիլ իսէտէ՝ պարուլթ անպարընըն ճէսամէթի՝ միւճիպի տէհէթ օլուպ՝ պաշ թարաֆտաքի պիր թէք թօբուն տախի պու պարուլթ զախիրէսինի եուտա պիլէճէք գատար պէօյիւք օլմասը հէր քէսէ բէք չօգ էնտիշէ վէ թաճիւպ վէրիլիտի . աթըլաղը հալտէ՝ Լիվըբուլ կէօմրիւկիւնիւքէօքտէն երգաճագ տէրէճէտէ օլան պիր թագըմ քիւշիւք թօբլարտան մաատէ՝ պէօյիւք պըշլըլար՝ զիյատէ գուվվէթի պօճուրղատլար՝ քիւսիլիւկէր՝ վէ պէօյիւք պալթալարլա ճէսիմ գուրշուն քիւլչէլէրի՝ վէ էլ տէսթէրէլէրի միսիլիւ ալաթ ու էտէվաթըն հիշ պիրիսի գօրղուլթմազ իսէտէ՝ ֆիշէք տէսթէլէրի՝ վէ հէվայի իշարէթ ֆիշէքլէրի իլէ տիւրիւ տիւրիւ ֆէնէրլէր՝ ալէմէ բէք զարիպ վէ տէհշէթլի կէօրիւնիւր իտի

Նէվ Բրէնս Տօլս լիմանընտաքի հիսապօրզ սէյիրճիլէր՝ պիր ուզուն մահօն աղաճընտան եաբըլմըշ օլան պալէնա գայըղը իլէ իւզէրի լաստիք դաբըլ թէնէքէ գայըղա՝ վէ աստարլարը իւֆլէնտիքտէ գայըգ կիպի դապարան պիր չօգ լաստիքտէն եաբմա եաղմուրլուգլարա պաղըպ թաաճիւպ իտէրլէրիտի . պունլարա հէր քէսին պիհուղուրլուղու կիթտիքճէ արթար իտի . յիւնքիւ տէնիլլին չալգանթըսը քէսիլիւր քէսիլմէզ Ծօրվարըն օլ մէճհուլ մահալէ տօղրու հարաքէթ իտէճէկի աշիքեար իտի .

ԻՔԻՆՃԻ ՊՍՊ

Ղայրը մէմուլ պիր մէքթուպ

Տիչար Շանտոնուն սէքիղ մահ մուղատտէմ ալմըչ օլտուղու մէքթուպուն սուրէթիտիր :

Սպէրտին 2 աղըսթօս 1859

Լիվրբուլտա Մօսիէօ Տիչարտ Շանտօն Մօսիէօ

Պու մէքթուպա սէպէպ՝ Լիվրբուլտա սարաֆ Մ . Մարքուար գումբանեասը թարաֆընա օն ալթը պին ինկիլիղ լիրասը՝ եանի 400,000 ֆրանք թէսլիմ օլունտուղունու սիղէ պիտիրմէքտիր . մէգքիւր Մ Մարքուար գումբանեասը իւղէրինէ մէպլաղը մէգպուր մըղտարի հէվալէ վէ բօլիցա վէրէ պիլմէնիղ իչին՝ իմղալը պիր թագըմ հէվալէ նամէլէր լէֆէն իրսալ գըլընմըտըր . սիղ պէնի թանըմաղսընըգ , պունուն զարարը եօգ , պէն սիղի թանըյօրում , էհէմմիյէթի օնտատըր . Ֆօրվար պրիքինտէ ուղուն վէ պէլքի թէհլիքէլի պիր սէյահաթ իչին սիղէ իքինճիլք մէմուրիյէթինի թէքլիֆ իտիյօրում . բաղի օլմաղ իսէնիղ՝ պէլա եօգտուր , օլտուղունուղ հալտէ՝ սէնէվի պէչ եիւղ ինկիլիղ լիրասը վէրիլէճէկի կիպի՝ սէյահաթըն սօնունա դատար հէր սէնէ օնտա պիրի իլավէ օլունաճագտըր



Ֆօրվար պրիքի հէնուլ հաղըր տէյիլ իսէտէ՝ նիհայէթ 1860 սէնէսի նիսան իպթիտալէրինտէ տէնիղէ ինաիրիլէճէք սուրէթտէ սիղ եաբտըրաճագտընըգ . պիչիմի վէ թագըմը իչին մուֆաստալ խարիթասը լէֆէն կէօն տէրիլմիտիր . ինչաաթընը քէմալի իթինա վէ տըգաթլէ խարիթայա թաթպիգ իտէճէքսինիղ . մէգքիւր սէֆինէնին

Մ . Սքօթ գումբանեասը թէրսանէսինտէ ինչա օլունաճաղը կիպի, հիսապընըղը անլէր իլէ կէօրէճէքսինիղ

Ֆօրվարըն թայիֆէսինի պախուսուս շու վէչհիլէ թարիֆ իտէրիմ « Պիր գաբուտան՝ քի պէն , պիր իքինճի՝ քի սէն , իւչլունճի՝ պիր զապիթ , պիր բէյիսի թայիֆէ , իքի մաքինիսթ մէհէնտիս , պիր պուլըրէյիսի , սէքիղ թաիլիֆէ , իքի օճագճը քի՝ պու շէհլտէն վագթը կէլտիքտէ սիղի պուլաճագ օլան տօղթօր Քլավպօնի իլէ պէրապէր՝ ճէման օն սէքիղ քիչի օլաճագտըր »

Ֆօրվար սէեահաթընա չաղըրլաճագ ատէմլէրին քեաֆֆէսի ինկիլիղ՝ վէ հէր շէյտէն մուաֆ օլարագ քիմսէսիղ՝ վէ պէքեար՝ վէ քիչկին ատէմլէր օլմալըտըրլար . իչկի վէ հաթտա պիրայա պիլէ միւսաատէ օլմատըղը ճիհէթլէ՝ պունլարտան իճթինապը պահիր՝ վէ հէր շէյէ թէհամիլլիւ վէ մահիր ատէմլէր օլմալըարըլար . վէ պունլար իսթէտիլին կիպի իսալգաթը հարարէթին էն եիւքսէք տէրէճէսինտէ պուլունան դանը սըճագ ատէմլէր օլտուն

Իւճրէթլէրինի ատէթինտէն պէչ գաթ զիատէ վէրիպ՝ պէհէր սէնէ օնտա պիր զամմ օլունաճաղընը տալի պէեան իտէսինիղ . սէյահաթըն սօնունտա հէր պիրիսինէ պէչէր եիւղ լիրա՝ վէ սիղէ իքի պին լիրա այրուճա իթա օլունաճագտըր . վէ պու ագճէլէր մէգքիւր Մարգուար գումբանեասը թարաֆընտան թէսլիլէ գըլընաճագտըր

Պու սէեահաթ ուղուն վէ բէք զահմէթլի իսէտէ՝ իղտիյատը շան վէ շէօհրէթի միւճիպ օլաճաղընտան , Մ . Շանտօն , զանն իտէրիմ քի թէրէտաիւա իթմէյէճէքսինիղ

Ճէվապընըղը Շըվէտտէ կօթպօրկ շէհրինտէ Ք . Զ իամինէ կէօնտէրէսինիղ

Լահագա (սօնրատան իլավէ)

Կէլէճէք շուպաթըն օն պէչինտէ՝ թարաֆընըղա տուտագլարը սարքը՝ գօյու՝ սիյահ՝ վէ թիլիւ դարա չըգլըլարու չըպըլը՝ պիր պէօյիւք տանիմարգա քէօբէյի կէլէճէքտիր . կիւղէլճէ եէրլէշտիրիպ իչ եաղըր էթմէք հաչլամասը իլէ՝ գարըչըգ արբա էթմէյի եէտիրէճէքսինիղ , վէ պու քէօբէյին վիսուլ խապէրինի Իթալեատա Լիվուրնայա եինէ օլ հրուֆաթլա պիտիրէսինիղ

Ֆօրվարըն գաբուտանը իքթիզա իթտիլի վագըթ կէօրիւնիւպ քէնտիսինի թանըտաճագտըր . վէ էսնայը հարաքէթինիղտէ՝ եէնի թալիմսթ կէօնտէրիլէճէքտիր :

Ֆօրվար գաբուտանը Ք . Զ

ԻԻԶԻՆՃԻԻ ՊԱՊ

Տօղթօր Քլավպօնի

Քիչարտ Շանտօնուն պիր մահիր դաբուտան օլուպ՝ քուծպ տէ- նիղէրինտէ բէք չօդ վաղըթլար պալէնա կէմիլէրինէ դօմանտա իյլէտիկի աչիքեհար՝ վէ քէնտիսի պիւթիւն Լանքաթր ճիհէթլէրին- տէ շէօհրէթչուար օլտուղունտան պէօյլէ պիր մէքթուպ քէնտիսինէ մէրադ վէրէպիլիբիտի

Ֆիլհաղըդա շու մէքթուպ թա՛աճիւպ իթտի իսէտէ՛ տահա չօդ պէօյլէ մէքթուպար կէօրմիւշ աաէմլէր կիպի՝ քայտսըղ կէօ- րիւնտիւ

Պախուսուս շարթլարրտա եօլունտա . եանի չօլուգուղ՝ չօճուգ- սուղ՝ թաալիւքաթսըղ քիմսէլէրին էլպէթտէ տղատ օլմասը լաղըմ՝ կէլիր . օնուն իչիւն Շանտօնուն իսթիշարէ իտէճէք քիմսէսի օլմա- տըղընտան՝ տօղրուճա սարաֆ Մ Մարքուար գուճբանեասընա կիթ- տի . քէնտի քէնտինէ « էկէր աքճէ օրատա հաղըր իսէ դուսուրու գօլայտըր » տէրիտի

Օրայա կիթտիլինտէ՝ քասասընտա օն ալթը պին ինկիլիղլիրասը նաղըտը պուլունան պիր աաէմէ լայըգ իլթիֆաթլէ դապուլ օլուն- տուղունտան՝ աքճէլի ալտըգտան սօնրա Շանտօն պիր պէեաղքեա- զըտ ալըպ՝ քէնտի իրի դալէմի իլէ իլմու խապէրինի պիլ թահրիր եօգարտա կէօստէրիլէն մահալէ կէօնտէրաի

Օլ կիւն հէման Պիրքէնհէտ եաբըճըլարը իլէ բազարլըղա կիրի- շիպ եիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա ֆօրվարըն թէքնէսի՝ թէրսա- նէ տէսթէքլէրի իւղէրինէ ուղատըլտը

Քիչարտ Շանտօն գըրգ եաչընտա՝ վէ աղլը պաչընտա՝ բիչլին վէ ֆէթին՝ ճէօարէթլի՝ վէ մէհարէթլի պէքեար պիր քէմսէ օլուպ շունլարա մալիք օլան պիր դաբուտանա հէր վէլհիլէ էմնիլէթ օլունուր վէ ֆաղաթ քէնտիսինտէ՝ էսէրի հասէտ վէ աճայիպ պիր թապիաթ միւշահէտէ վէ րուլէթ իտիլիր իտի . հաթտա թայիֆէլէր քէնտիսինի սէվմէղլէր իսէտէ գօրգարլար՝ վէ իլթէ շու իթիպար սէպէպի իլէ՝ թայիֆէլէր չապուգ չապուգ եաղըլմաղլար իտի, զիրա հէրքէս պի- լիրիտիքի մէրգում իսթէտիկի հալտէ՝ իշի գօլայճա պաչտան աթար իտի

Շանտօն՝ շու թէչէպպիւսաթըն կիղլէնմէսի՝ քէնտի իշինէ պիր սէքթէ վէրմէսին տէլի գօրգար իտի

Քէնտի քէնտինէ թէֆէքքիւր իտէրէք տէրիտի « պու իչին էօթէտէ պէրիտէ աչըլմասը հիչ պիր վէչհիլէ մուաֆըղը հալը՝ մասլահաթ տէլիլտիր . չիւնքիւ պու տէնիղ չաբկընլարընըն հարաքեաթը զուտ- տարանէսինէ նէգարէն՝ իշտէ — նէ իչիւն — նէ սէպէպլէ — զիրա՝ — եէրլէրի օլտուղունտան ճէվապընրտա վէրէմէլէճէլիմ ! պու Ք . Չ . թօհաֆ պիր քիմսէ օլմալը ! հէր նէ իսէ օ պէնի թանըլօր վէ պանա կիւվէնիլօր , պուրասը քեաֆիտիր . կէմինին իտարէսինէ կէ- լինճէ՝ պու իչ բէք գօլայտըր . էկէր պուզըլ տէնիղ իչիւն տէկիլ ի- սէ՝ պէնիմատըմտա Քիչարտ Շանտօն տէլիլտիր . արթըդ պուրասընը քէնտիմ վէ գապըթանըմ պէյնիտէ խաֆի թուլթայըմ » տէմիշ իտի

Շանտօն թայիֆէլէրի թօբլամաքլէ մէչղուլ օլուպ՝ ալընաճադ թայիֆէլէրին ֆամիլեասըղ՝ վէ պէօյլէ շէյլէրտէ բէրվասըղ օլմասը՝ վէ սըհէթը վիճուտու պէր քէմալ պուլունմասը խուսուսլարընտա՝ դաբուտան թարաֆընտան ալտըղը թալիմաթա մուաֆըգ հարէքէթ իտէր իտի

Ճամս Վալ իսմինտէ բէք՝ սատըգ վէ մահիր պիր կէմիճի տէ- լիւանլը չօճուգ թանըր իտիքի՝ պու Վալ օթուղ եաչընտա օլուպ շըմալ տէնիղլերինտէ պիրինճի սէյահէթի տէլիլ իտի . Շանտօն Վալա իւչիւնճիւ գապիթլիկի թէքլիֆ իթտիլի սըրատէ՝ մէր- գում Վալ կէօղլէրինի գաբայուպ գապուլ իթտի . եալընըղ սէյահէթ իստէր՝ վէ մէճուրլիլէթինտէնտէ խօշնուտ իտի . Շանտօն՝ օնա՝ վէ րէ- յիսի թայիֆէ Ճօնսօնա՝ եաբտըղը իշի լայըքը իլէ անլաթտը

1772-59

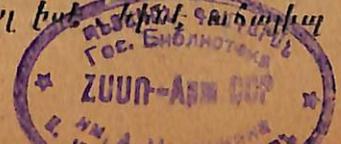
— Ճամս Վալ ճէվապ վէրտի—պուտա պէօյիւք պիր շէյ տէկիլ . տահա պէլքի պաշկա շէյ չըղա պիլիր . էկէր շըմալըն մաղըրպ կէ- չիտինի արամաք իչիւն իսէ՝ չօղու վարքի օրատան կէրի տէօնիլօր

— Ուսթա Ճօնսօն ճէվապէն—հէր վաղըթ տէլիլ , լաքին նէ հալ իսէ , կիթմէմէքտէտէ պիր պէիս եօգ ա՝

— Շանտօն—էկէր թահմինիմիգտէ ալտանմայօր իսէք՝ պու սէյա- հէթին բէք եօլունտա օլտուղունու տախի իքրար իթմէք լաղըմ- տըր . պու կէմի եանի՝ Ֆօրվար՝ կիւղէլ վէ նէվիճատ պիր սէֆինէ օլմասը իլէ պէրապէր՝ մաքինասը միւքէմմէլ վէ չօդ ուղաղլարա կի- տէ պիլէճէկի՝ ինչասընտաքի մէթանէթ իլէ աչիքեար օլուպ թայի- ֆէսիտէ թօբու թօբու օն սէքիղ քիշի օլաճադտըր —տէտի

— Ուսթա Ճօնսօն թէքրար—վայ հէման օն սէքիղ քիշի հա՛ ! ամէրիգալը Քանըն տախի քուլթպէ օյան նամըր սէյահէթինտէ օլ գատար աաէմի վար իտի

— Վալ — հէր նէ հալ իսէ



խարիճ պիր քիմնէ՝ Տավիս քէօրֆէզինտէն Պէհրէնք քէօրֆէզինէ
գատար սիւրէն տէնիզի հալեա տօլաչմագ իսթէսին հա՛ . Բաբուտան
Բաշա Ֆրանքլինին թահարրիսի իչիւն իտիլէն սեյահաթըն հիչ պիր
սէմէրէսի կէօրիւմէտիկի հալտէ՛ պիլիբօսինիզքի Խնկիլթերայա մալի
եհտի եիւզ ալթմըչ պին լիւրայը կէչմիշտիր . պէօյլէ պիր թէչէպ-
պիւսաթ իչիւն նասըլ զէվզէք օլմալըքի քէնտինի թէհլիքէյէ գօյ-
սուն՝ !!!

— Եանտօն ճէվապ վէրտի—Ճամս , էվվէլա ատի պիր Ֆըքրա իւ-
ղէրինէ սէօյլէչմէքտէյիլ ՚ զիրա շըմալ տէնիղլէրինէմը՝ կիտէճէյիլ
եօլսսա ճէնուպէմը՛ , տօղրուսունու պէնտէ պիլմէեօրում . պէլքի
մատտէ եէնի պիր քէչֆիլյաթտէտիր . հէլէ պու կիւն եարըն Բլավ-
պօնի իսմինտէ պիր տօքթօր կէլէճէքտիրքի՛ անտէն տահա տօղրու
վէ ալըգ պիր մալիւմաթը միւֆասսալա ալընապիլէճէկի շիւբհէօիլ-
տիր . վէ պիղէ թալիմաթլար վէրէճէյի ճիհէթլէ՛ օլ վաղըթ իչի
լայըգը իլէ անլարըլ

— Ուսթա ճօնսօն տէտի — Էյ՛ գօմանտան , տէմէքքի տուրալըմ .
պէն վարայըմ սաղլամ թայիֆէլէր արայըմ . վէ գաբուտանըն իսթէ-
տիյի կիպի ճանը քանը բէք քիմսէլէր օլմասը պահսընա կէլինճէ
չիմտիտէն օրասընը իւղէրիմէ ալըրըմ . պու խուսուստա պանա իս-
նատ վէ իթիմատ իտէպիլիբօսինիլ

Պու ճօնսօն՝ էմալի նատիր պիր ատէմօլուպ տէրէճէսի եիւք-
սէք պուլունան մահալլէրին սեյահաթընա աչինա օլտուգտան մատտէ
1853 սէնէսի Ֆրանքլինի արամաղա կիտէն կէմիլէր տալիլինտէքի
Ֆէնիքս կէմիսինին ըէյիս միլաղըմը պուլունուպ Ֆրանսըլ գայմա-
գամը Պէլլօ իլէ պուլլար արասընտա տօլաչըքէն մէրգումուն վէ-
ֆաթընը կէօրէն պիր ճէսուր կէմիճիտիր . մէրգում ճօնսօն Լիվէր-
բուլտա կէմիճիլէրին քեաֆֆէսինի թանըտըղընտուն տէրագապ
թայիֆէլէրին թէրթիպինէ պալատը

Եանտօն վէ Վալ վէ ճօնսօն օլ գատար եօլու իլէ զայրէթ
էթտիլէրքի՛ քեանունի էվվէլին իլք կիւնլէրինտէ թայիֆէլէրի թէք-
միլ օլտու իսէտէ բէք գօլայ օլամատը . չօղուտա սեյահաթըն իլէրի-
սի գօրգուլու օլմասընը կէօրիւպ ֆահիլ իւճրէթին սէվտասընա
գաբըլտը . հաթտա պունլարտան պիրիսի քէնտիսինէ օլան իպրամէ
տայատամայուպ եաղըլտը իսէտէ՛ տօսթլարը թարաֆընտան ճայտը-
րըլըպ իթտիյի վատի վէ ալտըղը սէլէֆի իատէ իթմիշտիր . քեաֆ-
ֆէսիտէ շու էօրարէ սկեահ օլմագ նիյէթի իլէ գօմանտան Ռիչարտ-
տան սիւալի մատտէ իտիւպ չալըշտըլար իսէտէ՛ մէրգում անլէրի

ուսթա ճօնսօնա սալտըրըր իտի
— Ճօնսօն՝ քէնտիսինտէն իչի սօրանլարա՛ պիր տիւզիլէ — Ատէմ
նէ՛ իսթէրսին քի սէօյլէյիմ , պէնտէ սէնին պիլտիլիինտէն զիյատէ
պիր շէյ պիլմէմ . պունունը պէրապէր արգատաչարըմըլ տիւզկիւն
վէ հէբօի իսթըր շինաս վէ նէքրէ վէ շէն քիմսէլէրտիլէր . պուտա
էբէյիճէ պիր թալիհտիր . հէմտէ պու իլէ օ գատար տիւչիւն-
մէք իճապ իթմէլ . եա ալմալը՛ եա պրագմալը — տէրիտի . պէօյլէ-
լիքլէ չօղու գապուլ իտէր իտի

— Ռէյիսի թայիֆէ աղա սըրա տէրիտի—Եու ինթիխապ մատտէ-
սինտէն մատտէ սըղընթը շէքմէտիլիմի անլարօսունուլ . կէմիճիլէր
սընթընտա շիմտիլէ գատար էմալի կէօրիւմէմիլ էօյլէ ֆահիլ
իւճրէթ հա՛ վէ ալտէթտէ էօյլէ կիւղէլ միւքեաֆաթ՝ հա՛ , տօղրուսու
գաբուլաճագ շէյ

— Թայիֆէլէր ճէվապ վէրիլէր իտի — ՊիրՊատէմին էօմրիւնիւն
խիթամընա գատար եէթիչէճէք շու միւքեաֆաթանէղարէն՝ մութ-
լագա պու իչ բէք միւչիլիւլ պիր շէյ օլմալը

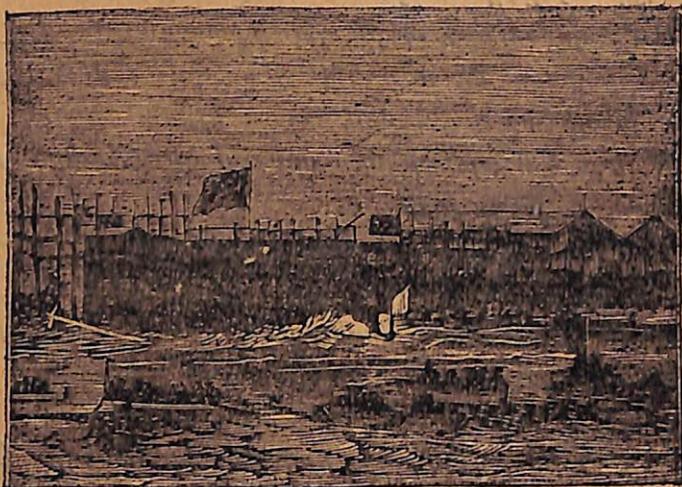
— Ճօնսօն տէրիտի—Պու սեյահաթըն գահմէթլի վէ՛ թէհլիքէլի՛
ուղուն պիրսեյահաթ օլաճաղընը կիլլէմէյօրում հա՛ իչին մուգավէ-
լէսինտէ հէբսինի սէօյլէյօրում . հաթտա պիր ատէմ նէյէ՛ պաղլան-
տըղընը պիլմէլիտիր . զիրա պիր ատէմ՝ եաբապիլէճէլի վէ պէլլիտէ
տահա զիյատէ իճրայի գալըլաճագը իլչէրի տիւչիւնմէլիտիր . էկէր
ճէսարէթլի եիւրէլին վէ հէր շէլէ թահամիւլիւն օլմամասընտան
նաչի՛ տայանամայաճաղընը պիլիյօր՝ վէ օրատա գալմաղը կէրի
տէճմէքտէն եիրմի գաթ զիյատէ կէօղիւնէ ալտըրմայօր իսէն՝ վէ
էկէր վիճուտիսի նէրէտէ օլուր իսէ օլտուն պրագամամալէ պէրա-
պէր՝ պուրասը էյի՛ շուրասը ֆէնա տէյէճէք իսէն՝ շիմտիտէն տէֆ
օլուպ եէրինի պաչկա պիր ճէսուր հէմէհէրիլէ պրաքըրսըն

— Պու հագարաթլը սէօյլէր իւղէրինէ թայիֆէ սօրար իտի—Ճա-
նըմ ուսթա ճօնսօն , պարի գաբուտանը թանրյօրմուսուն՝

— Հա՛ գաբուտանըմը՛ . պիր տիկէրիլլուհուրինէ ւէկին՝ Ռի-
չար Եանտօնտուր

Եուրասընըտա սէօյլէմէլիքի գօմանտանըն էֆքեարըտա պու
իտի . Եանտօն շէօյլէ գանմըլ իտիքի՛ սեյահաթըն էսասընա տաիր
իճապ իտէն թալիմաթը սօն տագըգատէ ալաճագ վէ քէնտիսիտէ
Ֆօրվարտա պաշ մէմուր գալաճագ տըր . հաթտա տէվրիլմիլ պիր
պալէնանըն օնուրղասը կիպի Պիրքէնհէտ թէրսանէսինտէ սէրէնլէրի
տիքիլմէյէ պալալայան պրիքին թէրագղիլ ինչա՛աթընա զայրէթ

իտէրէք՝ զապըթան իլէ գօնուշուր իքէն գօմանտանըդ էֆքեարը- նըն ինթիշարը իլէ իֆթիխար իտէր իտի



Շանտօն վէ ճօնսօն թայիֆէլէրին սըհէթի խուսուսունա՝ գաբուտանըն թալիմաթը վէ շէլհիլէ վիյատէ զայրէթ վէ տըգգաթ իթտիքլէրինտէ՝ հիյէթլէրինէ նէղարէն շու իշտէ թայիֆէնին քեաֆ- ֆէսինէ իթիմատ իտիլը՝ վէ քէնտիլէրի էօյլէ պիր հարարէթէ մա- լիք իտիլէրքի՝ Յօրվարըն գազանընը պիլէ ըսըտա պիլիրիտի . հա- սըլը պունլար սինիրլի վէ ընքէրի աչըգ վէ թազէ օլմասը իլէ բէք քէսիլին՝ սօղուգլարա տայանըլար իտի . քէնտիլէրի սէօղլէրինտէ սապիթ վէ վիճուտլէրի զայէթ սաղլամ՝ էհիլիթլի վէ էմնիյէթլի ատէմլէր օլուպ ճանճադ գուվվէթլէրի եէքտիկէրինէ ուլիուն տէյիլ իտի . պունուն իչիւն Շանտօն՝ պազըլարընըն վէ հաթտա Արիբբէր վէ կարի նամ թայիֆէլէրլէ զըպիլընճը Սիմսօնուն պիր աղ զայիֆ օլ- մալէրինտէն՝ տօլայը իճըրայը մէմուրիլէթլէրինտէ թէրէտտիւտ կէօս- թէրմիշ իսէտէ՝ վիճուտլէրի սաղ սէլիմ օլուպ՝ ճէսարէթլի վէ եիւ- ըէքլէրի հարարէթլի իտուկիւնտէն ինթիխապնամէլէրինի իմզալատը

Թայիֆէնին ճիւմլէսի Բրօթէսթան մէզհէպիւնտէ պուլուն- տուգլարը ճիհէթլէ շու ուղուն սէյահաթտա տուպէրի ումուլի օ- լուպ՝ հէբսի թէվրաթ օգույաճաղլարընտան պիր էֆքեար իւղէրինէ օլարադ՝ թէհիլիքէ էսնասընտա քեաֆֆէսի պիր սուրէթտէ տավրա- նաճաղլարընտան՝ պէյնլէրինտէ պիր ուլղունսուղլուգ զուհուր իթ- մէյէճէկի թապի՛ն օլմաղլէ՝ պուրասը բէք էհէմ իտի . պախուսուս Շանտօն շու մէզհէպ վաղիֆէսինին ֆայտէսինի վէ պիր թայիֆէնին ախաղընա զայէպէսինի թանրը վէ պիլիր իտի . նասըլքի քութպի

տէնիզլէրտէ գըլլայան կէմիլէրտէ՝ պու ային վէ ատէթլէր ճարիտիր Թայիֆէ թէրթիպ օլունտուղտան սօնրա՝ Շանտօն քէնտի իքի գա- պիթի իլէ պէրապէր զախիրէ թէտարիքինէ մէշղուլ օլարադ՝ գաբու- տանըն վէրմիշ օլտուղու թալիմաթը հարֆ պէ հարֆ միւտադըգանէ իճըրա իթտիլէր , զիրա պու թալիմաթտա ճիւղիյէթ նէվիւնտէն օլան նէանէլէրին ճինս ու մըդտարի տախի կէօստէրիլմիշիտի . պիրտէ գօմանտանըն իպրազ իթտիկի հէվալէնամէլէր սայէսինտէ միւպայա օլունան քեաֆֆէյի էչեա վէ զախիրէնին պէտէլաթը եիւզաէ սէքիզ ըսգօնթօ օլունարադ բէշինէն իֆա օլունուպ՝ մէղքիւր ըսգօնթօյու- Րիշար՝ տըգգալթը սուրէթտէ Ք . Ձ հիսապընա կէշիրտի

Թայիֆէ՝ զախիրէ՝ հումուլէ՝ քեաֆֆէսի 1860 սէնէսի քեա- նունի սանիսինտէ հաղըր իտի . վէ Յօրվարըն տախի հիյէթի կիւն պէկիւն թէպտիլ օլտուղու կիպի Շանտօն հիչ պիր կիւն արա վէր- մէքսիզին Պիրքէնհէտտէ մէշղուլ իտի

Քեանունի սանի 23 իւնճիւ կիւն սապահլայըն՝ ատէթի գատի- մէսինճէ՝ հէր թէրաֆա քուլլանմաք իւզրէ իքի ուճունտա պի- ըրէր տիւմէնի օլուպ՝ պիր տիւզիլէ Մէրսէյին իքի քէնարը օրթատըն- տա կէզիպ տօլաշան իօլիմլի վէ էնլի գայըզլարըն՝ պիրիսինէ սիւար իտի . պու շայըն իւղէրինտէքի կէմիճիլէրին էօլու՝ հէր նէ գատար օն տազըգալըդ մէսաֆէ իսէտէ՝ էօթէտէն պէրի քէնտիլէրինի բու- սուլա իլէ եէօրիւմէյէ մէճպուր իտէն պիր տիւման հէնսուգ հէր թա- ըաֆը պասմը վէ դաբլամը իտի

Վազա՛ա տիւման բէք քօյու իսէտէ՝ Շանտօն՝ գըսա պօյու՝ քէսիլին շէհրէլի՛ կիւլէր եիւղիւ՝ թաթլը պազըլը՝ շիշման պիր ա- տէմ ֆարք իթտիքլի՝ քէնտիսինէ տօղրու իլէրլէլէրէք՝ սատըգանէ վէ մուհիպպանէ պիր թալը՝ վէ (Յրանսըլլարըն իսթիլլահընճա) թէքմիլ ճէնուպի պիր թէքլիֆսիզլիքլէ էլինի թութուպ սըգը

Վազա՛ա պու քիմաէ ճէնուպ թարաֆընտան տէկիլ իտի իսէ- տէ՝ սէօզիւ սէօհպէթի վէ էլիֆաղ ու հիյէթի թըպը օրալը կիպի ի- տի . վէ անըն մէյտանա պիր շէյ շըգարմադ էֆքեարընտա օլուպ հէր հալտէ աչըլաճաղը անլաշըլըր իտի . կէօղլէրի բէք ազըլը ատէ կէօղլէրի կիպի ուֆաք՝ վէ աղը պէօլիւք վէ միւթէհարիգ օլուպ՝ գալպիւնտէ օլան շէյի տըշարը վէրէճէք , եանի՛ կէօղլէրի վէ ազըլ մաքիւնանըն էմնիյէթ սուբաբը (գաբաղը) կիպի իտի . վէ օլ դա- տար նէշաթլը լաբըրալ էտէրիտիքի տօղրուսու Շանտօն պիր շէյ անլայամատը

Եալընըգ՝ մէրգում Շանտօն՝ հիչ եիւղիւնիւ կէօրմէմիշ օլտու-

դու պու ատէմի՝ ազլընտան քիմ օլտուղունու պուլա պիլտի , հաթ-տա զիհնի օլ տերէճէ երչտըրըմ կիպի չաքտըքի՝ օլ պիրի նէֆէս ալմագ ի զրէ իքէն՝ Ծանտօնուն Գորվարնտէն շու լաղըրտըլար՝ եանի

— Աճէպա պու ատէմ թապիպ Քլավպօնիմի՝ — Սէօզլերի չըդար չըդմազ

— Օլպիրի ճէվապէն — Քա քէնտիտի , Քօմանտանըմ , հէմէն պիր շէլրէք քատար վարքի սիզի արայօրում . հէր թարաֆտա վէ հէրքէսէ սօրտում ! Թահամմիլսիլիկիմի անլայըն քի էկէր պէշ տադըդա տահա պուլամայըտըմ ազլըմը զայ իտէճէկիտիմ ! սիզտէ դօմանտան Ռիչարսընըզ , էօյլէ տէյիլմի՝ էֆէնաիմ . շիմտի սահիհ սահիհ սիզսինիզ , էօյլէմի՝ . աճապա պիր հայալ օլմասըն ! շու էլինիզի պանա վէրին պիր տահա սըգայըմ , վէրին , վէրին . էվվէթ պու էլ սիզին էլինիզ ! վալլահի պու Ռիչար Ծանտօնուն էլի ! շիմտի , էկէր Ռիչար իսմինտէ դօմանտան վարիսէ՝ անըն դօմանտա էթտիյի Ծօրվար նամ պրիք տախի վարտըր , վէ էկէր դօմանտա իտիյօր իսէ՝ կիտէճէքտիր , վէ էկէր կէտէճէք իսէ՝ թապիպ Քլավպօնիյիտէ կէմիսինէ ալաճագտըր

— Էվվէթ , թապիպ , պէն Ռիչար Ծանտօնում , վէ Ծօրվար նամընտա պիր պրիք վարտըր , վէ հարաքէթ տախի իտէճէքտիր

— Թապիպ կէնիշճէ պիրնէֆէս ալտըդտան սօնրա ճէվապ վէրտի— Պարասը էքէյի տադիք վէ նազիք պիր շէյտիր . սէնտէ պէնի նասըլ նէշէլի կէօրիւյօրտուն . տօգրսուտ իֆթիխարըմ սօն տէրէճէտէտիր ! Բէք չօգտան պէրու պէօյլէ պիր ֆուրստտ արար՝ վէ պէօյլէ պիր սէյահաթա հէր ան ճան աթար իաիմ . տէմէքքի , դօմանտանըմ սիզին իլէ

— Ծանտօն լաղըրտընըն էօնիւնէ կէչիպ—քէրէմ էտինիզ

— Քլավպօնի օնու պէքլէմէքսիզին—սիզին իլէ չօդ իլէրի վարմադա վէ պիր ատըմ կէրի դալմամադա էմինիզ

— Ծանտօն թէքրար—լաքին

— Գօմանտան , սիզ մալիւմաթընը կէօստէրմիշ պիր քիմնէսինիզ , վէ խըզմէթինիզիտէ թանըրըմ . իսիւտա ալիմ բէք ուսթա կէմիճիսինիզ

— Քէրէմ իտէր իսէնիզ

— Խայըր շէճաաթընըզ ճէսարէթինիպ՝ մալիւմաթընըզ հիշպիր վաղըթ ինքեար իտիլէմէզ ! սիզի իքինճիլիյէ ինթիխապ իտէն դարուտան՝ քէնտիտիտէ քէնտիտի պիլիը պիր ատէմտիր . պու խուսուստա սիզի թէմին իտէպիլիբիմ

— Ծանտօնուն թահամմիլիւ քալմայըպ—լաքին մատտէ օնտա տէյիլ

— Մատտէ նէտէտիր՝ . պէնի չօդ սըգմայընըզ , ճանրմ քօմանտան

— Աման պիրատէր՝ պէնի սէօյլէմէյէ պրագմայօրտունուզ . Տօդթօր , սիզ պանա՝ պու Ծօրվար սէյահաթընա նէ՞ վէլէ հիլէ չաթաղընըզ պէյան իտէրմիսինիզ՞

— Նէ՞ տէյօրտունուզ , պիր մէքթուպա , հէմ էօյլէ պիր մէքթուպա քի՝ ճէսուր պիր դարուտան թարաֆընտան մուլթասարէն՝ լաքին սուրէթը քեաֆիտէ եաղըմըզ պիր մէքթուպա ! իշթէ՛ .

— Պունու տէյերէք , տօքթօր՝ Ծանտօնա՝ սուրէթի զիլտէ մուհարրէր մէքթուպու վէրաի

Էնվէրնէս 22 քէանունի սանի 1860

« Լիվէրբուլտա տօդթօր Քլավպօնիյէ՝ »

« Էկէր թապիպ Քլավպօնի պիր ուզըն սէյահաթ իչիւն Ծօրվար կէմիսինտէ պուլունմաղը արզու իտէր իսէ՝ թալիմաթ այմըջ օլան Քօմանտան Ռիչար Ծանտօնու կէօրէպիլիը »

« Ծօրվար Քարուտանը »

« Ք . 2 »

— Պու մէքթուպու պու սապահ ալտըմ վէ իշթէ ֆօրվար կէմիսինտէ էմրինիզէ միւնթաղըրըմ

— Ծանտօն ճէվապէն—լաքին , տօդթօր , օնու պրագալըմ , պու սէյահաթըն էօսսընը սէն պիլիյօրմուսուն՞

— Հէր քէօին պիլտիյի գատար պէնտէլպիլիյօրում . լաքին օրասը նէմէ՞ լաղըմ , եա՞ դօմանտան , ալէմ պէնի ագըլը պիր ատէմ զանն իտիյօր իսէտէ՝ Բէք եանըլլօր . պէն պիր շէյ պիլմէմ . վագաա պիր դաշ քիթապ նէշը էթտիմ վէ հաթտա ումումուն ըաղպէթինի գազանմասընտան նաշի չօդ սիւրիւլիւյօր վէ քէմալը իշթիհար իլէ ալընըպ սաթըլլօր իսէտէ՝ պունտա Բէք աքըլըլըգ էթմէտիմ . եալընըզ ալէմ՝ անլէրին միւպայասը էմրինտէ՝ պիր հիմմէթ էթմիշ օլույօր . չիւնքիւ պիր մալիւմաթ սահիպի տէյիլիմ . վագաա Բէք ահմագ տախի տէյիլիսէմտէ՝ ալիմտէ տէյիլիմ . շիմտի թըպպիյէ՝ ճէրըրահիյէ՝ թարիլի՝ ճաղրաֆիա՝ նէպաթիյէ՝ մատտէնիյէ՝ մախուգաթը պահրիյէ՝ հէնտէսիյէ՝ քիմիալիյէ՝ հիքմէթ՝ մաքինա վէ ապի իւլում ու ֆինուկարընճա օլան մալիւմաթըմը թէքմիլ իթմէք վէ եախստամէլիյաթըմը եարմագ իչիւն՝ պու սէյահաթ պանա թէքլիֆ օլունույօր . պէնտէ գապուլ իտէրէք քէնտիմէ եալվարթմամ

— Ծանտօն շաշըրըպ տէտի—ճէմէքքի Ծօրվարըն նէրէլէ՞ կիտէճէլինի պիլմէյօրտուն հէ՞

— Վոմանտանըմ, նէ՝ տէմէք, պիլիօրում. էօյրէնմէյէ վէ մա-
լիւմաթ քէսպ իթմէկէ վէ եախօտ քէշֆիյաթա վէ թէշպիհաթա
կիտիօր, եանի տիւրլիւ տիւրլիւ ատէթլէր վէ մէճհուլ սէմթլէր
վէ էանայը սէյահէթտէ թօհաֆ թօհաֆ ատէմլէր կէօրիւլէճէյի՝ վէ
հասըլը պէնիւմ ասլա կիթմէմիշ օլտուղում մահալլէրէ կիտէճէյինի
պիլիբրիմ՝

- Ծանտօն պաղըրալը—Ճանըմ. աշըգ սէօյլէ, նէրէյէ
- Տօգթօր ճէվալէն—Մէսմուիմէ նաղարէն՝ ասըլ շըմալ տէնիզ-
լէրինէ կիտէճէք իմիշ. պուրասը նէմէ՝ լաղըմ, պիրտէ կիթմիշ ճէ-
նուպէ....
- Ծանտօն սօրտուլ—Բէք էյի, դաբուտանը թանըյօրմուսուն՝
- Հէր քէսին պիլտիկի գատար պիլիբրիմ. լաքին իթիմատ էտի-
նիզ քի պիր գահրէման իմիշ

Վոմանտան իլէ տօգթօր՝ Պիրքէնհատա շըգալըլար. օրատա
գօմանտան՝ տօգթօրա քէշֆիյէթի անլաթմաղա պաշատըգտա՝ պու-
սըրր տօգթօրուն էֆքեարընա ճիլա վէրտի. հէլէ պրիքի կէօրիւնճէ՝
սէվինճինտէն նէ եաբաճաղընը պիլէմէտի. վէ օլ կիւնտէն իթի-
պարէն Ծանտօնու ասլա թէրք իթմէյիպ՝ հէր սապահ Ֆօրվարա կէ-
լէրէք վիզիթա իտէր իտի

Պունուլա պէրապէր՝ վաբօրուն էճգա թէրթիպլէրինէ պաշ-
լատը զիրա պու Քլավպօնի՝ հէմ թապիպ իտի հէմտէ ութա թա-
պիպ իտի ամմա՝ ամէլիեաթը աղ իտի. եիրմի պէշ եաշընտա ալէ
սէվիյէ պիր թապիպ իքէն գըրգ եաշընտա՝ սահիհ պիր ալիմ օլուպ
թէքմիլ շէհրտէ թանըլմասը հասէպի իլէ Վիվէրլուլուն Ֆիլօսօֆի-
յէ վէ Ինշայի շիրքէթինին էն նիւֆուզ սահիպի աղալարընտան պի-
րիսի օլտու. ուֆադ պիր վարիտաթ սահիպի իտի իսէտէ էքսէրի
մէճճանէն խըղմէթ՝ վէ տայիմա հաքիմանէ նասիհաթ կէօսթէրմէ-
սինտէն նաշի՝ բէք սէվիլիւլիւ օլմասը իլէ պէրապէր՝ հիշ պիր քիմ-
սէյէ ֆէնալըգ իթմէմիշ՝ վէ իթիպարընատա խէլէլ կէթիլմէմիշ՝
չէվիք վէ շէն վէ պիրաղ լաֆաղան օլուպ՝ հէլէ քալպի էլինտէ՝ վէ
էլիտէ ալէմին էլինտէ իտի

Ֆօրվար կէմիսինէ չաթաղը՝ շէհրտէ թէվաթուր պուլուր
պուլմազ՝ չօդ տօսթլարը ալը գօյմադ իշիւն խայլուճա իքտամ վէ
իպրամ իթտիլէր իսէտէ՝ մէրգում էֆքեարընտա՝ էվվէլքինտէն զի-
յատէ սապիթ օլտու. զիրա տօգթօրուն զիհնի պիր շէյէ եաթաղը
հայտէ՝ արթըգ օնու քիմ՝ ճայտըրա պիլիը

Ոլ կիւնտէն իթիպարէն տէտիւրի տէտիւրիլէր վէ գըլաս ու

զիւլմէլէր միւթէմատիէն արթմաքտա իտի իսէտէ՝ Ֆօրվար Պրիքի
1864 սէնէսի շուպաթընըն պէշինճի կիւնիւ տէնիզէ ինտիլիալի,
եանի՝ իքի այ սօնրա հարաքէթէ հաղըր իտի :

Քաբուտանըն մէքթուպունտա պէյան օլունտուղու վէջհիլէ՝ մար-
տըն օն պէշինտէ՝ Ֆիլէմէնք ճինսինտէն պիր քէլը՝ Բիշար Ծանտօնա
թէպիմ օլունմաք իւզրէ՝ էտէնպուրի թէմուր եօլու իլէ Վիվէրբու-
լա կէօնտէրիլտի. պու հայվտն՝ սէրթ վէ թէթիք օլուպ՝ աճայիպ
պաքըլը իլէ բէք պէլալը վէ քօրքուլու կէօրիւնիւր իտի. Ֆօրվարըն
իսի՝ պու քէլըին պաքըր թաամաը իւզէրինտէ եաղըմըլ օլմասը
իլէ՝ քօմանտան պու քէլըի կէօվէրթէտէ կիւզէլճէ եէրլէշտիլտի.
վէ եօքարտա կէօսթէրիլէն եաղըլարա վիտուլ խապէրինի Վիվուր-
նայա պէյան իթտի :

Տէմէքքի քաբուտանտան մատէ՝ Ֆօրվարըն թայիֆէօի շու վէջ-
հիլէ պիլ թէրթիպ իքմալ օլունմուշ իտի, եանի՝ :

- 1° Քաբուտան, Ք. 2. 2° Վոմանտան, Բիշար Ծանտօն. 3°
Օֆիշեալ, Ճամա Վալ. 4° Թապիպ, Քլավպօնի. 5° Բէյիսի թայիֆէ,
Ճօնսօն. 6° զըպլընճը, Սիմսօն. 7° տիւլիէր, Պէլ. 8° պաշ մէհէնտիս,
Պրօնթօն. 9° իքինճի մէհէնտիս, Բլօվէր. 10° աշը, (արապ)
Սթրօն. 11° Սայէսթրօ, Ֆօքէր. 12° սիլահճը, Վ. օլթըն. 13° թա-
յիֆէ, Պօլթըն. 14° թայիֆէ, Կարի. 15° թայիֆէ, Քիլիթթըն. 16°
թայիֆէ, Կրիլըրէր. 17° թայիֆէ, Բէն. 18° օճաքճը, Վուարըն

ՏԵՕՐՏԻՒՆՆԻՒ ՊԱՊ

Քէլը Վարուտան

Կիւն կէլիպ չաթարադ նիստըն պէշինճի կիւնիւ օլտու քի
Ֆօրվարըն հարաքէթի մուքարրէր իտի. Տօգթօրուն վաբօրտա
պուլունմասը՝ հէր քէսին էմիլիյէթինէ մէտալ՝ վէ պէօյլէ միւթէ-
պէր մուալլիմին պէրապէրինտէ պուլունմաք պէօյիւք իֆթիլտար իտի,
հաթտա թայիֆէլէրին բէք չօղու պու սէպէպտէն տօլայը էմին վէ
միւսթէրիհ իտիլէր. Ծանտօն տախի՝ պիր քաշաք զուհուր իտիւպտէ
եէրի պօշ գալմասըն տէյու՝ պիր ան էվվէլ կիթմէյի արղու իտէր ի-
տի. չիւնքիւ սահիլ կէօղտէն նիհան օլմատըգճա հիշ պիր թայիֆէ
եէրինտէ քալաճաղընա կիւվէնիլէմիլիտի :

Տօգթօր Քլավպօնինին քամարաքը քըլտաքի քամարտա օ-
լուպ թէքմիլ քըլը գաբլատըլը, վէ գաբուտան իլէ իքինճինին քա-
մարասը եէր տիկէրինէ արքա արքայա օլուպ՝ կէօվէրթէյէ նաղըլ

օլտուղու կիպի՝ քաբուտանըն քամարասը պիր չօդ ալաթ ու էտա-
վաթ՝ վէ սէյահաթա տայիր էլպիսէ իլէ պերապեր քիթապլար վէ
եէտէք րուպալէր՝ վէ մուգատտէմա մուֆասսալ նօթատէ միւնտէ-
րիճ սայիր շէյէր իլէ տօնատըլտըքաան սօնրա՝ սըքը սըքը քաբա-
նարագ մէճհուլ սահիպինին թէնպիհի իւզրէ՝ անախտարը Լիւպէքէ
կէօնտէրիլտի . տէմէքքի եալընըղ կէլմէսի պէքլէնիյօր իտի :

Պու հալ Շանտօնուն կիւծիւնէ կիտիւպ՝ քէնտիսինին պաշ
քօմանտանըղընա պիրվազիֆէ իտի իսէտէ՝ թէքմիլէն վաղիֆէսինտէն
խարիճ պիր մատտէ կիպի թուլթար իտի . Քէնտի քամարասընա
կէլինճէ՝ քուլթպի սէյահաթա իքթիզա իտէն շէյէրի թէքմիլ պիւ-
տիկինտէն՝ պու թէշէպպիւս օլունան սէյահաթին քեաֆֆէյի լիւա-
ղըմաթընը կիւզէլճէ եերէշտիրմիշիտի :

Իւշիւնճիւ Օֆիշեալըն օտասը տախի՝ թայիֆէլէրին աաէթի
իւզրէ՝ պիր կէնիշ ույքու օտասը կիպի օլան իքինճի կէօվէրթէ-
տէ իտի . հեր քէս օրատա իսթէտիկի կիպի իքամէթ իտէրէք՝ հիշ
պիր պաշկա կէմիտէ կէօրիւլէմէղ տէրէճէտէ իսթիրահաթ կէօսթէ-
րիլմիշ օլուպ՝ հաթտա քէնտիլէրինէ պիր զիդըյմէթ հումուլէ կիպի
տըզգաթ վէ դայրէթ օլունամագտա իտի . վէ պէօյիւք սալանըն օր-
թասընտա կէնիշ պիր սօպա քուրուլմուշ իտի :

Տօգթօր Քլապպօնի քէնտի իշի իլէ մէշղուլ օլուպ՝ Պօրվարըն
տէնիզէ ինտիրիտիկինին իրթէսի կիւնիւնտէն՝ եանի շուպաթ 6
թարիխինտէն իթիպաղէն՝ քէնտի քամարասընա սահիպ օլմուշ իտի :

Եքօէրի տէրիտի « Հայվանլարըն էն պախթիեարը՝ քէնտի
քէյֆինճէ քապուղունու շիքլ իտէն սալեանկօղտուր . պէնտէ՝ պիր
աքըլը սալեանկօղ կիպի օլմաղա դայրէթ իտէճէյիմ »

Շուրասըտա սահիհտիրքի սալեանկօղուն քէք եադըն վազըթ-
տա թէրք իթմէյէճէյի պիր քապուք միսիլիւ՝ Տօգթօրուն քամա-
րասը տախի թօհաֆ պիր հիյէթ քէսպ իթմէքտէ իտի . զիրա մեր-
դում թապիպ՝ չօճուղլարըն վէ եախօտ մուալլիմլէրին իլմիյէ էշեա-
լէրինի թէրթիպ էթտիկի կիպի կէօնլիւնիւ էյլէնտիրի իտի . քէն-
տի քիթապլարը՝ նէպաթ տէֆթէրլէրի վէ հրուֆաթ իւզէրինէ տի-
զիլմիշ տօլապը՝ ֆիզիգա թագըմը վէ պիր չօդ ալաթը իլմիյէ վէ
հէնտէսիյէ իլէ հարարէթ՝ իրթիֆա՝ նէմլիք՝ եադմուր թէրազիլէրի
վէ պունլարա իքթիզալը տիւրպիւնլէր՝ բէրկեարլէր՝ խարիթալէր՝
բլանլէր՝ շիշէլէր վէ թօղար իլէ պերապեր՝ սէյահաթ էճգախանէսի-
նին շիշէլէրի թէրթիպլէրինտէ կէօրիւլէն քէմալը ինթիզամ վի իհ-
թիմամ ճիհէթի իլէ Ննկիլթէրանըն Անթիզա իաանէսինի ութանտը-

ըրը իտի : Իշթէ ալթը պյադ միւրէպպա վիւսաթընտա պուլունան
մէզքիւր քամարա պէօյլէ հիսապսըզ շէյլէր իլէ տօլու՝ վէ արթըդ
թապիպի մէրքում եէրինտէն քըմիտանմագսըղըն՝ էլինի ուզատըր
ուզաթմազ հէման հէմ թապիպ՝ հէմ մուհասիպ՝ հէմ միւնէճճիմ
օլուպ ճաղրաֆիյատէն վէ նէպաթտէն վէ տէնիզ մախուզաթընտան
խապէր վէրիւր պիր մուալլիմ օլապիլիրիտի :

Շուրասընտա իքրար իտէրիզքի՝ քէնտիսինին էն դայիֆ ար-
գատաշլարընտան իւշ քիշինին տօլտուրա պիլէճէկի շու շալքանան
տայիրէնին պու տէրէճէ ինթիզամընտան տօլալը հէմ մաղրուր վէ
հէմտէ պախթիյար իտի . խուսուսու իլէ մէրքումլարըն հէբսի պիր-
տէն օրայա կէլմէսի՝ Տօգթօր կիպի խաթըրշինաս պիր աոէմէ պիլէ
բէք սըքընթը վէրտիկինտէն Սօկրատէս կիպի քէլամէ ազաղլէ տէտի :

— Խանէմ բէք քիւշիւքտիւր ! ահ , Ալլահ վէրէյտիտէ տօսթլար
բէք ճօյմայայտը :

Պօրվարըն թարիֆինի թէքմիլ իթմէք իշիւն շուրասըտա պէ-
յան օլունուրքի՝ մէզքիւր պէօյիւք Տանիմարգա քէլբի իշիւն եա-
բըլմըջ օլան ուֆագ տայիրէ՝ կիլլի քամարանըն թամ՝ բէնճիրէսի
էօնիւնտէ իտի . անճաչ տէրունինտէրի վախշի միսաֆիր՝ կէօվէր-
թէտէ վէ անպարտա կէզմէյի՝ օրատա օթուրմագտէն զիյատէ մաք-
պուլ թուլթմասը իլէ՝ քէնտիսինին պու հալտէն վաղ կէշիլիլմէսի
միւմքիւնսիւզ կէօրիւնտիւլիւ շէօյլէ տուրսուն՝ հաթտա հիշ քիմ-
սէ պու աճայիպ հայվանըն թապիաթընա աքըլ իրտիրէմէզ ի-
տի . խուսուսը իլէ կէճէլէրի կէմինին շուքուր մահալլէրինտէն՝ եիւ-
րէքլէրի թըրմալարճասընա ֆէրեատ ու ֆիղան իտէրէք՝ օրթալըզը
չընլաթմասընա զիյատէսի իլէ թաաճիւպ օլունուր իտի :

Աճէպա պունուն շու թէէսիւֆիլիւ հալի խարիճտէ պուլունան
սահիպինին հասրէթինտէնմիտիր՝ . եախօտ շու սէյահաթըն թէհիլե-
քէլի օլաճաղը պու հայվանա մալիւմ օլմաղընտանմըտըր՝ . անճաղ
թայիֆէլէր սօնրաքի սէպէպէ քանի օլուպ՝ չօղու պու հայվանը
մուլթաղա շէյթան ճինսինտէնտիր տէյու իտտա՝ա իտէրլէր իտի :

Պիր կիւն Բէն նամ խօրեատ թայիֆէ՝ մէզքիւր քէլբէ վուր-
մագ իշիւն իւզէրինէ քօշալըմ՝ տէրիքէն՝ պօճուրլատըն պիր թարա-
ֆընտա էօյլէ պիր ֆէնա սուրէթտէ տիւշտիւքի՝ քաֆասընըն չանա-
ղը ալըլա քալտը . պու քազանըն վուքուի շու աճայիպ հայվա-
նըն ահընա աթֆ օլունտու :

Թայիֆէլէրին էն իթիքատսըղը օլան Քիլիթըն պիլէ շուրա-
սընը ֆէրք էթմիշ իտիքի՝ պու քէլբ հէր նէ վազըթ քաբուտան

մէվքիինտէ սուլունսա տայիմա ըրւղիեար թարաֆընտա կէզլյօք . վէ պրիքին աչքք աէնիզէ չըգըպտա՝ չալգանթըլարը տօլաչաըզը զէման՝ պու աճայիպ հայվան հէր մանօվրատա եէրինի տէյիշտիըլպ քարուտանըն հարաճաղը կիպի պիր տիւղիյէ ըրւղիեար թարաֆընտա պուլունսուր իտի :

Նէվաղիչ վէ իլթիֆաթլէ քարլանը քէնտիսինէ այըչաըրա պիւլէճէք տէրէճէտէ նաղիք վէ տիլ նէվաղ օլան Տօգթօր Քլալպօնի պիւլէ պու քէլըին կէօնլինիւ ալլամաք իսթէտի իսէտէ պիյհօտէ չալըչաը :

Պախուսուս պու հայվան՝ քէլք ճէրիտէսինտէ մուգայրտ պուլունան իսիմլէրին հիչ պիրիսինէ ճէվապ վէրմէտիկինտէն՝ թէքմիլ թայիֆէլէր օնա քարուտան տէալիէր . զիրա քէնտիսինին պիւթիւն մանօվրալարա մայիւմաթը օլտուղու վէ պէօյիւք պիր տէնիղ սէյա-հաթընտա պուլունսուղու էթվարընտան անլաչըլըր իտի :

Շիմտի ճօնսօնուն լաթիֆէ թարղընտա Քիիֆթօնուն տօսթունա վէրտիկի ճէվապըն նէտէն իպարէթ օլտուղու անլաչըլըր . վէ պու խուսուսա իթիքատ իթմէյէն ատէմ չօք քալմատը , հէրքէս կիւլէրէք էլպէթ պիր կիւն օլաճաք քի պու հայվան ինսան շէքլինէ կիրիպ երւքսէք սէս իլէ քօմանտա իտէճէք » սէօղիւնիւ թէքըրար իտէր՝ վէ պու քէլըի պիր տահա կէօրմէյի արղու իտէրիտի :

Վաքաա Քիչար Շանտօն պու կիպի քօրքուլարա տիւլմէմէքաէ իտի իսէտէ՝ ըահաթ տախի տէյիլ իտի , վէ հաթտա հարաքէթլէրինտէն պիր աքչամ էվվէլիտի՝ եանի նիսանըն պէչինճի ախչամը Քարուտան մէվքիինտէ՝ տօքտօր Քլալպօնի վէ Վալ վէ ուսթա ճօնսօն իլէ պու խուսուստա սէօյլէչտի :

Պու տէօրթ քիչի՝ օնունճու տէֆա օլարաք՝ քատէհլէրինի պօշալթմաքտա իտիլէր , վէ պուտա շիւքհէսիղ սօն տէֆա իտի , զիրա Ապէրտիստէն ալընան մէքթուպ ահքեամընճա՝ քարուտանընտան սճաքճըսընա վարընճա թայիֆէնին քեաֆիֆէօլի՝ շայէթ պիր կէօնա խասթէյիք իչիւն տօքթօրուն էմրի օլուր իսէ պիր մըգտար իչրէթ իտէպիլիպ՝ եօքսա քէյֆ իչիւն նէ շարապ՝ նէ պիրա վէ նէտէ սայիր իչքի իսթիմալ իտէմէյէճէքիէրի մուքարրէր իտի :

Պիր սաաթտան պէրու միւպահէսէլէրի հարաքէթլէրինէ տալիր օլուպ էկէր քարուտանըն աքաէմճէ քուրտուղու ըլան թէմամըլիլէ իճրա օլունուր իսէ , Շանտօն իրթէսի կիւն միւմայիլէյհաէն նէթիճէյի իրթարաթ օլմաք իւղրէ պիր մէքթուպ ալաճաք իտի :

— Շանտօն տէր իտի — Պու մէքթուպտա տախի քարուտանըն իսմի կէօրիւլմէյէճէք օլուր իսէ՝ էլպէթտէ կէմինին նէրէյէ կիտէճէկի

անլաչըլաճաքաըր . եօքսա նէ՝ թարաֆա կիթմէլի :

— Մասլըրսըգ տօքթօր ճէվապէն — Շանտօն , վալլահի պէն սէնին եէրինտէ օլսամ մէքթուպտուղ պիլլէ կիտէրիմ , արքամըչտան մէքթուպ եէթիչէպիլիլ . պու մէսուլիյէթի պէն իւղէրիմէ ալըրմ :

— Էվվէթ , Տօքթօր , սէնին հիչ պիր շէյտէն շիւքհէն եօքսուր , ամմա Ալլահ աչլընա՝ , սէն օլուր իսէն նէ՝ թարաֆա եէլքէն աչարօրն :

— Էլպէթ աչիքեար քի Քութպի Շըմալիյէ , պունա տէյէճէք եէրի եօք , վէ շիւպհէ տախի իտիլէմէղ :

— Վալ պէրի թարաֆտան — Շիւքհէսիղ հէ , բէք ալա՝ , Քութպը ճէնուպիյէ նէ՝ իչիւն կիթմէյէճէյիղ :

— Տօքթօր պաղըրտը — Քութպը ճէնուպիյէմի՝ , օլուր շէյթտէլիլ , քարուտանըմը պէօլլէ պիր պրիքի թէքմիլ Աթլանթիք տէնիղլէրինի տօլաչմաք թէհլիքէսինէ քոյապիլիլմի՝ . տիւլիւն Վալ պիր աղ , հէլէ տիւլիւն

— Վալ ճէվապէն — Ճանըմ՝ , Տօքթօրուն հէքաինտէ ճէվապը վար տըր :

— Շանտօն տէտի — Հայտէ , Շըմալէ օլտուն . Վաքին , ճանըմ Տօքթօր , Սըիթպէրիկէմի՝ եօքսա Արօքնիյանտամը՝ եօքսա Վապրատօրամը՝ վէ եախօա Հիւճօն պօղաղընամը՝ , նիհայէթ նէրէյէ . վաքա՝ եօլլարըն հէքսիտէ՝ կէչիլմէսի քապիլ օլմայան սէմթլէրէ չըքար իսէտէ սալըր բէք չօք տուր . վէ պունլարըն պիրիսինէ քարար վէրմէք պէնճէ բէք միւլքիւլ կէօրիւնիւյօր . Տօքթօր . սէնին պանա պիր քաթի ճէվապըն վարմը՝ :

— Տօքթօրուն սէօղիւ քալմայըպ տէտի — Խաչըր , լաքին պիր քարար իչիւն մէքթուպ ալմայաճաք օլուրիսէնիլ նէ՝ եարաճաքաընըղ :

— Հիչ պիր շէյ եարմայըպ պէքլէյէճէյիմ՝ ,

— Քլալպօնի քաթի իւմիտլէ քատէհիինի սալլալըպ պաղըրտը — Նէ՝ . կիթմէյէճէքմիսինիլ :

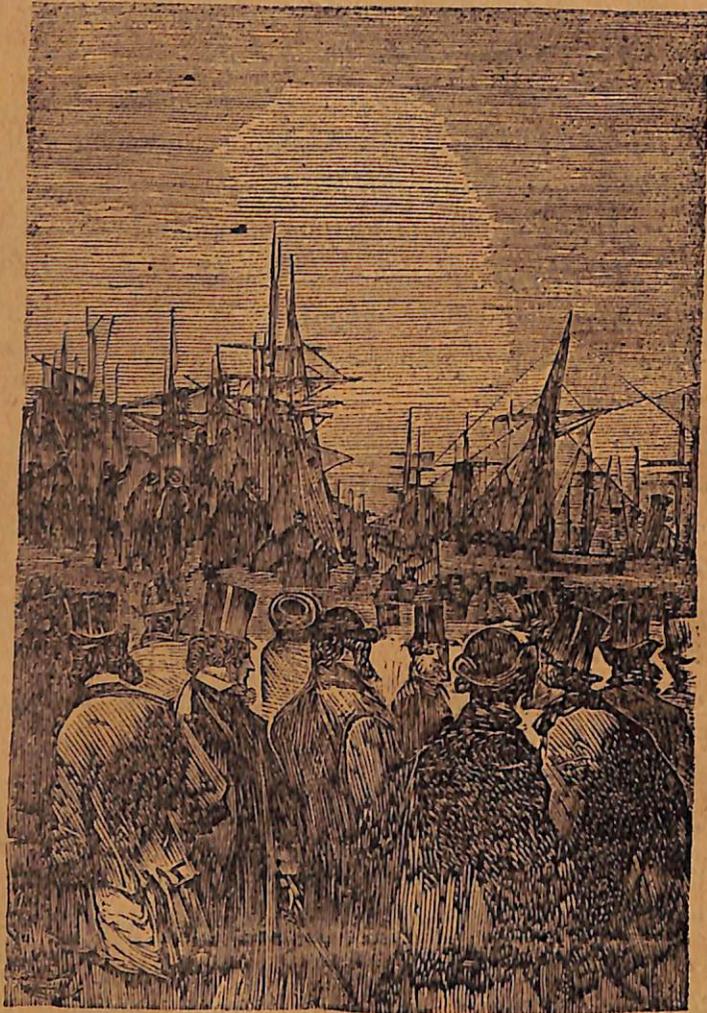
— Էլպէթտէ կիթմէյէճէյիղ :

— Ուսթա ճօնսօն ուսուլ իլէ ճէվապ վէրտի — Վալլահի աքըլլըլըքտա պու տուր : Անճաք տօքթօր եէրիմտէ տուրամայուպ մասանըն էթրաֆընտա պիր տիւղիյէ տօլաչարաք — Էվվէթ աքըլլըրտը , անճաք բէք ուղուն պէքլէմէքաէստէ խալըրը շէյ տօղմաղ . էվվէլա էյամըմըղ եօլունտա օլուպ էկէր Շըմալ վար իսէ , Տավիս քէօրֆէղինի կէչմէք իչիւն՝ շու էյի հավալարտէն իսթիֆատէ իթմէլիլիղ . պունուտա շէօյլէ պրաքալըմ , թայիֆէ պիհօւղուր օլմաքտէտիր , վէ ատէմլէրիմիղին տօսթ ու ահպապլէրի իսէ՝ Փօրվարը

իբի թայիֆէյէ խիթապէն՝ « հայտէ պարալըմ, կիտէլիմ » տէտի :
 — Ըօնսօն տախի վարօրու պօյալմաք իչին՝ սէյիրճէլէրէ խիթա-
 պէն՝ Նահաւ, հայտէ սիգտէ իչինիղէ՝ . քալքաճաղըզ էֆէնտիլէր ,
 քալքըյօրուզ էյ — տէյու պաղըրտը :

Պու սըրատէ՝ քալապալըք՝ սահիլէ չըքմաք իւզրէ կէմինին իսկէ-
 լէսինէ աօզրու եէօթիւմէքտէ՝ վէ Պրիքին թայիֆէլէրի սօն հալաթ-
 լարը չէօզմէքտէ խտիլէր :

Թայիֆէլէրին տըքքաթ իթմէքսիզ՝ քաքըչտըրարաք՝ տըչարը չըքար-
 տըքլարը սէյիրճէլէրին թէլաչէ վէ ալթ իւսթ օլմալէրի՝ պիր քէլքին



խարլամասը սէպէպիլէ՝ պիր քաթ տահա արթաը . պու հայվան՝ նա-
 կէհան պաչ թէրաֆտան՝ սէյիրճէլէրին ղիյատէ սըքըչմըչ օլուղիլէքա-
 լապալըզըն օրթաօընա ֆըրլայըզլէպօղուք պիր սէպէ խըրլատը :

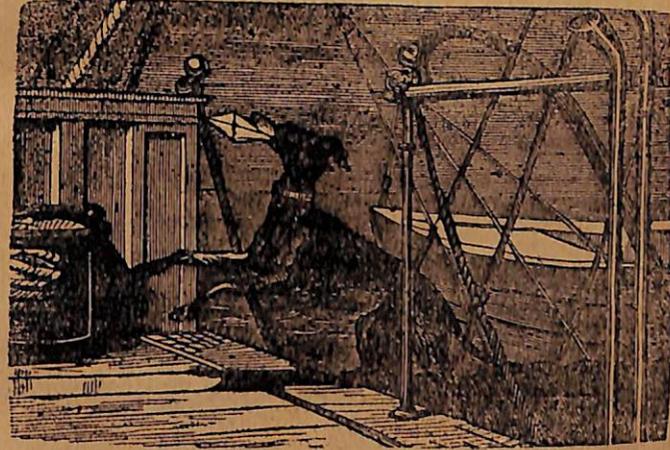
չէրքէս պու հայվանըն էօնիւնտէն աչըրըքտա , մէզքիւր քէլք
 հէման քարուտան մէվքիլինէ ֆըրլատը . Պիրտէ նէ՝ պաքարսըն !! վա-
 քա՝ ինանըլմազ շէյ իսէտէ՝ պինլէրճէ քիմնէլէր՝ պու քէօթէք քար-
 տանըն տիչլէրի արասընտա պիր մէքթուպ կէօթիւրտիւլիւնիւ կէօր-
 միւչ օլարաք՝ թաստիք իտէրլէր :

— Շանտօն շաչըրուպ պաղըրտը — «Վայ, մէքթուպ հէ՝ . տէ-
 մէքքի վարօրտայըմըչ հէ՝ . . .

— Ըօնսօն՝ թայիֆէյի պիհուզուր իտէն քալապալըքտան վարօրտա
 քիմնէ քալմամըչ՝ վէ թէքմիլի չըքմըչ օլուղիլին կէօթէրէք ճէվապ
 վէրտի — Շիւպհէսիզ պուրատէ իմիչ ամմա շիմտի կիթմիչ օլմալը . . .

— Տօքթօր՝ պու քէլքին հօբլայուպ՝ քէնտիլէլինէ (եանաչտըրմա-
 տըլը մէքթուպու ալմաղա ճահտ իտէրէք՝ պաղըրը իտի — Քար-
 տան , Քարտան , պուրայա ! — Քէլքին եանաչմամասընա նէզարէն՝
 թահրիրաթը Շանտօնուն էլինէ վէրմէք իսթէալիյի անլաչըլուք իտի :

— Շանտօն թէրաֆընտան — Քարտան , պուրայա կէլ՝ — Տէնիլ-
 տիքաէ՝ Քէօթէք եաքլաչտը վէ Շանտօն քօլայճէ մէքթուպու ալտըք-
 տա՝ Քարտան՝ սահիլտէ վէ վարօր տէրունիտէ պուլունան սիւքիւթ-
 լիւք արասընտա՝ աչըք պիր սէտա իլէ իւչ տէֆա խարլատը :



Շանտօն մէքթուպու էլինէ ալըպ տօնա քալտը :
 — Տօքթօր պէրիտէն պաղըրտը — Ըանըմ աչըպ օղուսանա՝ , օգու
 պաքալըմ !

Շանտօն կէօրաիւ քի մէքթուպ քէնտիսինէ տիր . լաքին թա-
 ըիխիզ վէ նէրէտէն կէլտիլի պէլիսիզ օլուպ՝ եալընըզ շէօյլէ եաղըլ-
 մըչ իտի :

« Ծօրվար Պրիքինտէ՝ Քօմանտան Տիչար Շանտօն »
 Շանտօն հէման մէքթուպու աչըպ շու միւնտէրիճաթը օգուտու :

« Ծարէվէլ պուրնունա սոզրու սիւրէրէ.ք՝ նիսան 20 տէ օրայա եթիշէճէքսլնիղ . էկէր քաբուտան մէյտանէ չըքմաղ իսէ՝ Տավիս քէօրֆէզինի կէշիպ՝ Պաֆէն տէնիղինտէն Մէլվել պողազընա քատար չըքաճաքսընըղ »

« Ծօրվար Քաբուտանը »

« Ք , Զ »

Շանտօն՝ պու մուխթատար մէքթուպու տըքաթյա աիւրէրէք՝ ճէպինէ քօյուպ՝ հարաքէթ էմրինի վէրտի . Շանտօնուն կիւն սօզուտու էսինթիլէրի արասընտա՝ չընլայան սէսինտէ պիր պաշկա թէէսիր վէ շիտէթ վար իտի :

Ծօրվար տերաքապ հափուզլարտան տըչարը չըքուպ՝ Լիվէրբուլուն



պիր լիման քըլավուղ վարօրու՝ էօնիւ սըրա պիր մըքտար կիթտիքտէն սօնրա՝ Ծօրվար՝ Մէրսէյ աքընթըսընը թութտու . սէյրճիլէրին քալապալըղը՝ շու աճայիպ կէմիյի պիր տահա կէօրմէք տըղուտու իլէ՝

Վիքթօրիա պօղազլարը պօյունտա օլան տըչարքի սահիլ իւղէրինէ եէօրիւտիւ . իքի՝ սերէն վէ միճանի վէ քըչեէլքէնլէրի աչըլուպ՝ պունլարլա քէնտի իսմինի թաստիք իթաիրէն Ծօրվար կէմիսի՝ Պիրքէնհէս պուրնունու տօլաչտըքտան սօնրա՝ տօլու եէլքէն Խրլանտա տէնիղինէ տօղրուլտու :

ՊէՇԻՆՆՈՒ ՊԱՊ

Սչըք տէնիղ

Շու արալըք ըիւղկեար քարարսըղ իտի իստէ՝ շիտէթլէ էսէն նիսան ըիւղկեարլարը Ծօրվարա իսայըլը օլտուղինտէն՝ մէղքիւր կէմի աթէշ կիպի տէնիղի եարարաք՝ չարքըն տուրմուշ օլմասը եէօրիւմէսինէ քաթիէն մանի օլմաքսըղ՝ պէօյիւք սիւրա՝ աթլէ կիտէրքէն՝ սա՛աթ իւչէ տօղրու Լիվէրբուլ իլէ Ման ատասը պէյնինտէ իչլէմէքտէ օլան՝ վէ տավուլումպազլարը իւղէրինտէ չարքաղ Չիչիլեա արմասը պուլունան վաբօրա թէսատիւֆ էթտի . միղքիւր վաբօրուն քաբուտանը՝ կէօլէրթէսինտէն սէսլէնիպ Ծօրվար թայիֆէօինէ սօն տէֆա օլարաք « Ուղուրլար օլտուն » սէսինի իշիթաիրտի :

Սա՛աթ պէշտէ լիման րէյիսի կէմինին քօմանտասընը Րիչար Շանտօնա թէսլիմ իտէրէք՝ քէնտի քիւշիւք վաբօրունա կէշիպ՝ տէրհալ մաղըպի ճէնուպիյէ տօղրու ավտէթլէ կէօղտէն նիհան օլտու :

Սիւչամ իւսթիւ Պրիք՝ Ման ատասընըն ճէնուպի ուճունտա Ման պուրնունու տօլաչըպ՝ կէճէ տալկա բէք չօք օլմասը իլէ՝ եօլու իւղէրինտէ պսւլունան Սյէր պուրնունու մաղըպըն չըմալինտէ պրաքարաք չըմալէ տօղրուլտու :

Ճօնսօնուն աճէլէթէն եօլա չըքմաղա հաքիլը վար իտի . չիւնքի թայիֆէ տէնիղէ չըքար չըքմաղ՝ տէնիղէ օլան աչք ու սէվտասը ուլանըպ , հէլէ կէմինին լէթաֆէթինի կէօրտիւքճէ հալլէրինին աճայիպաթընը թէքմիլէն ունուտարաք՝ հէր պիր շէյ եօլունա կիրտի :

Տօքթօր՝ տէնիղին ըիւղկեարընը ալարքճա՝ սէվինճինտէն նէ եաբաճաղընը պիրմէյերէք՝ էսինթիլէրին օրթասընտա թէլաչը թէլաչը կէղիպ՝ քէնտիսինին պիր ալիմ օլտուղի հալտէ՝ հարաքէթլինտէ կէմիճի հիլէթի կէօրիւնիւր իտի :

— Մէրքում ճօքթօր քահվէ ալթընտան սօնրա կէօլէրթէյէ չըքարաք՝ ուսթա Ճօնսօնա խիթապէն — Սահիհ՝ սահիհ՝ տէնիղ բէք ալա , պիր շէյ իմիշ . վաքա՛ա պիր աղ կէճճէ ալըլըյօրում ամմա մութլաքա ալըչաճաղըմ :

— Հաքիլընըզ վար Մ . Բլավպոնի , Բիւրրէ'ի արղըն թէքմիլ քա-
րա ճիհէթինի՝ Պահր'ը Մուհիթին պիր ուճուճա տէշիշմէմ . կէմի-
ճիլէր քէնտի սանաաթլարընտան չապուք պըքարլար տէնիլիը իսէտե՝
քըրք սէնէտիր կէմիճիլիք իտէրիմ , հալեա իլք կիւնտէքի ալտըղըմ
լէգէթի ալմաքտայըմ :

— Լաքին հէլէ պիր Նատէմին սիւվար օլտուղի կէմի միւքէմմէլ
օլուր իսէ՝ արթըք իթիթիխարընըն հատ ու դայէթի օլամաղ . էկէր
քէշֆիմտէ եանըմայօր իսէմ Ծօրվարըմըղտա բէք կիւղէլ եէօրիլյօր :

— Ծանտօն տախի՝ քօնուչմաքտէ օլան պու իքի քիշինին եանընա
կէլիպ — Տօքթօր , քէշֆինիլտէ ալտանմայօրստունուղ : Պու կէմի
դայէթ միւքէմմէլ օլուպ՝ հաթտա պու կիւնէ կէլինճէյէ քատար
պուղլու ատէնիլլէրէ մախսուս օլարաք ինչա իտիլէն կէմիլէրին հիչ
պիրիսինտէ պունուն կիպի լայըքլը թաքըմ վէ թալիֆէ կէօրմէտի-
լիմի իքրար իտէրիմ . խաթըմա կէլիյօր քի՝ օթուղ սէնէ մուքատ-
տէմ՝ Բաբուտան ձամս Բօս Մաղըրպըն Շըմալ կէշիտինի արամաղա
կիտէրքէն

— Տօքթօր լաքըրտընըն էօնիւնէ կէշիպ՝ աճէլէ աճէլէ — հա՝
պիղիմքի կիպի պիր իսլիմ մաքինալը՝ վէ պու քուվէթտէ օլան Վիք-
թուար իօմինտէ պիր պրիքէ սիւար օլմուշ իտի :

— Նասըլ . Վայ սէն պունուտամը՝ պիլիյօրսուն :

— Տօքթօր ճէվապէն — Ղայըլ անլայընըզ . հաթտա օլ թարիխ-
տէ մաքինալարըն եէնի իհտաս իտիլմէսի հասէպի իլէ՝ պու Վիք-
թուարըն մաքինասընտաքի նօքսանիյէթ՝ էբէլիճէ քէտէրլի թէէխի-
րաթ պուհուրա կէթիլմիշտիր . նիհայէթ , քաբուտան ձամս Բօս օ-
նու բարչա բարչա թամիր իթաիքտէն սօնրա՝ չարէսինի պուլամայուպ՝
կէմիտէն չըքարարաք իլք քըլլատըղը մահէլտէ պրաքտը :

— Ծանտօն—Վայ շէլթան՝ վայ՝ կէօրիլյօրումքի հէր շէլի թանը-
յօրսուն :

— Տօքթօր պէթէքրար — Նէ՝ եաբարսըն , իշթէ օգուճաք քուվ-
վէթի իլէ Բարինին , Բօսուն , Ծրանքլինին էսէրլէրինի՝ վէ Մաք
Բլիւրին , Բէնէտինին , Բանըն , Մաք Բլէնթօքուն րաբօլթօ-
լարընը օքումուշ օլտուղիմտէն՝ խաթըմտա պիր աղ շէյ քալմըշտըր .
Հաթտա շուրասընըտա պէյան իտէրիմ քի պու Մաք Բլէնթօք՝ պի-
ղիմքի կիպի ալթընտան չարքլը Ծօքս նամ պրիքէ սիւվար օլտուղի
հայտէ՝ պաշքալարը քատար զահմէթ շէքմէքիլին՝ վէ պիր թաքըմ
լաղըմըղ մահալլէրի տօլայմաքաղըն՝ տօղրուտան տօղրույա քօլայ-
ճա մաքսուտի օլան մահալէ վատըլ օլմուշ տուր :

— Ծանտօն—Պուրասը բէք թամաըր . պու Մադ Բլէնթօք դա-
յէթ ճէսուր պիր կէմիճի իտի . պէն օնու իյ պաշընտա կէօրմիւշիւմ ,
պիղիմտէ օնուն կիպի նիսան կիրիր կիրմէզ՝ Տափա քէօրֆէզինտէ
պուլունաճաղըմըղա իսքեաթ օլապիլիրսինիպ , վէ էկէր պուզարը
աթլայա պիլիր իսէք՝ սէյահաթըմըզ հայուճա իլէրիլէմիշ տէմէքաիր :

— Տօքթօր—Սլահ վէրսինտէ 1887 սէնէսի Ծօքս կէմիսինին պա-
շընա կէլէն՝ պիղիմտէ՝ պաշըմըղա կէլմէսինն , եանիյա՝ իլք սէնէսի
Պաֆէն քէօրֆէզինին շըմալ ճիհէթի պուզարընտա թութուլուպ՝
պուղլարըն օրթասընտա քըլլամաղա մէճպուր օլմուշտուր :

— ձօնսօն պիրիտէն ճէվապ վէրաի—Մ . Ծանտօն , պիղ օնլաք-
տան զիյատէ՞պախթիյար օլաճաղըմըզը իւմիտ իթմէլիլիլ . վէ Ծօր-
վար կիպի պիր կէմի իլէ տախի իստէնիլէն մահալէ կիտիլէմէյէճէք
օլուր իսէ՝ արթըզ պէօյլէ թէշէպալուսէրտէն պիւթիւն պիւթիւն
կէրի տուրմալը :

— Տօքթօր—Պախուսուս Բաբուտան կէմիտէ իսէ՝ եաբաճաղը
շէլի էլպէթտէ պիղտէն էյի պիլիր , շիւնքի իլի հիչ պիրիմիլ թա-
նըմայօրուղ . հէմտէ օլ տէրէճէ մուխթաուար մէքթուպտան սէյա-
հաթըն էսասը անլաշըլամաղ :

— Ծանտօն թէլաշա ճէվապ վէրաի—Վիտիլէճէք եօլու օլ գա-
տարընը թանըտըղըմըղտա՝ աղ շէյ տէլիլաիր . շիմաի պիլ՝ պու
մէճհուլ քաբուտանըն ֆէվքէլտտէ միւտախէլէսինտէն վէ քէնտի
թալիմաթլէրինտէն թէմամ պիր այ ազատէ օլարադ եօլումուզա
տէվամ իտէպիլիրիլզ զանն իտէրիմ . հաթտա օնուն հադկընտա օ-
լան էֆքեարըմը թանըրսընըզ :

— Տօքթօր — հը , հը , էվվէթ , պէնտէ սէնին կիպի՝ պու ատէմ
կէմիլինին քօմանտասընը սանա պրաքըպ՝ քէնտիսի կէմիյէ հիչ կէլ-
մէյէճէք զանն իտիյօր իտիմ ամմա

— Ծանտօն պիր աղ քըրըլարադ—էյ , ամմա նէ՝ օլտու :

— Ամմա շու իքլինճի մէքթուպուն կէլտիլինտէն պէրու՝ պու խու-
սուտա օլան էֆքեարըմ թէքմիլէն պաշքալէշաի :

— Նէ՝ իշիւն , պադալըմ , Տօքթօր :

— Հա՝ շունուն իշիւնքի , հէր նէ գատար պու մէքթուպ՝ շիմտիքի
հալտէ պիրադ եօլ կէօթէրմիշ իսէտէ՝ Ծօրվարըն ասըլ նէրէյէ՝
մախսուս թէտարիք իտիլտիլինի հէնուղ պիլաիրմէմիշտիր . ճէվվէլ
էմիրտէ նէրէյէ կիտիլաիլի պիլինմէլի . շիմաի պունուն չարէսի նէ-
տիր , պիլիրմիսին մատէմքի շիմտի աղըղա չըգտըք , սանա պիր
իւշիւնճիւ մէքթուպ տահա կէլսին հէլէ ! Արօէնլանտ թօքքաքէ-

րինտէ բօսթա տէնիլէն շէյ օլմամայը զանն իտէրիմ, անլայօրմն՝ սուն Շանտօն, պօւ շէյթան հէրիֆ պիզի պիր Տանիմարքա ատասընտա՝ եանիլյա Հօսթայնպուրկտա վէ եախօտ Իւբէրնավիքաէ պէքլէյօր օլմայը . չիւնքի օրալէրտէ՝ ֆօքեա տէրիլէրի հուսուլէսինի թէքմիլ իտիւպ՝ քըզաքլար վէ քէլբլէր միւպա՛տյա իտէրէք՝ էլ հասըլ Քուլթպը Շըմալի տէնիլէրի սէյահաթընա իգթիզա իտէն շէյի թէտարիք իթմէք իւզրէ՝ մուլթազա օրալարա կիթմիշ օլմայըտըր . հաթտա պիր սապտհ՝ քէնտիօինին նակէհան քամարասընտան չըքըպտա՝ պայաղընա քօմանտա վէ մանօլրա էմրլէրինի վէրտիլինի կէօրէճէք օլուր իսէմ բէք թա՛աճիւպ իթմէյէճէյիմ :

— Շանտօն սուրաթը քարարտըպ ճէվապ վէրտի—Իհթիմալտըր . լաքին ըիւզկեարտէ կիթ կիթ սէրթլէշլյօր հա՛ . պէօյլէ հավալէրտէ եօքարքի եէլքէնլէրի աշմազ բէքտէ աքըլլըրք տէյիլտիր :

Շանտօն Տօգթօրտան այրըլըպ՝ եիւքսէք եէլքէնլէրի ինտիրմէք էմրինի վէրտի :

Տօգթօր օլ վաքըթ ձօնսօնա տէօնիւպ—Պաքըյօրմուսուն՝ հէրիֆին էֆքեարը պաշկա :

— ձօնսօն ճէվապէն—Էվվէթ , պուտա բէք խայըլըր շէյ տէյիլտիր զիրա , Մ . Քլավպօնի , օլապիլիքի իլէրուտէ սէօզիւնիւզ չըքտըն :

ձումա՛ա իրթէսի կիւնիւ ախշամ իւզէրի՝ Վալլօլէյ պուրնունու տօլաչըպ՝ պու մահալին ֆէնէրի շարքըն շըմալինտէ քալտը . օլ կիճէ Քանթիր պուրնու շըմալտէ՝ վէ Երլանտա ճիհէթինտէ օլան Փաիր պուրնու շարքտա քալըպ՝ սապահըն սաաթ իւչիւնէ տօղրու Պրիք՝ տայմա սաղա տօղրուլարաք՝ Բաթլին ատասը պօյուլտան շըմալ պօղաղը թարիքի իլէ Պահըր Մուհիթէ չըգտը :

Շէհրի նիսանըն սէքիզի բաղար կիւնիւ օլուպ՝ Ինկիլիզլէր՝ վէ պախուսուս թայիֆէլէր՝ պու կիւնիւ բէք մուքատուէս թուլթտուղլարը ճիհէթլէ՝ Տօգթօր թէրաֆընտան տէրիւհտէ իտիլէն թէվրաթ քրա՛աթը սապահըն պիր քթասընը կէշիրտի :

Բիւզկեար օլ սըրատէ պօրայա աքտարըլըպ՝ պրիքի Երլանտա ճիհէթինէ սիւրմէքտէ իտի . տալկալէր բէք շէտիտ՝ վէ չալգանթը զիյաուտսի իլէ սէրթ օլուպ՝ հէր նէ գատտըր Տօգթօրու տէնիզ թուլթմատը իսէտէ՝ քէնտիսի մէն իթտի , զիրա տէնիզին թուլթմասընը մէն իթմէք կիպի քօլայ շէյ եօգտուր . էօյլէն օլտուգտա՝ Մալէնհէտ պուրնու եավաշ եավաշ ճէնուպտէ նիհան օլույօր իտի . պուրտսը իսէ ճէսուր կէմիճիլէրին Էվրօքա քթասընտա սօն տէֆա կէօրէճէքլէրի պիր մահալ օլուպ՝ թայիֆէլէրտէն չօլու ուզուլն վաղըթ տալըպ

սէյր իթտիլէր , չիւնքի պիր տահա կէօրէմէյէճէքլէրի շիւբհէսիլ իտի . Պուրտտէ իճըայը բասատլէ արզէն 33 տէրէճէ 37 տաքըքա՝ վէ մըքեասը էվքաթ վէշհիլէ՝ (Կրինվիշ Ղուհրիյէսի իւզէրինէ) (1) թուլէն 7 տէրէճէ 40 տաքըքա օլտուղի կէօրիւլտիւ :

Պօրա ախշամ իւզէրի սաաթ պիր պուչուգտա սաքին օլուպ Ֆօրվարըն եէլքէնլէրի միւքէմմէլ պուլունմասը իլէ՝ մաղըրպըն շը-



մալինէ տօղրու եօլունա տէվամ իթտի . օլ կիւն Ֆօրվարըն հայսիյէթի մէյտանա չըգըպ՝ Լիվրուլուն էրպապը վուգուֆու թարաֆընտան պու կէմիւնին աաըլ պիր եէլքէն կէմիսի օլտուղի ֆարք իտիլտի . էրթէսի կիւնլէր էսնասընտա Ֆօրվար պէօյիւք սիւրաաթլէ մաղըրպըն շըմալինի թուլթմուշ օլուպ՝ ըիւզկեար տախի ճէնուպէ տէօնէրէք՝ չալքանթընըն արթմասը իլէ կէմի տօլու եէլքէն կիտէր

(1) Պիր մէվրինին թամ էօյլէն վարթը , եանի՝ կիւնէլին թամ օրթատէ օլմասը

իտի . պու էսնատէ Բարուտան մէվքի'ի իւղերինտէ պիր գաչ պօրա վէ պալըքնին քուչարը ուչուչմաքտէ պուլունտուղինտէն՝ Տօքթօր պիր պալըքնին վուրաու , քուչ իսէ թէսատուֆէն կէմիյէ տիւչտիւ :

Չըպիլընճը Սիմսօն պունու եաքալայըպ Տօքթօրա կէթիրերէք տէտի :

— Մ . Բլափպօնի , ամմա բիս ալ հա :

— Խայըր տօսթում , պու պիղէ ալեա թաամ օլաճադտըր :

— Նե՞ , եէյէճէքմիտիսիպ :

— Տօքթօր կիւլէրէք— Հէմ եէյէճէյիղ՝ հէմ սէնտէ եէյէճէքսին :

— Սիմսօն թէքրար— Բիւֆ , պուտա պիւթիւն տէնիղ գուչարը կիպի՝ աճըմթըրադ վէ եաղը իմիչ :

— Տօքթօր ճէվապէն— Բէք էյի , պէն քէնտի իստէտիյիմ կիպի շու ավը թէրթիպ իտէյիմտէ՝ էկէր սէնտէ ծնուն տէնիղ քուչու օլտուղինի թանըր իսէն պէնտէ պիւթիւն էօմրիւմոնէ պիր տահա վուրմամաղա սէօզ վէրիրիմ :

— Ճօնսօն պէրի թէրաֆտան— Վայ , Մ . Բլափպօնի , սիղ մաթպախ ուսուլիտէմի՝ պիլիյօրաւնուղ :

— Պիր ալիմ հէր շէյտէն պիրէր բարչա պիւմէլիտիր :

— Ճօնսօն օլ վաքըթ Սիմսօնա տէօնիւպ— Բէնալինի էյի կէօղէթ հա , պու Տօքթօր բէք ուսթա պիր ատէմ օլըպ՝ շու պալըքնինի պիղէ պիր ալեա քէքլիք էթի տէյուլէտիրէճէքտիր :

Վաքա՛ա Տօքթօրուն պու իշտէ հաքիլը վար իտի . մէղքիւր քուչուն տէրիտի ալթընտա՞վէ պալըճա պուտու իւղերինտէ պուլունան եաղը ուսուլ իլէ ալտըղը ճիհէթլէ՝ էթինտէքի՝ իքրահ կէթիրիճի օլ պալըք քօքուսու իլէ աճըմթըրաքլըք թէքմիլէն դայպ օլտու , իշպու թէրթիպ սայէտինտէ մէղքիւր պալըքնին բէք զիյատէ մադպուլէ կէչէրէք՝ Սիմսօն թէրաֆընտան պիլէ բէք պէյէնիլտի :

Սօն պօրա էսնասընտա՝ Րիշար Շանտօն քէնտի թայիֆէսինին տէրէճէսինի անլայըպ՝ մուխաթարալը մահալլեր իշիւն աղիմէթէ հազըրլանան հէր պիր քօմանտանըն վազիֆէսի միւճիպինճէ թայիֆէլէրի պիրէր պիրէր մէհէքէ վուրարաք՝ հէր պիրիսինին այարընը թանըտը . շիմտի կիւվէնէճէյի խուսուսու էյիճէ պիլիրիտի :

Րիշարա թէքմիլէն եար ու եավէր օլան պահրիյէ չավուչու ճամս Վալ իշկիւղար վէ սէօզ անլար օլուպ՝ հէր նէ գատար բէք պաշ վէ սապըգասը կէօրիւմիւչ տէյիլ իսէտէ՝ իւչիւնճիւ սընըֆա զիյատէ մինասիպ կէօրիւմիւչ իտի :

Ճօնսօնուն էօղիւ ֆուրթունա իլէ եօղրուլմուչ՝ վէ քէնտիսի

Բութպը Շըմալի Օգիանսունտա քուրտ օլմուչ պիր իխթիյար օլուպ՝ շէճաաթ վէ ճէսարէթճէ էօյրէնէճէք հիչ պիր իշի եօղուտու :

Չըպիլընճը Սիմսօն վէ տիւկէր Պէլ տախի էմին քիմսէլէր օլուպ՝ վազիֆէլէրինին քէօլէսի իտիլէր . Պուղ Սայէսթրօսու Փօքէր մալիւմաթլը պիր կէմիճի՝ վէ Ճօնսօնուն մէքթէպի շակիրալէրինտէն օլուպ՝ պէօյիւք խըղմէթլէր կէօսթէրէճէք պիր քէմսէ իտի :

Վարի վէ Պօլթօն տախի՝ թայիֆէլէրին էն էյիլէրի կէօրիւնիւրլէր իտի . շէօյլէքի Պօլթօն կիւլէճ եիւղլիւ՝ լաֆաղան վէ օլտուղճա լաթիֆէճի օլուպ՝ Վարի տախի օթուղ պէչ չաղարընտա՝ ֆէթանէթլի քիմսէ իսէտէ՝ շէհրէսի պիր աղ սօլկուն վէ մէրաքլը կէօրիւնիւր իտի :

Բլիֆթօն , Բէն վէ Արիբէր նամ թայիֆէլէր օլ քատար ճէսուր վէ շիտտէթլի կէօրիւնմէղ օլուպ՝ տրա սըրա մըրըլտանըրլար իտի , հաթտա Փօրվարըն հարաքէթինտէ Արիբէր սէօղիւնտէն ճայմաղ իսթէտի իսէտէ՝ քիպրինէ եէտիրէմէտի . վաքաա իշլէր եօլունտա օլուպ՝ կէրէք պէօյիւք թէհիլքէ վէ կէրէք աղըր մանօլրա եօղիստէ՝ եիւքիւն չօղու պու իւչ քիշիտէ իտի . անճաք պունլարըն նաֆաքասընա տըքքաթ իտիլմէտի լաղըմ իտի . շիւնքի պիչարէլէր պօղաղ տիւչկիւնիւ իտիլէր . հէր նէգատար էվվէլճէ իշքէթ քուլլանըմայաճաղը խուսուսու քէնտիլէրինէ պէյան օլունմուչ իտի իսէտէ՝ պու մատտէյէ բէք կիւճ ալըչըրլար , վէ հաթտա էսնայը թամամտէ պրանտ վէ ճին իշկիլէրի պուլամատըքլարընտան՝ զիյատէսիլլէ թէէսիւֆ էտերէք պունուն աճըսընը՝ կէմիտէ քէսրէթ իւլէրէ տաղըտըլան չայ վէ քահվէտէն ալըրլար իտի :

Պրօնթօն վէ Բլօվէր նամ իքի մէհէնտիսլէրլէ օճաքճը Վարէնէ կէլինճէ՝ պունլար շիմտիյէ քատար քօլլարընը տիւրմէքտէն պաշկա պիր շէյ եաքմամըչլար իտի :

Շանտօն պունլարըն հէր պիրինի նէ եօլտա քուլլանաճաղընը պիլիւր իտի :

Նիսան օն տէօրթտէ՝ Ամէրիքանըն Շարք քըլըքնտան Թէր Նէօվէ (Արղը Ճէտիտ) քատար չըքուպ՝ Շարքըն Շըմալինէ տօղրու ինէրէք՝ Նօրվէճիա քըլըլարընա քատար կիտէն Աիւլֆ Սթրիմ նամ պէօյիւք աքընթըտան կէչտիլէր : Օլ վաքըթ Արօնկանտա պուրնունտան իքի եիւղ միլ ալըքտա 31 տէրէճէ 37 տաքըքա արղընտա վէ 22 տէրէճէ 38 տաքըքա՝ թուլինտէ իտիլէր : Հավատէ սօղումաքտէ օլուպ՝ թէրմօմէթրօ օթուղ իքի տէրէճէյէ եանի՝ տօն տէրէճէսինէ էնտի :

Տօքթօր հալեա շըմալ սօղու քլարընա մախսուս օլան բուպասընը

կէյինմէքսիզ՝ թայիֆէ վէ զապիթլէր կիպի քէնտի սէյահաթ էլպի-
սէսինի կէյինմիշ իտի : Թէքմիլէն իչինէ քէնտիսինին պիլէ կիքէպի-
լէճէյի եիւքսէք չիզմէլէրինէ՝ վէ եազլը մուշամպատան կէնիշ շապ-
կասընա՝ վէ եինէ օլ մուշամպատէն բանթօլօն վէ ճաքէթինէ պաքըպ
պաքըպ իֆիթիթար իտէր իտի : Սէրթ եադմուրլարըն վէ Պրիքին եա-
րըպ կէչտիլի պէօյիւք տալզալարըն օրթասընտա՝ Տօքթօր պիր նէվի
տէնիզ մախլուքունա պէնգէր օլարաք՝ պէօյլէ թէչպիհաթլէրէ քէնտի-
սիտէ մէմնուն օլուր իտի :

Իքի կիւն միւթէմատի ֆուրթունա զայէթ սէրթլէշիպ՝ ըիւկկեա-
րըն Մադըպ Շրմալիյէ տէօնմէսինաէն տօլայը՝ Ծօրվար չապուք կիտէ-
մէտի : Նիսանըն օն տէօրտիւնտէն օն ալթըսընա քաաար տէնիզ բէք
սէրթ օլուպ՝ նիհայէթ բազար իրթէսի կիւնիւ պէօյիւք պիր սաղանաք-
լը եադմուր կէլէրէք՝ աէրհալ աէնիզի սիւտ լիման իթմէսի իլէ՝ Շան-
տօն շու աճայիպաթը Տօքթօրա կէօստէրտիքտէ՝ :

— Տօքթօր ճէվապէն — Թէմամաըր ! Էտէնպուրկտա մուխպիրի
պուլունտուղիմ՝ Բրալ Շիրքէթի ազասընտան պալէնաճը Սքօրէսպի-
նին պէյանաթը զարիպէսինի՝ պու շէյ թաստիք էթմիշտիր : Աէօրիւ-
յօրսսւնուզ քի եադմուր եազարքէն սէրթ ըիւկկեար օլսա պիլէ տալզա
ազալուպ՝ աքօինէ օլարաք՝ աչըք հավատէ պիր հաֆիֆ էսինթի իլէ՝
տէնիզ զիյատէ չալքանմաքտատըր :



— Լաքին , ճանրմ Տօքթօր , պու աճայիպաթ նէ՝ եօլտա թարիֆ
օլունուր :

— Հա՛ պու շէյ թարիֆ օլունմաղ :
Շու արալըք քիւչիւք սէրէնաէ նէօպէթ ճի պուլունան Պուզ Մա-
յէսթրօսու՝ կէմինին սաղ թէրաֆընտան օն պէշ միլ ուղաքտա՝ չալքա-
նան պէօյիւք պիր շէյ կէօսթէրտի :

— Տօքթօր պաղըրտը — Այ , պուրայերտէ պէօյլէ պուզ տաղ վար հէ՛ :
Շանտօն տիւրպիլիննի օլ թէրաֆա տօղրուլտարաք՝ Մայէսթրօ-
նուն սէօզիւնիւ թաստիք էթտի :

— Տօքթօր տէֆա — Ամա թօհաֆ շէյ հա

— Քօմանտան կիւլէրէք — Նէ , թաաճիւպմի՝ իտէյօրսսւնուզ , տէ-
մէքքի սիղէ թաաճիւպ վէրէճէք պիր շէյ պուլտուք , էօյլէմի՝ :

— Տօքթօր կիւլիւմսիւլէրէք — Պէն թաաճիւպ էթմէյօրումամա՝ պու
շէյ պանա թաաճիւպ վէրիյօր . Չիւնքի կրինսըօնտտան՝ Ան տէօ Բօլ
նամ Պրիք 1813 սէնէսի Շրմալէ կիտէրքէն՝ արզըն քըրք տէօրտիւնճիւ
տէրէճէ պուզլտընտա թութուլմուշ օլուպ՝ Քաքտանը Տէյմընթ թէ-
րաֆընտան եիւզլէրճէ պէօյլէ տաղար կէօրիւմիւշտիւր :



— Շանտօն տէտի — Բէք ալե՛ա , սիզին պիղէ էօյրէտէճէք աահա
չօք շէյինիզ վարմը՝ :

— Սէվկիւլիւ Քլավպօնի նազիք պիր թավր իլէ ճէվապ վէրտի —
Պուտա պիր շէյ տէյիլտիր , տահա աշաղը արզլարտա պէօյլէ չօք
պուզլար կէօրիւմիւշտիւր :

— Հա՛ . . . աղիզիմ Տօքթօր , պուրասընը պանա էօյրէտէմէզսինիզ ,
զիրա պէն տահա Յլի նամ հարպ կէմիսինտէ քիւչիւք թայիֆէ իքէն . . .

— Տօքթօր քէլամը ալարաք — Հա , 1818 սէնէսի մարարն խիթամըն-
տա՝ եանի՝ նիսան իպթիտաօրնտա՝ քըրք իքի տէրէճէ արզընտա՝ իքի
պէօյիւք չալքանան պուզ ատալէրին արասընտան կէչմիշ իտինիզ ,
պիլիւրիմ :

— Շանտօն պաղըրըպ — Ամա թօհաֆ հա

— Լաքին պուրասը սահիհ օլուպ՝ պու կիւն պիզ իքի տէրէճէ տահա
զիյատէ Շրմալէ իլէրլէմիշ օլտուղիմիզ հալտէ՝ Ծօրվարըն քարշուսընտա
չալքանան պիր տաղ կէօրէճէք օլուր իսէմէլպէթտէ թաաճիւպ իթմէմ :

— Քօմանտան ճէվապէն — Ալլահի Տօքթօր , սիզ՝ սույու պիթմէ-
յէն վէ պիր տիւրլիյէ թաթլը սու վէրէն քույույա պէնզէրսինիզ ! ! !

— Եյի ամմա , բէք տէրին արաշտըրտըղընըզ ճիհէթլէ չապուք քու-
րույաճաղըմ . ահ , Ծանաօն ահ , էկէր շու թօհաֆ շէյի պիր ազ եա-
քընտան կէօրոհէք՝ օլ վաքըթ մօքթօրլարըն էն պախթիյարը օլաճաղըմ :

— Ծանաօն՝ բէք ալեա տէյուպ՝ բէյիսի թայֆէյի չաղըրարաք տէաի—
ձօնաօն , զանն իտէյօրուճ քի էսինթի սօղուճաքատիր :

— ձօնաօն ճէվապէն—Էլվէթ , Քօմանտան , հէմ բէք եավաշ կիտէ-
յօրուզ , վէ Տավիզ քէօրֆէղինին աքընթըլարը եիւզ կէօսթէրմէյէ
պաշլայօրլար :

— Հաքկըն վար , ձօնաօն , Նիսան 20 տէ Ֆարեվէլ պուրնուճու կէօ-
րէճէք իսէք՝ իսլիմէ կիթմէլիյի , եօքսա Լապրատօր քըլըլարընա սիւ-
րիւէճէյիզ : Մ . Վալ , օճաքլարըն եաքըլմասընը էմր էտինիզ :

Քօմանտանըն էմրլէրի տէրաքապ իճրա օլուճուպ՝ պիր սաաթ
սօնրա իսլիմ թավընը պուլմուշ օլժասը իլէ՝ եէլքէնլէր տիւրիւլէրէք՝
չարք պաշլատը իչլէմէյէ վէ Ֆօրվարը՝ շիտտէթլէ էսէն պաթը բօյրա-
ղընա քարըը սիւրմէյէ :

Ս.Լ.Թ.Ր.Ն.Ճ.Ը. ՊԱՊ

Քութպուն պէօյիւք աքընթըսը

Հէման հիսապսըզ քուշ սիւրիւլէրի՝ եանի՝ պու թէնհա սէմթլէ-
րին սէքէնէսի օլան պօրա վէ պալըքճին վէ մարթի քուշլարը կէօրիւ-
լիւպ՝ կրօնյանտա ճիհէթինին եաքլաշտըղընը կէօսթէրտիլէր : Ֆօր-
վար իսէ հավատէ պիր քարա տիւման պրաքարաք Շըմալէ տօղրու
սիւրաաթլէ իլէրլէմէքտէ իտի :

Նիսանըն 17 ինճի սալի կիւնիւ սապահլայըն էրքէնտէն , եանի՝
սաաթ իւշ պուշուքտա՝ Մայէթրօ՝ պուզուն իւզէրինտէ հասըլ օլան
Պլինքի (կէնիշ պիր պուզուն եիւզինտէ դըյայը շէմսաէն զուհսըր ի-
տիւպ հազատէ պիր չըզկը կիպի չէքիլէն դայէթ բարլաք վէ սայիր
շէյտէ ապա մէնէնտի կէօրիւլմէմիշ պիր բէնք) իլք տէֆա օլարաք կէօս-
թէրտի : Պու ալամէթ՝ Մաղըրպ Շըմալինին Շըմալիսինտէ՝ 20 միլ քա-
տար ուզաքտէ կէօրիւլտիւ : Ղայէթ պէյազ վէ բարլաք օլտուղի ճի-
հէթլէ՛հէր նէ քատար էքէյիճէ քօյու պուլութլար վար իտի իսէտէ՝
եաքընտա օլան պուլութլարը էօյլէ պիր բարլաթտըքի՝ կէօղլէր քա-
մաշտը : Վաբօրտա օլան էն մալիւմաթլը քիմսէլէր՝ պու դարայիպաթը
անլայամաթըլար , վէ պէյազըղընտան պու Պլինք՝ մութլաքա օթուզ
միլ քառար ուզաքտա քեային պէօյիւք պիր պուզ սահրանըն՝ բէք
չալքըլ բէրթէվլէրինին զըյասը օլտուղինի ֆտըք էթտիլէր :

Ախշամ իւթիւ իւրիւզկեար եինէ լօտօտա տէօնիւպ՝ անլէրէ իս-
յըրը օլտու . Ծանաօն եէլքէնլէրի աշտըրուպ՝ պէյհուտէ քէօմիւր թէ-
լէֆ օլմասըն տէյու՝ օճաղը սէօնտիւրթաիւ , վէ Ֆօրվար իսէ պէօյիւք՝
վէ միճանի՝ վէ քըշ եէլքէնլէրինի տօլտուրուպ՝ Ֆարեվէլ պուրնուճա
տօղրուլտու :

Սյըն 18 ինճի կիւնիւ՝ սաաթ եէտի պուշուք սուլարընտա՝ բէք զի-
յատէ պէյազ օլմայուպ՝ իլլա տէնիզլէ կէօյիւն արասընը քարաճաք սու-
րէթտէ բարլաք պիր ուզուն պուզ կէօրիւլտիւ : Պու պուշ Տավիզ քէօր-
ֆէղինտէն կէլմէյուպ՝ իլլա կրօնյանտանըն Ծարք ճիհէթինտէն այըրլ-
մըլ իտի , զիրա պուզլար՝ Պաֆէն տէնիղինին մաղըրպ ճիհէթինտէ
զիյատէ պուլունուրլար : Պիր սաաթ սօնրա Ֆօրվար՝ պու ուզուն պուզ-
տան այըրլմըլ բարչալարըն օրթաաընտան կէչմէքտէ օլուպ՝ զիյատէ
եաքըլք մահալինտէ պիլէ պուզլար նէ քատարտա եէքտիկէրէ պիր-
լէշմիշ իսէլէրտէ՝ չալքանթը իլէ պէրապէր հարաքէթտէ իտիլէր :

Իրթէսի կիւն սապտէ օլուր էքէն՝ նէօպէթ ճի թէրաֆընտան պիր
կէմի կէօրիւլտիւ : Պու իսէ Ֆօրվարըն իւզէրինէ տօղրու կէլիպ՝ Թէր
Նէօվէ կիթմէքտէ օլան Վալքիրիլէն նամ Տանիմարքա քօրվէթի իտի :
Քէօրֆէղին աքընթըսը տուլուլմաղա պաշլատըղընտան Ծանաօն՝ պու
աքընթըլը չըքմաք իչիւն եէլքէնլէրէ մէթանէթ վէրտի :

Պու քըրատէ՝ Քօմանտան վէ Տօքթօր վէ ձամա Վալ վէ ձօնաօն՝
Քարուտան մէվքիլինտէ տուրուպ՝ աքընթընըն հիզաօրնա վէ քուվզէ-
թինէ յաքմաքտէ օլտուքլարը հալտէ՝ Տօքթօր՝ աճպա Պաֆէն քէօր-
ֆէղինտէ պու աքընթըլ պիր տիւզիյէ վարմաքըր աէյու սօրտու :

— Ծանաօն ճէվապէն—Էլպէթտէ , հաթտա եէլքէն կէթիլէրի օրա-
տան կէչմէյէ չօք սըքընթըլ չէքէրլէր :

— ձամա Վալ յէրիտէն—Պախուսուս պու աքընթըլ՝ հէմ Սմէրիքա-
նըն Ծարք թէրաֆընտա վէ հէմտէ կրօնյանտանըն Մաղըրպ թէրա-
ֆընտա պուլունուր :

— Տօքթօր աէտի—Հա շիմաի անլատըմ , Մաղըրպըն Շըմալ կէչիտի-
նի արայանլարը աճայիպ սուրէթտէ օղրաշտըրան պու իմիշ . . . պու
աքընթըլ՝ սաաթտա պէշ միլ մըքտարի սիւրաաթլէ կիթտիլինտէն՝
պիր քէօրֆէղտէն հուսուլէ կէլիյօր տէնիլէմէզ :

— Ծանաօն ճէվապէն — Տօքթօր , պուրասընը բէք հաքըլ սէօյլէտի-
նիզ , զիրա հէր նէ քատար պու աքընթըլ Շըմալտէն ձէնուպէ կիթմէք-
տէ իսէտէ՝ պիլ աքիս Պէհրէնք քէօրֆէղինտէ պաշլա պիր աքընթըլ
վարտըրքի՝ ձէնուպտէն Շըմալէ աքտըղընտան՝ պու աքընթընըն պաշլը
օլտուղուճու աշիքեար կէօսթէրի :

— Տօքթօր ճիւղէսինէ խիթապէն— Էֆէնտիլէր , պու հալատ Ամէրիքա քըթասընըն՝ Բութպի քըթալարա պաղլը թերաֆը օլմայուպ՝ Պահրը Սաքին սուլարը ծնուն էթրաֆընը տօլաշարաք՝ Պահրը Մուհիթէ քատար կիթտիյինի թասաթիք իթմէք լազըմ կէլիր : Հէլէ Պահրը Սաքին սուլարընըն Էվրօրա տէնիղլէրինէ տօղրու աքմասը՝ Պահրը մէզքիւրիւն սօն տէրէճէ եիւքթէքլիյինէ պիր իսպաթ տէմէքտիր :

— Եանտօն պէրիտէն— « Էյի ամմա պու սէօզէ էսասլը պիր իսպաթ լազըմտըր » տէյէրէք իսթիհզա եօլու իլէ թէքրարլատը— Էկէր պէօյլէ իսպաթ վար իսէ՝ ալիմ խօճամըզ էլպէթ պիզէ էօյրէտէճէքտիր :

— Պունա ճէվապէն , Տօքթօր նէզաքէթլէ— Էկէր պուրասընը անլամաք իսթէր իսէնիզ՝ թարիֆ իտէպիլիրիմ , չիւնքի Տավիս քէօրֆէզլինտէ եարալանան պտլէնալէր՝ պէօյրլէրինտէ Էվրօրա գըպիլընը պուլունտուղի հալատ՝ պիր վաքըթ սօնրա Թաթարիսթան ճիվարլէրինտէ թութուլմուշարըլար :

— Եանտօն ճէվապ վէրտի— Էկէր պու պալէնալար՝ Հօրն վէ եախօտ Իւմիտ պուրունլարընը տօլաշմատըլար իսէ՝ հասպէլ իճապ Ամէրիքանըն Երմալ քըլըլարընը տօլաշմալը իտիլէր : Իշթէ , Տօքթօր , պուրայա տէյէճէյինիզ եօք եա՞ :

— Տօքթօր կիւլիւմօիյէրէք— Պէնիմ ճէսուր Եանտօնոււմ , էկէր պուլնա իսքեաթ օլմատըն իսէ՝ տահա չօք իսպաթլար վէրէպիլիրիմ , մէսէլա , Տավիս քէօրֆէզլինտէ բէք չօք օտունլար , եանի՝ քարա չամ վէ քա վաք վէ սայիր միւնիթաքայը հարրէ (1) հասըլաթը չալքանմաքտէտիր : Եիմտի պիլիրիզ քի՝ կիւլֆ Սթրիմ (2) պու աղաճլարըն օլ քէօրֆէզէ կիրմէօինէ մանի օլաճաքտը , չիւնքի էկէր օրատան չըքայօր իսէլէր՝ Տավիս քէօրֆէզլինէ կիրմէք իչիւն Պէհրէնք քէօրֆէզլինտէն կէչէճէքլէր :

— Եիմտի իսքեաթ օլտոււմ , Տօքթօր : Սիզին իլէ պուլունուպտա իթիքատարըլըք էթմէք բէք միւշկիւլ օլաճաղընը իքրաք իտէրիմ :

— Ճօնսօն պու արալըք — Տուրուն , տուրուն : Խիւտա ալիմ միւպահէսէնին հալլինէ՝ չիմտի բէք մինասիպ պիր իսպաթ կէօզիւմէ իլիշտի : Եու աչըքտա էբէյիճէ պէօյիւք պիր աղաճ բարչասը կէօրիւնիւյօր : Էկէր Բօմանտան միւսաատէ պուլուրուր իսէ՝ կիտիպ պու աղաճը կէօվէրթէյէ չէքէրէք հանկը մէմլէքէթտէն օլտուղիինի քէնտուսինէ սօրարըզ :

— Տօքթօր տէաի— Հա , բէք ալեա , պիղ իլմիյէտի իլէ օղրաշըրբէն՝ ամէլիեաթընը կէօսատէրէճէք պիրտէ նիւմունէ գուհր էթտի :

Եանտօն իճապ իտէն էմրլէրի վէրմէսի իլէ՝ Պրիք կէօրիւլէն աղաճ բարչասընա տօղրուլարաք՝ տէրհալ եանաշուպ՝ պէօյիւք միւշքի-

(1) Տէրէճէսի սըճաք օլան մահալլէր (2) Ուղուն Քէօրֆէզ

լաթլա մէզքիւր աղաճը կէօվէրթէյէ չէքտիլէր :



Պու պիր մահօն աղաճը կէօվտէսի օլուպ՝ իչինի տըլընը քուրուլար եէմիշ օլտուղիւնտէն՝ սուլուն եիւզիւնտէ չալքանըր իտի :

— Տօքթօր քէմալը իֆիթիխարլէ՝ պաղըրտը— « Կաքընտը չու մուաֆաքըլէթէ՝ Պու աղաճ մինթաքայը հարրէտէ հասըլ օլուպ՝ Աթլանիթիք աքընթըլարը՝ օնու Տավիս քէօրֆէզլինէ սիւրմէաիյի՝ վէ Ամէրիքանըն Երմալի չայլէրինտէն կէչէրէք՝ Բութպա տէնիղլինէ տիւշմէաիյի հալտէ՝ տօղրուճա Պէհրէնք խաթարնտան կէլտիյի կիւնէշ կիպի աչիքերարտըր : Հէլէ օնու տէլիք տէլիք իտէն չու տէնիզ քուրուլարընա պաքըն . էֆէնտիլէր , պու քուրուլար սըճաք մէմլէքէթլէրտէ պուլունուլար :

— Եանտօն ճէվապէն— Սահիհաիրքի պու շէյ՝ օլ մէշհուր կէչիտլէ օղրաշանլարը եանըլտըր :

— Տօքթօր թէքրար— Տէյիլ եանըլտըր՝ իլլա էօլտիւրիւր ! տուրուն չու մահօն աղաճընըն պուրայա նասըլ կէլտիյինի սիզէ թարիֆ իտէյիմ : Պու աղաճ՝ Բանամա պօղաղընըն վէ եախօտ կուաթէմալանըն պիր չայընտան Պահրը Սաքինէ եուվարլանուպ՝ օրատան աքընթը՝ Պէհրէնք քէօրֆէզլինէ քատար Ամէրիքա սահիլի պօյունա սիւրիւքլէյէրէք պիլ թապիլի Բութպի տէնիղլէրէ կէթիլմիլտիր : Նէ բէք էսիլտիր՝ նէտէ բէք եէնի : Պաֆէն տէնիղլինէ չըքան պիր իսայը քէօրֆէզլէրին միւշքիլաթլէրինի աթլայարաք՝ Երմալ աքընթըրնա սիւշէր սիւշմէզ՝ Տավիս քէօրֆէզլինտէն պուրայա կէլմիշ , վէ չիմտի պուլուն պիր նիւմունէ տէյու հըֆզ էթմէնիզ իչիւն՝ զաթը քօմանտանլէրինիղէ ըիճա իտէն Տօքթօր Բլապօսինին պէօյիւք մէսէրրէթինի մուճիպ օլմաք իւղըն՝ Յօրվար կէօվէրթէսինէ ալընմըլտըր :

— Եանտօն տէաի— Իէք էյի , օնու տէմէք իսթէր իսէնիզ՝ քէրէմ

իտինիզ պէնտէ սիզէ շուրասընը պէյան իտէյիմ քի տէնիզտէն պէօյ-
լէ պիր շէյ պուլան եալընըզ սիզ օլամագսընըզ : Չիւնքի Տիսքօ ա-
տասընըն Տանիմարքալը վալիսի

— Տօքթօր սէօզիւն էօնիւնէ կէչէրէք— Հա պիլիբիմ, Կրօննլան-
տատա օլտուզի հարտէ՝ տէնիզտէ պուլունմուշ թըպքը պէօյլէ պիր
մահօն ազաճը քիւթիւլիւնտէն մասասը վարաըր : Սէվիլիւլիմ Շան-
տօն , օրասընը պիլիբիմ : Անիմ օնուն մասասընտա կէօզիւմ եօք-
տուր , զիրա պէն իսթէր իսէմ պու բարչատան՝ թէքմիլ պիր եա-
թաք օտասը եաբտըրա պիլիբիմ :

Բէնճէմպիհ կիճէսի ըիւղկեար բէք շիտտէթլի իտի , վէ սու-
յուն եիւզիւլտէ բէք չօք էօյլէ օտունյար կէօրիւլտիւ : Հասպ էլ
մէվսիմ պուզ տաղարըն քէսրէթ իւզրէ օլտուզի ճիհէթլէ՛ կիթ կիթ
թէհլիքէլէր չօղայմաղա պաշլայաճաղընտան՝ Բօմանտան եէլքէնլէրի
ազալտարաք՝ Ֆօրվար եալընըզ՝ պաշ վէ օօլ եէլքէնլէր իլէ կիտէր իտի :

Թէրմօմէթրօ՝ պուզ տէրէճէսինտէն աշաղը էնտի , եանի սօ-
ղուք՝ օտն տէրէճէսինի կէչտի : Շանտօն՝ թայիֆէնին քեաֆֆէսինէ
միւքէմմէլ պիրէր եիւն ճաքէթ վէ բանթօլօն վէ ֆանէլա իլէ՝ Նօր-
վէճիա քէօյլիւլէրինին կէյաիքլէրի պիր նէվի չօրապտան պիրէր
չիֆթ տազըթտը : Քէղալիք հէր պիրիսինէ՝ ասլա իչի սու ալմազ
պիրէր չիֆթտէ ճիզմէ վէրտի :

Բաբտանա կելլինճէ՝ քէնաիսինին թապիի օլան քիւրքիւնտէն
խօշնուա իտի : Շու հավալարըն թէպտիլաթը վազիֆէսինէ կէլմէ-
յիպ՝ ըվիլի հալէ նէզարէն պու կիպի սէյահաթլարը չօք կէօրմիւշ
օլտուզի՝ վէ պախուսուս քէնաիսինին Տանիմարքալը օլմասը իլէ՝ սօ-
ղուքտան սըքընթը չէքմէյէճէկի տէրքեար իտի : Լաքին մէզքիւր
քէլք տայմա կէմինին քարանլըք եէրլէրինտէ սաքլանտըղը սէպէպլէ՝
օնու քիմսէ կէօրէմէզ իտի :

Սխշամ իւսթիւ՝ թուլէն 37 տէրէճէ 2 տաքըքա 7 օանիյտէ
պուլունտուքլարը հալտէ՝ տիւմանըն աբասընտան Կրէօնլանտա քը-
յըսը կէօրիւնտիւ : Տօքթօր տիւրպին էլինտէ՝ բէք չօք էնլի պուզ
թէրէլէրի կէօրիւպ սէյր էթմէքտէ իքէն՝ պիր թէաթրօ օյունու-
նուն էն սըճաք եէրինտէ աբանսըզ բէրտէնին քաբանտըղը կիպի՝
պիրտէն տիւմանտըր պասաը :

Նիտանըն 20 ինճի կիւնիւ սապահլայըն՝ Ֆօրվար՝ եիւզ էլլի
այաք եիւքսէքլիքտէ՝ քիմ պիլիբ նէ վաքըթտան պէրու օրայա
սաքլանմըջ օլան պիր պուզ էօնիւնտէ իտի : Պու պուզ հիչ պիր վա-
քըթ էրիմէմիչ օլուպ՝ աճայիպ պիր հիլէթտէ քալմըշտըր : Հաթտա

Մնօլ օնու կէօրմիւշ օլուպ՝ 1829 սէնէսինտէ ճամօ Ռօս թըպքը ըէօ-
մինի ալմըջ վէ 1831 տէ տախի՝ Բրէնս Ալպէր կէմիսինտէն Աէլլօ
նամ ֆրանսըզ Բայմաքամը օնու լայըքը իլէ մուալէնէ իյլէմիշտիր :
Տօքթօրտա՝ պու մէչհօւր տաղըն ըէմինի ֆիքրինտէ պէլլէյիպ՝ միւ-
քէմմէլ թաւաղընը չըքարմըշտըր :

Պու միսիլլիւ Պուզլարըն տէնիզ իչինտէ թէմէլլէչմէսի՝ վէ հիչ
քըմըլտանմայուպ օրատէ մըխը կիպի տուրմասը՝ օլ քաստար թա՛ա-
ճիւպ օլաւնաճաք շէյ տէյիլտիր : Սույուն էիւզիւնտէ պիր այաք
էիւքսէքլիյի՝ օլուր իսէ՝ ալթընըն իքի այաք օլաճաղի տէրքեար օլ-
տուզիւնտէն՝ պու Պուզունտա սէքսէն քուլաճ , եանի տէօրթ եիւզ
այաք տէրինլիլի օլտուզի անլաշըլըր իտի :

Վէլհասըլէօյլէն վաքթը՝ թէրմօմէթրօ 12 տէրէճէտէ իքէն՝ քար
վէ տիւմանլէ քարըլ օլան հավանըն իչինտէն Ֆարէվէլլ՝ պուրնու-
ֆարք օլունտու : Ֆօրվարըն մէճհօլ քաբուտանը պուրանըն խարի-
թասընը ալմաղա նիլէթի օլտուզի հալտէ՝ հավանըն պօզուքլուզուն-
տան օօլայը Բօմանտանա պէհանէ պուլաճաք եէրի եօղուտու , զի-
րա Ֆօրվարըն պուրայէ մուքարրէր վաքթիւնտէ կէլմիչ օլմասը ճիհէ-
թի իլէ՝ Բօմանտանըն ալտըղը թալիմաթ ահքեամը եէրինի պուլ-
մուշտուր :

Տօքթօր քէնաի քէնտինէ տէտի « Պաքընտը շու մէչհօւր վէ
իսմի կիւղէլ պուրունա (1) : Օրայը չօք քիմսէլէր պիղիմ կիպի
կէօրիւպ կէչմիչ իսէտէ՝ ալտէթլէ պիր տահա կէօրմէյէ նայիլ օլա-
մատըլար ! Աճէպա քէնաի Էվրօքալը տօթլարընա պիր էպէտի
տտիէօսիւմիտիր՝ Եա՝ Ֆրօպիշըր վէ Բնիղթ վէ Պարլօվ վէ Վօղամ
վէ Սքրօկս վէ Պարէնյ վէ Հիւժօն վէ Պլօսվիլ վէ Ֆրանքլին վէ Բրօ-
զիէ վէ Աէլլօ , վաքաա ռիզ օրատէն կէչաիսիզ ամմա՝ պիր տահա
վէթանընըզ կէօրէմէտինիզ , վէ իշթէ պու պուրուն սիպին իչիւն
Ատիէօլէր պուրնու թէսմիյէ օլունտու »

970 Աէնէսինէ տօղրու իտիքի՝ Իսլանտատան (2) կիտէն
կէմիճիլէր՝ պու Կրօնլանտայը քէչֆի իթտիլէր : Սէպասթիէն Քասպօ
1498 տէ՝ արղըն 36 տէրէճէսինէ քաստար չըքմըշտըր , Կասքար վէ
Միչէլ Բօթրէալ 1300 իլէ 1302 արասընտա՝ 60 տէրէճէյէ վարըպ՝
Վարթէն Ֆրօպիշըր տախի 1376 տէ՝ քէնաի իսմինտէ օլան պօղազա
քաստար կիթմիշտիր :

1385 տէ՝ պու պօղազը պուլմաք շէրէֆի Ժան Տալլիսինտիր :
Պու ճէսուր կէմիճի վէ պալէնաճը՝ իքի սէնէ սօնրա իւչիւնճիւ տէ-
ֆա օլարաք պիր սէյահաթ տահա իտիւպ՝ ալթմըջ իւչիւնճիւ տէրէ-

(1) Ֆարէվէլլ տտիէօ եանի վէտալէչմէք տէմէքսիլը (2) Պուզլար տտաը

ճէյէ եէթիշմիշտիր , եանի՝ Բուլթպէ եիրմի եէաի տէրէճէ . քալմըշտըր . 1396 տա Պարէնց վէ 1602 տէ Վէյմուլթ վէ 1605 իլէ 1607 տէ ձամա Հալլ , վէ Սմէրիքանըն իշերիսինէ տողրու կիտէն կէնիշ պողազա քէնտի իսմինի վէրէն Հիւծօն իլէ ձամօ Բուլ 1611 տէ՝ Մաղըրպըն Շրմալ կէշիտինի արամաք իշիւն՝ պողազա ազ չօք իլէրլէտիլէր : Էկէր պու կէշիտի պուլմուշ օլսալար իտի՝ Սմէրիքա իլէ Էվրօքա արասընտա՝ դայէթ քըսա պիր եօլ աշմըշ օլսաքալար իտի :

1616 տա Պաֆէն՝ քէնտի իսմինտէ օլան տէնիզտէ՝ Լանքասթըր պողազընը պուլտու , վէ Օնուն արքաշընտան 1619 տա՝ ձամա Մուք վէ տահա սօնրա 1719 տա՝ Բնիղթ վէ Պարլու վէ Վօղամ վէ Սքրօկս կիթտիլէր ամմա՝ հիշ պիր խապէրլէրի տույուլմատը :

1776 տա՝ Պէհրէնք պողազընտան եօքարը չըքմաղա օղրաշան Բարուտան Բուքա քարչը կէօնաէրիլմիշ օլան Բիքքէրսկիլ նամ Բայմաքամ 68 տէրէճէյէ քատար չըքըպ՝ էրթէսի սէնէ Եօնք՝ եինէ օլ էֆքեարլէ Բարըլար առասընա քատար կիթմիշտիր :

Օլ վաքըթ 1818 սէնէսի ձամա Բօս կէլտիքի՝ Պաֆէն տէնիզինին սահիլինի տօլաշըպ՝ սէլէֆլէրինին պահրիյէ խարիթալէրինտէքի եանլըլարը տիւղէլթտի :

Նիհայէթ 1819 վէ 1820 տէ՝ Մէշուր Բարրի՝ Լանքասթըր պողազընա կիրիպ՝ պինլէրճէ միւշքիլաթլա Մէլվիլ առասընա քատար եէթիշէրէք՝ 77 ինճի տէրէճէտէն եօքարը՝ 170 ինճի խաթթը կէչէճէք օլան Ննկիլիզ թայիֆէլէրինն՝ Բարլամէնթօ թէրաֆընտան վատ իտիլէն 5000 ինկիլիզ լիրասը , եանի 125,000 ֆրանք միւքեաֆաթը ալտը :

1826 տա Պիշէյ՝ Եամիսօ առասընա եանաշտը : ձամա Բօս տախի 1829 տան 1833 է քատար՝ Բրէնս Բէճէնթ պողազընտա քըլլալուպ՝ պիր խայլը մուհիմ քէշֆիլյաթը արասընտա՝ Մըքնաթըս Բուլթպունու պուլտու :

Պու սըրատէ Ֆրանքլին՝ քարատան Սմէրիքանըն Շրմալ քըլըլարընը՝ վէ Մաքէնզի նէհրինաէն Թիւրնակէնէ քատար մուլայէնէ իյլէտի : Բարուտան Պէք տախի 1823 տէն 1835 է տէկին Օնուն արտընճա կիտիւպ՝ նիհայէթ պու թահարրիյաթ 1839 սէնէսինտէ՝ ՄՏէզ վէ Սիմսօն վէ Տօքթօր Բէ թէրաֆլէրինտէն թէքմիլ իտիլտի :

Վէլ հատըլ Սիր ձօն Ֆրանքլին՝ պու Մաղըրպըն Շրմալ կէշիտինի պուլմաք արղուտու իլէ 1845 սէնէսի՝ Էրէպիւս վէ Թէրրօր սէֆինէլէրի իլէ Ննկիլթէրրատան հարաքէթ իտէրէք՝ Պաֆէն տէնիզիտէ կիրիպ՝ Տիսքօ առասընա օղրատըղընտան սօնրա՝ քէնտի սէյահա-

թընտան հիշ պիր խապէր զուհր իլթմէտի :

Պու զայաթ՝ մէղքիւր կէշիտին վէ բէք չօք քուլթպի մահալլէրին միւշահէտէսի իշիւն իտիլէն ճէսիմ թահարրիյաթէ նէթիճէ վէրտի : Ինկիլթէրանըն վէ Ֆրանսանըն վէ Սմէրիքանըն էն ճէսուր կէմիճիլէրի՝ պու քօրքուլու սէմթլէրէ եէօրիլիւպ՝ միւսաատէյի ֆէտաքեարանէլէրի իլէ՝ պուրալարըն օլ քատար չէթին վէ միւշքիլ օլան խարիթասը՝ Լօնտրատա ձաղրաֆիա Շիրքէթի Բրայիսինին տէֆթէրխանէլէրինի տօնաթտը :

Պու սէմթլէրին աճայիպ հիքեայէսի Տօքթօրուն խաթընա կէլիպ՝ կէմինին քըչընտա տայանարաք՝ Պրիքին պրաքաղըր ուզուն իզի սէյր էթմէքտէ իտի : Պու ճէսուր կէմիճիլէրին իսմլէրի՝ Օնուն զիհնինի տօլաշտըրմասը իլէ՝ ալտէթ իտէմէքսիզ՝ չու պուղու քէմէրլէրին ալթընտա քալանլարըն սօլիուն չէհրէլէրինին խայալաթընը կէօրիլյօրում զանն իտէր իտի :



ԵՒՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

Տալիս պողազը

Օլ կիւն Ֆօրվար՝ պաղը եարը քըրըք պուզաթըն արասընտան պիր ազ քօլայ պիր եօլ պուլտու : Բիւզկեար խայրըլը իսէտէ՝ սօզուք չէտիտ օլուպ՝ պուզուր մահալլէր իւղէրինտէն տօլաշարաք կէլէն էսինթիլէր՝ քէնտի սօղուք թէէսիլլէրինի տույսըրուլար իտի :

Կէճէ՝ տըքքաթը արթըրմաք լաղըմ օլտու : Ձիրա չալքանան տաղլար պու տար պողազտէ բէք չօք օլուպ՝ էքսէրի եիւզլէրճէ կէօրիւնիւր իտի : Պու տաղլար եիւքէք քըլըլարտան քօքարաք՝

աէրթ տարկալարըն շիտանթինտէն վէ նիսան մէվսիմինին միլայիմէ-
թինտէն էրլիպոյ Պահըը Մուհիթին կիրտապլարընա կիրմէք իչին՝
կիրրիւթիւ իլէ տիւշէրլէր իտի : Աէ բէք չօք աղաճ բարչալարընա թէ
սատիւֆ օլունտուղինտէն՝ պունլարըն կէմիլէ չարբամասը զըմնրնտա
ուլանըք տավրանմաք լազըմ կէլտիլի սէպէպլէ՝ (Սաքըղան Նուվասը)
միճանի տիրէյինին թէբէտինէ քօնուլտու : Պու մահալ , եանի՝ Սաք-
սըղան Նուվասը տէնիլէն շէյ՝ իչի պօշ վէ իսթէնիլէն թէրաֆա տէօ-
նէր պիր ֆըրչարըրքի՝ պուղ մայէսթըօսու պունուն իչինէ կիրիպ՝ քէն-
տիսինի թիւզկեարտէն հըֆղ իտէրէք՝ տէնիղէ պաքըպ՝ պուղարա
տըքքաթ՝ վէ իճապը հալինտէ՝ մանօլրայա նէզարէթ իտէր իտի :

Կէճէլէր քըսա իտի : Քեանուների սանի նիհայէթինտէն իթի-
պարէն՝ կիւնէշ թէքրար կէօրիւնմէյէ պաշլամըչ օլուպ՝ զըյասընըն
աքս իթ մէսինտէն սօլայը տախի աֆաք իւղէրինտէ այտընլըղը կիթ-
տիքճէ արթմաքտէ իտի : Քարըն պէրաքըղը հէր նէ քատար քա-
րանլըղըն միւշքիլաթընը պէր թէրաֆ իթ միշ իսէտէ՝ կէօզլէրի քա-
մաշաըրաըղընտան տօլայը սէյահաթա միւշքիլաթ վէրիլ իտի :

Նիսան 21 ինտէ՝ տիւմանլարըն օրթասընտան Տէղօլասիօն (Մահ-
զունիլէթ) պուրնու կէօրիւնտիւ : Մանօվրա զօրլաշմաքտէ իտի : Պրի-
քին պու պուղարարասընա կիրտիլինտէն պէրի՝ թայիֆէլէր հիչ պիր տա-
քըքա րահաթ իթ մէմիշ օլտուքլարը ճիհէթլէ՝ եըղըմըչ պուղարարա-
սընտան եօլաշմաք իչին՝ իսիմէ միւրաճաթ իտիլմէսիլազըմ կէլտի :

Շանտօն՝ պիր քաչ սաթաթ ուլոմաք իւղրէ քէնտի քամարա-
սընտա իքէն՝ Տօքթօր իլէ ութա ճօնսօն կէմինին քըչընտա քօ-
նուշմաքտէ օլուպ , Քլավպօնի՝ պու չօք սէյահաթլարը սէպէպի իլէ
էհլիլէթի նիւմայան օլան իսթիլար կէմիճինին նաքլիլէթինի տին-
լէմէք արզըսու իլէ՝ մէրքումէ պէօյիւք իլթիֆաթ իլլէտիլի կիպի՝
բէյիսի թայիֆէ տախի օնու խօշնուտ իտէր իտի :

— Ճօնսօն տէտի—Մ Քլավպօնի , կէօրիւլարմու՝ սունուղ , պու մէմ-
լէքէթ՝ պաշկա մէմլէքէթլէր կիպի տէյիլտիլ . պու մէմլէքէթին իս-
մինէ կրին լանտ , եանի՝ եէշիլ թօքրաք տէրլէր ամա սէնէտէ եա-
լընըղ պիր քաչ հաֆթա վարտըրքի՝ քէնտի իսմինի խպաթ իտէր :

— Տօքթօր ճէվապէն—Պէնիմ ճէսուր Ճօմսօնում , քիմ՝ պիլիլ քի
պուրասը օնունճու տէվրտէ , եանի՝ 900 սէնէ մուքատտէմ պու իսի-
մէ միւսթահաք տէյիլ իտի : Պու կիպի չօք թէպտիլաթըն՝ քիւրրէ
իւղէրինտէ կէօրիւնմէքտէ՝ վէ հաթտա Նսլանտա Միւէրրիլտէրինին
պէյանընճա՝ սէքիլ սօքօղ եիւզ սէնէ աքտէմ՝ պու քթա իւղէրին-
տէ՝ իքի եիւզ քատար քէօյ եէշէրմէքտէ օլտուղինի սիղէ սէօյլէյէճէք

օլտամ սիղէ աահա զիյատէ թաանիւպ վէրէճէլլիմ զանն իտէրիմ :

— Մ Քլավպօնի , տէյիլ թաանիւպ էթմէք՝ հալեա պու սէօղիւ-
նիւզէ իթիքատ տախի իտէմէմ , չիւնքի պուրասը էլլէնիլիլ պիր
մէմլէքէթ տէյիլտիլ :

— Բէք ալեա ամմա՝ ահալիսինէ իսքեան վէրտիքտէն մատտէ՝ մէ-
տէնի կիւրօքալըլարէ պիլէ եէր կէօթէրմէքտէտիլ :

— Շիւբհէօղ , հաթտա Տիւքօտա վէ Նւբէրնալիքտէ չօք ատէմ-
լէրէ րասթ կէլէճէլիլքի պու հալալէրտէ եաշամաղը իսթիլար իտէ-
յօրլար , լաքին պէնիմ էֆքեարըմճա՝ պու ատէմլէր քէնտի ըէյ վէ
խօշնուտուքլարը իլէ օլմայուպ՝ զարուրի օլարաք պուրատէ էյլէն-
մէքտէտիլլէր :

— Սէօզիւնիւզէ ինանըրմ , էվվէթ : Պունունլա պէրապէր ինտան
հէր պիր շէյէ ալըշա պիլիլ , վէ պու կրօէնլանտալլէր՝ պիլիմ պէօ-
յիւք շէհըլէրիմիլին իշիլէրի քատար աճընաճաք հալտէ տէյիլտիլ-
լէր : Պու ատէմլէր՝ պէտպաթ օլա պիլիլլէր իսէտէ՝ սէֆիլ վէ պի-
շարէ օլմազլար : շէր նէ քատար պէտպաթ տէյօր իսէմտէ էֆքեա-
րըմը անլատամաըլըմօրը , զիրա՝ վաքաա միւթէտիլ մէմլէքէթլէրին
սէֆաթընա մալիք օլմազ իսէլէրտէ՝ պու ատէմլէր պու չէթին
արդտա սօղմուչ պէօյիւմիւշ օլտուքլարը ճիհէթլէ՝ էօյլէ պիր սաա-
տէթ ու իքպալ տույարլարքի՝ անլամասը պիղճէ բէք միւշքիլտիլ :

— Մ Քլավպօնի , պուտա՝ Ճէնասը Հաքիլըն պիր ինայէթի օլ-
մալը , զիրա հէր նէ քատար պէն պուրալարէ բէք չօք սէյահաթլար
իթ միշ իսէմտէ՝ պու քասալէթի թէնհալըքլարը կէօրիւր կէօրմէզ
եիւրէյիմ ֆէնա հալտէ սըքըլմըշտըր , եանիլա՝ պուրունլարը վէ նիմ-
ճէզլիլէրի վէ պօղազլարը տայմա կիւզէլ իսմլէրլէ եատ իտիլէճէք
եէրտէ՝ էօյլէ Ատիէօ (ուղուրլար օլտուն) վէ Տէղօլասիօն (մահ-
զունիլէթ) կիպի էսէֆէնիլիլ իսմլէր՝ կէմիճէլէրի քէնտիլէրինէ չէ-
քէն իսմլէր տէյիլտիլլէր :

— Տօքթօր ճէվապէն—Սահիհ հա՝ , պէնտէ պուրասընը աիւշիւն-
տիւմ : Պու իսմլէրին ճաղրաֆիաճա էլպէթ պիր էհէմմիլէթի վար-
տըրքի՝ ինքեար օլունամազ , զիրա պու լուղէթլէր՝ օրայա պու իսմ-
լէրի վէրէն քիմնէլէրին սերկիւղէշթինի անլատըլար : Մէսէլա՝ Տա-
վիս վէ Պաֆէն վէ Հիւժօն վէ Րօս վէ Բարի վէ Ֆրանքիլին վէ Պէլլօ
իսմլէրի եանընտա Տէղօլասիօն պուրնունա թէսատիւֆ իտիյօր իսէմ-
տէ՝ տէրհալ Մէրսի (թէշէքքիւր իտէրիմ) պօղազընըտա կէօրիւ-
րիւմ , եախօտ Բրօվիտանս (Համիլի Մութլաք) պուրնու՝ Սնիլիլէթէ
(տիլիլըրաչի) լիմանընըն եանընտա օլուպ՝ Րէբիւլ (եանալըմազ)

պողազընտան՝ էտէն (Ճէննէթ) պուրնունա կիտկէր , քեզալիք
Թիւրնակէն (մէճպուրի ավտէթ) պուրնունտան չըքըլարաք՝ Բէ-
ֆիւթ (մէլճա) պողազընա վասըլ օլունուր . նիհայէթ իշթէ՛ պիր
պիրինին արտընճա թէհլիքէլէր վէ խէլասլար , էնկէլէր վէ մուա-
ֆաքըլէթլէր , իւմիտսիլիքլէր վէ նայիլիէթլէր իսմիլէրինին ճէտվէլի՛
պէնիւմ մէմլէքէթիմին շէօհրէթլի իսմիլէրի իլէ քարըշարաք՝ անթիքա
սիքքէլէրին տէֆթէրի կիպի՛ պու տէնիլէրին թէքմիլ նաքլ ու հի-
քեայէսինի զիհնիմէ նաքլ իտէր :

— Մ . Քլավպօնի , թամ սէօյլէտինիլ : Ենշալլաս պիլ՝ սէյահաթը-
մըզտա՝ Տէզէսըուար (իւմիւտսիլիք) պուրունլարընտան զիյատէ՛
Սիւքսէ (մուաֆաքըլէթ) պողազլարընա թէօատիւֆ իտէրիլ :

— Ճօնսօն , պէնիմտէ արգոււմ պուտուր : Լաքին պանա շուրասընը
սէօյլէ , թայիֆէլէր՝ քօրքուլու պիր ազ պրաքտըլար եա հէ՛ :

— Էֆէնտիմ , պիր ազ : Լաքին շունուտա սէօյլէլիմքի՛ պու պօ-
ղազա կիրտիլիմիլատէն պէրի՛ հէրքէս եինէ շու մէճհուլ Քաբուտանա
տիւշիւնմէյէ պաշլատը : Բէք չօղու՝ օնու կրօէնլանտա ուճունտա
կէօրիւրիւզ իւմիտինտէ իքէն՝ պուրայա կէլտիք՝ հայեա հիչ պիր էօէր
եօք : Մ . Քլավպօնի , լաքըրտը պէնիմիլտէ ամմա , պու մատտէյէ
սիլտէ՛ պիրալ թաաճիւղ իթմէյօրմու՝ սունուլ :

— Հայ հայ , Ճօնսօն :

— Աճէպա պու Քաբուտան կէմիտէմի՛ զանն իտէրսինիլ :

— Էլպէթտէ :

— Բէք էյի , օնուն պու եօլտա հարաքէթինտէն նէ՛ անլալըլըր :

— Ճօնսօն , պանա սօրար իսէն՝ պու ատէմ մութլաքա թայֆէլի
ավտէթ իտէմէյէճէք տէրէճէտէ ուզազա կէօթիւրմէք էֆքեարընտա
օլմալը : Էկէր հարաքէթ էանաօրնտա կէօրիւնմիւշ օլսայտը՝ հէրքէս
կէմինին նէրէյէ կիտէճէլինի անլամաք իսթէյէրէք՝ քէնտիտինի թա-
ճիլ վէ պիհուղուր իտէճէքլէրիտի :

— Նէ՛ իշիւն :

— Ատէմ սէնտէ , պու ատէմ ֆէվքէլատէ պիր թէշէպպիւսէ քալ-
քըպ՝ հիչ պիր քիմսէնին կիտէմէտիլի ետրլէրէ կիթմէք նիլէթինտէ
օլտուղունու պիլտիրմիշ օլսայտը՝ քօլայ քօլայ թայիֆէմի՛ պուլա պի-
լիթ իտի : Լաքին եօլա չըքտըքտան սօնրա՝ օլ քատար ուզաք կիտի-
լէպիլիքքի՛ իլէրի սիւրմէք՝ զայրը զարուրի իքթիզա իտէր :

— Քապիլտիր , Մ . Քլավպօնի , պէն չօք ճէսուր կէմիթլէր կէօր-
միւշիւմտիրքի՛ ինսանը եալընըլ իսմիլէրի քօրքուտուր օլմաղլէ՛ թէհ-
լիքէլի սէյահաթլարընտա՝ եանլարընա քիմսէյի պուլամայուպ

— Տօքթօր՝ աճէլէ աճէլէ—Հաչա՛ պէնտէն :

— Սլ պէնտէնտէ օլ քատար . հաթտա արքանըլ սըրա ճէհլննէմէ
քատար կիտէրիմ՝ Տէյէպիլիթիմքի պիլիմ՝ Քաբուտանտա՝ պու կէմի-
ճիլէրին սայըսընտան օլմալը . նէ հալ իսէ կէօրէճէյիլ եա . պէն զանն
իտէրիմքի՛ պու մէճհուլ իյիթ՝ Իւքէրնավիք թէրաֆընտան վէ եա-
լսօտ Մէլվիլ պողազընտան՝ պիր կիւն կէմիլէ կէլիպ եէրլէշէրէք՝ կէ-
միլի նէրէյէ քատար սիւրէճէլինի պիլգէ անլատաճաքտըր :

— Ճօնսօն , պէնտէ պու էֆքեարտա իտիմ՝ ամմա միւշքիլաթ՝ պու
Մէլվիլ պողազընա քատար չըքմաքտէ իմիլ : Պաք հէլէ պաք , պուղ-
լար էթրաֆըմըլը նասըլ սարըյօրլար : Ֆօրվարա անճաք կէշիտ վէրի-
յօրլար : Պաք , շու կէնիշ օլլայա պաք :

— Մ . Քլավպօնի , պիլիմ պալէնաճը իսթիլլահընտա՝ պուրայա Իս
Ֆիէլա (ուճու պուճաղը պուլունմալ կէնիշ պիր պուզ օվա) թապիր
իտէրլէր :

— Բէք էյի , շու պէրիտէքի բարչայանմը՝ եալսօտ քէնարլէրինտէն
աղ չօք տահա իլիշիթ եէրի պուլունան ուղուն բարչալարա նէ՛ տէրլէր :

— Պունլարա՝ « Բաք » տէնիլիթ : Եուվարլաք օլուր իսէ՛ « Բալք »
վէ ուղուն շէքլտէ իսէ՛ « Սթրիմ » տէրլէր :

— Բէք էյի , շու չալքանան պուզլարա նէ՛ տէրլէր :

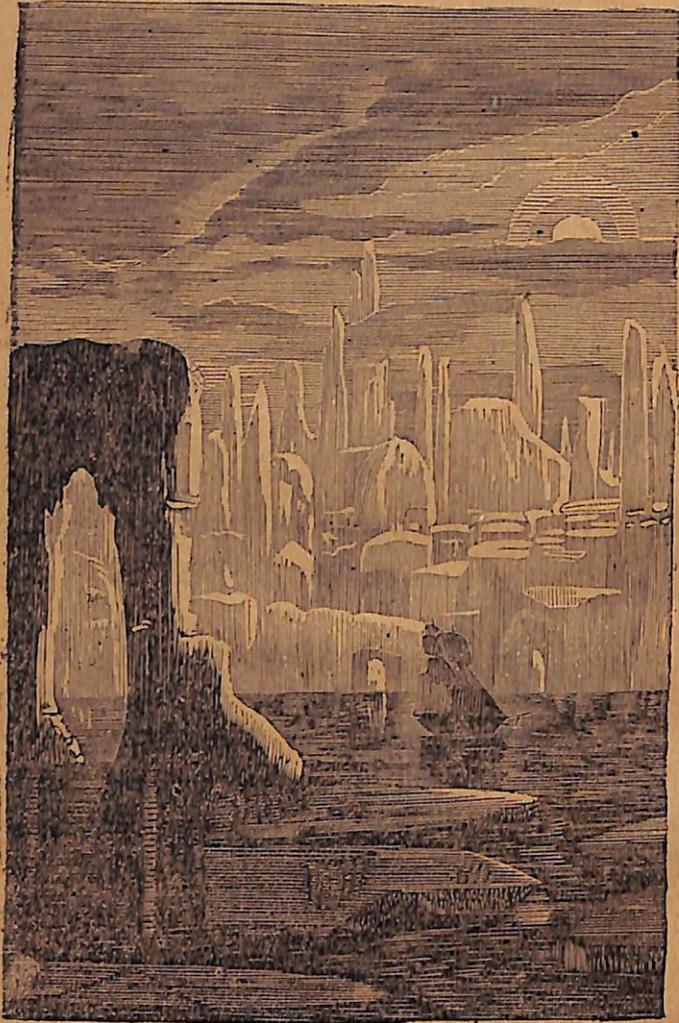
— Պունլարա՝ « Տրիֆթ Իս » տէրլէր : Պիրաղ զիյատէ եիւքսէք
օլուր իսէ՛ « Իս Պէրկ » եանի՛ պուզ տաղլար տէնիլտիլի կիպի՛ կէմիլէրէ
չարըլըլար իսէ՛ բէք թէհլիքէլիտիր : Սնլարտան զայէթ իճթինապ
իտիլմէլի : Պաք շուրատաքի Իս Ֆիէլտէ , պուրասը՝ պուզլարըն սըք-
մասընտան հուտուլէ կէլէն պիր եիւքսէքլիքատիրքի « Հումմօք » թապիր
օլունուր : Էկէր պու եիւքսէքլիք սույուն տէրունինտէ իսէ՛ օնա
« Քալֆ » տէնիլիթ , Պու շէյլէրին քեաֆֆէսինի թանըմաք իշիւն՝ հէր
պիրինէ այրը այրը իսմիլը վէրիլմիշտիր :

— Տօքթօր՝ Շըմալ տէնիլլէրինին պու հիքմէթլէրինէ տըքքաթլա
պաքարաք պաղըրալ—Ս,հ ! վալլահի պունլար բէք թօհաֆ սէյրան-
կեահ իմիլ : Եու աիւրլիւ տիւրլիւ թաավիլլէրին սէյրի՛ ինսանըն
ֆիքրինի հայրէթտէ պրաքըյօր !

— Ճօնսօն ճէվապէն—Շիւրհէսիլ , պու պուզլար վաքըթ վաքըթ
էօյլէ թօհաֆ վէ աճայիպ հիլէթլէրէ կիրիլլէրքի՛ ատէմլէրիմիլ օն-
լարը եօլու իլէ թարիֆ էթմէք իշիւն լուլէթ պուլամամըշտըլար :

— Պաքընտը , Ճօնսօն , շու պուզ երղընլարընըն իզտիհամընա պաք-
տէ՛ թաաճիւպ էթ : Պուրասը պիր աճայիպ շէհիթ , եանի՛ այըն սօլ-
կուն չաֆրընտա կէօրիւլէն ճամի վէ մինարլէրի իլէ պիր Շարք շէհ-

րի գանն օլունմաղմը՝ հէլէ շու մանղարէյէ պիր էյիճէ պաք : Պաք շու էօթէ թէրաֆտաքի էսկի զէման քեարկիրլէրի կիպի սըրա իլէ տուրան մահալլէրէ՝ թըպքը եէտինճի Հէնրինին քիւչիւք քիլիօէօինէ՝ վէ եախօտ Լօնորանըն պինայէրինէ պէնղէյօրլար !!!



— Սահիհ հա՛ , Մ . Քլավպօնի , վաքաա հէր տիւրլիւսիւ մէվճուտ իսէտէ՝ պունլար իսքեանը թէհիլքիլի քիլիսէլէր վէ շէհրլէրտիլլէր !!! Հաթտա եանլարընտան կէչմէսի պիլէ շէրի տէյիլտիր : Պաք , պաք , շու մինարէլէրին պազըսը թէմէլինտէն նասըլ սալլանըյօր : Վէ էն քիւչիւյիւ տիւշօէ՝ Ծօրվար կիպի պիր կէմիյի թօզ կիպի էզէր :
— Տօքթօր—Հալ պէօյլէ իքէն՝ պազը քիմաէլէր՝ իսլիմսիղ կէմիլէրի իլէ պու տէնիղլէրէ կիրմէյէ ճէսարէթ իթմիլլէր հա՞ . պիր եէքէն կէմիսինին պու շալքանան քայալար օրթասընա եէօրիւտիւյիւնէ

նասըլ՝ ինանմալը :
— Հա՛ , Մ . Քլավպօնի , ինանըլմաղ իսէտէ՝ սահիհալիլ : Մէսէլա հավա զըտ օլտուղօ հալտէ՝ թահամիլլ իլէ պու պուզարըն պիրիսի-նէ տէմիր աթըլըր իտի , պուտա պէնիմ պաշըմա չօք տէֆա կէլ-միշտիր , պաննա՛քի պիլղաթ սիղէ սէօյլէյօրում , էվվէթ , չօք կէօր-միւչիմտիր : Սօնրա օլ պուզուն քըլըսընտան պիր աղ էօթէտէ տու-րուլարաք՝ եօլա չըքմաք իւզրէ միւսաայիտ հավա պէքլէնիլիլ իտի : Եուրասըտա սահիհտիրքի՝ պու կիպի եօլճուլուքլա՝ պիղիմ եալընըզ պիր քաշ կիւն տուրաճաղըմըզ եէրլէրտէ՝ այլարճա էյլէնիլլէր իտի :
— Տօքթօր—Չանն իտէրիմքի՝ հավատա էյիճէ սօղումաղա պաշլըյօր :
— Ըօնսօն ճէվապէն—Հա օրասը բէք էյի մանա տէյիլտիր , զիրա շիմտի պու պուզլար էրիլիպ՝ եէքտիկէրինաէն այրըլարաք՝ Սթլան-թիքտէ զտյպ օլմալըսըլար , պախուսուս պէօյլէ պէօիւք պուզլար՝ Տավիս պօղազընտա բէք չօքտուր . չիւնքի Վալսինկամ իլէ Հօլս-թայնպօրկ պուրնու արասընտա պուլունան արաղի պիրի պիրինէ բէք եաքընսըր : Սմմա ալթմըշ եէտինճի տէրէճէյի էօթէ կէչսէք՝ մայիս վէ հաղիւրան մէվսիմլէրինտէ՝ միրուրի զիյաաէ քօլայ տէնիղ-լէր պուլաճաղըզ :
— Էվվէթ ամմա , էվվէլա կէչմէլի :
— Կէչմէլի , Մ . Քլավպօնի , կէչմէլի : Հաղիւրան վէ թէմմուզտա կէլմիշ օլտա իտիք՝ պալէնաճըլարա վաքի օլտուղի կիպի՝ պիղտէ ա-չըք եօլ պուլաճաք իտիք , լաքին նէ՝ ֆայտէ , էմիլլէր մահտուտ օլտուղինտէն՝ նիսանտէ պուրատէ պուլունմամըզ լազըմ կէլտի : Ղա-լիպա պէն եանըլլօրում վէ եախօտ պիղիմ Քաբուտան մութլաքա ինճէ ֆիքրիլի պիր չաքկըն օլմալը , զիրա էրքէն կիթմէսինէ պա-քըլըր իսէ պու տտէմին ֆիքրի չօք ուզաք կիթմէք օլմալըտըր : Նէ հալ իսէ , սաղ քալան կէօրիւր :
Տօքթօր՝ հէվանըն սօղումասընա տայիր իֆատէսինտէ հաքըլ իտի , զիրա թէրմօմէթրօ՝ էօյլէյին ալթը տէրէճէաէ իտի , վէ պիր էըլտըզ քարա եէլի էսիյօր իտիքի՝ հէվալը զայէթլէ աչըպ՝ տէնիղտէ չալքանան պուզլարը Ծօրվարըն եօլու իւզէրինէ աթմաք իչիւն աքըն-թըլյա եարարմ էթտիլի՝ վէ մա՝ մաֆիլլէ պուզլարըն հէքսի՝ շու չիտ-տէթէ իթաաթ իթմէլիպ՝ բէք չօղու վէ հաթտա էն պէօյիւքլէրի տէնիղլին տիպինտէ սաշկա աքընթըլարա թուլթուլարաք՝ սայիր թէ-րաֆլարա կիթտիքլէրի կէօրիւլիւր իտի :
Պու հէնկեամտէ քէյահաթըն նէ միւչքիլաթ քէսպ էթտիլի անլաշըլըր , շէօյլէքի մէհէնտիլլէրին պիր տաքքքա ըահաթլարը օլ-

մայուպ՝ իսլիմ մանօվրասը եօքարտա , եանի՝ կէօմէրթէտէ ուղուն տէմիր . քիւս.քիււէրլէ իճրա իտիլիը . վէ նէօպէթճի զապիթին էմրին. ճէ՝ կեան իսլիմ օյլըը վէ կեան քաբանըը վէ կեանհաէ եարըմ օյլը. ըը օլարա.ք՝ նիհայէթ պաղը պիր տար պուզ պողպղըն իչինտէն ա. ճէլէթէն կէչմէ.ք վէ պաղըտա կիւճիլէ կէչիլէճէ.ք պիր կէչիտի քա. բայաճա.ք սուրէթտէ հըղ իլէ կէլէն պէօյիւ.ք պիր պուզ տաղըն էօնիւն տէն .քաչմա.ք՝ վէ եախօտ անսըղտան տէվրիլէն պուզլարըն էօնիւնտէն էզիլմէմէ.ք իւզրէ կէրի Ֆըրլամա.ք՝ խիւլասայը քէլամ զայէթ տը.ք.քաթ վէ ֆէթանէթ իւզրէ տավրանմա.ք լաղըմ կէչիլիտի : Նըմալ ա.քըն. թըսընըն էօնիւնէ քաթարա.ք՝ եուվարլայըպ ճէմէթաիլի պու պուզ. լար՝ կէչիտին իչինտէ պիր պիրինէ շարբըլմա.քտէ օլտուղինտէն՝ էկէր սօղսւ.ք պասըպտա հէբսի պիրտէն տօնու վէրմիչ օլսա՝ Պօրվարըն էօնիւնտէ՝ կէչիլմէսի միւմքինսիզ պիր հիսար օլաճա.ք իտի :

Պու սէմթլէրտէ բէ.ք չօ.ք քուչլար պուլունուպ էօթէտէ պերի. տէ պօրա քուչլարը վէ մարթիլէր ուչուչարա.ք՝ քուլաքլարը բաթլա. լատըրճասընա շէմաթա իտէրլէր իտի , վէ պունլարտան մա՛տտէ պէօյիւ.ք պաչը վէ քըսա պօյունու վէ եասսը կակալը բէ.ք չօ.ք էօր. տէ.քլէրին՝ քէնտի ուղուն քանատլարընը աչարա.ք պօրա իլէ եաղան սաղանա.քըը թիբիհին ալթընսա օյնաչտը.քլարը կէօրիւլիւր՝ վէ պու քէօյիւ՝ անճա.քտէ շու քանատլը քաղիլէ հէչէրտիը իտի :

Տէնիզ իւզէրինտէ բէ.ք չօ.ք աղան բարչալարը պիր պիրինէ շարբըլարա.ք՝ շէմաթա իլէ սաղա սօլա կիտէրլէր իտի : Շու արալը.ք թէբէլի վէ պէօյիւ.ք քաֆալը պիր քաչ ֆալեանօղ պալըքլարը կէմիյէ եա.քլաչտը.քլարը ճիհէթլէ՝ զըպիլընճը Սիմսօն հէր նէ քառար ավա. մա.ք արգուսունտա օլտու իսէտէ՝ ալ սըրասը տէյիլ իտի : Ախչամ իւզէրի՝ բէ.ք չօ.ք տէնիզ տանայերի պուրօնլէրինի սուտան տըչարը չը.քարըպ՝ պուզլարըն արասընտա եիւզտիւ.քլէրի կէօրիւլիւր :

Այըն 22 սինտէ՝ հավա հալեա սօղումա.քտէ օլտուղինտէն՝ Պօր. վար իսլիմ քուվվէթի իլէ քօլայ կէչիտլէրէ եթիշմէյէ ճահա վէ զայ. րէթ էթտի : Տիւզկեար պիւթիւն պիւթիւն պաթը քարա եէլինէ տէօնմիւչ օլմաղլէ եէլքէնլէր թօբլանտը :

Պու բաղար կիւնիւ թայիֆէլէրէ ազ իչ տիւչաիւ , չէօյլէ ի Շան. տօն թէրաֆընտան իճրա իտիլէն տուատէն սօնրա՝ թայիֆէլէր թէրա. ֆընտան տէնիզ քէ.քլիյի ալընա չը.քըլըպ՝ պիր խայը չէյ թուլթուլու վէ Քլավպօնի քայտէսինճէ լայըըը բիչիլիլէրէ.ք կէրէ.ք զապըթտն վէ կէրէ.ք թայիֆէլէրին սուֆրասընտա ֆաղլա պիր թաամ օլտու :

Ս.խչամ իւստիւ սաաթ տօ.քուղտա Պօրվար՝ շարք չըմալընըն

շարգընտա քեային Քին տէօ Սաէլ քըթասընը՝ վէ նիմ շարքըն շար. քի ճէնուպինտէ պուլունան Սիւքէրթօք տաղընը թուլթուու : Տէ. նիզ բէ.ք չալքանթըլը օլուպ՝ վա.քըթ վա.քըթ քարը հէվայա անսըղ. տան պիր սիս պասար իտի : Պունունլա պէրապէր էօյլէլին՝ պիր լա. յըլըը ըաօաա (1) իճրա իտիլէրէ.ք՝ կէմինին՝ արղէն 63 տէրէճէ 20 տա.քըքա վէ թուլէն 54 տէրէճէ 22 տա.քըքաաա պուլունտուղի կէօ. րիւլիւ , անճա.ք խայի պիր տէնիզ իւզէրինտէ քօլայ սէյահաթ իտէ. պիլմէ.ք իչիւն ի.քի տէրէճէ տահա իլէրլէմէ.ք լաղըմ իտի :

Իրթէսի իւչ կիւնլէր , եանի՝ նիսանըն 24 վէ 25 վէ 26 սընտա՝ պիր տիւզիյէ պուզլար իլէ օղրաչըլտը : Սաքինանըն մանօվրասը զի. յատէ կիւճիլէչիպ՝ հէր պիր տաքըքատէ՝ խիւմեա անսըղտան քէսիլիը վէ եախօտ եարըմ քալըը վէ եատէ քաբաղըն արասընտան ըսլը.ք չալարա.ք քաչար իտի :

Օրթալըղը քօյու տիւման պասմըչ օլմաղլէ՝ պուզ տաղլարա եա.քլաչտը.քլարընը՝ եալընըղ օլ պուզլարըն շէմաթատընտան անլայա. պիլիլիլէր իտի , վէ օլ վա.քըթ հէման կէմինին պաչընը չէվիլէրէ.ք՝ եալ. չըն քայալար կիպի զայէթ սէրթ վէ քէսիլին օլան թաթլը սուլարըն պուզունա շարբըլմա.ք թէհլի.քէսինտէ պուլունուլար իտի : Միւշար Շանտօն հէր կիւն պու պուզլարտան քիւլիլիլէթլիճէլէմիյէ ալարա.ք սուճա զախրէսինի իտինմէքտէն կէրի տուրմատը :

Տօ.քթօր պու սէմթլէրտէ այնա կիպի պուզլար իւզէրինէլվու. րուպ աքս իտէն զըլալէրտէն կէօղլէրինին քամաչմասընա պիր տիւր. լիւ ալըչամայըպ՝ Պրիքտէն օն օն ի.քի միլ մէսաֆէտէ պուլունան պիր պուզ տաղը հէման եաքընտա պիր ուֆաք պէյազ ճիւմ կիպի կէօ. րէրէ.ք՝ իչին հաքըքաթընը անլայըմ տէյու կէօղլէրինի շու զարայի. պաթ իւզէրինէ աթըպ՝ պիր տիւզիյէ օղրաչըր իտի :

Հասըլը քէլամ կէրէ.ք կէմինին՝ տայիմա պու պուզ օվալար արասընտան եէտէ.քլէ չէքիլմէսի վէ կէրէ.ք զիյատէ թէհլի.քէլի օլան պուզ բարչալարընըն՝ ուղուն սըրը.քլար իլէ կէմիտէն էօթէյէ պէրու. յէ սիւրիւլմէսի ճիհէթլէրի իլէ՝ թայիֆէլէր ֆէնա հալտէ եօրկուն ի.քէն՝ պիրտէ նիսանըն 27 ճի ճուճաա՝ կիւնիւ՝ Պօրվար՝ Քուլթպ տայիլէսինին օլ կէչիլմէզ խաթթընտա թուլթուլու քալար :

(1) Պուլունուլան տէրէճէյի կիւնէչտէն պաքըպ էօլմէ.ք



ՍԷՔԻՉԻՆՃԻ ՊԱՊ

Թայֆէնին շիքեայէթ եօլլու միւսահէսէսի

Պու էսնասէ Ծօրվար՝ կէշիտէր արասընտան եօլլու իլէ կէշէ-
րէք՝ շրմայէ տօղրու պիր քաչ տաքըքա քազանա պիլտի, անճաք
խասմինտէն իճթինապ իտէճէք եէրտէ՝ մուքապէլէ իլլէմէսի լազըմ
կէլիպ, պիլֆարզ՝ միլէրճէ կէսիշիլի օլան պուզ օվալէր պիր պիրի-
նէ եաքլաշմասը վէ պու բարչալարըն պազըլարը էքսէրի օն միլեօն
թօնէլաթօ քուվվէթինատէ հիւճիւմլէրի պուլունմասը սէպէպլէրի իլէ՝
արալէրինտէ քըսըլմամաք իշիւն սօն տէրէճէ ուլանըք տավրանըլմասը
իճապ իտէր իտի: Ալէմինին տէրունինտէ պուզ տէսթէրէլէրի հազըր-
լանըպ՝ լէտէլ իճապ հէման քուլլանըլաճաք հալտէ իտի:

Թայիֆէնին պիր թաքըմը՝ շու թահամմիւլ օլունմազ մէշղու-
լիլէթի ֆիլօսօֆանէ թահամմիւլ իլէ քապուլ իտիւպ՝ պիր թաքըմը-
տա՝ իթաաթսըզըքտա պուլունմազ իտի իտէլէրտէ՝ շիքեայէթտէնտէ
կէրի տուրմազլար իտի: Պու ալաթլարըն թէտարիքի էսնասընտա՝ Աա
րի վէ Պօլթօն վէ Բէն վէ Արիբբէր՝ պիրպիրլէրինէ էֆքեար պէյան
իտէրէք՝ քօնուշուրլար իտի:

— Պօլթօն կիւլէրէք տէրիտի—Վալլահի շուրասը բէք թօհաֆ՝...
հէր նէ սէպէպէ մէպնի իտէ՝ Վաթէր սօքաղընտաքի քազինօ պիր
տիւզիլիլէ խաթըրմա կէլիլօր, նէ՝ թօհաֆ շէյտիր օ՛... պիր թէրա-
ֆընտա՝ պիր քատէհ ճին, օ պիր թէրաֆընտա պիր շիշէ բօրթէր...
ամմա կիւզէլ օլուր հա՛, նասըլ՝, Արիբբէր, պուրատան օնու սէնտէ
կէօրիւլօրմուսուն:

— Թիրեաքի սըֆաթլը Արիբբէր ճէվապէն—Տօղրուսունու իսթէր

իսէն՝ պէն՝ պուրատէն էօյլէ պիր շէլ կէօրէմէյօրում:

— Բուզում, Արիբբէր, պու պիր աիլ բէրսէնկիտիր, շիւբհէսիզ-
աիրքի Ս՝. Բլավպօնինին թաանիւպիւնիւ արթըրան պու պուզ շէ-
հիրլէրտէ բէք քիւշիւք մէյխանէ պիլէ օլամազքի՝ պիլիմկիպի ճէ-
սուր թայիֆէլէր կիտիպ՝ պիր իքի քատէհ պրանա իշսինլէր:

— Հա՛... Պօլթօն, պու հիւլեալէրտէ օլմա, հաթտա շուրասընը-
տա ֆիքրինէ քօյքի՝ պուրատէ եօրկունիւղու սավօշտուրաճաք հիշ
պիր շէլ եօքտուր: Աման Ալլահ պէօյլէ Շրմալ տէնիզլէրինէ կիտէն
ատէմլէրի հէր տիւրլիւ իշկիտէն մահրումիթմէք հէ... շօք աճայիպ
պիր էֆքեար!!!

— Աարի պէրիտէն ճէվապ վէրտի — Արիբբէր, բէք էյի ամմա,
Տօքթօրուն սանա տէտիլինի ունութտունմու՛, եանի՛ բէք ուզաք
կիթմէք վէ սըհէթի վէքայէ էթմէք վէ բաքօրբիթ իլլէթինէ քարըր
տուրմաք իսթէր իսէն՝ հարարէթ վէրիճի հէր տիւրլիւ իշկիտէն կէ-
րի տուրմաք լազըմտըր տէմիշիտի:

— Եյի ամմա, Աարի, պէն բէք ուզաք կիթմէյէ նիլէթիմ եօք:
Արթըք պուրայա քատար կէլտիլիմիզ էլ վէրիլ, հաթտա բէրիլէրին
վէ շէյթանլարըն միւսասատէ իթմէտիքլէրի եէրլէրէ քատար կիթ-
մէք իշիւն պիր ազտա մուխալիֆէթ կէօսթէրի վէրմէլի:

— Բէն լաքըրտըյա քարըշարաք—Աիթմէյի վէրիլիլ! հէյէ շու ճի-
նին տատընը ունութտուղում խաթըրմա կէլտիքճէ...

— Պօլթօն տէտի — Ամմա Տօքթօրուն սանա տէտիլինի էյի
տիւշիւն հա՛:

— Բէն՝ քէնալ խօրեատ վէ քալըն սէսի իլէ—Ատէմ սէնտէ՛, սէօ-
ղէ քալըր իսէ՛ հէրքէստէ սէօյլէր, եալընըզ շուրասընը պիլմէլի-
աիրքի՝ աճէպա պու սէօզլէր՝ պէօյլէ սըհէթ պէհանէսի իլէ իշկիլի
իտարէ իթմէք աէյիլմի՛:

— Արիբբէր տէտի—Չօք շէյթանսըն Բէն, պէլքիտէ հաքկըն վար:

— Պօլթօն ճէվապէն—Ատէմ սէնտէ, Բէն էօյլէ քօքուլար ալըր,
զիրտ պուրնու բէք քըզըլտըր, հէր նէ քատար պու քայիտէ իւզրէ
սէյահաթտէ՝ ընկիլինի պիրազ սօլտուրմուշ իսէտէ՝ բէքտէ շիքեայէթ
իտէճէք եէրի եօքտուր:

— Պու սէօղ՝ մէրքում թայիֆէնին եարա պաշընը կիճիշտիրաիլին-
տէն՝ հըրուա ճէվապ վէրտի—Ճանըմ, պուրնում սանա նէ՛ եարաք,
պէնիմ պուրնում՝ սէնին նասիհաթլարընա միւհթաճ տէյիլտիլ, վէ սէն
տէն հիշ պիր նասիհաթտա իսթէմէզ, սէն քէնալի պուրնունա քարըշ...

— Տէ՛... Բէն, ալտըրմա, պէն սէնին պուրնունու օլ քատար

քիպար օլտուղունու պիլմէյօր իտիմ, շիմտի պէօլլէ հէվատէ՝ պիր քատէհ րաքը պուլսամ պէն պիլէ իչէրիմ, լաքին էյլիյինտէն զիյա- տէ ֆէնալըզը կէօրիւլէճէքսէ՝ էլպէթատէ քօլայ քօլայ վաղ կէչէրիմ :

— Շու աղալըք օճաքճը Վարէն սէօզէ քարըշուպ—Յասու, օէն վաղ կէչէպիլիբսին ամմա՝ պէլքի հէր քէս կէչէմէզ :

— Կարի՝ տիք տիք Վարէնէ պաքարաք—Սէն նէ՞ տէմէք իսթէր- սին Վարէն :

— Հա, տէմէք իսթէրիմքի՝ հէր նէ սէպէպէ մէպնի իսէ կէմիտէ իչկիմիզ պուլունաուղի հալտէ՝ պիլզիտէ օլ տէրէճէ մահրուճ պրաք- մամալըտըրլար :

— Կարի սիւալ իտիւպ—Իչկի պուլունաուղին նասըլ՝ պիլիյօրսուն :

Վարէն նէ ճէվապ վէրէճէյինի պիլէմէյիպ՝ շաչլըն շաչլըն պաքմաղա պաշլատը : զիրա լաքըրտը օլսուն տէլի սէօզէ քարըշմըշ օլուպ՝ իչ երկիւնիւ քէնտիտէ պիլմէքսիզ՝ օրթայա պիր լաքըր- տըր աթմըշ իտի :

— Օլ վաքըթ Պօլթօն տէօնիւպ—Կարի, կէօրիւյօրսունքի՝ Վարէ- նին պիր շէյտէն խապէրի եօքտուր :

— Բէն իլէրի աթըլըպ—Ստէմ նէ՞ օլա պիլիր, Քօմանտանտէն պիրէր բարչա ճին իսթէրիզ, օլ քատարլըք քազանտըք, էլպէթատէ հաքըմըզտըր, պաքալըմ նէ ճէվապ վէրիր :

— Կարի—Պանա քալըր իսէ՝ պու եօլտա պիր շէյ աչմայըն :

— Բէն իլէ կրիբէր պաղըրտըլար—Նէ՞ իչին :

— Չինքի Քօմանտան՝ պէօլլէ լաքըրտը քապուլ իթմէզ, պա խու- սուս կէմիյէ կիրտիյինիզ վաքըթ՝ ալտըղընը թալիմաթը պիլիբսի- նիզ, պուրալարընք օլ վաքըթ տիւշիւնմէլի իտինիզ :

— Կարինին թապիյաթընք պէյէնէրէք՝ պիլ իֆթիխար օնուն թէ- րաֆընը թութան Պօլթօն ճէվապ վէրտի—Սլէլ խուսուս Ռիշար Շանտօն՝ կէմինին ըէյիսի տէյիտիր, քէնտիտէ պիլզիմ կիպի ի- թաաթա պօրճու պիր քիմսէտիր :

— Բէն — Քիմէ՞

— Քարուտանա :

— Բէն պաղըրըպ—Հա, եինէ պու պէլա Քարուտանընամը՝ . . . պու պուզլար իւզէրինտէ՝ քազինօ պուլունմաաղը կիպի Քարուտան տախի օլմատըղընը կէօրմէթօրմու՞սունուզ, պու սէօզլէր՝ հաքըմըզ օլան պիր շէյի՝ թաթըլըբլա պիզէ ըէտ էթմէնին ատէթա պիր եօ- լուտուր, ամմա պիլտէ իսթէրիզ :

— Պօլթօն—Նէ տէյօրսուն, Քարուտանըմըզ եօքմու՞ էկէր

եաքընտա մէյտանէ չըքմաղ իսէ՝ պէն իքի ալըզըմը լթէրք էթմէք իւզրէ պէս թութարըմ :

— Բէք ալեա, պէնտէ երկիւնէ իքի լաքըրտը սէօլլէյիմ տէյու պիր տաէմ արայօրտուճ :

— Պու սըրատէ խարիճտէն պիրիսի կէլիպ—Քիմ՝տիր օ Քարուտան լաքըրտըր իտէն :

Պու ատէմ հէմ պաթըլ իթիքատըլ՝ հէմտէ հասիւտ օլան թայիֆէ Քիլիֆթօն իտի :

— Մէրքում սիւալ էտիպ տէտի—Քարուտան հաքըլընտա եէնի պիր հապատիսմի՝ վար :

— Հէքսի պիրտէն ճէվապ վէրիպ—Պայըր

— Մէրքում թէքրար—Պանա քալըր իսէ, պիր սապահ էրքէն- տէն օնու՝ նասըլ օլուպ՝ նէրէտէն կէլտիյինի քիմսէ պիլմէքսիզ՝ քա- մարասընտա եէրլէչմիչ պուլաճաղըզ :

— Պօլթօն—Ստէմ օէնտէ ! Քիլիֆթօն, սէնին զիհնիտէ տօլաչան շէյ՝ Ըքօչիանըն երկքսէք արաղիսինտէ միւթէվաթուր օլան ճինլէր վէ բէրիլէրտիր !!!

— Բէք էյի, Պօլթօն, սէն իսթէտիյին քատար իսթիհզա էթ, պէնիմ էֆքեարըմ ալա տէյիչմէզ, հէր կիւն քամարասընըն էօնիւն- տէն կէչէրքէն՝ անախթար տէլիյինտէն ուսուլ իլէ պիր պաքարըմ, պու կիւնլէրտէ պիր սապահ կէլիպ՝ պու Քարուտանըն քիմէ պէն- զէտիյինի վէ նէ՞ շէքիլտէ օլտուղինի մութլաքա սիզէ սէօլլէրիմ :

— Բէն պաղըրտը—Պէ հէյ շաչլըն, սէնին օլ Քարուտանընտա ալէմ կիպի եարատըմը պիր շէյ օլաճաք, պիչիմի՝ շէքլի նէ՞ տէ- մէքտիր, վէ հաթտա պիզի՝ իսթէմէտիյիմիզ եէրլէրէ կէթիւրմէք էֆքեարընտա օլան պիր քապասայը պիլէ օլսա՝ էլպէթ օնունտա տէրսինի վէրիրիզ !!!

— Պօլթօն—Սլընտը Բէնի, տահա Քարուտանը թանըմայօր, պիր- տէ օնունլա մարաղայա քալըրչայօր :

— Քիլիֆթօն՝ տահա զիյատէ պիլիր պիր ատէմ կիպի պաղըրտը— Օնու քիմտիր՝ թանըմայան . . . տուր պաքալըմ թանըմայօրմու՞ :

— Կրիբէր սիւալ իտիւպ—Ստէմ սէն նէ՞ տէմէք իսթէրսին :

— Պէն նէտէտիյիմի պիլիբիմ :

— Էյի ամմա, սէնին նէ տէտիյինի՝ պիզ անլամայօրուզ :

— Նէ՞ տէրսին պէ ատէմ, կէչէն կիւն՝ Բէն օնունլա օղրաչմատըմը . . .

— Քարուտան իլէմի՞

— Լյվլէթ, իլթէ օլ քէլը Քարուտան իլէ, զիրա եինէ իչ օնտատըր :

Արթըբ թայիֆէլերին ճէվապ վերմէյե ճէսարէթլերի քալմա-
յըպ՝ պիր պիրիննէ պաքընաըլար :

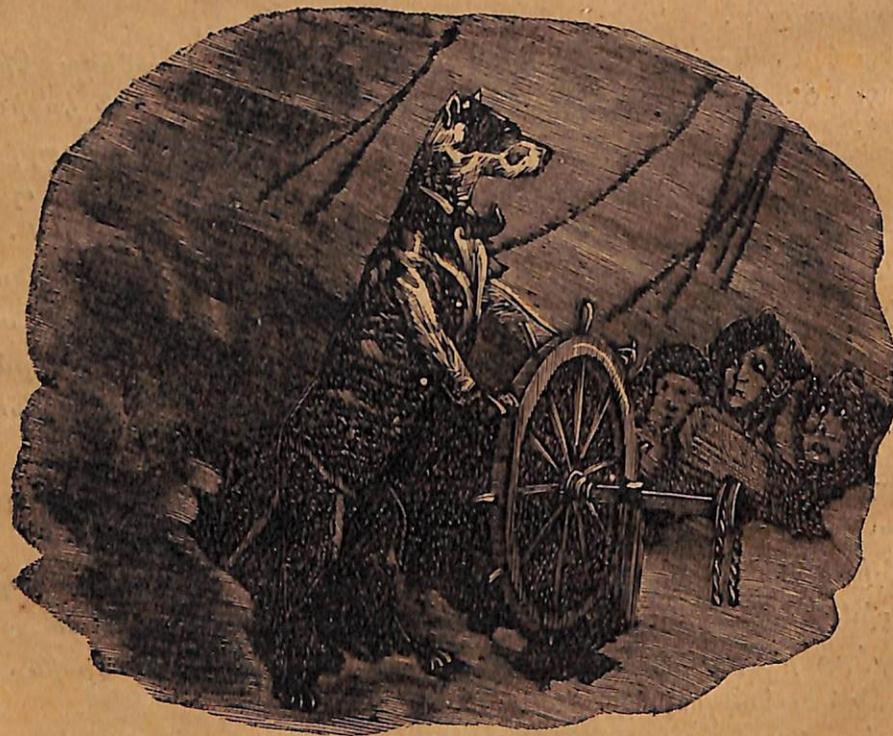
— Բէն՝ թիչլերինի կըճըրտատարաք՝ հիտաէթլէ— Խոթէր ատէմ
օլտուն՝ իսթէր քէլբ օլտուն , շու հայվան՝ պու կիւնլերաէ պէլասընը
էլպէթաէ պուլաճաքտըր :

— Պօլթօն՝ շաքայը պէր թարաֆի իտերէք սօրտու— Տուր պաքա-
լըմ , Բիֆթօն , Ճօնսօնուն իսթիհզա թարիքի իլէ՝ « սահիհ Բա-
բուտան պու քէլբտիր » տէտիյինն՝ սէն ինանըրմըսըն :

— Բիֆթօն թէքմիլէն քանմըջ օլարաք ճէվապ վերտի— Լօյլե
եա , էկէր սիզտէ պէնիմ քատար աըքքաթ էթմիլ օլսա իտինիզ՝
պու հայվանտաքի աճայիպ հալլերի ֆէրք իտէր իտինիզ

— Հանկի հալլերի , սէօյլէ պաքալըմ՝ !

— Ճանըմ , կէչէն կիւնիւ՝ Բաբուտան մէվքիինտէ՝ ամիրանէ կէ-
զերքէն՝ ըէյիս կիպի՝ կէմինին եէլքէնլերիննէ նէզարէթ՝ վէ քաբու-
տանվարի՝ էօթէյե պերիյե հարաքէթ իլլէտիյինի կէօրմէտինիզմի՝ :



— Արիբէր— Սահիհտիր , հաթտա պիր ախչամ՝ այաքլարընը տիւ-
մէնին շարքը իւզէրիննէ տայանմըջ կէօրտիւմ :

— Պօլթօն— Օլուր շէյ տէյիլտիր՝ . . .

— Բիֆթօն— Բէք էյի , կէճէլերի՝ սօղուղու վէ վախչի հայվանյա-
ըր վազիֆէ էթմէքսիզ՝ պուզ օվալար իւզէրիննէ կիտիւպ կէզմէք ի-
չիւն՝ կէմիտէն չըքմայօրմու . . .

— Պօլթօն— Պաւրասըրտա սահիհտիր :

— Պու հայվանը՝ սայիր ալըլըք քէլբ կիպի՝ ատէմէ եաքլաշտըղընը՝
վէ մաթպախ թէրաֆընա օղթատըղընը վէ եախօտ ուսթա Սթրօնկ՝
Քօմանտանա ալեա թաամլար կէթիրաիյինտէ կէօղ ուճու իլէ
պաքտըղընը՝ հիչ կէօրտիւնիւզմի՝ : Պախուսուս կէճէլերի կէմիտէն
իքի իւչ միլ այրըլըպ՝ ինսանը սըրթընըն օրթատընտան թիթրէ-
տէճէք սուրէթտէ ֆէնա ֆէնա ուլուտուղանու իչիթմէյօրմու՝ սու-
նուզ : Պէօյլէ հէվալէրտէ իսէ՝ սէս օլ քատար տուլաւմազ ! Էլ հասըլ
պու քէլբին պիր շէյ եէտիյինի կէօրտիւնիւզմի՝ : Բիմսէնին էլինտէն
պիր շէյ ալմազ , վէ քէնտիսիննէ մախտուս օլան լաբասընըն տայմա էլ
տօքունմամըջ հալտէ՝ թաքըմը իլէ կէրի կէլմէսիննէ նէզարէն՝ էկէր
կէմիտէ պիրիսի օնու կիզլիճէ պէսլէմէյօր իսէ՝ պէս թուլթարըմքի՝
պու հայվան նաֆաքասըղ եաշայօր ! ! Էկէր պուտա պիր ճին տէյիլ
իսէ՝ պէն հայվան օղլու հայվանըմ

— Բիֆթօնուն շու սէօղլերինի թէքմիլէն տիյնէմէքտէ օլան տիւլ-
կէր Պէլ ճէվապ վէրտի— Վալլահի , պուտա օլմազ շէյ տէյիլտիր !

Պու էանատէ օ պիր թայիֆէլեր սիւքիւթ իթաիլեր :

— Պօլթօն— Ճանըմ , նէ հալ իսէ , օնու պրաքալըմ եա , լաքին
պիզ պու Փօրվար իլէ նէրէյե՝ կիտէյօրուզ ճանընըզը սէվէրսէնիզ :

— Պէլ— Օրասընը պիլմէմ , լաքին վաքթըր կէլտիքտէ , Բիչար Շան-
տօն՝ թալիմաթընըն քուսուրունու ալաճաքտըր :

— Բէք էյի , քիմտէն :

— Քիմտէնմի՝ . . .

— Պօլթօնուն թահամիլիւ քալմայուպ— Էվվէթ , նասըլ՝ օլաճաք :

— Օ պիր թայիֆէլերին քեաֆֆէսի պիրտէն— Հա պաքալըմ , Պէլ ,
պիր ճէվապ վէր :

— Պիչարէ տիւլկերին ճէվապա աճիզ քալմասը իլէ— Բիմ՝ տէն !
Նասըլ ! Վալլահի օրասընը պէնտէ պիլմէմ !

— Բիֆթօն պաղըրտըր— Սլահ , Սլահ , իլթէ Բէլբ Բաբուտան-
տան ! ! Մատէմքի պիր մէքթուպ եազտը , էլպէթ պիր տահա եազա
պիլիր : Ահ . . . պու հայվանըն պիլտիյինին եարըսընը պէն պիլսէմ՝
մութլաքա Պահրիյէ նէզարէթինտէ պիրիննի Լօրտ օլուրում :

— Պօլթօն իլէ խիթամ վէրմէք իւզրէ— Յա՛ պէօյլէ հէ . . . հալեա
պու քէլբի Բաբուտանըմըզտըր զանն իտէյօրսուն հէ . .

— Էվվէթ նաօրլքի սէօյլէտիմ :

— Բէն պիր սաղըր սէսլէ աէտի—Էկէր պու հայվան՝ շու քէլը հայինտէ կէպերմէք իսթէմէդ իսէ՝ պիր ան էվվէլ ատէմ հիյէթինէ կիրսին , եօքսա նամուսոււմ իւղէրինէ եէմին իտերիմքի՝ օնուն հատտինի եաքընտա պիլտիրէ ճէյիմ :

— Կարի սօրտու—Նէ՞ իչին :

— Բէն խօրեատուա ճէվապ վէրիպ—Բէյֆ պէնիմա քիմսէյէ անլաթմաղատէ մէճպուր տէյիլիմ :

— ձօնսօն պու միւպաճէսէնին ֆէնայա վարաճաղընը կէօրէրէք օրթայա աթըլըպ—էյ չօճուքլար , եէթէր կէվէգէլիլինիդ , հայտէ իչինիգէ ! Եու տէսթէրէլէրի չապուք եէրլէրինէ քօյալըմտա՝ շու պուզու կէչէլիմ !

— Բիլիթթօն օմուզարընը չէքէրէք—Բէք էյի . . . համ . . . հում . . . տուր պաքալըմ , պիր քութպ տայիրէսի՝ օլ քատար քօյայ կէչիլէմէյէ ճէյինի սիգտէ կէօրիւրսինիւղ . . .

Հէր նէ հալ իսէ , օլ կիւն թայիֆէնին ճահաղնտան հիչ պիր սէմէրէ կէօրիւմէտի : Ետօյլէքի Փօրվար՝ տօլու իսլիմէ պուզ օվալարաքարչք սիւրիւլտիւ իսէտէ՝ եօլ աչամայըպ՝ օլ կէճէ տէմիր աթմաղա մէճպուր օլտու :

ձումաա իրթէսի կիւնիւ՝ սըքը տօղու քարա եէլի իլէ հավա՝ տահա զիյատէ սէրթլէշտի : Կէօք եիւզիւ զայէթ աչըլըպ՝ պու պուզ օվանըն իւղէրի բէք ուզաքլարա քատար կէօրիւլմէքտէ իտի իսէտէ՝ կիւնէլին շաֆքընտան կէօղլէր քամաչըր իտի : Ստպահըն սաաթ պիւրինտէ՝ թէրմօմէթրօ՝ զէրօտան սէքիլ տէրէճէ աչաղը թութմուշիտի :

Տօքթօր՝ քամարասընտա ըահաթճա օթուրուպ քութպի սէյահաթլար օքուճաքտէ իքէն՝ պիր արալըք քէնտի քէնաինէ՝ « աճէպա շէօյլէ պիր սաաթտա վիճուտիմի էն պիհուզուր իտէճէք շէյ նէ՞տիր » տէյու աիւլիւնէրէք՝ « պու հավա իլէ կէօվէրթէյէ չըքըպ՝ մանօվրատա պուլունան ատէմլէրէ եարաղմ էթմէք կիպի թաթլը շէյ օլամալաճաք » տէյու քարար վէրմէսի իւղէրինէ՝ քէնտի խաթըր շինաս թապիյաթընա ինքըյատլէ՝ էյիճէ ըընմըջ օլան քամարասընտան հէման ֆըրլայըպ՝ կէմինին չէքիլմէսինէ եարաղմ էթմէք իւզրէ քօյտու : Աէհրէսի զայէթ նէչաթլը օլուպ՝ քէնտի եէչիլ կէօղլիւքլէրի իլէ կիւնէլին զըյալէրինտէն պի բէրվա պուլունտուղի կիպի՝ իլէրուտէ արթըք կէօղլիւյիւ հիչ չըքարմայարաք՝ պու սօղուք սէմթլէրտէ ճարի օլան կէօղ աղըրլարընա զալէպէ իլլէտի :

Սիւչամ իւսթիւ՝ Փօրվար՝ քէնտի ատէմլէրինին իհթիմալը

վէ խայըրը ֆուրսաթլարը էլտէն քաչըրմամաք իւզրէ մալիւմաթլը օլան Եանտօնուն ուսթալըղը սայէսինտէ՝ Եըմալէ տօղրու չօք միլ մէսաֆէ իլէրլէմիլ իտի : Կէճէ եարըսը՝ ալթմըջ ալթընճը խաթտան կէչիլտիլի էսնատէ՝ ըսքանտիլտէ եիրմի իւչ քուլաճ տէրինիլիք կէօրիւլիւչ օլմասը իլէ՝ Եանտօն անլատըքի՝ պուրասը՝ Բրալիչանըն « Վիքթօրի » նամ կէմիսինին օղրատըղը սըզ օլուպ՝ քարայա՝ շարք թէրաֆընտան օթուզ միլ մէսաֆէ քալմըջ իտի :

Փաքատ օլ սաաթա քատար ասլա քըմլըտանմամըջ օլան պուզ երղընլարը՝ օլ վաքըթ եէրլէրինտէն այրըլըպ հարէքէթէ պաչաաը , վէ պուզ տաղար՝ աֆաքըն հէր ճիհէթինտէ սալլանմաքաէ իտիլէր : Պրիք՝ շու արալըք պիր սիւրիւ չալքանան պուզ քայալարընըն օրթասընտա քալտըքի՝ մաղալլահ էն քիւչիւյիւ աիւլմիւլ օլսա էզիլմէմէք միւմքին տէյիլ : Մանօվրա օլ տէրէճէ կիւճիլէշտիքի՝ աիւմէնէ թայիֆէլէրին էն մալիւմաթլըսը օլան Կարի՝ նասպ ու թային օլունտու : Պուզ տաղար՝ Պրիքին արքասընտան եինէ քարանմաքտէ օլտուղի ճիհէթլէ՝ շու պուզ տօնանմասը արասընտան սավուլմաք վէ պու խուսուտա բէք չօք սայ ու զայրէթ սարֆ իթմէք լազըմ օլուպ՝ օրատան իլէրլէմէք այնի պիր վաղիֆէլի մուհիմմէ օլմուլ իտի : Միւլքիլաթ օլ քատար միւմքինսիլլիք տէրէճէսինի թուլթտուքի՝ Եանտօն՝ պուզլարըն հարաքէթինտէն տօլայը՝ սապիթ պիր խաթ պուլուպտա՝ տօղրուլաճաղը թէրաֆը ֆէրք իտէմէքսիլ շաչըրմըջ իտի :

Թայիֆէլէր իքիլի թաքսիմ իտիլիպ՝ պիր քըսմը կէմինին սաղ թէրաֆընա վէ օ պիր քըսմըտա սօլ թէրաֆընա քօնուլարաք՝ հէր պիրինին էլինտէ՝ ուճու սիվրի տէմիրլի պիրէր ուզուն սըրըք օլուպ զիյատէ թէհիլիքէլի օլան պուզլարը քաքարլար իտի : Պիրտէ նէ՞ պաքարսըն ! ! ! Փօրվար էօյլէ պիր տար , եանի՝ իքի եիւքսէք պուզ արասընա կիրտիքի՝ սէրէն սըրըլարընըն ուճարը՝ քայատան տահա զիյատէ սէրթ օլան պու հիսարարա սիւրիւնիւպ՝ նիհայէթ իւլ քէլամ եավաչ եավաչ քար պօրասընըն կիւրլէտիլի բէք տօլաչըլը պիր պօղապ կիրտի : Հէլէ շու չալքանան պուզլար՝ պիր պիրինէ շարըլըպ բարչալանարաք հասըլ էթտիքլէրի օլ տէհէթլի կիւրիւլթիւլէր՝ օրթալըղը պիւթիւն պիւթիւն քըյամէթ կիւնիւնէ տէօնտէրիլէր իտի :

Տահա ֆէնտսը շու իտիքի՝ պու պօղաղըն չըքըլաճաք եէրի օլմատըքտան մատտէ՝ էօթէտէն ճէսիմ պիր պուզ տաղտա՝ Փօրվարըն իւղէրինէ եէօրիւմէքաէ իտի : Եիմտի , նէ պուզուն էօնիւնտէն քաչըլմանըն շարէսի վար՝ նէտէ կէրի տէօնմէնին շարէսի , չիւնքի

կէչարիքէրի եօլ թէքմիլէն քարանմը իտի :

Շանտօն իլէ ձօնտօն կէմինին պուրնունտա այաքտա տուրուպ հալլէրինէ նաղար էթմէքտէ իտիլէր : Շանտօն՝ սաղ էլի իլէ աիւ մէնճիյէ իշարէթ վէրիպ՝ սօլ էլի իլէ տախի՝ մէհէնախիսին եանընտա պուրունան ձամս Վալա՝ մաքինաճա օլան մանօվրա էմիրլէրինի իթա իտէր իտի :

— Տօքթօր՝ ձօնտօնա սօրտու—ձանըմ, պու իշին սօնու ներէյէ՝ վարաճաք :

— Բէյիսի թայիֆէ ճէվապէն—Էմր Ալլահըն !!

Եիւզ այաքտան զիյաաէ եիւքսէքիլի օլան պու պուզ տաղ՝ Փօրվարտան եիւզ եիրմի քուլաճ էօթէտէ իսէտէ՝ Պրիքի՝ ալթընտա ուն կիպի իւլիւտէճէք սուրէթտէ քօրքուլու հիյէթլէ կէլիօք իտի :

— Բէն՝ էօթէ թերաֆտան ֆէնա ֆէնա քիւֆրլէրէ պաշալըպ

— Պու բաթըրտընըն արասընտա՝ պէլլի֊իզ պիր սէս իշիտիլտի— Ամանըն՝ սուս !!!

Պու պուզուն եաքլաշպտա Փօրվարըն իւզէրինէ տօղրու երքըւրըզ զէման՝ օրթալըք մախշէր կիւնիւնէ աէօնիւպ՝ թայիֆէլէք Շանտօնուն էմրլէրինէ պաքուաքսըզ վէ էլէրինտէքի սըրըլաբը ֆըրլատարաք՝ թարիֆի միւմքինսիզ պիր վալէյլա իլէ թէքմիլ կէմինին քըլընա երլըլաբը :



Պիր տէհէթլի բաթըրտընըն չըքըպ՝ պու պուզուն աէվրիւտիլինաէ՝ կէօվէրթէյէ պիր խօրթուճ ինէրճէսինէ տալկալարըն աթ աըլը սու իլէ օրթալըք քաքլանտը : Թայիֆէլէրին ճիւմլէթի աճք աճը պաղըրըլաբըն էմնատէ՝ Կարի՝ տիւմէնի էլինաէն պրաքմալըպ էնսէսինտէն կէլէն քօրքուլու տալկայա տախի քուլաք ասմաքսըզ

Փօրվարը եօլունտան չըքարթմատը :

Հէր քէս սօն տէրէճէ թիթրէյէրէքքօշուպ պուզ տաղըն իւզէրինէ պաքտըզը զէման՝ մէզքիւր տաղ արթըք կէօղտէն նիհան օլմուշ օլուպ էօնլէրինտէ եօլլարը աշըք վէ էօթէ թէրաֆընտա՝ կիւնէյին բէրթէվլէրինտէն բարլամաքտէ օլան պիր պօղպ կէօրիւնիւպ՝ Պրիքէ՝ եօլունու տէվամ իթմէք իւզրէ եօլ կէօսթէրմէքտէ իտի :

— ձօնտօն՝ Տօքթօրա խիթապէն—Էյ՝ Մ . Քլապպօնի, շիմաի շուալամէթ հաքկընտա պանա մալիւմաթ վէրէ պիլիբմի֊օինիզ :

— Տօքթօր ճէվապ վէրիպ—Տօսթուճ, պունլար բէք տօի շէյլէրտիր վէ բէք չօքտա վուքու պուլուր : Պու չալքանան պուզլար էրիմէյէ պաշալըպ՝ պիր պիրինտէն այրըլաբըլարընտա՝ քէնտի քէնտիլէրինէ մուազէնէլէրինի պուլարաք եիւզէրլէք, վէ նիհայէթ սուլարըն միւթէտիլ օլտուղի ճէնուպէ տօղրու թօքլանըլար : Պունլարըն ալթլարը՝ աիկէր պուզլարա չարըլարաք՝ էրիլիպ զայպ օլուլար : Հաթտա վաքըթ կէլիւրքի՝ պու պուզլարըն էն սէրթ օլան եէրլէրի պիլէ այրըլապ՝ չարըլըր տուրուր : Եալընըզ շուրասը վաբքի՝ էկէր պու պուզ տաղ՝ իքի տաքըքա սօնրա տէվրիլմիչ օլտա իտի՝ տօղրու Պրիքին իւզէրինէ տիւշիւպ՝ բարչա բարչա իտէճէք իտի :

ՏՕՐՈՒՋՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

Պիր հավատիս

Նիհայէթ Քուլթպ տայիրէսի կէշիլմիշ իտի, Նիսանըն օթուզունճու կիւնիւ էօյլէյին՝ Փօրվար՝ Հօլթայնպուրկուն օրթաքընտան կէչմէքտէ վէ շարք ճիհէթիտէ՝ ճէսիմ տաղար կէօրիւնմէքտէ իտի : Եու արալըք տէնիզ՝ պուզլարտան խալի կիպի կէօրիւնիւպ՝ պիր ապուզ վար իսէտէ՝ կէմինին քօլայճա կէչէճէյի սուրէթտէ իտի : Բիւզ կեար՝ մէյըքըն ճէնուպինէ տէօնէրէք՝ Պրիք՝ հէման միճանի վէ պրիքանթին վէ պէօյիւք սէրէն վէ պաշ տիրէք եէլքէնլէրինին քէաֆֆէսինի աշըպ՝ Պաֆէն տէնիզինէ չըքտը :

Օլ կիւն տէնիզ՝ աաէթա պիր լիման հիյէթինտէ աաքին պուլունմասընտան նաշի թայիֆէլէր պիր աղ տինլէնէ պիլտի : Քիւլթիլթի քուշար՝ կէմինին էթրաֆընտա եիւզիւպ ուշուշուր օլտուքլաբընտան՝ Տօքթօր՝ պու քուշարըն արաքընտա քիւշիւք էօրաէյէ պէնզէր՝ պօյնու վէ քանատլարը վէ սըրթը սիյահ վէ կէօքսիւ պէյաղ պիր թաքըմ Ալքա թապիր օլունան եասըն այաքլը քուշար ֆարք էթաի : Պունլար՝ պէօյիւք սիւրաաթլէ սույա տալըպ էքսէրիլ քըրք

սանիյետէն գիյատէ սոյուն իչինտէ քալըրար իտի :

Օլ կիւն՝ զիրս է մուհարրէր շու ֆէվքէլատէ մատէ կէօրիւլմէմիշ օլսա իտի իշար օլունաճաք հիշ պիր վաքաա օլմոյաճաք իտի, եանի՝

Սապահալսյըն սաաթ օն իքիտէ՝ ՚հշար Եանտօն՝ քէնտի նէօ-պէթինտէն քօնրա քամարասընա կիրտիյինտէ՝ մասասընըն իւղէրին-տէ՝ զարֆը շու վէշհիլէ եաղըլը պիր մէքթուպ պուլտու :

« Պաֆէն տէնիզինտէ՝ պուլունան Ծօրվար Պրիքի կէօվէրթէսինտէ՝ »
« Քօմանտան ՚հշար Եանտօն ճէնապլէրինէ : »

Եանտօն՝ պիրտէն պիրէ մէքթուպու կէօրիւնճէ՝ քէնտիսինէ պիր հալ օլույօր վէ կէօղլէրի տալըյօր զանն իտէրէք շու զարիպ մէքթուպուն մէալինէ քէսպի մայիւմաթ էթմէզտէն էվվէլ՝ Տօքթօ-րու վէ ձամս Վալը վէ բէյիսի թայիֆէյի չաղըրտըպ՝ պու մէք-թուպու կէօթէրտի :

- ձօնսօն — Իշ պաշքալաշըյօր !
- Տօքթօր — Թօհաֆ շէյ ! . .
- Եանտօն — Տուր պաքալըմ ! Եու սըրը նէ իսէ շիմտի անլարըզ . . .

Եանտօն աճէլէթէն՝ զարֆը երրթըպ՝ շունու օքուտու :
« Բաղար իրթէսի 30 նիսան , Վալսէնկամ Պուրնու »
« Քօմանտան »

« Ծօրվարըն Քարուտանը՝ սիզինլէ առէմլէրինիզին վէ զապը . »
« Թանընըզըն սօլ վաքաալէրտէ ֆիւթուրսուզճա կէօսթէրտիյինիզ »
« ճէսարէթ վէ մէհարէթի զայրէթքեարանէտէն տօլայը մէմնուն »
« վէ միւթէշէքբիւրտիր : Թէրաֆընտան՝ թայիֆէլէրին ճիւմլէսինէ »
« մախսուսէն պէյանը թէշէքբիւր իտիլմէսինի բիճա իտէր »

« Երիմտի եօլունուղու շըմալէ , եանի՝ Մէլվիլ քէօրֆէզինէ »
« տօղրուլտուպ՝ օրատան ՚սմիթ պօղազընա կիրմէյի թէճրիւպէ »
« էտէսինիզ »

- « Ծօրվար Քարուտանը »
- « Ք . Զ »
- Տօքթօր պաղըրտը — Հէքսի պումու . .
- Եանտօն — Էվվէթ , պու :
- Վէ մէքթուպ էլինտէն տիւշիւ վէրտի ! !
- Պէրի թէրաֆտան Վալ — Էյի աճմա պու ճիննի Քարուտան՝ հալեա կէմիյէ կէլէճէլիննի սէօյլէմէյօր , Պանա սօրար իսէնիզ պու առէմ հիշ կէլմէյէճէքտիր :
- ձօնսօն — ձանըմ , օնու պրաքըն , շու մէքթուպ նասըլ՝ կէլմիշտիր :
- Եանտօն սիւքիւթ հալտէ շաշըրմըշ տուրմուշ իտի :
- Տօքթօր՝ մէքթուպու եէրտէն ալըպ վէ հէր թէրաֆընը էվլերէ

չէվլրէ պաքըպ՝ տէտի — Ս . Վալ հաքըլըն վար : Քարուտան պու-րայա՝ սահիհ սահիհ կէլմէյէճէք , պունուն ալեա սէպէպի իսէ

- Եանտօն հիտտէթլէ սօրտու — Հանկի՝ սէպէպ օ
- Տօքթօր՝ պիլա ֆիւթուր — Էլպէթտէ կէմիննի իչինտէտիր :
- Եանտօն պաղըրտը — Էլպէթտէ հէ . . նէ՝ տէմէք իսթէյօրսուն :
- Տէյիլ իսէ՝ պու մէքթուպ նասըլ՝ կէլէ պիլիր :

ձօնսօն՝ պէրի թէրաֆտա էվվէթլէրճէսինէ քաֆասընը սալար իտի :
— Եանտօն՝ շիտտէթլէ — Խայըր՝ օլամազ շէյտիր : Թայիֆէմիզին քեաֆֆէտինի թտնըրըմ Իքթիզա իտէր իտիքի կէմիննի հա-րաքէթինտէն պէրի օտա՝ օնլարըն իչինտէ պաւլունմալը իտի , էօյլէ տէյիլմի . . . Խայըր՝ իսայըր՝ , եինէ սէօյլէրիմքի՝ օլուր շէյ տէյիլտիր : Իքի սէնէտէն զիյատէտիրքի՝ Լիվէրուլտա՝ հէր պիրիննի եիւզ տէ-ֆատէն զիյատէ կէօրմիւշիւմտիւր : Տօքթօր , արթըք սէնին քըյա-սընտա՝ քապուլ օլունուր շէյ տէյիլ եա

- Եանտօն , բէք էյի , սէն պու շէյի նէյէ՝ համլ իտէրսին :
- Պունտան մատտէ հէր շէյէ ! Պէնճէ՝ պու քարուտան վէ եա-խօա քէնտիսինէ միւթաալիք պիր առէմ՝ հէր նասըլտա՝ քարանլըք-տան վէ եա տիւմանտան վէ եախօա սայիր պիր շէյտէն ֆուրսաթ պուլուպ՝ ուսղլ իլէ կէմիյէ կիրմիշ օլմալը : Զիրա քարատան ուզաք տէյիլիզ , Էսքիմօ տալըճուրը վարտըրքի՝ պուզարըն արասընտան՝ կէօրիւնմէքսիզ կէչէրլէր : Օլա պիլիրքի՝ օնլարտան պիրիսի պու մէքթուպու կէմիյէ քատար կէթիրմիշ պրաքմըշտըր Հաթտա շու թէտպիրին իճրասը իչիւն տիւմանտա բէք քօյու իտի

— Տօքթօր ճէվապ վէրտի — Սմմա օլ տիւման՝ Պրիքիտէ կէօս-թէրմէզ , օնու նէ՝ եարալըմ : Հայտէ պիզ՝ պէօյլէ պիր շէյթանըն կէ-միյէ կէլիպ եանաշաղընը կէօրմէմիշ օլալըմ , լաքին օտա՝ Ծօրվարը տիւմանըն օրթասընտա նասըլ՝ կէօրէ պիլիր :

- ձօնսօն — Էօյլէ եա :
- Տօքթօր — Իշ՝ եինէ պէնիմ՝ աէտիյիմտիր , Եանտօն , սէն պու իչի նէ՝ եօլտա քէշֆ իտէրսին :
- Եանտօն աթէշլէնէրէք տէտի — Պու առէմ պէնիմ կէմիմտէտիր քըյասընտան մատտէ՝ հէր շէյ միւմքինտիր տէյէ պիլիրիմ :
- Վալ պէրիտէն — Սաքըն թայիֆէլէր արասընտա պիրիսի օլուպ-տա՝ օնուն թալիմաթընը ալմըշ օլմասըն ! . . .
- Տօքթօր — Իհթիմալտըր :
- Եանտօն — Լաքին քիմ՝ օլա պիլիր : Սիզ տէյօրուլմքի՝ պէն ա-տէմլէրիմին քեաֆֆէտինի հէմ թանըրըմ հէմաէ չօքտան թանըրըմ :

— Ճօնսօն—Նէ հալ իսէ, պու քաբուտան կերէք ինսան օլտուն կէ-
րէք շէյթան, մէյտանա չըքաղղընտա՝ էլպէթտէ քապուլ օլունուր :
Լաքին շու մէքթուպուտան անրաշըլան պիր պաշկա թալիմաթ տահա
վար

— Ծանտօն—Հանկիօի՞ . . .
— Եուրուօրուրքի՝ սէյահաթըմըզ հաքիլընաա՝ տէյիլ էալընըզ Մէլ-
վիլ քէօրֆէզինի՝ իլլա Լամիթ պօղազընըտա կէօսթերմիշտիր :

— Տօքթօր—Հաքիլըն վար :
— Բիշար Ծանտօն պիր հիյէթլէ—Հը՛ Լամիթ պօղազը հը՛
— Ճօնսօն—Եիմսի անլաշըլըյօրքի՝ Ֆօրվարըն հարաքէթի՝ Մաղ-
ըզըն Նըմալ կէչիտինի արամաք իչինն տէյիլ իմիշ, չիւնքի օրայա
չըքան պիրիճիք եօլու, եանի՝ Լանքասթըր պօղազընը սօլտա պրա-
քանազըզ : Իշթէ պու մէճհուլ տէնիզլէրտէ սէյահաթըմըզա միւշ-
քիլաթ կէօսթերէն մատտէ՝ պուրասըտըր :

— Ծանտօն—Էվվէթ, Լամիթ պօղազը : Պուրասը 1853 սէնէսինտէ՝
Ամէրիքալը Բանըն կիթտիյի եօլտուր ! Կիթտի ամմա նէ՝ թէհլի-
քէլէրլէ . . . Հաթաա շօք վաքըթլար օնու՝ պու քօրքուլու սէմթլէրտէ՝
թէլէֆ օլմուշ զանն էթաիլէր : Լաքին նէ հալ իսէ, մատէմքի կիթմէք
լազըմ իմիշ, կիթմէլի : Ֆաքաթ, աճէպա ներէյէ՝ քատար !
Քութպամը՛քի

— Տօքթօր պաղըրտը—Քութպա օլտուն ! Նէ՞ իչինն կիթմէյէճէյիզ :
Եու նէթիճէսիզ զանն ու քըյաօ իւզէրիննէ՝ Ճօնսօն պէրիտէ
օմուզարընը չէքէր տուրուր իտի :

— Ճամա Վալ թէքրար—Կէլէլիմ՝ Բաբուտանա, էկէր վար իսէ՝
պիդէ պէքլէմէսի իչինն՝ Կրօնլանաա քըյընընտա՝ Տիսքօ վէ Կախսա
Իւքէրնավիք արազիլէրինտէն պաշկա եէր եօքտուր : Պիր քաշ կիւն-
տէն սօնրա՝ օրայա կիտէլիմտէ իչի անլարըզ :

— Տօքթօր՝ Ծանտօնա սօրտու—Լաքին շու մէքթուպու թայիֆէյէ
անլաթմայանաքմը՛սըն :

— Ճօնսօն—Քամանաան, ըէյ սիզինտիր ամմա՝ պանա սօրար իսէնիզ՝
պէն պիր շէյ տէմէմ :

— Ծանտօն սօրտու—Նէ՞ իչինն :

— Չիւնքի զարայիպաթ վէ հայալաթ քապիլինտէն օլան շու լմու-
ամէլաթ՝ տտէմլէրիմիզինն ճէսարէթինի քէսմէքտէ իքէն՝ վէ սէյա-
հաթըն հալեա նէ օլտուզունու անլայամատըքլարընաան աօլայը
քեաֆֆէսի պիհուզօւր իքէն՝ քայիտէնին խիլաֆը օլան պէօյլէ մէք-
թուպու քէնտիլէրիննէ պէյան իթմէք՝ մութլաքա պէօյլէք մազար-

րաթ հասըլ իտէրէք՝ օլ վաքըթ պէօյլէք քըլուքալ սէսլէպի իլէ կիւ-
վէնէճէք եէրիմիզ քալմազ : Սէն նէ՞ տէրօին, Քօմանտան :

— Ծանտօն—Սէն նէ՞ տէրօին, Տօքթօր :

— Տօքթօր—Պէնճէ՝ սութա Ճօնսօն հաքըլ կէօրլուհիլյօր :

— Ճամա, սէն նէ՞ տէրօին :

— Վալ ճէվապէն—Պու էֆքեար թամտըր : Պէնտէ օնլարըն էֆ-
քեարընտայըմ :

— Ծանտօն պիր քաշ տաքըքա տիւշիւնիւպ՝ մէքթուպու տըքքաթ-
լա պիր տահա օքույարաք—էֆէնտիլէր, էֆքեարընըզ բէք եօլուն-
տա իսէտէ՝ պէն քապուլ իտէմէմ :

— Տօքթօր սօրտու—Նէ՞ իչինն, պաքալըմ, Ծանտօն :

— Չիւնքի պու մէքթուպուն անքեամլընը բէք եօլունտա կէօրլու-
յօրում : Սէսէլա Բաբուտանըն թէչէքքիւրլէրինի թայիֆէյէ իզհար
իթմէմիզի էմր իտէյօր : Եիմսիյէ քատար՝ նէ եօլտա եէտիմէ վասըլ
օլտու իսէ՝ թէքմիլ էմրլէրիննէ քէօր քէօրիւննէ իթա՛թ իթտիմ՝ամ-
մա զայըր եա . . . բա . . . մամ

— Ճօնսօն՝ պէօյլէ պէյանաթլարըն հասըլաթընտան թայիֆէնին էֆ-
քեարընտա պիր ֆէնայըք կէօրլուրիւմ աէյու քօրքարաք—Պունունլա
պէրապէր

— Ծանտօն լաքըրտընընն էօնիւնէ կէչիպ—Ճէսուր Ճօնսօնում, սէ-
նին իտտա՛պէրինի անլայօրում, էֆքեարըն բէք եօլունտա ամմա
հէլէ շուրասընը օքու :

« Վէ թէրաֆընտան՝ թայիֆէլէրէ մախսուսէն պէյանը թէչէք-
քիւր իտիլմէսինի ըիճա իտէր »

— Ճօնսօն՝ տայիլշ հաքիլընտա բէք մէրաքըլ պիր քիմսէ իտի իսէ-
տէ՝ Ծանտօնու իսքեաթ իտէմէյիպ՝ տէտի—Բէք էյի, սիզտէ՝ շու էմրին
իճրասընտա պուլունապիլիբսինիզ : Եիմսի թայիֆէլէրի ճէմիտէլիմի՞ :

— Ծանտօն—Էվվէթ, թօրլայըն :

Բաբուտանտան եինէ պիր իսապէր չըքմըլ տէյու վաքօրտա
տէրաքապ թէվաթուր պուլուպ՝ թայիֆէլէրինն ճիւմլէսի հէման մու-
յէնէ եէրլէրիննէ թօրյանտըքլարընտա՝ Քօմանտան եիւքսէք սէօ իլէ
շու սըրրի մէքթուպու օքուտու :

Մէքթուպ օքունտուղի սըրատէ՝ պէօյլէք պիր սիւքիւնէթլէ
տիւլէնիլիպ պիթտիքտէն սօնրա՝ հէր պիրիսի՝ պիրէր զիւիւմէ զահիպ
օլարաք տաղըլտըլար : Քիֆթօնունն եօթէտէն պէրու զիհնինտէ ճէ-
վէլան իտէն իտայալաթէ օլվաքըթ էյիճէ թաքվիլէթ կէլիպ՝ զայրու
Քէլք Բաքթան հաքիլընտա ճարի օլան սէօյլէրէ լթէմիլէն իսքեաթ

օլարաք՝ օնտան սօնրա մէղքիւր Քէլբի հէր նէրէտէ կէօրսէ՝ սէլա-
մա տուրուր իտի :

— Մէրքում թայիֆէ՝ ընֆիքլէրինէ խիթապէն— Հէյ՝ քուղում հէյ՝
պու հայվան եազմաք պիլիեր տէտիյիմ վաքըթ՝ պաննա ինանմազ ի-
տինիզ հէ՝

Պու լաքըրաղյա արթըք մանա վէրիլէմէզ իտի : Հաթտա պու
խուսուտա բէք իտտաա իտէն տիւղէր Պէլ պիլէ ճէվապ վէրէմէզ
օլտու :

Պունունլա պէրապէր՝ Քարուտան հէր նէ քատար կէմիտէ տէ-
յիլ իտի իսէտէ՝ քէնտի կէօլկէսինին վէ եախօտ րուհունուն օրատէ նէ-
զարէթ իթմէքտէ օլտուղինէ արթըք քիմսէնին շիւրհէսիֆքալմաուր :
Հաթտա օնտան սօնրա էն աքըլլըլարը պիլէ պէյնիլէրինտէ՝ էֆքեար
վէ զիւլմ պէյանընա ճէսարէթ իտէմէտիլէր :

Մայիս իպթիտասընտա էօյլէյին՝ ըսսատ իճրասը իլէ՝ արզըն
68 տէրէճէսինտէ վէ թուլինՅ6 տէրէճէ 32 տաքըքասընտա օլտուք-
լարը կէօրիւլտիւ : Հէվա ըսընմըշ օլուպ՝ թէրմօմէթրօ զէրօտան 23
տէրէճէ եօքարը չըքմըշ իտի :

Տօքթօր՝ քարանըն պօյունա պիթիլիք պիւր պուզ իւզէրինտէ՝
պիւր պէյազ այընըն իքի եավրուսու իլէ օյնաշտըղընը սէյր իտէրէք
էյլէնտիքտէն սօնրա Վալը վէ Սիմսօնու եանընա ալարաք պիւր սան-
տալա պինիպ ալլամաղա կիթտի իսէտէ՝ պու հայվան սայիրլէրի
կիպի քավկաճը օլմատըղը ճիհէթլէ՝ եավրուլարընը ալըպ սավուշտու-
ղինտէն՝ Տօքթօր պիւր շէյ եաբամաքսըզ կէրի տէօնտիւ :

Օլ կէճէ Շիալէյ պուրնու՝ կիւզէլ ըիւզկեարլէ տօլաշըլըպ՝ Տիս-
քօնուն եիւքսէք տաղլարը աֆաք իւզէրինտէ կէօրիւնմէյէ պաշա-
տը : Տանիմարքա միւսթէմիքեաթը վալիսինին մահալի իքամէթի
օլան Կօտավհըն՝ քէօրֆէզի սաղտա պրաքըլըպ եօլա տէվամ օլուն-
տու : Հաթտա պուրատէ Էսքիմօ քայըքլարը՝ կէմիլէ եանաշմաք իս-
թէտիլէր իսէտէ՝ Շանտօն պուրալէրտէ տուրմաքսըզ պրաքտը կէչտի :

Տիսքօ ատասընա Պալէնա ատասը տալի թէսմիյէ օլունուր :
Իշթէ պուրատան իտիքի՝ 1843 սէնէսի թէմմուղունուն 12 սինտէ՝ Սիւր
Ճօն Գրանքլին՝ Պահրիյէ Նէզարէթինէ քէնտի սօն մէքթուպունու
եազմըշտըր : Մուլախսարէն 1859 աղօսթօռունուն 27 սինտէ՝ պու սէ-
յահաթըն թէքմիլէն թէլէֆ վէ խարապ օլտուղունա տայիւր պիւր չօք
խսպաթլէր պուլարաք ալտէթ իտէն Քարուտան Մաք Քլէնթօքուն՝
ալտէթինտէ օղրամըշ օլտուղի առա՝ քէզալիք պուրասըլտըր :

Պու իքի վաքաալար Տօքթօրուն զիհնինի սարտը , զիրա պու-

րասը բէք ուղուրսուլ մահալ տէյու թանըլմըշտըր : Նիհայէթ պու
Տիսքօ ատասընըն տաղլարը նիհան օլտու :

Պու քըլըլար իւզէրինտէ բէք չօք պուզ տաղլար պուրունուպ՝
հիչ պիւր վաքըթ էրիմէմիշտիլէր : Պու սըրա թէքէլէր՝ պիւր պիլիւնէ
աքսը կէօլկէ իթմէքլէ՝ զարիպ վէ աճայիպ հիյէթլէր վէրիլէր :

Իթթէսիկիւն սաաթ աօքուզա աօղրու՝ Շարքի Շըմալտէ՝ վաքի՝
Սանտէրսօն— Չօք ատասընըն աչըղը տօլաշըլըպ՝ քարա՝ սաղ թէ-
րաֆտան սն պէշ միլ մէսաֆէտէ քալար : Տաղլար պաքըր քըրմըզը-
սը ընկինտէ կէօրիւնիլէր իտի : Ախշամ իւզէրի քանատլարը
սըրթլարընտա օլան պիւր չօք պալէնալար՝ պուզլարըն օրթասընտա՝
խօրթուսլարընտան իսլիմ վէ սու բիւսիլիւրէրէք օյնաշտըլարը
կէօրիւլտիւ :



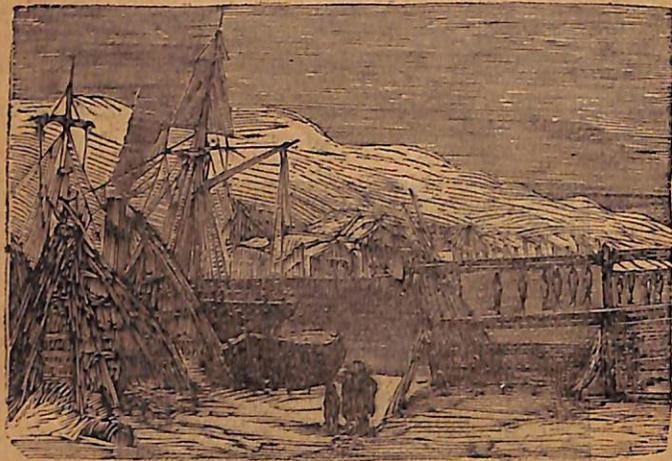
Մայիսին իւչիւնճիւ ախշամը եսնի տէօրտիւնճիւ կէճէսի՝ Տօքթօր
իւք տէֆա օլարաք՝ կիւնէշին պաթմաքօրը եարըսը սըչարտէ վէ եա-
րըսը իչէրտէ աֆաքըն քէնարընտա տօլաշտըղընը կէօրտիւ : Զիրա
քեանունի սանի իպթիտասընտան պէրու կիւնէշին տէվրի կիւնտէն
կիւնէ արթմաքտէ օլմասը իլէ շիմտի արթըք պիւր ալուղիյէ այաըն-
լըք հիւքմ վէ տէվամ իթմէքտէ իտի :

Կիւնէշին աֆաքատ տէվէրանը նէթիճէսիլ՝ վէ պիւր տիւզիյէ
կիւնտիւղլէրին կէճէսիլ օլմասը՝ պու ալըշըք օլմայան քիմսէլէրին
զիհնիլէրինէ տուրկունլուք վէ վիճուտլարընա եօրկունլուք վէրմէքտէ
իտի : Զիրա կէօղլէրին ըահաթլըզը իչիւն հանկի սաաթտէ սլուսու-
լաճաղը պիլիւնէմէլէրէք՝ Տօքթօր՝ պու տայիմի այաընըլըպ վէ պա-
խուսուս շու պուզ օվալարա տը՝ իտէն կիւնէշին զըյասընտան աօ-
լայը տահա զիյատէ քէսպի բէրթէլ իտէն կիւնտի զէ ալըշմաք իչիւն
պէօյիւք պիւր տղըր իչիւնտէ իտի :

Մայիս 5 տէ Գօրվար եթմիլ իքիւնճի տէրէճէյի կէչտի : Իքի

այ սօնրա պու տէրէճէսի եիւքսէք սէմթլերտէ՝ ալա մէշլուլ օլան չօք պալէնաճը կէմիլէրի կէօրիւլէճէքիտի : Լաքին Պաֆէն աէնիզինէ կիրմէք իչինն օլ պօղաղ՝ տահա պալէնա կէմիլէրինէ միւսաատէ իաէճէք քատար պուզտան խալի տէիլ իտի :

Կրթէսի կին Պրիք՝ Յամ, եանի՝ Քարըլար առասընը կէշտիքա ն սօնրա՝ Տանիմարքանըն պու քըլըլարտա էն զիյատէ Շըմալի միւսթէմիլի քեաթը օլան Խաբէրնավիք աշըղընա եէթիյտի :



ՍՏԱՆԻՆԻ ԳԱՂ

Թէշիքէի Այոհաթ

Շանտօն վէ Տօքթօր Քլավայօնի վէ Ղօնտօն վէ Յօքէր վէ աշճը Սթրօնկ պալէնա քայըղընա պինիպ՝ քէնարա չըքտըլար :

Վալի իլէ քարըր վէ պէշ չօճուքլարը՝ քեաֆիէսի Կսքիմօ ճինսինտէն օլուպ՝ քէմալը իլթիֆաթլէ պու սէյաշլարըն իսթիքպալինէ կէլտիլէր : Լիսան աչինա օլան Տօքթօր ճիւզի քիւլլի Տանիմարքա լիսանը պիլմէսի իլէ՝ պէյնլէրինտէ բէք խալիսանէ հուքուք հասըլ օլա պիլտի : Պախուսուս կէմիինն Վայէսթրօսու վէ թէրճիւմանը պուլունան Յօքէրին եիրմի քէյիմէ քատար Արօէնլանտա լիսանընտան թանըլուսը հօտէպի իլէ՝ քանաթ իտիլտիլի հալտէ՝ պու եիրմի քէլիմէ իլէ բէք կիւզէ՝ իֆատէլի մէրամ իտիլէ պիլիր :

Պու Վալի՝ Տիսքօ առասընտա տօղմուշ վէ մէմլէքէթինտէն տըչարը ալա չըքմամըշ պիլր քիմանտիլը : Սխշապ օլարաք եալընըզ քէնաթիսի վէ բրօթէսթան վաիզի իչինն իւշ պապ խանէ վէ պիլր մէքթէպ վէ ֆուրթունայա թութուլան կէմիլէր իչինն պիլր քաշ զալտիթէ մաղազասը պուլունան քէնտի շէհրինին էն պէօյիւք իքրամիլերինի

թէքմիլէն իճրա էթտի : Շէհրին օ պիլր էվլէրի քարտան եաբըլմըշ քուլիպէլէր օլուպ՝ Կսքիմօ ահալիսի պու քուլիպէլէրին իչինն՝ պիլր աէլիքաէն՝ եաթըպ սիւրիւնէրէք կիրիլլէր :

Սհալիտէն չօղու Յօրվարը իսթիքպալ իտիւպ՝ պիլր խայըսը՝ օն պէշ այաք ուզունլուքաա վէ իքի այաք էնիլիքատ օլան քէնտի քայըրլսըր իլէ պօղաղըն օրթասընա քատար կէլտիլէր :

Կսքիմօ քէլիմէսինին « շի պալըք եէյէն » տէմէք օլուուլինի վէ պու իսմ օրաճա պիլր քիւֆիլը սըրասընտա պուլունտուլինի Տօքթօր պիլտիլինաէն՝ քօնուչաուքլարը վաքքթ՝ Կսքիմօլու տէմէլիպ՝ տայիմա Արօէնլանտալը քէլիմէսինի քուլլանալը :

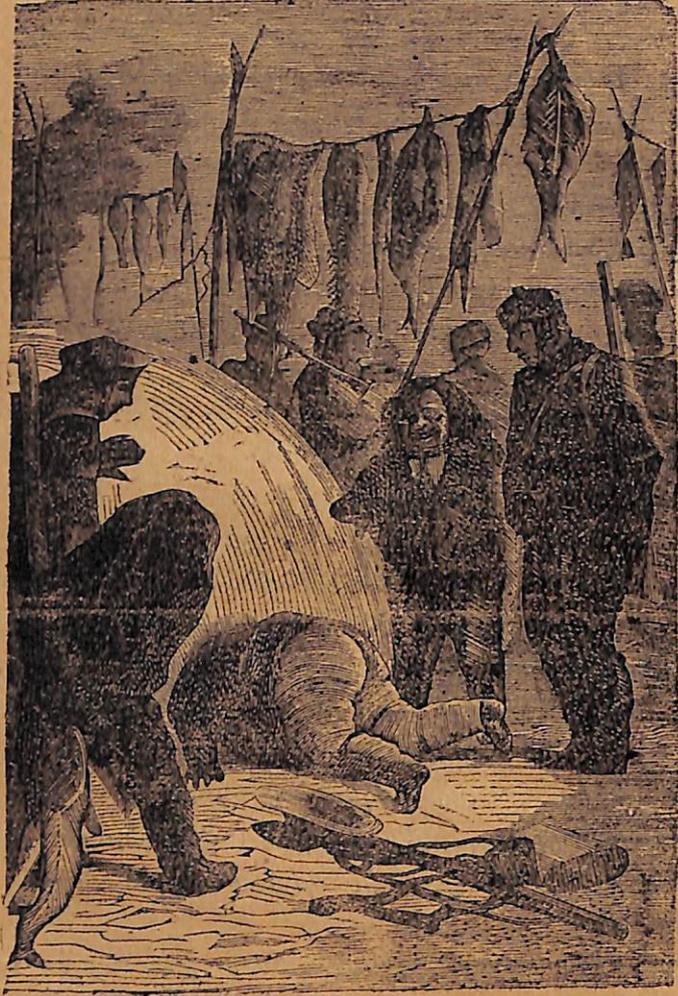
Պունուկա պէրապէր շու աաէմլէրին կէլինտիքլէրի ֆօքեա տէրիսինտէն եաղը բուպա վէ ճիլմէլէրինէ վէ էրքէյի քարըսընտան Փարք օլունմաղ աէր՝ ճէտէ բիս վէ քօքուլու վէ եաղը ճիլթլէրինէ պաքըլարքաա՝ նաֆաքալէրինին աախի նէ օլուուլի քօլալճա անլաչըլըր իտի : Պախուսուս պալըքլա կէլինէն հէր ահալիտէ կէօրիւլտիլիւ կիպի պունլարըտա ուլուղ քաքլամըշ իտի իսէտէ՝ քէնտիլէրինին ալա վալիֆէօինտէ աէլլ իտի :

Տօքթօրսն քէսպի մալիւմաթ իտէրիմ զաննը իլէ կ'օրիւլմէք իսթէալիլ բրօթէսթան վաիլի վէ քարըր՝ շու աքալըք Խաբէրնավիքին ճէնուպինտէ պուլունան Բրօվէն թէրաֆընտա օլտուքլարը ճիլթլէ՝ Վալիինն վէրէճէյի մալիւմաթ օլ քանաթ Լթալի : Պու պիլրինճի մէմուր, եանի Վալի՝ մալիւմաթը պիլր քիման տէիլ իտի, շու քատար քի՝ էկէր պունտան պիլր աղ տահա էքօիք պիլմիշ օլսա՝ քէնտիսինէ քօճա քուլաքըլ պիլր հայվան, վէ պիլր աղ զիյատէ պիլմիշ օլսա՝ աաէթա օրուճաք պիլիլը պիլր աաի ինսան տէնիլէ պիլլը տէրէճէտէ իտի :

Տօքթօր՝ մէրքումտան՝ պու Կսքիմօլուլարըն ախգուլիթասը իլէ աաէթլէրինի վէ ախալաքլէրինի սօրուպ՝ իշարէթինտէն անլաալըքի՝ ֆօքեալէրին հէր պիլրիսի Քօքէնհակտա թէպիմ օլունմաք իւզրէքըրք լիլայա, եանի՝ 1000 ֆրանքա քատար սաթըլըպ՝ պիլր այը տէրիսի քըրք, վէ պիլր մալի թիլքի տէրիսի տէօրթ, վէ պիլր պէյալ թիլքի տէրիսի աախի իւշ տօլար իտէր իմիշ :

Տօքթօր քէնտի մալիւմաթընը թէքմիլ իթմէք իւզրէ՝ պիլր Կսքիմօլու քուլիպէսինի կէլմէք իսթէտի : Պիլր ալիմին՝ մէրաք էթտիլի պիլր շէյի անլամաք իսթէալիլի զէման՝ նէ աէրէճէ թէճէսիւս իաիւպ թէլաչտէ պուլունաճաղը չապուք չապուք պիլինէմէզ, մէյերքի կէօրմէլի : Աէրէքնաթ վէրօինքի քուլիպէսին տէլիլի բէքտար օլ-

աուղինտէն՝ պու գայէթ մերաքլը Տօքթօր պիր տիւրլու իչերի կէշէ-
մէտի : Աուրաւը պիր թերաֆտան իտապէթ օլտու , զիրա պու քուլի-
պէլերին իչինտէ՝ պիր շօք սաղ վէէօլիւ ֆօքեալար վէ Կոքիմօլու վի-



ճուտէրի վէ չիւրլումիւշ պալըքլար վէ ֆէնա քօքուլու բուպալեր՝ նի-
հայէթ պիր Արօէնլանտալը քուլիպէսինտէ պուլունան հեր նէվի բիս-
լիք վէ թահամմիւլ քապուլ իթմէզ ֆէնա քօքուլարլա տօպ տօլու
օլուպ՝ նէֆէս ալընմազ շու ալըր քօքուլու հալայը թապէլէմէք ի-
չին պիր բէնծիրէ պիլէ օլմայարաք՝ եալընըզ թէրէսինտէ տիւման
չըքմաք իչին պիր ուֆաք տէլիք վար իսէտէ՝ իչերիյի քաբլայան
թաաֆֆին չըքաճաք քատար տէլիլ իտի :

Պօքեր՝ պու թաֆսիլաթը Տօքթօրա վէրտիյի վաքըթ՝ պիչարէ
ալիմ քէնտի շիչմանըզընա լանէթ օքուր իտի : Զիրա պու շէյլերի

այնէն կէօրմէք վէ թաֆսիլաթընը թանըմաք իսթեր իտի :

— Նիհայէթ Տօքթօր տէտի—Նէ օլուր իսէ օլուն , գանն իտէ-
րիմքի վաքըթ կէչտիքճէ՝ ինսան հեր պիր շէյէ ալըշա պիլիլ :

« Վաքըթ կէչտիքճէ » քէլիմէսի՝ տիրայէթի Տօքթօրուն նէ
ատէմ օլտուղինի անլատըր :

Տօքթօր օրանըն ահվալինի քալէմէ ալտըզը վաքըթ՝ Շանտօն-
տա քէնտիսինէ վէրիլէն թալիմաթ ահքեալընճա՝ պուզ իւղէրինտէ
կէզմէք իչին պիր թաքըմ նաքլիյէ ալաթէրինին թէտարիքի իլէ
մէշղուլ օլուպ՝ պիր քըզաք իլէ ալթը քէլքէ աէօրթ լիրա վէրմիշ
իքէն՝ եերլիլէր հալեա սաթմամաղա շալըքըրլար իտի :

Շանտօն պուրատէ՝ պիրտէ՝ մալիմաթը տէրքէտար օլուպ՝ Վաք
Քլէնթօք Քաբուտանըն սէյահաթընտա բիֆաքաթ իթմիշ օլան Հանս
Քրիթիան նամ քըզաքճըլը պէրապէր ալմաք իսթէտի իսէտէ՝ մէր-
քում Հանս պու էսնատէ Արօէնլանտանըն ճէնուպինէ կիթմիշ իտի :

Օլ վաքըթ ասըլ իչին թահքիքինէ պաշլատը , եանի՝ Իւբէր-
նավիքտէ՝ Պօրվարըն վիրուտինի պէքլէյէն պիր Էվրօբալը վարմը՝
Պու սէմթլէրտէ պիր եապանճը , եանի՝ Ինկիլիղէ պէնղէր պիր քիմ-
սէ պուլունտուղինտէն Վալինին իտապէրի վարմը՝ : Սօն տէֆա օլա-
րաք՝ պալէնա կէմիլէրի իլէ վէ եալսօտ սայիլլէրի իլէ ինսիյէթի
հանկի՝ թարիլտէն տիր :

Վալի պու սիւալլէրէ ճէվապէն՝ « օն այտան զիյատէտիրքի
պու քըլըլարա հիշ պիր էճնէպի կէլմէտի » տէտի :

Շանտօն պունուն իւղէրինէ սօն տէֆա կէլիպ կէչէն պալէնա-
ճըլարըն իոմլէրինի պիրէր պիրէր սէօյլէթտիրիպ՝ հիշ պիրիսինի թա-
նըյամատըրընտա՝ արթըք իւմիտինի քէստի :

— Օլ վաքըթ բէֆիքինէ տէօնիւպ—Էյ Տօքթօր , պու իչին պիւ-
թիւն պիւթիւն մէճհուլ վէ զարիպ օլտուղինի շիմալի իքրար իտէր-
սին եա՞ . . . Պարէվէլ պուրնունտա պիր շէյ եօք ! . . . Տիւքօ ատա-
ղընտա պիր շէյ եօք ! . . . Իւբէրնավիքաէ տախի պիր շէյ եօք ! . . .

— Պիր քաշ կիւնտէն սօնրա Մէլիլ քէօրֆէզինտէ տախի պիր շէյ
եօք տէր իսէնիղ՝ օլ վաքըթ , սէվկիլիւլիմ Շանտօն , սիզի Պօրվա-
րըն պիրինճի Քաբուտանը տէյու թանըլըպ՝ թէպրիք իտէճէյիմ :

Քարայա չըքան պալէնա քայըզը՝ ախլամ իւսթիւ սէյահար
իլէ պէրապէր կէմիլէ ալտէթ էթտի : Սչճը Սթրօնկ իսէ՝ թալէ
թաամ օլմաք իւղրէ՝ թավուք եուսուրթատընըն իքիսի պէօյիւքիւ-
յիւնտէ վէ բէնկի ճէնկեարի պիր քաշ աուղինա էօրտէք եուսուր-
թասը պուրմուշ օլուպ՝ վաքաա պուլնար ճիւղիյաթ նէվինտէն իտի

խոստան՝ պիր տիւրկիյէ թուրու էթտան պաշլա պիր շէյ կէօրմէմիշ օլան թայիֆէլէր իշիւն բէք լէզիզ պիր շէյ օլտուղինտէն տօլայը՝ քէնտիլէրինէ բէք մաքպուլէ կէչտի :

Իրթէսի կիւն հէվա տիւզէլտի իսէտէ Դանտօն հարաքէթ էմրինի վէբմէտի : Վէ ինսանիյէթ պօրճու իւզրէ տըշարտա ինսան ճինսինտէն եանի՝ օրալէրտէ ֆուրթունաղէտէ օլուպ՝ կէմի պէքլէյէն ատէմէրտէն պիրիտի տախի վար իսէ՝ Պօրվարա կէլսին տէյու հարաքէթինի իրթէսի կիւնէ թէէիսիր էթտի : Համտա վաքըթ վաքըթ՝ օն ալթը քալիպրալըք թօբու պօշալթտըրըր իտի , վէ պու թօբուն սէսի պէօյիւք պիր բաթըրտը իլէ՝ պուզ տաղարըն օրթասընտան կիւրլէր կիտեր իտի , անճաք աթըլան թօբլար սիւրիւ սիւրիւ շըմալ քուշարը իլէ քայա սիւլլիւնէրինի իւրքիւթմէքտէն մատտէ պիր շէյէ եարամատը : Պունուն իւզէրինէ օլ կէճէ հէվայա չօք ֆիշէնքլէր վէ աթէշ իշարէթլէրի աթըլըպ՝ եինէ պէյհուտէ օլտուղի կէօրիւլէրէք՝ հարաքէթէ քարար վէրիլտի :

Մայիտին սէքիլինճի կիւնիւ սապահլայըն սաաթ օն իքիտէ՝ Պօրվար քէնտի պաշ վէ քըշ վէ պէօյիւք սէրէնլէրինին ելէքէնլէրինի աշըպ՝ Իւբէրնավիքտէն այրըլարաք՝ քէնար պօյունա ֆօքեա պաղըրսաքըրը վէ ճէլան իշկէմպէլէրի ասըլը պուլունան օլ մէքրուհ սըրըքըր կէօրիւնմէզ օլտու :

Բիւզկեար քէշիլէմէյէ տէօնիւպ՝ հարարէթ օթուզ իքի տէրէճէյէ չըքտը , վէ կիւնէշ տիւմանտէն իշէրի սըճաքըրըրը վէբմէսի իլէ՝ պուզլար պիրաղ շէօղլիւմէյէ պաշլատը :

Պունունպա պէրապէր զըլայը շէմստէն՝ չօք թայիֆէնին կէօղլէրինի պէօյիւք ֆէնալըք զուհուր էթտի , եանի՝ իլը պահարտէ պուրալարըն ումումի պիր խասթէլիյի օլուպ՝ բէք չօք Էսքիմօլուարը թէքմիլէն քէօր իտէն կէօղ աղըրսընա՝ սիւահճը Վօլսթըն վէ կրիբէր վէ Բլիֆթօն վէ Պէլ թութուլտուքլարը ճիհէթլէ՝ Տօքթօր հէման խասթէլէրէ վէ ճիւմիէ ըէֆիլքլէրինէ եիւզլէրինի պիրէր եէշիլ պէզ իլէ քաբլամալարընը էմր իտէրէք՝ շու թէնպիհի էվլէլա քէնտիտի իճրա էթտի :

Դանտօնուն Իւբէրնավիքտէ իշթիրա էթտիյի քէլլէր հէր նէքատար վախշի իտիյէր իսէտէ՝ եավաշ եավաշ ալըըպ՝ Քաբթան տախի պու եէնի հէմ ճինսլէրի իլէ իւնսիյէթէ միւշքիլաթ կէօսթէրմէքսիզ՝ ատէթլէրինի էվլէլէճէ թանըյօր իմիշ կիպի վարընըր իտի : Քաբթանըն քէնտի կրօէնլանտալը ըէֆիլքլէրի իլէ չապուք չապուք իւնսիյէթ բէյտա իթմէքտէ օլտուղինի՝ հէրքէստէն էվլէլ Բլիֆթօն

Ֆարք էթտի : Պու պիշարէ քէլլէր քարատա նաֆաքա պուշամալըպ տայիմա աճ օլմալէրի հասէպի իլէ՝ կէմիտէ եօլու իլէ եէյիպ իլէրէք ալըշմաք հաքիլընտա պէօյիւք սուհուլէթ կէօթէրիլլէր իտի :

Մայիտ սօքուզտա Պօրվար՝ Պաֆէն տաալարըն մաղըրպի թէրաֆընտան պիր քաշ եիւզ մէթրօ մէսաֆէ ալըքտան կիտեր իքէն՝ Տօքթօր պու պօղազըն իշինտէ , եանի՝ ատալար իլէ քարանըն աքսընտա՝ (Բրիմօն—Բլիֆ) թապիր օլունան պիր չօք քըրմըզը քայալար կէօրտիւքի՝ լեալ կիպի քըրմըզը քարտան քաբլը իտի : Պու քար՝ Տօքթօր Բանըն քավլինճէ՝ նէպաթտան իլէրի կէլլէր իմիշ : Քլավպօնի՝ շու դարայիպաթը եաքընտան նազար իթմէք իսթէտի իսէտէ պուզլարտան պիր տիւրիւ կէչէմէտի : Հավա պիր թէրաֆտան ըսընմաքտէ իտի , ամմա Պաֆէն տէնիղինին շըմալինէ՝ տօղրու բէք չօք պուզ տաղար վէ պուզ օվալարըն արթմաքտէ օլմասը տախի քօլալճա ֆարք օլունուր իտի :

Իւբէրնավիքին էթթէ թէրաֆընտա քարա ճիհէթի՝ կիթտիքճէ աճայիպ հիլէթլէր քէսպ իթմէքտէ օլուպ՝ քարը հավանըն իշինտէն ճէսիմ պուզ տաղարըն տիքիլտիլքլէրի կէօրիւնիւր իտի : Ալըն օնունճու կիւնիւ Պօրվար՝ արզըն 74 տէրէճէսինէ եաքըն պուլունան Հիւժօն պօղազընը սաղ թէրաֆտա պրաքըպ եօլունու տէվամ իտէր վէ Լանքասթըր պօղազընըն մաղըրպա տօղրու եիւզլէրճէ միլ ուզունիւքտա ալըլտըղընը սէյր իտէրէք կիտեր իտի :

Պիրտէ պաքարսըն օլ ճէսիմ տէնիլ զայպ օլուպ՝ բէք չօք կէնիշ օվալար վէ իւզէրլէրինտէ՝ պիր էճգատէն վէ պիր քալըպտան տէօքիլիւպ տօնմուշ կիպի սըրա իլէ պուզ թէրէլէր կէօրիւնմէյէ պաշլատը : Դանտօն հէման օճաքլարը եաքտըրըպ՝ մայիտին օն պիրինէ քատար Պօրվար՝ պիր տիւրկիյէ եըլանքավի եէրլէրտէն տօլայաքաք՝ սիյահ տիւմանը իլէ կիթտիյի եօլու հավատէ նաք իտէր իտի :

Պու էանատէ եէնի միւշքիլաթ զուհուր իթմէյէ պաշլատը , եանի՝ չալքանան պուզլարըն պիր տիւրկիյէ եէրլէրինտէն օյնամասը իլէ՝ կէչիտլէր քաբանմաքտա օլուպ՝ հէր տաքըքա կէմինին էօնիւնէ պուզ կէլէրէք եօլու քաքար տէյու քօրքուլուր իտի , վէ հէր քէս պիրիպ տիւշիւնիւր իտիքի՝ Պօրվար պիր տէֆա պուզա սաբլանըր իսէ՝ օրատան քուրթարըլմասը բէք միւշքիլ օլաճաք իտի :

Պու խուսուստան տօլայը՝ մուրատ ու մաքսուտի պէլլիսիլ՝ վէ կիտէճէյի մահալի պիլմէքսիզ՝ տէլի կիպի շըմալէ տօղրու չըքմաքտէ օլան շու սէֆինէ տէրունինտէ՝ պիր թաքըթ թէրէտտիւտ ալամէթլէրի կէօրիւմէյէ պաշլատը , շէօյլէքի՝ թէհիլքէլէրէ կէօքս վէրէրէք

ասլա ֆիւթուր կէսթերմէմիջ օլան շու ատէմլերտէն չօղու՝ քէնտիւ-
 լերինն վատ օլունան պէօյիւք միւքեաֆաթլարը ունուտարաք՝ պու
 քատար ուզաք կէլտիքլէրինն բիւշման օլմազա պաշալայ՝ զիհնլերին-
 տէ ճէվէլան իտէն քրլլուքայ՝ Բիֆթօնուն քօրքմասար իլէ վէ Բէն վէ
 կրիբբէր վէ Վարէն վէ Վօլսթըն կիպի թայիֆէլէրին քէլամլէրի իլէ
 տահա գիլատէ քէօպի շիտտէթ իթմէյէ պաշլատը :

Թայիֆէնին զիհնլերինտէ պու կիպի վէսվէսէլէր ճերեան
 իթմէքտէ իքէն՝ պիրտէ ֆէնա հալտէ պիր վիճուտ եօրկուսլուզու-
 տուք պասար , շէօյլէքի մայիսին օն իքիսինտէ Պրիք՝ հէր թէրաֆըն-
 տան քաբլանըպ՝ իսլիմ իլէ եարամազ օլտուքտա՝ պուզլարըն օրթա-
 սրնտան եօլ աշըլմասը իքթիզա իթտի : Անճաք պու պուզլարըն ի-
 չիստէ տէսթերէ եէօրիւթմէք բէք մէշաքաթլը իտի , գիրա պու
 պուզլարըն ալթը եէտի այաք քայրնլըքլարը վար իտի : Էվվէլա եիւզ
 այաք պօյունտա իքի միւթէվազի խաթ իւզերինն պիր բարչա քէ-
 սիլէրէք՝ ալթ թէրաֆլարը պալթալար վէ քիւսկիպէր իլէ քրրլմաք
 վէ սօնրա պէօյիւք պիր պուրկու իլէ տէլիք աշըլարաք օրպա չէն-
 կէլ տաքըլըպ՝ պօճուրկատ մանօլրասը իճրա օլունարաք՝ եօլ աշըլըր
 աշըլմազ՝ կէմի եէտէքլէ չէքիլըր , անճաք՝ կէմինն եօնիւ աշըլ-
 մաք իլին ուճու տէմիլի սիվրի սըրըքլար իլէ օլ քրրլմաք պուզլա-
 րըն տիկէր պուզլար ալթընա սիւրիւմէտի պէօյիւք միւքբիւթլա
 իճրա իտիլըր իտի :



Վէլ հասըլ տէսթերէ վէ կէմիլի չէքմէ վէ պօճուրգատ վէ սը-
 րըք մանօլրարըր , եանի՝ աիւմանըն վէ քօյու քարլարըն օրթաօրն-
 տա մէշաքաթլը վէ թէքիքէլի՝ թէշէպպիւտաթ պիր թէրաֆտան՝
 սօղուք վէ կէօլ աղըրսը վէ զիհն ըահաթօրըլըր տիկէր թէրաֆ-
 տան Պօրվարըն թայիֆէլէրինի բերչան վէ պիթապ վէ զիհնլերի-

նի ըաշէ ու տէհչէթլէ պիհուզուր վէ խարապ՝ էլ հասըլ քալպլէրինի
 սուղան ու քէպապ վէ կէօլլէրինի միհման ու պիխապ իտէր իտի :

Էկէր թայիֆէլէրին իլի՝ ֆէթանէթ վէ շէճաաթըլը իպրապ
 վէ ըզհարիաիւպնէրէյէ կիտէճէյի իլէ մաքսուտինի պիլէրէք քէնտիւ-
 բինն պէյանը եֆքեար իտէն պիր տաէմէ օլայտը՝ էլպէթտէ օնլարա-
 տա՝ պիր էմիլյէթ կէլիպ՝ բէյիսլէրինին իսթիրահաթը իլէ եիւրէքլէրի
 ըահաթլանըպ քուվվէթի էլէ տախի վիճուալէրի քուվվէթլէնիպ
 ճան ու աիլտէն օնա սարըլաճաքլար իտի , ամմանէ՝ շարէ , Բօման-
 տանըն տախի պիհուզուր հալտէ օլուպ՝ մաքսուտինի թանըմատըրը
 վէ կիտէճէյի եէրի պիլմէտիլի՝ քեաֆֆէտինն տէրքեար օլմասը շէօյլէ
 տուրսուն՝ հաթտա պիչարէ Եանտօն հէր նէ քատար զայրէթ վէ
 ույանըքլըք քուլլանաը իսէտէ՝ քէնտիսինին շաչկընլըլը՝ վէրաիլի քօ-
 մանտալարըն պին տիւրլիւ թէպտիլաթա կիրմէսինտէն՝ վէ վաքըթ-
 սըզ վէ մինասիպէթսիզ հալլէրտէ տիւրլիւննէլէրէ տալըպ՝ եարըմ
 եանկալաք մանօլրալար վէրմէսինտէն՝ էլ հասըլ էնվայի վաճի վէ
 մէֆհոււմուզ իֆատաթլա օյալանմասընտան քեամիլէն աշիքեար օ-
 լուպ՝ քէնտիսինին ֆէրքինն վարամատըրը շու հարաքեաթընտան
 թայիֆէլէր պիր նօքթա զայպ իթմէքսիզ իլին նէ՝ տէրէճէլէրէ վար-
 տըղընը կէօրիւր վէ պիլիլըր իտի :

Պախուսու Եանտօն կէմիտէ՝ Ալլահուան սօնրա սահիպ վէ
 մալիք օլանաք պաշ Բարուտան տէյիլ իտի : Իշթէ պուրասը քէնտի
 էմրլէրինին պիլա իսթիչարէ իճրա օլունմամասընա սէպէպի քեաֆի
 օլմազլէ՝ իսթիչարէտէն իթաաթսըզըլա կէչիլիպ՝ արթըք օլ կիւճ
 հէնտէք քօլայճա կէչիլէ պիլիլըր ըատտէլէրի թուլմուշ իտի :

Իսթիլալէ մէլալ օլան թայիֆէլէր՝ պու անն տէկին վազիֆէ-
 սինտէ իսթիքամէթ իւզրէ տազրանմըլ օլան պիրիննի մաքլինիսթի
 տախի քանտըրըպ իլլէրինն ալտըլար :

Մայիսին օն ալթըրընտա , եանի՝ Պօրվարըն պուզլարա կէլտիլին-
 տէն ալթը կիւն սօնրա՝ Եանտօն Եըմալէ անճաք իքի միլ իլէրլէ-
 միլ իտի : Պունուսլա պէրապէր պիր քաշ այ զարֆընտա պուզլարա
 թուլթուլանաքլարընտան քօրքուլմաքաէ օլուպ՝ պու իսէ քէնտիլէրի-
 նն ազ ֆէնալըք տէյիլ իտի :

Սխշամ օլտուքտա՝ սաաթ իքի սուլարընտա՝ Եանտօն վէ Տօք-
 թօր պէրապէրլէրիննէ թայիֆէ կարիլի ալըպ՝ պու ճէսիմ օվանըն
 օրթաօրնտան եօլ պուլմաք իւզրէ քէշֆէ չըքտըլար իսէտէ՝ չօք ու-
 զաքլանամատըլար , գիրա պուզլարըն իւզերինտէ պիր տիւզիյի ման-
 զարանըն թէպտիլ օլմասը սէպէպի իլէ՝ կէչիլէն մահալլէրէ իշարէլթ

քօնուլամաւորընտան՝ եօլու զայս իտէրիզ աէյու քօրքարլար իտի :
 Զըյայը շէմստէն տախի պիր թաքըմ աճայիպաթ զուհուր իթմէսի
 իլէ՝ Տօքթօր միւթէհայիր քալմըշ իտի , շէօյլէքի՝ պիր ատրմտա
 աթլանըլըր զանն էթաիյի եէրտէ՝ եա պէշ ալթը աաըմ էնինտէ պիր
 հէնտէք պուլունուր վէ եախօտ զրտուր օլարաք հիշ պիր շուքուրլուք
 պուլունմաղ : Նիհայէթ իքի հալին հանկիսի օլուր իսէ օլտուն տիւշ-
 մէմէնին շարէսի եօք իտի , վէ պու տիւշմէսինտէն պիր թէհլիքէ
 չըքմաղ իտի ամմա՝ ճամ կիպի սէրթ վէ քէսկին պուլլար պիշարէ-
 նին ճանընը աճըտըլար իտի :

Շանտօն վէ քէնտի իքի րէֆիքլէքի՝ պիր կէշիլէ պիլիր եօլ ա-
 րամաղա տօլաշտըլարը էսնտա՝ կէմիտէն իւշ միլ ուղաքտա՝ հէ-
 ման իւշէիւզ այաք էիւքսէքլիյի օլան պիր պուզ թէրէյէ բէք պէօյիւք
 մէշաքքաթլա վասըլ օլտուլար : Սրատան պաքըլտըքտա՝ տիքիլի
 թաշլար՝ վէ քամբանա քուլէյէրի վէ սարտլարը իլէ խարապ վէ վիրան
 օլմուշ պէօյիւք շէհիր մահալի կիպի պիր եէր կէօրիւնտիւ , կիւյա
 սահիհէն ալթը իւսթիւնէ տէօնմիւշ պիր մահալին մանգարաօը
 իտի : Պու եիւքսէք աֆտըքն էթրաֆընտա՝ կիւնէշ քէնտի բէրթէ-
 վինի կիւճ իլէ կէօսթէրէ պիլիպ՝ քէնտիսի իլէ պու էսէֆէնկիզ շէհ-
 րին արասընտա՝ տահա զիյատէ քէսկին սըճաքըլըքտա էճգալար քօ-
 նուլմուշ կիպի՝ զըլալէրինին ասլա հասսէսի կէօրիւլմէղ իտի :

Տէնիզ՝ կէօզիւն քէստիրտիյի ուղաքլարա քատար տօնմուշ
 կէօրիւնիւր իտի :

— Տօքթօր տէտի—Բէք էյի ամմա՝ պիզ պուրատան նաուըլ՝ կէ-
 շէճէյիզ :

— Շանտօն ճէվապէն—Պիլէմէյօրուճամմա՝ մութլաքա կէշէճէյիզ ,
 հալեա պու պուլլարը պարութլա հավայա աթմալըլըզ՝ իլլա կէշմէ-
 լիյիզ , զիրա՝ կէլէճէք իլք պահարա քատար պու պուլլարըն իշինտէ
 թութուլուր իսէք՝ պուրայարտա քալմամըզ իքթիզա իտէր , պուտա
 պէնիմ իշիմէ կէլէմէզ :

— Տօքթօր—Հա՛ . . . Պու սէմթլէրտէ՝ Պօքս կէմիսինին պաշընա
 կէլաիլի կիպի հէ՛ . . . Պիր ազ ֆէյլէսօֆուլա կէշէճէյիզ վէլսէլամ՝
 կէօրէճէքսինիզքի՝ աքըլ վէ միւթալեանըն եաբաղըլ շէյի տիւնեա-
 նըն մաքինալարը պիր եէրէ կէլսէ եաբամաղ :

— Շանտօն—Լաքին շուրասընըտա սէօյլէյիմքի՝ պու սէնէ բէք
 խայըլը կէօրիւնմէյօր հա՛ . . .

— Պունա շիւբէհմեօքտուր , Շանտօն , հաթտա պու սէնէ՝ Պաֆէն
 աէնիզինի՝ 1817 սէնէսինտէն էվվէրքի հալինէ մէյալ կէօրիւյօրուճ :

— Վայ , Տօքթօր , պուրասը տայիմա շիմտիքի հալինտէ տէյիլմի-
 տիր գանն իտէյօրուն :

— Խայըր , ազիզիմ Շանտօն , վաքըթ վաքըթ պու պուլլար էօյլէ
 պիր երիմէք բէյտա էթմիշլէրտիրքի ալիմէր պուրասընը ֆարք ի-
 տէմէմիշտիրլէր , զիրա 1817 սէնէսինէ քատար պու տէնիզ պիր տիւ-
 զիյէ քաբալը քալմըշ իքէն՝ օլ վաքըթ պէօյիւք պիր սէլ զուհուր
 իտիւպ՝ պու պուլլա տաղլարը Օքեանօսա սիւրէրէք՝ բէք չօղու Քէր
 Նէօվէ եանի՝ Սրզը ճէտիտէ կիթտի : Օնտան պէրու Պաֆէն պօ-
 զաղը պիր ազ աշըլըր կիպի օլտուղինտէն՝ պիր խայլը պայէնաճըլա-
 րըն սէօզ պիրլիք մահալի կիպի օլմուշտուր :

— Շանտօն սիւալ էթտի—Տէմէքքի օլ վաքըթտան պէրու Շըմալ
 սէյահաթլարը քօլայլաշտը հէ՛ . . .

— Էվվէրքինէ նէգարէն՝ պիրազ քօլայլաշմըլ իտի , ամմա պիր քաշ
 սէնէլէրտէն պէրու եինէ էսկի հիլէթինէ կիրմէք իւզրէ՝ կէմիճիլէրին
 թահարրիյաթընա քաբանաճաք վէ պէլքիտէ բէք չօք վաքըթլար
 իշիւն քաբանաճաք տէյու քօրքուլմաքտէտիր : Պունուն իշիւն պիզ-
 տէ շիմտի միւլքին մէրթէպէ իլէրի սիւրմէյէ ճահա վէ զայրէթ իթ-
 մէլիյիզ : Հէլէ շու պիզիմ կիտիշիմիզէ պաքարքճա՝ մէճհուլ մահալ-
 լէրէ իլէրլէյիպ՝ արքայարընտան քաբուլտըրը քաբանան ատէմլէրին
 հալինէ պէնզէյօր :

— Շանտօն՝ Տօքթօրուն ֆիքրինի տէրինճէ թէճէսիւս իթմէք նի-
 յէթի իլէ սիւալ էթտի—Սէն ոյանա՝ կէրի տէօն տէյէպիլիլմի սին :

— Պէնմի՛ . . . Պէն պիր եէրէ կիտէրքէն աաըմընը կէրի աթան
 քիմնէլէրտէն տէյիլիմ . . . Արի կէլմէյէ իւմիտիմ տախի՝ օլմասա՝
 եինէ եէօրիւմէլիլիմ՝ Եալընըլ շուրասընը սէօյլէյէ պիլիլիմքի՝ էկէր
 պիր զէվզէքլիք եաբաճաք օլուր իսէք՝ նէ թէհլիքէլէրէ օղրայաճա-
 ղըմըզ բէք աշիքեարտըր :

— Շանտօն՝ թայիֆէյէ խիթապէն—Աարի , սէնին էֆքեարըն նէ՝
 սուլարտատըր :

— Քօմանտանըմ՝ պտնա սօրար իսէնիզ՝ պէն տօղրու տօղրույա
 կիտէրիմ՝ վէ էֆքեարըմ իսէ Մ . Քլավպօնինին էֆքեարընա միւ-
 թապըքտըր , լաքին եինէ բէյ սիզինտիր : Սիզտէն էմր էթմէք՝ պիզ-
 տէնտէ իթաաթ էթմէքտիր :

— Շանտօն պէթէքրար—Էյի ամմա , Աարի , հէբսի սէնին կիպի
 սէօյլէմէյօրլար , վէ հաթտա իթաաթա մէյալ կէօրիւնմէյօրլար :
 Էմրլէրիմին իճրասընամու խալիֆէթ կէօսթէրիլլէր իսէ՝ նէ՝ եաբաղըլ :

— Աարի՝ պիր սօղուք թապը իլէ—Քօմանտանըմ՝ սիզ ոյանա էֆ-

քեարըմը սորտունուց, պէնտէ սէօյլէտիմ: Սիդ պէնիմ սէօզիւմէ միւթապըքաթ էթմէյէ մէճպուր տէյիլսինիդ եա:

Շանտօն սիւքիւթ իտիւպ՝ աբբքաթլա աֆաքա նապար իտէրէք՝ քէնաի իբի բէֆիքլէրի իլէ պէրապէր թէքրար պուզ օվայա ինաի:

ՕՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊՍՊ

Բուս աիւ Տիապլ, Թիւքքճէսի՝ Նէյթան Բարմաղը

Քօմանտանըն օրատա պուլունմատըղը էսնատէ՝ թայիֆէլէր՝ կէմիյի պուզ տաղարըն արասընտա էղիլմէյէճէք սուրէթէ քօյմուշար իտի: Նէօյլէքի՝ Բէն վէ Քլիֆթօն վէ Պօլթօն վէ կրիբբէր վէ Սիմսօն՝ պու մէշաքքաթլը իշլէր իլէ մէշղուշ օլտուքլարը սըրատէ՝ օճաքճը իլէ իքի մաքինսիթլէր տախի օնլարա եարտըմա կէլմիլլէր իտի, զիրա՝ մաքինա իւղէրինտէ իշլէրի քալմատըղը անտէ՝ մերքումլէր թայիֆէլիք տախի իտէրլէր իտի:

Անճաք պու իշ քէքտէ խօշնուտլուքլա իճրա օլունմաղ իտի:

— Մէսէլա Բէն տէր իտի—Ղայրը եթէթէր հա՛, էկէր իւշ կիւնէ քատար պուզլար էրիմէզ իտէ՝ Ալլահ հաքիլը իշիւն քօլլարըմը տիւքիւպ՝ արթըք պիր շէյ եարմայաճաղըմ:

— կրիբբէր ճէվապէն—Քօլլարընը տիւրմէքմի՝ . . . Սահու՛ օ քօլլար կէրի տէօնմէյէտէ իքթիղատըր: կէլէճէք սէնէյէ քատար պուրատա քըչամաք՝ պիզէ պիր քէյֆմիտիր զանն իտէրսին:

— Բլօվէր պէրիտէն—Սահիհ հա՛ պու սէնէ քըչլամանընտա զայէթ ֆէնասը օլաճաք, զիրա շիմտիտէն էթրաֆըմըղ տօնմուշտուր:

— Պրունթօն տէտի—Բէք էյի, կէլէճէք իլք պահարտա պու տէնիղին շիմտիքի հալինտէն զիյատէ աչքք օլաճաղընը քիմ՝ պիլիր:

— Բէն ճէվապէն—Շիմտի կէլէճէք իլք պահարը տիւշիւնմէք լազըմ տէյիլտիր: Պու կիւն բէնճէմպիհ օլուպ՝ էկէր բազար կիւն ապահայըն տէնիզ աչքք տէյիլ իտէ՝ ճէնուպէ ալտէթ իթմէլիլիդ:

— Քիֆթօն—Պու սէօղ՝ բէք եօլունտա:

— Բէն—Պէօյլէսի իշինիզէ կէլիրմի՝:

— Բէֆիքլէրի ճիւմլէթէն—Էվլէթ, բէք ալեա կէլիր:

— Վարէն պէրի թէրաֆտան—Վալլահի շու քարարըմըղ բէք մինասիպ օլտու, զիրա էկէր պէօյլէ չալըճմաք վէ կէմիյի քօլ իլէ սիւքիւքլէմէք լազըմ իտէ՝ պէնճէ կէրիյէ սիւքիւքլէմէլիլիդ:

— Վօլթօն տէտի—Տուրուն պաքալըմ, պու հիտապըտա բազար կիւնիւ կէօրիւրիւզ:

— Պրունթօն—Պանա շիմտի էմր վէրօլնլէր . . . պէն հաղըրըմ, օճաքլարըմ անիտէ եանար:

— Քիֆթօն—Ատէմ սէնտէ, օճաքլարը պիզտէ եաքարըղ:

— Բէն լճէվապէն—Էկէր զապըթանըմըզտան պիրիտի պուրատա քըչամաշա նիլէթի վար իտէ՝ քէյֆինէ: Մնու բահաթ պրաքաղըմըղ հալտէ՝ թըպքը կօքիմօլու կիպի կէշինմէք իւլլրէ քարտան պիր քուլիպէ եարարաք՝ հիշ պիր շէյէ իլսթիյաճը քալմաղ:

— Պրունթօն տէտի—Եօք՝ Բէն, պուրատա պրաքաճաք քիմսէմիզ եօքտուր, սիզտէ իշիտիյօրմու՛սունուզ: Պէնճէ Քօմանտանը էյմէք բէք միւշքիւշ տէյիլտիր, զիրա օնուտա բէք բահաթ հալտէ կէօրէմէյօրում, իշի ուսուլ իլէ օնա անլաթմըղ օլտաք

— Բլօվէր—Հա շուրասընըտա պիլիսիլքի՝ Վիշար Շանտօն՝ պազը տէֆա բէք ինատ վէ սէրթ քաֆալը պիր քիմսէտիր, օնուն իլիւն էվլէլա ութալըքլա օնու պիր տէնէմէլիլիդ:

— Պօլթօն երիբէյինտէն թահսիրանէ պիր ահ՝ շէքրէք—Հէլէ ալտէթլէ պիր այա քատար Լիվէրբուլա եթթիշէճէլիմիզի տիւշիւն, տիւքճէ՝ երիբէյիմ հօք հօք հօքլայօր: Ահ՝ շու պուզ խաթթլարընը կէշիպ՝ ճէնուպէ տիւշէճէքսիլիդ! . . . Հէլէ հաղիրան իպթիտաօրնտա ճալիս պօղաղընըն աչքք օլաճաղը ճիհէթլէ հէման Աթլանթիքէ չըքաըքմը՝ աքը՝ թընըն էօնիւնէ քաթլը վէրիլիդ!

— Պէրիտէն տիրօմաթ Քիֆթօն ճէվապէն—Հէմտէ շուրասընը տիւշիւնմէլիլիլքի՝ Քօմանտանը պէրապէրճէ կէօթիւրիւպ՝ իթտաթընտա պուլունտուղիմիզ հալտէ՝ մէսուլիլիթ օնա այիտ օլաճաղընտան՝ պիղիմ մաաշաթ վէ պախիշլէրիմիզ ճէպիմիզտէտիր, անճաք եալընըղ տէօնէր իտէք՝ բէքտէ եաղմա եօք:

— Բլօվէր տէտի—Թամտըր, շու շէլթան Քիֆթօն՝ պիր մահիր մուհասիպ կիպի իշի տերիլնլէրէ քատար նտօրը՝ հիտապ իթմէքտէտիր, Ֆիլհաքըքա սաղ ճիհէթլինէ պաքըլըր իտէ՝ իշի Պահրիյէ Նէզարէթինէ տօլաշտըրմամալը՝ խայըր՝, պուրատա քիմսէլի պրաքմաք օլամաղ:

— Բէֆիքլէրինի թէշլիք իթմէյէ չալըճան Բէն տէտի—Օրասըտա կիւզէլ, լաքին եա զապըթանըմըղ պիզիմլէ տէօնմէյէ մուխալիֆէթ կէօթէրիլ իտէ՝ . . .

— Օրթատըզճա խիթապ օլունան շու սիւալէ քօլայ քօլայ ճէվապ վէրիլէմէտի՝:

— Պօլթօն տէտի—Օրասընըտա վաքթըր կէլտիքտէ տիւշիւնիւրիւզ, շիմտի պիզ եալընըղ Վիշար Շանտօնու քանարըտաք էլ վէրիլ, հաթտա պուտա պանա բէք քօլայ կէօրիւնիլյօր:

— Բէն՝ աղբոյ տօլուսու քիւֆրէր իւտէրէք—Պարուտուս պիրիսի վարքի՝ քօլուսուսն պիրիսինի եւէյէճէք օլսա՝ մուլթլաքա պուրաւէ պրաքմայլլըմ՝ :

- Բլօվէր աէտի—Հա , շու քէլը հէ՝ :
- Էվվէթ , պու քէլը , հէմոտե եաքընտա օնուն տէֆթէրինի աիւրերիմ :
- Քլիֆթօն՝ քէնտի էֆքեարընտա քէօքլէշմիշ օլսան մահուա լաքըրաըրնա պաշլայրպ—Էվվէթ , շուրասընը ունուլթմայընքի՝ պու պէլալարըն ճիւմիէսինէ սէպէպ՝ իշթէ պու քէլըտիր :
- Բլօվէր—Հայ հայ , պիզի պու հալէ կէթիրէն օտուր :
- Կրիբրէր—Հայ հայ , պիզի պուզլարըն իշինէ սիւրիւքլէյէն օտուր :
- Վօլթըն—Հայ հայ , հիշ պիր սէնէ պու թարիխտէ՝ միսլի կէօրիւմէմիշ պուզլարը եօլուսուզուն իւզէրինէ երղան օտուր :
- Պրունթօն—Հայ հայ , սու կէօզ աղբըսընը պանա վէրէն օտուր :
- Բէն—Հայ հայ , պիզի րաքըտան վէ պրանտտէն մահրուլ իտէն օտուր :

— Նիհայէթ քեաֆֆէսինին զիհնի աթէշլէնիպ պաղբըրտըլար—Հայ հայ , հէր շէյին սէպէպի օտուր :

— Քլիֆթօն—Քարուտան օլտուղինի հիսապա քօյմայօրսունուզ եա՝ :

— Բէնին կէօզիւնիւ աթէշ պիւրիւլիւպ՝ աղբընտան չըքանը պիւմէզճէսինէ պաղբըրտը—Էվվէթ , պէլա Քարուտանը , պէլա . . . Էյ Քարուտան , մատէմքի պուրայա քատար կէլմէք իսթէտին՝ պուրաւտա քալաճաքըն :

— Բլօվէր սօրտու—Էյի ամմա նասըլ՝ թուլթաճաքըն :

— Քլիֆթօն ճէվապէն—Ատէմ սէնաէ , ֆուրսատ պուտուր , Քօմանտան կէմիաէ տէյիլ , թէմամ սըրասը : Քայմաքամաա քամարաարնսա ույույօր , պախուսուս տիւման բէք քօյու օլմաղլէ՝ ձօնսօն պիզի ֆարք էտէմէյէճէյինտէն

— Բէն պաղբըրտը—Սիզ պանա Քէլրին նէրէտէ՝ օլտուղինի սէօյլէյին :

— Քլիֆթօն—Քէլը Քարթան՝ չիմտի քէօմիւր անպարընըն եանընտա ույույօր , վէ էկէր պիրիսի իսթէր իսէ

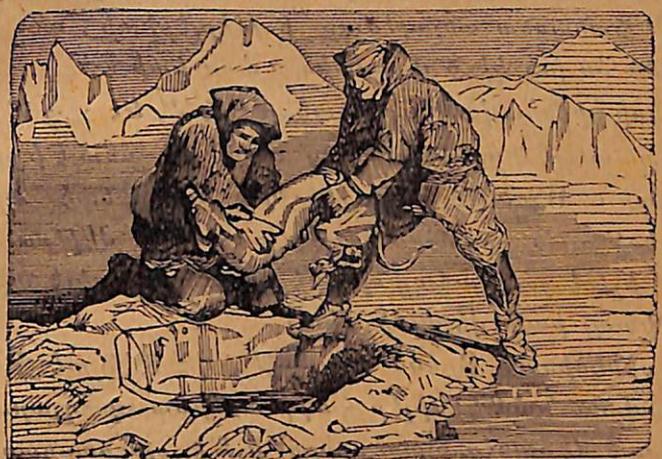
— Բէն զուզուպանէ պաղբըրտը—ձանըմ՝ օրասընը պէն թաահիւտ իտէրիմ :

— Կէօզէթ հա Բէն , Ալիմալլահ տէմիրի քըրաճաք տիշլէր վար :

— Բէն պըշաղընը պիր էլինէ ալըպ—Հէլէ քըմըլտանսընտա պաքըն , Ալիմալլահ քարնընը աչարըմ :

Պէօյլէ սէօյլէյիպ հէման կէօվէրթէյէ աթըլտը , վէ Վարէն տախի օնա եարարմ էթմէք իւզրէ արտընճա քօշտու :

Պիրտէ պաքարընքի՝ իքիտի պիրտէն քէլը քուճաքլարընտա օլտուղի հալտէ՝ չըքըպ կէլաիլէր , քէլըին պուրնու վէ այաքլարը քըս քըվրաք պաղըր օլտուղինտէն՝ ույքուտա զաֆիլչ ալլանարաք՝ պիչարէ հայվան էլլէրնտէն քուրթուլամամըշ իտի :



- Բլօվէր պաղբըրտը—Եուհա՛ Բէն , պուտա սէնին ուզրունա :
- Քլիֆթօն սօրտու—Բէք էյի օնու շիմտի նէ՝ եաքաճաքըն :
- Բէն՝ խայըն խայըն կիւլէրէք—Նէ՝ եաքաճաղըմ , պօղաճաղըմ , վէ հէլէ կէրի կէլէյիմ աէսինտէ պաքըն

Կէմիաէն իքի եիւզ ատըմ ուղաքաէ՝ պիր ֆօքեա տէլիյի վար իտիքի պու հայվան տիշլ իլէ իշէրտէն տըշարըլա աչարաք՝ պուզուն եիւզիւնէ չըքըպ՝ նէֆէս ալըր , վէ պու տէլիյին քաքանմամասընա զայէթլէ տըքթաթ իտէր , զիրա աղբընըն պիչիմինէ նէզաբէն՝ տըշարտան իշէրիյէ աէլէմէյիպ՝ թէհլըքէ վուքուլինաէ տիւլմէնինտէն քաչամազ :

Բէն իլէ Վարէն պու տէլիյէ տօզրուլտուլար , վէ օրաթա՝ քէլը նէ քատար սօն տէրէճէ չապալանար իսէտէ՝ սիլա ինսաֆ տէլիյին իշինտէն տէնիզէ աթըլտը վէ տէլիյին աղբընա պիր պէօյիւքտէ պուզքօնուլտուքտան սօնրա՝ պիչարէ հայվան պու սուլու մահպուստա քաքանտը քալար :

— Չալիմ թայիֆէ պաղբըրտը—Էյ Քարուտան , ուզուրլար օլտուն , ուզուրլար :

Պիր քաչ տաքըքա սօնրա Բէն իլէ Վարէն կէմիյէ ալտէթ իթաիլէր : ձօնսօն պու իշէրտէն հիշ պիրիսինի ֆարք իտէմէտի , զիրա տիւման քօյուլաչմաքտէ վէ քարտա քէսրէթ իւզրէ եաղմաքտէ իտի :

Պիր սաաթ սօնրա՝ Ռիչար Եանտօն վէ Տօքթօր վէ Կարի Թօր-

վարա կելտիւէր :

Շարքըն Շըմալինտէ՝ Շանտօն պիր կէչիտ կէօրմիւշօլուպ՝ ֆուրսատ պէքէր օլտուղինտէն՝ միւհիպինճէ էմրլէրինի վէրտիքտէ՝ թայիֆէլէր կէվչէքճէ տավրանտըլար , եանիյա՝ արթըք իլէրի կիթմէյէճէքլէրինի Շանտօնա անլաթմաք իսթէրլէրիտի , անճաք պու իթաաթըն տահա իւշ կիւն վատէսիտէ վաշ իտի :

Էթթէսի կիւնիւ վէ կէճէսի՝ տէսթէրէ վէ եէտէք մանօվրալարը՝ քէմալը սիւրաաթլէ իճրա օլունուպ՝ Ֆօրվար՝ շըմալէ իքի միլ տահա իլէրլէմիշ իտի : Այըն 18 ինճի կիւնիւ իւզէրինտէ պիր աճայիպ սիվրի թէքէսի օլան քարատան՝ պիր քաշ եիւզ մէթրօ աչըքտա իտիլէր , վէ իշթէ շու աճայիպ թէքէ սէպէպի իլէ տիրքի օրայա Բուս Տիւ Տիապլ իսմի վէրլիմիշտիր :

1831 սէնէսինտէ՝ Բրէնս Ալպէրթ , վէ 1833 տէ Քանըն սիւար օլտուղի Ատվանս նամ կէմիլէր հաֆթալարճա պուզլարա թութուլուպ քալմաղա մէճպուր օլտուքլարը՝ իշթէ պուրաւտըր :

Բուս Տիւ Տիապլըն աճայիպ պիշիմի վէ էթրաֆընըն չէօլ վէ թէնհալըղը վէ հեր պիրիսի իւշ եիւզ այաք եիւքտէքլիքտէ՝ պուզ թէքէլէր իլէ քաբլը կէնիշ մէյտանլար վէ չընլայտրաք տէհչէթլի սէսլէր չըքարան չաթըրտըլար՝ նիհայթէ հեր պիր չէյ պուրատէ Ֆօրվարըն հալինի ֆէնատան ֆէնայա վարտըրըր իտի : Շանտօն անլատըքի՝ կէմիլի օրատան չըքարըպ՝ պիր աղ ուզաղա կէօթիւրմէք լապըմ՝ կէլիօր : Ֆիլհաքըքա քէնտի քէշֆինճէ՝ եիրմի տէօրթ սաաթ զարֆընտա՝ պու ուզուրսուզ քըյըտան իքի միլ քատար ուզաքլանմըշ իտի իսէտէ՝ քեաֆի օլմամաղլէ՝ Շանտօն քօրքմաղա պաչլայըպ՝ պուլունտուղի շու ֆէնա հալ քէնտի պիւթիւն ֆէթանէթիինի սէրսէմլէթմէքտէ իտի : Քէնտիսինէ վէրիլէն թալիմաթա իթաաթ իտիւպ՝ իլէրի սիւրմէք իչիւն՝ կէմիսինի սօն տէրէճէ թէհիքէլի պիր հալէ սօքմուշ իտի , մէսէլա կէմիլի սիւրիւքլէմէք ճիհէթի իլէ՝ թայիֆէլէրին թաքաթը քէսիլիպ՝ ումումէն տէօրթ պէշ այաք քալընլըքտա օլան պիր պուղուն արասընտան եիրմի այաք թուլինտէ պիր կէչիտ տէլմէք իչիւն ազտան աղ իւշ սաաթ իքթիղա իտէր օլմասը իլէ՝ թայիֆէնին սըհչէթի ֆէնալէչիօր տէյու քօրքուլմաքտէ իտի : Շանտօն՝ քէնտի ատէմլէրինին սիւքիւթուղունա վէ ատէթտէն տըչարը սատաքաթլարընա թա՛աճիւպ իտէր իտի իսէտէ՝ պու սիւքիւնէթին պիր եաքըն ֆուրթունայա տէլալէթ օլմասընտան քէքտէ քօրքար իտի :

Այըն 18 իլէ 19 ու արասընտաքի կէճէ՝ պիր պուզ տաղըն եէ-

րինտէն պէլլիւիզէ օյնամասը իլէ օլ քատար մէչաքքաթլա քապանըլմըշ օլան եօլու Ֆօրվարըն՝ զայպ էթտիլինի կէօրտիւքտէ՝ Շանտօնուն զիհնինի քաբլայան հայրէթ վէ շաչլընլըք վէ իւմիտսիլիք թարիֆ քապուլ իտէմէզ օլտու : Պիրտէ ճոււմաա իրթէսի ստպահը ելինէ օլ քօրքուլու Բուս Տիւ Տիապլըն քարչընտա վէ տահա պէլալը պիր հալտէ պուլունուլուպ՝ պուզ բարչալարը չօղալմաքտէ վէ էճիննի կիպի տիւմանըն իչիւն տէն էօթէյէ պէրիլէ կէչտիքլէրի կէօրիւլտի :

Շանտօնուն պիւթիւն պիւթիւն զիհնի բէրիշան օլուպ՝ քօրքու տէնիլէն քուվվէթ կէրէք պու ճէսուր քիմսէնին վէ կէրէք քէնտի թայիֆէլէրինին եիւրէյինէ օլ քատար իլէտիքի Շանտօն՝ քէլբին զայպ օլտուղինի իշիթտի իսէտէ՝ քապահաթլըլը թէէտիպ էթմէյէ ճէսարէթ իտէմէտի , զիրա իթթիլալ զուհուրինտէն թիթրէմէքտէ իտի :

Օլ կիւն հալա բէք ֆէնա պօրոյա տէօնիւպ՝ քարըն տիւմանը քօյու պուլութ կիպի հալայա քալքարաք՝ վաքըթ վաքըթ պրիքի կէօտտէրմէզ իտի , վէ պաղը տէֆա տախի պօրա՝ ըլուղիւարտան պէօլիւնիւպ՝ արասընտան օլ տէհչէթիւմա Բուս Տիւ Տիապլ պիր տէվ սըֆաթը քէսպ իտէրէք՝ կէօղլէրի իւրքիւտիւր իտի :

Ֆօրվար՝ պիր պէօյիւք պուղուն իւզէրինէ տէմիր աթըպ՝ արթըք եաբաճաք վէ թէճրիւպէ իտէճէք իշի քալմամըշ իտի , քարանլըք տախի օլ տէրէճէ քօյուլաչմաքտէ իտիքի՝ տիւմէնտէ օլան ատէմ՝ պաչաաքի նէօպէթ ճի պուլունան ճամն Ալալ ֆարք իտէմէզ իտի :

Շանտօն ֆէնա հալտէ քէնտիսինի շաչըրըպ՝ նէ եաբաճաղընը պիլմէքսիզ միւլթէրիպ իւլ հալ քամարասընա չէքիլէրէք՝ Տօքթօր տախի քէնտի սէյահաթնամէսինի թանպիմ իթմէքտէ վէ թայիֆէլէրին նըսֆը կէօվէրթէտէ վէ տիկէր նըսֆը աչաղքի պէօյիւք սալատա՝ միւքէտտէր վէ մահալուն թէֆէքքիւրլէրէ զահիպ օլմաքտէ իտիլէր :

Պիր արալըք պօրա բէք քէսպի շիտտէթ իտիւպ՝ Բուս Տիւ Տիապլ՝ աչըլան տիւմանըն արասընտան բէք քօրքունճու , եանի պիր թէրաֆտան ֆէվքէլաաէ պէօյիւյօր աթտէր կիպի կէօրիւնտի :

— Սիմսօն պունտան ֆէնա սուրէթտէ իւրքիւպ՝ կէրի կէրի չէքիլէրէք պաղըրտը — Աման եա՛րապպիմ . . .
— Ֆօքէր սօրտու — Նէ՞ տիր օ , նէ՞ վար :

Օլ վաքըթ ճիւղէսի պիրտէն պիր վալէյլատըր քօբարտըլար :
— Ամանըն , շիմտի էզիլէճէյիլ . . .
— Այ . . . Պիթտիք
— Մ . Վալ , Մ . Վալ :

— Եշիմիզ թէքմիլ . . .

— Բոմանտան Բոմանտան :

Պու Ֆէրեատ ու Ֆիդանլեր՝ նէօպէթտէ պուլունան ատէմլէրին ճիւմլէսինն ազգլնտան պիրտէն չըքար իտի :

Վալ՝ հէման քըչտաքի սետա իւզէրիննէ , վէ Եանտօն տախի Տօքթօր արքասընտա օլտուզի հալտէ կէօվէրթէյէ ֆըրլայըսլ՝ էթրաֆա նազար էթաիլէր :

Պիրտէ նէ՞ պաքսըն՝ պու պէօլիւնմիւշ տիւմանըն օրթասընտան Բուս տիւ ճիւսպլ անքըլտան պրիքէ եաքլաշմըշ վէ ֆէվքէլաաէ պիր ճէսամէթ քէսպ էթմիլ Թէրէսինտէ իքինճի պիր թէրէ վար իտիքի՝ թէմէլինտէն սալլանմաքտէ վէ հէման աիւշերէք՝ կէմիլի թօշ կիպի իւլուտէճէլինի կէօթէրմէքտէ իտի : Պու հալ զայէթ տէհէթնիւմա պիր թէմաշա օլուպ՝ հէրքէս պաքաըքճա թիթրէյէրէք կէրի կէրի չէքիլէր վէ չօղու կէմիլի պրաքըպ պուզ իւզէրիննէ աթըլըր իտի :

— Բոմանտան՝ պիր չէտիտ սէս իլէ—Բիմաէ եէրինաէն քըմըլտանմասըն Ասկէր եէրիննէ :

— Տօքթօր տէտի—Տօթթլարըմ , քօրքմայըն . . . Թէհլիքէ եօք՝ : Պարընըզ , Բոմանտան : Պաքընըզ , Մ՝ Վալ , պու պիր հալա ալա մէթի , եանի՝ ուզաքաէ օլան չէյին եաքըն կէօրիւնմէսիտիր , ալաշկա պիր չէյ տէյիլ :

— Ասթա ճօնտօն տէտի—Հաքկընըզ վար , Մ՝ Բլալպօնի , պու զէվզէքլէր՝ պիր կէօլիէտէն չօնուք կիպի քօրքմուշտուրլար :

Տօքթօրուն քէլամլէրինտէն սօնրա՝ թայիֆէնին չօղու եաքլաշըպ՝ քօրքուտան թաաճիւպէ դահիպ օլտուրլար , զիրա պու չէյ սա հիհէն պիր ալամէթ օլուպ՝ քիւլլիյէն մահվ վէ զայիլ օլմուշ իտի :

— Բլիֆթօն տէտի—Վալ վայ վայ , պունա ալամէթի հալա տէրլէր հէ . . . իթիմատ էտինիզ քի՝ պու իչին իչինտէ մութլաքա չէյթանըն էլի վարաըր :

— Արբէր տէտի—Մութլաքա պիր չէյ վար :

Վաքին տիւման աչըլաըքտա՝ Բոմանտանըն կէօղլէրիննէ տալախաթընտ կէլմէտիք սուրէթտէ պիր պէօյիւք վէ աչըք կէչիատիր կէօրիւնտիւքի՝ քէնտիսինի քըլտան ալըրմաքտէ իտի : Սանիյէ կէչիրմէքսիզ պու ֆուրսաթտան ֆայտէլէնմէյի տիւչիւնիւպ՝ հէման պու կէչիտին իքի թէրաֆլարընա տատմէր ինտիրէրէք էլլէրիննէ հալաթլար վէրտիրտիքտէ՝ կէմի չըմալէ տօղրու սիւրիւքլէնմէյէ պաշլատար :

Պիր քաշ սաաթ պու մանօլրա՝ զիյատէ շիտտէթ վէ սիւքիւնէթլէ ինրա օլունտուղի սըրտտէ՝ Եանտօն օճաքլարը եաքաըրըպ՝ պու խայըրը պօղաղտէն կէօրտիւլի ֆուրսաթը էլտէն քաշըրմամաք իւզրէ հազըր պուլունտու :

— Ճօնտօնա խիթապէն—Պու հալ ճէնտալը Հաքըն պէօյիւք պիր հիքմէթիտիր : Եկէր պիր քաշ միլ մէսաֆէ քաթ իտէր իտէք՝ պէլքի շու մէշաքքաթըն սօնունա վաօրը օլմուշ օլուրուզ , Մ՝ Պրունթօն , աթէյէ աըքքաթ էթ վէ իսիմին թալը կէլտիքտէ պանա խապէր վէր : Եիմտի տտէմլէրիմիզ նէ քատար զիյատէ չալըչըրլար իտէ՝ օլքատար եօլ քալանըմըշ տէմէքաիր : Մատէմքի Բուս տիւ ճիւսպլտան ուզաքլանմաք իսթէյօրլար՝ իշթէ շիմտի ճահտ իտէրլէր իտէ աըղուլարընա նայիլ օլուրլար :

Պրիք կիթմէքտէ իքէն աքանսըզ տուրտու :

— Եանտօն սիվալ էթտի—Նէ՞ տիրօ , Վալ , հալաթմը՝ քօրտու :

— Վալ կէմինին քըլըսընտան էյիլիպ պաքարաք ճէվապ վէրտի—Խայըր , Բոմանտանըմ , խայըր . . . Նիննէ պիր ֆէնալըք վար . . . Ատէմլէրիմիզ կէրի տէօնմիւշլէր վէ կէմիյէ թըրմալանըպ չըքայօրլար . . . Հիչ պիրինտէ պէթ պէնիզ եօք վէ քեաֆֆէսիտէ ֆէնա հալտէ քօրքմուշ կէօրիւնիւյօրլար ! . . .

— Եանտօն կէմինին պաշթէրաֆընա քօշարաք պաղրարը—Նէ՞ տիրօ :

— Թայֆէլէրին ճիւմլէտիտէ աճը աճը պաղրըչըրլար իտի—Կէօվէրթէյէ կէօվէրթէյէ . . .

Եանտօն պիլէ չըմալէ տօղրու կէօլ աթտըքտա՝ քօրքուտանտան տօնտու քալտը :

Նէ՞ պաքարսըն , հարաքէթի հէյպէթլի վէ զայէթ մէֆրէթ պիր աճայիպ հայվան ազղընտան տիւմանըլ տիլինի սարքըթմըշ օլարաք՝ կէմինին իքի եիւզ մէթրօ մէսաֆէսինտէն սըչտայըպ կէլիյօր վէ թայիֆէլէրին էնսէսինի քօվալայըպ քօշտուղի հալտէ՝ թիւլլէրի տիքիլմիլ վէ քէնտիսի եիրմի ալաքտան զիյատէ եիւքսէք օլուպ՝ օն ալաք ուզունլուքտա հիյպէթլի քույրուղու իլէ քարլարը սիւքիւրէրէք հալալա քալտըրմըշ սավուրուպ եաքլաշըյօր : Պու ճանալարըն հիյէթի՝ էն ճէսուրլէրին պիլէ քանընը տօնտուրտու :

— Պիրիսի տէտի—Պու պիր Այը օլմալը :

— Պիր տիկէրի—Խայըր՝ պու պիր Ֆէվօտան (1) հայվանըաըր :

— Խայըր՝ Աքօքալիբո արսլանը (2) օլմալը :

(1) . (2) Պու իսթլէրտէ պիր հայվան պուլունմայըպ՝ անճաք էվայիլտէ հայալաթը ճէսիմէսի զիհէլէրի քարլամըշ օլան մէֆրէթ տէվլէրին իսթլէրի օլմալըն՝ պուրտտէ կէօրիւլէն հայվանըն ճէտամէթիտէն քինայէտիր :

Շանտօն հէման քամարառնա քօչուպ տայիմաքի տօլու օլան թիւֆէնկինի քառուր : Տօքթօր տախի հէման սիւահընը ալըպ շու սու թուֆանընտան էվվէլքի հայվանլարըն ճէսամէթինտէ օլան ճանավարըն իւղէրինէ ամէշ էթմէյէ հազըրլանտը :



Մէղքիւր հայվան Աֆրիթ կիպի իրի ատըմլա սըչըայըպ եաքլաշմաքտէ իքէն՝ Շանտօն իլէ Տօքթօր իքիսի պիրտէն ամէշ իթտիլէր , վէսիլահլարընըն սէսի անսըղտան հավայը սարսըպ՝ միսլի ասլա իշիտիլմէմիշ պիր կիւրիւլթիւտիւր քօքարտը :

- Տօքթօր աըքքաթիլա պաքրպ պիր քահքահատըր պրաքտը :
- Պաղըրըպ տէտի—Ս.տէմ՝ նէ օլույօրսուհուղ , պու տախի տէմինքի հէվա ալամէթի իմիշ :
 - Շանտօն պաղըրտը—Եինէմի՝ հավա իմիշ . . . Աման էա . . .
 - Լաքին թայիֆէնին թա՛անճիւպ իտէրէք պաղըրշմասը իլէ

- պունլար սէսի քէստիլէր :
- Քիֆթօն տէտի—Քէլը իմիշ . . .
- Բէֆիլըլէրի ճիւմէթէն—Քէլը Քարթան իմիշ . . .
- Բէն պաղըրտը—Վայ էինէմի՝ օ . . .

Ֆիլ հարըքա օ իմիշ ! Պու հայվան պաղըքըլարընը նտօըլ իսէ քօքարըպ պիր պաշկա տէլիքտէն պուղուհն իւղէրինէ չըքմըշ վէ պու սըրտտէ՝ պու արղլարըն քատիմի դարայիպի օլան բէրթէվի զըլանըն թէսատիւֆ էթմէսի իլէ՝ հիլպէթլի պիր ճէսամէթ քէսպ խտէրէք՝ հավանըն սարսըլմատը՝ պու կէօլկէյի տէֆ էթտիլինտէն՝ իշին հարըքաթը մէյտանա չըքաը իսէտէ՝ թայիֆէլէր իլմի հիքմէթէ տայիք օլան շու վաքաայա ինանամայըպ՝ տէրէճէսիլ քօքըս էշինտէ իտիլէր : Բուս տիւ Տիապլ վաքաասը վէ քէլըին պէօլէ դարիպ կէօրիւլմէսի մատտէլէրի՝ թայիֆէլէրին զիհնէրինի պիւթիւն պիւթիւն շաչըրթմըշ օլմաղլէ՝ արթըք հէր թէրաֆտան յիքեայէթ սէսլըն իշիտիլմէյէ պաշատը :

ՕՆ ԻՔԻՆՃԻ ՊԱՊ

Վարուտան Համերաս

Ֆօրվար՝ պէօլըք սիւրաթլէ պու տաղլարըն վէ պուղ օվալարըն օրթատընա աօղրու տօլու իպիմիէ իլէրիլէմէքտէ վէ տիւմէնի ճօնսօն քուլլանտըղը կիպի՝ Շանտօնտա տիւրպին էլինտէ աֆաքանադար խտէրէք սէվինմէքտէ իտի իսէտէ՝ պու սէվինճի չօք սիւրմէտի , զիրա կէշիտին ուճու պուղ տաղլարըն օրթատընա չըքմաքտէ իտի :

Պունուհլա պէրապէր իլէրի սիւրմէյի կէրի տէճմէյէ թէրճիհ իլլէտի :

Քէլը իսէ՝ օվանըն իւղէրինտէ պրիքին արտընճա քօչար վէ արատա պիր խայը ուղաքըք օլմասընտան տօլայը պիր աղ կէրի քալըր իտի իսէտէ՝ հէման աճայիպ պիր ըսլըք սէսի չըքըպ քէլըն սիւրաթլընը պիր քաթ տահա արթըրըր իտի :

Պու ըսլըք սէսի իշիտիլիր իշիտիլմէլ թայիֆէլէր պիր պիրինէ պաքընտըլար վէ կէօրտիւլէրքի՝ քեաֆֆէսի պիր եէրտէ օլուպ խարիճտէն նէ պիր եապանճը վար՝ նէտէ մէճհուլ պիր քիմսէ , անճաք ըսլըք սէսի վաքըթ վաքըթ էինէ իշիտիլմէքտէ իտի :

- Քիֆթօն պու շէյէ հէքսինտէն էվվէլ պիհուղուր օլուպ տէտի :
- Իշիտիլօրմու սուհուղ . . . Վէ կէօրիւյօրմու սուհուղ քի շու հայվան ըսլըղը իշիթտիքճէ նտօըլ ֆըրլայօր . . .

- Արիբէր—Տողրուսու ինանըլը շէյ տէյիլ!!!
- Բէն պաղըրտը—Արթըք պիթտի, պէն զայը կիթմէմ:
- Պրունթն տէտի—Բէնին հակըր վար, զիրա արթըք պու շէյ հաշա՝ Ալլահ իլէ իմթիհանա քալըքչմաքտըք:
- Բլիթթօն—Պիրտէ օլմուշ շէյթան իլէ... Իւճըթ վէ միւքեա- ֆաթնա օլան թէքմիլ թիճարէթիմաէն վազ կէշէրիմ՝ իլա պիր ա- տըմ պիլէ աթմամ:
- Պօլթօն միւքէտաէր վէ մէյուս պիր հիյէթլէ—Աերի տէօնէմէ- յէճէյիզ, ահ...

Թայիֆէլէրին ճիւմլէսի՝ պիւթիւն պիւթիւն սերսէմլէմիշ օ- լուայ՝ հէրսինին զիհնինի ֆէսատ սարմըշ իտի:

- Վօլթըն պաղըրտը—Արթըք պիր աարմ աթմայաճաքսընըզ հէ... Էֆքեարընըզ պումու:
- Թայիֆէլէր ճէվապէն—Էվվէթ՝ էվվէթ՝ պուտուր:
- Պօլթօն տէտի—Էօյլէ իսէ հայտէ Բօմանտանը օլուլալըմ, պէն լաքըրտըմը պիլիրիմ:

Թայիֆէլէր ճիւմլէթէն թօքլանըզ՝ Բարուտան մէվքիինէ տողրուլտուլար:

Փօրվար պու սըրաթէ սէքիզ եիւզ այաք քութրունտա կէնիշ պիր հավուզուն իշինէ կիրմէքտէ իտի, վէ պու մահալին հէր թէ- րաֆը քաբալը օլուայ՝ եալընըզ կէմինին կիրտիյի թերաֆ աչըք իտի:

Շանտօն քէնտի քէնտինէ մահպուսէ կիրտիյինի անլաթը, լա- քին շի՛ ֆայտէ, նաւը՛ կերի տէօնմէլի: Մեսուլիյէթիինի օլ վաքըթ տույուայ՝ էլի տիւրպին իւզէրինտէ ույուչուր իտի:

Տօքթօր քօլլարընը տիւրիւայ՝ պիր շէյ սէօյլէմէքսիզ՝ էն ատի- սինին եիւքսէքլիյի իւշ եիւզ այաքտան զիյաթէ օլան պուզ տաղարա տալընը պաքար իտի: Պու հավուզուն իւզէրինտէ իսէ պիր տիւման քուպպէսի սարքմըշ տուրուր իտի:

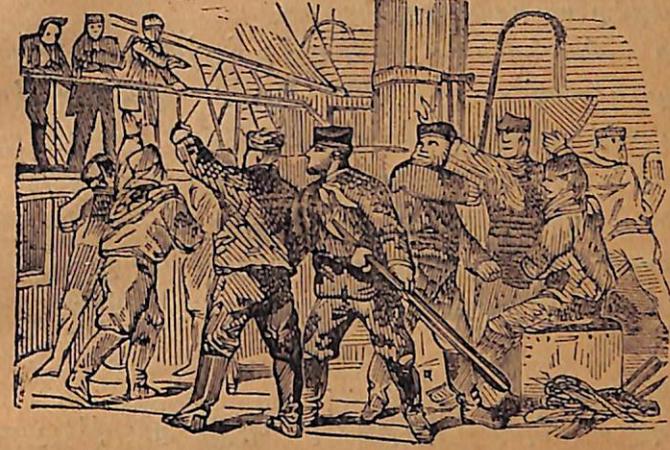
Իշ թամ պու մէրքէզտէ իքէն՝ Պօլթօն քօմանտանըն հուզու- րունա կէլիպ՝ թութուք պիր սէսլէ տէտի:

- Էյ՝ Բօմանտան, արթըք կիտէմէյիզ!
- Շանտօն զաթէն հիտտէթլի օլմասը իլէ՝ պիրտէ քէնտի նիւ- ֆուզունուն այաք աթընա կիթտիյինի կէօրտիւքտէ՝ կէօզիւնիւ պիւթիւն պիւթիւն աթէշ պիւրիւլիւայ՝ ճէվապ վէրտի—Ես՝ սէնմի՛ սէօյլէյօրսուն:

— Պօլթօն—Էվվէթ, Բօմանտան, պիզ սէօյլէյօրուզ: Պու կէօ- րիւնմէզ քարուտանըն ուզրունտա պու քատտը շալըշաքը ամմա՝ ար-

Թըք իլերի կիթմէմէյէ քարար վէրմիշիզտիր:

— Շանտօն պաղըրտը—Քարարմը՝ վէրտինիզ. ես՝, Պօլթօն, պէօյ- լէ սէօյլէյէ պիլիյօրսուն հէ... կէօզէթ քէնտինի՛ ամմա:



— Բէն խօրեատոճա ճէվապ վէրիւզ—Օ վէրտիլինիզ կէօզ տաղարը սալա գուլաղըմըզա կիրմէզ, կիթմէյէճէյիզ վէսսէլամ:

Շանտօն քէնտի իսեան էթմիշ թայիֆէլէրինէ տողրու եէօ- րիւմէքտէ իքէն՝ բէյիսի թայիֆէ ուսուլ իլէ կէլիպ գուլաղընա տէտի:

— Բօմանտան, էկէր պուրատան չըքաճաք իսէք՝ զայպ իտէճէք պիր աաքիքէմիզ եօքրուր: Պաքընըզ շու կէշիտէ տողրու կէլէն պուզ բարչասընա... կէշիտիմիզի թէքմիլէն քաբայըպ պիլի պու- րատէ հապս իտէճէք, հա՛, պիլմիշ օյասընըզ:

Շանտօն արքասընա տէօնիւպ օրթալըզը պիր կէօզտէն կէշի- տի վէ իսեան իտէն թայիֆէլէրի խիթապէն:

— Պիր ազտան պու միւլահազասըզ հարաքէթիինիզին սէպէպինի պանա պիլտիրէճէքսինիզ, շիմտիլիք պաշը չէվիրին պաքալըմ:

Թայիֆէլէր եէրլէրինէ տէօնիւպ Փօրվարը չապուճաք չէվիր- տիլէր վէ օճաքլար հէման աթէշլէնտի, զիրա չալքանան տաղըն էօ- նիւնիւ քէսմէք լազըմ իտի: Պու արատա իճրա իտիլէն մանօվրա՝ պրիք իլէ պուզ տաղըն պէյնինտէ պիր իմթիհան կիպի իտի, շէօյ- լէքի՛ պրիք ճէնուպա կէշմէք իւզրէ քօշար վէ պուզ թէքէ իսէ՛ կէ- չիտի քաբամաք իւզրէ չըմալէ հիւճմ իտէր կէլիւր իտի:

— Շանտօն պաղըրտը—Չապուք, Պրունթօն, գազանը քըզալը, տօլու իսիմ հա՛... Անլայօրմուսուն:

Փօրվար՝ պիր քուշ կիպի պուզլարըն արասընտան սիւզիւլիւզ կիթմէքտէ վէ քէսկին պուրնու պուզլարը պիշմէքտէ իտի: Չարքըն շիտաթիինտէն կէմինին թէքնէօի թիթրեր վէ մանօմէթրօ՛ իսիմին

սօն տերէճէյէ չըքմըջ օլտուղինտէն՝ աճը աճը ըսլըք չալար իտի :

— Եանտօն պաղըրտը—Սուբարլարը պաօրն , իսլիմ չըքմասըն :

Իսլիմ կէմիյի հաճայա աթաճաք տերէճէտէ իքէն՝ մաքինիսթ իթաաթ իաէրէք սուբարլարը քաբաաթը :

Լաքին Եանտօնուն շու իւմիասիղ ճահտը պէյհուտէ օլտու , գիրա պու պուգ աաղ՝ սուլուն իչինտէն պիր աքընթըյա թութուլուպ՝ էօյլէ պէօյլէք սիւրաաթլէ կէչիտէ քօշմաքտէ իտիքի՝ պրիքին հէնուգ ալթը եիւղ մէթրօ քատար մէսաֆէսի վար իքէն՝ պու աաղ՝ պիր չիվինին աղաճա մըլսլանտըղը միսիլիւ կէչիտէ սաբլանըպ կէչիտին իքի թէրաֆընը սըքը սըքը պիր պիրիննէ պաղլաաթ :

— Եանտօն՝ արթըք աղընտան չըքոնը տիւչիւնմէքսիղ պաղըրտը—Պիթաիք !!!

— Թայիֆէլէր—Պիթաիքմի՝

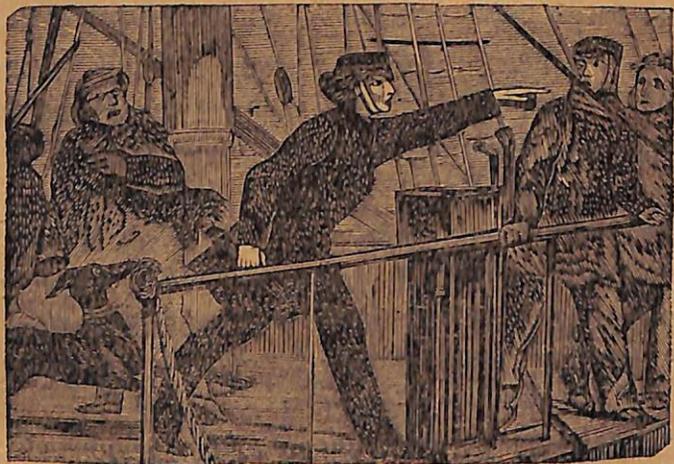
— Պաղըլարը աէտիլէր—Քուրթուլա պիլէն քուրթուլտուն՝

— Վէ պաղըլարը տախի—Քայըքլարը տէնիղէ՝

— Բէն իլէ պիր քաչ ըէֆիլէրէրի պաղըրտըլար—Հայտէ անպարա՝ . . .

Էկէր պօղուլմաք լաղըմ իսէ՝ բաքը իչինտէ պօղուլալըմ :

Արթըք պու աաէմիէր արասընտա պաշը քըչը պէլիսիղ պիր կիւրիւթիւտիւր քօբուպ՝ հէր քաֆատան պիր սէս չըքար վէ հիչ քիմնէ պիր շէյ անլամապ իտի : Եանտօն իչին չըղըրընտան չըքաղընը կէօրիւպ՝ քօմանտա իթմէք իսթէտի իսէտէ՝ բէբէլէտի , քէքէլէտի , պիր իչ պէճէրէմէտի վէ էֆքեարընը անլատամատը : Տօքթօր պէրիտէ պիհուղուրանէ աօլաչըր վէ ձօնսօն քավիէն քօլլարընը տիւրմիւչ սիւքիւթ իւլ հալ աուրուր իտի :



Աբանսըղ քուվլէթլի վէ էօրֆիլի վէ միւթէհաքիմաննէ պիր սէստիր չըքըպ՝ շու քէլամէրի թէլէֆիլիւղ էթտի :

— Հէր քէս եէրիննէ կէմիյի չէվիրին

ձօնսօն պիրտէն պիր սըչրատը վէ իչի անլամաքսըղ տիւմէնի չէվիրտի :

Թամամտա էօյլէ պիր սըրատէ իտիքի՝ կէմի տօլու իսլիմ կիտէրէք՝ աղ քալտը պուղլարա չարըրըպ տուղ կիպի բարչալանաճաք իտի :

ձօնսօն՝ իչի անլամաքսըղ իթաաթ էթմէքտէ իքէն՝ Եանտօն վէ Քիւվպօնի իլէ թայիֆէնին քեաֆֆէսի՝ անախթարը՝ մէճհուլ Քարուտանընտա օլան քամարատան պիր աաէմին չըքտըղընը կէօրիւպ հէման քօշուչտուլար : Օճաքը Վարէն օճաղընը վէ արապ Սթրօնկ մաթպախընը պրօղըպ օնլար տախի կէօվէրթէյէ չըքտըլար :

Պու աաէմիսէ՝ Թայիֆէ կարի իտի :

— Եանտօնուն պէնղի աթարաք պաղըրտը—Մօսիէօ . . . կարի . . . Սէն նէ՝ սէլահիյէթլէ քօման . . . տայա քալքը . . . տըն

— կարի՝ աքտէմճէ թայիֆէլէրի շաչըրթմըջ օլան ըսլըղը պիր տահա չալըպ՝ պաղըրտը—Տիւք :

Քէլք՝ քէնտի ասըլ իսմինի իչետիր իչիթմէգ քարուտան մէվքիլիննէ սըչրայըպ՝ սահիպինին այաղը ուճունտա ուղանտը եաթաթ :

Թայիֆէլէրտէն հիչ պիր սէս չըքմաղ իտի : Իմտի եաղընըղ Ֆօրվարըն Քարուտանընա մախտուս օլմաք իւղրէ՝ մուքատտէմա Եանտօն թէրաֆընտան կէօնտէրիլէն պու անախթարըն քէնտիսինտէ չըքմասը իլէ պէրապէր՝ իչին սըհէթիլինի իսպաթ իտէրճէսիննէ պուքէլքին կարիլէ իթաաթ կէօսթէրիլի վէ վէրտիլի քօմանտալարընէն տիրայէթլի պիր Քարուտան թէրաֆընտան սուտուրի ինքեար օլունմայաճաք սուբէթտէ քէսիլին վէ թէէսիրի պուլունուչու՝ հաօրը օլ սըրատէ կէօքսիւնտէ պուլունան միւթէպէր վէ պէօյիւք նչանլէր իլէ քէնտիսինին էթվար վէ ըէվիլի՝ թայիֆէլէրին գիհնիննէ բէք թէէսիր իթաիլինտէն՝ հէր քէս կարինին հիւքիւմէթիլի թաստիք իլէտի :

Պախուսուս կարի արթըք թանըրը հալտէ տէլի իտի , չէօյլէքի՝ ճէհրէսինի քաբլայան էնլի սաքալը թըրաչ էթմիլ օլուպ՝ հիթիլինտէ պէօյիւք պիր թաֆրա վէ շիտտէթ կէօրիւլիւր իտի , վէ քամարասընտա քէնտի ըիւթպէսիննէ մախտուս գըլաֆէթի ըէսմիյէսինի կէլինմիլ օլտուղի միւչահէտէ օլունտու :

Հաթտա՝ Ֆօրվարըն թայիֆէլէրի՝ հէր նն քատար հիտտէթ իւղէրինտէ իտի իսէլէրտէ՝ պու թապիլի թէպէտտիւլաթաէն սօլալը քեաֆֆէսի պիր աղըղտան պաղըրըպ ալքըլատըլար :

— Եաչա՝ եաչա՝ Քարուտանըմըղ , պին եաչա՝ :

— Քարուտան՝ քէնտի իքինճիտինէ խիթապէն—Շանտօն թայիֆէ-
լէրի եերլէրինէ տիղքի եօքլամա իաէճէթիմ :

Շանտօն իթաաթ իտիւպ՝ քըսըք սէս իլէ էմրինի վէրտի : Քա-
բուտան՝ քէնտի զապիթանընըն վէ թայիֆէլէրինին էօնիւնէ կիտիւպ՝
հէր պիլինի աէրէճէտինէ կէօրէ թալթիֆ իաէրէք հէր քէսէ էվվէլ-
քի թավր ու մուամէլէտէ պուլունտու :

Եօքլամա թէքմիլ օլտուքտա՝ Քարուտան մէվքիինէ չըքարաք՝
թէլաչսըղ պիր սէս իլէ շու նութգու իրատ իլլէտի :



« Զապիթլէր, թայիֆէլէր ! Անտէ սիլին կրպի պիր ՚նկիլիզ օլուպ՝ »
« իւնվանըմ իսէ Վահրիյէ Քօմանտանը Նէլսօնտուր »

« Ննկիլթէրրա պէքլէյօրքի՝ հէր քէս վազիֆէտինի իֆա իլլէսին : »

« Անտէ պիր Ննկիլիզ պուլունտուղիմ հալտէ՝ իսթէմէմ վէ »

« իսթէմէյիզքի՝ պիղտէն ճէսուր առէմ պուլունտուպտա պիղիմ կի. »

« աէմէտիյիմիզ սէրէ կիտէպիլսին : Ննկիլիզ օլտուղիմ հալտէ՝ թա. »

« համիւլ իտէմէմ վէ իտէմէյիզքի՝ Շըմալէ զիյատէ իլէրլէմէք շէ- »
« բէֆինէ պաչկասը մազհար օլտուն : Էկէր Քութպ արազիսինէ ին- »
« սան այաղը պասաճաք իսէ՝ Ննկիլիզ այաղը օլմալուրըր ՚էօլլէ սէ- »
« յիլմի . . . Իշթէ մէմլէքէթիմիզին պանտէլասը : Պու կէմիլի մօ- »
« նաթաըմ վէ պու թէչէպպիւսաթ ուղրունա պիլթին [վարիտա- »
« թըմը ֆէտա էթաիյիմ կիպի՝ կէրէք քէնտի էօմրիւմիւ վէ կէրէք »
« սիլին էօմրիւնիւզիւ ֆէտա վէ քուրպան իտէճէթիմ, ամմա՝ պու »
« պանտէլա տիւնեանըն Քութպի Շըմալիսինտէ չալքանաճաքտըր : »
« Էմնիլէթինիզ պէր քէմալ օլտուն : Պու կիւնտէն իթիպարէն Շը- »
« մալէ տօղրու կէչէճէթիմիզ պէհէր տէրէճէ իշիւն էվվէլքի իւճրէ- »
« թէ պիւնէր աստէս ինկիլիզ յիրասը զամմիտիլէճէքտիր : Մատէմ : »
« քի շիմաի եէթմիշ իքինճի աէրէճէտէյիզ վէ մատէմքի հէքսի տօք- »
« սան տէրէճէտիլ՝ հիսապընըղը օնա կէօրէ եաքընըղ : Պախուսուս »
« պէնիմ իսմիմ՝ պէնիմ քիմ օլտուղիմի սիգէ բէք կիւզէլ անլատա- »
« պիլիր, եանիյա՝ Ֆէթանէթ վէ Վաթանբէրվէրլիք աէմէքտիր : Իշ- »
« թէ օլ Քարուտան Հաթէրաս աէտիքլէրի պէնիմ : »

— Շանտօն պաղըրաը—Քարուտան Հաթէրաս հէ՝ . . .

Պու իսիմ՝ թէքմիլ Ննկիլիզ Պահրիյէլէրիննէ մաալիւմ օլուպ՝ գու-
լաքտան գուլապա քեաֆֆէյի թայիֆէլէրէ իլան վէ պէյան օլունտու :

— Հաթէրաս պիթէքրար—Շիմոիլիք պրիքի պուզար իւզէրինէ
տէմիլլէյին վէ օճաքարը սէօյիւնտիւրիւպ՝ հէր քէս քէնտի իշինէ
կիթսին : — Շանտօն, կէմինին մուամէլաթը հաքկընտա սիլէ լաքըր-
տըմ վարտըր. Տօքթօրու վէ Վալը վէ Ճօնսօնու ալըպ քամարամա
կէլին : — Ճօնսօն, հէր քէսի եերինէ աաղըթ :

Հաթէրաս՝ հալիմանէ վէ սօղուք գան իլէ Քարուտան մէվքիին-
տէն ինաիյի սրրատէ՝ Շանտօնտա՝ կէմինին աէմիլլէրինի եերլէչ-
տիլթմէքտէ իտի :

Սճէպա պու Հաթէրաս քիմ՝ իտի, վէ իսմի նէ՝ իշիւն թայի-
ֆէլէրէ օլ տէրէճէ քօրքու վէրմիշ իտի :

Պու Ճօն Հաթէրաս՝ Լօնտրատա միւքիմ իքէն՝ 1852 սէնէսին-
տէ ալթը միլեօն լիրա վարիտաթ պրաքարաք՝ վէֆաթ իթմիշ օլան
պիր պէօյիւք պիրա ֆապրիքաճըւընըն պիր թանէճիք օղու օլուպ
կէնճ չաղընտա պէօյլէ պէօյիւք պիր սէրվէթ օնու պէքլէր աուրուր
իքէն՝ սընֆը Պահրիյէյէ աէխալէթ էթտի : Պու թէչէպպիւսիւ ախլ
ու իթա թամաճընտանմը՝ եօխսա բարա քապտնըպ՝ Լօրտ օլմաք ար-
զուսունտանմը՝ Խայըր՝ էօյլէ շէյլէրտէն աէյիլ իլլա քէչֆիյաթ արզու-
սու պուլունն եիւրէյիլի հէր ան քայնաթմաքտէ օլտուղինտէն՝ տա-

յիմա քիմսէնէն այաք աթմատըզը եէրէ կիթմէք աթէչի իլէ եան- մաքտէ իտի :

Եիրմի եաչընտա իքէն՝ դայեթ վէ դայեթ սըճաք դանլը առէմ կիպի սինիրի զուպ՝ ճէհրէսի զլյատտէ սերթ վէ լտաթթը հէնտէսէ իլէ չիղիլմիչ կիպի քուսուրսուզ, անլը եիւքսէք վէ կէօզլէրի իլէ պիր հիլատտէ, կէօզլէրի կիւղէլ՝ լաքին պաքըչը սօլուք, տուտաքլարը ինճէ վէ լաքըրտըյա կիւճ աչըլըր, պօլու օրթա, ազալարը դայեթ քավի վէ տէժիր կիպի սաղլամ օլուպ՝ նիհայեթ պու առէմին հէր պիր մուխաթարա վէ պէլայա տայանըքլը օլտուղինի կէօսթէրիլէր իտի : Պիր քիմսէ օնու կէօրաիւքտէ՝ դայեթ շէճաաթլը վէ տինլէ- տիքտէ՝ աղըր պաչը պուլուր իտի : Եէօյլէքի՝ հաչան պիր շէյէ այադ- աթտըմը՝ կէրի ալմազ վէ սայիրլէրին էօմրիւնիւտէ քէնտի էօմրի- իլէ պէրապէր օյունճաք մաքամընտա թութար պիր թապիաթ օլուպ՝ օնունթէչէպպիւսլէրլինտէ արքասընա տիւչմէզաէն էվվէլ պիր առէ- մին՝ գաթ գաթ միւթալա՝ ա էթմէսի իքթիլգա իտէր իտի :

Ճօն Հաթերաս Ինկիլիզ քիպրինին բէք եիւճէսինի թաչըր օլմաղլէ՝ պիր կիւն Յրանսըզըն պիրիսի իլէ քօնուչուր իքէն՝ շու զու- րուրիյէթամիզ ճէվապը վէրմիչտիր :

Պու Յրանսըզ օնուն իլէ սէօյլէշտիկի սըրատտէ՝ բօլիթիքա օլ- տուն տէյու շէօյլէ տէմիչտիր :

- Ա.Տ՝ էկէր Յրանսըզ օլմամըչ օլտու իտիմ՝ Ինկիլիզ օլուր իտիմ :
- Հաթերաս պունա ճէվապէն — Ա.Տ՝ էկէր Ինկիլիզ օլմամըչ օլտու իտիմ՝ Ինկիլիզ օլուր իտիմ :

Պու առէմին ճէվապընտան քէնտիսինին նէ օլտուղի անլաչըլըր :

Պունունլա պէրապէր իտիլէն ճաղրաֆիա քէչֆիյաթլարընըն ճիւմէսինի քէնտի հէմէհրիլէրինէ թախսիս իթմէք աղղուսինտէ իտի իսէտէ՝ էվվէլքի տէվրէրտէ Ինկիլիզլէրին քէչֆիյաթ եօլունա պէօյիւք իըզմէթ եաքմամըչ օլտուքլարընա էսէֆ իտէր իտի :

Ամէրիքայը՝ Ճէնօվալը Բրիսթօֆ Բօլօմպ, Հինտի Բօրթիւ- կէզլի Վասքօ Տէօկամա, Չինի Բօրթիւկէզլի Ֆէրնանտա՝ Անտրատա, Թէր Տէօ Ֆէօյիւ (Սըզը Նար) եինէ Բօրթիւկէզլի Մաճէլան, Բա- նատայը, Յրանսըզ Ժաք Բարթիէ : Սօնտա առալարընը, Լապրա- տօրու, Պրէզիլեայը, Իւմիտ պուրնունու, Սսօր առալարընը, Մա- տէրայը, Թէր Նէօվիւ, (Սըզը Ճէտիա) Կինէյի, Բօնկօյու, Մէք- սիքայը, Պէյազ պուրնունու, Կրօէնլանտայը, Իսլանտայը, Ճէնուպ տէնիլինի, Բալիֆօրնիայը, Ճաքօնու, Բամպօճայը, Բէրույու, Բամչաթքայը, Ֆիլիբբին առալարընը, Սրիժպէրկի, Հօրն պուր-

նունու, Պէհրէնք պօղաղընը, Թասամանիայը, Եէնի Չէլանտայը, Եէ- նի Ինկիլիթէրայը, Եէնի Հօլանտայը, Լուիլանը վէ Ժան Մայէն ա- տասընը՝ նիհայեթ պուլնարըն քիմիսինի Իսլանտալըար վէ Շվէտի- լէր վէ Բուսիալըար՝ վէ քիմիսինիտէ Բօրթիւկէզլէր վէ Տանիմար- լըլար վէ Ըսքանեօլլար վէ Ճէնօվալըլար վէ Ֆիլէմէնքլիլէր պուլմուչ օլուպ՝ իչլէրինտէ հիչ պիր Ինկիլիզ պուլունմամասը՝ վէ օն պէչինճի վէ օն ալթընճը տէվրէրտէքի պէօյիւք քէչֆիյաթլարը եաքմըչ օ- լան կէմիճիլէրէ պու շէօհրէթլի էսէր վէ շէրէֆլէրտէն քէնտի միլ- լէթիինին մահրում պուլունմամաը Հաթերասըն դայեթ իւլ դայէ թէէ- սիւֆիւնիւ մուճիպ օլուր իտի :

Հաթերաս եալընըզ օն վաքըթլարա տիւչիւնէրէք պիր աղ թէսէլի պուլուր իտի : Մէսէլա Ինկիլիզլէր՝ Սթիւրթ, Տուէլ Սթի- ւար, Պիւրքէ, Վիլս Բինկ վէ Կրէյ՝ Օքիանիա ճիհէթինէ, Բալի- դէր՝ Ամէրիքայա, Սիրիլ Կրահամ վէ Վաաէնքթօն վէ Բիւմմինկամ՝ Հինտիսթանէ, Պիւրթօն վէ Սրիք վէ Կրանթ վէ Լէվինկթօն՝ Աֆ- րիքայէ օլան սէյահաթլէրի իլէ օլպիլէրինէ մաքապէլէ իլլէմիչլէր իտի :

Անճաք պուրասը քէաֆի կէօրիւնմէզ իտի, զիրա Հաթերաս- ճա՝ պու սէյահար՝ աաըլ քէչֆիյաթ սահիպլէրի օլմայըպ՝ իլլա քէչֆ օլունմուչ մահալլէրի մամուր իթմիչ օլտուքլարընտան տօլալը պու- նուն պիր էյիսինի պուլմաք իճապ էթաիլի ճիհէթլէ՝ իլթէ պու էյի- յիտէ Հաթերաս պուլուպ՝ շան վէ շէրէֆ քազանմաք իսթէր իտի :

Հաթերաս ֆէրք էթմիչ իտիքի՝ հէր նէ քատար էսիլ քէչֆի- յաթ սահիպլէրի պէյնինտէ չօք Ինկիլիզ եօք իսէտէ՝ վէ հէր նէ քա- տար Բօօքուն 1774 սէնէսի՝ Եէնի Բալէնտօնեայը վէ 1778 աէ Սանտ- վինչ առալարընը պուլուպ թէլէֆ օլտուղի մատտէլէրի տէրքեար ի- սէտէ՝ քիւրրէնին հէնուզ պիր քէօչէսի վար իտիքի՝ պուլնարըն քէաֆֆէօինին ճահաը օրայա թէրաքիւմ էթմիչ իտի :

Պունլարտա շիւքհէսիզ՝ Շըմալի Ամէրիքանըն Շըմալի պահր վէ պէրրլէրի իտի :

Իլթէ քութպի քէչֆիյաթ ճէտվէլի յուտուր :

Եէնի Ձէպլ	1555 աէ	Վիլուզպի
Վէչկայ առապը	1556 տա	Պարուզ
Կրօէնլանտանըն մաղրըպ քըլըպ	1585 աէ	Տալիզ
Տալիզ պօղաղը	1587 աէ	Տալիզ
Սրիժպէրկի	1596 տա	Վիլուզպի
Հիւճօն պօղաղը	1610 տա	Հիւճօն
Պաֆէն պօղաղը	1616 տա	Պաֆէն

թէրաֆլարընտան պուլունմուչլարտուր :

Պու սօն սէնէլէրատէ՝ Հէրն , Մաքէնզի , Ճօն Րօս , Բարրի , Տր-
րանքլին , Բիչարտսըն , Պիչէյ , Ճամս Րօս , Պէք , Տէէզի , Սօմսօն ,
Բատ , Ինկլիֆիէլա , Պէլլէր , Օսթէն , Քէլէ , Մօօր , Մաք Քլիւր ,
Քէննէտի վէ Մաք Քլէնթօք՝ պու մէճհուլ արզլարը արաշարրաւար :

Ս.մէրիքանըն շրմալ քըլլարընը էբէյիճէ անլայըպ՝ մաղըպըն
շրմալ կէչիտինի պիր ազ քէշֆ էթտիլէր իսէտէ՝ քեաֆի տէյիլ իտի :
Նաբըլաճաք պէօյիւք պիր իշ վար իտի , վէ պու պէօյիւք իշիտէ
կէօրմէք իշիւն՝ Հաթերաս քէնտի քէօէսինտէն իքի տէֆա կէմի սօ-
նառըպ՝ թէճրիւպէյէ քալքըչարաք՝ թա Քութպա կիթմէք վէ էն
պէօյիւք պիր շէրէֆլէ Ինկլիղ քէշֆիլյաթ ճէտվէլինի թէղբին էթ-
մէք իսթէր իտի :

Քութպա վասըլ օլմաք՝ Իշթէ պիւթիւն էօմրիւնտէ օ-
լան մաքսուտի :

Ճէնուպ տէնիղլէրինէ պիր խայը կիւղէլ սէյահաթլարտան սօն-
րա՝ Հաթերաս իլք տէֆա օլարաք 1846 սէնէսինտէ՝ Պաֆէն տէնի-
ղինտէն Քութպա շրքմաղը թէճրիւպէ էթտի ամմա՝ արզըն եէթմիշ
տէօրտիւնճիւ տէրէճէսինտէն էօթէյէ կէչէմէտի : Հալիֆաքս կէմի-
սինէ սիւար օլուպ՝ թայիֆէսի ֆէնա հալտէ մէշաքքաթ չէքսիքլէրի
չէօյլէ տուրսուն՝ պու Ճօն Հաթերաս քէնտի պէլալը սէյահաթընը
օլ տէրէճէ իլէրի սիւրտիւքի՝ կէմիճիլէր պիր տահա պէօյլէ ըէյիսլէ
եօլա շրքմասընը թէօլպէ էթտիլէր :

Պինապէրին 1850 սէնէսինտէ՝ Հաթերաս պիր տահա քալքը-
չըպ՝ Տարէվէլ կէմիսինի տօնատարաք՝ ֆահիշ իւճրէթլէ վէ պէօյիւք
միւշքիլաթլա եիրմի քատար ճէսուր վէ բապթը քալպ էթմիշ ատէմ-
լէր թօբլայա պիլտի : Տօքթօր Քլավպօնիտէ՝ իշթէ օլ վաքըթ իտի-
քի՝ թանըմատըղը Ճօն Հաթերաս իլէ իւնսիյէթ բէյտա իտիւպ՝ օլ
սէյահաթտա պուլունմասընը իսթէտի , լաքին նէ չարէ հէքիմիք
մէմուրիյէթի պաշկասընա վէրիմիշ օլտուղինտէն՝ Քլավպօնի արղու-
սունա նայիլ օլամալըպ կէրի քալտը , վէ պուտա քէնտի հաքլընտա
բէք խայըլը պիր շէյ օլտու :

Պու Տարէվէլ կէմիսի՝ Ապէրտինտէն Նէթիւն կէմիսինին 1817
սէնէսի կիթտիյի եօլու թութուպ՝ Սբիժպէրկին շրմալինտէն ար-
զըն եէթմիշ ալթը տէրէճէսինէ քատար շրքալը : Օրատա քըչամըչ
իսէտէ՝ օլ տէրէճէ մէշաքքաթ վէ օլ տէրէճէ սօղուք չէքիտիքի՝
թայիֆէլէրտէն հիշ՝ պիրիսի կէրի տէօնիւպտէ Ինկլիթրըպը կէօ-
բէմէտի , վէ եալընըզ Հաթերաս իքի եիւղ միլ պուզլարըն իւղէրինտէ
եէօրիւտիւքտէն սօնրա՝ պիր Տանիմարքալը պալէնաճը կէմիսինէ

ալընարաք գուրթուլտու :

Պու սէյահաթտան եալընըզ պիր ատէմին գուրթուլտուղի թէ-
վաթուր պուլուպ՝ օրթալըզա պէօյիւք գօրգու վէրտի : Պունտան պէօյ-
լէ Հաթերասըն պէօյլէ տիվանէճէ թէճրիւպէլէրինտէ՝ պուլունմաղա
քիմ՝ ճէսարէթ իտէ պիլիր իտի : Ս.միա մէրգում պու թէչէպպիւտինտէն
կէրի տուրմատը , վէ քէնտի պիրա ֆապրիղաճը բէտէրի էօլտիլին-
տէ՝ միլեօնլարճա պէօյիւք պիր վարիտաթ սահիպի օլմուշ իտի :

Պու էսնալէրտէ ճաղբաֆիյաճա պիր վաքաա զուհուր իտիւպ՝
Հաթերասըն մէրազընը տահա զիյատէ արթըրալ :

Շէօլլէքի՝ Կրիննէլ նամ թիւճար թէրաֆընտան Ատվանօ իս-
մինտէ պիր պրիք թէտարիւք օլունուպ՝ օն եէտի թայիֆէսի պու-
լունտուղի հալտէ՝ Տօքթօր Քանըն զիրի գօմանտատընտա օլարաք՝
1853 սէնէսի Ճօն Տրանքլինին թահարրիսինէ կէօնտէրիլիպ՝ Պաֆէն
տէնիղինտէն վէ Սմիթ պօղաղընտան շրմալ արզընըն թա սէքսէն ի-
քինճի տէրէճէսինէ , եանի՝ քութպէ եաքքն օլուպ՝ տահա ինսան
այաղը պասմամըչ օլան մահալէ քատար շրքմըչ իտի :

Հալպուքի՝ պու կէմի՝ Ս.մէրիգալը վէ պու Կրիննէլ՝ Ս.մէրիգալը
վէ պու Քան՝ քէղալիք Ս.մէրիգալը իտի :

Ինկլիղ իլէ Ս.մէրիգալը պէյնինտէ տէրքեար օլան դուրուրի-
յէթ՝ տէրաքապ Հաթերասըն քալպինտէ դարաղ քիւլհանընը թու-
թուչտուրուպ՝ մէրքում Հաթերաս նէ օլուր իսէ օլսուն պու խասմի-
նի կէչմէյէ վէ հաթտա Քութպա քատար շրքմաղա նիյէթ էթտի :

Իքի սէնէտէն պէրու Լիվէրբուլտա թէպտիլ քըյաֆէթ թա-
յիֆէլիքլէ կէչինմէքտէ օլուպ՝ Ռիշար Շանտօնու թէմամ քաֆասընա
ույկուն պուլարաք՝ քէնտի իսմի պէլիսիղ մէքթուպու իլէ թէք-
լիֆինի կէրէք Շանտօնա վէ կէրէք Տօքթօրա պէյան իթտիքտէ՝ օնլա-
ըն թէրաֆընտան դապուլ օլունուպ՝ Տօրվար կէմիսի ինչա վէ թէտա-
րիք իտիլէրէք՝ թայիֆէսի թօբլանըլտը : Հաթերաս էկէր իսմինի
պէյան իթմիշ օլսա իտի՝ եանընա քիմաէյի պուլամայաճաք իտի : Կէ-
մինին քօմանտասընը իսէ՝ բէք տար վաքըթտա՝ վէ թայիֆէնին ար-
թըք տէօնէմէղ տէրէճէ իլէրիլէտիլինտէ էյէ ալմաղը գուրմուշ օլուպ՝
պունտան մաատէ ատէմլէրինէ էօյլէ պիր իւճրէթ կէօսթէրմիյիտիքի՝
տիւնեանըն օլ պիր ուճունա քատար կիտէճէք օլսա՝ հիշ պիրիսինին
րէտտ իտէճէք եէրի քալմամըչ իտի :

Տիլհաքըքա օնունտա արղուսու՝ տիւնեանըն օլ պիր ուճունա
կիթմէք իտի :

Իշթէ պու սըրատէ իշլէրին արթըլ օսն տէրէճէլի թութմուշ

օլմասընը կէօրիւպ՝ ձօն Հաթերաս մէյտանա չըքմըչ իտի :

Իլք տէֆա օնու թանըյան՝ քէնտի տայիմաքի սէյահաթ ար-
քատաչը օլան սատըք քէլբի ճիւք օլուպ՝ ճէսուըլարըն հաքիընտա խա-
յըրը վէ քօրքաքլարըն հաքիընտա խայըրսըզ օլարաք՝ Ֆօրվարըն Պա-
բուտանը ձօն Հաթերաս օլտուղի թէպէյիւն վէ թահադդուք էթտի :

ՕՆ ԻԻՉԻԿՆՃԻԻ ՊԱՊ

Հաթերասըն Թէշէպպիւսաթը

Պու էյիտին մէյտանա չըքմասը՝ պաղըսընըն խօշունա կիթտի
իսէտէ՝ պաղըսընտա տօքունուպ՝ պիր թաքըմը կէրէք աքճէ սէվ-
տասը իլէ վէ կէրէք էյիտիքլէ թէքմիլէն օնա քալպ պաղլատը, վէ
պիր թաքըմըտա էյին կէլիլինէ պաղլանըպ՝ իքթիզասը հալինտէ մու-
խալիֆէթէ հազըր պուլունտու, անճաք պէօյլէ պիր ատէմէտէ քաբ-
չը քօյմաք՝ պուրալէրտէ քօլայ պիր շէյ տէյիլ իտի : Նէ հալ իսէ
հէրքէս եէրինէ չէքիլիպ մայիս 20 տէ բազար կիւնիւ օլմաղլէ թա-
յիֆէ օլ կիւն իսթիրահաթ էթտի :

Պարուտանըն քամարասընտա զապըթան՝ աքտը մէճլիս իտէ-
րէք՝ պու մէճլիստէ Հաթերաս, Շանտօն, Վալ, ձօնտօն վէ Տօքթօր
հազըր պուլունտուլար :

— Պարուտան՝ քէնտիսինէ մախսու օլան ամիրանէ վէ թաթլը
սէսի իլէ տէտի—Էֆէնտիլէր, սիզ պէնիմ Քուլթպէ չըքմաք իւզրէ
տէրքեար օլան թէշէպպիւսիւմի պիլիրսինիզ : Շիմտի պու թէշէպ-
պիւսիւմ հաքիընտա քեաֆֆէնիզին էֆքեարընը անլամաք իսթէրիմ :

— Շանտօն, սէն նէ՝ էֆքեարտասըն :

— Շանտօն սօղուք պիր հէյէթլէ ճէվապ վէրտի—Պարուտանըմ,
էֆքեար նէ՝ տիր, պէն իթաաթա պօրճուլում :

Հաթերաս պու ճէվապա թաաճիւպ կէօսթէրմէտի :

— Պարուտան՝ օնուն կիպի սօղուք հէյէթլէ թէքրար սօրտու—Բի-
չար Շանտօն, մուաֆաք օլուպ օլմայաճաղըմըզա տայիր օլան էֆ-
քեարընըզ պէյան իթմէնիզէ ըրճա իտէրիմ :

— Շանտօն ճէվապէն—Պարուտանըմ, իչ քէնտիսինի կէօսթէրիւր,
եալընըզ քի շիմտիյէ քատար իտիլէն թէճրիւպէլէր պօչա կիթմիչ
օլուպ՝ Ինչալլահ պիզ մուաֆաք օլուրուլ :

— Էվվէթ, մուաֆաք օլաճաղըզ : —Բէք էյի, սիզ նէ՝ տէրսինիզ,
Էֆէնտիլէր :

— Տօքթօր ճէվապէն—Վալլահի, Պարուտանըմ, պէն սիզին էֆ-

քեարընըզտայըմ : Էլպէթտէ կիւնիւն պիրինտէ՝ կէմիճիլէր շու Պուլթ-
պը Շըմալէ եէթիչէճէքլէրինտէն տօլայը՝ աիւլիւնիւրիւմքի նէ՝ իչիւն
օլ կէմիճիլէր պիզ օլմայաճաղըզ :

— Հաթերաս—Հաթաա պիզիմ օլաճաղըմըզատա պէօյիւք սէպէպ-
լէր վարտըր, զիրա պիլիմ թէտարիքեաթըմըզ օնա կէօրէ կէօրիւլ-
միւչ օլուպ՝ սէլէֆլէրիմիզին թէշէպպիւսիւսէրինտէն զլյատէ ֆայաէ-
մէնտ օլաճաղըզ : —Պու խուսուստա, Շանտօն, կէմինին թայիֆէ-
լէրինի վէ սայիրէսինի թէտարիք իթտիլինիզ վաքըթ՝ սարֆ էթտի-
յինիզ հիւմէթ վէ զայրէթինիզտէն տօլայը՝ սիզէ արզը թէշէքքիւր իտէ-
րիմ, վաքաա թայիֆէլէրին իչինտէ պազը ֆէսատ քաֆալըլար վար
իսէտէ՝ օնլարըն թէրպիյէսինէ սօնրա պաքարըմ, շիմտիքի հալտէ
սիզէ սէնա վէ թէշէքքիւր էթմէք պօրճումտսը :

Շանտօն եինէ սօղուք հէյէթլէ պիր թէվազիւ վէ թա՛աղիմ
կէօսթէրտի : Մէրքումուն քօմանտա իտէճէյիմ զանն էթտիլի Ֆօր-
վարտա օլան մէմուրիյէթինին քալպ վէ սախթէ օլտուղինի՝ Հաթէ-
րաս անլատըղընտան արթըք իւզէրինէ տիւշմէտի :

— Հաթերաս՝ Վալա վէ ձօնտօնա խիթապէն—Էֆէնտիլէր, ճէսա-
րէթ վէ մալիւմաթճա սիզին կիպի լայըքըզ զապըթան պուլաճաղը-
մա իւմիտիմ եօք իտի :

— ձօնտօն ճէվապէն—Վալլահի, Պարուտանըմ, պէն թէմամ սի-
զին իսթէալիլինիզ քիմսէյիմ, վէ հէր նէ քատար շու թէշէպպիւսիւ-
նիւզ պիր ազ չէթլին իսէտէ՝ ճանըմ չըքանա քատար պանա կիւվէնէ
պիլիրսինիզ :

— ձամս Վալ պէրի թէրաֆտան—Պէնտէնիզէ տախի կիւվէնէ
պիլիրսինիզ :

— Տօքթօր, սանա կէլինճէ, սէնին նէ՝ քըյմէթտէ ատէմ օլտուղի-
նի պիլիրիմ :

— Տօքթօր աճէլէ աճէլէ ճէվապ վէրէրէք—Հա, Պարուտանըմ,
իլթէ սիզ պէնտէն էյի պիլիյօրտսունուլ :

— Հաթերաս տէտի—Էֆէնտիլէր, շիմտի պէնիմ Պուլթպէ վասըլ
օլմաք նիյէթլիմին նէ տէրէճէ միւպահէսէյէ կիրմէզ սէպէպլէրէ միւս-
թէնիտ օլտուղունու անլամանըզ սէզատըր : 1817 սէնէսի Ապէրտին-
տէն Նէրթիւն կէմիսի՝ Սրիժպէրկին շըմալինէ տօղրու թամ օէքսէն
իքինճի տէրէճէյէ քատար չըքմըչտըր : 1826 տա մէշուր Բարբի՝
քէնտի Պուլթպի սէյահաթլարընըն իւլիւնճիւ տէֆասընտա՝ Սրիժ-
պէրկտէն քըզաքլար իլէ հարաքէթ իտիւպ՝ շըմալէ տօղրու եիւզ էլլի
միլ տահա իլէրլէտի : 1852 տէ Պարուտան Ինկիլիբիյտ՝ Սմիթ պօ-

դադընտան կիրիայ՝ արդըն եթմիշ սէքիզ տերէճէ օթուզ պէշ տա-
քըքասընա քատար կիթտի : Պու կէմիլէրին ճիւմլէ սի Ինկիլիզ օլուպ՝
պիղիմ հէմշէհրիլէրիմիզ օլան Ինկիլիզէր թերաֆընտան քօմանտա
օլունմուշ իաիլէր :

Հաթերաս պուրատէ պիր ազ տիւշիւնճէյէ տալուր :

— Տահա պիր սերթ հիյէթլէ կիւյա տուտաքլարը լաքըրտըր պի-
թիրմէմիշ կիպի՝ թէքրար քէլամէ աղաղլէ— Հա՛ շուրասընըտա իւ-
վէ իտէրիմքի 1854 սէնէսինտէ՝ Ս.տովանս կէմիսինին քօմանտանը Ա.
մէրիքալը Վան տահա զիյատէ չըքըպ՝ քէնաթի քայմաքամը օլան Մօր-
թօն պուզարըն իւղէրինտէն իլէրլէյէրէք՝ միւճթէմա՛այջ Ամէրիքա
տանճաղընը թա սէքսէն իքի տերէճէտէն էօթէյէ տիքտի : Պունու
սէօյլէտիմ եա , պու սէօզիւ պանա պիր տահա թէքրարլաթմայըն :
Շիմտի պիլէճէյինիզ շէյ շուտուրքի՝ պու Նէթթիւն վէ Անթրբրիզ
վէ Իզապէլ վէ Ս.տովանս կէմիլէրինին քարուտանլարը քեաֆֆէսիտէ
թաստիք էթտիլէրքի՝ պու եիւքսէք տերէճէլէրտէն էօթէ թերաֆ-
տա՝ պուզտան խալի պիր Պուլթպ տէնիզի վար իմիշ :

— Շանտօն՝ Վարուտանըն լաքըրտըսընը քէսերէք պաղըրտը— Նէ՞ . .
Խալի տէնիզմի՞ . . . Միւմքին աէյիլտիր , խայըր՝

— Հաթերասըն պիր արա կէօղլէրի աթէշլէնտի իսէտէ՝ պիլա թէ-
լաշ ճէվապէն— Տուր , Շանտօն , վուքուլաթլարըն իամէրի իլէ իս-
պաթընը իտէյիմտէ՝ շիմտի անլարսըն , 1851 սէնէսի Պօմանտան Բէն-
նինին Վէլինիթօն պօղազընտա նէօպէթճի պուլունտուղի էսնաաթ՝
օնուն Պայմաքամը Սթէվարթ՝ պիր խալի տէնիզ կէօրտիւ , վէ պու
անայիպաթ իսէ 1853 սէնէսի Նօրթիւմպէրլանտ քէօրֆէղինտէ , եա-
նի՝ արղէն եթմիշ ալթը տերէճէ էլլի իքի տաքըքա վէ թուլէն տօք-
սան տօքուզ տերէճէ եիրմի տաքըքատէ՝ քըշլամըշ օլան Սիր էտու-
ար Պէլլիթ թերաֆընտան տախի թաստիք օլունմուշ օլմաղլէ՝ պուն-
լարըն ըաքօրթօլարը ասլա շիւբհէ կէօթիւրիւր եէրի դալմայըպ՝ շիւբ-
հէ իտէն քիմսէտէտէ իման տէնիլէն շէյին էսէրի օլմազ :

— Շանտօն պիթէքրար— Լաքին , Պարուտանըմ՝ պու վաքաալէր
օլ քատար մուղայիրտիրլէրքի

— Տօքթօր Քլավպօնի պաղըրտը— Շանըլըրսըն , Շանտօն , եանը-
լըր : Պու վաքաալարըն իլմիյէճէ հիշ պիր միւպայինէթի եօչտուր :

— Պարուտան , ճէսարէթիմէ ավֆ պուլուրունուզ :

— Հաթերաս տէտի— Մօք եօք , Տօքթօր , սէօյլէ :

— Շիմտի , Շանտօն , սէն շուրասընը տինլէ : Լվվէլա ճաղրաֆիա
թէճրիւպէլէրինտէն վէ քիւրրէ խաթլարընըն իլմիյէ քրաաթլարըն :

տան միւսթէպան օլտուղի վէլհիլէ քիւրրէի արդըն էն սօղուք աէ-
րէճէսի քուլթպտա օլմայըպ՝ քիւրրէնին մըքնաթըա խաթթը կիպի
քուլթպտան չօք տէրէճէլէրտէ ուզաքլըղը վարտըր , շէօյլէքի՝ Պրէվս-
թէրին վէ Պէրդամըն վէ տահա սայիր չօք էհլի հիքմէթլէրին հիսա-
պընճա՝ պիղիմ՛նիմ քիւրրէաէ իքի թանէ սօղուք քուլթպարը օլուպ՝
պիրիսի Ս.սիանըն չըմալի արդընըն եթմիշ տօքուզ տերէճէ օթուզ
տաքըքա վէ շարքի թուլինին եիւզ եիրմի՝ տէրէճէսինաէ , վէ տի-
կէրի իսէ՝ Ս.մէրիքանըն չըմալի արդընըն եթմիշ սէքիզ տերէճէ վէ
դարպի թուլինին տօքսան եէտի տէրէճէսինաէ օլաճաքտըր : Իշթէ
պիզ պու իքիննիտէյիզ , վէ նասըլքի շիմտի կէօրիւյօրտուն , Շանտօն ,
իշթէ պու սօղուք քուլթպու՝ Պուլթպը Շըմալտէն թամօն իքի տերէճէ
աշաղըյա թէսատիւֆ իտէյօր : Հայաէ օնուտա պրաքալըմ՝ շիմտի
սանա սօրարըմ , եազըն՝ ալթմըշ ալթը տերէճէտէ , եանի՝ Պաֆէն
պօղազընըն ճէնուպինտէ՝ պուլտան խալի տէնիզ պուլունտուղի հալ-
տէ՝ նէ՞ իչիւն Պուլթպտա պուլունմայաճաք :

— Ճօնսօն ճէվապէն— Պաք պու սէօղէ տէյէճէք եօքտուր ! Ալիմ
Սլլահ , Տօքթօր , աաթթա պիր կէմիճի կիպի իշի նաք ու հիքեայէ
էտէյօրտուն :

— Ճամն Վալ տէտի— Պու շէյ պիր ազ միւմքին կէօրիւնիւյօր :

— Շանտօն՝ Ինատընտա քալի աուրուպ տէտի— Պունլար թէքմիլէն
զանն վէ քըյաս վէ մալիհիլէա նէվինտէն միւպահէսէլէրտիր :

— Հաթերաս ճէվապէն— Բէք ալեա , Շանտօն , շու իքի հալիտէ
կէօղիւմիւզէ ալալըմ , եանի՝ տէնիզ պուլլարտան հա խալի օլմուշ
հա օլմամըշ , նիհայէթ պիղի քուլթպա քատար կիթմէքտէն հիշ պիր
շէյ մէն իտէմէզ եա՝ : Էկէր տէնիզ պուլլարտան խալի իսէ՝ Տօրվար պիղի
դահմէթսիզճէ օրայա քատար կէօթիւրէճէք , վէ շայէտ տօնմուշ իսէ՝
քըզաքլարըմըզ վար : Հէր հալտէ կիտիլէմէզ տէյէմէզսին եա՝ : Պրի-
քիմիզ իլէ սէքսէն իւշիւնճիւ տերէճէյի թուլթաուքտան սօնրա՝ Պուլթ-
պա եթթիշմէյէ անճաքտա 600 միլ , եանի՝ 278 պահրիյէ միլ մէ-
սաֆէմիզ քալըր :

— Տօքթօր աճէլէ աճէլէ— Հէմտէ Սլէքօիս Մարքօֆ իսմինտէ պիր
Պազաք՝ քէլլէրին շէքտիյի քըզաքլար իլէ Բուսիա մէմալիքինին չը-
մալի էթրաֆընտաքի պուլ տէնիզլէրի կէղէրէք՝ եիրմի տէօրթ կիւ-
նիւն իչինտէ սէքիզ եիւզ միլ մէսաֆէ դաթ էթմիշ օլտուղի խապաթ-
լը իքէն՝ պու ալթը եիւզ միլին նէ՞սի օլուր :

— Հաթերաս տէֆա— Իշիտիյօրմու՛սուն , Շանտօն , Ինկիլիզլէր՝
պիր Պազաքտան աշաղըմը՝ քալաճաքլար , սէօյլէ՝ պանա :

— Աթէշի Տօքթօր պաղըրաը—Նէ՞ իչիւն քալաճաքլար . . .

— Բէյիսի թայիֆէ պերիտէն—Էօյլէ եա :

— Պարուտան սօրտու—Բէք էյի , Եանտօն , շիմտի նէ՞ տէրսին :

— Եանտօն եինէ սօղուքճա ճէվապ վէրտի—Պարուտանըմ , պէն իլք լաքըրտըմը թէքրարլարըմ , եանի՛ պէնտէն իթաաթ էթմէքաիր :

— Հաթէրաս տէտի—Բէք էյի , շիմտիքի հալիմիղէ պաքալըմ : Պու կիւնտէն պուզլարա թութուլտուղիմիղ ճիհէթլէ՛ պու սէնէ Սմիթ պօղազընա չըքաճազըմըզը միւսքինսիղ կէօրիւյօրում : Իքթիզա Իտէն շէյի պիր տէֆա կէօղիւմիւղիւն էօնիւնէ գօյալըմ :

1859 սէնէսի Պահրիյէ Նէղարէթի թերաֆընտան նէշը ու իւան օլունան էն մէնշար խարիթալարտան պիրիսինի՛ Հաթէրաս մասանըն իւղէրինէ աչըպ եայաը :

— Աէ ըլիֆէքասընա խիթապէն -Տիճա իտէրիմ , կէլին պերապէրճէ պաքալըմ : Պաքընըզ , էկէր Սմիթ պօղազը քաքալը իսէ՛ Պաֆէն տէնիղինին դարպ ճիհէթլինտէ օլան Լանքասթըր պօղազը քաքալը տէյիլտիր : Պանա սօրար իսէնիզ , շիմտի պու պօղազտան Պարթօվ պօղազընա քատար չըքըպ՛ օրատան Պիշէյ ատասընա քատար կիթմէլիյիզ : Պու եօլու եէլքէն կէմիլէրի եիւզ տէֆա տօլաչըր օլտուքլարը հալտէ՛ պու չարքը կէմի իլէ պիզէ հիշ պիր շէյ տէմէք տէյիլտիր : Պիշէյ ատասընը թութտուքտան սօնրա՛ Վէլինկթօն պօղազընտան չըմալէ տօղու իլէրլէյիպ՛ Վէլինկթօն պօղազընըն Պրալիչա պօղազը իլէ պիրլէշտիյի , եանի՛ խալի տէնիղին կէօրիւնտիւլիւ մահալէ քատար չըքարըզ : Պու կիւն տահա մայիսին եիրմիսի օլուպ՛ պիր այա քատար էկէր իշիմիզ բասթ կիտէր իսէ՛ տէտիլիմ տէրէճէյէ եէթիլիպ՛ օրատան արթըք Պութպէ եէօրիւրիւզ : Պունա նէ՞ տէրսինիզ , էֆէնտիլէր :

— Ճօնսօն ճէվապէն—Էօյլէ եա , պէնճէ տալիսի պունտան պաչկա եօլումուզ եօքտուր :

— Հա տէմէքքի պիղտէ պու եօլու թութաճազըզ : Էօյլէ իսէ եարըն հէման կիթմէլիյիզ : Պու կիւն բազար օլտուղի ճիհէթլէ իսթիւրահաթ իտիլսին :—Սէն , Եանտօն , արքքաթ էթքի՛ Թէվրաթ քրատթը եօլու իլէ իճրա օլունսուն , զիրա պու ային վաղիֆէլէրինին թայիֆէլէրէ պէօյիւք նիւֆուզ ու հայսիյէթի մէնաֆիլի տէրքեարտըր , հէմտէ պիր կէմիճի քէնտի թէքմիլ էմիլիյէթիին Ճէնապը Հաքկա վէրմէլիտիր :

— Եանտօն «բէք էյի , Պարուտանըմ» տէյերէք՛ Պայմաքամ վէ Բէյիսի թայիֆէ իլէ պերապէր տըչարը չըքարլար :

— Հաթէրաս՝ Եանտօնու կէօթէրէրէք տէտի—Տօքթօր , պաքընտար շու քըրչայմըչ աատէմէ , մաղրուրիյէթի սէպէպի իլէ պէօյլէ կէրիքալըչ : Սրթըք պու աատէմէ կիւվէնէճէք եէրիմ գալմատը :

Էրթէսի կիւնիւ էրքէնտէն Պարուտան տէնիղէ պիր քայըք ինտիլիպ՛ դութրու իքի եիւզ եարտա՛ օլան շու պուլունտուքլարը հավուզուն էթրաֆընաաքի պուզ տաղարը քէշֆ իթմէյէ կիթտի , վէ ֆարք էթտիքի՛ աղըր տավրանըլարքտա պուզլար գալընչաչըպ հավուզ տահա զիյատէ քիւլիւլէճէք : Մնուն իչիւն տէրաքապ պիր տէլիք աչըպ՛ կէմիլի քուրթարմայըքի՛ կէմի պու տաղարըն ալթընտա էղիլմէսին : Ճօն Հաթէրասըն պու խուսուտա իճրա էթտիլի թէտպիրլէրտէն՝ քէնտիսինին ֆէթանէթլի պիր քիմսէ օլտուղի կէօրիւլալ :

Էվվէլա պիր պուզ տաղըն իւղէրինէ պիր նէլտիպան օյտուրուպ թէրէսինէ քատար չըքտը , վէ օրատան քէշֆ էթտիքի՛ դարպըն ճէնուպինէ տօղրու պիր եօլ աչըլմասը քօլայ օլաճաք : Քէնտի էմրլէրի միւճիպինճէ օլ թերաֆտաքի տաղըն թա օրթասընա քատար պիր լաղըմ՛ օյուլտու , վէ պէօյիւք սիւրաաթլէ իլլէնիլիպ՛ հէման բազար իրթէսի կիւնիւ պու լաղըմ իշի թէքմիլ օլտու :

Սէքիզ օն լիպրա պարութլա աթըլան ուզուն քուլլէլէրէ՛ Հաթէրաս կիւվէնէմէտի , զիրա պէօյլէ ճէսիմ տաղարա օնլար նէ՞ եաքապիլիլէր : Պու քուլլէլէր եալընըզ պուզ օլալարը քըրմադա եարար իտիլէր : Մնուն իչիւն պու լաղըմըն իչինէ պին լիպրա պարութ տօլտուրուպ՛ ֆըրլատաճազը տօղրուլուղու էյիճէ հիսապ էթտի : Պու լաղըմըն իչինտէ պարութուն օլտուղի մահալտէն՝ տըչարըյա քատար՝ իւղէրի լաստիք քաքըլ ուզուն պիր ֆիթիլ քօնուլարաք՛ իչէրտէն տըչարըյա քատար օլան տէլիյէ պէօյիւք պուզ բարչալարը վէ քար սըքըչտըրըլըպ՛ կէճէնին այազը պաստըզը կիպի՛ քայատան սէրթ պիր շէյ օլաճաք իտի : Ֆիլհաքըքա հէվա՛ կիւն տօղու ըիւզկեարը իլէ սէրթլէչիպ օն իքի տէրէճէյէ էնտի :

Էրթէսի կիւն սաաթ պիրտէ՛ Ֆօրվար իպիմինի տօլտուրուպ՛ լաղըմըն բաթլամասընտա՛ պիր ուֆաք տէլիք պուլուր պուլմազ սիվիլմէյէ հաղըր հալտէ տուրուր իտի : Լաղըմը աթէչլէմէք խըզմէթի՛ Ճօնսօնա իհալէ օլունուպ՛ ֆիթիլ շէօլլէ հիսապ օլունմուչ իտիքի՛ աթէչ վէրիլտիքտէն թամ եարըմ սաաթ սօնրա պարութ աթէչ ալաճաք վէ Ճօնսօն աթէչի վէրէրէք՛ կէմիլիլէ եէթիլմէյէ վաքթը օլաճադ օլտուղինտէն՝ թըպիլը Հաթէրասըն էմրի իւզրէ խըզմէթիին իֆա իտիւպ օն տաքիքէ սօնրա կէմիտէ քէնտի եէրինէ կէլմիլ իտի :

Թայիֆէնին ճիւլմէսի կէօլլէրթէ իւղէրինտէ օլուպ՛ քար քէ-

սիւմիշ վէ հէվա պէրաք վէ ֆէնա պիր քուրու սօղուք օլտուղի վէ Հաթերաս քէնտի քարուտան մէվքիւնտէ վէ Շանտօն իլէ Տօքթօր եանընտա օլուպ՝ հէքսի այաքտա տուրտուղլարը հալտէ՝ սաաթը իւղէրին յէ տաքըքալէրի սայմաքտէ իտի :

Սա՛աթ իքիյի օթուղ պէշ տաքըքա կէշէրէք՝ տէրինտէն պիր բաթըրաղտըր քօբտու , լաքին ումուլտուղի քատար օլմատը , Պու սըրա տաղլար աբանսըղ հիյէթի տէյիշտիրիպ՝ թըպիը պիր զէլզէլէ օլմուշ կիպի եէրլէրինտէն օյնայարաք՝ պիր քօյու վէ պէյազ աիւմանտըր կէօյէ տօղրու տիքիլտիքտէ՝ տաղըն պէօյրիւնտէն պիր թաքըմ պէօյիւք տէլիքլէր աչըլըպ՝ իւսթ թէրաֆը բարչա բարչա թա Ֆօրվարըն եանընա քատար տէօքիւլտիւ :



Լաքին պու կէշիտ թէքմիլ աչըլամատը , զիրա ճէսիմ պուղ բարչալարը՝ եաքըն տաղլարըն իւղէրինէ քէմէրվարի սաբլանըպ՝ հէվատա սարքարաք՝ հէման ուչաճաք վէ կէշիտի քաբայաճաք տէյուքօրքուլմաքտէ իտի :

- Հաթերաս չու հալէ պիր կէօղ աթըպ՝ պաղըրտը Վօլսթըն՝ . . .
- Սիլահճը քօշտու :
- Լէպպէյ , Գարուտանըմ :
- Չապուք պաչաաքի թօբու իւչ քաթ տօլտուր , վէ բէք սըքք թէպ :
- Տօքթօր պէրիտէն սօրտու—Նէ՛ . . . քուլլէ իլէ պու տաղը տէօյէճէքմիլիլ :
- Հաթերաս տէտի—Խայըր՝ ֆայտէ իթմէղ . . . Բուլլէ իքթիկա տէյիլ : — Վօլսթըն , եալընըղ իւչ քաթ պարութ տօլտուր . . . չապուք օլ :
- Պիր քաչ տաքըքա սօնրա՝ թօբ տօլմուշ իտի :
- Շանտօն տիլէրի արասընտան ուսուլ իլէ—Ս.ճէպա քուլլէսիղ նէ՛ եաբաճաք . . .

- Տօքթօր ճէվապէն—Շիմտի կէօրիւրիւղ :
- Վօլսթըն պաղըրտը—Հաղըրըղ , Գարուտանըմ՝ . . .
- Հաթերաս—« Բէք էյի » տէիպ՝ սօնրա Մաքիսիսթէ խիթապէն—Տըզգաթ էթ . . . Չարգը իլէրիյէ պիր քաչ չէվիլր՝ :

Պրունթօն՝ իսիմի վէրիպ՝ չարգ տէօնմէյէ պաչլատը , վէ Ֆօրվար՝ պու հէվապա աթըլան աաղա պիր աղ եանաչտը :

- Գարուտան՝ սիլահճըյա պաղըրտը—Թա կէշիտէ նըչան ալ հա՛ :
- Պու էմրլէր իւղէրինէ՝ պրիգ՝ աաղա եիւղ մէթրօ դատար եազըն գալմըչ օլմաղլէ՝ Գարուտան պաղըրտը :
- Աթէշ !!!

Պու էմր վէրիլիւր վէրիլմէղ՝ աէհէթիլի պիր կիւրիւթիւտիւր գօբտու , վէ հէվանըն սարսըլմատը իլէ՝ պուղ բարչալարը եէրլէրինտէն օյնայըպ՝ տէնիղէ տէօքիւլէրէք՝ հէման իլէ խիթամ վէրիլտի :

- Հաթերաս պաղըրտը—Պրունթօն , թէքմիլ իսիմ՝ : — Ճօնսօն , տիւմէնի տօղրու կէշիտէ՛ . . .

Ճօնսօն տիւմէնտէ իտի : Պրիգ չարգըն գուվվէթի իլէ՝ քէօբիւրմիւշ տաղալարը չիյնէյէրէք՝ տօղրու աչըլան կէշիտին իլինէ կիրտի , վէ պու իշ թէմամտա վաղթընտա իճրա օլունմուշ իտի , զիրա Ֆօրվար տըչարը չըգար չըգմաղ կէշիտ տէրհալ դաբանտը :

Պու էսնատէ քեաֆֆէսինին եիւրէքլէրի չարքմաղտէ օլուպ՝ եալընըղ Գարուտանըն եիւրէյի աթմաղ իտի : Հաթտա թայիֆէլէր չու մանօվրայա թէհայիւրտէ գալարաք՝ քէնտիլէրինի զապթ իտէմէիպ՝ քեաֆֆէսի պիրտէն պաղըրչարը :

« Աչգ օլսու՛ն . . . Գարուտանըմըղ Ճօն Հաթերաս՝ . . . Պին եաչա՛ . . .

ՕՆ ՏԵՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ՊԱՊ

Փրանգլինին թահարրիյաթը իչիւն իճրա իտիլէն սէյահաթ Մայիսին 23 իւնճիւ չարչէնպիհ կիւնիւ՝ Ֆօրվար՝ քէնտի իսիմի սայէսինտէ պուղ օվալարըն վէ պուղ տաղլարըն էթրաֆընը տօլաչարադ՝ մահիրանէ քէնտի չու թէհիքիլի սէյահաթընա թէքրաք պաչլամըչ իտի : Խսլիմ գուվվէթի իսէ պու անէ տէկին Գուլթապ տէնիղլէրինէ իլէյէն կէմիլէրտէ ասլա կէօրիւլմէմիլ իտի : Ֆօրվար՝ պու չալգանան գայալարըն օրթասընտա օյնաչըյօր , վէ հաթտա պիր աթ՝ ուսթա սէյիսին ալթընտա նէ ուսթալըքա եէօրիւր իսէ՝ օնուն կիպի Ֆօրվարտա՝ Գարուտանըն էմրլէրինէ թէքմիլէն իթաաթ իթմէքտէ իտի :

Հէվա ըորնմաքտէ օլուպ՝ թէրմամէթրօ՝ սապահայըն ստաթ օն իքիտէ՝ եիրմի ալթը վէ ախչամըն ստաթ օն իքիսինտէ՝ եիրմի սօքուզ վէ եարը կէճէլէյն՝ եիրմի պէշ տերէճէ կէօսթերտի, Հաֆիֆ-ճէ լօտօս էամէքտէ իտի:

Բէնճէնպիհ կիւնիւ թապահըն ստաթ սօգուզունա սօղրու՝ Յօրվար՝ Ամէրիգա գըլըսընտա վագի Լանգասթըր պօղազընտա՝ Բօսսէ-սիօն քէօրֆէզի էօնիւնէ կէլտի, վէ չօգ կէչմէյիպ Պիւրնէյ պուրնու կէօրիւլտիւ: Պիր գաչ էսկիմօլուար կէմիյէ սօղրու կէլտիլէր իսէտէ՝ Հաթերաս պունլարը պէքլէմէք իչիւն վագթընը գայ էթմէտի:

Լիվէրբուլ պուրնու իւզերինէ պագան Պիյամ Մարթէն Թէ-բէլէրի՝ սօլտա գալըպ ախչամ իւսթիւ տիւման իլէ նիհան օլտուլար, վէ պու տիւման սէպէպի իլէ՝ ուճուճուն ալչագ օլմասընտան՝ քէնար-տաքի պուզլար իլէ գարըչան Հէյ պուրնուճուն խարիթասը ալընա-մատը, պու խուսսուս իսէ՝ Գուլթպի տէնիլլէրտէ խարիթա ալմաքլըզա չօգ տէֆա միւշքիլաթ վէրիը օլտուղի տէլալէթի իլէ նիւմայանտըր:

Պուրատէ եաղլը պալըքճիկէր վէ էօրտէքլէր վէ պէյաղ մար-թիլէր բէք չօգ կէօրիւլտիւ: Երթիֆա վասըթասը իլէ իտիլէն րա-սատտա՝ արզէն եէթմիշ տէօրթ տերէճէ պիր տագիգէ վէ Թուլէն եէթմիշ եէտի տերէճէ օն պէշ տագըզատէ պուլուճտուքլարը կէօ-րիւլտիւ:

Գաթերին վէ Լչիզապէթ նաման իքի տաղլար քէնտի գարը թէրէլէրինի պուլուլթլարա գատար եիւքսէլտիլէր իտի:

Ճոււմա՝ կիւնիւ սապահըն ստաթ օն իքիսինտէ՝ Վարէնտէր պուրնու պօղազըն սաղ թէրաֆընտա՝ վէ կէմիճիլէրին զիյատէ դար-պա վօւրտուքլարընտան տօլայը՝ էյիճէ Թահարրի օլունմամը օլան Ատմիրաթլի Ինլէթ պօղազը սօլ թէրաֆընտա պրագըլըպ իլէրիյէ կէ-չիլտի: Պու սըրատէ տէնիլ էրէյիճէ սերթ օլուպ՝ տալկալար կէօվէր-թէյէ օղրայարաք պիր չօգ պուզ բարչալարը եըլտըլար: Շըմալ գը-լըսընըն գարա ճիհէթի՝ կիւնէչին գըլասը իլէ կէօզլէրի գամաշտըրան պէօյիւք պուզ բարչալարընտան տօլայը թօհաֆ թօհաֆ հիյէթլէր կէօսթերի իտի:

Վէլինկիթ օն պօղազընըն աղզընտա վագի Պիշէյ տտասընա պիր ան էվվէլ եէթիշմէք իչիւն Շըմալ Թօքրաղլարընըն պօյունա կիթմէք իսթէր իտի իսէտէ՝ նէ չարէ պէօյիւք պիր պուզ բարչասը սէպէպի իլէ ճէնաւ պէլտիլէրինի տօլաշմաղա մէճպուր օլտու:

Իշթէ պու սէպէպէ մէպնի իտիքի՝ մայիսին 26 ընճը կիւնիւ գարլը վէ տիւմանը պիր հէվանըն օրթասընտա՝ Յօրվար՝ Թա Յօրգ

պուրնուճուն էօնիւնաէ պուլուճտու, վէ հաթտա բէք եիւքսէք վէ ուճու սիվրի պիր տաղ օլմամըշ օլսա իտի, Ֆէրգ օլունամայաճագ իտի: Հէվա եիւքսէլէրէք կիւնէշ՝ էօյլէնէ սօղրու պիր աղ քէնտինի կէօսթերիպ՝ լայըլը պիր րասատ իճրասընա միւսաատէ էթտի, եա-նի՝ արզէն եէթմիշ տէօրթ տերէճէ տէօրթ տագըզա՝ վէ Թուլէն սէքսէն տէօրթ տերէճէ եիրմի իւշ տագըզա օլտուղի անլաշըլար: Տէ-մէքքի՝ շիմտի Յօրվար՝ Լանգասթըր պօղազընըն ուճունա կէլմիշիտի:

Հաթերաս քէնտի խարիթասընտա՝ թուլթմուշ վէ Թուլթաճագ-լարը եօլու Տօքթօրա կէօսթերի իտի, վէ պրիզին շիմտի պուլուճտու-ղի մէվգի շայանը տըղգաթ պիր մէվգի օլմաղլէ՝ Տօքթօրա տէտի:

— Պիր աղ տահա Շըմալտէ պուլուճմաք իսթէրիտիմ՝ ամմա նէ՝ ֆայտէ միւմքին օլմատը, պագըն շիմտիքի հալտէ Թամ պուլուճ-տուղիմիզ մէվգիլէ:

Գաբուտան՝ խարիթասընտա Յօրգ պուրնուճուն պիր աղ իլէ-րիսինի կէօսթերաի:

— Պաքըն չուրայա . . . Թէքմիլ ըիւզլիւարլարա ալըգ վէ տէօրթ պօղազլարըն, եանի՝ Լանգասթըր, Պարրօվ, Վէլինկիթ օն վէ Ռէճէնթ պօղազլարընըն գալուշտուգլարը տէօրթ եօլ աղզընտա պուլուճտու-ղիմիզ հալտէ՝ իշթէ պու տէնիլլէրէ իչլէյէն թէքմիլ կէմիճիլէրին հասպ էլ իճապ կէլմիշ օլտուգլարը պիր նօգթատըր:

— Տօքթօր ճէվապէն—էօյլէ իսէ օնլար իչիւն բէք պէլալը շէյիմիշ, զիրա սէօլլէտիլինիլ կիպի սահիհ սահիհ պիր տէօրթ եօլ աղզը օլուպ՝ տէօրթ ճատտէնին ուճուտա պուրայա չըղըյօր, վէ հէմաէ կիտիլմէսի լաղըմ կէլէն եօլու կէօսթէրէճէք պիր իշարէթ կէօրէմէյօրում: Աճէ-պա Բարրիլէր վէ Բօլսար վէ Յրանգլինլէր նասըլ՝ եաբտըլար:

— Տօքթօր, օնլար պիր շէյ եաբմատըլար ամմա իշ էօյլէ կէօսթեր-տի, զիրա մախտուս պիր եօլ թուլթուպ կիթմէտիլէր, շէօյլէքի՝ պա-ղըսընա պու Պարրօվ պօղազը գաբալը օլուպ՝ էրթէսի սէնէ պիր տի-կէրինէ ալըլըր, վէ պագըսընըն տախի կէմիսի աղընթըյա Թուլթու-լուպ՝ Ռէճէնթ պօղազընա սօղրու սիւրիւքլէնի իտի: Իշթէ պու գատար թէճրիւպէլլէր՝ պու տօլաշըգ տէնիլլէրին նէ՝ օլտուղինի հէր քէս անլատը:

— Տօքթօր խարիթայա նազար իտէրէք տէտի—Ամմա աճայիպ մէմ-լէքէթ հա՝ . . . Բեաֆֆէսի եէքտիկէրինտէն ալչագլը եիւքսէքլի՝ վէ այրըմըր բարչա բարչա վէ բապըթասըլ վէ նիզամսըլ եէրլէր իմիշ . . . Կէօրիւնիւշէ նէզարէն՝ Գուլթպը Շըմալի գըթալարընըն պէօյլէ բար-չա բարչա օլմասը՝ հէր հալտէ եանաշմաղլըլը մէն իթմէք իչիւն

մախտուէն եարըմը կնկելէր օլմայը : Օ պիր Գութպտա՝ Հօրն վէ
 Իւմիտ պուրունլարը վէ Հինտ նիմճէզիրէսի կիպի տիւզլիւն վէ նի-
 զամը մահալլէր] պուլունմալլէ սէյահաթ նէ՝ դատար զօլայտըր :
 Աճէպա խաթթը իսթիվանըն զիյատէ սիւրաաթլը տէվրինտէն տօ-
 լայըմը արըքի պու եքի Գութպար իւք վարըթլարտա սեւալ , եանի՝
 ազար շէյ օլմալլէ՝ օ դատար շապուգ աէվրի օլմաաղընտան հէքսի
 պիր եէրէ թօբլանմամըտըր :

— Լօյլէ օլմայը , զիրա տիւնեատէ պաղը շէյլէր վարտըքի՝ սե-
 պէպսիզ օլմայըպ՝ հաթտա պու սէպէպլէրի ձէնապր Ալլահ՝ ալլիմ-
 լէրին պուլմասընա միւսաատէ էթմիշտիք : Տօգթօր , սէն իշինէ պագ
 վէ սէօյլէ :

— Տօգթօր՝ եաղմուրլուզուհուն պաշըղընը էրիճէ պիւրիւնէրէք տէ-
 տի—Ահ Գաբուտանըմ , սէօյլէմէսի այըպ օլաճագ իսէտէ՝ ըիւզլեար
 նէ՝ սէրթէսիօր :

— Էվվէթ , բօյրազ գուտուրույօր , վէ հաթտա պիզի եօլումուզ-
 տան այըրըյօր :

— Լյի ամմա պու պուզարը ճէնուպէ ոիւրիւպ՝ եօլու աչմալը իտի :

— Էվվէթ , Տօգթօր , եաբմալը իտի , լաքին ըիւզլեար տայիմա ի-
 ճապ իտէն շէյի եաբմալ , Պագ հէլէ շու պուզ՝ կէշիլէմէյէճէգ կիպի
 կէօրիւնմէքաէ իսէտէ Արիֆֆիթ առա ըն՝ եէթիլայ՝ սօնրա Վէ-
 լինկթօն պօղաղընա Վուրմաքսըզ Տէն պօղաղընը թութմազ իշիւն
 Փօրնվալիս առասընըն էթրաֆընը տօլաչմաղը պիր թէճրիւպէ իտէ-
 ճէյիզ : Պունունյա պէրապէր քէօմիւր զախիրէմի եաբմաք զըմնընտա
 մութլազա Պիշէյ առասընտ օղրամալըլըմ :

— Տօգթօր թաաճիւպ իտէրէք սօրտու— Նասըլ . . .

— Լօյլէ եա , շիւնքի Պահրիյէ Նէզարէթի էմրի իլէ իլէրիտէ իտի-
 լէճէք սէյահաթլար իշիւն պու առատա պէօյիւք զախիրէ անպարլէ-
 րի օլաճագտըր , վէ հէր նէ դատար Գաբուտան Մագ Գլէնթօգ
 1859՝ սէնէսի պիր ազ շէյ ալմըշ իսէտէ՝ մութլա գա պիզէ եէթէրիք
 դատար շէյ տահա պրագմըշտըր :

— Տօգթօր տէտի—Մահիհ հա , պու սէմթլէր թէմամ օն պէշ սէնէ
 պիր տիւզիյէ արանըլըպ եօգլանըլտը , վէ Ֆրանգլինին թէլէֆ օլտու-
 դինէ տայիր պիր շօգ իսպաթլէր պուլունտու իսէտէ՝ պու տէնիզ-
 լէրաէ ելինէ պէշ ալթը սէֆինէ պուլունտուրուլտու , հաթտա էկէր
 եանըլմայօր իսէմ՝ շու խարիթատէրի տէօրթ եօլ ազղընտա կէօրիւ-
 լէն Արիֆֆիթ առասը թէքմիլ կէմիճիլէրին սէօգ պիւրլէք մահալի
 օլմուշտուր :

— Սահիհալը , Տօգթօր , վէ հէմաէ Ֆրանգլինին պու էսէֆլի սէ-
 յահաթը սէպէպի իլէտիրքի՝ պիզ պու սէմթլէրի թանըմըշտըր :

— Թամուրը , Գաբուտանըմ , զիրա 1845 սէնէսինտէն պէրու սէյա-
 հաթլար բէք շօղալմըշտըր , վէ թա 1848 սէնէսինտէ իտիքի՝ Ֆրանգ-
 լինին կրէպիւս վէ Թէրրօր նամիքի կէմիլէրինին նիհան օլմաւընտան
 տօլայը մէ տպուր պիյատէ արթաը : Իշթէ օլ վագըթ պու Պահրիյէ
 Գօմանտանընըն ել ի միյ եաչընտա իսթիյար տօթու պան Տօգթօր



Ռիչարտսօնուն հէման Վանատայա գօշուպ՝ օրատան Գօբէրմին շա-
 յընտան Գութպ տէնիզինէ գատար շըգաղը կէօրիւմիւշ օլտուղի
 կիպի՝ պիր թէրաֆտանտա Անթրըրիզ վէ Լնվիսթիկաթօր սէֆինէ-
 լէրինին գօմանտանը օլան ճամս Բօս 1848 սէնէսի Լուբէրնավիքտէն
 հարաքիթլէ՝ շիմտի պիզիմ պուլունտուղիմիզ Եօրգ պուրնունա կէլէ-
 րէք՝ հէր կիւն տէնիզէ քէնտի ահվալինէ տայիր էվրագլա տօլու պի-

րէր Փրչը աթըպ՝ աիւմանլը հէվատէ թօք աթար, վէ կէճէլէրի ֆի-
 շէնքլէր վէ մաշալալէր եադարաք՝ տայիմա եարըմ եէլքէն իւզէրինտէ
 հազըր պուլունուպ՝ 1848 տէն 1849 սէնէսինէ գատար Աթօթ լի-
 մանընտա գըլար, նիհայէթ օրատէ պիր չօգ պէյազ թիւքի թու-
 թուպ՝ քէնտի հալինի վէ եանընտա պուլունան գախիրէսինի օնլարըն
 պոյնունա տաքաղըր պագըր թասմալարըն իւզէրինէ օյտուրարաք՝
 հէր թէրաֆա սալը վէրտիքսէն սօնրա՝ իթէսի սէնէնին իլք պահա-
 ընտա գըզագլարլա Նօրթ Սօմէրսէթ գըլըլարընը արաշտըրըր իքէն
 էօյլէ թէհլիքէլէր վէ էօյլէ մէշագգաթլարա թէսատիւֆ էթատիքի՝
 աաէմլէրինին հէման քեաֆֆէսի խասթէ վէ սադաթ օլուպ՝ էլ հասըլ
 դայպ օլան սէյահաթա գավուշմաք իւզըրէ իգթիզա իտէն քեաղըտա-
 ըր եազըպ՝ պագըր պօրուլար աէրունինէ գաբայարաք՝ էօթէտէ պէ-
 րիտէ տիքմիշ օյտուգի իշարէթլէր իչինէ վազ իյլէտի : Բօս՝ պու թա-
 հարրիյաթլա մէշգուլ իքէն՝ օնուն գայմագամը Մագ Գլիւր տախի
 պէյհուտէ Պարթուլ պօղաղընըն շըմալ ճիհէթլէրինի արաշտըրտը : Հա,
 Գաբուտանըմ, շուրասըտա իշարա շայանտըրքի՝ ձամս Բօսուն մայէ-
 թինտէ իքի զապըթանը վար իտիքի՝ սօնրատան իքիսիտէ նամտար
 քիմսէլէր օլտուլար, շէօյլէքի պիրիսի Մագ Գլէնթօգ իտիքի՝ Ֆրանդ-
 լինին էսէրլէրինի պուլտու :

— Հա, պու կիւնքի կիւն իքիսիտէ նամլը վէ ճէտուր Գաբուտան-
 լար օլուպ՝ իքիսիտէ ճէտուր Ինկիլիզլէրտիքի : Նէ իսէ, Տօգթօր, սէն
 շու հիքեայէնի տէվամէթ պադալըմ՝ մատէմքի օլ գատար էլի թա-
 նըյօրսուն, հէմտէ պէօյլէ շէճաթլը թէշէպպիւսլէրին հիքեայէսինի
 տիւլէմէքտէն տայիմա պիր շէյ իսթիֆատէ օլունուր :

— Ալէլիմ շու ձամս Բօսուն հիքեայէսինէ : Պու քիմսէ՝ զարպտա
 օլան Մէլվիլ տատարըն թուլթմազա չալըշար իսէտէ՝ ազ գալտը քէն-
 տի կէմիլէրինի թէլէֆ իտէճէք իտի : Նասըլ իսէ օրատա պուզա
 թուլթուլուպ՝ իսթէր իսթէմէզ Պաֆէն տէնիղինէ սիւրիւքլէնտի :

— Հաթերաս գաշլէրինի տիւրէրէք — Նէ սիւրիւքլէնտիմի . . . շէճ-
 տէ իսթէր իսթէմէզ հէ . . .

— Տօքթօր ճէվապէն — Էվվէթ, չիւնքի հիշ պիր շէյ պուլամամըշ ի-
 տի, վէ 1850 սէնէսինտէն իթիպարէն Ինկիլիզ կէմիլէրի պու տէնիղլէրի
 տօլաշմագտան կէրի տուրմատըլար, հաթտա պու Երէպիւս վէ Թէրթօր
 կէմիլէրինին թայիֆէլէրինի պուլաճագ քիմսէյէ երիմի պին լիրա
 միւքեաֆաթ վատ օլունտու : Պու սըրատէ, շէրալտ վէ Բլօվէր կէ-
 միլէրինին գօմանտանլարը Բէլլէթ վէ Մօօր նամ Գաբուտանլար 1848
 սէնէսինտէն պէրու Պէհրէնք պօղաղընտան կէշմէյէ չալըշմագտէ իտի-

լէր : Հա, շուրասընտա սէօյլէյիմքի 1850 վէ 1851 սէնէլէրի Գաբուտան
 Օսթէն՝ Գօրնվալիս տատարնտա գըշլալըպ՝ Գաբուտան Բէննի՝ քէն-
 տի Ասիսթանս վէ Բէզօլիւ կէմիլէրի իլէ Վէլինկթօն պօղաղընը ա-
 րաշտըրտը, վէ Գուլթալ Մըքնաթըսիյէնին գահրէմանը օլան իխթի-
 յար ձօն Բօս՝ քէնտի Ֆէլիքս նամ Փըրգաթինի իլէ տօթունու արամա-
 գա կիտիպ՝ Բրէնս Ալպէրթ նամ պիրգ՝ Ֆրանդլինին գարըսը թէրա-
 Փընտան օլարադ իլք սէյահաթընը իճրա էթմիշար, վէ նիհայէթ
 Արիննէլ թէրաֆընտան Գաբուտան Հավընըն զիրի գօմանտարնտա
 կէօնտէրիլէն իքի Ամէրիգա կէմիլէրի՝ Վէլինկթօն պօղաղընտան տը-
 շարը սիւրիւլէրէք Լանգասթըր պօղաղընա աթըլարըլար : Իշթէ օլ
 սէնէ իտիքի՝ գաբուտան Օսթէնին Գայմագամը պուլունան Մագ
 Գլէնթօգ Եօլունու թա Մէլվիլ տատարնա վէ Տունտա պուրնունա
 եանի՝ 1819 սէնէսի Բարրինին կիթալիյէ սօն տէրէճէ խաթլարա գա-
 տար սիւրալու, վէ Ֆրանդլինին 1845 սէնէսի գըլատըղընըն իսպաթ-
 ու իշարէթլէրինի Պիշէյ տատարնտա պուլտու :

— Հաթերաս ճէվապ վէրտի — Էվվէթ, քէնտի աաէմլէրինին էն
 պախթիյարլարընտան իւշ նէֆէրի օրատա տէֆն իտիլմիշ իտի :

— Հաթերասըն սէօղիւնիւ թաւտիպ իտէրէք՝ Տօգթօր քէլամընա
 տէվամ էթտի վէ տէտի — 1851 վէ 1852 սէնէլէրինտէ՝ Բրէնս Ալպէր
 կէմիսինին իքինճի տէֆա օլարաք՝ Ֆրանսըզ գայմագամը Պէլլօ իլէ
 պիր սէյահաթ տահա եաբաղընը կէօրիւրիւզ : Մէկըիւր կէմի՝ Բը-
 րէնս Բէճէնթ պօղաղընտա վադի Պաթթի Պէյ պօղաղընտա գըլա-
 յըպ՝ Սօմմէրսէթին մաղըպ ճէնուպիսինի պիլ թահարրի՝ օրատան
 Վալքէր պուրնունա գատար թէքմիլ գըթալը քէշֆ էթտի : Պու սը-
 րատէ Ինկիլթէրրայա ալտէթ էթմիշ օլան Անթրքիզ վէ էնվէթի-
 կաթօր կէմիլէրի՝ Գօլինսօնուն վէ Մագ Գլիւրին գօմանտարնա ի-
 հալէ օլունարագ՝ Պէհրէնք պօղաղընտա կէլիպ Բէլլէթ վէ Մօօրա
 գավուշաուլար, անճաք Գօլինսօն՝ գըշը կէշիրմէք իւզըրէ Հօնկ Գօն-
 կա կէլտի իսէտէ՝ Մագ Գլիւր Եօլունու տէվամ իտիւպ՝ իւշ գըշ կէ-
 շիրտիքտէն սօնրա, եանի՝ 1851 վէ 1852 վէ 1853 սէնէլէրինտէ՝ Ֆը-
 րանդլինին հալի հագկընտա հիշ պիր մալիւմաթ ալմագսըզ մաղըր-
 պըն շըմալ կէշիտինի պուլտու : 1852 իլէ 1853 արատընտա՝ իւշ եէլ-
 քէնլի, եանի՝ Ասիսթանս վէ Բէզօլիւ վէ Նօրթ Սթար նամ կէ-
 միլէրտէն վէ Բիօննիէ վէ Էնթրէրտ նամ իքի վաբօրլարտան իպա-
 րէթ պիր սէյահաթ տահա թէրթիպ օլունուպ՝ Սիր Էտուար Պէլլէր
 Գաբուտանըն վէ Բէլլէթ նամ իքինճի Գաբուտանըն զիրի գօման-
 տալարընտա եէլքէնլէ հարաքէթ օլունտուլի կիպի՝ Սիր Էտուար՝

Վելինկիթօն պողազընը տօլաչըպ' Նօրթիւմպերլանտ պօղազընտա գըլալտարաք' օլ գըթալը թէքմիլ կէզտի, անճադ Բէլլէթ' իլէրիյէ, եանի Մէլվիլ ատասընտա վադի Պրիտթօրթա գատար եսլունա տէվաժ իտիւպ' չըմալին պու գթալարընը պիւլ մուաֆադըյէթ թահարրի իլէտի: Լաքին օլ վաքըթ « եէնի Սքօչիա գըթալարընա եագըն պուզլարըն օրթասընտա՝ իքի թանէ եիւզ իւսթիւնէ պրագըլմըչ կէմի ֆարդ օլունմուչ » տէյու Ինկիլթէրրատա պէօյիւք թէվաթուր զուհը էթտի: Տերագապ Ֆրանգլինին գարըսը թէրաֆընտան Խգապէլ նամ չարղլը քիւչիւք սէֆինէ թէտարիք իթտիրիլիպ' Գաբուտան Ինկիլթիէլտին պիլի դօմանտասընտա սէվգ օլունտու իսէտէ՝ մուճայիլէյճ Գաբուտան՝ Պաֆէն պօղազընտան սէքսէն տէրէճէտէ պուլունան Վիգթօրիա պուրնունա գատար չըգտըգտան սօնրա՝ հիչ պիր էտէր պուլամագսըլ՝ Պիչէյ ատասընա ավտէթ իլէտի: 1855 սէնէսի իպթիտալէրինտէ Ամէրիգայը Կրիննէլ քէնտի մէտարիֆի իլէ պիր սէյահաթա հազըրլանըպ' Տօգթօր Գան Գութպա եէթիչմէք աւար իքէն

— Հաթերաս հիտտէթլէնիպ պաղըրտը—Էյի ամմա, Ալլահա շիւքիւրլէր օլտունքի եարամատը, վէ սնուն եարամատըղընը պիլ եարաճաղըլ:

— Տօքթօր ճէվապէն—Պիլիրիմ, Գաբուտանըմ, պէն սէօյլէյօր իսէմ՝ մէզքիւր սէյահաթըն տախի տիկէրլէրի կիպի Ֆրանգլինի արամագ զըմնընտա օլտուղինի անլաթմաք իչիւնտիլ, պախուսուաքի պու սէյահաթընտա հիչ պիր խիւլասէսի կէօրիւլմէտի: Հա, շուրասընը ունուտույօր իտիւքի՝ պու Պիչէյ ատասընը ումումի սէյահաթլարըն սէօզ պիրիք մահալի կիպի նագար իտէրէք՝ Պահրիյէ Նէզարէթի՝ 1853 սէնէսինտէ Ֆէնիքս կէմիսինի Գաբուտան Ինկիլթիֆիէլտին գօմանտասընտա օլարագ՝ գախիրէ եիւքլէտիպ կէօնտէրմիչտիր, վէ պու Գաբուտան՝ Գայմաչամ Պէլլօ իլէ օրայա կիտէր իքէն՝ իքինճի տէֆա Ինկիլթէրրա խըզմէթինտէ քէնտի սատագաթընը կէօսթէրմէք իւզրէ օլան պու ճէսուր գապիթի դայպ էթտի: Հաթտա պու միւսիւպէթ վուզ ուաթըն թաֆսիլաթընը ձօնսօնտան ալա պիլիւրիլ, զիրա օլ կէմիտէ պէրապէր իմիչ:

— Հաթերաս ճէվապէն—Լվվէթ, պու Գայմաչամ Պէլլօ պիր ճէսուր Ֆրանսըլ իտի, վէ քէնտի իամի Ինկիլթէրրատա բէք պէօյիւք իզզէթ գազանմըչարըլ:

— Տօքթօր պիթէքրար—Օլ վաքըթ Պէլչէր իլէ կիտէն կէմիլէր եավաչ եավաչ կէրի տէօնմէյէ պաչլատըլար, ամմա քետֆֆէսի

տէյիլ հա՛, զիրա Մագ Գիւրիւն 1853 սէնէսինտէ Լնվէսթիկաթօր կէմիսինի թէրք էթտիլի կիպի՝ Սիր էտուար տախի 1854 տէ Ասիաթանս կէմիսինի պրագտը կէլտի: Պու էսնալէրտէ՝ Տօգթօր Բէ՝ Ամէրիգատէն կիտէրէք՝ եէթիչմիչ օլտուղի Բէրիւզ պօղազընտան 1854 սէնէսի թէմուզունուն 29 թարիխի մէքթուպու իլէ պէյան իթմիչ իտիքի՝ Կիյօմ Գրալըն միւսթէմիքեաթընտա պուլունան Էսկիմօլուլարըն եէտինտէ Էրէպիւս վէ Թէրրօր կէմիլէրինին պիր խայլը էչեատը վար իմիչ: Պունուն իւզէրինէ պու սէյահաթըն պաչընա կէլէն ֆէլաքէթ հազկընտա հիչ պիր շիւբհէ գալմատը, Ֆէնիքս վէ Նօրթ Սթար կէմիլէրի իլէ Գօլիսսօնուն կէմիսի տախի Ինկիլթէրրայա ավտէթ իտէրէք՝ Գութպը Շըմալ տէնիլլէրինտէ արթըգ Ինկիլիլ կէմիսի գալմատը: Հէք նէ գատար հիւքիւմէթ իւմիտինի գաթ էթտի իսէտէ՝ Ֆրանգօլինին գարըսը հալեա իւմիտ էթտիլի սէպէպլէ՝ քէնտի սէրվէթինին գալանլարընտան Ֆօգս կէմիսինի տօնատըպ՝ Գաբուտան Մագ Գլէնթօղու չըգարտը: Միւմալիլէյճ Գաբուտան 1857 տէ հարաքէթ իտիւպ՝ սիզին պիզէ կէօրիւնտիլիւնիւզ սէմթլէրտէ գըլայարագ 1858 սէնէսի աղօսթօսունուն 11 ինճի կիւնիւ Պիչէյ ատասընա տախիլ օլտուգտան սօնրա՝ իքինճի տէֆա օլարագ Պէլլօ պօղազընտա պիր տահա գըլայըպ՝ 1859 շուպաթընտա թէքրար թահարիլաթընա պաչլայարագ՝ մայիսին 6 օընտա՝ Էրէպիւս վէ Թէրրօր կէմիլէրինին ահվալինէ արթըգ հիչ շիւբհէ պրագմայան էվրազը պուլտուգտան սօնրա՝ օլ սէնէնին խիթամընա տօղրու Ինկիլթէրրայա ավտէթ իլէտի: Իչթէ օն՝ պէչ սէնէտէն պէրու շու էսէֆէնկիլ սէմթլէրտէ կէօրիւլէն վուզուաթլար պունլար օլուպ՝ Ֆօգս կէմիսինին ավտէթինտէն պէրու շու թէհիլէլի տէնիլլէրէ՝ թալիս թէճրիւպէսի իչիւն հիչ պիր կէմի չըգմատը:

— Հաթերաս տէտի—Բէքէլի ամմա՝ պիլ պու թէճրիւպէլի իտէճէլիլ:

ՕՆ ՊԵՇԻՆՃԻ ՊԱՊ

Ֆօրվարըն ձէնուպէ ւթըլմատը

Ախաժ իւսթիւ հէվա աչըլըպ՝ Սէրինկ պուրնու իլէ Շարգա վէ ձէնուպա ուզանարաք՝ Ղարպ թէրաֆընտա ալաք պիր նիմճէզիլէսի պուլունան Գլարանս պուրնու պէրագ հալտէ ֆէրգ օլունտուլար: Բէճէնթ պօղազընըն ուճունտաքի տէնիլ՝ պուլտան խալի կէօրիւնիւր իտի իսէտէ՝ մախսուսէն Ֆօրվարըն եօլունու պաղամագ իսթէրճէսինէ Լէօրօլտ լիմանընըն էօթէ թէրաֆընտա՝ կէչիլմէսի

միւմքինսիդ պիր պուզ երզընը կէօրիւմէքտէ իտի :

Հաթերասըն պունա ճանը սրդըլտը իսէտէ՝ հիշ պէլլի իթմէք- սիդ՝ օլ պօղազը քէնտի քիւշիւք թօթըլտը իլէ աշմազա նիյէթ իտէ- րէք՝ նիհայէթ մայիսին 27 ինճի բազար կիւնիւ էօյլէյին մուաֆֆադ օլուպ՝ օրտյա էէթիշտիինտէ՝ գայա կիպի սէրթ վէ գավի օլան պէօ- յիւք պուզ տաղլարա՝ միւքէմէլ սուրէթտէ տէմիր աթտը :

Պարուտան տերագապ էանընա Տօղթօրու վէ Ճօնսօնու վէ քէնտի քէլթի Տիւքիւ սլըպ պուզլարըն իւղէրինէ ֆըրայարադ գա- րայա չըգտը : Տիւք սէվինճիինտէն հօրլար սըչրար՝ վէ հէլէ Պարու- տանըն մէյտանա չըգտըրընտան պէրու պիւթիւն պիւթիւն շէն տավ- րանմագտէ իտի իսէտէ՝ թայֆէլէրտէն պաղըլարը հագկընտա , էանի- յա՝ սահիպինին սէվմէտիյի քիմսէլէր իշիւն գալպինտէքի քիւն ու դա- րաղընը ունուտամազ իտի :

Պու սըրաաէ շու լիման՝ կիւն աօղու բիւզկէարլարընըն տայիմա երղտըլարը պուզլարտան խալի օլուպ՝ գարատա բէք չօգ տաղ- յար պուլունարագ թէբէլէրինտէ գար տայիպանմագտէ իտի : Ճամս Րօսուն օրատէ ինչա իթմիշ օլտուղի խանէ վէ ֆէնէր հալէա հիյէթի սալիլէսինտէ իսէտէ՝ գախիբէսի՝ հէնուզ այաօ իգլէրի կէօրիւլէն սլը-



լար վէ թիւրիլէր թէրաֆընտան թէլէֆ օլմուշ իտի : Պունունյա պէ- րապէր պուրայա ինսան էլի սօղունմամը տէնիլէմէզ իտի , զիրա պօղաղըն քէնարընտա պիր գաշ էսիլմուլու քօւլիպէսի կէօրիւնիւր իտի :

Անթրքիզ վէ Անֆէսթիկաթ օր կէմիլէրինին թայիֆէլէրինտէն թէլէֆ օլան ալթը քիշինին մէգարլարը իսէ՝ թօթըլտըն գապարթըրը կէօրիւնմէօի իլէ պէլլի իտի , վէ գարար վէրիճի կէրէք ինսան վէ կէ- րէք հայվան էլլէրի պու մէղարլարա սօղունմամը կէօրիւնիւր իտի :

Տօղթօր՝ իլը տէֆա օլտրագ Պութտը Երմայի ոլրաղիսինէ ա-

յագ աթար աթմազ՝ քէնտիսինտէ պէօյիւք պիր սէվինճ տույտու : Հէլէ շու սօղուզ սէմթլէրտէ նաթուրանըն մուհաֆազա էթտիլի խա- նէ վէ չատըրլարը վէ քուլիպէ վէ մաղազալարը կէօրտիւլիւնտէ՝ գալ- պինտէ տույտուղի իֆթիխար՝ զայէթ աշըրը աէրէճէյէ վարմըլ իտի :

— Տօղթօր՝ ընֆիղլէրինէ խիթապէն—Պաղընըզ Ճամս Րօսուն պիլպաթ Քեարպան Սերայ թէսմիյէ էթտիլի շու եուվասընա ! ! Եկեր Ֆրանգլին պու մահալէ գատար էէթիշմիշ օլտա իտի՝ գուրթուլա պի- լիւր իտի : Պագըն հէլէ շուրատա պրադտըզլարը մաքինայա ! ! Եւ շու 1851 սէնէսինտէ Բրէնս Սլպէր կէմիսինին թայիֆէլէրինին ըսըն- մըջ օլտուղլարը սօյպայա նէ՝ տէրսինիդ ! Եու շէլլէրին հիլէթի սս- լիլէլէրինտէ գալմըջ օլտուղինէ պագըլըր իսէ՝ գանն օլունաճագքի՝ օնուն Պարուտանը Քէննէտի՝ պու միսաֆիրխանէ լիմանտան տահա տիւն պրագմըջ կիթմիշ : Իլլա շու սանտալը կէօրիւնիւլքի կէրէք քէնտիսինի վէ կէրէք առէմլէրինի պիր գաշ կիւն հըֆզ իթմիշտիւր , զիրա պու Քէննէտի՝ կէմիսինտէն աշըլմըջ իքէն՝ թէքրար գավուշ- մագ իւզրէ՝ թըշըրինի էվվէլ սօղուզլարընա կէօքս վէրէն Պայմագամ Պէլլօ մարիֆէթի իլէ գուրթարըլար :

— Ճօնսօն տէտի—Յիլ հագըզա , պէն օնու թանըտը՝ չօգ քէ- սուր պիր զապիթ իտի :

Տօղթօր՝ աքտէմճէ պուրատա գըլլամըջ օլան քիմսէլէրին էսեր- լէրինտէն պիր շէյ պուլա պիլիւրմիլիմ տէյու տըզգաթլա էօթէյի պէ- լիւի արաշտըրմագտէ իքէն՝ Հաթերաս էօթէ թէրաֆտա գալմըջ օ- լան պիր աղ զախիրէ վէ եաղաճաղարը թօթըլամագտէ իտի : Կը- թէսի կիւն օնլարը կէմիյէ նաղլ էթտիլէր : Տօղթօր կէմիտէն բէք ուզաղանմագսըլ՝ պուրալարը կէպիպ՝ զիյատէ իշարէ շայան մահալ- լէրին խարիթասընը ալըր իտի : Հէվա՝ եավաշ եավաշ ըսընմագտէ Ըօլուպ՝ երղըլմըջ գարլար էրիմէյէ Եիւզ թութաու : Տօղթօր՝ պու չը- մալ գըթասը գուշլարընտան պիր խալըսընըն ըհամլէրինի ալար : Պուն- լար՝ իրի մարթի վէ սու սիւլլիւնիւ վէ ինճէ թիւլիւ էօրտէք քի՝ կէօքսիւ վէ սըրթը պէլաղ օլուպ՝ գարնը վէ պաշընըն իւզէրի մավի վէ դալան թէրաֆլարը Եէլի իլէ դարըրըզ պէյաղ թիւլիւ , նիհայէթ աաի էօրտէքլէրին թիւլիւնտէ էօրտէքլէր իտի : Պու էօրտէքլէրտէն չօղունուն գարնը պու կիւզէլ թիւլտէն սօյուլմուշ իտի , զիրա պու հայվան եուվասընը տէօլէմէք իշիւն էրքէյի իլէ պիլիւքտէ օլ թիւլ- լէրի եօլուպ երղար : Տօղթօր՝ պու սըրատէ պուղուն իւզէրինէ նէ- ֆէս ալմագա չըպըջ օլան պէօյիւք ֆօքեալէրտէն կէօրիւպ վուրմագ իսթէտի իսէտէ՝ հիշ պիլիլի զուրամատը :

Տօղթօր տօլաշըրքէն բէք չօղ տէնիզ թաշարը պուլաուքի իւզէ-
րինսէ շու եաղըլար, եանի՝ (Ա. 1.)

1849

հէք օլունմուշ օլուպ՝ Անթրբրիզ վէ Լնվէսթիկաթօր կէմիլէրինին
օրայա օղրատըղընը կէօսթէրիլէր իտի : Կէղէրէք կէզէրէք թա ձօն
վէ ձամա Բօսուն 1833 սէնէսինտէ թահամիւլսիզէ պուլաւընն է-
րիմէսինի պէքլէտիքլէրի Վլարանս պուրնունա գատար իլէրլէտի :
Նէրլէրտէ բէք չօղ հայվան քէմիքլէրի վէ գաֆա թասլարը տօլու
օլուպ՝ հայեա Լսկիմօլու խանէլէրինին իզլէրի կէօրիւնիւր իտի :

Տօղթօր պու Լէօբօլտ լիմանընտա պիր թաշ տիքիպ տէրու-
նինէ Փօրվարըն օղրատըղընը վէ պու սէյահաթըն էսասընը հավի պիր
նօթա գօյմաք իսթէտի ամմա՝ Հաթերաս գաթիէն գաղըլ կէլտի,
չիւնքի պիրիսի տահա տուլուպտա արտընա տիւլէրէք պիր շէյ իս-
թիֆատէ իթմիլինի իսթէմէզ իտի : Տօղթօրուն էֆքեարը բէք հագ-
լը իտի իտէտէ՝ Վաբուտանըն ըէյինէ ինզըյատ իթտի, հաթտա Շան-
տօն պու իշի տուլտուղունտա Վաբուտանըն շու ինաւըղընը թա'ա-
յիպ իյէտի, զիրա իլէրիտէ պաշարընա պիր Ֆէլաքէթ կէլտէ իտի՝
տուլուլուպտա Փօրվարա իմտատ եէթիլտիրիլէմէյէճէք իտի :

Հաթերաս պու սէպէպլէրէ գուլաք վուրմատը, վէ քէնտի հու-
մսլէսի բաղար իրթէսի ախշամըլը թէքմիլ օլարագ՝ պու պուլար-
տան վուրուպ շըմալէ եէօրիւմէյէ պիր տահա թէճրիւպէ էթտի, ան-
ճագ պէօյիւք թէհլիքէլէրտէն սօնրա՝ Բէճէնթ պօղաղընտան կէրի
տէօնիւպ ինմէյէ մէճպուր օլտու, զիրա հէր նէ օլուր իտէ օլտուն՝
պու տէնիլէրին էն ատի աճայիպաթընտան եանիյա՝ կէմիլիլէրին
պիրինճի աէրէճէտէ իճթինապ իթտիքլէրի կիպլի՝ պու կիւն աշըգ-
իքէն՝ եարըն պիր պուղուն եէրինտէն օյնամասը իլէ անւըղտան գա-
բանապիլիլ օլան շու Լէօբօլտ լիմանընտան գուրթուլմաք իսթէրիտի :

Հաթերաս վաղաս քէնտի մէրագ ու էնտիշէսինի եիւզտէն
կէօսթէրմէզ իտի իտէտէ՝ իչէրիսինտէն գան աղար իտի, չիւնքի
Շըմալէ կիթմէք իսթէտիքէ՝ ձէնուպէ եէօրիւր իտի : Պէօյլէ պէօյ-
լէ նէրէյէ կիտէճէք իտի : Աճէպա կէրի կէրի կիտէրէք՝ 1833 տէ
ձօն Բօսուն գըլշամըլ օլտուղի Պօթիա քէօրֆէլինտէ վաղի Վիզթօ-
րիա Հարպուրա գատար կիտէճէքմի՝ իտի : Նօգսա պու կիւնքի կիւն-
տէ Պէլլօ սօգաղընը աշըգ, եանի՝ պուղտան խալի պուլուպտա՝ Նօրթ
Սօմէրսէթին էթրաֆընը տօլաշարագ՝ Բէլ պօղաղը թարիդի իլէ
թէքրար շըգապիլէճէքմի՝ իտի : Նախօտ սէլէֆլէրի միսիլիւ չօղ
ղըլար կէչիլմէյէ մէճպուր օլարագ՝ թէքմիլ զախիլէ վէ գուլվէթ-

լէրինի թէլէֆմի՝ իտէճէք իտի : Պուրալարը մէճհուլ իտի !

Պու վէսվէսէլէր օնուն զիհնինի բէրիչան իթմէքտէ իտի իտէ-
տէ՝ պիր գարար վէրմէյէ աախի մէճպուր օլմաղլէ՝ կէմիլիլ չէվիլիլիպ՝
ճէնուպէ սօգուլտու :

Բրէնս Բէճէնթ պօղաղը՝ Լէօբօլտ լիմանընտան Ստէլալտ պօ-
ղաղընա գատար հէման պիր կէնիլիքտէ օլմաղլէ՝ Փօրվար պուլար-
տան չօղ միւշքիլաթ չէքմէքսիլ, եանի՝ ագտէմճէ կիթմիլ օլան կէ-
միլէրին իչինտէ Փօգս կէմիսինտէն մատտէ շարգլը կէմի պուլուն-
մատըղընտան տօլայը էքսէրի զըտ հէվալարըն քէյֆինճէ քեաֆֆէի
կէմիլէրին ալարճա էլլէնտիքլէրի պու պօղաղտան պէօյիւք սիւ-
րաաթլէ ինմէքտէ իտի :

Թայիֆէլէր՝ պու շըմալ սէմթլէրինտէն կէրի տէօնտիւքլէրին-
տէն նաչի մէմուն ու մէսրուր օլուրլար իտի, զիրա Պութպա եէ-
թիլմէնին նէ պէօյիւք շէրէֆի օլտուղինի թանըմատըլարը շէօյլէ
տուրսուն՝ հաթաա չէճաաթ վէ ճէսարէթի այղըրը օլտուղինտէն՝
նամընա կիւվէնիլէմէզ օլան Հաթերասըն թէչէպալիւտաթը ճէպպա-
րանէսինտէն թիթրէր իտիլէր : Հաթերաս իտէ՝ հէր նէ տիւրլիւ մու-
խաթարա վէ պէլա շըգար իտէ շըգսըն՝ իլէրի կիտէճէք պիր եօլ պու-
լուպ եէօրիւմէյէ տիւլիւնիւր իտի : Պինապէրին պու շըմալ տէնիլ-
լէրինտէ իլէրիլէմէք էյի պիր շէյ իտի ամմա՝ աայիմա թութտուղի
մէվղ իլէրի եօլու իլէ թութարագ՝ սօնրա զայպ իթմէք թէհլիքէսինէ
տիւլմէմէք տախի լաղըմ՝ իտի :

Փօրվար՝ տօլու իսլիմ եէօրիւմէքտէ վէ քէնտի սիյահ տիւմանը
օլ բարլադ տաղլարըն թէքլէրինի իհաթա իթմէքտէ վէ հէվա իտէ
պիգարար օլուպ տյաղտան պիրտէն պիրէ տիւմանը վէ գարըլ պիր
սիտէ տէօնմէքտէ իտի : Պրիգ՝ հէման եիւզտէն կիտէրէք՝ մաղըլպ
գըլըսընըն թա էօնիւնաէն կէչտիլի սըրատէ՝ Հաթերաս՝ Պէլլօ պօղա-
ղընա կիրէմէմ տէյու գօրղար իտի, զիրա Պօթիա՝ քէօրֆէլինին
ճէնուպէ տօղրու եալընը պիր եօլու պուլունուպ՝ պուտա Փիւրի վէ
չէքլա նաման սէֆինէլէրին ճիւզի թանըմըլ օլտուլարը պիր եօլ օ-
լուպ՝ Պէլլօ պօղաղը գաբանաճագ վէ եախօտ թութուլմալաճագ
օլուր իտէ՝ պու քէօրֆէլ թէքմիլէն պիր շըգմալ սօգաղ հիլէթինի
թութապիլէճէք իտի :

Ախշամ իւսթիւ Փօրվար՝ եիւքսէք վէ տիք տաղլարը սէպէպի
իլէ թանըլապիլէն Էլվէն պօղաղը աշըղընտա պուլունուպ՝ սալի սա-
պահըսը տախի 1831 իյուլունուն օնունճու կիւնիւնտէ Բրէնս Ալպէր
կէմիսինին ուղուն ուղատը գըլլամագ իչիւն տէմիր աթտըր Պաթթի

Պէյ պողաղը կէօրիւլաիւ : Տօգթօր կէօզիւլաիւ տաղը պ տըղ գաթիւա պու գըլըյա նազար էթմէքտէ իտի : Իշթէ Նօրթ Սօմմէրսէթին խա-րիթաօրնը չըգարան սէյահլէր՝ թա պուրատան պաշլամըշաըրլար : Հէվա պէրադ օլմաղլէ՝ քէօրֆէզտէ քէսրէթ իւղրէ պուլունան տէ-րին տէրէլէր բէք կիւղէլ ֆէրդ օլունուր իտի :

Գապիւլաիւրքի եալընըղ Տօգթօր իլէ ուսթա ձօնսօն պու թէնհա մահալլէրտէն պիր քէյֆ տույարլար իտի : Հաթերաս տայիմա խա-րիթաօրնա էյիլմիշ օլուպ՝ ալլազըրտը իտէր , վէ պրիդ ճէնուպէ եէօրիւտիւքնէ քէնտի սիւքիւթլուղու տահա զիյատէ արթար օլուպ՝ սըգնա օըղնա մէվգիինէ չըղըպ դօլլարընը տիւրէրէք աֆազա աթ-ֆը նազար իթմէթի իլէ սա՛աթլարճա տալար տիւշիւնիւր իտի : Վէր-տիյի գօմանտա հէմ մուխթասար վէ հէմտէ գայէթ սերթ իտի : Շանտօն պէրի թէրաֆտա սօղուգ պիր սիւքիւթլէ եալաշ եալաշ չէ-քիլէրէք՝ Հաթերաս իլէ արթըգ քէնտի վաղիֆէսինտէն պաշկա հու-գուղ ու մինասիպէթ ճիհլէթի պրադմտար : ձամա Վալ իտէ Շան-տօնա ստարդ հարաքէթաէ պուլունուպ օնուն թավրունտան պիր վէջհիլէ այրըլմաղ իտի : Գուսուր թայիֆէլէրին հէր պիրիտի քէնտի մէնֆաթընա օլազարադ ֆուրտտ պէքլէր օլուպ՝ նիհայէթ վաքօր-տա դիւլմմէ հիշ պիր կէօնա իթթիֆադ , վէ պէօյլէ մուհիմ՝ մէմու-րիլէթին իճրասը իշիւն էֆքեարճա էն էլղէմօլան իթթիհատ պու-րունմաթըղընը Հաթերաս բէք էյի պիլիր իտի :

Օլ կիւն իքի թանէ պալէնանըն պէօյիւք սիւրաաթլէ ճէնուպէ կէչաիքլէրի կէօրիւլաիւ : Արտէ պէյաղ այը րասթ կէլինիպ՝ պիր գաշ էլ թիւֆէնք աթըլտը իտէտէ կէօրիւնիւշէ նազարէն թէսատիւֆ իթմէթի , անճազ Գարուտան պու սէմթլէրտէ պիր սաաթըն պիլէ գըլմէթինի պիլտիլինտէն՝ պու հայվանըն արտընա տիւշմէլէրինէ րուխասթ վէրմէտի :

Չարչէնպիհ սապահըսը Րէճէնթ պօղաղընըն ուճունտան կէչեր իքէն՝ մաղըպ թէրաֆընըն պու քէօչէսի՝ թօրըաղըն իշ թէրաֆընա սօղուր պիր ուղուն էյրիլիք բէյտա էթտիլինի ֆէրդ էթտիլէր , վէ Տօգթօր քէնտի խարիթասընա պաղարադ՝ պուրասընըն Սօմմէրսէթ Հուս կախուս Ֆիւրի պուրնու օլտուղինի անլաար :

— Տօգթօր քէնտի տայիմաքի կէօրիւշաիւլիւ ձօնսօնա խիթապէն— Իշթէ 1815 սէնէսինտէ Բարրինին Գուլթպէ օլան իւշիւնիւ սէյահա-թընտա՝ պու տէնիլլէրէ կէօնտէրիլէն պիրինճի Լնկիլիղ կէմիսինին թէլէֆ օլտուղի մահալ պուրասըտըր , չէօյլէքի՝ պու կէմիսին իսմի Ֆիւրի օլուպ՝ իքինճի սէնէ գըլլամասընտա պուղլարտան օլ տէրէճէ

էօրսէլէնտիքի՝ թայիֆէսի օնու պուրատա թէրք իտիւպ՝ Հէքլա նամ եէտէք կէմիլէրինէ սիւար օլարադ՝ Լնկիլթէրրայա ալտէթ իթմէյէ մէնպուր օլտուլար :

— ձօնսօն տէտի— Պազընուր , եէտէք կէմի պուլունմաար նէ՞ տէրէ-ճէ ֆայտէլի շէյտիր : Պու խուսուտու տայիմա Գուլթպա կիտէն կէ-միճիլէր ինմալ իթմէմէլիտիրլէր : Անճազ Գարուտան Հաթերաս եանընա բէֆիգ տախի գապուլ իտէն ատէմլէրտէն տէլիւտիր :

— Տօգթօր սիւալ իթտի— Բէք էյի ձօնսօն , սէն պուրասընը բէք թէսպիրսիղմի՝ զանն իտէրսին :

— Պէնմի՝ Մ . Գլալպօնի , պէնիմ օլ տէրէճէլէրէ գտասը աղլըմ էրմէզ : Պազընըղ չուրատաքի գաղըղլարա , էլան իւղէրլէրինտէ եա-րը շիւրիւմիւշ պիր շասըրըն բաշավրալարը կէօրիւնիւյօր :

— Էվլէթ , ձօնսօն , իլթէ Բարրինին քէնտի կէմիսինտէն գախի-րէլէրինի չըղարտըղը մահալ օրասըտըր , վէ էկէր եանըլմայօր իտէմ՝ եարտըղը էվին շաթըսը՝ պիր սերէնտէն եարըլմըշ օլուպ՝ տամ եէրինէ իւղէրի տախի Ֆիւրի կէմիսինին եէլքէն օրըղլարընտան գապլըլտի :

— Էյի ամմա 1825 սէնէսինտէն պէրու տէյիշիլմիշ օլմալը իտի :

— Բէք չօգ տէյիշիլմէլ , ձօնսօն , հաթտա 1829 սէնէսինտէ ձօն Բօս՝ պու նարին խանէնին տէրունիտէ իտիքի՝ քէնտի թայիֆէսինին արհէթ ու խէլասընը պուլմալչուուր : 1851 սէնէսի՝ Բրէնս Ալպէրթին էմրի իլէ օրայա իտիլէն սէյահաթ էօնասընտա՝ պու խանէ մէվճուտ իտի : Գարուտան Բէննէտի պունտան տօգուղ սէնէ ագտէմ օնու թա-միր իթտիրմիշ օլմաղլէ՝ շիմտի օրասընը կէզմէք՝ պիղճէ էհէմ պիր մատտէտիր , անճազ Հաթերտա պուրտտէ բէք տուրաճազ կիպի կէօրիւնմէյօր :

— Հաղկըտա վարտըր , Մ . Գլալպօնի , զիրա հէվա տէնիլէն շէյ Լնկիլթէրրատա եալընըղ թիճարէթ խուսուտուտա արանըլըր իտէտէ՝ պուրատէ խէլաս տէմէքտիր : Մեօեյա պիր կիւն վէ հաթտա պազը տէֆա պիր սա՛աթ զայալ իթմէքլէ՝ թէքմիլ պիր սէյահաթ զայա օ-լուր : Պրազալըմտա իսթէտիլի կիպի եարսըն :

Հապիրանըն պիրինճի բէննէնպիլիհ կիւնիւ՝ Չօրվար՝ Գրէսվէլ նամ պօղաղը կէչաի : Ֆիւրի պուրնունտան պէրու գարա ճիհէթի չըմալ թէրաֆընտան՝ պէհէրի իւշ եիւղ այազ եիւքսէքլիլինտէ պուղ գապարտ իլէ գաբալը օլուպ՝ ճէնուպտէ աշաղլանըր իտի : Պաղը գար-լը թէրէլէր՝ պիշիլմիշ կիպի աչըգ կէօրիւնիւր վէ պաղըսըտա աճայիւղ պիշիլմէրէ կիրիպ՝ տիւմանըն իշիւտէն քէնտի սիվրի թէրէլէրինի կէօնթէրլէր իտի :

Հէվա օլ կիւն եոււուչտորը իսէտէ՝ պերագըղը դայալ օլմաղլէ՝
 դարա կէօղտէն նիհան օլուպ՝ թերմօմէթրօ օթուղ իքի տէրէճէյէ
 չըգտը : Դուրատա պուրատէ պիր դայ չիլի սիւլլիւնլէր ուչուչուպ՝
 եապան դազարը իսէ՝ շըմալէ տօղրու կէչէրլէր իտի : Թայիֆէ քէնտի
 էլպիսէսինին պիր մըգտարընը չըգարտը , զիրա պու շըմալ ճիհէթ-
 լէրինտէքի՝ եազ մէվսիմինին սըճագլարը տուլուլմագտէ իտի :

Սխչամիւսթիւ Թօրվար՝ Կարի պուրնունտան պիր չէրէք միւ
 աչըգտա՝ օն օնիքի դուլաճ տէրինլիյի պուլունան սըղտան տօլաչըպ՝
 օրատան Պրէնթֆօր քէօրֆէգինէ դատար պիր տիւղէյէ գարայա եա-
 դըն կէչէր իտի : Խչթէ Պէլլօ պօղազը , եանի՝ 1828 տէ Ճօն Րօս
 քէնտի սէյահաթընտա՝ շիւբհէլէնմէքսիզ օղրատըղը պաղազ պուրատէ
 կէօրիւլէճէք իտի , հաթտա քէնտի խարիթասընտա պուրայը ուճու
 պուճագը պուլունմազ պիր դարա կիպի կէօսթէրիպ՝ էն քիւչիւք քէօ-
 շէլէրինէ դատար պէօյիւք տըղգաթլա իսմուրէսմիլէրինի պէյան էթ-
 միշտի , վէ պուրատան անլաչըլըքի՝ օնուն թահարրիյաթ զըմնընտա
 սէյահաթ էթտիյի վագըթ՝ պօղազըն աղըղ պուլարտան թէքմիլէն
 դարանմըչ օլուպ՝ դարատան հիչ պիր վէլհիլէ ֆէրգ օլունամամըչտըր :

Պու պօղազ՝ ասըլ 1852 սէնէօի Պարուտան Քէննէտինին թա-
 հարրիյաթընտա պուլունմաչ օլուպ՝ օրայա Պայմագամ Պէլլօնունիս-
 մի վէրիլէրէք՝ « պու Թրանսըղ զապիթի թէրաֆընտան սէյահաթը-
 մըղա իտիլէն խըղմէթլէրին միւքեաթաթըտըր » տէնիլմիշտի :

ՕՆ ԱԼԹՐՆՃԸ ՊԱՊ

Պուլթպը Մըգնաթըսիյէ

Հաթէրաս պու պօղազա եագլաչտըղճա մէրագ վէ էնտիչէսինին
 արթտըղընը տոյտու , զիրա քէնտի սէյահաթընըն մուաֆֆագաթ
 պուլուպ պուլմայաճագը պուրատա պէլլի օլաճաք իտի : Պուրայա
 դատար քէնտի սէլէֆլէրինտէն զիյատէ հասըլաթ կէօսթէրմիչ իտի ,
 զիրա օնլարըն էն պախթիյարը օլան Մագ Պլէնթօգ՝ Պուլթպի տէ-
 նիղլէրին պուրատընա անճագտա օն պէչ այ զարֆընտա եթթիլմիլ
 իտի : Լաքին պուտա պիր շէյ տէյիլ իտի , հաթտա շու Պէլլօ պօղա-
 զընը կէչէմէյէճէք օլուր իսէ՝ հիչ պիր շէյ եաբմամըչ տէմէք օլաճաք
 իտի , զիրա կէրի տէօնմէքսիզ էրթէսի սէնէյէ դատար մուհասէրէ
 օլունուպ պուրատէ դալաճաք իտի :

Օնուն իչիւն Հաթէրաս՝ պու գթայը պիլղաթ քէչֆ էթմէյէ նի-
 յէթ իտիւպ՝ Մայէսթրօնուն մէվգիինէ չըգարաք՝ ճումա՝ա իրթէսի

սապահըսը՝ բէք չօգ սա՝աթլար օրատա դայար :

Թայիֆէլէր կէմինին հալինի թէքմիլէն պիլտիքլէրի ճիհէթլէ՝
 տէրին պիր սիւքիւթիւքտէ օլտուղլարը կիպի՝ մաքինա տախի հիթ
 կիթ աղըրլաչմագտէ վէ Թօրվար իսէ՝ միւքին մէրթէպէ գարայա
 եագըն կիթմէքտէ իտի , զիրա պու արաղի՝ էն սըճագլեազ մէվսիմ-
 լէրինին էրիտէմէտլիյի պուլարտան գարը օլուպ՝ պու պուլարըն
 արասընտան պիր եօլ պուլմագ իչիւն բէք քէսկինիլէօզ լաղըմ իտի :

Հաթէրաս՝ պիր դարայա վէ պիր խարիթայա պաղըպ՝ էօյլէլին
 կիւնէչ կէօրիւլաիւքտէ՝ Վալ իլէ Շանտօնա թամ պիր րասատ իճրա-
 սընը էմր էթտի վէ ճէվապը իսէ եիւքսէք սէս իլէ վէրիլաի :

Օլ կիւն էօյլէնէ դատար հէք քէսին դալպինտէ պէօյիւք պիր
 մէրագ վէ էնաիչէ հիւքմ իթմէքտէ իքէն՝ նալէհան սա՝աթ սէքիլ
 սալարընտա՝ միճանի տիրէլինին թէրէսինտէն շու շէմաթալը քէլամ
 իչիտիլաի : « Մաղըրգա շէվիլին , վէ իսլիմէ դուլվէթ » :

Պրիգ տէրագապ իթա՝աթ իտիպ՝ պաչընը հէման էմր օլունան
 թէրաֆա շէվիլաի , վէ չարգըն ալթընտա տէնիլ քէօքիւրէրէք՝ Թօր-
 վար տօլու իսլիմէ իքի չալգանան պուլարըն արասընա սօգուլտու :

Եօլ պուլունմուչ օլմաղլէ՝ Հաթէրաս եէրինէ ինիպ՝ պուղ մա-
 յէսթրօսու քէնտի մէվգիինէ չըգտը :

— Տօգթօր տէտի — Տէմէքքի , Պարուտանըմ , արթըգ օլ մէչհուր
 պօղազա կիրաիք հէ՝ :

— Հաթէրաս սէսի եավաչլատըպ — Էվվէթ , կիրմէք պիր շէյ տէյիլ՝
 չըգմասը վար :

Պարուտան պու քէլամը սէօյլէյիպ՝ քէնտի գամարասընա կիրաի :
 Տօգթօր քէնտի քէնտինէ « Վադա՝ա հագկըտա վար , զիրա
 պիլիմ հալիմիլ պիր Ֆարէնին տուղագտա գալտըղը հալէ պէնղէտիլի
 շէօյլէ տուրսուն՝ տէօնիւպ՝ էթրաֆա մանօլրա իտէճէքմէսաֆէտէ եօգ :
 Եա պու պօղազտէ զըլլամաք լաղըմ կէլիլ իսէ ! ! . . . Ամմա օտա պիր
 շէյ տէյիլ , պու իչ եալընըղ պիլիմ պաչըմըղա կէլմէտի եա ! Հէրքէս
 նասըլ դուրթուլտու իսէ՝ պիլտէ էօյլէ գուրթուլտուր ! »

Տօգթօրուն՝ պու միւթալէասընտա հագկը վար լաի , չիւնքի
 պուրասը՝ Մագ Պլէնթօգ թէրաֆընտան Քէննէտի լիմանը թէսմիլէ
 օլունան մուհաֆագալը լիման վէ 1858 սէնէօի Թօգս կէմիսինին զըլ-
 րատըղը մահալ օլուպ իքի թէրաֆըն եիւքսէք վէ ուչուրում գայալը
 տաղարը տախի կէօրիւլիւր իտի :

Պու Պէլլօ պօղազը՝ պիր միւ արղընտա վէ օն եէտի միլ թու-
 լինտէ պուլունմասը իլէ պէրապէր՝ ալթը եէտի դուլաճ սուլու օլուպ՝

պին ալթը երևզ ալադ եիւքսէքիքաէ աաղլարըն արասընաաաըր , վէ Նօրթ Սօմէրսէթ ճիհէթինի Պօթիա թօրաղընտան ալըըր , պիրտէ՝ կէմիլերին պուրատէ բէք թէէմին հալտէ օլմաաըգլարը ճիհէթլէ՝ Ֆօրվար աախի զայթ ույանըգ կիտերէք իլերիլէմէքտէ իտի : Պու աար մահալին ֆուրթունասը աալիմա սերթ օլտուղի միսիլու՝ պրեդտէ օլ շիտտէթի բիւզկեարէ օղրաաը , վէ Հաթերասըն էմբի իլէ տերադապ սերէնլերտէքի պուլունան օրըըգլար ալաղը ալընըպ՝ սերէնլեր աախի եերլերինտէն չըգաըըլտը իսէտէ՝ կէմի չօգ թէհլիքէլէր կէչիրտի : Տալկալար եաղմուրուն սերբինթիսի իլէ վաբօրա կէլիը՝ վէ վաբօրուն տիւմանը՝ ֆէվգէլատէ սիւրա՝աթլէ շարգա կիտէր իտի : Պուրատէ պիր ազ գօմանտա թէրք օլունուպ՝ օրսաբօճա կիտիլէրէք՝ չալգանան պուզլարըն օրթասընտա օղրալըմագտէ իտի : Պարօմէթրօ (միզան իւլ հէվա) եիրմի աօգուզ բարմագա ինտի : Կէօվերթէ իւզերլինտէ աուրմագ բէք միւլքիլ իաուկինտէն՝ թայիֆէլէրին չօղու՝ պէյհուտէ պիհուզուր օլմամագ իչիւն եերլերինտէն աըլարըյա չըգմաղլէր իտի :

Հաթերաս վէ Շանտօն վէ Ճօնտօն՝ դար վէ եաղմուր սաղանագլարընա դարըը՝ Գաբուտան մէվգիինտէ գալաըլար : Շու աբաըըգ Տօգթօրուն աախի խաթընա պիր մինաօիպէթսիզ շէյ կէլերէք կէօվէրթէյէ չըգաը իսէտէ՝ սէս իշիտիլէմէալիինտէն վէ պիր պիրլերինի անճագ կէօրէպիլիը օլտուզլարընտան՝ Տօգթօր պու միւթալեասընը ախէր վալըթա պրադաը :

Հաթերաս շու տիւմանըն իչինտէն աըլարըլը կէօրմէյէ չալըըր իտի , չիւնքի քէնտի հիսապընճա ախշամըն սա՝աթ օն իքիսինտէ պօղաղըն ուճունա կէլմիշ օլաճագ իտի : Լաքին հէր թէրաֆ դաբալը օլմաղլէ՝ Հաթերաս օրատա գալմաղա մէճպուր օլուպ՝ պիր պուզ տաղա տէմիր աթաը , վէ պիւթիւն կէճէյի պէօյիւք պիր մերաղլէ օրատա կէչիրտի :

Հէվա բէք ֆէնալէշտի , վէ օլ տերէճէյէ կէլաիքի՝ Ֆօրվար զէնճիրինի գօբարաըր վէ եախօա տէմիր աթաըղը պուզ բարչասը ալըըլապաա՝ եըլաըգ դարա եէլինին էօնիւնէ գաթըլարագ՝ կէմիլի աքսի թէրաֆա սիւրիւքլէր կիտէր աէյու հէր տաղըգա գօրգուլմագտէ իտի : Չապըթան՝ զայթ ույանըգ աուրուպ՝ պէօյիւք թէլալ իչինտէ պուլունտուզլարըլէնտաէ՝ ըրւզկեարըն շիատէթի իլէ պուզ աաղլարտան գօբարագ՝ դար իլէ պերապէր տօլու կիպի սիվրի սիվրի պուզ բարչալարը եաղըպ՝ րասթ կէլաիքլէրի եերէ օդ կիպի օաբլա՛ըրլարիտի :

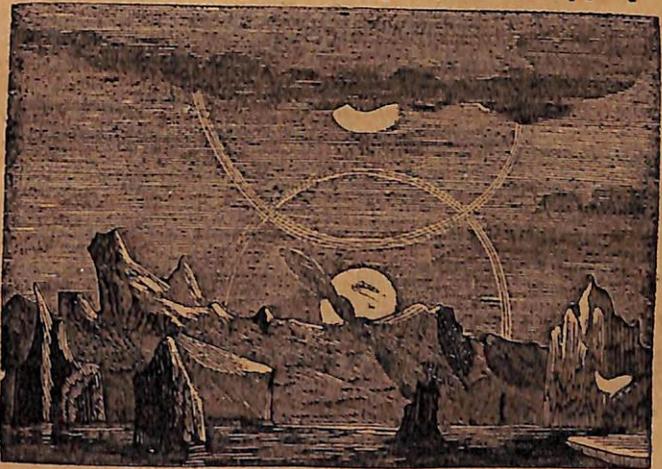
Շու գարըըք կէճէտէ՝ հէվա աճայիպ սուրէթաէ ըօրնըպ՝ թէր-

մօմէթրօ էլլի եէտի տերէճէյէ չըգաը , վէ Տօգթօր ուզաղաէն ճէնուպաէ կէօք կիւրիւլթիւսիւ իշիտիպ՝ եըլաըըմլար կէօրաիլիւ ճիհէթլէ՝ պալէնանը Լոգօրէսպիին ալթմըլ պէշինճի տերէճէյի կէչաիլինտէ կէօրաիլիւ ալամէթլէրի թաստիգ էթաի , հաթտա 1821 սէնէսի Գաբուտան Բարրի տախի պէօյլէ պիր ալամէթ կէօրմիւշ իտի :

Սապահըն սա՝աթ օն պիրինէ տօղրու հէվա անսըգտան տէյիչիլիպ՝ օրթալըղը աօնա չէքմէսի իլէ ըիւզկեար՝ բօյրաղա տէօնիւպ՝ թէսքին օլտու : Պօղաղըն մաղըըպ ճիհէթի կէօրիւնիւյօր իտի ամմա թէքմիլէն գաբալը իաուկինտէն՝ Հաթերաս էթրաֆընա պաղաղաղ՝ պուրալարտէ աճէպա կէչիս վաբմը տէյու թէֆթիլ իտէր իտի :

Պաւնուկա պերապէր պրիզ եօլունա տէվամ իտէրէք՝ պուզլարըն արասընտան եավաշ եավաշ կիտէր վէ օ իլերիլէտիքճէ պուզլար դըրըլըպ՝ պէօյիւք պիր շէմաթա բէյաա իտէր իտի իսէտէ՝ պու թաըրիտաէ պուզլարըն գալընլաշմասընտան աախի գօրգուլուր իտի , գիրա կէմի գարշու գօյուպտա զիյատէ հըզ իլէ շարբըլմըլ օլսա՝ ֆըրլալըպ պէօյրիւ իւզերլինէ եաթաճաղը տէրքեար իտի :

Էօյլէն վագթը պիրինճի տէֆա օլարագ՝ պիր ալամէթ կէօրիւլիւպ՝ կիւնէլին աքս իտէրէք՝ գարըըրնտա աիկէր պիր ճիւմի նուրանի վէ հէր իքիսինին էթրաֆընտա պիր պիրինէ կէչմէ պիրէր հալգալը բէրթէվ ֆիշանի միւշահտէ օլունտու : Տօգթօր տերագապ



րատա իճրասը իլէ շու ալամէթին թամ էօլլիւսիւնիւ ալաը : Տըլարքի քէմէրին գութըը՝ աֆաղըն հէր պիր թէրաֆընտան օթուզար տէրէճէ մէտաֆէ իւզերլինտէ կէօրիւնիւպ՝ կիւնէլին իքի տայիրէլէրի բէք ալիքեար ֆէրգ օլունտուղի կիպի՝ պու զըյատար քէմէրլէրին իլինտէն բէք չօդ էլվան ըունիւմա՝ վէ էլվանը մէզքիւրէնին դըրմըղը

վէ սարը վէ եէշիլ վէ աչըդ մայիտէն իպարէթ պուլունարագ հիյէթի պայաղը ալայիմսէմա վէ պէյազ ճիհէթլէրի իսէ դայէթ կէնիշ վէ պի ինթիհա իտի :

Տօգթօրուն օլ սա'աթ Թօմաս Եունկուն պու դարայիպաթ հագ-կընտա օլան միւտագըդ պէյանաթը խաթըրնա կէլտի : Պու էհլի հիքմէթին դավլինճէ' հէվատէ քէօշլի պուզլարտան իպարէթ պիր թագըմ' պուլութլար պուլունուպ' կիւնէշին զըյայէրի օլ քէօշլէրէ իսապէթ իտէրէք' ալթմըշ վէ տօդսան տէրէճէլէրին քէօշլէրինէ աքս իտէր օլտուղինտէն պու ալամէթ զուհուր իտէր իմիշ , վէ իշթէ օ-նուն իշիւն աչըդ հէվատէ պէօյլէ աքսի շէմա կէօրիւլէմէղ իմիշ : Տօգ-թօր պու իֆատէլի' միւթապըդը թապի'աթ պուլմուշտուր :

Գութպը Շըմալ տէնիղլէրինէ աշինա օլան կէմիճիլէր' պու աճա-յիպաթը կէօրաիւքլէրինտէ արգասընտան չօգ դար կէլէճէքտիր աեր-լէր : Պու քէշֆ ու դըյաս միւճիպլինճէ Գօրվարըն հալի միւշքիլ օլա-ճաղընտան' Հաթէրաս իլէրիլէմէյէ նիյէթ իտէրէք' օլ կիւնիւն պա-դիսինի վէ կէճէսինի պիր տաղըգա տուրուպ տիյնէնմէքսիզ' պիր կէօղիւ աֆագտա վէ պիր տիւզլյէ իք նէրտիպանլէրէ ֆըրլայարագ' պօղաղըն աղըրնա եաղլաճաք իշիւն ֆըրսաթը էլտէն դաշըրմաղ իտի :

Լաքին սապահլայըն օլ կէշիլմէղ պուզ եըղընըն էօնիւնտէ տուրմաղա մէճպուր օլտուղունտան' Տօգթօր Գաբուտան մէվզիլինէ չըղըպ' Հաթէրասըն եանընա կիթտիյինտէ' Հաթէրաս Տօգթօրու ալըպ դըշա չէքիլէրէք' օրատա պիր քիմսէնին իշիտէմէյէճէլի հալ-տէ միւքեպլէմէյէ կիրիշտիլէր :

— Հաթէրաս տէտի—Գալըշըմըլա նէ' տէրսին ! Սըթըգ իլէրի կիթմէք միւմքին տէյիլտիր :

— Տօգթօր—Միւմքին տէյիլմի'

— Էվվէթ , միւմքին տէյիլ : Հաթատ թէքիլլ պարութումուզու սարֆ իթմիշ օլտադ' պիր չէյրէք միլ տահա կիտէմէյիզ :

— Էյլէ իսէ նէ' եաբաճագսընըզ :

— Նէ' պիլէյիմ ! Պու մէլուն վէ ուղուրսուզ սէնէ բէք խայըրը կէօրիւնմէյօր :

— Բէք ալեա , Գաբուտան , էկէր դըշլամաք իճապ իտէր իսէ' գըշ-լարըզ : Հա պուրատէ օլմուշ' հա պաշկա թէրաֆտա :

— Հաթէրաս եավաշճա—Շիւբհէսիզ , լաքին դըշլամաք բէք էլի մանա տէյիլտիր : Հէլէ հաղիրանտա հիշ ! Գըշլամանըն հէմ վիճուտէ' հէմտէ ախլազա մազարրաթը վարտըր , չիւնքի պիր թայիֆէնին էֆ-քեարը' պէօյիւք միւշքիլաթ արասընտա ուղունճա պիր ըահաթըզ :

կէօրիւր իսէ' շապուճագ տէյիլիլը օլտուղի իշիւն իտիլի' Գութպէ զիյատէ եաղըն պիր մահալտէ տուրմաղը գուրույօր իտիմ :

— Էվվէթ , ամմա պախթըմըգտան Գաֆէն պօղաղը դաբանաը :

— Հաթէրաս հիտտէթլէ պաղըրաը—Ահ' պաշկաօը իշիւն աչըդ ի-տի ! Օլ Ս.մէրիգալը օլ

— Տօգթօրուն ֆիքրինէ պիր շէյ կէլիլըճէսինէ լագըրտընըն էօնիւնէ կէշիպ—Տուր պաղալըմ , Հաթէրաս , տահա պու կիւն հաղիրանըն պէշիտիր , պիրտէն պիրէ իւմիտիմիզի քէմէյէլիմ , պէլքի անօղպ-տան էօնիւմիւղէ պիր եօլ աչըլըր : Պիլիբալինքի պուզլար բէք տուր-կուն հէվալէրտէ պիլէ բաբշա բարչա օլուպ' կիւյա էճղայը թէրըն-պաթընտա պիր հարաքէթ վէրիճի մատտէ վար կիպի քէնտի քէն-տինէ եարըլըր : Պիլտէ էլպէթ պիր արա տէնիլի խալի պուլուպ' չըգար սավաշուրուզ :

— Ահ' քեայկի խալի օլսատէ պիղտէ չըգաագ ! Զիրա զանն իտէրիմ-քի' Պէլլօ պօղաղընըն օ պիր թէրաֆընտա , եա Բէլ վէ եախօտ Մագ-Գլէնթօգ պօղաղընտան Շըմալէ տօղու չըգմագ բէք դապիլիտիր , վէ օ հալտէ

— Պու արալըգ ձամա Վալ կէլիպ տէտի—Գաբուտան , պուզլար տիւմէնի ֆըրլատաճաղար կիպի թէհլիքէտէյիզ :

— Հաթէրաս ճէվապէն—Նէ օլուր իսէ օլուն , տիւմէնէ տօղուն-մայըն : Կէճէ օլսուն կիւնտիւզ օլսուն , հէր աագըգա հաղըր պու-լունմալըլմ : Մ . Վալ , սէն տայիմա տըգգաթ էթքի' պուզլարը ա-յըրարագ' տիւմէնի միւմքին մէրթէպէ եէրինտէ թութուուլար ! Եա-լընըզ եէրինտէ գալսըն հա' . . . Իշիթտինմի' :

— Վալ թէքրար—Լաքին

— Հաթէրաս սուրաթը գարարտըպ—Պէնիմ շունու պունու տինլէ-յէճէք վաղթըմ եօղտուր ! Թայիմաթտա իսթէմէյօրում ! Հայտէ իշինէ կիթ' :

Վալ եէրինէ կիթտի :

— Հաթէրաս հիտտէթլի պիր էսէֆլէ տէտի—Ահ' Գութպա ահ' . . . Սէնտէ պուլունմագ իշիւն էօմրիւմին պէշ սէնէսինի ֆէտա իտէրիմ ! Օֆ պունուն կիպի թէհլիքէլի պիր կէշիտ տահա կէօրմէտիմ ! Հաթ-տա միւշքիլաթըն աղըրըղընը կէօրիւնիւղքի Գութպը Մըգնաթըսի-յէյէ օլ գատար եաղըն գալտըղըմըզ հալտէ' բէրկեար ուլունմագտէ , վէ աղըէպ' թէնպէլ վէ տուրկուն վէ եախօտ մէճնուն առտմէք կիպի տայիմա մինասիպէթսիզ հարաքէթլէրտէ պուլունուպ' հիշ պիր նօգ-թատա տուրմաճագտէտիր ! ! !

— Տօղթօր ճէվապէն—Վադա՛ա պու սէյահաթըն թէհլիքէլի օլ-տուղինի իթիրաֆ վէ իգրար իտերիմ, լաքին պէօյլէ թէչէպպիւտէ դալղըչան ասէմ՝ էլպէթտէ պու թէհլիքէլէրի կէօղիւնէ արմը օլա-ճաղընտան՝ թա՛ածիւպ իտէճէք հիչ պիր շէլտէ կէօրէմէմ:

— Ահ, Տօղթօր, ահ! Թայիֆէնին էֆքեարը չօդ պաշկալէշտի: Երմտի կէօրտիւն ա՛, դուպըթանըմ պիլէ պանա թա՛լիմաթ վէրմէյէ դալղըչօր: Իւճրէթճէ իտիլէն կէնիշ վաալէր՝ քէնտի սաաադաթ-լէրինի դալիլէշտիրէճէք իքէն՝ քեաֆֆէսիտէ ֆէսաաա մէյալ [կէօ-րիւնիւյօղլար, վէ եօլա չըդտըղըմը կիւնտէն պէրու՝ ավտէթ իու-սուսուկա տիւշիւնէյօղլար: Եա Տօղթօր, թէչէպպիւտիւմտէ հիչ եարտըմ կէօրէմէյօրում, վէ էկէր շու արզումա նայիլ օլամաղ իսէմ՝ պիր թոդըմ թայիֆէնին Կապահաթընտան օլմայըպ՝ անճադ պիր դաչ գապըթանըն եօլաւղ մէյիլլէրինտէն տօլայըարը Ամա . . . Ահ՝ քէնտիլէրինտէն չօլա օթուրաճադ եա!!!

— Հաթերաս, սիդտէ բէք միւպալաղալը կիտէյօրսուկուղ հա՛ . . .

— Խայըր, խայըր, հիչ պիր միւպալաղամ եօգտուր: Եօլումուղ իւղէրինտէ կէօրտիւյիւմիւղ միւշքիւթա՛ թայիֆէնին ճանը սըգը-լըյօրմու՞ զանն իտէրսինիզ: Հաչա! Օնլարըն էֆքեարընճա՛ պու միւշքիւթա պէնի՛ թէչէպպիւտիւմտէն վաղ կէչիրէճէք զանն իտիյօր-լար, հաթտա պու ասէմլէրին սէսի պիլէ չըդմայօր: Պու կիւն Ֆօր-վարըն պուրնու Նէնուպէ տէօնսէ՛ եինէ պուկնտան ֆերդիլի պիր հալ կէօրիւմէյէճէքաիր: Ահ՝ տիվանէլէր ահ՛ . . . Ինկիլթերրայա եադ-լաչըյօրուղ զանն իտէյօրլար! Անճադ պիր տէֆա Երմալէ տօղրու-լուր իսէմ՝ իչին պաշկա ընէկ քէսպ էթաիլինի կէօրէճէքլէր! Եէմին իտէրիմքի՛ հիչ պիր ճանլը մաթուղ պէնի շու թէչէպպիւտիւմտէն շէվիրէմէզ! Հէլէ շու պրիպիմի կէչիրէճէք պիր կէչիտ, եա պիր տէ-լիք պուլուպ աըշարը ֆըրլայըմտա՛ իւսթիւնիւն գաբումա պաղըրընը պուրատա պրաղմըչ օլսամ պիլէ՛ սօնրանէ եաբաճաղըմը պէն պիլիրիմ:

Գաբուտանըն արզուսու պիր տէրէճէյէ գատար միւճէրէտ մուաֆֆադըյէթ պուլաճադ իտի: Օլ ախչամ Տօղթօրուն թախմինի իւղրէ՛ հէվա նակէհան տէյիշիւտի, շէօյլէքի եա ըլուղկեարըն՝ եա ա-գընթընըն վէ եաթօտ իթիտալըն թէ՛հսիրի իլէ պուլաղ եարլըպ՝ եօլ աչըլըր աչըլմաղ՝ Ֆօրվար պաչընտա պուլունան չէլիք պըչաղը իլէ էօնիւնէ կէլէն պուլաղարը ճէսուրանէ եարըպ՝ օլ կէճէ սապահա գատար վէ իթթէսի սալի կիւնիւ եէօրիւյէրէք աթշամիւսթիւ սա՛աթ օն իքի սուլարընտա Պէլլօ պօղաղընտան տըշարը չըգաթ:

Հաչան պուրատէ Երմալ եօլունու թէքմիլէն գաբալը կէօրտիւ իսէ՛

աճէպա Հաթերասնէ՛ ֆէնա հիտտէթ տույտու! Անճադ հէրնէ գատար սօն տէրէճէ մէյուս գալար իսէտէ՛ իւմիտսիղլիլինի հիչ պէլլի էթմէք-ոիզ՝ կէօյա ասըլ արզու էթտիլի եօլու պուլմուշ կիպի Ֆօրվարը՝ Ֆը-րանգլին պօղաղընա՞սալը վէրտի, վէ Բէլ պօղաղընտան սէօքէմէյէ-րէք՝ Մադ Գլէնթօգ պօղաղընա չըգադ իչիւն Բրէնս Տը՛ կալ ա-տասընըն էթրաֆընը տօլաչմաղա նիլէթ էթտի: Անճադ Եանտօն իլէ Վալըն ալտանմայաճաղարընը վէ քէնտի արզուսինին պօշա չըգ-տըղընը անլայաճաղարընը տախի պիլիւր իտի:

Հաղերանըն ալթընճը կիւնիւ հիչ պիր վադա՛ա գուհուր իթ-մէմէսի իլէ պէրապէր հէվա գարլը իտուկիւնտէն՝ աքսի շէմս ալամէ-թինին իշարէթլէրի միւշահէտէ օլունույօր իտի:

Ֆօրվար՝ թամ օթուղ ալթը սա՛աթ Բրէնս Տը՛ կալ գթաղընը թութամազսըզ՝ Պօթիա գըլըարընըն էյրի պիւլըրիւ եօլարընը տօ-լաչար, վէ Հաթերաս իսէ Պիչէյ ատասընտան քէօմիւր գալսիրէսինի եաբաճաղըմ հիւլեասը իլէ ապիմա քէօմիւրիւ պօլճա սարֆ իտէրէք՝ նիհայէթ բէնճէչէպիհ կիւնիւ Ֆրանգլին պօղաղընա վասըլ օլտու, վէ կէօրտիւքի՛ Երմալ եօլու եինէ գաբալը:

Իշթէ պուրատը արթըգ պիւթիւն պիւթիւն իւմիտինի սէօ-յիւնաիւրտիւ, զիրա պուլաղար արգատան սիւրմէսի իլէ կէրի տէօնէ-մէյիպ՝ պիր սա՛աթ էվվէլ կէչտիլի եէրտէ՛ առա աչըգ տէնիզ եօղու-մուշ կիպի պիր տիւղիլէ տօնուպ գաբանտըղընը կէօրիւր իտի:

Ֆօրվար՝ չըմալէ կիտէմէտիքտէն մա՛ատէ՛ պուլա թութուլուր գալըրըմ գօրգուսու իլէ պիր եէրտէ տուրամայըպ՝ կէմիլէրին ֆուր-թունատան գաչտըղը կիպի՛ պուլաղարըն էօնիւնտէն պիր տիւղիլէ գաչմադտէ իտի:

Հաղերանըն սէքիգինճի ճումա՛ա կիւնիւ Ճամս Բօս պօղաղընըն աղընտա վադի Պօթիա գըլըսընա եազլաչտը իսէտէ՛ պուրատը հէքսինտէն զիյատէ կէօղէտիլէճէք մահալ իտի, զիրա՛ օրանըն եա-լընըլ մաղըպա պիր եօլու վար վէ պուտա տօղրու Ամէրիգա գթա-լէրինէ չըգար իտի:

Պուրատէ էօյլէյին իճրա իտիլէն բասատտէ՛ արղէն 70 տէրէճէ 5 տաղըգա 17 սանիլէ վէ թուլէն 96 տէրէճէ 46 տաղըգա 43 սա-նիլէ օլաուղի կէօրիւլաիւ: Տօղթօր պու հիսապը կէօրիւր կէօրմէզ՝ խարիթաընա պադարադ՝ Սիր Ճօնուն եէկէնի Ճամս Բօսուն Մըգ-նաթըս Գուլթպունու պուլտուղի մահալտէ՛ եանի թամ Գուլթպը Մըգնաթըսիլէտէ օլտուղարընը ֆերգ էթտի:

Գարա՛ քէնարա տօղրու ալազ օլուպ՝ պիր՞միլ գատար իչէրիսինին

ալթմըջ այադ մըդ աարի եիւքսէքլիյի վար իտի :

Վաբօրուն դաղանը թէմիզլէնէնէք օլմաղլէ՝ Գարուտան պիր պուղ բարչասընա տէմիր աթըայ՝ ձոնսօն իլէ պերապէր դարայա չըգմալէրի իչիւն Տօղթօրա բուխասթ վերաիքտէն սօնրա՝ պու շէյին քէնաի թէչէպղիւսաթընա տայիր ճիհէթի պուլունմատըղը սէպէպլէ՝ քէնաիսի եալընըգնա դամարասընա դաբանարագ՝ Գուլթպ իտարիթասընա տալաը դալաը :

Տօղթօր իլէ ձօնսօն գօլայնա դարայա չըգաղար : Տօղթօր քէնաի քէնաիսիս պաղը թէագիգաթըն ինճասը իչիւն եանընա պիր բէրիեար ալըպ՝ ձամս Բօսուն պուրաճա վէրմիշ օլտուղի մա՛ալիւմաթլէրինի մուայէնէ իթմէք իզըրէ կէզմէքտէ իքէն՝ ձամս Բօսուն իտարիթասընա կէօսթէրաիլի քիրէն թաշարընըն քիւչիւք թէբէսի նակէհան կէօղիւնէ իլիշիպ՝ սէվինէրէք օրայա դօշտու , պիրտէ պագտըքի՝ պիր աէլիքտէն՝ ձամս Բօսուն քէչիթիթընա տայիր թանգիմէթաիլի բաբօրթօսունեու գօյմուշ օլտուղի դալայ սանտըգ ասբուլօր : Օլ վագըթ անլատըքի՝ օթուղ սէնէտէն պէրու շու մաթէմնաք եէրլէրէ հիշ պիր մախուղ պագ պտամամը :

Պարատէ քէմալը աըդգաթլէ պիր մըգնաթըս իյնէսի աօրլաղի հալտէ՝ եօգարաան աշաղք աօղրու սուրուպ՝ վագա՛ա Գուլթպը Մըգնաթըսիլէ թամ իյնէնին ալթընա կէլմէզ իտի իսէտէ՝ բէք եագըն օլտուղի կէօրիւլիւր իտի :

Տօղթօր աըդգաթլէ պու մուայէնէյէ պաշլատը :



ձամս Բօս՝ ալաթընըն նօգսանիլիթի հասէպի իլէ հէր նէ գատար 89 տէրէնէ 59 տաղըգատէ Գուլթպու կէօսթէրմիշ իտի իսէտէ՝ սահիհի պու մահալտէն պիր տաղըգա էօթէտէ օլտուղինաէն՝ Տօղ-

թօր Գլավպօնի քէնտի իյնէսինին աըհհէթինէ կիւվէնէրէք՝ թամ սօգսան տէրէնէտէ արայըպ պուլտու իսէ՝ տուլտուղի իֆթիթար սօն տէրէնէյէ վարտը :

— Տօղթօր սէվիննինաէն այաղընը եէրէ վուրուպ՝ պաղըրտը— Իշթէ թամ տիւնեանըն՝ Գուլթպը Մըգնաթըսիլէսի !

— ձօնսօն սիւալ էթտի— Թէմամ պուրասըմըտըր :

— Էվվէթ աօսթում պուրասըտըր !

— Տէմէք օլուրքի՝ Մըգնաթըս տաղը վէ եախօա Մըգնաթըսը պիր ճիսմ վարտըր տէյու իտիլէն զիւիւմ վէ դըյաուլէրին քեաֆֆէսիտէ պէյհուտէ իմիշ հէ

— Տօղթօր կիւլէրէք— Էվվէթ ճէսուր ձօնսօնում, պունլար պաթըր իթիդաալըարըն հայալարըտըր : Պագ հէլէ , կէմիլէրի քէնաիսինէ չէքէնէք վէ եախօա տէմիլէրինի դօբարտաճաք պիր քիւչիւք թէբէ պիլէ վարմը : Կէմինին տէմիրի եէրինտէ օլտուգտան մա՛ատէ՝ սէնին տէմիր էնսէրի գունաուրայարըն տախի այաղընտա օլտուղի հալտէ՝ տիւնեանըն սայիր թէրաֆլարընա կէզաիլին կիպի պուրատէ տախի սէրպէսթ կէղիյօրսուն , նէ չէքէն վար՝ նէտէ կէրի սիւրէն :

— Էյի տամա նասըլ՝ անլաթմալըքի

— Հը՝ ձօնսօն , օրասը դօլայ դօլայ իֆատէ օլունամազ , զիրա ալիմիք տահա օլ տէրէնէլէրէ կէլմէտի : Անճագ սահիհի շուրասըտըրքի՝ հիտապճա վէ ուտուլճէ վէ իլմճէ Գուլթպի Մըգնաթըսիլէ պուրասըտըր , իշթէ թէմամ շուրասըտըր !

— Ահ՝ Մ . Գլավպօնի : Աճէպա Գարուտան տախի Գուլթպը Շըմալտէ՝ շիմաի սիզին սէօլլէտիլինիզ կիպի սէօլլէյէնէքմի՝

— Էվվէթ , ձօնսօն , սէօլլէյէնէք :

— Ինչալլահ :

Տօղթօր իլէ ձօնսօն՝ պու մուայէնէյի ինճա իթաիքլէրի մահալէ պիր իշարէթ տիբիպ՝ վարօբաան իսթէնիլտիքլէրի ճիհէթլէ՝ ախլամըն սա՛աթ օն պիրինտէ եէրլէրինէ ալտէթ էթաիլէր :

ՕՆ ԵԻՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

Սիր ձօն Ֆրանգլինին պաշընա կէլէն ֆէլաքէթ
Ֆօրվար՝ սօգրուտան սօղրու ձամս Բօս պօղաղընը կէչաի իսէտէ՝ բէք դօլայ օլմալըպ՝ հէմ տեսթէրէ վէ հէմ քիւչիւք թօբլաբ գուլլանըլտըղընտան՝ թայիֆէլէր բէք եօրուլաուլար : Պերէքեաթ վէրսին հէվա տայանըլըր տէրէնէտէ օլուպ՝ թամ պու թարիխտէ

Ճամս Բօսուն րասթ կէտիյի հէվատան օթուղ տէրէճէ եօգարը , եանիյա՝ սըճագլըզ օթուղ տէօրթ տէրէճէտէ կէօրիւտիւ :

Ճուճա՝ա իրթէսի կիւնիւ՝ Գութպը Շըմալ տէնիլլէրինին օրթա առալէրինտէն պիրիսի օլուպ՝ կիյօմ Գրալըն միւսթէմիլիքեաթընըն շըմալի ուճունտա վագի Ֆէլիքս պուրնունու տօլաշտըլար :

Օլ վագըթ թայիֆէլէրին դալպինտէ պէօյիւք պիր թէէսիր վէ թէէսիւֆ հասըլ օլմասը իլէ՝ քէնարընտան տօլաշտըլարը շու առայա մէրագլը սուրէթտէ նազար իթմէքաէ իտիլէր :

Ֆիլհագըզա եագըն վագըթլարտա բէք շօգ դազալարըն զուհուր իթտիյի՝ պու կիյօմ Գրալ առասընըն էօնիւնտէ վէ մագըրպ ճիհէթիին պիր դաշ միլ էօթէսինտէ իտիքի՝ էրէպիւս վէ Թէրրօր կէմիլէրի թէլէֆ օլմուշար իտի :

Ֆօրվարըն թայիֆէլէրի՝ Ֆրանգլինի պուլմագ իչիւն վուզու պուլան իգտամ վէ զայրէթի վէ հուսուլէ կէլէն նէթիճէյի բէք ալեա պիլիլըլէր իտի աճմա՝ պու ֆէլաքէթին միւսիպէթ թաֆսիլաթընը տիյնէմէմիլլէր իտի : Շու արալըզ Տօգթօր քէնտի խարիթասընտա կէմիլին հարաքէթիին մուայէնէ էյլէտիլի սըրատէ՝ թայիֆէլէրտէն Պէլ վէ Պօլթօն վէ Սիմսօն եանընա կէլիպ՝ լագըրտըյա դարըշտըլար , վէ օնուն իւզէրինէ տիկէր ըէֆիլլէրի տախի մէրագ իտիպ կէլտիլէր : Պու սըրատէ պրիզ՝ սօն տէրէճէ սիւրա՝աթլէ կիթմէքաէ օլուպ՝ սահիլտէ պուլունան պօղազլարըն , պուրունլարըն վէ քէօրֆէլլէրին մանզարասը՝ թայիֆէլէրին կէօղիւնէ պիր մուսավլէր խարիթա կիպի կէօրիւնիւր իտի :

Հաթերաս իսէ քէնտի մէվգիինտէ՝ պէօյիւք թէլաշ իչիւնտէ տուրամայըպ՝ պիր տիւզիյէ կէզէր իտի : Տօգթօր կէօվէրթէտէ օթուրուր իքէն՝ էթրաֆընա պագըպ՝ թայիֆէլէրին շօղունուն քէնտի եանընա թօբլանմըլ օլտուղինի վէ պու հալին նէ տէրէճէ էհէմիլլէթ քէսպ իթմիլ օլտուղինի վէ շէօյլէ պիր սըրատէ պու կիպի հիքեալէնին թայիֆէլէրի նէ գատար մէմնուն իտէճէլինի անլայըպ՝ Ճօսսօն թէրաֆընտան պալլանըլան նագլիլլէթէ շու վէճիլէ տէվամ էթտի :

— Տօթլարըմ՝ Ֆրանգլինին իպթիտաքի հալի ճիւմլէնիզին մա՝ալիւմիտի : Պու զաթ՝ Գօգ վէ Նէլսօն կիպի իպթիտա պիր առի թալիֆէ օլուպ՝ թաղէ չագընտա պէօյիւք տէնիլ սէյահաթլէրի իլէ մէշղուլ օլարագ՝ 1845 սէնէսինտէ՝ Մաղըրպըն Շըմալ կէչիտինի արամաղա գալըզար : 1840 թարիխինտէ Ճամս Բօս իլէ Գութպը Ճէնուպէ սէյահաթ իտէն էրէպիւս վէ Թէրրօր նաման բրօվասը կէօրիւմիլ էքի կէմիլէրէ գօմանտա իտէր իտի : էրէպիւս կէմիսինտէ

Ֆրանգլին Գօմանտան պուլունտուղի հալտէ՝ զիրի գօմանտասընտա՝ կէրէք դապըթան վէ կէրէք թայիֆէ ճէման եթմիլ քիչի օլուպ՝ Գաբուտանը՝ Ֆից ճամս , վէ Գայիմագամլարը՝ Կօր վէ Լը՝ Վիսգօնթէ , վէ ըէյիսի թայիֆէլէրի՝ Տէս Վէօ վէ Սարճէնթ վէ Գուշ , վէ ճէրրահը՝ Սթանլէյ իտի : Թէրրօր կէմիսինտէ տախի ալթմըլ սէքիլ քիչի օլուպ՝ Գաբուտանը՝ Գրօզիէ , վէ Գայիմագամլարը՝ Լիթլը Հօգօն վէ Իրվէնք , վէ ըէյիսի թայիֆէլէրի՝ Հօրէսպի վէ Թօմաս , վէ ճէրրահը՝ Բէտաի իտի : Հիչ պիրիսի վաթանընը կէօրմէլէրէք՝ քէշֆիլաթ եօլունտա ֆէտայը ճան իտէն շու պիչարէ թալիհսիլլէրին հէր պիրինին իսմինի պու սէմթլէրին պօղազլէրինտէ , պուրունլարընտա , քէօրֆէլլէրինտէ , առալէրինտէ վէ կէչիտլէրինտէ օղույա պիլիլիսիլիլ ! Պունլար ճէման եիւզ օթուղ սէքիլ քիչի իտիլէր ! Ֆրանգլինին սօն մէքթուպս Տիսգօ առասընտան եագըլմըլ օլուպ՝ 1845 սէնէսի թէմուղունուն օն իքիսի թարիխի իլէ օլտուղինի պիլիլիլլէրի՝ շու մէալտէ իտի : « Մէմուլ իտէրիմքի՝ պու կէճէ Լանգասթր պօղազընտ միլթէվէճիւհէն հարաքէթ իտէճէլիմ » — Սճէպս Տիսգօ առասընտան հարաքէթ իթտիքտէն սօնրա նէ՝ վուզու պուլտու : Բրէնս Տը՝ Կալ վէ Անթրբրիլ նաման պալէնա կէմիլլէրինին Գաբուտանլէրի օնլարը սօն տէֆա օլարագ՝ Մէլվիլ պօղազընտա կէօրմիլ օլուպ՝ օլ կիւնտէն սօնրա արթըզ պիր հավատիսլէրի իչիտիլմէտի : Պունունլա պէրապէր Ֆրանգլինին Մաղըրպա աօղրու հարաքէթիինին հիքեայէսինի տէվամ իտէպիլիլիլ , շէօյլէքի՝ Լանգասթր վէ Պարրօլ պօղազլէրինտէն կէչիպ՝ Պիշէյ առասընա եթթիլէրէք՝ 1845 իլէ 1846 սէնէսի արասընտաքի գըշը օրատէ կէչիլմիլլէրի :

— Տիւկէր Պէլ պէրիտէն սօրտու — էլի աճմա պու մալիւմաթ նէ՝ ըէտէն ալընմըլար :

— Հա՝ 1850 սէնէսինտէ Օսթէնին սէյահաթը իլէ պու առատէ պուլունան իւշ մէզարտան անլաշըլմըլարը : Պու մէզարլէրտէ Ֆրանգլինին թայիֆէլլէրինտէն իւշ քիչիլինին վիճուտի կէօմիլմիլլէրիլ : Պունլարտան մա՝տտէ տահա իսպաթլը մալիւմաթ՝ Ֆօգ կէմիսինին Գայիմագամը Հօպսօնուն պուլմուլ օլտուղի 1848 սէնէսի նիսանընըն 25 թարիլիլի էվրագտան միւսթէպանարը : Շիմտի շէօյլէ անլարըզքի՝ օրատա գըշաարզտան սօնրա՝ էրէպիւս վէ Թէրրօր կէմիլլէրի՝ Վէլինկթօն պօղազընտան եթմիլ եէտինճի տէրէճէյէ դատար շըգարլար իտէտէ՝ եօլլարընը կէչիլմէզ օլան շըմալէ տէվամ իտէճէք եէրտէճէնուպէ աօղրու կէրի տէօնալլէր

— Էօթէտէն պիր սէրթ սէս շըզըպ տէտի — Իշթէ օնտան թէլէֆ

օլտուլար եա ! զիրա ծնւարըն խելասը Երմայտէ իտի !

Հէրքէս արգասընա տէօնիւպ պաղտըքի՝ Հաթերաս՝ քէօչկիւն բարմադըղընա տայանմըջ օլտուղի հալտէ՝ պու էօրֆիլի լադըրաըլը աթմըջ իտի :

— Տօղթօր պիթէքրար—Էօյլէ եա , զիրա Ֆրանզլինին էֆքեարը՝ Ամէրիգա գըլըսընը թութմագ իտի ամմա նէ՞ չարէ , ֆուրթունա՝ քէնտիսինի պու ուղուրուղ եօլտա սարըպ՝ 1846 սէնէսի իյուլինին օն իքինճի կիւնիւ՝ պու իքի կէմիլէր պուրատէն պիր գաչ միլ էօթէտէ վազի Ֆելիքս պուրնուսուսն մաղրըպի շըմալինտէ պուզլարա թութուլտուլար : Հաթասա Վիգթօրի պուրնուսուսն մաղրըպ շըմալիսինին շըմալինէ գատար տէֆա սիւրիւքլէնաիլէր :—Տօղթօր պուրատէ տուրուպ՝ բարմաղը իլէ տէնիլին պիր թէրաֆընը կէօսթէրէ՞րէք՝ « իշթէ օլ մահալ թա շուրասըտըր » տէտի : « Գու կէմիլէրին թէրք օլունմասը՝ անճագտա 1848 սէնէսի նիսանընըն եիրմի իքիսինտէ օլուպ՝ ամէպա պու օն տօղուղ մահ զարֆընտա նէ՞ վուգուաթ կէօրիւլաիւ ! Աճէպա պու պիշարէլէր նէ՞ եարտըլար ! Եիւրհէօիլ , ճիվարտէ օլան գարայը արաշտըրըպ՝ խելասլէրի իչիւն հէր աիւրլիւ չարէլէրի իճրա իթտիլէր , զիրա Գօմանտան բէք ֆէթանէթլի ատէմ օլուպ՝ արգուսուսնա մուաֆֆագ օլամասը իսէ

— Հաթերաս ուսուլ պիր սէս իլէ—Գապիլտիր թայիֆէլէրի օնա պիր օյուն տէօնտիլէր :

Թայիֆէլէր կէօղլէրինի գալտըրմաղա պիլէ ճէսարէթ իտէմէտիլէր , զիրա պու մուամմա քէնտի իւզէրլէրինէ իտի :

— Տօղթօր օլ վազըթ շաբկասընը չըգարըպ տէտի—Ահ Իշթէ օլ ուղուրուղ էվրագտան անլաշըրըքի՝ ձօն Ֆրանզլին 1847 սէնէսի հաղիրանըն օն պիրինճի կիւնիւ վէֆաթ էթմիշտիր : Զիքրի ճէմիլի՝ իալիֆլէրինէ պէրկիւզար՝ վէ իսմ ու շէրէֆի՝ սէհայիֆի թէվարիլտէ բայէտար օլտուն !

Եանընտաքիլէր տախի շաբգայէրինի չըգարըպ՝ սիւքիւթլէ միւթէ վէֆայը միւմաիլէյհ հագկընտա քէտէր վէ հէօրմէթ իպրագ էթտիլէր :

— Իէյիսլէրինի պու սուրէթլէ զայպ իթտիքտէն սօնրա՝ օն մահ զարֆընտա շու պիշարէլէր նէ՞ եարտըլար , պիլիրմի՛սինիլ , 1848 սէնէսի նիսանընա գատար կէմիլէրինտէ գալտըլար վէ օլ վազըթ կէմիլէրի պրագըպ սավուշմաղա գարար վէրտիլէր իսէտի՝ եիւզ օթուղ սէքիլ քիշինին օթուղ իւչիւ էօլմիւշ օլուպ եիւզ պէշի սաղ իտի : Գրօղիէ վէ Ֆիլի ձամս Գաբուտանլար՝ օլ վազըթ Վիգթօրիա պուրնուսնա պիր իշարէթ թայը տիքէրէք՝ սօն սերկիւղէշթլէրինէ աաիր

օլան քեաղըտը օրայա գօյտուլար : Իշթէ , աօսթլարըմ , թամ օլ պուրնուսուսն էօնիւնտէն կէչէյօրուղ , հաթտա ձօն Բօսուսն 1831 սէնէսինտէ կէլմիշ օլտուղի սօն խաթ իւզէրինտէ գօնուլան օլ իշարէթ թայընըն էսէրլէրինի կէօրէ պիլիրսինիլ : Իշթէ ձօն Ֆրանզլին պուրնու ! Իշթէ Ֆրանզլին պուրնուսուսն սիվրիսի ! Իշթէ Լը՝ Վիսագօնթէ պուրնու ! Իշթէ Էրէպիւս պօղապըքի՝ պուրատէ կէմիլէրին գալան աղաճլէրինտէն պիր սանտալ եարըլըպ գըղաք իւզէրինէ ալընմըչաըր ! Իշթէ կիւմիւշ գաշըգլարըն վէ քիւլլիյէթլի ճէպհանէ , շէքէրլէմէ , չայ վէ չօղ մուգատտէս քիթապլարըն պուրնուսուսուղի եէր շուրասըտըր ! Զիրա սաղ գալան եիւզ պէշ քիշի՝ պուրայը պրագըպ՝ Գաբուտան Գրօղիէնին զիրի գօմանտաաղընտա օլարագ՝ կրիթ—Ֆիշ—Բիվըրա միւթէվէճճիւհէն հարաքէթ իթտիլէր ! Լաքին նէրէյէ գատար կիթտիլէր , պիլիրմի՛սինիլ : Հիւծօն պօղաղընը թութապիլտիլէրմի՛ : Աճէպա սաղ գալանը վարմը՝ Նիհայէթ պու սօն հարաքէթտէն սօնրա նէ՞ օլտուլար :

— ձօն Հաթերաս՝ պիր եիւքսէք սէս իլէ տէտի—Նէմի՛ օլտուլար : Տուրուն պէն սիգէ նագլ ու թարիֆ իտէյիմ : Էվվէթ , Հիւծօն պօղաղընը թութմաղա չօղ չալըշտըլար , վէ թաղըմ թաղըմ օլտուլար ! Էվվէթ , ճէնուպ եօլունու թութտուլար ! Հաթտա 1854 սէնէսի թարիլի իլէ Տօղթօր Իէնին պիր գթա մէքթուպի ահքեամընճա 1850 սէնէսինտէ՝ Էսկիմօլուլար՝ կիյօմ Գրալըն պու արագիլաի իւզէրինտէ՝ գըրգ քիշիտէն իպարէթ պիր սիւրիւ ատէմ կէօրմիւշլէրքի՝ աէնիլ տանասը ավլայըպ՝ պուղ իւսթիւնտէ պիր գայըգ սիւրիւքլէլէրէք՝ պիր միւտաէթ ճանլարընը գուրթտրմաղա չալըշտըգտան վէ նիհայէթ իւլ էմը զայէթ գայիֆ տիւշէրէք՝ վիճուսլէրինտէ հայաթ էօրնէյի գալմայըպ՝ սօն տէրէճէ մէչաղգաթլար իլէ օղրաշտըգտան սօնրա՝ պու գթա իւզէրինտէ օթուղ քիշիսի էօլմէքլէ՝ պէշ ճէնաղէնին տախի քիմի կէօմիւլմիւշ վէ քիմիսի մէյաանտա օլարագ ճիվար ատտասա պուրնուսուսուղի վէ պաղըլարը՝ տէվրլիվիշ պիր գայըգլա քիւհնէ պիր չատըրըն բարչալարը ալթընտա գալըպ՝ մէսէլա տիւրպիւնի օմուղունտա վէ աօլու թիւֆէնկի եանընտա պիր գապիթ պիր թէրաֆտէ , վէ ավլատըղլարը հայլան էթլէրինտէն միւրէթթէպ թէտարիք իտէպիլտիլէրի բիս վէ մէքրուհ թա՛ամլէր տիկէր թէրաֆտա , հասըլը հէր պիրի պիր թէրաֆտէ սերբիլիպ գալտըղընը կէօրմիւշլէրտիր : « Գու խապէր կէլիր կէլմէղ՝ Պահրիյէ Նեղարէթի թէրաֆընտան Հիւծօն պօղաղը Գումբանեաօրնա պիր մէքթուպ եաղըլըպ մահայի մէղքիւրէ՝ էն մահիլը մէմուրլէր իրսայի՝ իլթիմաս օլունարագ՝

մէգքիւր Գօմբանեա մէմուրլէրի՝ Պաղ նէհրինին պօլաղընա Կասար
ինտիլէր, վէ Մօնթրէալ վէ Մաղօնօշի առաւելերի իլէ Օլլ պուրնու-



նու արաշարըրայ՝ պիր շէյ պուլամատըլար : Անճագ պու պիչարէլէրին
ճիւմլէսի աճըրդ տան վէ թահամմիւլ գապուլ իթմէզ մէշագգաթ վէ
սըգընթըտան թէլէֆ օլմուշ օլուպ՝ հաթաա պաղըլարը՝ էօլէնլէրին
էթինի եէյէրէք պիր աղ տահա եաշամանըն չարէսինի արամըշլար ի-
սէտէ արթըգ հայաթ մուհաֆաղասը միւմքին օլամատըղը հալտէ՝
թէլէֆ օլմուշլար իտի : Իշթէ բարչա բարչա ճէնաղէլէր իլէ տօլու օ-
լան ճէնուպ էօլունտա մէրգուճլէրին սէր կիւզէթի պունլարաըր !
Շիմաի սիզտէ ծնլար կիպի եաբմագ իսթերմի՛սինիզ :

Հաթերասըն օլ թիթըրէր սէսի վէ շիտտէթի հիյէթլէրի իլէ
քէսկին շէհրեսի մէյտանա թարիֆ օլունմազ պիր թէէսիւր պրագտը-
ղընաան՝ թայիֆէնին ճիւմլէսի պու ուղուրսուղ թօրրաղլարըն էօնիւն-

սէ աշըրը միւքէտտէր օլարագ՝ եէքտիլ վէ եէք սէտա պաղըրշմաղա
պաշլաթըլար :

— Շըմալէ ! Շըմալէ !

— Հա շէօյլէ , Շըմալէ եա ! Խէլաս վէ շէրէֆ օրատէ ! Էվվէթ , աբ-
դասաշլար , Շըմալէ ! Ճէնապը Հագ հիքմէթինի կէօսթէրիյօր ! Հէ-
վա տէյիշիլէյօր ! Կէշիտիմիզ աշըրտըր ! Հայտէ շէվիրին !

Թայիֆէլէրին ճիւմլէսի հէման եէրլէրիննէ գօշտուլար : Շու ա-
բալըգ պուզ օվալար եավաշ եավաշ այրըմագտէ օլտուղինտէն՝ Փօր-
վար տէրագապ հարաքէթ իտէրէք՝ տօլու իսլիմ Մաղ Գլէնթօգ
պօղաղընա տօղրուլտու :

Հաթերասըն պուրատէն տահա գիյատէ խալի պիր տէնիզէ կիւ-
վէնմէսինտէ հագկը վար իտի : Ձիրա օրատան շըգարագ՝ Փրանգլի-
նին գուրաուղի էօլու թուլթար վէ խարիթասը էքէլիճէ թանըմըշ
օլուպ՝ դարըր թէրաֆը հէնուզ նամալիւմ օլան Բրէնս Տը՝ Կալ թօբ-
րաղընըն մէշըրգ պօյունու կէօլէր կիտէր իտի : Ճէնուպէ տօղրու
եէօրիւմէքտէ օլան պուզլարըն՝ մէշըրգ պօղաղլէրինտէն կէլալի
ալիքեար իտի , զիրա պու պօղաղըն թէքմիլէն խալի օլտուղի դար-
շըտան կէօրիւնիւր իտի : Հաթաա Փօրվար՝ զայ իթալի վադըթը
գազանմաղա ճահա իթալիյինտէն՝ իսլիմէ օլ տէրէճէ եիւքլէնտիլէրքի՝
հաղիրան օն տէօրթտէ Օսպօրն պօղաղընը վէ 1831 սէնէսի սէյահ-
լէրինին թուլթաուղլարը սօն խաթլարը կէչտի : Պօղաղտէ տահա
չօգ պուզլար վար իտի իսէտէ՝ անճագ տէնիզ՝ Փօրվարա էօլ վէրէ-
ճէք գասար աշըլմըշ իտի :

ՕՆ ՍԼԻՔԻՉԻՆՃԻ ՊԱՊ

Շըմալ Եօլու

Թայիֆէնին ճիւմլէսի՝ էվվէլքի նիզամ վէ ուտուլէ միւթապըգ
իթա՛աթտէ օլուպ՝ գօմանտա ազ վէ գօլայ օլտուղինտէն՝ էյլէնճէյէ
տախի մէյտան պուլուրլար իտի : Հէվա՝ պուզ տէրէճէսինտէն էօգա-
րը պուլունուպ՝ շայէտ պուզլար էրիյէճէք օլտա իտի՝ սէյահաթա
պէօյիւք միւշքիւթ վէրէճէյի տախի մէլհուզ իտի :

Տիւք գայրը բէք թէքիֆսիզ վէ իւնսիյէթէ եաթմըշ օլուպ՝
Տօգթօր Գլավպօնի իլէ դավի պիր մուհապպէթ պաղլամըշ իտուկին-
տէն՝ տօսթլուղլարը բէք էօլունտա իտի : Լաքին ուղրունտա քէն-
ախինի ֆէտա իտէճէք տէրէճէտէ տիկէր պիր տօսթու տահա պու-
լունուպ՝ Տօգթօր հաղկընտա օլ տէրէճէ իլէրի վարմամըշ օլտուղինի-

տէ սեօյլէմէք լազըմտըր : Տիւք՝ Տօդթօրա իսթէտիյի շէյի եաբար վէ Տօդթօր տախի՝ պիր քելլին սահիպինէ իթա՛աթ իթտիյի կիպի հիչ պիր շէյ սեօյլէմէքսիզ թահամիւլ վէ իթա՛աթ իտէր իտի : Պախուսուս մէղքիւր քելլը՝ կէմիտէ պուլունան զապիթ վէ թայիֆէլէրին չօղունա ալըըպ խօշ կէչինմէքտէ իտի իտէտէ՝ շիւբհէթիզ քէնտի թապիի սուլկուսունտան սօլայը օլմալըքի՝ Շանտօնա ասլա եազլաշմազ վէ հէլէ Բէն իլէ Փօքերի իկէթօրտիւքճէ էօյլէ ֆէնա խըրլար վէ տիչինի կէօթէրի իտիքի՝ մաղալահ բարչա բարչա իտէճէք սուրէթտէ ինթիզամտան սօլու օլտուղինի իսպաթ իտէր իտի , վէ մէրգումլէր իտէ՝ Գարուտանըն պու քելլի իլէ , եանի՝ Գլիֆթօն գավլինճէ՝ Գարուտանըն բերիսի իլէ պիր տահա օղրաշմաղա ճէսարէթ իտէմէղլէր իտի :

Հասըլը թայիֆէնին ճիւմլէսի՝ քէմալը էմիյէթլէ էտիպանէ հարաքէթ իտէրլէր իտի :

— Պիր կիւն ճամա Վալ՝ Րիշտը Շանտօնա խիթապէն—Չաննըմա կէօրէ՝ պիղիմ թայիֆէլէր՝ Գարուտանըն նութգունա էհէմմիյէթ վէրտիլէր , վէ մուաֆֆազ օլաճաղընտա շիւբհէլէրի գալմամը կիպի կէօրիւնիւյօրլար :

— Շանտօն ճէվապէն—Չէվղէքլիքլէրինէ սօյմաօընլար : Էկէր տիւ շիւնսէլէր վէ հալիմիզի եօլու իլէ թէճէսսիւս իթսէլէր՝ ճէհալէթտէն ճէհալէթէ գօշտուղիմիզի անլարլար :

— Վալ պիթէքրար—Էյի ամմա , պազ , նէ կիւղէլ խալի տէնիզտէյիզ , վէ հէման թանըլմըլ էօլլարը թութմազտայըլ , Շանտօն , սազըն սիզտէ միւպալաղա իթմէյէսիսիզ հէ՝

— Հիչ պիր միւպալաղամ եօգտուր , Վալ : Հաթէրաս հազկընտա օլան դարազ վէ հասիւտիւմ սէպէպի իլէ կէօղլէրիմի գաբայամամ , Էվվէլա սէն պանա օնու սէօյլէ պազայըմ , քէօմիւր անպարընը հիչ կէզտինմի՝ , նէ՝ հալաէ :

— Վալ տէտի—Խայըր :

— Բէք ալեա , կիթ պազ , զախիրէմիզ նէ՝ պէօյիւք սիւրա՛աթլէ թիւքէնմէքտէտիր : Իպթիտա եէլքէնլէ կիտիլէրէք՝ չարգ եալընըլ տգընթը օլան եէրլէրտէ վէ եախօտ մուխալիֆ հէվալէրտէ գուլլանըլըպ՝ քէօմիւրիւմիւղճէ բէք պէօյիւք իտարէ իզթիզա իտէր իտի , զիրա քիմ՝ պիլիւր պու տէնիզլէրին հանկի թերաֆընտա վէ դաչ սէնէլէր իչիւն գալա պիլիւրիզ : Սնճազ Հաթէրաս՝ իլէրիլէմէք վէ չըգըմազ Գութալա գատար եէթիշմէք սէվտասը իլէ կէօղլէրինի գարարտարազ՝ հիչ պուրալարընտ տըզգաթ իթմէմէքտէտիր : Մէսէլա

հէվա խայըրըլ օլմուլ՝ խայըրօղ օլմուլ՝ հէման իսլիմէլիւքլէնմէքտէտիր : Պիր ազ տահա պէօյլէ տէվամ իթտիյի հալաէ՝ թէլէֆ օլմաղ իտէք պիլէ բէք չօգ մէշագգաթ շէքէճէլիզ :

— Սահիհմի՝ սեօյլէյօրսուն , Շանտօն էօյլէ իտէ՝ իշիմիզ եաման տէմէքտիր !

— Էվվէթ , Վալ , բէք եամանտըր , Հէմաէ էօյլէ իթէհլիքէլի պիր վազըթտա՝ քէօմիւրսիւղ մաքինանըն իչէ եարամայաճաղը շէօյլէ տուրսուն՝ էր վէ կէճ կէօրէճէլիմիզ գըլլարտէ աթէշօիզ գալաճաղըմըլ սէպէպի իլէ՝ բերիչան օլաճաղըլ , զիրա թէրմօմէթրօնուն իչինտէ օլան ճիվանըն չօգ տէֆալէր տօնտուղի պէօյլէ մահալլէրտէ կէօրիւլէճէք սօղուղու պիր աղ տիւչիւնմէլի : (Ճիվա՝ զէրօտան 42 տանթիկրաա աշաղը տէրէճէտէ տօնար)

— Լաքին , Շանտօն , պիլմէմ ամմա՝ զանն իտէր իտէմ՝ Գարուտան զախիրէսիսի Պիչէլ առասընտա թաղէլէյէճէլինէ կիւվէնէրէք՝ օրատէ քիւլլիյէթլի քէօմիւր պուլաճազ իմիչ :

— Հը , պու տէնիզլէրտէ էօյլէ հէր իթէնիլէն եերէ կիտիլէպիլիւրմի՝ զանն իտէրսին , Վալ : Արղու օլունան պօղազըն խալի պուլունաճաղընա իւմիա օլունա պիլիւրմի՝ Եա Պիչէլ առասընա եէթիշմէզ իտէք՝ հալիմիզ նէ՝ օլուր :

— Հազկըն վար , Շանտօն : Պէնճէ՝ Հաթէրաստա պիր ազ ճէհալէթ վար : Լաքին մատէմքի իչ պու մէրքէզտէտիրտէ՝ նէ՝ իչիւն քէնտիսինէ անլաթմայօրսուն :

— Շանտօն՝ խային խային սուրաթըլ էքշիտիպ—Խայըր , Վալ , պէն սիւքիւթ իթմէլի գուրմուլում : Կէմինին մէսուլլիյէթինտէն շիմտի պանա հիչ սօգունուր եերի եօգտուր : Իչին սօնունա պազաճաղըմ : Շիմաի պանա էմը օլունույօր՝ պէնտէ հիչ պիր էֆքեար պէյան իթմէքսիզ իթա՛աթ իտէյօրում :

— Ավֆ իտէրօին ամմա , Շանտօն , սէնտէ հապսըզըն : Մատէմքի պու մատաէ քեաֆֆէմիզին նէֆսինէ այիտտիր՝ օլուրքի Գարուտանըն պու ճէհալէթի ճիւմլէմիզէտէ չօղա օթուրուր :

— Ատէմ սէնտէ , Վալ : Պէն օնա պիր շէյ սեօյլէմիչ օլսամ՝ օլէնիմի՝ տիւլէր :

— Վալ՝ պուրասընա չապուզ չապուզ ճէվաղ վէրէմէյիպ՝ պիր աղ սիւքիւթ էթտիքտէն սօնրա՝ տէտի—Էյի ամմա՝ թայիֆէլէր թէրա՝ ֆընտան իտիլէճէք թէքիֆիտէ ըէտտ իտէմէզ եա՝ :

— Շանտօն՝ օմուզլարընը գալուրբարազ—Թայիֆէմի՝ Վահ՝ զէվալըլ Վալ : Թայիֆէլին հիյէթինի կէօրմէտինմի՝ : Ճիւմլէսիտէ

խելասլէրինին զըտաընա հարաքէթտէ պուլունմալէրի իլէ պերապեր եթթմիլ իքիննի տերէնէյէ կելտիքլէրինի վէ տահա իլէրիսի իչիւն պէհէր տերէնէտէ պինէր լիրա իւնրէթ զամմ օլունաճաղընը տիւչիւնէրէք՝ մալի հիւլեա տիվանէսի օլմուչարտըր :

— Հագկըն վար, Ծանտօն : Գարուտան՝ թայիֆէյի պու եօլ իլէ ավլասըղը ինքեար օլունամազ :

— Եիւբհէոիղ, ամմա չօդ սիւրմէղ :

— Նէ՞ տէմէք իսթէրսին :

— Տէմէք իսթէրսիմքի՝ թէհիլքէ վէ եօրկունլուք պուլունմատըղի հալտէ՝ պէօյլէ կիւղէլ տէնիգտէ իլ՝ քէնտի քէնտինէ եթօրիւր : Հաթէրաս օնլարը ազճէ իլէ ավլատը ամմա՝ ազճէնին կէօրէնէյի իլ՝ քէքտէ սաղ օլամազ : Հէլէ շու զէվղէքճէսինէ եօնիւնէ աթըլտըղըմըղ միւչքիլաթ վէ թէհիլքէ վէ սէֆալէթ վէ խասթէլիք վէ իւմիտսիլիք վէ սօղուզ գօրգուլարը՝ թայիֆէնին եիւրէյինէ պիր քէրոէ տիքէն կիպի սաբլանսընտա՝ պագ պու ատէմլէրտէն պիրիսի՝ օլիտիլէն իւնրէթ վատինի խաթըրնա կէթիւրէպիլէնէքմի՝ :

— Տէմէք օլուրքի, Ծանտօն, սէննէ՝ Հաթէրաս մուաֆֆագ օլամայաճագ, էօյլէմի՝ :

— Միւմքին տէյիլ, Վալ, մուաֆֆագ օլամազ : Պէօյլէ պիր թէչիպպիւսաթտէ տայիմա ամիրէրին էֆքեարը՝ պիր հալտէ օլուպ՝ պէյնլէրինտէ մուհապպէթ վէ իթթիֆագ պուլունմալը : Անճագ պուրատէ պունլարըն հիչ պիրիսի եօգտուր : Եուրասընըտա իլավէ իտէիմքի՝ Հաթէրաս պիր տիվանէտիր, պունուտա հարաքեաթը սապըգաօը իտպաթ իտէր : Նիհայէթ պագալըմ, էլպէթ պիր վագըթ կէիւրտէ՝ կէմինին գօմանտասը պիր աղ գօրգաք Գարուտանա վէրիլէսի լաղըմ կէլիր :

— Վալ՝ պիր շիւբհէ իլէ պաչընը սալլայըպ տէտի—Պունուլա պէրապեր Հաթէրաս թէրաֆրնտան

— Ծանտօն՝ Օֆիչիալըն լաղըրտընը քէսէրէք—Էվվէթ, էվվէթ, պիւրիւմ, քէնտի՝ թէրաֆրնտան եալընըղ հէր շէյի պիւրիւմ տէյէն մուալլիմ Տօգթօր, վէ պիրտէ գօմանտա եէսիրի օլուպ՝ լաղըրտը սէօյլէմէսինի իսթէմէյէն ճօնսօն, վէ թայիֆէլէրտէն տախի տիւլկեր Պէլ կիպի պէլքի պիր իքի վէ բէք բէք տէօրթ քիչի տահա պուլունա պիւր : Պիղ իսէ կէմիտէ օն սէքիղ քիչիլիղ ! խայըր, Վալ խայըր : Հաթէրաս թայիֆէյէ կիւլէնէմէզ, եալընըղ ազճէ գուվլէթի իլէ եէմլէմէքտէտիր : Հէլէ օլ Պրանգլին թէլէֆինին հիքեայէսի իլէ՝ պու օյնագ էֆքեարլէրի պիր աղ չէվիւրտի իտէտէ՝ չօդ կիթմէղ :

եինէ սէօյլէրիմքի պու տէսիսէլէր պիթէր : Հէլէ շու Պիչէլ տտաւընա եանաչամազ իսէ՝ պիւթիւն պիւթիւն իչի պիթմիլ աէմէքտիր : — Էկէր թայիֆէ՝ իչի անլար իսէ

— Ծանտօն աճէլէ աճէլէ—Աման հա՛ սէն օնլարա պիր լաղըրտը աչայըմ տէմէ, իչի քէնտիլէրի անլայըպ բաթլատաճագլար : Պախուսուս պու սա՛աթտէ եօլումուղու Երմալէ տէվամ իթմէլիլիղ : Հաթտա Հաթէրաս՝ Գութպա կիտէյօրում գաննը իլէ՝ կէրի կիթմէտիլինի քիմ՝ պիլիր : Մէլվիլ պօղաղը՝ Մագ Գլէնթօդ պօղաղընն ուճունա չըգար, վէ Պաֆէն պօղաղընա կիտէն թէքմիլ պօղաղար տախի օրայա չըգար : Հաթէրաս քէնտիսինի օրատա կէօղէթսին ! Չիրա օրատէ Եարգ եօլու՝ Երմալ եօլունտան զիյատէ գօլոյտաըր :

Պու լաղըրտըլար իլէ Ծանտօնուն նէ էֆքեարտէ պուլունտուղի, վէ Գարուտան իսէ՝ մէրգումու զամմազ նազար իթմէսինտէ նէ՝ գատար հագլը օլտուղի անլաչըլըր :

Ծանտօն՝ թայիֆէնին պու հալտէքի օլան մէմնունիլէթինի՝ Գարուտանըն եթթմիլ իքիննի տերէնէյի կէլէք իւղրէ վէրտիլի թէչլիգաթա աթֆ իթմէք ճիհէթինտէ հաղլը իտի : Պու ազճէ արգուսու՝ թայիֆէլէրին ճէսարէթսիղճէլէրինէ պիլէ թէէսիր էթմիլ օլուպ՝ հաթտա Գլիֆթօն պէօյիք տըղգաթ իլէ հէր պիրիսինին հիսսէսինի հիսապ էթմիլ իտի, չէօյլէքի :

Պու միւքեաֆաթա հիսսէմէնտ օլմայան Գարուտան իլէ Տօգթօրտան մա՛ատէ՝ Ծօրլարտա օն ալթը քիչի օլուպ՝ պէհէր աէրէնէ իչիւն վատ օլունան պին լիրատէն հէր պիրիսինէ ալթմըլ իքիչէր պուչուղ լիրա տիւչէրէք՝ հէլէ Գութպա տախիլ օլուրլար իսէ՝ կիտիլէնէք օն սէքիղ տերէնէ իչիւն՝ պէհէրինէ պին եիւղ եիրմի պէչէր լիրա իսապէթ իտէնէք օլուպ՝ պուտա քէնտիլէրիննէ պիր վարիտաթ տէմէք օլաճաղընտան՝ շու թէքէպպիւր՝ Հաթէրասա հէր նէ գատար օն սէքիղ պին լիրայա օթուրաճագ իտի իտէտէ՝ Հաթէրաս՝ Գութպա չըգմաղա նայիլ օլուպտա՝ օլ մըգտաը բարա սարֆ իտէնէք գատար զէնկին իտի :

Պու հիսապլար իւկերինէ թայիֆէնին թամազը ֆէվղէլատէ աթէլէնիպ՝ չօղու օն պէլ կիւն ագտէմ ճէնուպէ ինէյօրուղ տէյու սէվինիր իքէն՝ շիմալի օլ ալթուն տերէնէլէրի կէչմէք արգուսունա տիւչմիլլէրիտի :

Հաղիրանըն օն ալթընճը կիւնիւ՝ Ծօրվար՝ Ավօրթ պուրնունու տօլաչար : Բավլինսօն տաղը՝ քէնտի պէյաղ թէրէլէրինի կէօյէ տօղրու եիւքսէլտիպ՝ դար վէ տիւմանտան տօլայը տահա զիյատէ քէսպի

ճէսամէթ իտէր իտի : Թէրմօմէթրօ պուզ տէրէճէսինտէն պիր գաչ տէրէճէ եօգարը եանի՝ պիր ազ միւլայըմ՝ օլուպ՝ անսըղտան պու տաղըն հէր թէրաֆընը գաբլամը օլան չաղաղանլէր վէ տէրէլէրաէն վէ պախուտուս գարլարըն էրիմէսի իլէ պուզլարըն գօբուպ տիւլմէսինտէն հուսուլէ կէլէն կիւրիւլթիւ՝ ատէթա օրտուտա թօբճու ալայլա-
րընըն պիր տիւղիյէ իթաի.քլէրի աթէշ կիւրիւլթիւսիւնէ պէնզէր իտի : Պու պուզ բարչալարը տէնիզին եիւզիւնէ հասըր կիպի եայըլըպ՝ կէօզիւն ալա պիլտիլի մէսաֆէլէրէ գատար զըլասընը աթար օլտուղինտէն՝ կիւյա Շըմալ ճիհէթի՝ էրիյէն պուզլար իլէ ճէնկէ թու-
թուլմուլ կիպի կէօզլէրէ թօհաֆ պիր թէճաշէ սունար իտի : Պրիգ աայիմա քէնարա եադըն եէօրիւմէքտէ օլուպ՝ գարըն արասընտան չիչէյի հէման պաշ կէօթէրէն սէյրէք սէբէնէք սիւբիւրկէ օթունտան գաբլը պիր գաչ գայալարըն իւզէրինտէն զըրմըլը վէ ինճէ սարմա-
չըլար իլէ՝ եէրտէն ազ եիւքսէք պիր նէվի զըսա սէօյիւտլէր կէօրիւլիւր իտի :

Վէլ հասըլ հազիրանըն օն տօղուզընճու կիւնիւ՝ պրիգ Օմմա-
նէյ պօղազընըն ուճունտա՝ եանի օլ մէշհուր եէթմիշ իքինճի տէրէ-
ճէտէ վազի Մինթօ պուրնունու տօլաշըպ՝ Պօլթօն թէրաֆընտան « կիւմիւշ տէնիզի » թապիր օլունան Մէլվիլ պօղազընա կիրտի : Պու
լաթիֆէճի Պօլթօն՝ պու սըրատէ էօյլէ պիր մուգալլիտիլիքլէր եար-
տըքի՝ Տօթթօր պիլէ հէր շէյէ գօլայ գօլայ կիւլմէզ իքէն՝ չաթլա-
յաճագ տէրէճէտէ կիւլմիւշտիւր :

Յօրվարըն սէյահաթը՝ կիւն տօղու գարա եէլինէ գարը բէք
եօլունտա օլմազլէ՝ հազիրանըն 23 իւնճիւ կիւնիւ արղըն եէթմիշ
տէօրաիւնճիւ տէրէճէսինտէն կէչիպ՝ պու սէմթլէրին էն նամըր տէնի-
զի օլան Մէլվիլ պօղազընըն օրթասընա վասըլ օլտու : Պու տէնիզտէն
իլք տէֆա օլարապ 1819 սէնէսինտէ Գաբուտան Բարրի կէչմիշ օլուպ՝
իշթէ օնուն թայիֆէսի՝ հիւքիւմաթ թէրաֆընտան վատ օլունան
պէշ պին լիրա պախիչի պու մահալ իչիւն ալմըշտըր :

Եէթմիշ իքինճիտէն եէթմիշ տէօրտիւնճիւ տէրէճէյէ կէլտիք-
լէրինի կէօրաիւքտէ Գլիֆթօն զիլատէսի իլէ իֆթիլիսար իտէր իտի ,
զիրա՝ իքի տէրէճէ իչիւն եպընըզքէնաիսինէ եիւզ եիրմի պէշիւրա
իսապէթ իտէճէք իտի : Անճագ պու սէմթլէրտէ էօյլէ վարիտաթ
վէ սէրվէթ բարա իթմէզ շէյ օլտուղինի , վէ պու սէրվէթ սըրթըն-
տան եօլու իլէ իչիլի իչիլմէտիքճէ՝ էօյլէ սէրվէթէ սէրվէթ տէնիլէ-
մէյէճէյինի քէնտիսինէ պէյան իթաիքլէրինտէ՝ ֆիլ հազըգա պու ճէ-
ֆանըն սէֆասընը սիւրմէք իչիւն էլլէրինի օլալայարաք Լիվէրբուլ

կազինօսունտա օթուբաճագլարը վէ իչիպ իչիպ մասանըն ալթընա
եուվարլանճագլարը տողըգայը պէքլէմէք իքթիլա իտէճէյինէ
քեաֆֆէսի պիր էֆքեարաէ գարար վէրաիլէր :

ՕՆ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊՍՊ

Պիր պայէնանըն կէօրիւնմէսի

Մէլվիլ տէնիզինտէ լայըզը իլէ կիտիլմէքաէ իտի իսէտէ՝ պուզ-
տան իսալի տէյիլ իտի , վէ պու պուզլար եիւքսէք տազլար օլուպ՝
կէօզիւն ալարըլ ուզաղլարա գատար կէօրիւլիւր , վէ շուրատէ պու-
րատէ պիր թագըմ գըմըլտանմազ վէ օվալարըն օրթասընա տէմըր
աթմըշ կիպի կէօրիւնէն սիվրի պուզ թէբէլէր պուլունուր իտի : Յօր-
վար՝ տօլու իսլիմ կիտէր վէ քէնտի հարաքէթինէ գօլայըգ վէրէճէք
կէնիշ կէչիտլէր պուլտուգճա սիւրա՝աթլէ իլէրիլէր իտի իսէտէ՝ ըիւզ-
կեար՝ պիր տիւղիյէ տէյիչիլիւր վէ պիր տազըգանըն իչինտէ պին
տիւրիւ հէվայէ չալար իտի :

Գաթպը Շըմալ տէնիզլէրինտէ ըիւզկեարըն թէպէտտիւլաթը
բէք իշարէ շայանտըր : Էքսէրի պիր գաչ սանիյէ զարֆընտա պէօյիւք
սիւքիւնէթտէ պուլունան տէնիզ՝ էօյլէ պիր ֆուրթունա հասըլ իտէր-
քի՝ եէր կէօյէ գարըշըպ բէք ֆէնա պօրա զուհուր իտէր , նասըլքի
հազիրանըն 23 իւնճիւ կիւնիւ՝ պու ճէսիմքէօրֆէզին օրթասընտա՝
պէօյլէ պիր հալ Հաթերասըն պայընտա կէլտի :

Պուգտան՝ տայիմա սէրթ ըիւզկեարլար էստիլի կիպի՝ բէք ֆէ-
նա սօղուգ զուհուր իտէր : Օլ կիւն թէրմօմէթրօ պիր գաչ տէրէճէ
աչաղը տիւշտիւ , վէ ըիւզկեար լօտօսա ադտարըլարագ՝ պիր սըզը
սաղանագարը կէլիպ՝ պուզլարըն իւզէրինէ պօրա իլէ գօյու գար
ինմէյէ պաշլտաը : Հաթերաս չարգա եարտըմ վէրէն եէլքէնլէրի տէ-
րագապ թօբլաթար իսէտէ՝ բէք չապուգ օլմատաղընտան՝ քիւլիւք
սէրէնին եէլքէնի՝ պիր կէօզ զըրբըմը էօնասընտա գօբուպ կիթաի :

Հաթերաս քէնտի գօմանտալարընը՝ սօղուգ զան իլէ վէրէրէք՝
ֆուրթունա թէսքին օլունճայա գատար եէրինտէն ինմէտի : Պու
հէվանըն էօնիւնտէն գաչըպ մաղըղա եէօրիւմէյէ մէճպուր օլտու-
ղի սըրատէ՝ տաղար կիպի տալկալարըն օրթասընտա՝ ճիվարտան
գօբան տիւրիւ պուզ բարչալարը չալգանմագտէ վէ պրիգ իսէ՝ թըպ-
զը պիր չօճուգ օլունճաղը կիպի օրատան օրայա աթըլարագ՝ թէք-
նէսինին պուզլար իլէ օղրաշմասընտան տօլայը՝ պիր տիւղիյէ սար-
սըլմագտէ իտի : Պաղը տէֆա մէզքիւր կէմի՝ պօյլու պօյունճա տի-

քիլիպ պուրնունտա պուրունան չելիք պըշկըսը՝ կիւնէշին զըյասը իլէ գայնամագ տէ օլան պիր մատէն չըպըղըն աթէշի միսիլիւ պիր տաղըն թէքէսինտէն սարգմըշ կէօրիւնիւր իտի : Սօնրա քէնտի աիւմանլէրինին օրթասընտան պիր կիրատապա տայըյօր կիպի աթըլըպ չարղը պօշտա գայմասընտան տօյար՝ կիւրիւթիւիւ բաթըրտը իլէ



հէվայը տէօյէրէք ֆէնա ֆէնա սէսլէր չըգարըր իտի : Պիր թէրաֆտան իսէ սէլլէր կիպի սուլու գար եաղմագ տէ իտի :

Տօգթօր քէմիքլէրինէ գատար ըսլանմաղը քէնտիսինճէ քէյֆ սայարագ՝ օլ գար թուֆանըն էօնիւնտէ կէօքս վէրիպ՝ պիր ալիմին պէօյլէ թէմաշէտէն գարաճաղը հասսէլի եօլու իլէ զիհնինէ եաղմագ իւղրէ՝ կէօվէրթէտէ գալտը : Կն եաղընընտա օլան պիլէ օնուն սէսինի իշիթմէղ իտի , զիրա մէրգուճ սիւքիւթ իտիւպ՝ տալմըշ «էյր իտէր վէ «էյր իթմէ քտէ ի քէն՝ Նըմալ տէնիլլէրինէ մախսուս օլան շու գարա-

յիպաթը միւթալա՝ա իտէր իտի , եանիյա՝ պու ֆուրթունա՝ իւշ տէօրթ միլ մէսաֆէնին իչինտէ օլուպ՝ տըշարըյա հիչ պիր սուրէթլէ թէէսիր իթմէղ իտի : Ճիլ հագըգա ըիւղկեար՝ պուզ օվալարըն իւղէրինտէն կէշտիլի վագըթ դուվկէթի քէսիլիպ՝ շիտտէթինի ուղագլարա գատար սիւրէմէղ : Տօգթօր՝ հէվանըն աչըգ թէրաֆլէրինտէն վագըթ վագըթ պուզ տաղարըն էօթէ թէրաֆընտա սաքին տէնիլ վէ պէրագ կիւնէշի հէվա ֆէրգ իտէր իտի : Հէրնէ գատար Պօրվար՝ պու կէշիտլէրին աբասընտան էօյլէ սաքին տէնիլէ եէթիշմէք իչիւն՝ օլ թէրաֆա տօղրուճուշ օլմասը էյի պիր շէյ իտի իսէտէ՝ չալգանմագտէ օլան պուզարըն իւղէրինէ աթըլըրճասընա կէօղիւ գարարթմասը պէլայը իտի : Պինապէրին Հաթերաս՝ պիր գաշ սա՛աթ՝ գարֆընտա սաքին տէնիլէ չըգտը իսէտէ պօրա՝ տահա Պօրվարտէն պիր գաշ եիւղ մէթրօ մէսաֆէյէ գատար կէլիպ չաթլար իտի :

Մէլվիլ տէնիլլինտէ զայրը օլ մանգարա գալմամըշ օլուպ՝ ըիւղկեարըն վէ տալկալարըն շիտտէթի իլէ պիր չօգ տաղար եէրլէրինտէն դօբարագ՝ օրսարօճա պիր պիրինէ չարբըրպ եուվարլանարագ՝ շըմալէ տօղրու կիթմէքտէ իտիլէր : Նիւղլէրճէ պէօյլէ տաղար չալգանմագտէ իսէտէ՝ քէօրֆէղ զայէթ կէնիշ օլմաղլէ՝ պրիգ դօլայնճա էօնլէրինտէն սիվիշէ պիլիր իտի : Պու չալգանան պուզարըն սիւրաաթլէրի եէքտիկէրինէ միւսավի օլմասըղընտան պէյնլէրինտէ եարըշ իտէրճէսինէ թօհաֆ պիր հիյէթ կէօրիւիւր իտի :

Տօգթօր՝ շու թէմաշէյէ միւթէհայիր գալտըղը սըրատէ՝ զըպկընճը Սիմսօն՝ մէրգուճուն եանընա եագլաչըպ՝ տէնիլլին ըհնկի տէյիշտիլինի պէյան իթտի : Պու ըհնկէր կէօք մայիսինտէն զէյթունիլլէ չալտըղը կիպի՝ շըմալտէն ճէնուպէ տօղրու էօյլէ քէսկին ուզուն չըղկըլար պուլունուր իտիքի՝ պիր տօղրուլուգտա կէօղիւն ալտըղը եէրլէրէ գատար ուղանմասը իլէ՝ օլագը տէֆա տախի ուղունլուղունա պուլունան օլ չըղկըլար՝ թէքմիլէն պէյղա շէքլինէ կիրիլէր իտի :

- Սիմսօն տէտի—Տօգթօր , շու աճայիպաթմա նէ՝ տէրսին :
- Տօգթօր ճէվապէն—Պու սուլարըն օլ տէրէճէ թէպաիլի հագկընտա պէնիմ էֆքեարըմ թըպը պալէնանճը Սգօրէսպիլինն էֆքեարը կիպիտիր , եանիյա՝ եէշիլ սուլար իչինտէ միլեարլէրճէ էօյլէ ուֆագ հայվանլար վէ պէօճէքլէր պուլունուրքի մայի սուլարտա պուլունմաղ : Պու ատէմ պու խուսուստա բէք չօգ բրօվալէր իճըա իթմիշ օլմաղլէ՝ իֆատէօրինէ թէքմիլէն գանմըլըմօրը :
- Հա Էֆէնտիմ , տէնիլլին պէօյլէ ըհնկէրէ չալմասընըն պիր պաշկա սէպէպի տահա վարտըր :

— Սահիհմի . . . Հանկի սեպէպտիր :

— Էվվէթ , Մ . Գլավպօնի , վէ զըպկընճը իմանըմ իւղէրինէ եէ-
մին իտէրիմքի՝ էկէր Յօրվար՝ պիր պալէնաճը կէմիսի օլտա իտի՝
պուրատէ կիւղէլ պիր իշ կէօրէճէք իտի :

— Տօգթօր ճէվապէն—Պուճուճլա պէրապէր պալէնանըն էսէրինի
պիլէ ֆէրգ իթմէյօրուճ :

— Էվվէթ , էօյլէ ամմա չիմտի կէօրիւրիւզ , վէ պու սէմթլէրտէ շու
եէշիլ մախլուզ սիւրիւլէրինէ թէսատիւֆ իթմէք՝ պիր ավճը իշիւն
բէք խայըրու պիր շէյտիր :

— Պու մադուլէ սանա՛աթ քեար ատէմլէրին քէլամլէրինէ պէօյիւք
էհէմմիյէթ վէրէն Տօգթօր սիւալ էթտի—Նէ՛ իշիւն :

— Սիմսօն ճէվապ վէրտի—Ձիրա պէօյիւք պալէնա ավլարը՝ պէօյ-
լէ եէշիլ սուլար իշինտէ օլուր :

— Պուճուճ սեպէպի նէ՛տիր , Սիմսօն :

— Հա՛ չիւնքի պալէնալար՝ պու սուլարաա քէսրէթ իւղրէ նաֆապա
պուլտուղլէրինտէն՝ տայիմա պէօյլէ եէրլէր արարլար :

— Սահիհմիսին :

— Ատէմ սէնտէ , Մ . Գլավպօնի , պէն պու շէյի Պաֆէն տէնի-
զինտէ եիւզ տէֆատէն զիյատէ բրօվա էթմիչիմ : Մէլվիլ քէօրֆէ-
զինտէտէ նէ՛ իշիւն էօյլէ օլմայաճադարը :

— Սիմսօն , էօյլէ իսէ հաղկըն վարտըր :

— Մէրգուճ զըպկընճը՝ կէմինին գըլըսընտան սարգըլարադ պաղըր-
աը—Հա , պադ հէլէ պադ , Մ . Գլավպօնի :

— Սահիհ հա՛ . . . Պիր կէմի իզի զանն օլուճուր , պադ . . . Պադ !

— Սիմսօն տէտի—Իշթէ պու իզ պալէնանըն քէնտի արգասընտան
պրադարըր պիր եաղըր էճզատըր : Հէմտէ պիլմիշ օլքի՛ պու եաղըր
իզի պրադան հայվան՝ պուրայա եաղըն օլաճադարըր :

Յիլ հաղըրա հէվալը պիր քէսկին եաղ գօղուսու գաբլամըշ
իտի : Տօգթօր՝ գօյու գօյու տէնիզին եիւզիւնէ տալմըշ պադար ի-
քէն՝ զըպկընճընըն սէօղիւ տէրագապ թաստիգ օլուճուս , զիրա
Յօքէր՝ չանագըրգտան պաղըրտը :

« Պիզէ տօղրու պիր պալէնա կէլիօր ! »

Քեաֆֆէսիտէ կէօղլէրինի՛ պէյան օլուճան թէրաֆա չէվիւր-
տիքլէրինտէ՛ պիրտէ նէ՛ պադարսըն , պրիգաէն պիր միլ մէսաֆէտէ՛
թուլուճապ կիպի սու աթարադ պիր խօրթուճ կէլիօր :

— Մալիւմաթընտա ալտանմայան Սիմսօն պաղըրտը—Հա՛ . . . Իշ-
թէ . . . կէլիօր !

— Տօգթօր տէտի—Եինէ նիհան օլտու :

— Սիմսօն քէտէրլէ—Իճապը հալինտէ եինէ պուլուճուր : Հէլէ . . .

Պիրտէ մէմուլին զըտար օլարադ Հաթերաս թէրաֆընտան շու
պալէնանըն ավլանմասընա էմր վէրիւտի , զիրա պու շէյի քէնտիսինէ
րիճա իթմէյէ քիմնէ ճէսարէթ իտէմէյէճէք իտի : Անճադ Գարու-
տան՝ պու էմրի՛ կէրէք թայիֆէյէ պիր էյլէնճէ՛ վէ կէրէք կէմիյէ
պիր դաշ ֆըլը եաղ գախիրէ օլտուն էֆքեարը իլէ վէրմիշ օլմաղլէ՛
մէզքիւր էմր՝ պէօյիւք իֆթիխարլէ գապուլ օլուճուս :

Թայիֆէլէրտէն տէօրթ քիշի՛ պալէնա գայըղընա պինտի : Ճօն-
սօն աիւմէնի ալար , Սիմսօն՝ զըպկըն էլինտէ պաշա կէչտի , վէ Տօգ-
թօրու պու ավտան կէրի ալամատըլար : Տէնիլ՝ շու սըրատէ բէք
սաքին օլուպ՝ գայըդ պէօյիւք սիւրա՛աթլէ աշըլարադ օն տաղըրա
սօնրա պրիգաէն պիր միլ մէսաֆէտէ իտի :

Պալէնա իսէ պիր աղ աճհա հէվա ալըպ եէնիտէն տալմըշ իտի
իսէտէ՛ շօդ սիւրմէյիպ չըգտը վէ պաշատը խօրթուճարընտան օն
պէշ այագ էօթէյէ իսլիմլէ գարըլըդ սալեար աթմադա :

Սիմսօնուն գայըրգտան սէքիզ եիւզ եարտա գատար ուզաղը
կէօթէրէք « շու թէրաֆա՛ շու թէրաֆա՛ » տէյու իշարէթ վէրմէսի
իլէ՛ գայըդ՝ մէզքիւր հայվանա տօղրու եէօրիւտիւ , վէ պրիգ տախի
պու հայվանը կէօրմիւշ օլտուղինտէն եարըմիսլիմլէ եանաշմագտէ իտի :

Պու ճէսիմ պալէնա՛ չալգանթընըն քէյֆինճէ պաթար չըգար
վէ տէնիզին օրթասընտա օտըլանմըշ պիր գայա միտիլու արա սըրա
սիմսիյահ սըրիճընը կէօթէրիւր իտի : Պալէնանըն թապիյաթը՝ գօ-
վալանմատըրճա չապուգ եիւզմէտիյի կիպի՛ պուտա գայտաղըճա
օրալէրտէ չալգանմագտէ իտի :

Գայըդ սէսիզճէ պու եէշիլ սուլարը թութուպ կիտէր վէ պի-
չարէ հայվան՝ սուլարըն գօյուլուղու հասէպի իլէ խասմինի ֆէրգ էթ-
մէքսիգ էյլէնիւր իտի : Աճէպա տիւնեատէ՛ պիր նարին գայըղըն՝ պէօյ-
լէ ճէօիմ ճանալար իլէ օղրաշարըղընը կէօրմէք կիպի թօհաֆ թէմա-
չէ օլապիլիւրմի՛ : Պու հայվանըն պօյու եիւզ օթուգ այագ մըգատարի
իտի , անճադ եէթմիշ իքի իլէ սէքսէն տէրէճէնին արաղընտա՛ եիւզ
օէքսէն այագտան զիյատէ պօյու պալէնալար բէք շօդ կէօրիւլէ պի-
լիւր : Էսկի զէման միւլէլիֆլէրի գալլինճէ՛ պու հայվան հագկընտա
եէտի եիւզ այաղա գատար կէօթէրիւրմիւշ իսէտէ՛ պու բիվայէթ՝ ա-
տէթա հայալաթ նէվինտէն կիպի նաղար օլուճա պիլիւր :

Անիտէ գայըդ՝ պալէնանըն եանընա եէթիշտի : Սիմսօնուն էլի
իլէ վէրտիյի իշարէթ իւղէրինէ քիւրէքլէր տուրտու : Պու մասիւր

Թայիֆէ քէնտի զըպլընընը էօյլէ պիր Ֆէննիլէ գուրուպ ֆըրլաթ տը-
քի՝ ուճու սիվրի չէնկէլլէրլէ գաբլը օլան մէգքիւր զըպլըն՝ դօյու վէ
սըգը Եաղըն իչինէ կիտիպ սաբլանտըղընտա՝ հայվան Եարէլէնաիլինի
տուլարագ գուլրուղունու արգայա չարբըպ սուլա տալտը : Տէրագապ
տէօրթ քիւրէքլէր տիքիտի , վէ զըպլընա պաղլը օլուպ դայըղըն
պաչընտա պուլունան խալաթ քէնտի տէմէթինտէն ֆէվգէլառէ սիւ-
րա՛աթլէ սաղլըր վէ տիւմէն տախի մահիր ձօնսօնուն էլինտէ օլ-
տուղի հալտէ գայըգ հըգ իլէ սիւրիւքլէնիլ իտի :

Պալէնա՝ պրիգտէն ուղագլանմագտէ վէ չալղանան պուգ տաղ-
լարա տօղրու իլէրիլէմէքտէ օլուպ՝ Եարըմ սա՛աթ գատար պէօյլէ
կիթտի : Վազըթ վագըթ խալաթըն սիւրիւնմէսինտէն գայըղըն պա-
չը աթէչ ալմասըն տէյու սուլանմասը իճապ իտէր իտի : Հայվանըն
սիւրա՛աթը կէվչէտիքտէ՝ խալաթ ուսուլ ուսուլ չէքիլէրէք տըգգաթ-
լա հալգա օլուպ Եըգըրը իտի : Պալէնա տուլուն Եիւղիւնէ չըգըպ
քէնտի հիլպէթլի գուլրուղու իլէ տէնիղի էօյլէ պիր տէօյէր իտիքի՝
գայըղըն իւղէրինէ՝ սաղանագ ինէրճէսինէ սու աթար իտի : Գա-
յըգ տէրագապ իլէրի Եէօրիւլիպ՝ Սիմսօն իսէ էլինտէ պիր ուղուն
օգ օլտուղի հալտէ՝ հայվան իլէ կէօքս կէօքսէ օղրաչմաղա հազըր-
լանմագտէ իտի :

Լաքին հայվանըն՝ իքի պուգ տաղըն արասընտա կէօրիւլէն պօ-
ղաղա տօղրու աթըլտըղընտան նաչի՝ արգասընա տիւլմէք տախի սօն
տէրէճէ Թէհլիքէլի կէօրիւնտիւ :

- ձօնսօն տէտի—Ահ չէյթան ահ :
- Սիմսօն՝ շու քէլէքիրտէն կէօղիւ գըգմըչ օլուպ՝ Թէհլիքէլի կէօր-
մէքսիղ պաղըրտը—Իլէրի , իլէրի՛ պալէնա պիպիմ!!!
- ձօնսօն գայըղը ատրտուրարագ—Էյի ամմա պուգլարըն իչինէ
կիրէյօրուգ !
- Սիմսօն պաղըրըր իտի—Չարարը Եօգ , Եվվէթ , սիւրիւն !
- Թայիֆէլէրտէն պիր գաչը—Խայըր՝ խայըր՝ . . .
- Պաղըլարըտա—Էվվէթ՝ Եվվէթ՝

Պու միւճատէլէ Եննասընտա մէգքիւր պալէնա՝ ըիւզկեարըն վէ
չալղանթընըն չաթըչտըրմագտէ օլտուղի իքի չալղանան տաղարըն
արասընա սօգուլտու :

Գայըգ տախի սիւրիւքլէնիպ ագ՝ գալտը պու պէլալը պօղաղա
կիրիյօր իտի : Պերէքեաթ վէրսինքի ձօնսօն պիր պալթա գաբա-
րագ՝ պաչա ֆըրլաթպ խալաթը հէման քէտի վէրտի :

Վաղա՛ա էօյլէ պիր վագթընտա տալրանմըչ իտիքի՝ խալաթ

քէսիլիր քէսիլմէզ պու իքի տաղլար հէման պիր պիրինէ չարբըպ
պիչարէ հայվանը տուղ կիպի Եղաիլէր :



- Սիմսօն պաղըրտը—Էյ վա՛հ՝ գաչըրտըգ հէ!!!
- ձօնսօն տէտի—Օհ՝ հէլէ գուրթուլտուգ ! Շիւքիւրլէր օլտուն !
- Պու հէնկեամէ Եննասընտա կէօղիւնիւ պիլէ գըրբմամըչ օլան
Տօգթօր տէտի—Վալլահի՛ կէօրիւլմէլէ չայան չէյ իմիչ !

Պու տաղլարըն Եէկտիկէրէ չարբմասը զայէթ տէհչէթլի պիր
չէյ օլուպ պալէնա իսէ՝ պու տէնիղլէրտէ Եքսէրի վուգ ու պուլան շու
պէլայա գուրպան օլմուչ իտի : Սգօրէսպիլնին ըիվայէթինճէ պիր Եագ
պաչա գատար Պաֆէն տէնիղիտէ օթուղ գատար պալէնա պու սու-
րէթլէ Թէլէֆ օլմուչատըրլար : Հաթտա մէրգու՛մ պիր իւչ տիրէքլի-
նին իքի պուղ տաղ արասընա կիրտիլինի վէ պիր տագըգ անըն իչինտէ
պու տաղլարըն պէօղիւք սիւրա՛աթլէ գաբանըպ մէգքիւր կէմիլի մաչ

վէ ճանաւորը իլէ տուղ կիպի եզալիյինի կէօրմիւշտիւր : Օնտան մա'ատէ
իքի կէմի աահա կէօղէրինին էօնիւնտէ՝ եիւղ այադտան զիյատէ
ուզուն վէ սիւլրի պուզլարտան օդ իլէ վուրուլուրճասընտ աէլիք աէ-
լիք օլարադ խարապ օլտուղինի սէօլէմիշտիւր :

Պիր գաչ տաղըգա սօնրա գայըգ պրիգէ եանաշըպ կէօվէրթէ-
յէ չէքիլտի :

Շանտօն եիւքսէք սէս իլէ « Իշթէ կէչիալէր իչինէ աթըլան
ճահիլլէրէ պէօյիւք պիր աէրս ! » աէյու պաղըրաը :

ԵԻՐՄԻՆՃԻ ՊՕՊ

Պիշէյ ատասը

Հազիրանըն 25 ինճի կիւնիւ Ֆօրվար՝ Բրէնս Տը՝ Աալ միւսթէմ-
լիքեաթընըն մաղըրպ շըմալի ուճուճտա վադի Տուճտաս պուրնու
աչըղընտա պուլունուպ՝ պուզլարըն քէսրէթինտէն տօլայը միւշքիլաթ
օրատէ չօղալտը : Պու մահալտէ աէնիզ զայէթլէ աարալըր օլուպ՝
Գրօղիէ , Եունկ , Տէյ , Լութէր վէ Կարրէթ ատալարը լիմանըն էօ-
նիւնտէ պիր խաթ իւզէրինէ դալէ կիպի աիզիլմիշ օլտուղինտէն՝
պուզ օվալարը պօղաղըն իչինէ եըղար : Պաշլա պիր վադըթտա՝ պրի-
գին պիր կիւնտէ կիտէճէյի շու եօլ՝ հազիրանըն 25 ինտէն 30 ունա
գատար սիւրաիւ , շէօլէքի՝ Պիշէյ ատասընա եադլաշմադ իշիւն կի-
աէր , աուրուր , կէրի աէօնէր , ֆուրսաթ պէքլէր վէ պուճուճլա պէ-
բապէր պօլ պօլ քէօմիւր եազըպ՝ աուրտուղի վազըթ աթէշինի իտա-
րէլի թութար իսէտէ՝ կէճէ կիւնտիւզ հէր սա'աթտա իսլիմի հազըր
պուլունմադ իւզրէ աալա օճաղը սէօյիւնաիւրմէզ իտի :

Հաթէրաս քէնտի գախիրէսինին նէ հալաէ օլտուղինի Շանտօն-
տան աահա էյի պիլիբ իտի աամա՝ Պիշէյ ատասընտա քէօմիւր պու-
լաճաղընա շիւբհէսի օլմաուրղընտան՝ քէօմիւրիւնիւ իտարէ իտրէք
պիր տազըգա զայպ իթմէքսիզ եօլունա աէվամ իտէր իտի : Պի-
նապէրին ճէնուպէ տօղրու տօլաշմասը իլէ էքէյիճէ կէրի գալմըշ
իտի , վէ հէր նէ գատար Ինկիլթէրրատան նիսան այընտա չըգմըշ իտի
իսէտէ՝ պու թարիլտէ կիտէն աիկէր կէմիճիլէրտէն զիյատէ իլէ-
րիլէմիշ աէյիլ իտի :

Այըն 30 ունճու կիւնիւ Բրէնս Տը՝ Աալ միւսթէմլիքեաթընըն
շարգի շըմալի ուճուճտա վադի Աալքէր պուրնունու տօլաշալար :
Պուրասը 1852 սէնէսի մայիսինին 3 իւնճիւ կիւնիւ Քէննէտի վէ Պէլլօ-
նուն թէքմիլ Նօրթ Սօմէրսէթի կէզաիքլէրինտէ՝ կէօրմիւշ օլտուղ-

լէրի էն սօն խաթարը : Հաթտա 1851 սէնէսի Օսթէն մայէթինտէ
պուլունան Գարուտան Օմմանէյ՝ գախիրէսինի պուրատէ իտինմիշտիւր :

Պու պուրուն զիյատէ եիւքսէք օլուպ՝ քէնտի գօյու գըրմըզը
րէնկի իլէ իշարէ շայան օլտուղի կիպի հէվա պէրաղլանաըգտա Աէ-
լինկթօն պօղաղընա դատար կէօրիւլէպիլի : Ալաշամ իւզէրի Մադ-
Լէօն քէօրֆէզինի Աալքէր պուրնունտան այըրան Պէլլօ պուրնու կէօ-
րիւլաիւ : Պէլլօ պուրնու պու իսմէ օլ կէնճ Ֆրանսըզ զապիթինին
հուզուրունտա հայիզ օլմուշ պիր մահալ օլուպ՝ կէմիտէքի Ինկիլիզլէր՝
միւթէվէֆայը միւմայիլէհին շէրէֆի իշիւն նիւմայիշ սէաալէրի իլէ՝ իւշ
աէֆա ալզըշաաըլտըր : Պու սահիլ՝ բէք էյրի պիւրիւ պիր սարը քիրէճ-
լի թաշ իւզէրինտէ վադիօլուպ՝ բօյրաղըն թօհաֆ պիր հալաէ եըղաը-
ղը պուզլարտան մուհաթաըր : Ֆօրվար պուրայը տէրադ ապ կէօզաէն
զայպ էտիպ՝ Պարրօվ պօղաղընը տօլաշարադ Պիշէյ ատասընա տօղրու
պուզլարըն իչինտէն պիր եօլ թութաու :

Հաթէրաս՝ ատանըն էօթէ թէրաֆընա սիւրիւքլէնմէմէք իւզ-
րէ տօղրուտան տօղրույա եէօրիւմէյէ նիյէթ էաիպ՝ էրթէսի կիւն-
լէր քէնտիմէվզիլինտէն պիր եէրէ գըմըլտանմաաը , վէ գօլայ կէչիա-
լէրի սէչմէք իշիւն սըգճա սըգճա շանագըրգ սըրըղընա չըգար իտի :
Պիր ուսթա Գարուտանըն ճէսարէթ , շէճա'աթ վէ ֆէննճէ եաբա-
պիլէճէյի հէր պիր շէյի՝ Հաթէրաս պու պօղաղտէ թէքմիլէն իճրա
էթաի : Եուրասը սահիհտիքի իշի բէք աքսի կիթմէքտէ իտի , զի-
րա պու թարիլտէ տէնիզ պէօյլէ պուզլու օլմայըպ՝ հէման պուզտան
իտաի պուլունմասը լաղըմիտի : Նիհայէթի քէլամ իսլիմէ , թայիֆէյէ
վէ քէնտի նէֆսինէ դըլըշաիլլա մազսուտինէ վասըլ օլմուշաուր :

Թէմմուզուն 3 իւնճիւ կիւնիւ Մայէսթրօ՝ շըմալէ տօղրու պիր
գարա ֆէրգ էթտիլինտէ՝ Հաթէրաս իճրայը ըասատլէ՝ Գուլթպը Շը-
մալ կէմիճիլէրինին սէօզ պիլլիք մահալի օլան Պիշէյ ատասը օլտու-
ղինի կէօրաիւ : Պու տէնիզլէրէ կէլէն հէր կէմի օրայա օղրամըշաըր :
Ֆրանգլին՝ Աէլինկթօն պօղաղընա կիրմէղտէն էվվէլ՝ իւք գըլընը
պուրատա կէչիլմիշտիւր : Մադ Գլիւրիւն Գայմադամը Գրէօվէլին
պուզլար իւզէրինտէն տէօրթ եիւզ եէթմիշ միլ մէսաֆէ կիթաիքաէն
սօնրա՝ Ֆէնիքս կէմիսինէ դավուշարադ Ինկիլթէրրայա ալաէթ
իթտիլի քէզալիք պուրատէն իտի :

Պիշէյ ատասընա սօն տէֆա՝ Ֆօրվարտան էվվէլ եանաշան Ֆօգս
կէմիսիտիւր : Մադ Գլէնթօդ 1853 սէնէսի աղօսթօսունուն 11 ինճի
կիւնիւ գախիրէսինի ալըպ՝ օրատա պուլունան խանէյի վէ մաղաղէ-
լէրի թա'ամիր էթմիշտիւր : Պու վուզուլաթ՝ անճադտա իքի սէնէ

էվվէլ օլմուշ օլուպ՝ Հաթերաս պու մատատէյի պաշտան այաղա դատար թափսիւնն պիլիր իտի :

Բէյիսի թայիֆէնին պու առայը կէօրտիւյիւնտէ՝ եիւրէյի չարբմաղա պաշտար : Օրայա ադտէմճէ կէլտիյի վագըթ Ֆէնիքս կէմիսինտէ՝ ըէյիս միւլզըմը իտի : Հաթերաս՝ մէրգուլմտան պու ճիհէթին մէվգիւնի վէ տէմիր աթմանըն սուհուլէթինի վէ գօլայ եանաշըլաճագ թերաֆընը սիւալ իթտի : Հէվա զայէթ կիւղէլ օլուպ՝ հարարէթ էլլի եհտինճի տէրէճէտէ իտի :

— Գաբուտան սօրտու — կէլ պագայըմ՝ ձօնսօն պուրայը թանըտընմը՝

— Էվվէթ , Գաբուտանըմ՝ պուրասը՝ Պիշէյ առասըտըր ! Եալընըզ պիր ազ չըմալինէ տօղրու կիթմէլիլիզ , զիրա օլ թէրաֆտան եանաշմագ գօլայարը :

— Հաթերաս պիթէքրար — կյի ամմա էվլէր վէ մաղազալար նէ՞ թէրաֆտա :

— Հա էֆէնտիմ , գարայա չըգմատըդտան սօնրո կէօրէմէզսինիզ , զիրա շու թէրաֆտա կէօրտիւյիւնիւզ թէրէլէրին էնսէսինտէ օլուպ պուրատէն կէօրիւլէմէզ :

— Օրայա բէք քիւլլիյէթլի զախիրէ կէթիրտինիզմի՞ իտի :

— Էվվէթ , էֆէնտիմ , բէք քիւլլիյէթլի : Ելթէ Պահրիյէ Նէզարէթինին 1853 սէնէսի՝ Կնկիլֆիլէլա Գաբուտանըն զիրի գօմանտասընտա՝ զախիրէ իյէ տօլու Ֆէնիքս վէ Պրէտէլպէն կէմիլէրի իլէ պիզի կէօնտէրտիյի մահալ պուրասըտըր : Կէթիրտիյիմիզ զախիրէ թէքմիլ պիր սէյահաթա քեաֆի իտի :

— Հաթերաս տէտի — կյի ամմա 1853 սէնէսի Գօմանտան Փօգսօրատան պիր իսայը շէյ ալմըշարը :

— ձօնսօն ճէվապէն — Միւսթէրի՞ օլուն , Գաբուտանըմ , էլպէթ սիզին իչիւնտէ պրագմըշտըր : Սօղուգտան հիչ պիր շէյ պօղուլմագ : Պրագաղըզմըզ շէյլէրի քեամիլէն թագէ վէ իլք կիւնտէքի գօյտուղիմիզ հալտէ պուլուրուզ :

— Հաթերաս տէտի — Մէքիւլաթ իուսուսու վաղիֆէմտէյիլ , պէնիմ եէյէճէյիմ չօգ սէնէլէրէ քեաֆիտիր : Պանա իգթիլզալը օլան շէյ քէօմիւրտիր :

— Բէք էյի , Գաբուտանըմ , մէրագ էթմէյին , կէթիրտիյիմիզ քէօմիւր՝ պին թօնէլաթտան զիյատէ իտի : Օնճա տախի միւսթէրիճ օլա պիլիրսինիզ :

— Հաթերաս՝ տիւրպին էլինտէ պիր տիւղիյէ գարայա պագմագտէ օլուպ տէտի — Եանաշալըմ պագայըմ :

— ձօնսօն թէքրարէն — Եու պուրունու կէօրիւյօրսունուզ եա՞ , օնու տէօնտիւյիւմիւզ կիպի լիմանըն եանընա չըգարըզ : Էվվէթ , իշթէ շու մահալտէն իտիքի՝ Էնվէսթիկաթօրուն Գայմագաթը Գրէսվէլ՝ վէ օն իքի խասթէսի իլէ պէրապէր Ինկիլթէրրայա հարաքէթ էթմիչիղտիր : Լաքին հէր նէ գատար Գաբուտան Մագ Գլիւրին Գայմագաթը պէրապէրիմիզտէ ալտէթ էթմէք սա՛ատէթինէ նայիլ օլտու իսէտէ՝ Ֆէնիքս կէմիսինտէ եանըմըղտա օլան Օֆֆիլիլալ Պէլլօ՝ վաթանընը կէօրէմէտի : Ս.Տ՝ , չօգ էսէֆէնկիլզ պիր մահալտըր ! Տուրուն , Գաբուտանըմ , զաննըմա կէօրէ՝ իշթէ շուրայա եանաշաճաղըզ :

Հաթերաս՝ բէք էյի տէյիպ միւճիպինճէ էմրինի վէրտի :

Փօրվար՝ պու սըրա քէնարտան իքի եիւզ մէթրօ գատար մէսաֆէտէ՝ բօյրազ վէ լօտօս վէ կիւն տօղու բիւզկեարլէրինէ թապիւթտէն գաբալը օլան պիր քիւլլիք քէօրֆէզ տէրունինտէ իտի :

— Հաթերաս տէտի — Մ . Վալ , չապուգ պիր սանտալ թէտարիք էթտիր , վէ տէրունինէ ալթը քիչի գօյտա գարայա եօլլաքի քէօմիւր թաշըսընլար :

— Բէք էյի , Գաբուտանըմ :

— Պէն շիմտի Տօգթօր վէ ըէյիսի թայիֆէ իլէ պէրապէր սանտալա պինիպ գարայա չըգաճաղըմ : Մ . Եանտօն , սէնտէ պէրապէրիմիզճէ կէլիրմի՞սին :

— Եանտօն ճէվապէն — Էմր սիզինտիր , էֆէնտիմ :

Պիր գաչ տագըզա սօնրա՝ Տօգթօր՝ քէնտի ալ վէ իլմիյէ թագըմընը ալըպ՝ ըէֆիզլէրի իլէ պիրլիքտէ սանտալա կիրտի : Օն տագըզա սօնրա՝ պիր ալչագ վէ չագըլը սահիլէ չըգալար :

— Հաթերաս՝ ըէյիսի թայիֆէյէ խիթապէն — ձօնսօն , էօնիւմիւղէ տիւշ պագայըմ , պուրալարը թանըտընմը՝

— Թէքմիլէն , Գաբուտանըմ : Եալընըզ շու էսէրի պիլէմէյօրում !

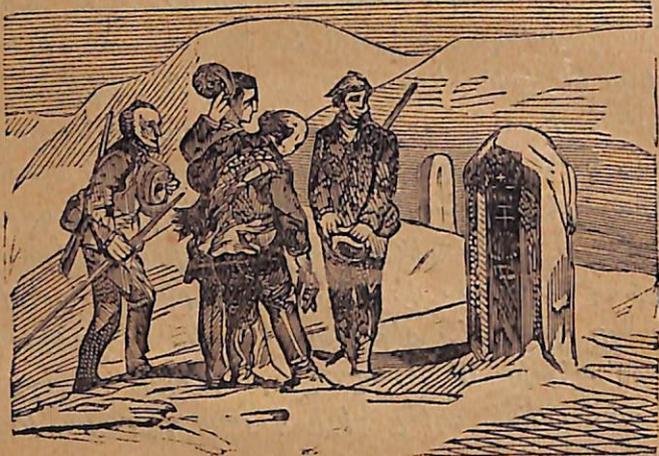
— Տօգթօր պագըրտը — Օմու՝ : Պէն օնսն նէ օլտուղինի պիլիրիմ , հէլէ եագլաշալըմ : Պու թաշ՝ պուրալարա գատար նէ՞ եարմաղա կէլտիյինի շիմտի քէնտիսի սէօյլէր :

Տէօրթ ըէֆիզլէր օրայա եանաշտըզլարընտա՝ Տօգթօր հէման շաբկասընը չըգարըպ տէտի :

— Տօսթլարըմ , պու էսէր՝ Ֆրանգլինին վէ քէնտի ըէֆիզլէրինին զիքրինէ օլարագ վազ օլունմուշ պիր թաշտըր :

Միլ հաղըզա Ֆրանգլինին գարըսը՝ 1853 սէնէսի Պիշէյ առասընա վազ օլունմագ իւղրէ՝ պիր սիյահ մէրմէր թաշ Տօգթօր Գանա վէ 1858 սէնէսի պիր թանէ թաշտա Մագ Գլէնթօղա թէսլիմէթ-

միշ իտի : Մերգում Մադ Գլէնթօգ՝ իգթիղասընճա վաղիֆէսինի
իֆա իաիւայ՝ Սիր ճօն Պարրօվ թէրաֆընտան ադաէմճէ Պէլլօնուն
զիբրի իչիւն դօնուլան թաշա եագըն պիր մահայէ մէզքիւր թաշը
[տիբմիշ իտի :



Իշթէ թաշըն իւղերի շէօյլէ եագընմըշ իտի :

(Իւլում ու ֆիւնուն եօլունտա)

(Ման վէ չէրէֆի վաթան ուղրունտա)

(Տէտայը ճան իտէն)

(ՖՐԱՆԳԼԻՆ , ԳՐՕՂԻՆ , ՖԻՅ—ՃԱՄԱ)

(վէ քէնտի ճէսուր դարտաշարը օլան դապըթան վէ սատրգ բէֆիզլերինն)

(զիբրինէ օլարագ)

(Իշուլ թաշ՝ իւք Գութպի դըլարընը կէչիլրիպ՝ միւշքիւթա զալէպէ իթմէք վէ)

(եախօտ պու եօլտա գուրպան օլմագ իւղրէ հարաքէթ էթմիշ)

(օլտուղարը մահայէ եագըն վաղ օլունմուշտուր)

(Քէնտուլէրինէ թաածիւպ իտէն հէմէհրիլէրինն վէ տօսթլարընըն մուհապսէթինէ)

(վէ պու սէյահաթըն բէյիտի օլան դաթըն զսյաթը իլէ քէնտի էն մուշիպ)

(վէ էն սատրգ զէվճիլնի զսյպ իտէն զէվճէնին հագըզի վէ սամիմի)

(էսէֆինէ օլարագ պիր էսէրտիր)

(Իշթէ պու կէմիճիլէրին լէնկեր էնտաղ օլուպրահաթ)

(ույգուսունա եաթաքըլարը լիմանը մանէվի պուրասըտըր :)

(1855)

Պու թաշ տիւնեանըն էն ուղագ մահալլէրինաէ կէօղաէն արի
վէ ագըլտան պերի պուլունտուղի հալտէ՝ ճանա ագս իտերճէսինն
սէօյլէր իտի : Տօգթօր՝ պու էսէֆէնկիղ էսէրլէրի կէօրաիւքաէ կէօզ
եաշլարընը դապթ իտէմէտի : Ֆրանգլին իլէ քէնտի բէֆիզլերի՝
քեսաֆֆէտիաէ ֆէթանէթ վէ իւմիտաէն տօլու օլարագ՝ կէչաիլլէրի

մահալաէ՝ պու կիւն էսեր օլմագ իւղրէ պիր թաշ բարչասը հէ !!!
Գատերին պու կիպի դարանլըգ իչլերինն կէօրերէք՝ Ֆօրվար կէմի-
սիտէ՝ Լչէպիւս վէ Թէրրօր կէմիլէրինն եօլունու թութուպ պիւա
ֆիւթուր իլէրիլէմէքաէ իտի :

Պու կիպի թէհլիքէ մանղարասընտան Հաթերաս հէման եիւղիւ
չէվիլրիպ՝ թէքմիլէն գարտան խալի պիր թէրէ իւղերինն ֆըրլաաը :

— Ճօնսօն արարնճա գօշարագ տէտի—Գարուտանըմ, իշթէ օրա-
տան մաղազարը կէօրէճէլիզ :

Օնլար պու թէրէյէ շըգաըղարը սըրատէ Շանտօն՝ իլէ Տօգ-
թօր տախի արգալէրինտէն եթիշտիլէր :

Լաքին օրատան պագտըղլարընտա՝ կէօղիւն ալա պիւտիլի մէ-
սաֆէլէրէ գատար կէնիշ վէ ուճու պուճաղը պուլունմագ օլալէր կէօ-
րիւլիւպ՝ էօյլէ մաղաղա վէ սայիլէնին իղի թօղու եօզ !

— Բէյիտի թայիֆէ տէտի—Ամմա աճայիպ հա՛ :

— Հաթերաս աթէչլէնէրէք—Էյ , օ մաղազար նէրէտէ՛ :

— Ճօնսօն բէրէլէմէյէ պաշլատը—Պիլ . . մէմ կէօրէ . . . մէյօրում :

— Տօգթօր տէտի—Պէլքի եօլու եանըմըշընըզաըր :

— Ճօնսօն աիւչիւնէրէք— Լաքին զանն իտերիմքի թա շուրատա . . .

— Հաթերաս թահամիլիւ զայպ իտերէք — Նէ հալ իտէ , շիմտի
նէ՛ թէրաֆա կիտէճէլիզ :

— Բէյիտի թայիֆէ տէտի—Ինէլիմ պագալըմ, դապիւաիլրքի՝ եա-
նըլըյօրում : Եէտի սէնէտէն պերու օլապիլիլրքի պու մահալլէր
խաթըրմտան շըգմըշտըր :

— Տօգթօր տէտի—Հէմտէ հեր թէրաֆը պիր պիչիմտէ վէ պիր
հիլէթաէ օլան պէօյլէ եէրլէր՝ շիւբէսիզ ունուտուլուր :

— Ճօնսօն քէնտի քէնտիլնէ տէր իտի — Պունունլա պէրապէր . . .

Շանսօն իտէ նիշ պիր շէյ տէմէզ սէյր իտեր իտի :

— Պիր դաշ տագըզա եթօրլաաիւքաէն սօնրա՝ Ճօնսօն անօրդտան
աուրուպ—Խայըր՝ իսայըր՝ եանըմայօրում ! !

— Հաթերաս էթրաֆընա պագընըպ—Էյ , նէ՛ վար :

— Տօգթօր սօրտու—Նէ՛ տիր օ , Ճօնսօն , դուլաղընա պիր սէս-
մի՛ կէլտի :

— Ճօնսօն այաղընըն ալթընտա օլան իւշ թանն շըգընթը եերի
կէօսթէրիպ—Պաղըն , շունու կէօրտիւնիւզմի՛ :

— Տօգթօր սիւալ էթտի—Օրատա նէ՛ վար :

— Ճօնսօն ճէվապէն—Իշթէ Ֆրանգլինն իւշ թայիֆէլէրինն մէ-
քարլարը պուրատէտիր ! Եինն սէօյլէրիմքի եանըմաճըշըմ : Իշթէ

մաղաղալար պուրաթան թէմամ եիւզ ատըմ էօթէտէ օլաճագաթըր :
Էկէր եօգ իսէ՛ . . . մութլագա . . . շու . . .

Մէրգում լագըրաըսընը թէքմիլ էտէմէտի : Հաթերաս իլէրի
Ֆըրլատըգաթա՛ պիր շէտիտ իւմիտսիղլիքտիր գալպիսի սարտը : Զիրա
քէնտի կիւվէնտիլի հէր նէվի զախիրէլէր իլէ տօլու օլան մաղաղալար
սահիհէն օրատա օլաճագ իքէն՝ օլ մէտէնի քիմսէլէր թէրաֆընտան
պի մէճալ գալմըշ օլան կէմիճիլէր իչիւն ճէսիմ մէտարլէրին վազ օ-
լունմուշ օլտուղի մահալլէր՝ գուրպանը նիհապ ու խարապ վէ նիհան-
խանէի պուճ ու դուրապ օլմուշ իտի : Աճէպա շու խարապիլէթի քիմ՝
էթմիշ իտի : Պու սէմթլէրին սէքէնէսի օլան գուրալար , թիլքիլէր
վէ այըլարմը՝ : Խայըր ! Զիրա օնլար եալընըզ մէքիւլաթըն խասմի
օլուպ՝ պուրատէ նէ պիր չատըր բաշավրասը վէ աղաճ բարչասը վար՝
նէտէ պիր տէմիր վէ եախօտ սայիր մատէն գըրըզը : Փօրվարըն ա-
տէմլէրինէ էն զիյատէ թէէսիր իտէն շէյ իսէ՛ եագաճագըն պիր թօ-
ղունու պիլէ պուլամատըղլարը իտի :

Շիւբհէսիգ Էսքիմօլուլար՝ Էվրօբա կէմիլէրի իլէ գօնուշարագ՝
քէնտիլէրինտէ պուլունմայան պու շէյլէրին գըլմէթինի էօյրէնիպ՝
Փօգս կէմիսինին հարաքէթինտէն սօնրա՛ պու պօլլուգ մահալէ կէ-
լիպ կիթմիշ , վէ մէվճուտ օլան շէյլէրին իղինի թօղունու պրագ-
մամագ իւզրէ դասպ ու դարէթ էթմիշ օլտուղլարը բէք աշիքեար
իտի : Շիմտի իսէ օրալէր գարտէն պիր պէյազ չարչապ իլէ գաբ-
լանմըշ իտի :

Հաթերաս շաշըրտը : Տօգ թօր՝ պաչընը սալլայըպ էթրաֆա կէօզ
կէգաիրմէքտէ իտի : Շանտօն հէր նէ գատար սէս չըգարմագ իտի
իսէտէ՛ տըզգաթլը պագըլտըզ տա՛ տուտագլարընըն իւզրէրինտէ խա-
յըն խայըն պիր կիւլմէք նիչանէլէրի ֆէրգ օլունապիլիր իտի :

Պու սըրատէ Վարուտանըն էմրի իւզրէ՛ Վալըն կէօնտէրտիլի
թայիֆէլէր կէլիպ՝ իչի անլատըլար : Իչ պու մէրքէգտէ իքէն Շան-
տօն՝ Վարուտանա տօղրու իլէրիլէլիպ տէտի :

— Մ . Հաթերաս , պէնճէ՛ գաթը իւմիտ իթմէք ֆայտէ վէրմէզ :
Պէրէքեաթ վէրսինքի Պարբօվ պօղազընըն աղընտայըզ : Պու պօ-
ղազ պիզի Պաֆէն տէնիղինէ գատար կէօթիւրիւր !

— Հաթերաս ճէվապէն—Մ . Շանտօն , պէրէքեաթ վէրսինքի
Վէլինկթօն պօղազընընտա աղընտայըզ : Պու պօղազ պիզի Շըմա-
լէ գատար կէօթիւրիւր !!!

— Բէք ալեա , Վարուտանըմ , լաքին կէմի նասըլ՝ կիտէր :
— Էֆէնտի , եէլքէնլէ կիտէր ! Տահա իքի այլըգ քէօմիւրիւմիւզ

օլուպ՝ պուտա կէլէճէք գըշիչիւն պիզիմիհէթիյաճըմըզտան զիյատէտիր :
— Շանտօն տէտի—Միւսա՛ատէ պուլուրուր իսէնիզ

— Հաթերաս ճէվապէն—Էֆէնտի , միւսա՛ատէ իտէրիմամա՛ ար-
գամտան կէմիլէ ավտէթ իթմէնիղէ , վէ տէլիզ պաչիա շէյէ :

Վարուտան քէնտի իքինճիտինէ պու քէլամը սէօյլէլիպ՝ տէօն-
տիւ , վէ պրիգէ կէլէրէք՝ գամարասընա կիրտի գաբանտը :

Թամ իքի կիւն հէվանըն զըտ օլմասը էլէ՛ Վարուտան կէօլէր-
թէյէ չըգմատը : Տօգ թօր իսէ պու մէճպուրի գալմաղը քէնտիսինէ
Ֆըրսաթ թութարագ՝ Պիչէյ ատառընը կէզիպ՝ դաբտան խայի օլան
գայալարըն քէօչէ պաւճագլարընտա հարարէթին հուսուլէ կէթիր-
տիլի նէպաթլարտան , մէսէլա պիր թագըմ սիւբիւրկէ օթլարը վէ
պիր նէվ եօտուն վէ պիր շէլիտ սարը շիչէք վէ գուզու գուլաղընա
պէնզէր զիյատէ տամարլը վէ էնլի եաբրագլը պիր ճինս օթ՝ վէ է-
բէլի քէօկինճէ թաշգըրան օթլարընտան թօբլատը :

Պու սէմթլէրին հայվանաթը՝ նէպաթը միտիլլիւ սաղ օլմայըպ
բէք չօգ իտի : Տօգ թօր՝ շըմալէ տօղրու կիտէն բէք չօգ գազ վէ
թուրնա սիւրիւլէրի ֆէրգ էթտի : Պուրատէ գուշ ճինսի՛ քէքլիք ,
դօյու մայի գուշար , էօրտէք այաղլը ճինսինտէն ճուլուղլար , ու-
զուն վիճուտլու տալլըճլար , էթի բէք լէզիզ օլան չիլ թապիր օլու-
նուր գուշար , վիճուտի սիյահ վէ գանատը պէյազ չիլլի վէ այաղլէ-
րի իլէ աղը մէրճան կիպի գըրմըզը կէօլէրճիլէր , եասյանի էօր-
տէքլէր վէ դարնը պէյազ պէօյիւք թօլլար սիւրիւ սիւրիւ տօլաշա-
րագ Շըմալ գուշարընըն ճէտվէլինի կէօսթէրիլէր իտի : Տօգ թօր՝
պուրատէ տահա գըշըն պէյազ թիւլիւնիւ կէլինմէմիշ օլան պիր գաշ
թանէ չիլլի թալլան իլէ Տիւքիւն ֆէվգէլատէ ուսթալըզլա գօվա-
լատըզը պիր մայի թիւքլիլի վուրա պիլտի : Պիր գաշ թանէ այը կէօր-
տիւ իսէտէ՛ պունլար ինսանտան կէօզլէրի գօրգմուշ օլուպ՝ պիր
տիւրլիւ եանաշտըրմատըլար : Բէգալիք ֆօքեալէր զայէթ գաշար
օլտուղլարընտան՝ շիւբհէսիգ օնլարտա քէնտի խասիմլէրի օլան այը-
լար կիպի ինսանտէն իւրքմիւշ օլմալէրի իլէ հէման սավուշտուլար :
Պու քէօրֆէգտէ իքի գանատլը պիր նէվի պէօճէք պուլունուր իտի-
քի՛ զայէթլէ նէֆիս վէ լէզիզ օլուր : Տօգ թօր՝ իքի գանատլը սիվրի
սինէք ճինսինտէն պէօճէքլէր տրայըպ՝ եալընըզ պիր թանէ Ամէրիգա
սիվրի սինէլի պուլտուքի՛ քէնտիսինին չօգ եէրլէրինի սօգտուղ տան
սօնրա՛ կիւճ իլէ էլէ կէչիլիպ՝ քէնտիսինտէ պէօյիւք պիր մէսէրրէթ
տուլաու : Տէնիլ պէօճէքլէրինէ կէլինճէ՛ չօգ պիր շէյ պուլամալըպ՝ պիր
գաշ թանէ միտեա իլէ սթրիտեա կիպի պէօճէքլէր թօբլատը :

ԵԻՐՄԻ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊԱՊ

Պէլլօնուն վէֆաթը

Թէմնուղուն 3 վէ 4 իւն ճիւ կիւնլէրի հարարէթ էլլի եհաի տէ-
րէճէաէ դալտը : Պու սէյահաթ էմնասընտա կէօրիւլէն էն սըճագ հէ-
վա պու օլտու : Սնճագ այըն 5 ինճի բէնճշէմպիհ կիւնիւ բիւղկեար
քէշիլլէմէյէ տէօնիւպ դար ֆէնա պիր պօրա իլէ էսմէյէ պաչլատը,
վէ օլ կէճէ թէրմօմէթրօ եիրմի իւշ տէրէճէ աշաղը էնտի : Հաթէ-
րաս՝ թայիֆէնին ֆէնա էֆքեարընը աւլա վաղիֆէսինէ կէթիրմէք-
սիպ՝ հարաքէթ էմրինի վէրաի : Մն իւշ կիւնտէն՝ եանիյա Տունատա
պուրնսունտան պէրու Փօրվար՝ Շըմալէ պիր տէրէճէ կիտէմէմիշ օ-
լուպ՝ Գլիֆթօնուն նիլլէթի տախի եէրինի պուլմամասընտան սօլալը՝
պու սըրատէ քէնաի արղուսու՝ Գաբուտանըն Վէլինկթօն պօղաղընը
չըգմագ իւղրէ օլան էֆքեարընա մուաֆըզ օլտուղինտէն մանօվրա
իւղէրինաէ հիշ պիր միւշքիլաթ կէօթէրմէտի :

Պրիլլին եէլքէն թաղըմը գօլայ գօլայ իճրա իտիլէմէտի : Լա-
քին կէճէ Հաթէրաս՝ նասրլ իսէ պաշ վէ պէօյիւք սէրէն վէ գըշ եէլ-
քէնլէրինի աչըպ՝ աղընթընըն ճէնուպէ սօղրու սիւրիւքլէտիյի պուզ-
լարըն օրթասընա պիւա ֆիւթիւր աթըլտը : Եօլուն պիր տիւղիյէ
եըլանգավի օլմասը հասէպի իլէ՝ եէլքէնլէրին չապուգ չապուգ պիր
թէրաֆտան տիկէր թէրաֆա ագտարըլմասը իգթիղա իթաիյինաէն
սօլալը՝ թայիֆէլէր ֆէնա հալաէ եօրուլտուլար :

Պու Վէլինկթօն պօղաղը բէք կէնիշ օլմայըպ՝ շարգ թէրաֆըն-
տան չըմալի Տէվօն գըլսը իլէ՝ դարպ թէրաֆընտան Գօրնվալիս
ատասընըն արասընտա տար պիր կէշիտտիր : Պու ատա չօգ վա-
ղըթլար պիր նիմճէգիրէ գանն օլունմուշ իտի : ամմա Սիր ձօն Փրանգ-
լին 1846 սէնէսինտէ՝ պու ատանըն մաղըպ թէրաֆընտան չըգըպ
էթրաֆընը տօլաչարագ՝ թէքրար պօղաղըն չըմալինէ կէլիպ էյիճէ
քէշի վէ մուայէնէ էթմիշտիր :

Վէլինկթօն պօղաղը 1851 սէնէսի Լատի Փրանգլին վէ Սօֆի
նաման պալէնա կէմիլէրինին Գօմանտանը Գաբուտան Բէննի թէ-
րաֆընտան թահարրի օլունմուշտուր : Քէնաի Գայմագամլարընտան
պուլունան Սթէվարթ՝ արղէն 76 տէրէճէ 20 աագըղատէ վաղի Պի-
շէր պուրնունա վասըլ օլուպ՝ իսալի տէնիգ կէօրմիւշ իտի : Հաթէ-
րասըն իւմիտիտէ՝ իլթէ պու իսալի տէնիգ իւղէրինտէ իտի :

— Հաթէրաս տէօնիւպ Տօգթօրա տէտի — Սթէվարթըն պուլտուղի

չէյի պէնաէ պուլուպ՝ եէլքէն իլէ Գութպա սօղրու կիտէպիլէճէյիմ :
— Տօգթօր ճէվապէն — Լյլի ամմա, դօրգ մայօրմու սունքի՝ թա-
յիֆէլէրէն

— Հաթէրաս չիտտէթլէ — Պէնիմ թայիֆէլէրիմմի՝ :

Սօնրա ուսուլ սէս իլէ « Վահ՝ պիչարէլէր » տէտիլինտէ՝ Տօգ-
թօր զիյատէսի իլէ թա՛աճիւպ էթտի, զիրա Գաբուտանտա պու պի-
րինճի տէֆա իտիքի՝ Տօգթօր պէօյլէ մէրհամէթ էսէրի կէօրմիւշ իտի :

— Հաթէրաս թէքրարէն — Եօգ, եօգ ! Պէրապէրիմճէ կէլմէլէրի
լաղըմարը, էվվէթ կէլէճէքլէր !

Պունունլա պէրապէր հէր նէ գատար Փօրվար՝ եէր եէր պու-



լունան պուզ օվալարըն շարմասընտան գօրգմաղ իտի իսէտէ՝ Շը-
մալէ բէք աղըր իլէրլէմէքտէ իտի, չիւնքի գըտ բիւղկեարլէր վա-
ղըթ վագըթ կէմիլի տուրաուրմագա Գաբուտանը մէճպուր իտէր-
լէր իտի : Սրէնիլը վէ Իննիս պուրունլարը պէօյիւք միւշքիլաթլա
կէշիլիպ՝ այըն 10 ունճու սալի կիւնիւ՝ Գլիֆթօնուն մէմնունիլէ-
թինի միւճիպ օլարապ՝ եէթմիշ պէշինճի տէրէճէ գաթ օլունտու :

Փօրվար չու սըրատէ՝ Հավէն Գաբուտանըն զիրի գօմանտա-
սընտա օլան Ստվանս վէ Րէսքիւ նաման Սմէրիգա կէմիլէրինին էօյ-
լէ պէօյիւք մուլաթարալէրէ օղրատըղլարը մահալտէ իտի : Տօգթօր
Գան տախի պու սէյահաթըն տախիլինտէ իտի : Պու կէմիլէր 1850
սէնէտի էյուլունուն խիթամընա սօղրու՝ պիր պուզա թութուլուպ՝
գարըր գօնուլմաղ պիր գուվվէթլէ Լանգասթըր պօղաղընա գատար
սիւրիլաթիլէր :

Շանտօն՝ պու գաղայը՝ պրիգին պիր գաշ թայիֆէլէրի էօնիւն-
տէ ձաճա Վալա նագլ էթտի :

— Քէլամընա տէվամ իտէրէք տէտի — Պու Ստվանս վէ Րէօքիւ
կէմիլէրի պուզլարըն արասընտա օլ տէրէճէ սարօրըպ գալաըրըլա-

րադ սալլանտըլարքի՛ կէօվերթէտէ աթէշ պուլունտուրմամադա մէճ-
պուր օյաուլար : Լաքին հէվատա զայէթ շիտտէթլէնիպ սօղուգ՝
զէրօտան թամ օն սէքիզ տէրէճէ աչաղը էնաի ! Թէքիլ զըշըն զէ-
վալլը թայիֆէլէր պուզուն արասընտա թութուլուպ տայիմա կէմիյի
պրագըպ գաշմադա հազըր օլտուգլարը կիպի՝ հաթտա իւշ հաֆթա
բուպալէրէնի ասլա չըգարամատըլար ! Իշթէ պու տէհշէթլի հալ իլէ
հէր նասըլ իսէ պուզտան սիւրիւքլէնիպ՝ Պաֆէն տէնիզինին օրթա-
սընա գատար կէլտիլէր ! ! !

Թայիֆէնին ֆիքրի հէման ֆէսատա եիւզ թութմուշ իքէն՝
պու կիպի հիքեայէլէրտէն տահա նէ հասսէ գարաճաղլարը թարի-
ֆէ միւհլթամ տէլիտիբ :

Օնլար պու հիքեայէ իւզէրինտէ իքէն՝ ձօնսօնտա պերի թէ-
րաֆտա Տօգթօրա պու սէմթլէրին պէլալը վագա՛ասընը նագլ էթտի,
եանիյա՛ պրիզին շու սա՛աթտէ թէմամ պուլունտուղի տէրէճէյի սօ-
րուպ՝ Տօգթօրտան արզըն 73 տէրէճէ 30 տաղըգա՛ընտա պուլուն-
տուղինի անլամասը իւզէրինէ տէտի :

— Հա , թէմամ , էվվէթ , իշթէ օլ ուղուրսուղ թօքրագ !

Վէ պէօյլէ սէօյլէտիյի վագըթ՝ րայէթլի ձօնսօնուն կէօզլէ-
րինտէն աճը աճը եաշլար ինմէյէ պաշլատը :

— Տօգթօր տէտի—Պայմագամ Պէլլօնուն վէֆաթընըմը՝ սէօյլէ-
մէք իսթէրսին :

— Էվվէթ , Մ . Պլավպօնի , պու ճէսուր վէ ֆէտաքեար Օֆիշիալ
հագկընտա սէօյլէմէք իսթէրիմ !

— Թէմամ պուրատամը՝ վուղու պուլտու պու գաղա :

— Էվվէթ , թէմամ պու չըմալի ճէվօն արագիսի իւզէրինտէ իտի !
Ահ՝ օ իշլէրաէ թէքմիլէն պիր ուղուրսուղուգ վար իտի , վէ էկէր
Պարուտան Բիւլլէն պիր ան էվվէլ վարօրա կէլմիշ օլսա իտի՝ պու
ֆէլաքէթ տախի զուհր էթմէյէճէք իտի :

— ձօնսօն , նէ՞ տէմէք իսթէրսին :

— Մ . Պլավպօնի , պիր ազ տինլէտէ պագ , էօմիւր տէնիլէն շէյ
նէ՞տիր : 1850 սէնէսինտէ պու Պայմագամ Պէլլօնուն՝ Ծրանգլինի ա-
րամագ իւղրէ՛ պիրինճի տէֆաքի սէյահաթընը պիլիբմիսին :

— Էվվէթ , ձօնսօն , Բրէնս Ալպէր կէմիսի իլէ , էօյլէ տէլիլմի՛ :

— Հա իշթէ օլ քիմսէտիքըի 1853 սէնէսի Ծրանսայա ավտէթինտէ՛
Պարուտան Ինկիլֆիէլտին զիրի գօմանտասընտա օլուպ՝ պէնիմատի
թայիֆէ պուլունտուղիմ Ծէնիքս կէմիսինտէ պուլունմագ իւղրէ՛
րուխսաթ ալմիշ իտի : Պիլ իտէ՛ Պիշէյ ատատընա զախիրէ նագլի

իշիւն՝ Պրիտէլպէն կէմիսի իլէ պուրայա կէլիյօր իտիք :

— Հա՛ , շու պիզիմ պուլամատըղըմըզ զախիրէ հէ՞

— Էվվէթ , Մ . Պլավպօնի , թէմամ : Օլ վագըթ աղօսթօս այըն-
տա Պիշէյ ատատընա տախիլ օլտուգ , վէ այըն օնունտա՝ Պարուտան
Ինկիլֆիէլտ՝ քէնտի Նօրթ—Սթար նամ կէմիսինտէն պիր այ աղ-
տէմ այրըմիշ օլան Պարուտան Բիւլլէնէ գալուշմագ իշիւն Ծէնիքս
կէմիսինտէն չըգտը : Սօնրա ավտէթ իտէրէք՝ Վէլինկթօն պօղա
զընտա գըլլամըշ օլան Սիր Էտուար Պէլլէրէ Պահրիյէ Նեղարէթինին
թահրիրաթընը կէօնտէրմէյի գուրմուշ իտի : Պիզիմ Պարուտանըն
հարաքէթինտէն ազ վագըթ սօնրա՝ Պօմանտան Բիւլլէն քէնտի կէ-
միսինէ կէլմիշ : Ահ՝ նէ՞ օլուր իտիքի Պարուտան Ինկիլֆիէլտ կիթ-
մէզտէն էվվէլ կէլսէ իտի ! . . . Պու Պայմագամ Պէլլօ՛ պիզիմ Պա-
բուտանըն ավտէթինին ուղամասընտան գօրգարագ՝ վէ Պահրիյէ Նե-
ղարէթի թահրիրաթընըն միւսթա՛ճէլ օլտուղինի պիլէրէք՝ պիլ-
զաթ շու թահրիրաթը պէն կէօթիւրէյիմ տէյու թէքլիֆ էթալին-
տէն՝ իքի կէմիսին գօմանտասընը Պարուտան Բիւլլէնէ պրագըպ՝
աղօսթօս 12 տէ պիր գըզագ վէ պիր լաստիք գայըղա հարաքէթ
էթտի : Պէրապէրինճէ՛ Նօրթ—Սթար կէմիսինին միւղըմը Հարվէյի
վէ իւշտէ թայիֆէ՛ եանի Մատտէնի վէ Տալիտ Հուգու վէ պէնի
ալտը : Սիր Էտուար Պէլլէրի՛ պօղազըն չըմալինտէ վագի Պիշէր
պուրնու ճիվարլէրինտէ զաննը իլէ՛ գըզաղըմըզ շարգ գըլլարընա
եազըն թութարագ օլ թէրաֆա օղորուլտուգ : Իչք կիւնիւ Բննիս
պուրնունտան իւշ միլ մէսաֆէտէ գօնագ վէրտիք , վէ իրթէսի կիւն
Պօլտըն պուրնունտան իւշ միլ մէսաֆէսի օլան պիր պուլուն իւղէ-
րինտէ տուրմուշ իտիք : Օլ կէճէ՛ կիւնտիւղ կիպի պէրագ օլուպ՝
գարայա իւշ միլ մէսաֆէմիզ պուլունտուղինտէն՝ Պայմագամ Պէլլօ
օրայա կիտիպ գօնագ վէրմէյի գուրտու իսէտէ՛ պիշարէ օրայա քէն-
տի լաստիք գայըղը իլէ կէշմէսինի տիւշիւնիւպ իքի տէֆա քէշիլէմէ
րիւզկեարը իլէ կէրի սիւրիւլաիւ : Հարվէյ իլէ Մատտէն տախի կէշ-
մէյէ գալգըշըպ՝ նասըլ իսէ օնլար նայիլ օլա պիլտիլէր , վէ էլլէրինտէ
պիր խալաթ օլտուղի ճիհէթլէ՛ պուլու գարայա եանաշտըրըպ պիր
գաշ բարչա շէյ չըգարըլըր չըգարըլմագ՝ պուլունտուղիմիզ պուլուն
սալլանտըղընը սուլտուղ : Պու սըրատէ Մ . Պէլլօ՛ գարատա պու-
լունան րէֆիզլէրիմիզէ պաղըրմասը իւղէրինէ իբի սալը վէրտիքլէ-
րինտէն՝ պուլ կէրիլէյէրէք՝ միւմայիլէյհ Պայմագամ վէ Տալիտ Հուգ
վէ պէն հէման քէնարտէն էքէյիճէ աչըլտըզ , անճագ րիւզկեար սէրթ
քէշիլէմէ օլուպ՝ զար եաղմագտէ իտի : Պունունլա պէրապէր օլ

դատար պէօյիւք թէհլիքէ եօգ իտի , վէ պիգիւմ աժտէթ իթ տիյիմիդ կիպի օտա աժտէթ իտէպիլիը իտի :

Ճօնսօն՝ պիր արա պու ուղուրսուղ քէնարա սօղրու պաղարադ՝ թէֆէքքիւրէ տայըպ՝ տէֆա պաշլատը :

— Նասըլ իսէ բէֆիդէրիմիդի կէօղտէն դայպ էթտիքտէն սօնրա՝ գըզաղըմըլըն չատըրը ալթընտա հըֆգ օլմադա չալըշտըգ իսէտէ՝ նաֆիլէ ! Օլ վաղըթ պըշաղարըմըլը չըգարըպ՝ պուզուն իչինտէ քէնտիմիդէ պիր գուլիպէ օլմագ իսթէտիք : Մ . Պէլլօ իլէ եարըմ սաաթ գատար օթուրուպ՝ շու թէհլիքէլի հալիմիդ հազկընտա սէօյլէշտիք , վէ պէն սալա գօրդ մատըղըմը պէյան իթտիյիմէ ճէվապէն « Նէնապը Հազկըն ինայէթի իլէ պաշըմըլտան պիր թէլիմիդ պիլէ դայ օլմաղ » տէտի : Պու սըրատէ սա՛աթըն գաչ օլտուրինի սօրտում , վէ միւմայիլէյն սապահըն սա՛աթ օն իքիսինի չէյրէք կէչիյօր օլտուրինի պէյան էթտի : Ելթէ թէմամ աղօսթօսուն 18 ինճի բէնճէն պիհ կիւնիւ սապահըն սա՛աթ օն իքիսինի չէյրէք կէչիյօր իտի ! Մ . Պէլլօ քիթապլէրինի պաղլայըպ՝ պուզուն նէ՞ եօլտա չալգտնտըղընը կէօրմէյէ կիտէճէյինի պէյան իտիւպ կիթտի , վէ հէման տէօրթ տազըգա կէչէր կէչմէյ՝ պէնտէ օնուն եանընա կիտէրէք սաքին օլտուրիմիդ պուզուն էթրաֆընը տօլաշմագ իտթէտիմ , լաքին պուլամայըպ տէֆա գըզաղըն եանընա կէլիը իքէն՝ պիրտէ պագաւըմքի՝ պիր մահալտէ պուզ եարըլըմը վէ պէշ արըն գատար կէնիչլիքտէ պիր հէնտէք աչըլըմը օլուպ՝ դարըլ թէրաֆտա քէնտի տէյնէյի տուրույօր ! ! Պաշլատըմ պաղըրըպ չաղըրմագա , ամճա քիմէ՝ . . . Սէս սէտա եօգ , վէ ըիւղկեար իսէ՝ օրթալըղը չընլատըրճասընա էսիյօր ! Նիհայէթ պուզուն հէր թէրաֆընը տօլաշտըմ , արաշարըտըմ , սաժաշտըմ , չի՞ ֆայտէ ! Պիչարէ Գայմաղամըն նէ իդի վար՝ նէ թօղու !

— Տօգթօրուն շու հիքեայէտէն գալպի գըրըլըպ սօրտու—Բէք էյի , նէ՞ օլտու զանն իտէրսին :

— Չանը ֆիլանը նէ՞տիր , տիւղիյէ Մ . Պէլլօ չատըրտան չըզըպ կիտէր իքէն՝ ըիւղկեար գաբըպ պու հէնտէյէ աթտը , վէ զալալընըն բալթօու գօբճալը օլմաղլէ եիւղիւպ մէյտանէտէ չըգամաար : Ահ՝ Մ . Գլաժպօնի , աճէպա էօմրիւմիւն իչինտէ օնուն կիպի պիր քէաէր աահա տույմուշմուլում ! . . . Իչէ չապուգ չապուգ ինանամաղ իտիմ ! Ահ՝ պիչարէ ճէսուր Օֆիչիալ , սաաաղաթընըն գուրպանը օլտու ! Զիրա պիլէսինիդքի Գաբուտան Բիւլլէնն էմրէրինէ իթա՛աթ իթմէք իչին իտիքի՝ պուզլար էրիմէգտէն էվիլ գարայա չըգմագ իսթէմիշտիր ! Ահ՝ ճէսուր տէլիգանլը՝ , վաբօրտա հէրքէս սէվէր

վէ հէրքէսլէ սէվիշիը վէ գօնուշուր ! Սլիմալահ պիւթիւն Ինկիլթէրու աղլատը : Հաթտա Գաբուտան Ինկիլթիէլտին Բունա քէօրֆէզինտէն աժտէթ իթտիյի դէման՝ Էսկիմօլուար պիլէ պու նաղիք Գայմաղամըն վէֆաթընը իչիտինճէ՝ պէնիմ շիմտի եարթըղըմ կիպի « Ահ՝ պիչարէ Պէլլօ , վահ՝ պիչարէ Պէլլօ » տէյու պաղըրըպարագ՝ քիւչիւլինտէն պէօյիւլիննէ գատար աղալըպ՝ պաշլէրինի եէրլէրէ վուրտուար !

— Պու միսիլու էսէֆէնկիղ նաղլիյէթտէն՝ Տօգթօրուն տախի եիւրէյի գըրըլըպ՝ սօրտու — Բէք էյի , սէն վէ բէֆիդիւն նէ՞ եօլ իլէ գաւայա վասըլ օլտուեուղ :

— Պիղմի՞ , պիղ պիր շէյ չէքմէտիք : Եալընըղ պուզուն իւզէրինտէ աթէչսիղ վէնաֆագասըղ եիրմի տէօրթ սա՛աթ տահա գալտըգ իսէտէ՝ նիհայէթ չալգանարաղ սըղ պիր մահալտէ պիր պուզա թէսատիւֆ էթտիք , վէ հէման իւզէրինէ աթըլըպ՝ էլիմիգտէ պուլունան պիր քիւրէքլէ սալ կիպի պիզի կէօթիւրէպիլէճէք պիր պուզա տայանա տայանա քէնարէ չըգտըգ , Ամմա նէ՞ ֆայտէ եալընըղ իտիք , վէ օլ տիւրայէթլի Օֆիչեալը օրատէ պրաղմըլ իտիք !

Հիքեայէնին սօնունտա՝ Ծօրվար՝ պու ուղուրսուղ մահալտէն կէչմիշ օլուպ՝ Ճօնսօնուն տախի կէօղիւ էօնիւնտէն նիհան օլտու : Էրթէսի կիւն Կրիֆֆին քէօրֆէզի սաղ թէրաֆտա պրաղըլըպ՝ իքի կիւն սօնրա Կրիսնէլ վէ Հէլըման պուրունլարը կէչիլէրէք՝ էլհասըլ թէմմուզուն 14 իւնտէ Օսպօրն պուրնունուտա տօլաշտըգտան սօնրա՝ 13 ինտէ Պրիգ՝ պու պօղաղըն ուճունաա վազի Պարէնկ քէօրֆէզինէ տէմիր աթտը : Եու սէյահաթտէ պէօյիւք միւլքիլաթ կէօրիւմէյուպ՝ Գաբուտան Պէլլէրին աղտէմճէ Բիօնիէ վէ Ասիսթանս կէմիլէրի իլէ եէթմիշ եէտինճի աէրէճէյէ գատար գըլլամագա կիթտիյինտէ թէսատիւֆ էթտիյի կիպի Հաթէրաս տախի իսպիճէ պիր տէնիղ պուլմուշ իտի : Ամմա Պէլլէրին իւք գըլլամաօր 1852 իլէ 1853 արասընտա վուզու պուլուպ՝ իրթէսի 1853 իլէ 1854 սէնէսի արասընտաքի գըլը՝ Ծօրվարըն պու կիւն գըլլատըղը Պարէնկ քէօրֆէզինտէ կէչիրմիշտիր :

Բէնտի Ասիսթանս կէմիսինի պու տայիմի պուզլարըն իչինտէ թէրք իթմէսի իսէ՝ օրատէ կէօրտիւլի թէհլիքէ վէ պէլալէրին քէսօրէթիւնտէն նէչաթ էթմիշ տիր :

Եանտօն՝ շու վաղատը պիր թաղըմ էֆքեարը պօղուգ թայիֆէլէրին էօնիւնտէ՝ Ճօնսօնա թէքրար նաղլ էթտիրտի , Հաթէրաս քէնտի պիրինճի մէմուրսունուն շու իսայընըղընը ֆէրգ էթտիմի՞ էթմէտիմի՞ օրասը պիլինէմէղ , լաքին պու խուսուստա աղընը աչըպ՝ պիր շէյ տէմէտի :

Պարէնկ քէօրֆէզինին եօգարըսընտա պիր տար պօղաղ պու-
լունուր քի՛ Վէլինկթօն պօղաղը իլէ Ռէն պօղաղը արասընտա օլուպ՝
պուրանըն պուղկէչիտլերի բէք տար տըր : Համլլթօն ատասընըն Շը-
մալի կէչիտլերինի կէչմէք իչին Հաթերաս պէյհուտէ ճահտ էթտի իսէ-
տէ՛ ըրկկեար գարչըլաթըը հասէպի իլէ՛ Համլլթօն վէ՛ Գօրնվալիս
ատալարը արասընտան կէչմէք իգթիզա էթտիլինտէն՝ ֆայտէսիղճէ
թամ պէչ կիւն սավալըպ՝ վաղըթ գայպ էթտի : Հէվա սօղումագտէ
օլուպ՝ Թէմնուզուն 19 ունտա սօղուգ երմի ալթը տէրէճէյէ էնտի ,
վէ հէր նէգատար էրթէսի կիւն երինէ ըսընտը իսէտէ՛ Գութպի գը-
չըն պու գատար էրքէն տուլումասընտան տօլայը՝ Հաթերաս ար-
թըգ պէքլէմէմէյէ մէճպուր օլտու , վէ ըրկկեար պիր տիւզիյէ
պաթըտան էսիպ՝ կէմինին հարաքէթինէ գարչը իտի իսէտէ՛ Հաթէ-
րաս տայիմա Սթէվարթըն խալի տէնիզ կէօրտիլիւ նօգթայը թութ-
մաղա չալըչըր իտի : Այըն 19 ունճու կիւնիւ նէ օլուր իսէ օլտուն շու
պօղաղըն իչինէ՛ կիրմէյէ նիյէթ էթտի իսէտէ՛ ըրկկեար անլընտան
վուրուպ գարչըլատը : Աէմի իսլիմէ գուվվէթ վէրէճէք օլսա՝ վագա՛ա
պէօյլէ՛ ըրկկեարարը տինլէմէզ ամմա՝ Հաթերաս հէր շէյտէն էվվէլ
քէօմիւրինիւ իտարէ էթմէյէ պօրճու իտի : Պիր թերաֆտանտէ
պու կէչիտ էրէյիճէ կէնիչ օլմաղլէ՛ քիւրէք շէքիւմէսի գօլայ օլաճա-
ղընտան՝ Հաթերաս թայիֆէնին եօրկուկուղունա պաղմայըպ՝ պալէ-
նաճըլարըն պէօյլէ հալէրատէ գուլանտըղարը թէտպիրէ միւրաճա-
աթ էթտի , մէսէլա սանտալարը սուլուն երկիւնէ գատար սար-
զըթտըըպ՝ սըզը սըզը արգատան վէ էօնտէն պաղլաթտը , շէօյլէքի
սանտալար երլէրինտէն սարգմըչ վէ եալընը սուլա տօղունարագ
հէր թերաֆտան կէմիյէ պաղըր օլտուղլարը հալտէ՛ սաղտաքի գա-
լըղլարա՞սատէ սաղ քիւրէքլէրի վէ սօլտաքիլէրէ տալի սօլ քիւ-
րէքլէրի թագըըպ՝ նէօպէթլէ թայիֆէլէր ինիւպ՝ պիրէր թերաֆտան
քիւրէք շէքերէք՝ կէմիլի ըրկկեարէ գարչը սիւրմիյէ պաղլատըլար :

Յօրվար՝ եավաչ եավաչ կէչիտէ իլէրլէր իտի , լաքին պու մա-
գուլէ մանօվրանըն հասըլ իտէճէյի եօրկուկուղ՝ գօլայ գօլայ թա-
րիֆ օլունամագ տէրէճէյէ կէլիպ՝ հէր թերաֆտան ֆէնա ֆէնա իչ-
թիքեա սէսլէրի իչիտիլմէյէ պաղլատը : Թէմամտէօրթ կիւն , եանի այըն
23 իւնէ գատար պու ուսուլ իւզրէ կիտիլէրէք՝ Ռէն պօղաղընտա վա-
գի Պարէնկ ատասընա վաթըլ օլունտու :

Ըրկկեար էլան գարչը օլուպ թայիֆէնին արթըգ թագաթը
գալմամըչ օլմաղլէ՛ Տօղթօր հէրքէսին սըհէթինի պէյէնէմէյիպ՝ հաթ-
աա պաղըլարընտա ըսքօրթիթ իլլէթի ալամէթլէրի կէօրտիլիւն-

տէն՝ տերագապ եանընտա քէսրէթ իւզրէ պուլունան լիմօն սուլու վէ
քիրէճ պիտէլէրի վասիթասը իլէ շու պէլիլէնին էօնիւնիւ ալմագ
ղըմնընաա միւտավաթընտա հիչ պէր դուսուր պրագմատը :

Հաթերաս՝ թայիֆէյէ կիւվէնէճէք եէրի գալմայըպ՝ նէ եօլտա
թէչվիգաթ վէ նէվաղիչ դուլլանսա սէմէրէսինի կէօրէմէյէճէյինի ան-
լայարագ՝ էօրֆ իլէ տալրանմաղա , վէ իճապը թագտիրինտէ՛ ին-
սաֆօըղըղը էլէ ալմաղա նիյէթ էթտի : Պաչըճա Ռիչար Եանտօն-
տան իճթինապ իտիւպ վագա՛ա ճամա Վալընտա սէօի բէք չըգմագ
իտի իսէտէ՛ օնատա պէլ պաղլայամաղ իտի : Տօղթօր , ձօնսօն , Պէլ
վէ Սիմսօն՝ Հաթերաս թերաֆտարը օլուպ՝ պունլարտա քէնտի ուղ-
րունա ճանլարընը ֆէտա իտէրճէսինէ ըսպթը գալպ իթմիլէր իտի :
Միւշէվվէչ կէօրտիլիւ թայիֆէլէր՝ Յօքէր , Պօլթօն , սիւահճը Վօլս-
թըն վէ պիրինճի մաքինիսթ Պրունթօն օլուպ՝ պունլար պիր ուլ-
ղունսուղուգ վուգուրինտէ քէնտիսինէ գարչը տէօնէպիլիլիլէր իտի :
Բէն , Կրիբբէր , Գլիթթօն վէ Վարէնէ կէլինճէ՛ պունլար աչըգտան
աչըղա իլթիլալտան պաղա՛տիւշիւնէլէրի , վէ բէֆիլիլիլիլիլի գան-
ալըմագ վէ Յօրվարը Ինկիլթէրրայա շէվիլմէքտէն մատտէ իչլէրի
եօգ իտի :

Հաթերաս պու էֆքեարը պօղուգ վէ վիճուլարը ֆէնա հալ-
տէ եօրկուն թայիֆէտէն ագտէմքի մանօվրալարըն տէվամընը կէօ-
րէմէյէճէյինի էյիտէն անլատը : Պրիգ երմի տէօրթ սա՛աթ Պարէնկ
ատասընըն էօնիւնտէ գալըպ՝ պիր այագ իլէրի կիթմէտի : Պինա-
պէրին հէվա սօղումագտէ՛ վէ Թէմնուզ այը իսէ՛ պու եիւքօք արգ-
լէրատէ՛ կէլէճէք գըչըն թէէսիլիլիլի տուլումագտէ իտի : Մահը հա-
լին 24 իւնճիւ կիւնիւ թէրմօմէթրօ զէրօտան երմի իքի տէրէճէյէ
էնտի : Օլ կէճէ եէնի պուղլար պաղլայըպ՝ պիր գաչ սանթիմէթրօ
գալընըղք քէսպ էթտի , վէ էկէր շու սըրատտէ իւզէրինէ պիր աղտա գար
եաղսա՛ պիր ատէմ գալտըրաճագ գալընըղք բէյտա իթմիլ օլաճագ ի-
տի : Տէնիզ շու սըրատտէ՛ պուղ ալամէթլէրինտէն օլան բիս բէնկի
քէսպ իթմէքտէ իտի :

Հաթերաս՝ պու ֆէնա ալամէթլէրի կէօրիւր՝ վէ կէչիտլէր գա-
րանը վէրիլ իսէ՛ քէնտի սէյահաթընըն էսասը օլան մահալտէն չօգ-
ուզագ պիր մահալտէ՛ հաթտա սէլէֆլէրինին վէրտիլի մալիւմաթ ահ-
քեամընճա՛ օլգատար եագըն գալմըչ օլան խալի տէնիզի պիլէ կէօր-
մէզտէն էվվէլ՝ հէման օրաճըլտա գըչլամագա մէճպուր օլաճաղընը պի-
լիլիտի : Օլ սէպէպլէ նէ օլուր իսէ օլտուն իլէրի եէօրիլիւպ՝ Շըմալէ
տօղրու պիր գաչ տէրէճէ տահա գաղանմաղը գուրտու : Սնճագ կէրէք

պէտլէ եօրկուն թայիֆէնին քիւրէք մանօվրասընա գուտրէթսիգլի-
յինի , վէ կէրէք ըւզկեարըն պիր տիւզկյէ զըալըզընը կէօրէրէք՝
պիլզարուր օճաղարըն եազըլմասընը էմր էթաի :

ԵԻՐՄԻ ԻՔԻՆՃԻ ՊՍՊ

Իթթիլալըն պիտայէթի

Պու մէմուլին խարիճի գօմանտայա՝ Ֆօրվար թայիֆէլէրի սօն
տէրէճէ թաաճիւպ էթտիլէր :

- Պաղըսը տէաի — Օճաղարը եազմազ հէ՞
 - Պաղըլարըաա — Նէ՞ իլէ . . .
 - Բէն պաղըրաը — Սնպարտէ իքի այլըզ քէօմիւրիւմիւզ գալ-
մըշ իքէն հէ՞ . . .
 - Գլիֆթօն սօրտու — Սճէպա զըչըն նէ՞ իլէ ըսընաճաղըզ :
 - Կրիբբէր տէտի — Եօգսա կէմինին ըսգանտիլ մահալինէ զատար
եազաճաղմըյըզ :
 - Վարէն ճէվապէն — Խայըր՝ էօյլէ տէյիլ , պաչտան գըչա գատար
քեաֆֆէյի սէրէն վէ սըրըզարը սօպայա տըզաճաղըզ :
- Շանտօն տիք տիք Վալա պազար իաի , վէ մաքինիսթիլէրին
չաչըրըպ՝ մաքինա օտասընա էնմէյէ թէրէտտիւա իւզրէ տավրան-
տըզարը սըրաաէ ,
- Գաբուտան շիտտէթիլ պիր սէս իլէ պաղըրաը — Պէնի իշիթ-
աինիգմի՞

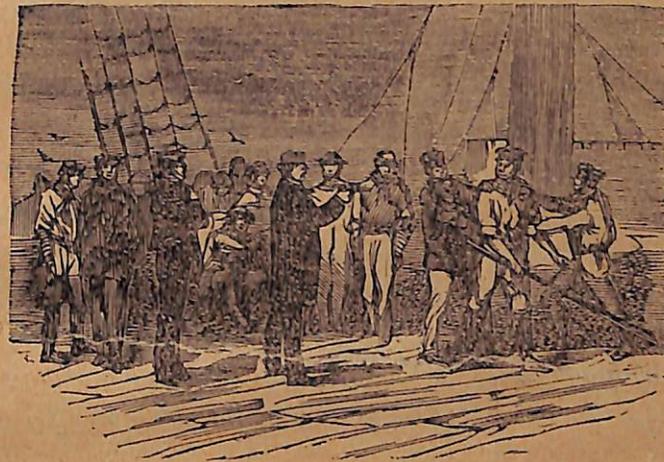
- Պրունթօն մաքինա նէրտիպանընա եէօրիւտիւ իսէտէ՝ ինէճէ-
յի զէման տուրաու :
- Պիր սէս չըգաը — Կիթմէ , Պրունթօն :
 - Հաթէրաս պաղըրաը — Բիմ՞ տիր օնու սէօյլէյէն :
 - Բէն՝ Գաբուտանա տօղրու իլէրլէյիպ — Պէն իմ՞ :
 - Գաբուտան սօրտու — Վայ , սէնմիսին :
 - Բէն՝ քիւֆիւր իտէրէք — Էվվէթ , պէն սէօյլէտիմ՝ , եինէ սէօյ-
լէրիմ՝ , արթըզ եէթէր , կիթմէյէճէյիզ վէսսէլամ : Գըչըն սօղուգ
տան վէ եօրկունըւզ տան կէպէրէճէք տէյիլիզ : Խայըր , օճաղար
եանմայաճազ !!!
 - Հաթէրաս՝ սօղուգ դան իլէ տէօնիւպ — Մ . Շանտօն , չապուգ
չու ատէմի զէնճիրէ վուրուն !
 - Շանտօն ճէվապէն — Լաքին , Գաբուտանըմ՝ , պու ատէմին

տէտիյի շէյ . . .

— Հաթէրաս — Պու աաէմին տէտիյի ֆիլան լազըմ տէյիլ : Սէն-
աէ թէքրարլար իսէն՝ գամարանա գաբաթաըրըր կէօք եիւզիւ կէօս-
թէրմէմ : Չապուգ չու աաէմի թութուն ! Խշիթտինիգմի՞ . . .

Ճօնսօն , Պէլ , Սիմսօն՝ պու գուտուրմուչ վէ քէնտինտէն աը-
չարը հիատէթլէնմիշ թայիֆէյէ տօղրու եիւրիւտիւլէր :

— Մէրգում թայիֆէ եէրտէն պիր սըրըզ գաբարապ՝ պաչընըն իւ-
զէրինէ գալարըրպ պաղըրաը — Հէլէ պիրիսի պանա տօղունսուն ! . .



Հաթէրաս՝ մէրգումա տօղրու իլէրլէյիպ՝ թէլաչսըզ պիր սէս
իլէ « Բէն , եկեր գըմըլտայըմ տէր իսէն՝ պէյնինի եազարըմ » ! տէ-
յերէք՝ պիր ընվօվէրին թէթիլինի չէքիպ մէրգում թայիֆէնին իւ-
զէրինէ տօղրուլթաու :

- Պէրիտէն պիր ֆըսըլթը գօբաու :
- Հաթէրաս տէօնիւպ — Սիգ սէսինիղի չըզարմայըն , եօգսա շիմտի
չու աաէմին լէշինի օրթայա սէրէրիմ !!!
 - Պու սըրաաէ Ճօնսօն իլէ Պէլ՝ Բէնին էլինտէն սըրըզը ալաըլար ,
վէ մէրգում թէրաֆընտան արթըզ մուխալիֆէթ կէօրմէքսիղ՝ ան-
պարա կէօթիւրտիւլէր :
 - Հաթէրաս՝ մաքինիսթէ տէօնիւպ — Հայտէ , Պրունթօն , չապուգ
իշինէ կիթ՝ :
 - Մէրգում մաքինիսթ՝ Բլօվէրի վէ Վարէնի արգասընա ալըպ
իշինէ էնտի , վէ Հաթէրաս քէնտի մէվգիլինէ չըգաը :
 - Տօգթօր՝ Գաբուտանա խիթապէն — Եու Բէն չօզ չաբկըն իմիշ հա՞ :
 - Գաբուտան ճէվապէն — Սճէպա պիր քիմսէ՝ էօլիւմ գաբուլա-
ընա օգատարաա եազըն կէլիւմի՞ իմիշ !

Տէրագաղ իսլիմ՝ քիֆայէթ մըդտարի թավընը պուլաուդտա՝
տէմիրէր ալընտը : Փօրվար հէման շարդ եօրունու թութուպ՝ ետ-
նի տօնմաղա պաշլամըջ օլան պուղլարը քէնտի պուրնունտարի քէս-
քին պըչաղը իլէ պիչէրէք՝ Պիչէր պուրնունա վասըլ օլտու :

Պարէնկ ատասը իլէ Պիչէր պուրնու արասընտա բէք չօդ ա-
տալար վար տըր քի՝ պուղլարըն օրթասընտա սաբլանմըջ գալմըջ
զանն օլունուր : Պու տէնիղլէրտէ քէսրէթ իւզըէ օլան քիւչիւք կէ-
չիտլէր վէ պօղաղլար իլինտէ բէք չօդ պուղ օվալար պուլունուպ՝
հէվա սէրթէշիքէն օլ պուլլարտա՝ եէք տիկէրինէ պիթիլմէքտէ
վէ շուրատէ պուրատէ պուղ թէբէլէր բէյտա իտէրէք՝ սըղըդ վէ
սէրթիւք վէ զալընըղլարը սէպէպի իլէ իւք տօնլարտա՝ կէչիլմէղ պիւր
խաթթ օլաճաղլարընը կէօթիլմէքտէ իտիլէր :

Փօրվար՝ դար վէ պօրանըն օրթասընտա խալը միւշքիւլաթլա
պու պօղաղը տօլաղըր , վէ պու սէմթէրին հէվասընա բէք թէէսիւր
իտէն դարաբըղըգտան տօլայք՝ կիւնէշ եիւզիւնիւ վաղըթ վաղըթ
կէօթիլէրի իտի : Հէվանըն պիւր գաչ տէրէճէ ըօրնմասը իլէ՝ պուղլար
պիւ յիւլէնմիշ կիպի երիլէր՝ վէ եէրլէրինէ մանգաղտը խօշ պիւր սաքին
տէնիղ պըղըղլար իտի : Աէօք եիւզիւ պէրաղլէնտիքճէ՝ լաթիֆ վէ
թօհաֆ պէյալ դար օվալարընը թուրունճի ըհնքլէր իլէ թէլվին
իտէր իտի :

Թէմմուզուն 26 ընճը բէնճէնպիհ կիւնիւ Փօրվար՝ Տունտաս
ատասընըն էօնիւնտէն կէչիպ՝ Երմալինէ վասըլ օլտու իտէտէ՝ թա
դարըսընտա՝ սէքիղ տօգուղ այագ եիւքսէքիքտէ քէնարտան գօ-
բարաղ երղըմըջ օլան պիւր պուղ երղընը կէօրմէսի իւղէրինէ եօլու
զարպա չէվիլիպ ուղան ուղատը տօլաշմաղա մէճպուր օլտու : Պու
պըրատէ պուղլարըն պիւր տիւղիյէ չաթըրտըսը՝ կէմինին ինլէմէսի
իլէ պիւր եէրէ կէլիպ՝ միւսիպէթ պիւր վաղա՝ա շէմաթասը միսիլու
տէհէթլի կիւրիւլթիւլէր իլիտիլիրիտի : Նիհայէթ Պըրիգ՝ պիւր կէչիտ
Փարղ իտիւպ , պէօյիւք մէշաղ գաթլէ օրայա սօգուլտուղ ճա՝ պուղլա-
րա չարբըլըպ սարսըլարաղ պիւր գաչ սա՝աթ օրալարտէ գալըր , վէ
տիւման իտէ՝ Մայէսթրօնուն կէօղլէրինի պաղլամաղատ օլմասը իլէ՝ ի-
չէ պէօյիւք սէքթէ վէրիւր իտի , շէօյլէ քի ալըդ հէվատէ պիւր միլ մէ-
սաֆէտէն պիւր միւշքիւլաթ կէօրիւլաիւքտէ՝ դօլայճա իճապընա պա-
ղըլապիլիպ՝ անճաղ պու պօրա վէ տիւմանըն օրթասընտա վաղըթ
վաղըթ իքի եիւղ մէթրօ մէսաֆէ պիլէ կէօրիւնմէղ , վէ հէլէ պու
սըրատէ՝ չալգանթը բէք քէսպի շիտտէթ իթմիշ օլտուղունտան՝ Փէ-
նա հալտէ եօրիւնիւղ հասըլ իտէր իտի :

Պաղը տէֆա դօյու վէ ճիւլը պուլուլթլար՝ , պուղլարըն բէր-
թէվինտէնմիտիւր նէ՝ տէնտիւր՝ թօհաֆ թօհաֆ ըհնլլէրէ կիւրիլէր ,
վէ պաղը տէֆա տախի կիւնէշին սաղը բէրթէվլէրի պու սէրթ տիւ-
մանտէն իչէրույէ թէէսիւր իտէմէյիպ արղասընտան կէօրիւնիւր իտի :

Պուլլար շու արալըդ բէք քիւլլէյէթլի վէ սէպէրի դայէթ կիւ-
րիւլթիւլիւ իտի : Փօքիպէր՝ չալգանտան պուղլարըն իւղէրինտէ դայտ-



սըղճա եաթըպ՝ կէմինին եանաշմասընտան պիւր աղ իւքքէրէք պա-
լարընը գալտըրըր վէ ուզուն պօյունլարընը սալար իտիլէր : Աէմի
օնլարըն պուլունտուղլարը պուղլարա սիւրթիւնէրէք՝ գաբլամասըն-
տան չօդ մահալլէրտէ պաղըր թախթալէրի պրաղըպ կէչիւր իտի :

Ալթը կիւն պէօյլէ աղըր եիւրիւլիւշտէն սօնրա՝ աղօթօսուն իպթի-
տասընտա՝ Երմալ թէրաֆընտան Պիչէր պուրնու կէօրիւլաիւ : Հա-
թէրոս պու սօն սա՝աթլարը պաչ տիւրէյին եօղաղքի սըբըղլարը ա-
րասընտա կէչիւրտի : 1851 սէնէսի մայիսինին խիթամընտա արղըն 76
տէրէճէ 20 տաղըդասընտա՝ Սթէվարթըն կէօրմիւշ օլտուղի տէնիղ՝
հիօսպճա պուրատէն բէք ուղաղ օլմայաճաղ իքին՝ Հաթէրաս՝ նէ
գատար ուղաղլարա գտտար կէօղ կէղտիւրտի իտէտէ՝ պուղտան խալի
հիչ պիւր տէնիղ էսէրի Փարգ էտէմէյիպ՝ թէք լուղէթ սէօյլէմէքիղ
աչաղը էնտի :

- Եանտօն՝ Պայմաղամա սօրտու — Սէն պու խալի տէնիղ վարտըր
քէլամընա ինանըյօրմօնտուն :
- Ճամա Վալ ճէվապէն — Եիւբհէլէնմէյէ պաշլայօրում :
- Պէօյլէ քէչիլթլարը՝ աղտէմճէ դըյաս ու խալալաթ նէվին-
տէնտիլլէր տէյու պէյան իթմէտիմ մի՝ Պանա ինանմասըլար

իտի հէ . . . Սէն պիլէ , Վալ , պանա դարչը պիր թադըմ էֆքեար-
լերէ դահիպ օլմուշ իտին :

— Շանտօն , արթըգ սէլին սէօղիւնէ հէրքէս ինանըր :

— Եյի ամմա՛ իշ իշտէն կէչտիքտէն սօնրա :

Պու լադըրտըը աթըպ՝ Գաբուտանըն թէքտիր ու թազիրին-
տէն պէրու հէման տիւզիյէ դաբանտըղը դամարասընա կիրտի :

Սխչամ իւսթիւ հէվա լուտօսա տէօնտիւքտէ՛ Հաթերաս՝ օճադ-
լէրի սէօյիւնտիւ ըթտիւրիւպ՝ եէլքէնլէրի աչտըրտը : Եինէ էվվէլքի
միւշքիւ մանօվրալար պաշտըպ՝ պիր տիւզիյէ եէլքէնլէրի եա ըիւզ-
կեարա չէվիրմէք , եախօտ եան չէվիրէրէք անսըգտան Պրիդին հա-
րաքէթինի թու թմագ իչիւն գաբամագ իգ թիգա իտէր , վէ սըրըզլար
սօղուգտան տօնմուշ օլուպ՝ մագարալարըն դօլայ դօլայ իշլէմէտիք-
լէրինտէն՝ եօրկունլուդա պիր դաթ տահա սէպէպիյէթ վէրիր իտի :
Եշթէ պու ուսուլ իւզրէ Գարրօվ պուրնունա վասըլ օլմալէրի թէ-
մամ պիր հաֆթա սիւրիւպ՝ հիսապճա օն կիւն զարֆընտա Փօրվար՝
օթուզ միլ մէսաֆէ անճագ կիտէպիւմիշ իտի :

Օրատէ ըիւզկեար եինէ բօյրազա տէօնմէքլէ՛ օճագլար աթէչ-
լէնտի , զիրա Հաթերաս՝ եէթմիշ եէտինճի տէրէճէնին էօթէսինտէ
էտուար Պէլշէրին կէօրմիւշ օլտուղի կիպի միւշքիւլաթտան վէ պուզ-
տան խալի տէնիզ պուլաճաղընա հէնուզ կիւվէնիր իտի :

Սնճագ Բէննինին ըիվայաթընա իթիպար իթմէսի լազըմ իսէ՛
չու սըրատէ տօլաչտըզլարը տէնիզինտէ խալի օլմասը լազըմ իտի ,
զիրա Բէննի՛ պուզլարըն սօնունա վասըլ օլտուղի վազըթ՝ գայըզ-
լա խալի տէնիգտէ կէզերէք՝ Բէն պօղաղը գըլըլարընը եէթմիշ եէ-
տինճի տէրէճէյէ դատար քէչֆ վէ միւշահէտէ էթմիշ իտի :

Աճէպա պու մաալիւմաթլէրէ խիւլեա նազարը իլէ մի՞ պագ-
մասը լազըմ իտի , եօխաս Շըմսը սէմթլէրինին գըչը պու սէնէ էր-
քէնմի՞ պաշլայօր իտի : Հաթերաս պունլարը տիւշիւնիւր իտի :

Աղօսթօսուն 13 ինճի կիւնիւ Բէրբի տաղը՝ տիւմանըն իչինտէն
տայիմա գար իլէ դարըլը օլան թէրէսինի կէօսթերտի : Բիւզկեար
դայէթ չիտատէթլէ էսիպ՝ ուֆագ պուզ բարչալէրինի չաթըրտը իլէ
տօլու տանէլէրի կիպի աթար իտի : Էրթէսի կիւն իլք տէֆա օլա-
րագ՝ կիւնէշ չօգտան պէրու ճարի օլան եիրմի տէօրթ սա՛աթլըդ-
ուզըն կիւնլէրի թէքմիլ իտիւպ՝ դուրուպ իթտիյի կէօրիւլաիւ : Ա-
տէմլէր՝ պու տայիմի կիւնտիւզէ կիւն իլէ ալըճըլ իտիլէր , ամմա հայ-
վանլարճա հիշ պիր թէպտիւլաթ կէօրիւլմէմիշ իտի , մէսէլա Արօէնլան-
տա քէլքէրի մութատ օլան սա՛աթտա եաթար օլտուզլարը կիպի՛

Տիւք աալի հէր ախչամ օրթալըգ գաբարըյօր կիպի նիգամը վէճհիլէ
եաթար ույուր իտի :

Սնճագ աղօսթօսուն 15 իճի կէճէսինտէն սօնրա հէր նէ գա-
տար կէճէ օլմագ տա իտի իսէտէ՛ դարանլըգ բէք գօյու օլմայուպ՝ կիւ-
նէշ պաթարդտան սօնրա բէրթէվի տախի քիֆայէթ իտէր իտի :



Աղօսթօսուն 19 ունա՛ կիւզէլ պիր քէչֆիլաթլէ՛ Եարգ ճիհէ-
թինտէ Ֆրանզլին պուրնու վէ Ղարպ ճիհէթինտէ Մատամ Ֆրանզ-
լին պուրնու կէօրիւլաիւ : Եշթէ պու ճէսուր կէմիճիւնին կիտէպիլաի-
յի սօն տէրէճէտէ՛ հէմչէհրիլէրինին թէչէքքիւր նըչանը օլմագ իւզ-
րէ՛ օլ տէրէճէ սատըգ զէվճէսինին իտի՛ թա դարչըսընտաքի գը-
յըլա վէրիլէրէք՝ տայիմա օնլարըն պէյնինտէ կէօրիւլէն մուհապպէթ
էսէրինին օրատէ տախի կէօսթերիւմէսի մինասիպ կէօրիւլմիւշաիւր :
Տօղ թօր՝ պու դատար ու զաղլէրտէ իրի նիմ ճէզիլէնին պէօյ-

լէ մուհապղէթ վէ ախլագի իթթիհատ էսերի օլարագ կէօսթեր-
տիքլերի տէլալէթէ բէք միւթէհայիր դալար :

Տօգթօր՝ ձօնսօնուն նասիհաթլէրինճէ պու սօղուզլարա ալըլ-
մաղա պաշլայըլ՝ տալիմա ֆուրթունայա վէ ըլուզկեարէ վէ դար ոգօրա-
լէրինէ կէօքս վէրէրէք կէօվէրթէտէ աուրուր իտի : Վադաա քէն-
տիսի վիճուտճա պիրազ զայիֆլէնմիշ կէօրիւնիւր իտի իսէտէ՝ պու
չէթին արզըն պէլալէրինի տահա կէօրմէմիշ իտի : Պինապէրին մէր-
գուժ պաշկա թէհլիքէլէր ֆէհմ իտիւպ՝ գըլըն էաղլաշմագ տէ օլտու-
ղինի պէօիւք. նէշաթլէ թահգիգ իտէր իտի :

— Պիր կիւն ձօնսօնա խիթապէն — Պագ , պագ շու գուշ սիւրիւ-
լէրի ձէնուպէ նասըլ ուչուօրլար , վէ գանաալէրինի չարբարագ՝ վէ
աաիէօ տէյուպաղըրլարաք նասըլ՝ գաշըօրլար !

— ձօնսօն ճէվապէն — Էվվէթ , Մ . Գլալպօնի , զանն իտէրսին քի
գուլաղլէրինէ պիր սէս կէլիպ կիթմէլի տէմիշտէ՝ ձնուն իչիւն էօ-
լա չըգմըլար :

— ձօնսօն , հալեա պիղիմ աաթմլէրին չօղուտա՝ պու գուչարըն հա-
րաքէթինէ զըպթա իթմէքտէտիլէր զանն իտէրիմ !

— Մ . Գլալպօնի , ձնլար դայիֆ եիւրէքլէր տիր ! Պու հայվան-
լարա նէ՞ պագարսըն , պու թապիի տիր : Օ գէվալըլարըն պիղիմ
կիպի եէյէճէքլէրի օլմայուպ՝ էլպէթտէ եէմ արամազ իւզրէ պաշգա
մահալէ կիթմէլիտիրէր ! Լաքին պիր կէմիճիւնին այաղը խլթընտա
պէօյլէ պիր սաղլամ կէմի պուլունտուզի հալտէ՝ տիւնեանըն օպիր ու-
ճունա դատար կիթմէյէճէք օլուր իօէ՝ պէն ձնա կէմիճիմի՞ տէրիմ :

— Էյ ձօնսօն , Հաթերաս մագսուտինէ մուաֆֆագ օլապիլէճէքմի՞ :

— Էվվէթ , Մ . Գլալպօնի , մուաֆֆագ օլաճագ տըր :

-- ձօնսօն , պէնտէ պու էֆքեարապըմ , Հաթաա արաընճա կի-
տէճէք սատըգ արգասաշ . . .

— Իքիմիզ օլաճաղըլ !

— Տօգթօր՝ մէրգուժուն էլինի սըղըպ տէտի — Թամար , ձօնսօն :

Փօրվարըն պու սըրաաէ տօլաշտըղը Բրէնս Ալպէրթ թօրրաղը
կրիննէլ թօրրաղը տախի թէսմիլէ օլունուր , վէ հեր նէդատար Հա-
թերաս՝ քէնախսինին Ամերիգալըլար հաղկընտա օլան դարաղը սէպէպի
իլէ՞ օրայա պու իսմի վէրմէք իսթէմէտի իսէտէ՝ նէ՞ չարէ , ումուճէն
պէօյլէ թանըլմըլ տըր : Պու իքի իսմին պիրաէն օ մահալէ վէրիմէ-
տինին սէպէպի՝ իշթէ շու տուր : Բէննի նամ Ինկիլիզ օրայը քէշֆ ի-
տիւպ Բրէնս Ալպէրթ իսմինի վէրալի տագըղաաէ՝ Բէսկիւ կէմիսի-
նին դօմանտանը օլան Գայմաղամ Հալլէն աախի օլ անտէ եէթիչէ-

րէք՝ Նէվ Եօրդաա քէնտի սէյահաթընըն սահիպի պուլունան Ամերի-
գալը թիւճարըն նամընա օլարագ՝ կրիննէլ իսմինի վէրմիշ տիր :

Պրիգ՝ պուրալարը կեահ եէլքէն իլէ՞ վէ կեահ իսլիմ իլէ տօ-
լաշարագ՝ բէք չօգ իշիտիլմէմիշ միւշքիլաթ չէքտիքտէն սօնրա՝ աղօս-
թօսուն 18 ինտէ՝ թիւմանըն իչինտէն կիւճ իլէ ֆարգ օլունապիլէն
Պրիթաննիա տաղընըն էօնիւնտէն կէչիպ՝ էրթէտի կիւն Նօրթիւմ-
պէրլանա . քէօրֆէղինէ տէմիր տթտը : Պու սըրաաէ կէմինին էթրա-
ֆընը թէքմիլէն պուղ սարմըլ իտի :

ԵՆԻՄԻ ԻԻՉԻԻՆՃԻԻ ՊԱ Գ

Պուզլարըն հիւճիւմիւ

Հաթերաս՝ կէմինին տէմիրինի աթտըրսըղտան սօնրա գամա-
րասընա կիրիպ խարիթասընը ալարագ՝ լայըլը բասատ իճրասը իլէ
կէօրտիւքի՝ արգէն 76 տէրէճէ 57 տագըղա վէ թուլէն 99 տէրէճէ
20 տագըղաաէ՝ եանի եէթմիշ եէտինճի տէրէճէյէ իւշ տագըղա գալ-
մըլ : Պուրտսը Սիր Էտուար Պէլչերին քէնտի Բիօնիլյէ վէ Աօիսթանս
կէմիլէրի իլէ իքք գըլընը կէչիտիլի մահալ օլուպ՝ իշթէ մէրգուժ
պուրատէն գըղագ վէ գալըղլա աօլայըպ՝ Թապլ ատասընը վէ Շը-
մալի Գօրնուայը վէ Վիթթօրեա տէնիլինի վէ Պէլչէր պօղաղընը
քէշֆ իթտիքտէն սօնրա՝ եէթմիշ օէքիլինճի տէրէճէտէն էօթէ կէ-
չերէք դարանըն շարդի ճէնուպէ էլիտիլինի միւշահէտէ էթմիշ տիր :
Մէրգուժուն ըաթօրթօսու գալլինճէ՝ դարա ճիհէթի՝ աղղը Պաֆէն
քէօրֆէղինէ չըղան ձօնէս պօղաղընտա թէքրար գալլուշաճագ կէ-
օրիւնիւպ՝ լաքին զարպըն շրմալինտէ պունուն զըտաը օլարագ՝ կէ-
ղիւն ալաղըլ մէսաֆէլէրէ գատար կէնիշ պիր խալի տէնիլ պուլու-
նուր իմիշ :

Հաթերաս՝ հայրէթտէ գալըպ՝ քէնտի պահրիլէլա ըիթալէրին-
տէ պու մէճհուլ սէմթլէրին իչինտէն պիր կէնիշ պէյաղ մէսաֆէյէ ,
եանիլյա՝ տէնիլին կէօրիւնտիլիւ եերէ պաղար , վէ հեր թերաֆընը
էվիլիւպ չէվիլիւպ՝ նիհայէթ կէօլլէրի օրայա աիքէր իտի :

Բէնտի քէնտինէ « Օլ գատար շահաաէթ իւզերինէ վէ Սթէ-
վարթըն , Բէննինին վէ Պէլչերին ըաթօրթօլարը իւզերինէ արթըգ
չիւրհէ կէօթիւրիւր եերի գալմաղ : Էվվէթ պէօյլէ օլմաղ կերէք
տիր , զիրա օլ ճէսուր կէմիճիլէր՝ պու տէնիլլէրի քէնտի կէօլլէրի
իլէ կէօրմիւշտիլլէր : պու իֆաաէլէրէ շիւրհէ իտիլէպիլիլմի . . . Խա-

յըր . . . Լաքին կէլէլիմքի՝ եւս օլվաղըթ պիր վազըթսըզ գըշ սէպէ-
պի իլէ՝ պու տէնիզ խալի օլուպտա . . . Խայըր խայըր , պու քէշֆի-
յաթլերին պիր պիրինտէն արասը բէք չօզ սէնէլէր ուղադտըր : Պու
տէնիզ մութլագա վար սըր , վէ պէն օնու պուլաճաղըմ ! Հայ հայ
կէօրէճէյիմ ! » տէր իսի :

Հաթերաս՝ մէվղիինէ չըզըպ կէօրաիւ քի՝ Պօրվարըն էթրա-
ֆընը պիր գօյու սիս գաբլամըշ վէ կէօվերթէտէն սերէնին թէբէսի
անճադ ֆարգ օլունապիլիյօր : Պու էանատէ Հաթերաս մայէսթրօյու
Սազսըղան Եուվաքընտան ինտիրիպ քէնտիսի չըգաը , վէ դարպըն
չըմալինի կէօրէպիլիլիմիյիմ տէյու հէվանըն ճիւզի աչըզ եերլէրինէ
տըզգաթ իտէր իտի :

— Եանտօն շու սըրայը քէնտիսինէ ֆուրսաթ գաբարադ՝ Պայմա-
գամա տէաի -- Էյ Վալ , հանի՞ օլ խալի տէնիզ :

— Վալ ճէվապէն — Եանտօն , հադկըն վար իմիշ : Հաթտա ան-
պարտա օլան մէվճուտ քէօմիւրիւմիւղ բէք բէք ալթը հաֆթա սիւ-
րէր տէրէճէյէ կէլիւի տիր :

— Եանտօն տէաի — Պիզի աթէշիզ ըսըթմադ իշին՝ Տօգթօր էլ-
պէթտէ պիր իլմիյէ չարէ պուլուր : Աթէշտէն պուզ եաբըլըր տէյու ի-
շիթմիշիմ տիր : Պէլքի պօրատտէ աախի պուզտան աթէշ եաբըլըր :

Եանտօն պէօյլէ սէօյլէյիպ՝ օմուզարընը չէքէրէք՝ թէքրար
գամարասընա կիրտի :

Էրթէսի կիւն , եանիյա՝ աղօսթօսուն 20 սինտէ՝ ուլման պիր
դաշտագիգա գաաար սրյըլաըգտա՝ Հաթերաս քէնտի եիւքսէք մէվ-
զիինաէն աֆագըն հէր թէրաֆընա տըզգաթլա պագընտը , վէ օնըրա
հիշ պիր շէյ սէօյլէմէքսիզ աչաղը ինիպ՝ իլէրի սիւրմէք էմրինի վէր-
մէսի իւզէրինէ իւմիտինին սօն տէֆա օլարադ պօշա չըզմըշ օլուուղի
չէհրէսինաէն բէք գօլայ անլաչըլտը :

Պօրվար տէմիրի ալըպ Երմալէ տօզրու քէնտի օրսաբօճա հա-
րաքէթինէ պաչատը : Եու հարաքէթին բէք չօզ եօրկունուդ վէր-
մէսի հասէպի իլէ՝ սերէնէրաէքի սըրըզլար թէքմիլ խալաթլէրի իլէ
աչաղը ալընըպ՝ ֆաղա սըրըզլարտա եերլէրինտէն չըգարըլաը : Տօ-
լաչըզ կէշիալէրին իշինտէ էօյլէ պիր տիւզիյէ պիգարար բիւզկեա-
րըն հիշ պիր ֆայտէսի կէօրիւմէյէճէյի կիպի՝ արթըզ հէվայա կիւ-
վէնիլիւր եէրի դալմամըշ իտի : Տէնիզին իւզէրինտէ եաղ չէքէլէրինէ
պէնզէր պիր թաղըմ պէյաղ վէ կէնիշ լէքէլէր կէօրիւմէսինէ մէպնի՝
բէք եազընտա ումումէն տօնաճաղը տէրքեար իտի : Եէօյլէքի բիւզ-
կեար տուրտուղի անատ տէնիզ տօնար , վէ թէքրար էպաիլի աագը-

գատէ եէնի տօնմաղա պաչլամըշ օլան պուզլար էրլիպ դայպ օլուր-
լար իտի : Ախչամ իւսթիւ թէրմօմէթրօ օն եէաի տէրէճէյէ էնտի :

Պրիզ՝ պու սըրատտէ պիր գաբալը կէշիաին իշինէ վուրմուշ կի-
տէյօր օլուպ՝ Կօշ թօբու (1) միսիլու տօլու իսլիմ պուզլարա խըշմիլէ
վուրուպ բարչալար իտի : Պազը տէֆա թէքմիլէն սաբլանըպ գալ-
տը դանն օլունուր իտի իսէտէ՝ ումուլմատըզ պիր թէրաֆընտան
պուզ եարըլըպ եօլ վէրիւր իտի , վէ Պրիզ իսէ՝ բէրվասըզճա կէօր-
աիւլի կէշիաին իշինէ հէման սօգուլուր իտի : Պէօյլէ տուրուպ տին-
լէնմէք սըրայէրինտէ իսլիմ սուբարլէրտէն սօզուդ հէվայէ ֆըրլալըպ՝
դար օլարագ Պրիզին իւզէրինէ եազար իտի : Պրիզին հարաքէթի-
նի թուլթան պիր պաչգա սէպէպ աահա վար իտի : Մէսէլա չարզըն
գօլլարը արասընա պիր պուզ բարչալը գըսըլըպ՝ մաքինտանն թէք-
միլ գուվվէթինին էղէմէտիյի տէրէճէ թաշ սերթլիլինտէ օլարագ ան-
սըզտան չարզը թուլթար , վէ օլ սա՛աթ իսլիմ քէսիլիպ՝ չարզ կէ-
րիլէ շէվրիլէրէք՝ էլլէրինտէ քիւսկիւ վէ սըրըզլար իլէ աաէմլէր ին-
տիրիլիպ՝ չարզըն արասընտան օ պուզ չըգարթտըրըլըր իտի : Իշ-
թէ պու սէպէպլէրէ մէպնի՝ պիր խայը միւշքիլաթ վէ եօրկունուդ
վէ թէախիւրաթ հօսուլէ կէլիւր իտի :

Թէմամ իւշ կիւն Պօրվար պու մէնվալ իւզրէ կիտիպ՝ Բէննի
պօղազընտա արթըզ զօրիլէ եէօրիւմէյէ պաչլատը : Թայիֆէլէր շի-
քեայէթ իտէրլէր իտի իսէտէ՝ իթաաթտան աախի կէրի տուրմազլէր
իտի , գիրա արթըզ կէրի աէօնմէնին միւմքին օլմայաճաղընը անլա-
մըշ իտիլէր : Երմալէ եէօրիւմէք՝ ձէնուպէ իլթիճա իթմէքտէն էհ-
վէն կէօրիւնիւր օլտուղինաէն շիմտի եալընըզ գըլլամա թէաարիքի-
նէ տիւլինմէք իղթիղա իտէր իտի :

Թայիֆէլէր՝ մապէյնլէրինտէ պու եէնի հալլէրի հադկընտա կէօ-
րիւշէրէք՝ պիր կիւն քէնտիլէրինէ թէրաֆիլի պիլաիքլէրի Բիշար Եան-
տօն իլէ տալի գօնուշտուգլարընտա՝ մէրգում սըֆաթը մէմուրիյէ-
թինին մուղայիրինտէ օլարագ՝ Պաբուտան ալէհինտէ թայիֆէլէրին
պէօյլէ միւպահէսէյէ կիլիւմէսինէ պիլա ֆիւթուր կէօզ եումուու :

— Կրիբէր մէրգումա սօրտու — Մ . Եանտօն , արթըզ կէրի
աէօնէմէյէճէյիլ տէյօրսունուզ հէ՞ :

— Եանտօն ճէվապէն — Վաղթը կէշտի :

-- Տիկէր պիր թայիֆէ — Տէմէքքի գըլլամտան դայթը հիշ պիր

(1) Իսկի գէմանտէ գօշ գաֆաթ շէրլինտէ տէմրտէն վէ սայիլ մատէնտէն մա՛ա-
մուլ պիր նէվի ալթ օլուպ՝ մէղքիւր ալթթի պիր մէնճէնիք վասիթասը իլէ գա-
լէյէ վուրա վուրա երգարըր իտի :

իշիմիզ եօղ , հէ՞ :

— Եալընըզ չարէմիզ օ տուր ! Պանա ինանմաարդլարընտան . . .

— Խըզմէթինէ կէշմիշ օլան Բէն — Արթըզ ինանաճաղլար :

— Եանտօն տէտի — Մատէմքի պէն բէյիս օլմայաճաղըմ . . .

— Բէն՝ աճէլէ աճէլէ — Քիմ՝ պիլիբ : Ճօն Հաթերաս՝ իսթէտի-
յի գատար ուզադ կիտէպիլիբ : Հէրքէս օնուն արտընճա կիթմէյէ
մէճպուր տէյիլ եա !

— Արիբբէր տէտի — Հաթտա Պաֆէն աենիզինէ մէրգուճուն էվ-
վէլքի սէյահաթընը վէ օլ սէյահաթըն նէթիճէսինի տէր խաթըր էթ-
մէք քեաֆիտիր :

— Պլիֆթօն էօթէ թէրաֆտան — Եա օնուն գօմանտաար իլէ
Սըիծպէրկ աենիզլէրինաէ նապէտիա օլան Յարէվէլ սէյահաթընը նէ՞
եաբալըմ !!!

— Արիբբէր տէտի — Հա՛, շու քէնտիսինին եալընըզ ավտէթ էթ-
տիյի սէյահաթ հէ՞ . . .

— Պլիֆթօն թէքարէն — Էվվէթ , եալընըզ քէնտի քէլքի իլէ . . .

— Բէն տէտի — Պու առւմին ուղրունա ճանըմըզ սահիհ սահիհ
ֆէտա իաէճէք տէյիլիզ եա :

— Էյի ամմա՝ օլ գատար հէլալընտան գաղանմըշ օլտուզիմիզ իւճրէ-
թիաէ դայպ էթմէմէլիլիզ :

Պու իֆատէտէն Պլիֆթօնուն նասըլ ատէմ օլտուզի աենլաշըլըր :

— Պլիֆթօն պիթէքար — Եէթմիշ սէքիզինճի աերէճէյի կէչէր
իտէք՝ վէ բէքաէ ուզադ տէյիլիզ , ատէմ պաշընա իւշ եիւզ եէթմիշ
պէչէր լիբա իաէճէք , եանի՝ այթը տէֆիս սէքիզ տէրէճէ !

— Արիբբէր սիւալ էթտի — Բէք էյի ամմա՝ Պարուտանսըզ ավտէթ
իտէր իտէք՝ պու իւճրէթի դայպ իթմէյիլիզմի՞ :

— Պլիֆթօն ճէվապէն — Խայըր՝ . . . Ավտէթիմիզին էլգէմիյէթի
թահագգուդ վէ թէպէյիլուն էթտիքաէն սօնրա՝ դայպ իթմէյիլիզ :

— Էյի ամմա Պարուտան . . . Պունունլա պէրապէր . . . բէ . . .

— Բէն օրթայա աթըլըպ — Արիբբէր , օնտան եանա միւսթէրիհ
օլ : Էլպէթտէ պիր Պարուտան պուլուրուդ , հէմ ուսթա պիր Պար-
բուտան : Մ . Եանտօն օնու թանըր : Պիր Պօմանտան չըտըրտըզը
կիպի օնու ազլ իաէրէք՝ եէրինէ պիր տիկէրինի գօրլար : Մ . Եան-
տօն էօյլէ աէյիլմի՞ :

— Եանտօն՝ « իսթէմէմ ճէպիմէ գօյ » հիոապընճա ճէվապ վէրիպ
աէտի — Տօսթլարըմ , սիզ պէնի քէնտիսինիզ տայիմա գալպի սաաըգ-
պիր քիմաէ պիլիսինիզ , լաքին տուրուն պաղալըմ , իշնէ՞ կէօսթէրի :

Հաթերասըն պաշընա՝ ֆուրթունանըն նէ՞ սուրէթլէ երզըլու-
ղը պուբատէն անլաշըլըր : Անճադ Հաթերաս տայիմա ճէսուր , նի-
յէթինաէն տէօնմէզ , ֆէթանէթ վէ էմիյէթի պէր քէմալ օլուպ՝
պիլա ֆիւթուր իլէրլէմէքաէ իտի : Լլհասըլ մէրգուճ հէր նէգատար
արթըզ քէնտի կէմիսինին նէղարէթինէ եօլու իլէ բէյիս տէյիլ իտի
իսէտէ՝ մէզքիւր կէմի ճէսուրաէն հարաքէթ էթմէքաէ իտի , հաթտա
օնուն պէշ այ զարֆընտա կէլտիլի եօլու՝ պաշղա կէմիլէր իքի իւշ
ռէնէտէ կէլէմէմիլլէր իտի ! Հաթերաս՝ դայըզ դըշլոմաղա մէճպուր
իտի , վէ պու հալլէր օնուն կիպի գալպի սէպաթ վէ գուվլէթլէ գու-
րուլմուշ , վէ ճանը մէչադղաթ վէ միւչադաթլէ եօզրուլմուշ վէ դիհնի
ճէսարէթ վէ մալլեմաթլա տօլմուշ քիմսէլէրի գօրգուտաճաղ իտի !
Սիր Ճօն Րօս վէ Մադ Պլիւր՝ պու Եըմալ սէմթլէրինաէ միւթէադ-
զըպէն իւշէր գըշ կէչիբմէտիլէր մի՞ : Ագտէմճէ եաբըլան շէյ շիմտի
եաբըլամաղ մը՞ :

— Հաթերաս պուբալէրինի թէֆէքքիւր իտէրէք Տօղթօրա տէր ի-
տի — Էօյլէ եա ! Հալեա իճապ իտէր իտէ՞ զիյտաէ պիլէ եաբըլու-
պիլիբ ! — Սօնրա թէէսիւֆլէ — Ահ՝ Պաֆէն տէնիզինին շըմալին-
տէ օլան Սմիթ կէչիտինինէ՞ իչիւն գօրլայըպ կէչմէտիմ , շիմտի Պութ-
պա վարմըշ օլուր իտիմ !

— Իճապը թադտիրինտէ՝ եօգտան էմիյէթ հասըլ իտէն Տօղթօր
պիր տիւզիյէ ճէվապ վէրիբիտի — Չարարը եօղ , Պարուտան , սա-
հիհ շիմտի եէթմիշ ետաինճիտէ իտէքաէ՝ էլպէթտէ տօգսան տէ-
րէճէյէ տախի վասըլ օլուրուդ , օտա պիր շէյ տէյիլ ! Հէր եօլուն ու-
ճու Րօմայա չըզաղըզ կիպի՝ հէր տէրէճէնին ուճուտա Պութպա չըզար :

Աղօսթօս Յաւէ թէրմօմէթրօ օն իւշ աերէճէտէ օլուպ՝ սէյա-
հաթ մէվսիմինին սօնու կէլմէքաէ իտի : Յօրվար՝ Էքամութ առասը-
նը սաղ թէրաֆտա պրադըպ իւշ կիւն սօնրա Աէլլէր պօղազընտա վա-
զի Թապլ առասընը կէչտի : Պիր ազ էվվէլճէ օլսա իտի՝ պու պօ-
ղաղտան Պաֆէն տէնիզինէ պէլքի կիտիլէպիլիբ իտի , լաքին պու
կիւնքի կիւն արթըզ օրալէրի տիւչիւնմէք պիլէ ֆայտէ էթմէզ իտի ,
զիրա աենիզին պու գօլու թէքմիլլէն պուզտան գաբըլ օլուպ՝ Յօրվա-
րըն թէքնէսինէ պիր բարմադ պիլէ սու կէօսթէրմէզ իտի , վէ նէ
թէրաֆա պաղըլսա՝ ուճու պուճաղը պուլունմաղ վէ աղտան ազ սէ-
քիզ այ իչիւն զըմըլտանմաղ պուզ օվալէր կէօրիւլիւր իտի :

Պրիգ՝ Եըմալէ տօղրու պիր գաշ տաղըզա տաւհա՝ եէնի պուզ-
լարըզ դըրմադ վէ եալուտ քիւչիւք թօրլար իլէ բարալամաղլա իլէր-
լէմէքաէ իտի : Պու սօղուդ աերէճէլէրաէ օլ վաղըթ գօրգուլաճաղ

չէյ՝ հէվանըն այալը օլուպ՝ զըտ ըրևզկեարէր տահա զիյատե արզու-
օլունուր իտի , զիրա կէչիտլէր չապուզ չապուզ գաբանըր օլմաղլէ
էկէր պիր կէճէ այազ օլսա՝ հէր թէրաֆ թէքմիլէն տօնաճագ իտի :

Իմտի պէօյլէ ըրևզկեարէրին վէ պուզ տաղլարըն վէ պօղազ
ազընթըընըն աղզընտաքի թէհլիքէլէրին օրթասընտա՝ Ծօրվարըն զըշ-
լամասը միւմքին օլմայաճաղընտան՝ էվվէլ պէ էվվէլ մուհաֆաղալը
պիր եէր պուլմազ իճապ իտէր՝ իտի : Հաթերաս եէնի Գօրնուպլ ճի-
հէթինի թուլթուպ՝ Սլպէրթ պուրնուհուն էօթէ թէրաֆընտա պիր
սըղընաճագ քէօրֆէզ պուլմաղա զայրէթ իթտիյինտէն՝ գուվվէթինի
քէնտինէ թօբլայըպ Շըմալէ պիր ազ տահա իլէրլէմէյէ ճահտ էթտի :

Անճագ իյուլուն 8 ինտէ պիր պուզ եըղընըտըր զուհուր իտիւպ՝
կէչիլմէզ վէ աթլանըլմազ հալատ տէվամ իտէրէք՝ Շըմալ իլէ Ծօրվա-
րըն արասընտա հիսար կիպի կէրիտի : Սօղուզ օն տէրէճէյէ ինմէ-
սի իլէ Հաթերաս շաըրըպ պէյհուտէ եէրտէ պիր կէչիտ արայաղադ՝
բէք չօգ տէֆայէր ֆէվզ էլատէ ճէսարէթլէ կէօղիւ գարարտըպ՝ թէհ-
լիքէլէրէ սալաը վէ չէքիտի : Ծիլհազըզա մէրգումէ ազըլսըզըզ ,
միւթայնասըզըզ , ճահլիլիք վէ տէլիլիք աթֆ օլունապիլիպ՝ տնճագ
գաբուտանըզ խուսուսընտա գուսուրսուզ վէ հաթտա էն ալեա
վէ մէնէնտսիզ Գաբուտան օլտուղի ինքեար օլունամազ իտի :

Ծօրվարըն հալի արթըզ թէհլիքէլիտէրէճէլէրի թուլթուպ՝ պիր
աիւզիյէ տէնիզ արգասընտան գաբանըր օլմաղլէ՝ հէման պիր գաչ սա-
աթ գարֆընտա՝ պուզ էօյլէ պիր չէթինլիք քէսպ իտէր իտի քի՝ թա-
յիֆէ գօրգուսուզճա իւզէրինտէ կէզիպ կէմիյի տաթի չէքէր իտի :

Հաթերաս՝ շու միւշքիլաթա գարըլ պէ գարըլ օղրաչմաղա նի-
յէթ իտէրէք՝ քէնտի սէքիզ օն լիպրա պարուլթա տօլան ուզուն կիւլ-
լէլէրինին էն գուվվէթլիտիտէն գուլլանտը : Աէսէլա պուզուն տէ-
րունինտէ էվվէլա պիր տէլիք տըլըր վէ սօնրա կիւլլէնին ուճու տը-
չարըլա տօղրու եաթըըլարագ չօղ պուզ բաթլամազ զըմնընտա՝ եօլու
իլէ հիսապ օլունուր , վէ լաստիքիէ գաբլը օլան ֆիթիլ գօնուլուպ
օլուլան մահալինէ գար տօլտուրուլուր էօյլէ աթէշ վէրիլիր իտի :

Պիր վագըթտա՝ պու մէնվալ իւզրէ պուզ բարչալամազա օղ-
րաչալար , զիրա քէսիլէն եէր տէրազապ տօնմագտէ օլտուղին-
տէն՝ տէսթէրէ մանօվրասը միւմքին տէլիլ իտի : Պու թէտպիր իլէ
Հաթերաս իրթէսի կիւն օլ պուզլարը կէչմէյէ իւմիա իտէր իտի :

Սամա օլ կէճէ ըրևզկեարար օլ տէրէճէ ազըթտը քի՝ տէնիզ
պու պուզուն իւզէրինէ ֆըրլայըպ՝ կէօյա տէնիզին ալթընտա պիր
գուվվէթ՝ սուլարը տըչարը տիրթմէքտէ կիպի ալթիւսթ օլմաղ տէ

իտի : Պու սըրատէ Մայեսթրօ տճը աճը պաղըրտը :

« Սրգայա պագըն ! Սրգայա ! »

Հաթերաս՝ կէօսթէրիլէն թէրաֆա պաղըպ՝ ախամ գարանըզը
պասմըշ իսէտէ՝ ֆարգ էթտիյի չէյ՝ զայէթ տէհչէթլի պիր չէյ իտի :

Շէօյլէ քի զայէթ ճէսիմ պիր պուզ թէբէ՝ Շըմալէ տօղրու
սիւրիւքլէնիպ եէօրիւյօր , վէ սէլ չապուզլուղունտա կէմինին իւզէրի-
նէ գօշուպ կէլիյօր !

— Գաբուտան պաղըրտը — Հէրքէս կէօվէրթէյէ !

Պու կէլէն պուզուն մէսաֆէսի անճագտա եարըմ միլ զալմըշ
օլուպ՝ խօրթուսուն շիտաէթինտէն գուլմ թանէլէրինին օլտուղու մի-
սիլու տիկէր պուզլար պիրպիրինէ չարըլըպ՝ օլ պէօյիւք պուզուն էօ-
նիւնտէ եուվարլանըպ թէքէրլէնիպ ալթիւսթ օլույօրլար , վէ հէվա
իսէ ֆէվզէլատէ կիւրիւլթիւլիւ սէսլէր իլէ ինլէյօր :

— Ճօնսօն՝ Տօղթօրա խիթապէն — Մ . Գլալպօնի , իշթէ գօրգա-
ճաղըմըզ էն պէօյիւք թէհլիքէլէրին պիրիտի պուտուր !

— Տօղթօր գայտսըզճա ճէվապ վէրտի — էվվէթ էբէյի գօրգուլու չէյ :

— Բէյիտի թայիֆէ թէքրար — Սահիհէն էօյլէ պիր հիւճիւմ քի՝
գարըլամալըլը !

— էվվէթ , թըպկը սու թուֆանընտան էվվէլքի , եանիյա Գուլթպ-
տա իսքեան իտէր տէյու գըլաս օլունան ճէսիմ հալվանաթ սիւրիւ-
սիւնէ պէնզէր ! Պագ , պագ , նասըլ պիր պիրի իւզէրինէ եիւքլէնէ-
յօրլար ! Հանկիմիզ էվվէլ եէթիչիտ տէյու եարըլըյօրլար !

— Հէմտէ պաղըլարընտա էօյլէ սիվրի օղլար վարքի . . . Մ . Գլալ-
պօնի , քէնտինի կէօղէթ հա՛ !

— Սահիհ հա՛ . . . Թըպկը մուհասէրէ հալինտէյիզ ! Հայտէ հիսար-
լարա գօշալըմ :

Պէօյլէ սէօյլէյէրէք՝ թայիֆէլէրին հէր պիրինին էլինտէ պիրէր
սըրըզ վէ տէմիր քիւսքիւ վէ տիրէքլէր իլէ շու տէհչէթլի հիւճիւմէ
գարըլը գօյմաղա հաղըրլանտըլարը գըչա ֆըրլատը :

Պուզ իսէ՝ եօլու իւզէրինտէ թէսաաիւֆ էթտիյի պուզլարը թօբ-
լամասը իլէ զայէթ արթըպ եիւքսէլէրէք եաղլաչմաղտէ իտի : Հա-
թէրասըն էմրինճէ պաշտաքի պէօյիւք թօբ՝ շու գօրգուլու խաթթը
բարչալամագ իւզրէ՝ կիւլլէ իլէ տէօյէր իտի , ամմա մէզքիւր խաթթ
եէթիյիպ պրիղին իւզէրինէ աթըլտը : Պու սըրատէ պիր չաթըրաբըր
գօբուպ՝ կէմի պիր եէրէ չարըմըշ կիպի՝ սաղ թէրաֆըն քէնարըն-
տան պիր բարչասը գօբուս :

— Հաթերաս պաղըրտը — Բիմաէ զըմըլտանմասըն ! Պուզլարա

տըգգաթ էաին !

Պուզլար՝ գարշը գօնուլմազ պիր գուվվէթլէ չարբըշըր վէ եիւզլերճէ դանթար աղըրըդտա պուզ բարչալարը կէմինին քէնարընտան եօգարը ֆըրլար իտի : Պիրազ քիւչիւքլէրի սերէնին պօյունա գատար սըրալայ գալըն հալաթլարը վէ եէլքէն իբլէրինի քէսիպ պիչերէք տիւչէրլէր իտի : Քէնաի ճէսամէթլէրի իլէ Ֆօրվար կիպի եիւզթանէ կէմինի թուզ կիպի եղէճէք տերէճէտէ կէմինի պասմըշ օլան պու հիսապօրզ տիւչմէնլէրին էօնիւնտէն թայիֆէլէր իչ թէրաֆլէրէ գաչարլար իտի : Հէր քէս պու կէլէն գայա կիպի պուզլարը տիւրթմէյէ չալըշարզլարը էանատէ չօղու օլ սիվրի պուզլարտան ետրալանըպ՝ հաթտա Պօլթօնուն սօլ օմուզու թէքմիլէն եարըլար : Զուհուր իտէն չաթըրար՝ պու գօրգուլու հալի տահա զիյատէ տէհչէթլէնտիլերի , վէ Տիւք իսէ՝ եէնի տիւչմէնլէրին արգասընտան ֆէնա ֆէնա խարլար տուրուր իտի : Հէլէ կէճէնին գարանըղը պաստըիսէ՝ արթըգ հէվատէ կէօրիւլէն սէյրէք սէբէնէք ելալարըն շաֆղը իլէ բարլամագտէ օլան շու պէլալը պուզլարըն հիւպէթի՝ պիւթիւն պիւթիւն իւրքիւնթիւլիւ չըղըրընտան չըգարտը :

Հաթերասըն գօմանտանլարը՝ առէմլէրին պուզլար իլէ օլան շու աճայիպ վէ դարիպ վէ ֆէվգէլատէ մուհարէպէլէրի օրթասընտա չընլար իտի : Կէմի պու ճէսիմ գուվվէթէ տայանամայըպ՝ սօլ թէրաֆա էյրիլէրէք՝ պէօյիւք սերէնին սըրբըր զըրըլաճագ սուրէթտէ՝ պուզլարա գարշը տայանտը :

Նիհայէթ Հաթերաս թէհլիքէնին նէ տերէճէլէրէ վարտըղընը անլատը վէ կէօրաիւքի՝ իչ բէք ֆէնա ! Պրիգ՝ թէքմիլէն տէվրիլէճէք վէ սերէնլէրին քեաֆֆէսի գըրըլաճագ !

Օլ սըրատէ թէքնէնին ալթընտան կէմինին պէօյիւքիլիւնտէ պիր պուզլուն գապարարագ՝ եիւքսէլաիլի կէօրիւլաիւ : Մէղքիւր պուզ՝ պէօյիւք պիր գուվվէթլէ եօգարլանըպ՝ Գաբուտան մէվգիլինի կէչէր իտի , վէ էկէր Ֆօրվարըն իւղէրինէ տէվրիլմիշ օլա՝ իչ թէքմիլ պիթմիշ աճմէք իտի : Պու պուզ՝ հէման աօղրու աօղրույա տիքիլիպ՝ պօյու պաշ սերէնին սըրբըլարընը կէչէրէք՝ պաչլատը սերիսօշ կիպի իքի թէրաֆա սալլանմաղա :

Ճիւմլէսի թէրաֆընտան պիր վալէյլատարըր գօբտու , վէ քեաֆֆէսիտէ սաղ թէրաֆա եըղըլարլար :

Օլ վաղըթ կէմի տալի եիւքսէլիպ՝ պիր մէճհուլ էլ իլէ հէվատէ գալարըրըմընաճաճանա պիր գաշ տագըգա իքի թէրաֆա պէչիք կիպի չալգանտըգտան սօնրա՝ սաղըլըպ՝ պուզլարըն իւթիւնէ տիւչտիւ ,

վէ էօյլէ պիր սարսըլտը քի կէմինին հէր թէրաֆը կըճըրտամաղա պաչլատը : Իչնէ՞ իմիշ աճէպա :

Կէմի՝ տէնիղին գապարմասը իլէ եիւքսէլիպ՝ արդա թէրաֆտան թութան պուզլարըն գուվվէթի իլէ տիւրթիւլէրէք՝ օլ կէչիլմէզ պուզլարը աթլամըշ , վէ պիր տէվր գատար սիւրէն պիր տագըգատան սօնրա՝ էօթէ թէրաֆտա պուլունան պաչգա պիր պուզլուն իւղէրինէ տիւչերէք՝ քէնաի հըղը իլէ օլ պուզու տէլիպ ասըլ ըսգանտիլ խաթթընա գատար սալլանմըշ իտի :



— Ճօնսօն պրիզին պաշ թէրաֆընա դօշարագ պաղըրտը — Պուզլու աթլատըգ ! Գօրգմայըն !
— Հաթերաս ճէվապէն — Օհ՝ ձենապը Հագկա պիւնլէրճէ համա ու սէնալէր օլսուն !

Շիմտի Պրիգ՝ պիր պուզ օլանըն օրթասընտա օլուպ՝ էթրա-
ֆը թէքմիլէն գարալը իտի , վէ հէր նէ դատար թէքնէսի սուտա իսէ-
տէ՝ գըմըլտանամազ իտի , վէ էկէրչի գըմըլտանամազ իտի իսէտէ՝
պու պուզ օլա օնուն իչիւն եթօրիւմէքտէ իտի :

— Ճօնսօն պաղըրտը — Գաբուտան , աղընթըտայըլ !

— Հաթերաս ճէվապէն — Տահա էյի եա , պրագալըմ կիթսին :

Էօյլէ սէօյլէ մէմիշ օլսատէ՝ պու աղընթըլա նասըլ՝ գարչը
գ օյապիլէճէք !

Նիհայէթ սապահ օլտուդտա թասաիդ օլունտու քի՝ տէնիզին
ալթընտան պիր աղընթը օլուպ՝ պուզ օլա պէօյիւք սիւրաաթլէ Շըմա-
լէ տօղրու եթօրիւյօր , վէ ուճու պուճաղը պէլլէսիզ պուզա մըլս-
լանմըլ օլան Ֆօրվարը սիւրիւպ կէօթիւրիւյօր : Պէօյիւք պիր դազա
գուհուր իտիւպտէ կէմիյի պիր թէրաֆա աթար՝ եախօտ պուզլար սը-
ղըպ բարչալար գօրգ ուսու իլէ Հաթերաս՝ կէօվէրթէյէ պիր խայլը զա-
խիւրէ վէ գըլլամա էչեալէրի վէ թայիֆէնին էլպիտէսի իլէ եօրկանլա-
րընը չըգարթտը : Գաբուտան Մադ Գլիւրին պէօյլէ պիր վապա՛տտէ
եաբաղը կիպի՝ կէմինին էթրաֆընա պիր քէտէր օլմասըն տէյու հէ-
վա իլէ շիշիթիլիշ պիր թագըմ սամա եաթագլար գօյաուրուպ աօնաթ-
աը : Հէվանըն տէրագապ եէտի տէրէճէյէ տիւշմէսի իլէ կէմինին էթ-
րաֆընտա պիր հիսար բէյտա օլուպ եալընըզ սէրէնլէրին եօգարըսը
կէօրիւնմէյէ պաշլատը :

Թէմամ եէտի կիւն պու մէնվալ իւզրէ եթօրիւյէրէք՝ իյուլուն օ-
նունտա Եէնի Գօրնուայլըն մաղըլպի ուճունտա վադի Ալպէրթ պուր-
նու կէօրիւլտիւ իսէտէ՝ տէրագապ նիհան օլտու , վէ պու տագըզա-
տէն իթիպարէն պուզուն շարդա եթօրիւտիւյիւ ֆէրդ օլունտու : Աճէ-
պա պէօյլէ պէօյլէ նէրէյէ՝ գատար կիտիլէճէք : Նէրէտէ՝ տուրուլա-
ճադ ! Պունու քիմ՝ անլայա պիլիլ !

Թայիֆէլէր գօլլարընը տիւրիւպ՝ պէքլէր իտիլէր : Էլհասըլ իյուլ-
ուն օնպէչինճի կիւնիւ ախչամըն սա՛աթ տօգուզունա տօղրու՝ շիւբ-
հէսիզ պու պուզ սայիր պուզլարա սալլանարագ անսըղտան տուրտու ,
վէ կէմի պիլէ շէտիտէն սարսըլար : Հաթերաս օլ կիւն պուլունտուզի
խաթթը էլիճէ էօլմիւր օլմասը հասէպի իլէ՝ խարիթասընա պազըպ՝
ճիվարտէ հիչ պիր գարա օլմագսըղ Շըմալտէ թուլէն՝ 95 տէրէճէ 35
տագըզա վէ արպէն 78 տէրէճէ 15 տագըզատա , եանի՝ ճաղրաֆի-
յուն թէրաֆընտան սօղուգ գուլթպու թապիր օլունան օլ մէճհուլ
աէնիզին թա օրթասընտա պուլունտուգլէրինի կէօրտիւ :

ԵԻՐՄԻ ՏԷՕՐՏԻՒՆՃԻՒ ԳԱՊ

Գըլլամա թէտարիքեաթը

Արգէն պազըլսըգտա ձէնուպուն նիմքիւրրէսի՝ Շըմալինքին-
տէն չօդ սօղուգ օլուպ՝ անճադ Ամէրիգանըն եանի Շըմալին սըճա-
ղը տիւնեանըն հէր թէրաֆընըն սըճաղընտան օն պէշ տէրէճէ հա-
ֆիֆ օլմաղլէ՝ Ամէրիգատէ սօղուգ գուլթպի թէսմիյէ օլունան պու
սէմթլէր սօղուգ ճիհէթի իլէ էն զիյաատէ գօրգուլան մահալլէր տիրլէր :

Սէնէնին իչինտէ օրթա հէվա՝ գէրօտան իքի տէրէճէ աշաղը սըր
(պուզ տէրէճէսինտէն իքի տէրէճէ սօղուգ) : Ալիմլէր պու խուսու-
սու շու սուրէթլէ թարիֆ իտիւպ՝ Տօղ թօր Գլավպօնի տախի օնլա-
րըն էֆքըեարընը միւթապըզ պուլմուշտուր :

Ամէրիգանըն Շըմալի սէմթլէրինտէ գալիէն իճըայը հիւքմ ի-
տէն բիւզկեարլէր՝ մաղըլպ ճէնուպի բիւզկեարլէրի օլուպ՝ մէլթէմ
էսինթի իլէ Պահրը Սաքինտէն կէլիլէր , լաքին Գուլթպը Շըմալի
տէնիլլէրինէ կէլէնէ գատար Ամէրիգանըն գարը սէմթլէրինի աօ-
լաշտըղընտան սօղույուպ Շըմալ ճիհէթլէրինի պէօյլէ շիտտէթլի սօ-
ղուգլա գաբլարլար :

Հաթերաս՝ սէլէֆլէրի թէրաֆընտան ֆարդ օլունան սէմթլէ-
րին էօթէ թէրաֆընտա վէ թամ սօղուգ տէրէճէսինտէ օլուպ՝ պուզ-
լարըն օրթասընտա զայպ օլմուշ մագամընտա կէօմիւլէն պիր կէմի-
տէ՝ նըսֆը ինթիլալտէ օլան պու մագսուլէ թայիֆէ իլէ ֆէնա պիր
գըլա միւնթաղըր իտի իսէտէ՝ էթրաֆը գուշատան մէգքիւր թէհի-
քէլէրէ՝ քէնաի ֆէթանէթի ֆըթրիյէսի իլէ մաղուպ օլմամանըն չա-
րէսինի տիւշիւնիւպ՝ հալինի այնա կիպի էօնիւնէ ալարագ՝ կէօղլէ-
րինի գըրբմազ իտի :

Ճօնսօնուն մուավէնէթ վէ մալիւմաթը իլէ գըլ թէտարիքեա-
թընա պաշլալըպ՝ էվվէլա հիսապ էթտի քի Ֆօրվար՝ սօն տէֆա
կէօրտիւյիւ թօբրագտան , եանի Եէնի Գօրնուայլտան թէմամ իքի
եիւզ էլլի միլ իլէրույէ սիւրիւքլէնմիշ , վէ հիչ պիր ինսան գուվվէ-
թինին գուլթարամայաճաղը սուրէթտէ թաշ կիպի սէրթ պուզլա-
րըն օրթասընտա մըլպանըպ գալմըլ իտի :

Գուլթպը Շըմալ գըլընըն պիրտէն պիրէ գաբլատըրը պու կէ-
նիշ տէնիլլէրտէ պիր տամլա սու եօգ իտի : Պուզ տաղլար՝ կէօղիւն
ալապիլտիլի մէսաֆէլէրէ գատար տիւզ եէր կէօսլթըմէքսիզ կէօրիւ-

Նիւր վէ մէղքիւր պուղ տաղէր Պօրվարըն իւշ թերաֆընը սարմըշ
 օլուպ՝ եալընըղ քէշիշլէմէսի աչըգ իտի : Եանիյա՝ պուզլարը գայա-
 լարա վէ գարը չիմէնէ թէշպիհ էթտիքտէ տէնիզին էրիտիյի վազըթ
 կէմի՝ շէտիա բիւզկեարլէրտէն մահֆուզ պիւր կիւղէլ քէօրֆէզ իչին-
 տէ լէնկէր էնտաղ պուլունաճաղ իտի : Լաքին պու ուզագ տէրէ-
 ճէլէրտէ պու նէ՞ միւսիպէթ հալ ! Պու նէ՞ էօնֆէնկիւղ ալէմ ! Պու
 նէ՞ մաթէմնաք մանգարա !!!

Կէմի հէր նէգատար եէրինտէն գըմըլտանմաղ իտի իսէտէ՝ եի-
 նէ տէմիրլէր աթըլըպ գավիէն իսթիհքեամ վէրիւմէսի լաղըմ իտի ,
 զիրա հէմ անսըզտան պուզլարըն էրիմէսի վար՝ հէմտէ տէնիզին ալ-
 թընտան ֆուրթունա իհթիմալի վար : Ճօնսօն՝ Պօրվարըն թամսօ-
 զուգ տէրէճէսինտէ պուլունառլինի տույտուգտա՝ քէնաի դըշլա-
 մա թէտապիրլինէ զայթթլէ սարֆը իհթիմամ ու տըզգաթ իյլէտի :

— Մէրգուճ Ճօնսօն՝ Տօղթօրա խիթապէն — Տահա չօգ չէթինլէ-
 րինի կէօրէճէյիւղ ! Նէ չարէ , պուտա Գաբուտանըն թալէհի իմիշ !
 Բիւրրէնին էն մուխաթարալը խաթթընա կիտիպ սաբլանմաղ հէ՞ . . .
 Ամմա պուտա պիր չէյ տէյիւ ! Կէ րիւրսիւնքի դուրթուլաճաղըղ :

Տօղթօր իսէ քէնաի քէնտինէ շու հալտէն մէմնուն վէ մէսընը
 օլուպ՝ հիշ պիր քէյֆէ տէյիշմէզ իտի ! Թամ Սօղուղ Գութպինտէ
 գըշլամաղ հէ՞ . . . Պու նէ՞ թալէհ !!!

Թալիֆէ էվվէլա խարիճէն մէշղուլ օլտու , լաքին եէլքէնլէր
 սայիր գըշլայանլարըն եաբտըղը կիպի տիւրիւլիւպ անպաբա գօնու-
 լաճագ իքէն՝ սըրըզլարտա գալար : Եալընըղ եէրլէրլինտէ տիւրիւ-
 լիւպ՝ տէրադապ պուղ գաբլայարադ՝ իչի սու ալմաղ օլտու : Հաթ-
 տա սէրէնին եօղարըսը եէրինտէն չըգարըլամատըղընտան Սագսը-
 դան Եուվասըտա եէրինտէ գալմաղլէ՝ թապի՛ի պիր բասապկեահ օլ-
 տու , վէ բէրաքէնթէ եէլքէնլէր վէ հալաթլար կիւճիլէ թօբլանա-
 պիլտի :

Շիմտի կէմինին էթրաֆընտա պուլունան պուզլարըն սըգմա-
 սընտան գօրգուլուպ օնլարը այըրմագ լաղըմ իտի իսէտէ՝ թօբլանան
 պուզլարըն աղըրլաճասը իլէ կէմինին ըսղ անտիլ տէրէճէսի ատէ-
 թինտէն զիյատէ տէրին օլտուղինտէն՝ պու մանօլըա հէմ ուզուն վէ
 հէմտէ միւշքիլ իտի : Պիր դաչ կիւնտէն սօնրա կէմինին օնուրկա-
 սը գուրթուլարադ մուայէնէ օլունտուգտա՝ ինչասընտաքի մթանէ-
 թի սէպէպի իլէ՝ պիր կէօնա սագաթլըղ օլմայուպ՝ եալընըղ իքին-
 ճի պագըր գաբլամասը քեամիլէն սօլուլմուշ իտի : Կէմի՝ պուզտան
 գուրթուլուր գուրթուլմաղ եէրինտէն տօղուղ բարմագ եօղ արը ֆըր-

լատը : Օլ վազըթ պուզլարը թէքնէնին պիլիմինէ կէօրէ քէսմէյէ
 ղաշլատըլար՝ շէօյլէքի պուզլար պրիզին ալթընտա տայանըպ՝ աթըղ
 սըգմաղ մուխաթարաօընտան սալիմ օլտու :

Տօղթօր շու մուամէլաթա եարաըմ իտերէք՝ պուզ պըշաղընը
 բէք եօլունտա գուլլանըր՝ վէ քէնտի ախաղը մէրղուպէսի իլէ թա-
 յիֆէլէրէ խահիլ վէ ղայրէթ վէրէրէք՝ հէմ էօյրէտիր հէմտէ էօյրէ-
 նիր իտէ , հաթտա կէմինին ալթընտա օլան պուզուն հիյէթինի կէօ-
 րիւպ բէք թագտիր իյլէտի :

— Ճօնսօնա խիթապէն — Պաղընտը , պուտա թօհաֆ պիր թէտպիր !
 — Ճօնսօն ճէվապէն — Եա , Մ . Գլապօնի , պէօյլէ օլմաղ իսէ
 տայանըլամաղ , հաթտա շիմտի գօլայճա կէօվէրթէնին եիւքսէքլի-
 յինտէ պուզտան ղիր հիսար չէվիլիւղ՝ իսթէր իսէք օն այագտա գա-
 լընլըգ վէրէպիլիլիւղ , ղիրա պուրատա խարճ վէ լէվաղիմաթ բէք
 պօլտուր :

— Տօղթօր— Պուտա ալեա պիր էֆքեար ! Գար՝ սըճաղըղըն սի-
 րայէթ իտիճիսի օլուպ գուվվէթինի քէօմէտիքտէն մտտէ սըճագ-
 լըղը պասթըրըր օլմաղլէ՝ իչէրինին հարարէթի տըշարը գաշամաղ :

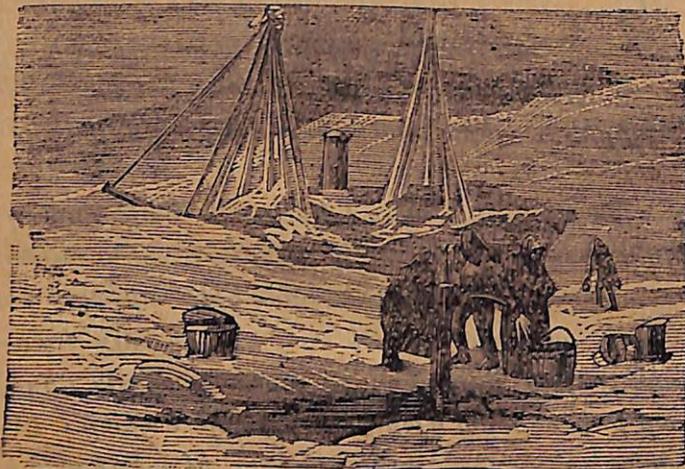
— Ճօնսօն — Թամ տըր , շիմտի սօղուղա գարըը եաբաճաղըմըղ
 իսթիհքեամթ՝ շայէտ հայվանլարըն ճանը սըզըլըպ վիզիթայա կէ-
 լէճէք օլուրլար իսէ՝ օնլարա գարըշտա իչիմիղէ եարար : Հէլէ իշ պիթ-
 սինտէ պագըն նէ՞ թօհաֆ հիյէթի օլաճագ՝ կէօրէճէքսինիւղ , Կէմի-
 նին հէմ ղաշընտա հէմ գըշընտա՝ պուզտան պիրէր նէրտիպան եա-
 բարըղ վէ պու նէրտիպանըն այագլարընը պըշագլա օլտուգտան սօն-
 րա՝ իւզէրինէ սու տէօքէրէք տօնտուրտուղիմիւղ հալտէ Գրալ սարա-
 յընտաքի կիպի մէրմէրտէն նէրտիպան սահիպի օլուրուղ :

— Տօղթօր — Չօգ ալեա , վէ տօղրուտու պէհանէ կէօթիւրիւր ճի-
 հէթի եօգ տուր : Պէրէքեաթ վէրսինքի սօղուղ եալընըղ հիւքմ իթ-
 մէյիպ հէմ գար հէմտէ պուզ հասըլ էթտիյի ճիհէթլէ՝ քէնտիսինէ
 գարըն մուհաֆաղա շարէսինիտէ վէրիյօր : Էօյլէ օլմաղսա իտի՝ իշ
 բէք պէլալը օլուր իտի :

Միւ հագըղա կէմի պիր գալըն պուզ հիսարըն օրթատընտա
 կիզլէնիւղ՝ իչէրքի հէվասընը հըֆղ իտէպիլէճէք իտի : Գաթրանը
 վէ իւզէրի պուզ գաբըր գալըն պիր պէզտէն կէմինին հէր թէրաֆը-
 նա պիր տամ գօնուլարադ՝ պու պէզին ուճարը կէմինին պէօյիւրլէ-
 րինէ գատար սարգըաըլըպ հէր թէրաֆընը կիզլէտի : Կէօվէրթէ
 պու սուրէթլէ տըշարընըն հէր պէլատընտան մուհաֆաղա օլունտուղ-
 տա՝ կիւղէլ պիր բիյացա մահալի օլուպ իւզէրինէ իքի ղուշուղ

այագ մըդտարի դար տէօքիւլիւայ՝ չիյնէնէրէք՝ տէօյիւլտիւքտէն սօն-
 րա գալտըրըմ կիպի սէրթ պիր յէյ օլտու , անճագ իչէրքի սըճագ-
 լըղըն եայըմաքնա մանի օլտուդու ճիհէթլէ՝ իւղէրինէ պիր գաթ-
 տա գում չէքիլիպ՝ պիւթիւն պիւթիւն պիր սէրթ տօնտուրմա դէ-
 մին օլտու :

-- Տօյթօր պու շէյի կէօրտիւքտէ տէտի -- Պիր աղ տահա չայը-
 շըլըպ աղաճ գօնուլուր իսէ՝ քէնտիմի Լօնտրանըն Հայտի - Բարգ
 պաղճէսինտէ վէ հաթտա Պաղտատըն էսկի զէմանտէքի ալթը պօշ
 պաղչէլէրինտէ դանն իտէճէյիմ :



Պրիդէ եաղըն պիր մահալտէ պուզուն իւղէրինտէ պիր տէ-
 լիք աչտըլար քի՝ տայիմա աչըգ թութուլաճագ պիր նէվի գույսօ օլ-
 տու : Հէր սաղահ պու գուլունուն աղղընը պաղլայան պուզու դը-
 րարլար իտի : Պու թէտպիր՝ եանկըն վուգուինտէ սու ալմագ վէ եա-
 խօսա մուհաֆագայը սըհէթ իչիւն թայիֆէլէրէ էմը օլունան պան-
 եօլարա գուլլանըմագ իւղրէ իգթիգալը իտի : Հաթտա աթէչի իտարէ
 իթմէք իւղրէ սույու տէրինտէն չէքերլէր իտի , զիրա սուլուն տիպի
 իւթիւնտէն սըճագ տըր : Պու խուտուտա Տրանսուա Արախօ նամ
 մուալիմին իհասսը օլան թուլումպատէն գուլլանտըլար : Պու ալթթ՝
 իսթէնիլէն տէրինլիյէ ինտիքտէ՝ պիր պօրու իչինտէ քէնտի քէնտի-
 նէ հարաքէթ իտէն պիր գօլտան իչէրի սու ալըր :

Գըշըն աստէթաիր քի՝ օրթատէ գալապալըգ օլմամագ իւղրէ՝
 կէմիտէ պուլունան էչեա գալտըրըլըպ՝ դարատա մաղաղալար եա-
 րըլարագ՝ օրատէ հըֆղ օլունուր , անճագ պու թէտպիր՝ ճիվարընտա
 գարա պուլունան կէմիլէրէ մախսուս օլտուղինտէն՝ պուղլարըն օր-
 թասընտա լէնկէրէնտագ օլան պէօլլէ պիր կէմի հաղկընտա միւմ-

քինսիգ աիր :

Պու աղղըն իքի պէօյիւք տիւշմէնլէրինէ գարշը գօյմագ իչիւն
 հէր շէյ անպարա եերլէտիլիտի : Պու տիւշմէնլէրին պիրիսի սօղուգ
 վէ տիկէրի ըութուպէթ (նէմիլիք) օլուպ՝ սօղուգտան օլ տէրէճէ գօր-
 դուլմագ իսէտէ՝ հասըլ էթտիյի ըութուպէթ բէք գօրդուլու տուր ,
 մէսէլա սօղուգա գարշը գօնուլուր ամմա՝ ըութուպէթէ տայանըլա-
 մագ օլմաղլէ էվվէլա պու տիւշմէնին էօնիւ ալընմասը էլզէմ իտի :

Տօրվար՝ Գուլթպ տէնիլլէրինէ մախսուս եաբըլմըջ օլուպ՝ գըլ-
 լամագ իչիւն հէր ճիհէթի տիւշիւնիւլմիւշ վէ հաթտա թայիֆէլէ-
 րին պէօյիւք սալօնու էօյլէ պիր լայըղըր եաբըլմըջ իտի քի՝ ըութու-
 պէթ տայիմա քէօչէլէրէ ագս իտէր օլտուղինտէն՝ էվվէլա օնուն
 էօնիւ ալընմըջ իտի , զիրա հէվա սօղուտուղ ճա արա գարուլարըն
 իւղէրինտէ վէ պախուսուս քէօչէլէրտէ պուգ թութարագ՝ էրիալիյի
 վաղըթ ըութուպէթի տախի բէք շէտիտ օլուր , եալընըք քի պու
 սալօն եուվարլագ օլա իտի տահա զիյատէ միւքէմմէլ օլաճագ իտի ,
 լաքին նէ հալ իսէ՝ պիր պէօյիւք սօպա գօնուլուպ լայըղը վէճհիլէ
 հէվա վէրիլտիքտէ՝ բէք եօլունտա պիր շէյ օլտու : Պու սալօ-
 նուն տիվարլէրի՝ եաբաղը գուլմաչէր իլէ գաբլանմըջ օլմայըպ՝ ճէյ-
 լան տերիլէրի իլէ միւղէյլէն իտի , չիւնքի եաբաղը՝ քէնտիսինտէ
 թօբլանան իսլիմի թէվիլի իտէրէք՝ հէվայա նէմիլիք վէրէր :

Գարուտան մէվլիինտէքի քէբէնքլէր գաբանըպ Օֆիչիալլէրէ
 մախսուս պէօյիւք վէ հէվատար վէ սօպա իլէ շընմըջ պիր սալօն
 եաբըլար : Աէրէք պու սալօնա վէ կէրէք թայիֆէլէրին սալօնունա
 կիրմէղտէն էվվէլ՝ պիր օտա պուլունտուղինտէն՝ տըշարըյա տօղրու-
 ան տօղրույա շըգըլըպ կիրիլմէյ վէ պու ճիհէթլէ իչէրտէ պուլու-
 նան սըճագլըգ զայ օլմագ իտուկինտէն մաատէ՝ պիրտէ տէրէճէ տէ-
 րէճէ հէվալէր իլէ կերիլըր շըգըլըր իտի : Աէ տըշարտան կէլինտիք-
 տէ գարլը ըուպալէր՝ տըջ օտատէ պրագըլըպ՝ այագլէրի՝ տըշարտէ
 մախսուսէն գօնուլմաշ օլան տէմիրէ սիւրիւլէրէք իչէրիյէ հիչ պիր
 նէմիլիք վէրէճէք շէյ կէթ իրիլմէմէսինէ ճիւմլէսի թէրաֆընտան պէօ-
 յիւք իթինա իտիլըր իտի :

Աէղաէն պօրուլար գօնուլուպ պունլարըն պաղըսը հէվա ալ-
 մագ վէ պաղըսը տախի իչէրինին պուղունու տըշարը վէրմէք իչիւն
 գուլլանըլըր վէ պունտան մաատէ իքի սալօնտա տախի տըշարըյա
 տօղրու պօրուլար գօնուլուպ՝ պունլար պուզու սույա տէօնմէգտէն
 էվվէլ՝ ալըպ տըշարը վէրիլէր իտի : Աչպու ալթթլէր՝ հաֆթատէ
 իքի տէֆա պօշալտըլըր վէ հաթտա պաղը քէրրէ իչինտէ թօբլան-

մըջ բէք չօգ պուզ պուլունուր իտի : Իշթէ պու տիւշմէնէ գարըը պաշըրճա սիւահար պունլար տըր :

Սթէշ ուսուլի՝ պու հէվա պօրուլարը վասիթասը իլէ բէք զօլայ իտարէ իտիլը , վէ պու եօլ իլէ սալօնուն իշինտէ տիւզիյէ էլլի տէրէճէ իթիտալ թութուլաճաղը տէրքեար կէօրիւլիւր իտի : Պու սըրատէ Հաթերաս՝ տըգդաթլը սուրէթտէ քէօմիւր անպարընը պիւմուայէնէ՝ նէ գատար իտարէ իլէ թութաս՝ իրի ալլըգ եագաճաղը գալմամըջ օլտուղինի անլատը :

Էլպիտէնին սըգ սըգ եայգանմասը իղթիզա իտէճէկինտէն՝ գուրութմագ իշիւն մախուս պիւր մահալ եարըլար , զիրա՝ հէվատէ գուրուտուլմասը միւմքինսիզ օլուպ՝ թաշ կիպի տօնար գալըր իտի :

Մաքինանըն նաղիք մահալլէրի սէօքիւլիւպ՝ պիւր գաբալը օտալա կիւզէլճէ հըֆի իտիլտի :

Կէմիտէ հէրքէսին վաղիֆէսի պիլ թէֆէքքիւր՝ Հաթերաս թէրաֆընտան պունուն թալիմաթը ֆէվգէլատէ տըգդաթլէ գալէմէ տըլնարագ՝ պէօյիւք սալօնտա իլան օլունտու , շէօյլէ քի՝ հէրքէս սապահալըն սա՛աթ օն իքիտէ գալիզպ՝ եաթագլար հաֆթատէ իւշտէֆա հէվալանճագ : Իքի սալօնուն տէօշէմէօի հէր սապահ սըճագ գումլա օվալանճագ : Թա՛ամտան սօնրա մութլագա սըճագ չայ իշիլէրէք՝ հաֆթանըն հէր կիւնիւնէ մախուս եէմէքլէր թէպտիլ օլունճագ : Ետիքլէրի՝ էթմէք վէ ուն վէ ինէք եաղը վէ գուրու իւզիւմտէն իպարէթ Բիւտտէնք թապիւր օլունուր Ենկիլի թէրթիպի , շէքէր , շէքէրլէմէ , չայ , բիրինշ , լիմօն սուլու , գուրու էթ , ինէք վէ տօմուզ էթի սալամուրու , սիրքէլի լահանա վէ սէպլէտէն իպարէթ իտի : Մաթպալի՝ սալօնլարըն խարիճինտէ օլուպ՝ հէր նէ գատար օրատէ եանան աթէշին սըճագըլը սալօնլարա ֆայտէ իթմէզ իտի իսէտէ՝ էկէր իշէրտէ օլա իտի թա՛ամբիշմէսինտէն հասըլ օլան պուզ մութլագա րութուպէթէ պիւր գաթլտահա սէպէպիլիլէթ վէրէճէք իտի :

Ինսանըն սըհհէթի՝ պաշըրճա նաֆագայա պաղըր օլտուղինտէն՝ պու եիւքսէք արղլարտա՝ սըհհէթէ գուվլէթ վէրէճէք շէյլէրին իսթիմալի իղթիզա իտեր օլմասը հասէպի իլէ շու թալիմաթըն իճրասը Տօգթօրուն մալիւմաթընա հէվալէ օլունտու :

— Տօգթօր տէրիտի — Էսկիմօլուլարտան իպրէթ պլմամըգ լաղըմաըր , զիրա օնլար տէրսլէրինի նաթուրատան ալմըջ օլմալէրի իլէ պու խուսուստա պիզիմ ուսթալէրիմիզ տիրլէր , Հէր նէ գատար Սըրասլար վէ Սֆրիգալըլար՝ պիւր գաշ խուրմա իլէ պիւր ալուճ բիրինշ եէյիպ կէշինիւր իսէլէրտէ՝ պուրատա հէմ եէմէլի հէմտէ չօգ հէմէլի :

Էսկիմօլուլար՝ կիւնտէ օն օնպէշ լիպրա եագ եերլէր : Էկէր եագ եէմէք իշինիպէ կէլմէզ իսէ՝ շէքէր վէ եաղը պօլ օլան շէյլէրէ միւրաճաթ իթմէնիզ լաղըմաըր : Էլհասըլ մատէմքի պիզէ քէօմիւր լաղըմ՝ քէօմիւր եարալըմ : Սօպայա աթէշ աթմագ լաղըմ օլտուզու կիպի՝ վիճուտիմիգաէքի շու զիզըլմէթ սօպանըն գըզաըրըլմասընրտա ունութմայալըմ :

Պու ուսուլ իլէ պէրապէր թայիֆէլէրէ պիրտէ շէտիտ թէմիզլիք ուսուլի թային օլունտու , Եէօյլէ քի հէր քէս սապահալըք՝ սուլուն թապիլի սըճագըլըընը դայպ իթմէքսիզ հըֆի իտէն գուլունուն տօնու գըրըլմըջ սուլու իլէ պիրէր պանեօ ալաճագ : Տօգթօր՝ պու ուսուլի էվլէլա քէնտիսի իճրա իտիւպ թայիֆէլէրէ իպրէթ վէրտի , վէ հէր նէգատար քէնտիսիտէ խօշլանմայարագ եարտը իսէտէ՝ եալաշ եալաշ քէյֆ իտիսիպ ասէթա թիրեաքիսի օլաու :

Պիր իշ , վէ եա ավ վէ եախօտ պիւր թահարըրիլաթ սէպէպի իլէ բէք սօլուգ հէվալէրաէ թայիֆէնին տըշարըլա չըգմասը իգթիգա իթտիյինտէ՝ պիր թէրաֆլարընը տօնտուրմամէլէրի շէտիտէն թէնպիհ օլունտու , վէ շայետ պէօյլէ պիւր շէյ դուհուր իտէր իսէ՝ հէման գար իլէ օվալալըպ՝ գանա հարաքէթ վէրիլէր իտի : Պախուսուս հէրքէս թէքմիլ վիճուտարընա եիւնտէն էլպիտէ կէյինմիշ օլուպ՝ իւզէրինէ ճէյլան տէրիսինտէն եաղմուրլուգ վէ ֆօքեալտէրիսինտէն բանթալօնլարը վար իտի , պունլարա իսէ ասլա բիւզկէար կէլմէզ :

Կէմինին պու սուրէթլէ թալղիմի իւշ հաֆթա գատար սիրիւպ՝ հիշ պիւր ուլիօնսուզլուգ վուգու պուլմագսըզ թըշըրինի էվլէլին օնունճու կիւնիւնէ վասըլ օլտուլար :

ԵԻՐՄԻ ՊԵՇԻՆՆԻ ՊԱՊ

Ճամս Բօսուն պիւր իխթիլար թիլքիսի

Օլ կիւն թէրմօմէթրօ գերօտան իւշ տէրէճէ աշաղը ինտի : Հէվա տուրկուն վէ էսինթի օլմասըլընտան սօղուղա թահամիլ օլուս նուր օլուպ՝ Հաթերաս հէվանըն պէրրագըլընը կէօրէրէք ճիւլարընտա պուլունուն օվալարըն քէշֆինէ չըգտը , վէ Եըմալ թէրաֆընտաքի էն եիւքսէք պուզ տաղլարըն պիրիսինին թէրէսինէ չըգարագ՝ աիւրպինլէ պագտըգտա հիսապսըզ պուզ տաղլէրտէն մատտէ պիւր շէյ կէօրէմէտի : Հիշ պիւր գարա էսէրի օլմալըպ՝ էսէֆէնկիզ մանգարասը օլան պիւր թագըմ խայալաթ կէօրիւնիւր իտի : Պուլունսուղի մահա-

լին թուլինի լայրզը իլէ հիսապ իթմէ.ք իւղրէ կէմիյէ ավտէթ իլլէտի :

Ս.վճըլար , Եանիյա՝ Տօզթօր , Աման Վալ , Սիմսօն , Աճնսօն վէ Պէլ կէմիյէ տայիմա թաղէ էթ կէթիրմէ.քտէ իսէլէրտէ՝ գուչլար պու տէրէճէսիզ սօղուգտան ճէնուպա գաչմըլար իտի , վէ Եալընըզ պու արզլարա մախսուս օլան պիր նէվի գայա .քէքլիյի պուլունուպ՝ գօլայճա վըրօլաուղինտէն՝ խայլըճա ավ էթի իսթիմալ իտիլիրիտի :

Պու ճիվարլէրտէ թալչան , թիլքի , գուրտ , գադուսվէ այը բէ.ք չօգ պուլունուպ՝ պիր ավճը՝ կէրէ.ք Փրանսըզ օլունն վէ կէրէ.ք Լն-կիլիզ վէ Եախօտ Նօրվէճիալը պուլունսուն՝ պուրալէրտէ ավ պուլա-մատըմ՝ աէյու շիքեայէթէ հազկը օլամազ : Փաղաթ պու հայվանլար բէ.ք վախշի օլուպ ինսանը .քէնսիլէրինէ Եանաչտըրմատըղլարը կիպի՝ .քեաֆֆէսինին թիւյիւ պէյազ օլմասը հաւէպի իլէ գարտան ֆէրզ օլունամազ իտի , զիրա պու հայվանլար սօն պէհարտա թիւլլէրինի տէյիշտիրիպ՝ գըլըզ քիւրքլէրինի կէյինիլէր : Հաթտա Տօզթօր՝ պիր թաղըմ մուալլիմլէրին էֆ.քեարընա մուղայիր օլարազ « Պու թէ-պէտաիւլաթ հէվանըն սօղուղունտան տէյիլաիր , զիրա թըլլինի էվ-վէլտէն մուղատտէմ՝ օլմասընա նազարէն՝ շու Շըմալ սօղուղլարընա տայանա պիլսինլէր տէյու՝ Աննապը Հազկըն պու հայվանլարա այ-րուճէ պիր ինայէթի տիր » տէր իտի :

Ումուսմէն ֆօքեա թէսմիյէ օլունան բէ.ք չօգ տէնիզ տանալա-րընա վէ տէնիզ քէլլէրինէ թէսատիֆ իտէրլէր իտի : Պունլարըն կէ-րէ.ք տէրիլէրի վէ կէրէ.ք Եաղլարը իչէ Եարայաճաղընտան՝ ավլանմա-լէրի իչինն ավճըլարա մախսուսէն թէնպիհ օլունտու , զիրա պուն-լարըն Եաղը Եաղմաղա բէ.ք Եարայըպ՝ հէլէ իզթիղասը հալինտէ՝ ճի-յէրլէրի բէ.ք լէզիզ թա՛ամ՝ օլուր իտի : Պու մագուլէ ապի վէ թիւ-րապի հայվանլէրտէն Եիւղլէրճէ կէօրիւլիւպ՝ կէմինին ի.քի իւչ միլ Շըմալիսինտէ պուղուն իւղէրինտէ աչըլմըլ բէ.ք չօգ տէլիքլէր պու-լունուր իտի : Մալընըզ պիր աճայիպ հիսսիլէ ավճըլարը ֆէրզ ի-տէրլէր՝ վէ խայլըսը Եարայանըպ՝ պուղլարըն ալթընա գաչարլար իտի :

Պունունլա պէրապէր այըն օն տօղուղունճու կիւնիւ՝ կէմիաէն աէօրթ Եիւզ Եարտա էօթէտէ Սիմսօն պունլարտան պիր թանէ Եա-գալատը , շէյլէ քի էվվէլա հայվանըն կիրէճէյի տէլիյի գաբամըլ օլ-տուղունտան՝ պիչարէ հայվան ավճըլարըն էօնիւնտէ գալըպ՝ չօգ վա-գըթ չապալատը վէ չօգ գուրչուն Եէտիքտէն սօնրա նիհայէթ տիւչ-աիւ : Պօյու տօղուղ այագ օլուպ՝ .քէնտի .քէլը գաֆասընա պէնղէր գաֆասը , աղղընտա պուլունան օն ալթը թանէ տիչի , կէօքօլունտէքի գանատ կիպի Եիւղկէչլէրի իլէ ուճունտա տէֆա ի.քի թանէ Եիւղ-

կէճի պուլունան .քիւչիւք գուլըրուղունա նէգարէն՝ տէնիզ քէլլէրի-նին պիր նիւմունէսի տէմէ.ք իտի , Տօզթօր՝ պու հայվանըն գաֆա-սընը .քէնտի հայվանաթ իլմի թաղըմլարընըն իքմալի իչինն վէ տէ-րիսինի տախի իճապը թաղ տիրինտէ պիր շէյէ գուլլանճագ իչինն հըքիզ իթմէ.ք իսթէտիլինտէն՝ տէրադապ մէսարիֆօսիզ օլարազ՝ տէպպաղ-լատը , շէյլէքի՝ հայվանըն վիճուտինի գուլույա սարգըթտըգտա՝ պինլէրճէ պէօճէքլէր իւչիւպ թէքմիլ էթինի սըլըրըպ տիւրիւրտիւ-լէր , Եանիյա՝ Եալընըզ տէրիտի իլէ .քէմիքլէրի գալար : Պու իչ հէմ պէչ ալթը սա՛աթ զարֆընտա իճրա օլունտու վէ հէմտէ Լիվլէրուլ շէհ-րինին էն մահիր տէպպաղընըն Եաբուղընտան զիյատէ թէմիզ օլուու :

Սոն պահար կիրէր կիրմէզ , Եանիյա իյուլուն Եիրմի իւչին-աէն իթիպարէն Պութպը Շըմալտէ գըլ պաչլար օլմասը սէպէպիլլէ կիւնէչ Եավաչ Եավաչ աչաղլանարագ՝ նիհայէթ թըլլինի էվվէլին Եիրմի իւչինտէ պուղլու աաղլէրին թէբէսինի սըլըրըպ կէչտիքտէն սօնրա թէքմիլէն նիհան օլուու , վէ Տօզթօր տախի մուալլիմ վէ սէ-յահ հայիտէօինճէ կիւնէչլէ սօն տէֆա օլարազ իճրայը վէտա իլլէ-աի , զիրա կիւնէչ շուպաթ մահընտան էվվէլ պիր տահա կէօրիւն-մէյէճէք իտի :

Անճագ կիւնէչլին պուլունմատըղը պու ուղուն միւտտէթ զար-ֆընտա թէքմիլէն գարանլըզ օլուր զանն օլունմասըն , զիրա տայի-մա մահիթապ կէօրիւնիւպ՝ Եըլտըլար իլէ սէյարէնին գըյասթ՝ վէ էքսէրի զուհուր իտէն նուրի շըմալինին վէ գարըն պէյաղըզ վէ հէլէ քեանունի էվվէլին Եիրմի պիրինճի կիւնիւ՝ կիւնէչլին ճէնուպէ ին-տիլի սըրատէ Պութպա օն իւչ տէրէճէ Եաղլաչմասը իլէ՝ կիւնտէ պիր գաչ սաաթլար ճարի օլան շէֆագ այտընլըզ՝ օրթալըզա պիր տէրէճէյէ գատար նիմ այտընլըզ վէրիլէր իտի : Մալընըզ գարըն տիւմանը վէ պօրասը՝ վաղըթ վաղըթ պու սօղուգ սէմթլէրի պիր տէ-րին գարանլըզա տիւչար իտէր իտի :

Պունունլա պէրապէր պու թարիխէ գատար հէվա բէ.ք կիւղէլ կիտիպ Եալընըզ թալչան իլէ քէքլիքլէր շիքեայէթ իտէրլէր իտի , զիրա ավճըլար՝ պու պիչարէ հայվանլարա պիր տաղըզա բահաթ վէր-մէղլէր իտի : Բէ.ք չօգ թիլքի տուղաղլարը գուրտուլար իսէտէ՝ պու հայվան զայէթ շէյթան օլմաղլէ տուղաղա Եանաչմայըպ պաղը .քէրէ տուղաղըն ալթընտան գարը տէլէրէ.ք թէհիլիքէսիզճէ Եէմի գաբար իտի : Շու մուղիպլէրին պու միսիլու օլունլարը Տօզթօրուն բէ.ք կիւճիւնէ կէլտիկինտէն՝ օնլարա շէյթան իսմի վէրմիչ տիր :

Թըլլինի էվվէլին Եիրմի պէչիճի կիւնիւ թէրմօմէթրօ՝ գէրօ-

տան աէօրթ տէրէճէ աշաղը կէօթէրտի : Եու արալըգ ֆէվգէլաատ պէլալը պիր ֆուրթուճնատըր գօբուայ՝ հէվայը գօյու պիր գար գար լատըլընտան՝ Ծօրվար զընտան կիպի գարանըդտո գալաը : Աիմ սօն իլէ Վէլին ալ իչիւն բէք ուղագլանտըղլարը վէ պիր դ աշ սա՛աթ լէրտէն պէրու կէօրիւնմէտիքլէրի ճիհէթլէ՝ թայիֆէլէր մէրագ էթ տիլէր իսէտէ մէրդուճան ալճըլար թէմամ պիր կիւն քէնտի ճէյլան տէրիլէրինէ սարըլայ՝ պօրայը իւղէրլէրինտէն եէյէրէք պէշայագ դարըն իչինտէ գալաըգտան սօնրա՛ իրթէսի կիւն կէմիյէ ալտէթ իթ տիլէր : Ազ գալմըշ տօնաճագլար իմիշ , հաթտա մէրդուճիլէրին գանրնա հարաքէթ վէրմէք իչիւն՝ Տօղթօր չօգ սըզընթը չէքտի :

Պու ֆուրթուճնա տիւղիլէ սէքիզ կիւն սիւրիւպ՝ կէմիտէն արշարը չըզըլամատը , զիրա պիր կիւնիւն իչինտէ հէվա օնպէշ եիրմի տէրէճէյէ գատար տէյիլիլիր իտի :

Եու մէճպուրի իաթիրահաթ էսնասընտա հէր քէս պիրէր եօլ թութմուշ իտի , մէսէլաքիմիսի ույուր՝ քիմիսի թիւթիւն իչէր , վէ քիմիսիտէ եանընտաքի ըէֆիգի իլէ կիղլիճէ գօնուշուպ՝ Տօղթօրուճ վէ եախօտ ձօնսօնուն կէլտիքլէրինտէ սէօլէրինի քէտէր իտիլէր : Հասըլը քէլամ թայիֆէլէր պէյիլնտէ հիշ պիր ախլագի ըապըթա կէօրիւմէզ օրուպ՝ եալընըզ ախշամլէրի վէ ըագար կիւնլէրի պիրլիքտէ իճրա իտիլէն տուա վէ թէվրաթ դրա՛աթլէրինտէ պիրլէշիլէր իտի :

Գլիֆթօն իսէ քէնտի հիսապընտան պաշկա պիր շէյ տիւչիւնմէզ իտի , եանիյա եէթմիշ սէքիղինճի տէրէճէյի կէշմիշ օլտուղլարընտան՝ միւքեաֆաթ ճա հիսսէսի իւշ եիւզ եէթմիշ պէշ լիրա իտիւպ՝ շու հիսապը բէք սօլկուն կէօրմէքլէ քէնտի քէնտինէ մաղըրուլանըր տուրուր իտի : Չօղլարը տախի մէրդուճուն էֆքեարընտա օլուպ՝ օլ գատար մէշաղդաթլա գագանըլմըշ օլան շու սէրվէթին գէվգիինի չըգարաճագլէրի սա՛աթա տիւչիւնիւրլէր իտի :

Հաթէրաս տայիմա կիղլի գալըպ՝ նէ ալա չըգար իտի՝ նէտէ կէզմէյէ , վէ Տօղթօրուճ թա՛աճիւպինիւ ճէլպ իտէն պիր թագըմ սէմալի պլամէթի պիլէ ապլա նագարը էհէմմիլէթէ ալմագ իտի : Օնուն եալընըզ պիր մագսուտի վար իտի քի օնա տիւչիւնմէքտէն պաշ գալաըրմագ իտի , վէ մագսուտի իսէ շու իքի լուղէթտէն , եանիյա * Գութպի * Երմալի * տէն իպարէթ իտի : Հաթէրաս իշթէ պու տէրին միւթալէրլէ՝ Ծօրվարըն շուրատէն պիր ան էվվէլ գուրթ ուլուպտա՝ քէնտի պէլալը սէյահաթընա պաշայաճագը սա՛աթը պէլէր իտի :

Վէլ հասըլ կէմիտէ հէր քէսին զիհնինի օլիր մէրագ սարմըշ , վէ վագաս գալըն պուղլարըն ալթընտա հիլէթի պիւթիւն պիւթիւ-

նէ պաշղալէյէրէք՝ կէմի զըյաֆէթինտէն չըզան շու էսիր Ծօրվարըն մանդարասը կիպի տիւնեատէ դամնաք հիշ պիր շէյ օլամազ : Հիլէթի հիշ պիր շէյէ պէնպէմէզ : Հարաքէթ իչիւն եարըլմըշ , ամմա հարաքէթ իտէմէզ : Ատէթա ախշապ խանէ վէ եա մագագ վէ եախօտ թէմէլի պիր մէթին պինա հիւքմինէ կիրմիշ օլուպ տէրեատէ կէզէրէք ըիւղկեար վէ պօրալէրէ կէօքս վէրմէք իչիւն եարըլմըշ պիր շէյ իքէն՝ շիմտի պէօյլէ նիգամնըզ վէ զըտ հիլէթլէրէ կիրիֆթար օլմասը՝ գալպէ սօն տէրէճէ էսէֆ վէ էնտիշէ վէրլիր իտի !

Պու իշսիզ վագըլթլէրտէ՝ Տօղթօր իշպու մուսատտագ թէրճիւմէսի օլան սէյահէթնամէսինի գալէմէ ալըր , վէ աօլա պօշ տուրմալըպ չալըշըր վէ քէնտի մութատ ալընա պաշլամագ իչիւն ֆուրթուճնալէրին պիթիպ օրթալըղըն սիւքիւնէթէ եիւզ թութտուղինի կէօրէրէք իֆթիլար իտէր իտի :

Թըլընի սանինին իւչիւնճիւ կիւնիւ սապահլայըն սա՛աթ օն իքիտէ՝ հէվա զէրօտան պէշ տէրէճէ աշաղը օլտուղու հալտէ՝ եանընա Պէլ վէ ձօնսօնու ալըպ կիթտի : Պուզ օլալէր տիւմտիւզ օլուպ՝ էվվէլքի կիւնլէր եաղան չօղ գար թաշ կիպի տօնարագ՝ հարաքէթէ գօլայըղ վէրէճէք սուրէթտէ պիր եօլ հասըլ իթմիշ օլմասը իլէ պէրապէր՝ հէվատէ գուրու վէ թէսիլլի պիր սօղուզ տուլուճագ տէ իտի : Մահիթապըն տախի մէնէնտսիզ հալտէ բարլայըպ զէմինին էն քիւչիւք էյրլիլիքլէրինէ գատար աճալիպ պիր բէրթէվ պրագմասը հասէպի իլէ աշաղլարընըն իղի՝ բէք ուղագլարա գատար պէրագ կէօրիւլիւր իտի :

Տօղթօր քէնտի տօսթու օլան Տիւքիւ պէրապէր ալմըշ իտի : Ավ իչիւն մէզքիւր քէլբի օպիր Արօէնլանտա քէլբլէրինտէն մագպուլ թութար վէ պու խուսուտա հաղկըտա վար իտի , չիւնքի պու քէլբլէրին ալ խուսուսունտա հիշ ֆայիտէլէրի օլմայըպ՝ հաթտա միւթէտիլ ճիհէթլէրտէ պուլունան քէլբլէրին շու թապլի հիսինէ տախի մալիք կէօրիւնմէղլէր իտի : Տիւք իսէ եօլու գօղլայարագ գօշար վէ վագըլթ վագըլթ թաղէ պիր այը իղի պուլարագ տուրուր իտի : Աէգքիւր քէլբլին ուսթալըղընա վէ ճահտընա դարըլը ալճըլար՝ իքի սա՛աթ տօլաշտըգտան սօնրա պիր թալլան տախի կէօրէմէտիլէր :

- Տօղթօր՝ պիր պուզուն էօնիւնտէ տուրարագ տէտի — Աճէպա շու ալլար ճէնուպէ կէշմէյէ պիր մէճպուրիլէթմի՝ տուլմուշար :
- Տիւլկէր ճէվապէն — Գապիլտիր , Մ . Գլալպօնի :
- ձօնսօն տէտի — Պանա սօրար իսէնիզ՝ էօյլէ տէլի , զիրա թալլան վէ թիլբի վէ այը՝ պու արղար իչիւն եարատըլմըշըլար :

Պէնճէ պունլար սօն ֆուրթունա սեպէպի իլէ նիհան օլմուշլար տըր :
Լաքին լօտօս չըգարըը կիպի մէյտանէ չըգարլար : Հա... էկէր կէյիք
վէ եախօտ միսքի ինէքլէրի տէր իսէնիդ՝ ճնա սէօզիւմ եօգ տուր :

— Տօգթօր տէտի — Եյի ամմա՝ Մէլվիլ ատասընտա պու հայվան-
լար սիւրիւ սիւրիւ պուլունսըլար, վէ վագա՛ա օրասը պիրադ ճէնուպ-
տէ իօէտէ՝ Գարուտան Բարրի օրատէ գըլլատըըը էսնատէ՝ պու ավ-
տէն իսթէտիյի գատար պուլմուշտուր :

— Պէլ ճէվապէն — Պէլքի պիզիմ գատէրիմիզ եօգտուր : Հաթ-
տա պիրապ այը էթի պուլմուշ օլտագ պիզէ օտա էլվէրեր :

— Տօգթօր — Իշթէ օրասը միւշքիւլ եա : Պու այըլար հէմ նատիր
հէմտէ դայէթ վախշի օլուպ՝ տահա թիւֆէնք մէսաֆէսինէ կէլէճէք
գատար թէրպիյէ կէօրմէմիշլէր :

— Ճօնսօն — Պէլ՝ հէր նէ գատար այընըն էթինի սէօյէյօր իսէտէ՝ շիմ-
տիքի հալտէ էթինտէն վէ տէրիսինտէն զիյատէ եալը իգթիզալըտըր :

— Պէլ — Հագկըն վար, Ճօնսօն : Լաքին սէն տայիմա եադաճա-
ղըմը՝ տիւշիւնէճէ քսին :

— Նասըլ՝ տիւշիւնմէմէլի . . . Նէ գատար իտարէլը՝ թութօսագ իւշ
հաֆթալըգ քէօմիւրիւմիւլ եա վար եա եօգ տուր :

— Տօգթօր — Մահիհ սահիհ էն պէօյիւք թէհիքէմիզ օրասըտըր !
Տահա թըլրինի սանինին իպթիտառնտայըգ, անճագ պու պուզ-
լու սէմթլէրին ֆէնա սօղուզու շուպաթտէ տիր : Այը եաղը պուլմագ
իսէք հէլէ ֆօգեա եաղընա սէօզ եօգ եա՝ :

— Ճօնսօն — Եյի ամմա, Մ. Գլապպօնի, օտա չօգ վագըթ սիւր-
մէզ, զիրա պու հայվանլար մութլագա սավուշուրլար, եանիյա՝ պիր
թէրաֆտան սօղուգ վէ պիր թէրաֆտան գօրգու կէօրէրէք ազ վա-
ղըթ գարֆընտա՝ պուզարըն եիւզիւնէ չըգմագ օլուրլար :

— Տօգթօր — Տէմէք օլուր քի տայիմա այըլար իլէ օղըաշմալըլըլ :
Շիմոի անլատըմ վէ իզըար իտէրիմքի պու սէմթլէրին էն ֆայտէլի
հայվանը պու տուր, չիւնքի պու հայվանտան եէյէճէք, կէյէճէք
վէ եադաճագլա պէրապէր այտընլըգտա հասըլ օլուր : — Սօնրա
քէլրի օխշալայըպ տէտի — Տօսթուլմ Տիւք, իշիտիյօրմուսուն, պի-
զէ այը իգթիզա իմիշ : Սրա պագալըմ, արա՝ :

Շու արալըգ էօթէյի պէրիյի գօղլամագտէ օլան Տիւք՝ Տօգ-
թօրուն նէվագիշ վէ սէսինտէն ճէսարէթ ալըպ՝ պիրտէն պիրէ օգ
կիպի ֆըրլատը կիթտի : Պիրտէ պագարօըն աճը աճը խարլամա-
ղա պաշայըպ՝ պուլունտուղի մահալ ուզագ իտի իսէտէ՝ սէսի ավ-
ճըլարա գատար կէլիր իտի :

Սօղուգ արգիւրտէ սէսին պու տէրէճէ մկսաֆէ գաթ իթմէ-
սի թա՛ածիւպ իտիլէճէք պիր շէյ տիր : Պուտա եալընըզ չըմալ եըլ-
տըզլարընըն պէրրագլըղընտան անլալըլըր, եանիյա պուրանըն դրյայը
ա՛լամէթի վէ նուրու բէք ուզագ մէսաֆէլէր գաթ՝ իտէր օլտուղի
կիպի կէճէլէրին այագընտա պիւթիւն պիւթիւն գուվվէթլէշիր :

Ավճըլար ուզագտան պու սէսի իշիտիպ՝ Տիւքիւն իզինի թու-
թարագ գօշտուլար : Թէմամ պիր միլ մէսաֆէ գօշարագ կէլտիքլէ-
րինտէն՝ նէֆէս ալամագ սուրէթաէ իտիլէր, զիրա պու արգտա
ագ ճիյէր բէք չագուղ թըղանըր : Տիւք իսէ պիր թէբէտէ սալա-
նան ճէսիմպիր շէյտէն էլլի ատըմմէսաֆէտէ տուրմուշխարլարիտի :

— Տօգթօր թիւֆէնկինի սօղըուլտուպ պագըրտը — Եշթէ քէյ-
ֆիմիզճէ պիր քէլէբիր :

— Պէլտէ թիւֆէնկինի սօղըուլտուպ տէտի — Իշթէ պիր այը,
հէմտէ ալեա պիր այը !!!

— Ճօնսօն՝ օնլարտան սօնրա աթմաղա հագըրլանըպ — Սմմա ա-
ճայիպ այը հա !!!

Տիւք զիյատէսի իլէ խարլամագտէ իքէն՝ Պէլ եիրմի ատըմ գա-
տար իլէրլէյիպ՝ աթէշ էթտի, լաքին հայվանըն վուրուլմատըղի տէր-
քեար կէօրիւնտիւ, զիրա պաշընը էվվէլքի կիպի աղըր աղըր սալա-
մագտէ իտի :

Ճօնսօնտա եաղլալըպ՝ էյիճէ նըշան ալարագ՝ աթէշ էթտի :

— Տօգթօր պագըրտը — Եինէ թու թմատը ! Ս,հ, շու մէլուն հէվա
ա՛լամէթի : Եֆէնտիմ, մէսաֆէտէն չօգ ուզաղըզ չօգ : Ճանըմ,
կէօղիւմիւղէ տիւրպին գօյմուշ կիպի ուզագտէքի շէյլէրի եաղըն
կէօսթէրէն շու արղլարըն ֆէննիւն՝ տահա ալըչամայաճագմըլըլ : Պու
այը իլէ պիզիմ արամըգտա պին ատըմտան զիյատէ վար !

— Պէլ — Եիւրիւյիւն իլէրի, պագալըմ :

Իւշ ըէֆիզլէր՝ քէնտի թիւֆէնկ սէսլէրինի ալա վագիֆէ իթ-
մէյէն հայվանա սօղըու աճէլէ իլէրլէտիլէր : Պու հայվանըն պօլու բէք
եիւքսէք կէօրիւնիւպ՝ ալճըլար՝ օնունլա օղըաշմագ թէհիքէսինի
հիսապա գօյմագաղ՝ քէլէբիրի եաղալատըգ տէյու սէվինիլէր իտի :
Էքէյիճէ եաղըն մէսաֆէյէ կէլտիքլէրինտէ՝ իւշիւ պիրտէն աթէշ էթ-
տիլէր, վէ այը շիւբհէսիզ ֆէնա հալտէ եարէլէնէրէք՝ սըլըայըպ՝
թէբէնին էօնիւնէ տիւշտիւ :

Տիւք հէման իւզէրինէ աթըլտը :

— Տօգթօր տէտի — Սլընտը այըլը, միւշքիլաթտա վէրմէքսիզ
նասըլ գօլայ տիւշտիւ :

— Պէլ՝ թահգերաձիղ հեյէթլէ — Վայ կիտի այը վայ : Իւշ էլ թիւֆէնկ եէր եէմէզ՝ տիւշտիւ !

— Ճօնսօն — Տօղրուսու բէք թա՛ածիւպ օլունաճաղ շէյ տիր !

— Տօղթօր կիւլէրէք — Սադըն իխթիյարըղընտան էօլէճէյի սա-
աթտա եէթիշմիշ օլմայալըմ՝ . . .

— Պէլ — Ս.տէմ սէնտէ , իխթիյար օլտուն կէնճ օլտուն , եինէ պիր
ալեա քէլէբէր տէմէքտիր :

Պու սէօհպէթլէ ավճըլար՝ թէբէյէ վասըլ օլտուլար , պիրտէ
նէ՞ պադօքնլար !! Տիւք՝ պիր պէյաղ թիւքինին էօլիսիւ իւղէրինէ
չէօքմիւշ !!!

— Պէլ պաղըրտը — Ս.ման եա Բապպիմ ! Պուսա թօհաֆ շէյ !

— Տօղթօր տէտի — Ս.լիմալլահ , թօհաֆ շէյ ! Պիղ այըյա տթ-
տըղ՝ ամմա թիւքի տիւշմիւշ !

Ճօնսօն իսէ նէ ճէվապ վերէճէյինի պիլէմէզ իտի :

— Տօղթօր՝ հիտտէթլէ դարըղդ պիր գահպահա գօբարըպ պա-
ղըրտը — Ս.տէմ՝ եինէ հէվա ալամէթի , էվվէթ եինէ օյումուշ . . .

— Տիւկէր սիւալ իաիւպ — Մ.Գլավպօնի , նէ՞ տէմէք իսթէյօրսուն :

— Էօյլէ եա , տօսթում , Պիղի մէսաֆէճէ ալտաթտըղը կիպի ճէ-
սամէթճէ տախի ալտաթմըշ , պիր թիւքիյի պիզէ այը տէրիսինտէ

կէօսթէրտի : Պիղէ օլտուղի կիպի շըմալ ավճըլարընըն պաշընա չօգ
տէֆա պէօյլէ վազա՛ալէր կէլմիշ տիր : Հայտէ , նէ հալ իսէ եինէ լսա-
յալաթըմըղըն աճըսը չըգմըշ տէմէք տիր :

— Ճօնսօն տէտի — Նէ՞ օլույօրսունուզ ճանըմ , հա այը օլմուշ հա
թիւքի : Սյըը եէտիքլէրի կիպի՝ էլպէթ թիւքիյիտէ եէրէր : Կէօ-
թիւքիլիմ վէսսէլիմ :

— Ճօնսօն պու հայվանը ոըրթլայաճաղը վազըթ պաղըրտը — Ս.
ման եա Բապպիմ , տահա թօհաֆը վար !

— Տօղթօր — Նէ՞ տիր օ :

— Պազ հէլէ պազ , Մ . Գլավպօնի ! Հայվանըն պօղաղընտա պիր-
տէ թասմա վար !

— Տօղթօր էյիլէրէք — Նէ՞ . . . Թասմամը . . .

Տիւհաղըզա գէվալը թիւքինին պէյաղ տէրիսի իւղէրինտէ աշըն-
մըշ պիր պաղըր թասմա վար : Պու թասմանըն չօղտան պէրու հայվա-
նըն պօղաղընտա դալըպ բէրչիննէնմիշ օլմասը իլէ պէրապէր իւղէրինտէ

պիր թաղըմ՝ օյմա եաղըլար պուլունտուղինի Տօղթօր ֆէրզ էթտի :

— Ճօնսօն — Պու նէ՞ տէմէք !

— Տօղթօր — Հա՛ տօսթլարըմ , անլաղըմ : 1848 սէնէսինտէ ճամս

Բօս թէրաֆընտան թուլումուշ օլան օն իքի սէնէլիքտէն զիյաօն
եաչը պիր թիւքի վուրմուշուզ :

— Պէլ պաղըրտը — Օլուր չէյ մի՞ :

— Գաթիէն շիւբհէ կէօթիւրիւր եէրի եօգտուր ! Շու պիչարէ
հայվանը էօլաիւրաիւլիւմիւզէ իշթէ աճընտըմ ! Վահ վահ ! Ճամս

Բօս պուրատէ գըլլատըղը հէնկեամտէ տուլաղլար գուրտուրուպ՝ բէք
չօգ պէյաղ թիւքի թուլտուրարաղ՝ պօյունլարընա պիրէր թասմա

կէչիրթտի , վէ իւղէրլէրինէ քէնտի Սնթրբրիզ վէ Լնվէսթիկաթօր կէ-
միլէրինին իսիմլէրինի վէ մէվճուտ զախիրէսինին մըզ տարընը օյաու-

րուպ սալը վէրտի : Պու հայվանլար նաֆաղա տրամաղ իւզրէ չօգ
ուզաղլէրէ կիթմէքտէ օլտուգլարընտան՝ պիրիսի պէլքի Ֆրանգլի-

նին ատէմլէրինտէն պիրիսինին էլինէ կէչէր աէյու շու թէտպիր տիւ-
շիւնիւլմիւշ իտի : Վահ պիչարէ հայվանվահ , իքի կէմինին թայիֆէ-

լէրինի գուրթարա պիլէճէք իքէն՝ կէլտի ֆայտէսիզճէ պիլիմ գուր-
չունլարըմըզա թէսաաիւֆ էթտի !

— Ճօնսօն — Սլահ ալկընա շունուն էթինի եէմէլէլիմ : Պախուսուս
օն իքի եաչընտա պիր թիւքի հէ՞ : Մալընըզ պու աճայիպ թէսաաիւֆիւն

լսպաթը օլմազ իւզրէ տէրիսինի հըֆի իտէլիմ :

Ճօնսօն պու հայվանը օմուզլատը : Ավճըլար՝ եըտըզլարը իչա-
րէթ թուլտարաղ կէմիլէ տօղրուլտուլար վէ շու տօլաչմալէրի բէքտէ

սէմէրէսիզ օլմատը , զիրա բէք չօգտա քէքիք վուրաուլար :

Տօրվարա վասըլ օլմաղտան պիր սա՛աթ էվվէլ՝ պիր ա՛լամէթ կէօ-



րիւնիւպ՝ Տօղթօրուն ֆէվգէլատէ թա՛ածիւպինէ սէպէպ օլտու : Մէզ-
բիւր ա՛լամէթ ուչար եըտըզլարըն պիր եաղմուրու կիպի վէ տէս-

թէլէրէ շէհեր այինլէրինտէ եագըլան հէվայի ֆիշէնքլէր միսիլու հատտ ու հիսապսըզ կէօրիւլիւպ՝ պունլարըն բէրթէվինտէն մահի- թապըն զըյասը պիլէ սօլար իտի : Պու թէմաշէ պագըլմագլէ տօյուլմագ սուրէթտէ օլուպ՝ պիր գաչ սա՛աթլէր սիւրտիւ : 1799 սէ- նէսինտէ թըպզը պէօյլէ պիր ա՛լամէթ կրօնլանտատէ՝ Մօրալ գա- ընտաշլէրի թէրաֆընտան միւշահէտէ օլունմուշ տուր : Կէօյա պու թէնհա մահալլէրէ կէօքտէն տօնանմա վէ եախօտ զիյաֆէթ վէ- ըիլիօր կիպի պէօյիւք պիր շէնլիւք իտի : Տօգթօր կէմիյէ կէլիպ՝ կէ- ճէնին սիւքիւնէթինտէ սապահըն սա՛աթ օն իքիսինէ գատար սիւ- րէն շու ալամէթի սէյր էթտի :

ԵԻՐՄԻ ԱԼԹՎՆՃՐ ՊԱՊ

Քէօմիւրիւն սօն բարչասը

Այլլար նիհայէթ թուլուլմագ օլտուլար : Եալընըզ թըշրինի սանինին տէօրտիւնճիւ վէ պէշինճի վէ ալթընճը կիւնլէրի պիր գաչ թանէ ֆօքեա վուրուլտու : Մօնրա հէվա տէյիշիլիպ պիրազ ըսընտը իսէտէ՝ չօգ սիւրմէյիպ՝ գար պօրալէրի ֆէվգէլատէ պիր շիտտէթլէ թէքրար պաշլալըպ՝ արթըզ կէմիտէն չըզըլմասը միւմքին օլմատըզը կիպի՝ բուլթուպէթին տէֆի իշիւն չօգ միւշքիւթ չէքիւթի , վէ հաֆ- թանըն սօնունտա բուլթուպէթ պօրուլարընտան օգկալէր իլէ պուզ չըգարըլտը :

Թըշրինի սանինին օն պէշինճի կիւնիւ հէվա տահա զիյատէ սերթլէշիպ՝ թէրմօմէթրօ՝ զէրօտան եիրմի տէօրթ տէրէճէ աշազը ինտի , պու իսէ օլ վագըթմա գատար կէօրիւլէն էն շէտիտ սօղուզ օ- լուպ՝ հէվա տուրկուն օլսա իտի՝ պու սօղուզ չէքիլէպիլիւր իտի , լա- քին ըիւզկեար բէք շիտտէթլի էսմէքտէ օլտուղինտէն՝ քէսկին պը- շադ կիպի տօգունուր իտի :

Տօգթօր պէօյլէ սօղուգտան տըշարը չըզ ամայըպ մահպուս գալ- տըզընա թէէսիւֆ իտէր իտի , զիրա գարըն ըիւզկեարտէ սերթլէ- շէրէք՝ կէզմէյէ սուհուլէթ վէրէճէյի ճիհէթլէ շու տօլաշմագտան պէօ- յիւք իֆթիլար տույաճագ իտի :

Շուրասընրտա սէօլլէյէլիմ քի պէօլլէ սօղուգտա՝ պիր ատէմ նէգատար անէլէ եիւրիւր իսէ օլգատար չապուզ սօլուր , վէ օհալաէ կէօրէճէյի իշին տէօրթտէ պիրինի եաբամագ : Հաթտա սօղուզուն շիտտէթինտէն՝ աօլալը տէմիւր ալէթլէրին իչլէմէսի միւմքին օլամա :

յաճալը կիպի՝ շայէտ պիրիսի ֆէրգ իթմէյէրէք օնլարը էլինէ ալ- մըշ օլսա՝ անիտէ եանըզ ալըրսընա պէնգէր աղըր տուլուպ՝ տէրի- սինին բարչալարը օ տէմիրին իւզէրինտէ եաբըշըր գալըր իտի :

Կէմիտէ եէրլէշտիքտէն սօնրա՝ թայիֆէլէրին գաբալը կէօվէր- թէտէ հէր կիւն իքիշէր սա՛աթ կէզմէլէրինէ էմը վէրիլիպ՝ օրատէ սիկարա իշմէլէրինէ բուլսաթ իտիլտի , զիրա սալօնտա եասադ իտի : Հաչան աթէշ պիրազ գայըֆլանտըմը՝ տէրագապ տիվարլէրլէ՝ ատօշէ- մէլէր իւզէրինտէ պուզ թուլթար վէ պուզ թուլթատըզ պիր չիվի եա պիր էնսէր վէ եախօա պիր մատէն գալմագ իտի :

Շու անվալի անիպէնին պէօյլէ տագըզատէն տագըզայէ տէ- յիշիլմէսի ճիհէթլէ՝ Տօգթօր հայրէթտէ գալըր իտի : Նասըլ՝ հայ- րէթտէ գալմասըն քի՝ հէր քէսին նէֆէսի պիլէ հէվատէ թօրլանըպ անիտէ սէյալէթտէն քէսաֆէթէ տէօնէրէք (սու կիպի իքէն գա- թըլաշարագ) գար օլուպ էթրաֆլէրինէ տէօքիւլիւր իտի , վէ սօ- պալէրտէն պիր գաչ առըմ էօթէտէ սօղուզուն թէէսիրի պիւլթիւն պիւլթիւն պաշղալէնմէսինտէն՝ քեաֆէսի՝ աթէշին էթրաֆընտա սը- գըշըպ օթուրմագա մէճպուր օլուրլար իտի :

Տօգթօր՝ պու էանատէ տահա սօղուզլարըն իպթիտառը օլ- տուղինտէն « Ղայրէթ իտիւպ ալըշմալը վէ տըշ տէրիլէրինիզի պու սօղուզլարըն աղըր շիտտէթինէ գուրպան իթմէլի » տէյու թայիֆէ- լէրէ նասիհաթ վէ իպրէթ վէրիւր իտի իսէտէ՝ չօղարընը թէնպէլիւք վէ ուլուշաղլուզ պասմըշ օլմասը իլէ՝ պայագըր եէրլէրինտէ մըլսան- մըշ կիպի գըմըլտանմագ իսթէմէյիպ՝ պու ֆէնա սըճագտա ուլուճա- ղը կէզմէյէ վէ գօնուշմագա թէրճիհ թուլթարլար իտի :

Պունունլա պէրապէր Տօգթօրուն գալլինճէ՝ ըսընմըշ պիր սա- լօնտան բէք սէրթ սօղուզա չըզըլտըզ տա՝ հիշ պիր թէհիլիք օլմագ իմիշ : « Պու կիպի աբանօըզ թէպալիլաթ՝ եալընըզ վիճուաթ թէրլի օլան ատէմլէրէ տօղունուր » տէյու բէք չօգ էմսալ կէօսթէրիւր իտի , ամմա պու նասիհաթլէրէ քիմ՝ գուլագ վուրուր :

Ճօն Հաթէրասա կէլինճէ՝ պու սօղուզուն թէէսիրինի ասլա տույ- մագ կէօրիւնիւր վէ սէն չըզարմագսըզ էօթէտէ պէրիտէ կէզէր իտի : Աճէպա սօղուզ՝ օնուն տէմիր վիճուալինէ թէէսիր իթմէլի՝ իտի : Եօխսա թայիֆէլէրին վիճուալինտէ արատըզը օ թապի ի սըճագ քէնաիսինտէ տահա եիւքսէք տէրէճէտէմի՝ իտի : Վէ եախօտ գա- վի էֆքեարընտա զըրհըր օլուպտա՝ խարիճի թէէսիրլէրէ մուգապէ- լէմի՝ իտէր իտի : Հէր նասըլ իսէ զէրօտան եիրմի տէօրթ տէրէճէ աշազը օլան շու սօղուզա կէօքս վէրտիլինի կէօրտիւքտէ թէքմիլ թա :

յիֆէլէր միւթէ հայիր գալըլար իտի : Սա՛աթ լարճա տըշարը չըգըպ կէ-
զէր վէ ալտէթ էթտիյի վագըթ եիւզիւնտէ սոյուլուըն հիշ պիր է-
սէրի կէօրիւմէգ իտի :

— Տօգթօր՝ ձօնսօնա տէտի — Չօգ աճայիպ առէմ հա ! Պանա
պիլէ թա՛աճիւպ վէրիյօր ! Հէր հա՛նտէ օնուըն իւզերինտէ պիր քիւլ-
հան օլմալը ! Լօմրիւմտէ պու գուվվէթ աէ թապի՛աթ կէօրմէմիշիտիմ :

— ձօնսօն ճէվապէն — Տահա աճայիպի շուրասըտըր քի՛ հաղիրան-
տէքի էլպիսէսինի տէյիշտիրմէքսիղ՝ տըշարը կիտիպ հէմ կէզմէքտէ
հէմտէ սաաթլէրճէ կէզմէքտէ տիր :

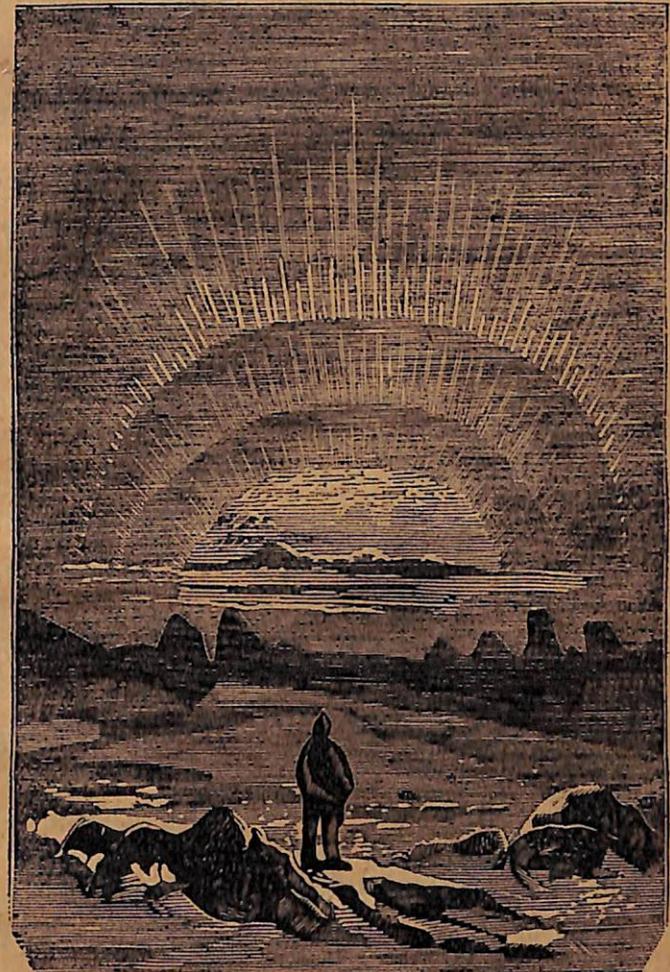
— Տօգթօր — Ատէմ սէնտէ , էլպիսէ մատտէսի պիր շէյ տէմէք
աէյիլտիր : Քէնտիսինտէ հարարէթի օլմայան քիմսէյի իսթէտիյին
գատար կէյտիր նէյէ եարար , Լօյլէ գանը սօզուգ առէմէ չօգ էլ-
պիսէ կէյտիրմէք՝ առէթա պիր բարչա պուզու եիւն եօրկանըն իչի-
նէ սարըպ ըօրթմաղա չալըշմաղ կիպի տիր ! Լաքին Հաթէրասըն
պէօյլէ շէյէ իհթիյաճը եօգ տուր : Պու սըճագ ասըլ քէնտի թապիա-
թընտա օլուպ՝ հաթաա եանընտա պուլունուլտուգտա՝ առէթա պիր
քէսքին աթէշ դարչըսընտա աուրօլմուշ կիպի սըճագ տուլուլուր :

Հէր սապահ գույունուըն աղզընը աշմաղ խըզմէթի ձօնսօնա
հէվալէ օլունմուշ օլտուլինտէն՝ մէրզում ֆէրզ իթտիքի պուզուըն
գալընըղը՝ օն այաղը կէշմիշ իտի :

Հէման հէր կէճէ Տօգթօր՝ կիւզէլ կիւզէլ նուրի չըմալի կէօրիւր
սէյրիտէր իտի : Ախշամլարը սա՛աթ օն իքիտէն տէօրտէ գատար՝ չըմալ
թէրաֆընտան աօիւման տիւրլիւ ընքէր քէսպ իթտիքտէն վէ պու-
րէնքէր մունթաղամ սուրէթտէ՝ ուճըրը պուզ օվալար իւզէրինէ քէ-
մէրվարի տիւշէն աչըպ սարը պիրէր սաչաղ բէյտա իթտիքտէն
սօնրա՝ եավաշ եավաշ պու միւնթաղայը նուրանի՝ մըգնաթըս գուհ-
րիյէսի թարիյի իլէ աօիւմանէ եիւքսէլէրէք յիյան շիկիլիէր կէօրիւ-
նիւր , վէ օլաղըթ բէրթէվլի պիր էճգա ֆըրըլար , ուզանըր , վէ
զըյալէրինի կեահ արթըրըր վէ կեահ աղալտըր իտի : Իչպու ալամէթ՝
տէրէճէսինին օրթասընա կէլիր կէլմէղ՝ գըրմըղը վէ սարը վէ եէշիլ
զըյալը բէք չօգ քէմէրլէր նիւմուտար՝ վէ կէօզլէրի գամաշտըրան
մէնէնտօիզ պիր մանղարա քէսպ իլլէտիքտէն սօնրա էյրի պիւլրիւ
զըյալէր՝ տէրագապ պիր հաթթ իւզէրինէ թօբլանարաղ՝ թէքմիլ սե-
մայը գաբլարճասընա պիր չօգ չըմալի տայիրէլէր պէտիտար օլուր
իտի : Նիհայէթ քէմէրլէր պիր պիրի իւզէրինէ սըզըչըպ՝ պու նու-
րի չըմալի սօլար իտի , շէօյլէքի • քէսկին գըյալէր թօբլանարաղճա
գայիֆլէնիպ՝ կէօրիւլի վէ նիհայէթտիզ վէ տուընուգ շաֆղարա թահ-

վիլ օլարագ՝ պու աճայիպ ալամէթ գայիֆլէնէ գայիֆլէնէ ճէնուպուըն
գարանըղ պուլուլթարը իչինտէ նիհան օլուր իտի :

Պու եիւքսէք արզլարտա , եանիյա Գութպտան սէքիղ տէրէ-
ճէ աշաղտա կէօրիւլէն պէօյլէ պիր ալամէթին մանղարասընտաքի



լէթաֆէթ՝ թարիֆ վէ պէյան օլունամաղ : Միւթէտիլ սէմթլէրտէ
կէօրիւլէն նուրի չըմալի իլէ աալա թարիֆ օլունամայըպ՝ հաթտա
կէօրկէսի պիլէ անլաչըլամաղ : Չանն իտէրսինքի ձէնապը Հագ քէն-
տի էն թաաճիւպիւ հիքմէթլէրինի եալընըղ պու արզլէրէ իհսան
իթմիշ տիր :

Հաթտա մահիթապըն կէօրիւնմէսինտէ՝ սէմատէ բէք չօգ ըէ-
սիմլէրի կէօրիւլէն վէ օրթալըղա բէրթէվլէր սալան քիւլլիյէթլի աք-
սը գամէր հուսուլէ կէլիր , վէ էքօէրի տախի էթրաֆընը պիր զա-
յէթ քէսքին զըյալը տայիրէ շէվիլէրէք՝ օրթասընտա մահիթապ

Ֆէվղէլատէ բարլար իտի :

Թըըրինի սանինին ՉԵՐՆԵՐ կիւնիւ տէնիզ գիյատէսի իլէ դապա-
րըպ՝ գույուտան պիլէ սու Ֆըըլատը : Գայըն պուզ՝ տէնիզին դապար-
մասը իլէ սարսըըպ՝ տէնիզին ալթընտա ֆուրթուհա օլտուզինի Պէ-
յան իտէն տէհէթլի չաթըըըլար իշիտիտի : Պէրէքեաթ վէրսին քի
կէմի . քէնտի եաթազընտա դավի օլուպ՝ եալընըզ զէնճիլլէրին սէսի
տույուլտու : Պախսուսու Հաթէրաս՝ վազթը իլէ պուրալարը միւլա-
հազա իտէրէք զէնճիլլէրէ մէթանէթ վէրմիշ իտի :

Իրթէնի կիւնլէր սօղուզ գայէթ արթըպ՝ կէօք եիւզիւնիւ պիր
դօյու տիւման դաբլատը : Տիւզկեար՝ եըզըմըզ դարը հէվայա աթ-
մասը իլէ՝ պու գար պօրասը սէմատէնմի՝ կէլիյօր եօխաս պուզլար-
տէնմի՝ դալըըյօր պիլինէմէզ իտի : Հասըը պուրասը գալ վէ գալէ-
մին թաֆսիլլվէ թէրսիմ իտէճէյի մատտէ տէյիլ տիր :

Թայիֆէլէր իշէրիտէ մէշուլ օլուպ՝ պաշըճա իշէրի՝ թութ-
տուզլարը ֆօքեալէրին եաղընը էրիտիպ՝ թէտարիք իթմէք իտի :
Պու եաղլար պուզ կիպի տօնտուզինտէն՝ պալթա իլէ իշէրլէր վէ
բարչա բարչա քէսէրլէր իտի քի՝ հէր պիրի մէրմէր սէրթիյինտէ իտի :
Պէօյլէճէ օն ֆըշը տօլտուրտուլար : Շիմտի անչաշըըյօր քի թէքմիլ
քեասէլէր վէ դապլար իշէ եադամազ օլտու , զիրա հէր պիր էճզայը
սէյալէ՝ հէվանըն սօղուզլուզունտան պուզ օլմասը հասէպի իլէ՝ հէր
նէ օլսա գըըրլաճտօղ իտի :

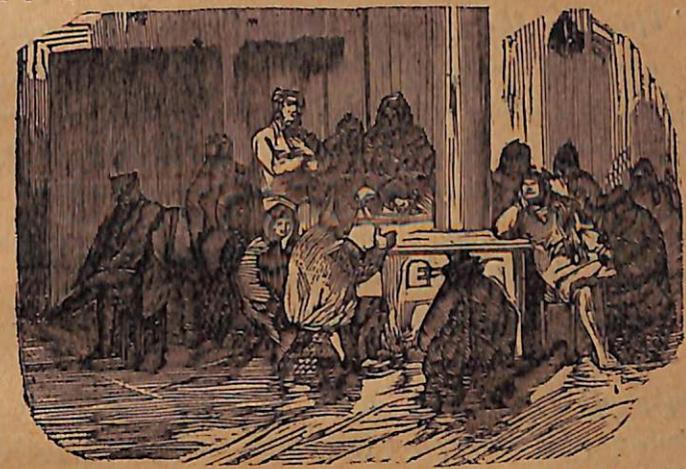
Սյըն 28 ինճի կիւնիւ թէրմօմէթրօ զէրօտան օթուզ իքի տէ-
րէճէ աշաղը ինտի վէ անպարտէ իտէ՝ եալընըզ օն կիւնլիւք քէօմիւր-
լէրի գալտըզընտան՝ հէրքէօ պու քէօմիւրիւն պիթտիյի տաղըզայը
սօն տէրէճէ գօրգու վէ տէհէթլի տիւչիւնմէքտէ իտի :

Հաթէրաս իտարէ իշիւն քէնտի մէվգիինտէքի սօպայը սէօ-
յիւնտիւրթտի , վէ օնտան սօնրա քէնտիսի վէ Շանտօն վէ Տօղթօր՝
թայիֆէ սալօնուհա կէլտիլէր : Հաթէրաս օլ վազըթ քէնտի ա-
տէմլէրինին եանընտա օլուպ՝ մէրգումլէր քէնտիսինէ պիր վախշի
նազարլէ պազմագատէ իտիլէր : Պիլլաթ քէնտիսի պունլարըն հա-
դարէթ վէ չիքեայէթ իլէ վէրտիքլէրի կէօզ տաղլարընը իշիտիր վէ
կէօրիւր իտի իտէտէ՝ թէէտիպ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէզ , վէ հէր պիր
լազըրտըլա սաղըր կիպի կէօրիւնիւպ՝ աթէշտէն ուզագտէ դօլլարը-
նը տիւրէրէք պիր շէյ սէօյլէմէքսիզ պիր քէօշէտէ օթուրուր իտի :

Տօղթօր հէր նէ գասար թալիմ իշիւն նիզամ վէրմիշ իտի ի-
սէտէ՝ Բէն վէրէֆիզլէրի պունա մուխալիֆէթ իթտիլէր : Աիւնտիւզ
ախչամա գատար՝ եա սօպայա տայանըպ եախօտ եօրկանլարը ալ-

թընտա դարանըպ օթուրուր օլտուզլարընտան՝ սըհէթլէրի բէք չա-
պուզ պօղուլուպ՝ հէվանըն շիտտէթինէ տայանամատըզլարը ճիհէթ-
լէ՝ օլ տէհէթլի ըսօրբիթ իլլէթի կէմիտէ պաշ կէօսթէրտի :

Տօղթօր հէր սապահ լիմօն սույու իլէ քիրէճ բիտէօի տաղըթ-
մաղա չօղտան պէրու պաշլամըշ խօի , լաքին պու իլաճլէրին թէէ-
սիլի բէք հաֆիֆ կէօրիւլտիւյիւնտէն՝ մէզքիւր իլլէթ կիթտիքճէ ֆէ-
նա հիյէթլէր քէսպ իլլէմէքտէ իտի :



Սյըրըլարընտան վէ սըզըլարընտան սինիլլէրի վէ տղալարը պիւ-
քիւլէն պու պիչարէլէրի կէօրմէք կիպի աճէպա էսէֆէնկիզ պիր շէյ
տահա օլապիլիրմի՝ : Մաղալլահ ! Պաճազլէրի ֆէնու սուրէթտէ շիշմիշ
վէ պէօյիւք սիյահ լէքէլէրտէն գարլանմըշ իտի : Տիշ էթլէրի գանամըշ
վէ տուտաղլարը չաթլամըշ օլմաղլէ՝ լաղըրտըլարը անլաշըլամազ տէ-
րէճէյէ վարտը : Գանլարը տախի պիւթիւն պիւթիւն տէյիլլիլլիպ՝ սի-
նիլլէր իլլէմէտիյինտէն՝ վիճուլէրինին չօղ թէրաֆը տուլմազ օլտու :

Պու խասթէլիյէ իլք թութուլան՝ Գլիֆթօն օլտու : Տէրագապ
Արիբբէր վէ Պրօնթօն վէ՝ Աթրօնկ տախի եաթաղլէրինտէն չըգամազ
օլտուլար : Անճազ տահա պուլաշմայան քիմնէլէր՝ պու աղըր վէ
սըզըլարըն միւսիպէթ մանլարասը էօնիւնտէն գաշամազլար իտի , զիրա
ուճումի սալօնտան պաշգա մուհաֆազալը պիր մահալ գալմայըպ՝
մութլաղա օրատէ՝ պուլունմալէրի լաղըմ կէլիլ իտի : Չօղ սիւրմէտի
պուրասը խասթէլտանէ կիպի օլտու , չիւնքի Չօրվարտէ պուլունան
օն սէքիզ քիշինին օն իւչիւ հէման ըսօրբիթ է թութուլմալար ի-
տի : Բէնին պու իլլէթտէն արի օլմասընա նէպաքէն վիճուտինին
բէք սաղլամ պուլունսուղի աշիքեար իտի : Շանտօն տախի պու իլլէ-
թին պիրինճի իշարէթլէրինի տույտու իտէտէ՝ չօղ սիւրմէյիպ թալիմ
վէ միւտալաթ սայէսինտէ քէյֆի տիւլտիւ :

Տօղթօր պու խասթէյերի միւմքին մէրթէպէ տըզգաթիւ պա-
զըպ՝ շարէսինի պուլամաաղըր աղըրլարըն էօնիւնտէ գալպի գըրը-
լըր խտի իսէտէ՝ պիր թէրաֆտան շու մէյուս թայիֆէլէրէ նէշէ վէ քէյֆ
պաղըչլամաղա ճահա իտէր իտի : Մէրգուսուն ֆիլոսօֆանէ թէսէլ-
լի վէ միւթալա՛տլէր իլէ կիւղէլ թէմսիլ վէ իֆատէլէրի՝ պու ուզուն
աղըրլը կիւնլէրին իմրարընա մէտար օլուպ՝ քէնտի ֆէվդէլատէ
զէքեազէթ վէ ֆիրասէթի իլէ վազըթ ու հալէ մինասիպ հիքեայէլէր
պուլարագ՝ եիւքսէք սէս իլէ օգուր իտի : Տահա վիճուտլէրի սաղլամ
պուլունան ատէմլէր՝ սօպանըն եանընտա Տօղթօրուն էթրաֆընա
թօրլանմըչ իտիլէր , ամմա վազըթ վազըթ խաթթէլէրին ահ՝ ու նա-
լանլէրի վէ ֆէրեաա ու ֆիդանլէրի սէպէպի իլէ՝ Տօղթօր՝ քէնտի հի-
քեայէսինի պրագըպ օնլարըն իլաճէլէրինէ գօշար իտի :

Պախուսուս վիճուտինին սաղլամլըղընտան ասլայը՝ պու սօղուգ-
լարա տայանըպ հիչ զայիֆլէնմէքսիզ՝ պու շիշմանլըզ՝ քէնտիսի-
նէ էլպիսէ եէրինէ կէշէր իտի : Հաթա « Եաղլարընըն գալըն գա-
տէմէլէրի սայէսինտէ՝ Գութպուն ֆէնա սօղուգլարընա կէօքս վէ-
րէն ֆօքեայէր վէ պալէնայէր կիպի պէօյլէ թապի՛ի էլպիսէ իչին-
տէ պուլունմագ բէք խայըրլը շէյ իմիշ » տէյու քէյֆլէնիլ իտի :

Հաթէրաս՝ վիճուտ վէ ալլադճա հիչ պիր թէպտիլաթ կէօս-
թէրմէտիքտէն մատտէ՝ թայիֆէնին էլէմ վէ մէշագգաթը վաղիֆէ-
սինէ կէլմէյօր կիպի կէօրիւնիւր , վէ հէր նէգատար թէէսիրաթը
գալպիյէսինի պէլլի իթմէք իսթէմէզ իտի իսէտէ՝ եիւղիւնէ տըզ-
գաթլը պազըլընճա՝ գալպի տէմիր գարֆ իչինտէ գաբլանմըչ պիր
ատէմ օլտուղի ֆէրզ օլունուր իտի :

Տօղթօր նէ գատար ինճէ թէֆթիշ իթտի իսէտէ՝ պու աճա-
յիպ ատէմին խիլաֆը թապիա՛թ ալլադընը պիր տիւրլիւ անլայամատը :

Թէրմօմէթրօ տահա զիյատէ ինտի , վէ կէօվէրթէտէ կէգմէք ի-
չիւն եաբըլան մահալուէ քիմսէ գալմատըղընտան՝ եալընըղ Էսկիմօլու
քէլլէր աճը աճը ուլուշարագ՝ տօլաշըրլար իտի :

Սօպանըն եանընտա տայիմա պիր նէօպէթճի պուլունուպ՝ քէօ-
միւր աթմագտէ իտի , զիրա շու սըրատէ սօպանըն սէօյիւնմէմէսի էն
մուհիմ մատտէ իտի : Աթէշ պիրազ զայիֆլանտըղը անտէ՝ սալօնուն
իչէրիսի տօնուպ՝ աիվարլէրտէ հէման պուղ թութտուղի կիպի ըու-
թուպէթ գար օլարագ՝ պիչարէլէրին իւղէրինէ եաղարիտի :

Իշթէ շու թա՛րիֆ օլունմագ ճէֆայէր իլէ քեանունի էվվէլին
8 ինճի կիւնիւ օլուպ՝ օլ ստպահ Տօղթօր՝ քէնտի ատէթի գատիմէ-
սի իւղրէ աըչարը պրագմըչ օլտուղի թէրմօմէթրօյա կիթտի : Պիրտէ

նէ՛ պաղսըն ! Ճամըն իչինտէքի ճիվա թէքմիլէն տօնմուշ !
Մէրգուս գօրգուպ քէնտի քէնտինէ « Եա . . . Չէրօտան գըրդ
տէօրթ տէրէճէ աշաղը հէ ! » տէյերէք շաշըրաը գալար՝
Իշթէ օլ կիւն իտիքի՝ Պրիգաէ օլան քէօմիւրին սօն բարչա-
սը սօպայա աթըլաը :

ԵԻՐՄԻ ԵԻՏԻՆՃԻ ՊԱՊ

Մէվլուաը Իսա եօրթուսունուն պէօյիւք սօղուգլարը

Օլվազըթ հէր քէսէ ֆէնա պիր իւմիտ քէսիքլիյիտիլը չէօքտիւ ,
վէ էօլիւմգօրգուսու՝ հէմտէ էճէլիլէ օլմայըպ սօղուգաան էօլմէք գօր-
գուսու՝ տէհչէթլի սուրէթտէ զիհիլէրի սարաը : Բէօմիւրին սօն
բարչաաը՝ սօպանըն իչինտէ շաթըրտատըզճա՝ եիւրէքլէրտէ պէրա-
պէր թիթրէր իտի : Աթէշ եալաշ եալաշ կէվլէմէքտէ վէ սալօնուն
հէվասը սօղումագտէ իքէն՝ ձօնսօն հէման գօշուպ՝ տէնիզ հայվան
լէրինտէն հասըլ օլան եէնի եաղաճագտան կէթիլէրէք սօպայա տօլ-
տուրտու , վէ իչինէ պիրաղտա եաղլը իւսթիւրիւ գօյարագ՝ անիտէ
պիր խայը սըճագլըզ կէօրիւլաիւ : Պու եաղըն գօգուսու թէհաճ-
միւլ օլունմագ տէրէճէտէ իտի իսէտէ՝ սօպատան նասըլ՝ այըլմալը :
Սլըշմատան պաշգա շարէլէրի եօզ իտի : ձօնսօն պիլէ շու թէտպի-
րին պիչիմսիղլիլինի իթիրաֆ իտէրէք՝ Լիվրբուըն շէհիլլի խանէլէ-
րինտէ գուլանըլըր շէյ օլմատըղընը իղրար իթտի :

- Պունունլա պէրապէր մէրգուս՝ տէր իտի — Պու գօգու բէք բիս
իսէտէ՝ պաշգա կիւղէլ սէմէրէսիտէ օլաճագաըր :
- Տիւրկէր սիւալ էթտի -- Նէ՛ սէմէրէսի օլապիլիլը :
- Եիւրհէսիղտիր քի այըլարը պուրայա ճէլպ իտէճէքտիր , զիրա
օ հայվանլար պու բիս գօղուլարըն պօլտալալարըրաըրլար :
- Պէլ տէտի — Բէք էյի , այըլարը պուրայա չէքմէքտէ նէ՛ մու-
հասսէնաթ վար :
- ձօնսօն ճէվապէն — Հա , տօսթում Պէլ , շուրասը վար քի՛
արթըզ ֆօքեայէրէ կիւվէնէճէք եէրիմիղ գալմատը , զիրա օնլար
նիհան՝ վէ բէք չօգ վազըթլար իչիւն նիհան օլմուշտուրլար : Օնուն
իչիւն էկէր այըլար կէլիպտէ քէնտիլէրինէ իսապէթ իտէն եաղաճագ-
հիսսէլէրինի վէրմէզլէր իսէ՝ հալիմիղլին նէ օլաճաղընը պիլէմէմ !
- Սահիհ սէօյլէյօրսուն , ձօնսօն : Հալիմիղ թէհիլլէր վէ շու կի-
տիշ բէք պէլալը օլուպ՝ էկէր եաղաճագ վէրէն պու հայվանըտա պու-

լամաղ իսէք շարէսինի բէքտէ կէօրէ . . . մէ . . . յօրում !

— Խայրը , պիր շարէ տահա վար :

— Պէլ սօրտու — Պիր շարէ տահամը՞ վար :

— Լվվէթ Պէլ , թէքմիլ իւմիտ քէսիլ . . . տիքտէ , ամմա Գաբուտան՝ ալա . . . Լաքին պէլքիտէ իշ օրայա տայանաճագտըր !

Իխթիյար Ճօնսօն՝ մէյուսանէ պաշընը սալլայրպ՝ տէրին միւթա՛ալայա տալտըգ տա՝ Պէլ արթըգ սէս չըգարմատը : Ճօնսօն պիլիբ իտիբի՝ օլգատար միւլքիլաթլէ թօբլանմըջ օլան եաղ բարչալէրի՝ նէ գատար իտարէլի թու թուլսա՝ սէքիղ կիւն սիւրմէյէճէք իտի :

Բէյիսի թայիֆէ քէշֆինտէ ասլա ալտանմամըջ իտի , դիրա պուբէս դօղուլար հասէպի իլէ բէք չօգ այըլար՝ Փօրվարըն եադընլարընա գատար կէլտիլէր : Խասթէ օլմսյան ատէմլէր ալա չըգտըլար իսէտէ՝ պու հայվանլարըն ֆէվղէլատէ չապուգ հարէքէթլէրի վէ հիշ պիր տուգաղա տիւլմէղճէսինէ շէյթանլըգլարը հասէպի իլէ էն ուսթա ավճըլար պիլէ պիր տիւրլիւ վուրամայըպ՝ գուրչունլարը պօշա կիթտի :

Պրիզին թայիֆէսի՝ սօղուգ տան էօլմէք իչիւն դիյատէսի իլէ գօրդմաղա պաշայըպ՝ եավաշ եավաշ ումուսի սալօնու գարլամագտէ օլան հէվայէ գըրգ սէքիղ սա՛աթ պիլէ թէհամիւլ իտիլէմէյէճէյի էյիտէն անլաշըտը : Եագաճաղըն սօն բարչասընըն կէլտիլինի կէօրտիւքտէ՝ արթըգ հէր քէս ֆէնա հալտէ թիթրէմէյէ պաշլատը :

Քեանտուսի էվվէլին 20 ինճի կիւնիւ ախչամ իւղէրի սա՛աթ օն գարարէրինտէ աթէշ սէօյլունտիւքտէ՝ թայիֆէլէր սօպանըն էթրաֆընտա շաշըրըպ՝ ալըգ ալըգ պիր պիրինէ պաղընմաղա պաշլատըլար : Հաթերաս պիր քէօշտէ գըմըլտանմաղ տուրմուշ , վէ՝ Տօգ թօր քէնտի ատէթի իւղրէ՝ աճէլէ աճէլէ կէգէրէք նէ թէտպիր գուլլանաճաղընը պիլէմէղիտի :

Սալօնուն անրունինտէ թէրմօմէթրօ՝ պիրտէ պաղարըն գէրօտան եէտի տէրէճէ աշաղը ինտի :

Ֆագաթ Տօգ թօր հէր նէ գատար խայալաթըն նէթիճէսինի թու թմուշ՝ վէ նէ եարաճաղընը պիլմէքսիղ սօն տէրէճէյէ կէլմիշ իտի իսէտէ՝ սայիրլէրի իշէ պիր շարէ պուլմուշլար իտի : Շէօյլէքի Շանտօն սօղուգ վէ թու թուգ հիլէթի իլէ , Բէն՝ կէօղլէրինտէ հիտատէթ աթէշի իլէ , վէ հէնուղ սիւրիւքլէնէ պիլէն պիր գաշ րէֆիգլէրի սօլկուն շէհրէլէրի իլէ Հաթերասա տօղրու իլէրլէտիլէր :

— Շանտօն տէտի — Գաբուտան !

Հաթերաս՝ տէրին միւթալա՛այա տալմըջ օլմաղլէ՝ իշիթմէտի :

— Շանտօն՝ տէֆա էլի իլէ տօղունարագ — Գաբուտան !

— Հաթերաս՝ հէման քէնտինէ կէլիպ տէտի — Էֆէնտիմ :

— Գաբուտան , արթըգ աթէշիմիղ եօգտուր !

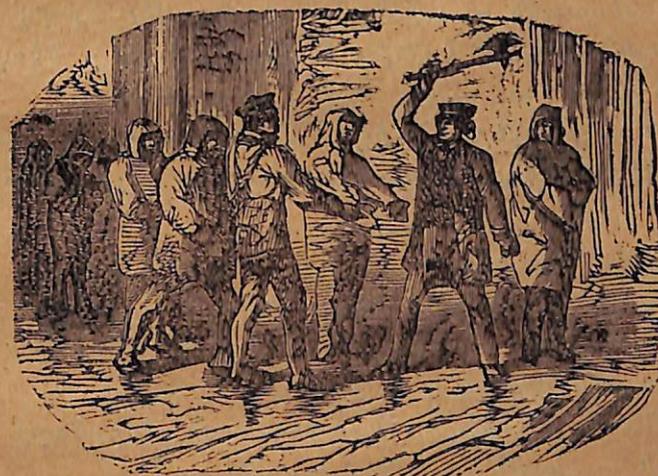
— Հաթերաս ճէվապէն — Բէք էյի , նէ՞ եարալըմ :

— Շանտօն՝ պիր գօրդունճու իսթիհգա թարիզի իլէ — Լկեր էֆքեարընըգ՝ պիզի սօղուգտան թէլէֆ իթմէք իսէ՝ պէյան իթմէնիզէրիճա իտէրիզ !

— Հաթերաս թէէսիրլի պիր սէսլէ ճէվապ վէրտի — Պէնիմ էֆքեարըմ շուտուր քի՝ հէրքէս սօն տէրէճէյէ գատար վագիֆէսինի իֆա իյլէսին !

— Շանտօն տէտի — Գաբուտան , վագիֆէտէն իւսթիւն պիր շէյ տահա վար տըր , պու իսէ պիր ատէմին քէնտի նէֆօսինին մուհաֆաղասը հագղընտա օլան սէլահիլէթի տիր : Թէքրարէն պէյան իտէրիմ քի՝ աթէշիմիղ եօգտուր , վէ պէօյլէ կիտէր իսէ՝ իքի կիւնէ գատար հիշ պիրիմիղ սաղ գալմայաճագտըր !

— Հաթերաս ուսուլ իլէ ճէվապ վէրտի — Օտունում եօգ տուր !



— Բէն խօրեաճա պաղըրտը — Բէք կիւղէ ! Օտուն գալմատըը սուրէթտէ՝ պուլունան մահալտէն քէօրլէր !

— Հաթերաս հիտատէթինտէն պէնդի աթարագ — Նէրէտէն !

— Թայիֆէ՝ էտէսիլ պիր թավրիլէ — Կէմիտէն !

— Գաբուտան՝ եումրուղլարընը սըգարագ՝ վէ կէօղլէրինտէն աթէշ սաշարագ — Նէ՞ . . . Կէմիտէնմի՞ :

— Բէն ճէվապէն — Շիւբհէսիղ ! Պիր կէմի թայիֆէսինի կէօթիւրէմէտիլի հալտէ՝ օլ կէմի եաղմագտէն պաշգա նէ՞յէ եարար !

Թայիֆէ պու սէօղէ պաշլատըղը՝ վագըթ՝ Հաթերաս պիր պալ-

Թա գարմըջ օլուպ' սէօղիւն խիթամընտա մէղքիւր պալթա՝ Բէնին գաֆասընա տօղուլտու :

— Հաթերաս պաղըրտը — Սէնի չապիւն , սէնի' . . .

Տօգթօր հէման տրալէրինէ աթըլըպ' Բէնի էօթէյէ տիւթ-մէսի իլէ պալթա եէրէ տիւչէրէք տէօչէմէյի պիչտի : Ճօնսօն , Պէլ վէ Սիմսօն՝ Հաթերասըն էթրաֆընա թօբլանըպ' քէնտիսինի մուհաֆա-ղա իթմէյէ եէմինլի օլտուղլարընը իսպաթ էթտիլէր : Պիրտէ տի-կէր թէրաֆտան էօլիւմ եաթաղը հիյէթի .քէսպ իթմիչ օլան եաթազ-լէրտէն ֆէրեատ ու ֆիղան սէսլէրիտիր դօբտու :

Պիչարէ խասթէլէր .քէնտի եօրկանլարընըն ալթընտա սօղուգ-տան ույուչմուչ օլուպ' « Ամանըն՝ աթէչ » տէյու ինլէմէքտէ իտիլէր :

Հաթերաս՝ քէնտի .քէնտիինի թօբլայըպ' պիւր դաչ տաղըգա սիւ-քիւթ տուրտօղտան սօնրա՝ թէլաչսըղ վէ ուսուլ պիւր սէսլէ շու քէ-լամլէրի թէլէֆֆուգ իտէպիլտի :

« Կէլէր կէմլի խարապ իտէր իտէք՝ Ինկիլթերրայա նասըլ՝ ալ-տէթ իտէրիգ » !

— Ճօնսօն ճէվապէն — Էֆէնալիմ , գարար վէրմէքսիղ՝ բէք էհէմ-միլէթի օլմայան թէրաֆիլէրինի , եանիյա՝ քիւչիւք կէօվէրթէյի վէ էթրաֆընըն գօրդուլուղունու վէ . . . եաղըլապիլիւր :

— Շանտօն պէրիտէն — Ահհայէթ սանտալլար գալոսա եէթէր : Հաթտա էսկի կէմիլի պօղուպտա պիւր ուֆադ շէյ եարար իտէք՝ պի-ղէ .քիմ՝ նէ՝ տէր !

— Հաթերաս ճէվապէն — Խայըր ! Խայըր !

— Թայիֆէլէրին չօղու սէսի եիւքսէլտիպ — Աաքին

— Հաթերաս տէտի — Քիւլլիլէթի ըսբրիթօմուղ վար , սօն տամ-լասընա գատար եաղընըղ պաղալըմ :

— Ճօնսօն՝ քէնտի գալպինտէն ուղադ օլան բիյաքեարի պիւր էմնի-յէթլէ տէտի — Հայտէ պաղալըմ ըսբրիթօյա !

Ճօնսօն՝ պիւր թաղըմ էնլի ֆիթիլլէրի ըսբրիթօյա պաթըրըպ' սօպայա տօլտուրտուգտա՝ հասըլ օլան սօլիուլն ալէվսօպանըն արալըգ-լէրինտէն չըգարադ՝ սալօնա պիւր դաչ տէրէճէ սըճազլըգ վէրտի :

Պու մաթէմնաք վաղաատէն սօնրա բիւղկեար թէքրար լօտօ-սա ազտարըլըպ' թէրմօմէթրօ եիւքսէլտի , վէ դարըն աախի պօրա ի-լէ եաղմասը իւղէրինէ սօղուգ օլ գատար շէտիտ օլմայըպ' կիւն-տիւղիւնազ նէմլի օլան սա՝ աթլէրինտէ՝ պաղը քիմսէլէր տըշարը չըգա-պիլտիլէր : Աաքին պուտա չօգ սիւրմէտի , դիրա կէօզ աղըսը վէ ըսգօրբիթ իլլէթի բէք չօղունա պուլաչտըղը շէօլէ տուրտուն՝ նէ պա-

լըգ ալը միւմքին իտի վէ նէտէ հայվանաթ ալը :

Անճազ պուտա սօղուղուն քէսքին չիտտէթլէրինճէ պիւր ու-ֆադ միւհլէթ տէմէք օլուպ' այըն ՉՅ ինճի կիւնիւ՝ մէմուլին գայըը բիւղկեարըն աէյիչիլմէսի իլէ՝ թէրմօմէթրօնուն ճիւլասը տօնուպ' ճամըն իչինտէն նիհան օլտու : Օլ վաղըթ ըսբրիթօլու թէրմօմէթ-րօյա միւրաճա՝ աթ օլունտու , չիւնքի էն քէսքին սօղուղլար պու էճ-ղայը տօնտուրամաղլար :

Հաչան Տօգթօր՝ զէրօտան ալթմըչ ալթը տէրէճէ աչաղը կէօր-տիւ իսէ՝ պիւթիւն պիւթիւն շաչըրտը , դիրա պու տէրէճէյէ հիչ պիւր ինսան թապիաթը թահամմիւլ իտէմէզ :

Պուգ՝ ճիւլալը այնա կիպի տէօչէմէ իւղէրինտէ ուղուն ուղուն եաթար , վէ պիւր գօյու տիւման սալօնու գաբլատըղը կիպի՝ բութու-պէթտէն հասըլ օլան պուղ հէվատէ աոթթա սըղը գար օլուպ տիւ-չէր , վէ պիւր պիւրլէրինի կէօրմէտիքլէրի հալտէ՝ վիճուալէրին հարա-րէթի եալաչ եալաչ չէքիլէրէք՝ էլ վէ այաղլարը մօրարըպ' գաֆալա-ընըն էթրաֆընը տէմիւր գաբլար , խիւլասայը քէլամ դիհնլէր շաչըրըպ' գայիֆլէյէրէք՝ տօնտուղինտէն՝ չըլկընլըգ տէրէճէլէրինի թութուպ' արթըգ աէհչէթ ա՝լամէթլէրի կէօրիւլմէսի իլէ պէրապէր լիսանլէր՝ թէք լուղէթ պիլէ թէլէֆֆուգ իտէմէզ օլտուլար :

Օլ կիւնտէն իթիպարէն կէմիլի եաղաճաղլարընը պէյան իթ-տիքլէրինտէն՝ Հաթերաս՝ սա՝ աթլարճա կէօվէրթէտէ տօլաչըպ' ու-յոււմագսըղ կէօզէթլէմէքտէ իտի : Կէմինին աղաճը՝ քէնտի վիճուաի օլուպ' օրատան պիւր բարչա քէսէլիմ տէսէլէր՝ քէնտի էթիւնտէն պիւր աղա գօբարմըչար տէմէք իտի ! Պիչարէ Հաթերաս սիւաչը օլտու-ղի հալտէ՝ սօղուգտան վէ գարտան՝ վէ քէնտի էլպիսէսինի մէրմէր-տէն զըրհ կիպի գաբլայան պուղտան աալաֆիւթուր կէթիւրմէքսիղ օրթալըղը գօլլար իտի : Տիւք՝ քէյֆլիլէթի անլայըպ' հէր ատըմըն-տա խարլար վէ տայիմա եանը սըրա ուլույարագ՝ կէզէր իտի :

— Քեանուլի էվլէլին ՉՅ ինճի կիւնիւ Պարուտան պէօյիւք սա-լօնա ինտիլինտէ՝ Տօգթօր՝ քէնտիսինտէ պիւրազ տահա էօթրի կէօ-րիւլէն ճիւղի ֆէթանէթի իլէ ժնա տօղրու իլէրլէյիպ տէտի — Եյ՝ Հաթերաս աթէչին նօգսանիլէթի սէպէպի իլէ էօլէճէյիգ !

— Հաթերաս՝ իչին նէրէյէ վարաճաղընը անլայարագ տէտի — Խա-յըր՝ խայըր , օլամաղ !

— Տօգթօր ուսուլ իլէ — Էյի ամմա՝ օլաճագ՝ !

— Հաթերաս , զիյատէ հիտտէթլէ — Խայըր՝ աէյօրում , խայըր ! Հիչ պիւր վէճէլիլէ բաղի օլամամ ! Բէք իսթերլէր իտէ՝ իթաաթսըղըգ

եագաորնը թուծտունլար !

Պու սօնրաքի քէլամ՝ պիր նէվի բուխասթ տէմէք օլտուղին-տէն՝ Ճօնսօն իլէ Պէլ հէման կէօվէրթէյէ ֆըրլատըլար : Հաթերաս հաչան օլ սա՛աթ պալթանըն ալթընտա՝ քէնաի Պրիգի աղաճընըն չաթըրտաղընը իչիթտի իսէ՝ կէօղ եաչլարընը գապթ իտէմէղ օլտու :

Օլ կիւն Մէվլուար Խսա եօրթուսու , եանի ֆամիլեա եօրթու-սու օլուպ՝ Լնկիլթէրրասէ չօճուգլարըն շէնլիքէ թօբլանտըգլարը ախչամ իտի ! Աճէպա գօրտէլարը աղաճլարըն (Պու եօրթու հասէպի իլէ ֆամիլեա թէրաֆընտան չօճուգլարընա հէտիյէ օլմագ իւղրէ էնվա-յի շէքէր վէ շէքէրէմէ վէ եաբմա շիչէքէր իլէ միւղէյիւն պիր սանա-տթըր աղաճ տըր) էթրաֆընտա՝ օլ նէչաթըր չօճուգլարըն թօբլանտըգ-լարը սըրատէ՝ պու հալ կիպի միւսիպէթ վէ էսէֆլի պիր հալ օլապի-լիրմի՝ : Պու եօրթու իչիւն մախսուսէն պէսլէնիմիչ օլան եաղըր ինէք զըլարթմասընըն ուղուն բարչալէրի՝ աճէպա հանկի՛սինին խաթըրնա կէլմէղ իտի : Լնկիլղէրճէ էօյլէ մուգատտէս պիր կիւնէ մախսուս օ-լարագ՝ հէր նէվի թաթըլարտան մուրէքքէպ օլան օլ խամուր իչէ-րինէ հանկի՛սի տիւչիւնմէղ իտի : Պուրատէ էսէֆ , նաիւմիտ վէ սէ-ֆալէթ սօն տէրէճէյի թուծմուշ օլտուղի կիպի՝ Մէվլուար Խսա ա-ղաճըր եէրինէ՝ պուզլու սէմթլէրին էն իլէրիսինտէ զայպ օլմուշ պիր կէմինին աղաճ բարչա՛ըր իտի !

Նէ հալ իսէ աթէչ գուվլէթի իլէ՝ թայիֆէլէրին տույկու վէ աղըր պիրապ եէրինէ կէլաի : Սըճագ չայ վէ գահվէ իչէրէք հէման շու սըրա պիրապ բահաթլանտըլար , վէ իւմիտ տէնիլէն շէյ՝ ատէմին էֆքեարընա բէք չապուղ սիրայլթ իտէր օլտուղինտէն քեաֆֆէսիտէ թէհլիքէլէրի ունութմաղա պաչլատըլար : Իշթէ պու ուղուրսուղ 1860 սէնէսի՝ պէօյլէ թէպէտաիւլաթլէ խիթամ պուլուպ՝ էրքէն գըշը հասէպի իլէ՝ Հաթերասըն ճէսուր թէչէպպիւսլէրինի խարապ էթտի :

1861 սէնէսի քեանուսի՝ սանիսինին պիրինճի կիւնիւ մէմուլին զայըր պիր քէչֆիլյաթլէ իշարէ չայան օլտու , շէօյլէքի օլ կիւն սօղուգ բէք քէօկին օլմատըղը ճիհէթլէ՝ Տօգթօր քէնտի ատէթի գատիմէ-սի իւղրէ գրա՛աթընա տալմըչ իքէն՝ Լտուար Պէլչէրին Գութպ տէ-նիղլէրինէ տայիր սէյահէթնամէսինտէ՝ օլ վաղըթա գատար կէօրմէ-տիյի պիր պէնտի օգույուպ՝ պիրտէն պիրէ թա՛աճիւպինտէն տօնա գալար : Տէֆա օղուտու , վէ կէօրտիւքի եանլըչը եօղ տուր :

Մէյէր իսէ Լտուար Պէլչէր Ռէն պօղաղընըն ուճաւնա կէլաիք-տէ՝ ատէմ օղրամըչ վէ օթուրմուշ օլտուղինէ ապիլը պիր թաղըմ էսէր-լէր կէօրտիւյիւնիւ վասֆ ու թարիֆ իտէյօր իմիչ :

Իշթէ մէրգուճուն ըրվայէթի : « Պու մահալլէր՝ Լնկիլմօլուլա . » « ըրն սէյահ գապիլէլէրինին գապա ատէթլէրինէ աթֆ օլունանլար . » « տէն չօղ իւսթիւն խանէ էսէրլէրի օլուպ՝ տիվարլէրի իսէ տէրին » « թէմէլլէր իւղէրինէ գօնուլմուշ վէ իչէրիտէն կիւղէլ չամուրլա սը . » « վանմըչ օլարաղ գէմինինէ գալարըրմ տէօչէնմիչիտի : Պիր խայըր կէ . » « շիք վէ աէնիղ տանաօր վէ աէնիղ քէլքի քէմիքլէրի պուլունտուղի » « կիպի խայրուճա ք՛օմիւրատէ կէօրաիւք »

Պու սօն լուղէթլէրտէ՝ Տօղ թօրուն ֆիքրինէ պիր շէյ կէլիւրճէ-սինէ անսըգտան քիթապընըր դարըպ՝ Հաթերասա կէլաի պէյան էթտի :

- Հաթերաս պաղրար — Քէօմիւրմիւ :
- Լվվէթ , Հաթերաս , քէօմիւր , նանիյա՝ խլարմըր !
- Հաթերաս տէտի — Պու շէօլ սէմթլէրտէ քէօմիւր հէ՝ : Խա-լըր միւմքիսիւղ շէյ !
- Նէ իչիւն շիւքէն ետերսին Հաթերաս : Պէլչէր կկեր կէօղիւ իլէ կէօրմէմըչ օլտա իտի՝ պէօյլէ պիր վաղա՛սըր եաղար մը իտի :

- Բէք ալի՛ա , Տօղ թօր , սօնրա :
- Հա՛ . . . Պէլչէրին պու քէօմիւրիւ կէօրաիւյիւ մահալաէն եիւղ միլ գատար իլէրիտէյիլ : Եիւղ միլ մէսաֆէ աէտիյին նէ տիր : Պա-ղըր տէֆա պուճտան շէտիտ սօղուղլա պուղլար իւղէրինտէն տահա զի-յատէ ուղուն սէյահէթ իտիլմիչ աիր : Պարուտանըմ՝ պանա սօրար իտէնիլ կիթմէլլիլ :

— Հաթերաս պու գարարը օնտան էվվէլ վէրմիչ՝ վէ քէնտի էֆքեա-րընտա խէլաս եաղաօրնըր կէօրէրէք՝ անիտէ մէյիլլէնմիչ օլմաղլէ պաղըրտըր — Բէք ալի՛ա կիտէլիմ !

Ճօնսօն պու գարարը տույտուղտա՝ բէք պէյէտի , վէ բէ-ֆիղլէրինէ անլաթտըգտա՝ քիմիսի պէյէնտի վէ քիմիսիտէ գայտըր պիր սուրէթ կէօթլէրաի :

— Վալ՝ քէնտի եաթաղընտա աղըր շէքմէքտէ իքէն՝ պաղըրտըր — Պու սէմթլէրտէ քէօմիւր հէ . . .

— Ծանոտօն ուսուլ իլէ մէրգուճէ աէտի — Պրաղալըմ՝ պաղալըմ նէ՝ եաբաճաղլար :

Լաքին եօլ թէտարիքի պաչլամագտան էվվէլ՝ Հաթերաս՝ Ծօր-վարըն պուլունտուղի մէվգիլի կիւղէլճէ անլամաղ խաթէտի : Պու հիսապըն էհէմիլլէթի վէ պու մէվգիլին ուսուլէն թանըլմաղընըն սէպէպի բէք գօլայ անլաղըլըր , եանիյա՝ կէմիտէն կիթտիքլէրի վա-ղըթ՝ թէմամ հիսապ իտիլմիչ օլտա՝ ալաէթ խուսուսու միւմքիսիւղ օլաճագ իտի :

Հաթերաս կէօվէթէյէ չըզըպ՝ տազըգա տազըգա մահիթա-
պըն բէք չօգ մէսաֆէլէրինի վէ պաշլըճա երլաըզլարըն ճէնուպի եիւ-ք-
սէքիքլէրինի էօլչիւպ՝ դայտ իթտի :

Պու ըսաստ իճրասը իսէ՝ բէք պէօյիւք միւշքիլաթ կէօսթէր-
տի , զիրա հէվա բէք սօղուգ օլուպ՝ ճամ վէ այնալարըն իւզէրի՝ Հա-
թէրասըն նէֆէսինտէն պուզ թու թմաղլէ չօգ տէֆա մէրգ ումուն քիպ-
րիքլէրի՝ տիւրպինին պազըրընա տօղունուր տօղունմաղ դալրուլտու :

Պունունլա պէրապէր քէնտի հիսապընա կէօրէ՝ թամ խաթթլա-
ըը միւշահէտէ էթտիքտէն սօնրա դայտ իթմէք իւզրէ սալօնա ինտի :
Պու իչինի իքմալ իթտիքտէ՝ շաչլըն շաչլըն պաշլընը գալտըրըպ՝ խա-
թիթայը տիւրտիւ վէ Տօգթօրուն եիւզիւնէ պազմաղա պաշլատը :

- Տօգթօր սիւալ իթտի — Նէ՞ վարքի :
- Գըշատըղըմըզ վազըթ նէ՞ տէրէճէտէ իտիք :
- Իշթէ արգէն եէթմիշ սէքիզ տէրէճէ օն պէշ տազըգատէ վէ
թուլէն տօղսան պէշ տէրէճէ օթուզ պէշ տազըգատէ , եանիյա թամ
սօղուգ դութպինտէ իտիք եա ! . . .

— Հաթերաս ուսուլ իլէ տէտի — Եօյլէ իսէ պու Պուզ օվա եէօ-
րիւմէքտէ տիր ! Իքի տէրէճէ հէմ Շըմալէ հէմտէ Մաղըպա իլէր-
լէմիչիկ , օնուն իչիւն սիզին քէօմիւր անպարընըգտան աղտան աղ
իւշ եիւզ միլ մէսաֆէտիլիկ !

- Տօգթօր պաղըրաը — Եա պու զէվալըլարը նէ՞ եաբալըմ քի
իշտէն խապէրլէրի եօգ տուր !
- Հաթերաս բարմաղընը տուտաղընա գօյարագ — Սուս !

ԵԻՐՄԻ ՍԼԻՔԻՋԻՆՃԻ ՊՍՊ

Հարաքէթ թէտարիքեաթը

Հաթերաս պու կիւնքի պուլունտուղլարը մէվգիլի թայիֆէ-
սինէ աշմագ իօթէմէտի , վէ հազկըտա վար իտի , զիրա զէվալըլար
քէնտիլէրինին դարչը գօնուլմաղ պիր գուվլէթլէ Շըմալէ իլէրլէ-
տիքլէրինի տուլմուշ օլտալար իտի՝ իւմիտիլիք տիվանէսի օլաճագ-
լար իտի : Տօգթօր իշի անլայըպ՝ Գաբուտանըն շու իշի խաֆի թութ-
մաղա հազկը օլտուղիինի իգրար էթտի :

Հաթերաս՝ պու քէշֆիյաթտէն տուլտուղի մէսէրէթի քէնտի
եիւրէյինտէ կիզէր իտի , վէ տիւրլիւ միւշքիլաթլէ պիր տիւղիյէ
օղրաշարըը ուզուն միւտտէթտէն պէրու իլք տէֆա օլարագ կէօր-

տիւլիւ սա՛ատէթ տաղըգասը իշթէ պու տաղըգա իտի : Շէօյլէ քի
եիւզ էլլի միլ տահա Շըմալէ իլէրլէմիշ օլուպ՝ Գութպ իլէ քէնտի
արասընտա սէքիզ տէրէճէ անճագ դալմըշ իտի ! Լաքին պու մէ-
սէրրէթի օլ դատար կիզլէտի քի՝ Տօգթօր պիլէ սէգէմէտի : Հաթտա
Տօգթօր քէնտի քէնտինէ՝ Հաթերասըն կէօղիւնիւն ֆէվգէլատէ բար-
լատըղընը զիյատէ մէրագ իթտիլի կիպի՝ պունուն թապիի՝ ճէվապը
պիլէ խաթըրնա կէլմէտի :

Փօրվար պիր թէրաֆտան Գու թպէ եաղլաշմըշ իտի ամմա՛ տի-
կէր թէրաֆտանտա Խտուար Պէլշէրին կէօրտիլիւ քէօմիւր տէքօղի-
թօսունտան ուզաղլանմըշ օլուպ՝ ճէնուպէ ավտէթ իչիւն եիւզ միլ
եէրինէ իքի եիւզ էլլի միլ եէօրիւմէք լաղըմ իտի : Պունունլա պէրա-
պէր Հաթերաս իլէ Գլավպօնի մուխթասարէն կէօրիւչիւպ՝ կիթմէյէ
դարար վէրտիլէր :

Եկէր Պէլշէր սահիճ սէօյլէմիշ իսէ՝ վէ նասըլ քի մէրգունուն
սէօղիւնէ շիւբհէ իտիլէմէզ , սէօյլէտիլի-շէյլէր մութլաղա պրագտըզը
հալտէ գալաճագլար իտի , շիւնքի 1853 սէնէօինտէն պէրու՝ պու ու-
զագ սէմթլէրէ հիշ պիր սէյահէթ վաղի օլմամըշ օլուպ՝ օլ արզլէր-
տէ եա բէք աղ Խսկիմօլու կէօրիւլիւր՝ վէ եախօտ հիշ կէօրիւլմէզ
իտի : Պիշէյ առասընտա հիւքմ իտէն հէվաճա ֆէնայըգ՝ Եէնի Գօր-
նուայլ սէմթլէրինէ գատար թէէսիր իտէմէզ օլտուղինտէն՝ պու տէ-
րէճէ սօղուգ՝ օրատէ պրագըլան շէյլէրի բէք միւքէմմէլ հալտէ՝ խայ-
լը վազըթլար իչիւն հըֆիկ իտէպիլէճէք իտի : Ոլ վէճհիլէ պուզլար
իւզէրինտէն իճրա իտիլէճէք շու սէյահէթին հէր ճիհէթինտէ մուաֆ-
ֆաղըյէթ կէօրիւլիւր իտի :

Հիսապ իթտիլէր քի՝ պու սէյահէթ բէք բէք զըրգ կիւն սիւ-
րէճէք : Թէտարիքեաթ տախի ճօնսօն թէրաֆընտան օլ հիսապ
իւզէրինէ իտիլտի :

Մէրգում էվվէլա գըզաղը թէտարիք իթտի : Պու գըզագ
կրօնլանտա գըզագլէրի շէքլինտէ վէ օթուզ պէշ բարմագ էնինտէ
վէ եիրմի տէօրթ այագ պօյունտա իտի : Խսկիմօլուլար՝ պազը տէ-
ֆա էլլի այագտան ուզունլարընը տախի եաբարլար : Պու գըզաղըն
պաշ վէ գըշ թէրաֆլարը էյրի վէ ուզուն թախթալարտան եաբըլմըշ
վէ իքի դալըն իբլէրլէ օգ եայը կիպի կէրիլմիշտիլէր , քի շայէտ գա-
զաէն տիւշէր իսէ՝ թէհիլքէսիլ սուրէթտէ պիր նէվի եայ հիյէթի
քէսպ իտէր : Պու գըզագ պուզ իւզէրինտէ բէք կիւզէլ եէօրիւր
ամմա գարլը հէվալէրտէ տահա պուզ թու թմամըշ օլուր իսէ՝ իքի
թանն տահա տիքինէ օլարագ գարչըրգ բէրվաղ կէչիլիլիւր , վէ օլ

վազըթ եիւքիւ արթըրմագսըդ պուզ իւզերինտէքի կիպի եէօրիւր , հէլէ էսկիմօլուլարըն տտէթինճէ այազլարընա պիր բարչա քիւքիւրուէ գար սիւրիւլտիւմիւ , արթըդ հարաքէթինտէ ֆէվզէլատէ պիր սուհուլէթ քէսպ իտէր :

Գրզաղըն գօշումու ալթը քէլլուէն իպարէթ օլուպ՝ պու հայվանլար՝ գայիֆիլէրիննէ նիսպէթլէ բիչկին օլտուզլարընտան՝ պու սօղուզլարա բէք վազիֆէսիլ կէօրիւնիւրլէր իտի : Անլան տէրիլէրինտէն օլան թաղըմլարը կչի հալտէ օլուպ՝ Լուբէրնավիք շէհրինտէն սաթուն ալընան շու քէլլուէրէ բէք կիւվէնիլէպիլիւր իտի , զիրա պու ալթը քէլլը՝ ֆէվզէլատէ գուվլէթլի օլուպ՝ եօրուլմագսըդ՝ ֆէրահ ֆէրահ իքի պին լիպրա եիւք շէքէպիլիւրլէրիտի :

Եօլ իչիւն ալընան էչեա՝ պուզտան խանէ ինչաօը միւմքին օլմատըը հալտէ գուլլանըլմագ իւզրէ պիր չատըը , վէ գարըն իւզերիննէ սէճճատէ եէրիննէ սէրմէք իչիւն պիր էնլի քէթէն պէզի քի՝ օթուրմագլէ ըսընըպտա՝ պուզու էրթմէզ , վէ մանտա տէրիտի , վէ պիր խայլը եարաղը եօրիանլէրտէն իպարէթ իտի : Արուտան մատտէ պիր թագըմտա լաստիք եազմուրլուզլար ալտըլար քի՝ իճասըը հալինտէ իւֆրիւլիւպ գայըդ օլուր :

Զաթիրէ խուսուսունա կէլինճէ՝ պէհէր ատէմէ վէ պէհէր քէլբէ պիրէր լիպրա բէմիգան հիսապը իլէ՝ պէչ սանտըդ տէրունինտէ աէօրթ եիւզ էլլի լիպրա բէմիգան , (Տիւք իլէ պէրապէր ճէման եէտի թանէ քէլլը օլուպ՝ ատէմէր իսէ տէօրթ քիչիտէն զիյատէ օլմայաճաղլար իտի ,) օն իքի շիչէ եանիյա եիւզ էլլի լիպրա մըգտարի ըսըրթիթօ , չայ , մըգտարի քեաֆի պէքսիմէթ , պիր թանէ եէմէք բիչիրէճէք սօպա , պիր թաղըմ ֆիթիլ վէ իւսթիւբիւ , պարութ , ճէպխանէ վէ տէօրթ թանէ չիֆթէ թիւֆէնքաէն իպարէթ իտի : Աու սէյահէթէ թային օլունան ատէմէր՝ Վարուտան Բարրինին ուսուլիննէ թէվֆիղէն՝ պէլլէրիննէ լաստիքաէն գուչաղ սարաճաղլէր իտի քի՝ պու լաստիքլէր վիճուտուն հարարէթինի մուհաֆազա իտիւպ՝ քէնտի հարարէթլէրի տախի պու գուչաղլէրէ գօնուլան գահվէյի վէ չայը վէ սույու էրկին հալտէ թութարազ տօնտուրմաղիտի :

Ճօնսօն հէր շէյտէն էվվէլ պուզ այագ գապլարընա արը գաթ իթտի : Աու այագ գապլարընն ալթընա մէչին օըրըմ գապլը ագաճտան այագլար մըլխանմըջ օլուպ՝ էվլօբանըն պուզ նալընլարընա պէնգէր իտի , վէ թէքմիլէն տօնմուշ վէ սէրթլէչմիչ եէրլէրտէ տախի՝ ճէլլան տէրիտինտէն չարըղլար՝ գուլլանըլաճաղ իտի : Եօլուլարըն հէր պիրիննէ պուճլարտան իքիչէր չիֆթ վէրիտի :

Բէք քիւչիւք պիր եանլըչըըը իլէ թէքմիլ սէյահէթի լասրապ իտէճէք օլան օլ դատար մուհիմ՝ պու թէտարիքեաթ՝ թէմամտէօրթ կիւն սիւրտիւ : Հէր էօյլէյին Հաթէրաս քէնտի կէմիսիննէ պուլունտուղի մէվղինին լասատընը իճրա իտէրէք՝ կէօրտիւքի արթըդ եէօրիւմէյօր : Աու լասատ իսէ ալտէթլէրի իչիւն բէք էհէմ՝ պիր շէյիտի :

Հաթէրաս քէնտի պէրապէրիննէ պաճաղը ատէմէրի ինթիլասպ իթտի , վէ պու խուսուս էն պէօյիւք արը գաթ օլունաճագ շէյիտի , զիրա պաղըսը քէնտի իչիննէ եարամաղ օլուպ՝ պէօյլէլէրին կէմիտէ գալմալէրիննէ տախի բէք տիւչիւնիւր իտի : Արունուչա պէրապէր քեաֆիէսինին խէլասը՝ պու սէյահէթին մուաֆֆաղլէթլիննէ մէրպուլթ օլտուղիննէ գաբըլըպ՝ քէնտիսիննէ սատաղաթ վէ համիլէթ կէօթէրմիչ քիմնէլէրտէն ալմասընը մինասիպ կէօրտիւ :

Իչթէ օնուն իչիւն Շանտօնու ալմատը , վէ Շանտօնտա պու խուսուստա հիչ պիր կիւճէնթիլիք կէօթէրմէտի : Ճամս Վալ խասթէ օլմաղլէ՝ պու սէյահէթէ ըիֆազաթ իտէմէտի :

Խասթէլէրին հալլէրի հաֆիֆիլէչմէքտէ օլուպ՝ իլաճլէրի պօլ պօլ օվալամագ տէն վէ քէսրէթ իւզրէ լիմօն սույու վէրմէքտէն իպարէթ պուլունտուղինտէն՝ հիչ պիր միւչքիլաթ կէօրիւլմէյ՝ ճէյի կիպի՝ Տօղթօրուն պուլունմասընատէ իլթիլյաճ գալմամըջ օլմասը հասէպի իլէ Տօղթօր սէյահէթին պաչընա կէչտի , վէ օնուն հարաքէթլիննէ հիչ պիր թէրաֆտան շիքեայէթ գուհուր իթմէտի :

Ճօնսօն՝ պու թէհիլիքէլի սէյահէթատէ պուլունմաղը բէք արգու իթտի իսէտէ՝ Վարուտան՝ մէրգուճու պիր թէրաֆա ալըպ՝ մուհիպպաննէ վէ մէյուսաննէ տէտի :

— Եյ՝ Ճօնսօն , պէնիմ սէնտէն պաչկասընա էմիլիլէթիմ օլամագ : Զապըթանըմ իչինտէն կէմիմի եալընըդ սանա էմիլիլէթ իտէպիլիլիմ : Իգթիզա իտէր քի՝ Շանտօնու վէ տիկէրլէրինի կէօղէթմէք իչիւն սէնի պուրատէ պրազայըմ : Օնլար պուրատէ տուրույօր իսէլէր՝ զըշ հասէպի իլէ այագլարը պաղըբար , եօղսա քիմ՝ պիլիլ , պու խայինլէր նէլէր եարապիլիլիլէր : Սէնին եէտիտէ պէնիմ նիզամը թալիմաթըմ պուլունուպ՝ իճասը թագտիլիլիտէ՝ գօմանտա սանա իհալէ վէ թէրք իտիլէճէքտիլ : Կէմիտէ սէն պէնիմ եէրիմտէ պուլունաճագսըն : Պիղիմ սէյահէթիմիլ բէք բէք տէօրթ պէչ հաֆթա սիւրէճէլինտէն՝ սէնին պուրատէ պուլունտուղին հալտէ պէն գայիլըսըդ օլաճաղըմ : Ճօնսօն , սիզէ օտուն լաղըմտըր , պիլիլիլիմ , ֆազաթ միւմքին մէրթէպէ կէմիմի կէօղէտիպ՝ բէք գըլմայըն : Սնլատընմը՝ — Իլթիլյար կէմիճի ճէվապէն — Անլատըմ , Վարուտանըմ , վէ

մատեմքի պէջլէ իսթէյորսուն՝ պէնտէ գալըրըմ՝ :

— Հանժերաս՝ Բէյիսի թայիֆէնին էլինի սըգարագ տէտի — Թէ-
շէքքիւր իտէրիմ :

— Հանժերաս իլտվէ էթտի — Ճօնսօն , պիզիմ ալտէթ իտէմէտիյի-
միզի կէօրիւր իտէն՝ կէլէճէք սըճաղլէրէ գատար պէքլէ վէ պուլլար էրի-
տիքտէ՝ Գութպէ տօղրու սիւրմէյէ ճահտ էթ , վէ էկէր օլպիլըլէրի
մուխալիֆէթ կէօսթէրիլէր իտէ՝ արթըգ պիզէ տիւշիւնմէյիպ՝ Ֆօր-
վարը Խնկիլթէրրայա կէրի կէօթիւր :

— Թէքմիլ էմրինիզ պուժուտուր , Գարուտանըմ :

— Հանժերաս ճէվապէն — Էվվէթ , պուլտուր :

— Ճօնսօն ատի պիր հիյէթլէ տէտի — Պաշ իւսթիւնէ :

Պու գարար վէրիտիքտէ՝ Տօղթօր քէնտի ըայէթլի տօսթուն-
տան այրըլտըղընա թէէսիւֆ էթտի իտէտէ՝ Հանժերասըն պու միւ-
թալա՛ասընտա հագկը օլտուղունու տախի ի՛թիւրաֆ իյլէտի :

Սէյահէթին տիկէր իքի ըէֆիդլէրի՝ Տիւկէր Պէլիլէ Սիմսօն
օլտու : Պէլ՝ սաղլամ , սատըգ վէ էմին պիր քիմսէ օլուպ՝ գար իւ-
ղէրինտէ գօնաղ վէրտիքլէրի եէրլէքտէ պէօյիւք իշլէր կէօրէճէք իտի :
Սիմսօն իտէ՝ վագա՛ա սէօզիւնտէ բէք սատըգ տէյիլ իտէտէ՝ քէնտու-
սինին հէմ զըպկըն վէ հէմտէ կիւղէլ սիլահ գուլլանըր իքի տիւրլիւ
մալիւմաթը իլէ ֆայտէ իտէճէյի ճիհէթլէ շու սէյահէթէ տէխալէթ
իթմէյի գապուլ իյլէտի :

Տէմէքքի շիմտի պու ըիֆագաթ Հանժերաս , Գլաժպօնի , Պէլ ,
Սիմսօն վէ սատըգ Տիւքտէն իպարէթ օլարաղ՝ պէսլէնիլէճէք ճէման
տէօրթ ատէմ վէ եէտի քէլը օլուպ՝ զախիլթէրիտէ օնա կէօրէ հի-
սապ օլունմուշ իտի :

Քեանունի սանինին իպթիտալէրինտէ թէրմօմէթրօ՝ օրթա
մուաղէնէ իլէ՝ գէրօտան օթուղ իւշ տէրէճէ աշաղը իտի : Հանժե-
րաս թէհամմիլսիւղճէ հէվանըն տէյիշիլմէսինի պէքլէր օլուպ՝ սըգ-
ճա սըգճա միզանիւլ հէվայէ միւրաճա՛աթ իտէր իտի իտէտէ՝ էմնի-
յէթ օլունամաղ իտի , զիրա պէօյլէ եիւքսէք արղլէրտէ՝ պու ալէթ
քէնտի սըհհէթի գատիմէսինի զայպ իտէր : Պու արղլէրտէ նաթու-
րա՝ օնուն ումուժի գայիտէլէրինտէ պէօյիւք պէօյիւք սէհվիլյաթ
կէօսթէրիլ : Հանժտա հէվանըն պէրաղըղը տայիմա սօղուղ կէօս-
թէրմէզ , վէ գար տախի հարարէթի արթըրմաղ իտի : Նիհայէթ մի-
զան իւլ հէվա՝ Գութպա տէնիզլէրինէ իլէյէն շօգ կէմիճիլէրին թա-
տիգ իթտիլի վէճհիլէ հիշ պիր սըհհէթ կէօսթէրմէզ իտի : Տօղու
վէ բօյրաղ ըիւղկէարլէրի իւղէրինէ՝ միզանիւլ հէվա ինտի : Խնէր իտէ՝

էյի հէվա օլուր՝ վէ շըգար իտէ գար վէ եաղմուր օլուր : Լարին շիմ-
տիքի հալտէ պու ալէթէ հիշ պիր կէօնա էմնիլէթ օլունամաղ իտի :

Քեանունի սանինին Յ ինճի կիւնիւ՝ պիր տօղու ըիւղկէարը շը-
գըպ՝ հէվայը օն պէշ տէրէճէ ըսըթաը , Եանիյա՝ թէրմօմէթրօ գէ-
րօտան օն սէքիզ տէրէճէ աշաղը կէօսթէրտի : Հանժերաս էրթէսի
կիւն կիթմէյէ գարար վէրտի քի՝ քէնտի կէմիսինին բարչալանտը-
ղընը կէօրմէքտէն պիր ան էվվէլ գուրթուլտուն : Պախուսուս քէնտի
մէվղիի թէքմիլէն սօպայա գուրպան օլմուշ իտի :

Էլհասըլ քեանունի սանինին Յ ընճը կիւնիւ՝ էսինթի իլէ գար
եաղմաղտէ իքէն՝ հարաքէթ էմրի վէրլիալ : Տօղթօր՝ խասթէլէրէ
քէնտի սօն թէնպիհլէրինի էթտի : Պէլ վէ Սիմսօն քէնտի ըէֆիդլէ-
րի իլէ սիւքիւթ իւլ հալ վէտալէշտիլէր : Հանժերաս քէնտի ատիէօլէ-
լէրինի եիւքսէք սէս իլէ իրատ իթմէսինի իսթէտի իտէտէ՝ էթրա-
ֆընտաքի նաղարլէրին խայինիլիլէնի վէ Շանտօնուն ճէհրէօինտէ
իսթիհա եօլլու թէպէսսիւմիւնիւ կէօրէրէք՝ սիւքիւթ էթտի , վէ
Ֆօրվարա կէօղիւնիւ տիքիպ՝ պիր արալըգ հարաքէթէ թէրէտտիւտ
տախի կէօսթէրտի :

Սնճաղ գարարընտան տէօնէմէզ իտի , զիրա զըգաղ եիւք-
լէնմիլ վէ գօշուլմուշ օլտուղի հալտէ՝ պուղուն իւղէրինտէ պէքլէր
իտի : Պէլ իլէրիտէն կիտէր վէ օպիլլէրիտէ օնուն արաընճա եէօ-
րիւրլէր իտի : Ճօնսօն՝ պու սէյահլէրին եանը սըրա պիր չէյրէք միլ
գատար կէօնտէրիլէյիպ՝ սօնրա Հանժերասըն ըիճատը իւղէրինէ ու-
ղունճա պիր ատիէօ իշարէթլէրի իլէ կէմիլյէ ալտէթ իթտի :

Պու սըրատէ Հանժերաս պիր տէֆատահա արղասընտա տէօնիւպ՝
գարանըղ գարլը հէվանըն իլիւտէն քէնտի Պրիզինին սերէնլէրինին
ուճունու կէօրտիւ :

ԵԻՐՄԻ ՏՕԳՈՒԶՈՒՆՃՈՒ ՊԱՊ

Պուղ օլալարըն օրթասընտա

Պու քիւշիւք ֆըրգա՝ շարզըն ճէնուպլինէ տօղրուլտու : Գը-
ղաղըն քէլլէրինի Սիմսօն գուլլանըր վէ Տիւք տախի քէնտի հէմ-
ճինսլէրինին շու թօհաֆ օանա՛աթընտա տալա հայրէթ կէօսթէրմէք-
սիլ՝ զայրէթլէ Սիմսօնա եալարմ էտէր իտի : Հանժերաս վէ Տօղթօր
արգատան եէօրիւրլէր , վէ Պէլ իլէրիտէն եօլ աշըպ՝ քէնտի տէմիլի
տէյնէյինին ուճու իլէ պուլլարը եօլլայարաղ կիտէր իտի : Թէրմօ-

մէթրօտա պիրազ սըճազլըդ կէօրիւլիւայ՝ պուտա գարըն ալամէթի օլտուզի կիպի՝ ֆիլ հազըզա չօգ սիւրմէյիպ՝ իրի թանէլի դար եազմադա պաշլատը : Պու դար պօրասը սէյահէթէ պէօյիւք միւշքիլաթ վէրիւր օլմաղլէ՝ տօղրու եօլտան սաբըլըր վէչապուդ կիալիւմէզ իտի իսէտէ՝ ելինէ սա՛աթ տա իւշ միլ մէսաֆէ դաթ օլունուր իտի :



Պուդ օլա՝ տօնտան սըգըլըպ՝ էյրի պիւյրիւ օլտուղինտէն՝ գը- զագ բէք չօգ չարըլըպ՝ պազը տէֆա տախի եօլուն էյրիլիքլերին- ճէ՝ քէօչէլերինէ եասլանըր իտի իսէտէ՝ իչտէն պիր եօլ իլէ եագա- յը գուրթարըր իտի :

Հաթերաս վէ բէֆիդլերի՝ Արօէնլանտա մօտասը իւզրէ պի- չիլմիշ օլան տերի էլպիսէլերինէ պիւրիւնմիւշլէր իտի : Պու էլպիսէ պիչիմճէ պիր շէյ տէյիլ իսէտէ՝ արզըն իղթիդասընճա պէօյիւք ֆայ- տէսի վար իտի : Սէյահլերին սուրէթի՝ դար վէ բիւզիկար կէչմէզ

պիր տար վէ սըզը զուդ ուլէթա իլէ դապլը օլուպ՝ եալընըզ աղըզ վէ պուրուն վէ կէօլլերի կէօրիւլիւր իտի, Օնլարըտա սաղը պրադմադ լա- ղըմիտի, չիւնքի պուրայերտէ պուրուն շալը վէ ալն պաղճըղը կիպի ֆէնա շէյ օլմազ, օյ սա՛աթ պուզ թութուպ՝ ախշամիւզերի սօյունմադ իչիւն պալթալէր իլէ գըրմագ իճապ իտէր օլտուղինտէն նէֆէսին էօ- նիւնիւն զայէթ սէրպէսթ պրագըլմասը էլզէմիտի :

Պու ուճու պուճաղընիհայէթսիդ օվատէ՝ պէօյիւք մէչաղ դաթլէ եէօրիւմէքտէ իտիլեր : Հէր թէրաֆտէ պիր պիչիմտէ եըզըմըշ պուզ բարչալէրի, վէ նիզամաըլըզլերի արթըդ նիզամը կիպի կէօրիւլէն էյ- րիլիքլեր, վէ պիր դալըպտան շըգմըշ կիպի պուզ թէրէլէր վէ արալէ- րինտէ եըլանգավի չուզ ուրլար պուլունան պուզ տաղլէր հասէպի իլէ էլլէրինտէ բուսուլա իլէ կիտէրլեր, վէ բէք աղ լազըրտը իտէրլէրիտի, զիրա պու տերէճէ քօղուգ արդտէ աղըզ աչըլօղտա՝ անիտէ տուտագ- լէրին արասընտա պուզ բարչալէրի դուհուր իտէրէք՝ նէֆէսին հարա- րէթի Օնու էրիտէմէղ իտի : Աիհայէթ սիւքիլաթ հալտէ հէրքէս էլին- աէքի տէչնէյի իլէ պու մէճհուլ արաղիլի եօղլայարագ եիւրիւր իտի : Պէլ իլէրիտէն եիւրիւր, վէ Օնուն ալաղընըն իղինի թութուպ՝ տիկէր- լէրի տախի թէհլիքէսիդճէ կիտէրլէր իտի :

Հէր թէրաֆտան հիսապսըզ այը վէ թիւքի իլլէրի կէօրիւլիւր իտի ամմա՛ իլք կիւնիւ պու հայվանլերտէն պիր թանէ պիլէ թէսա- տիւֆ իտիլմէտի : Պախուսուս կէօրսէլէրտէ՝ վուրմասը հէմ թէհլիքէ- լի վէ հէմտէ ֆայտէսիդ օլաճագ իտի, չիւնքի գըզաղըն եիւքիւ աղըր օլուպ՝ եիւքիւ պիր դաթ տահա արթըրմագ տէմէք օլաճագ իտի :

Պու կիպի սէյահէթլերտէ՝ ալէսսէվիլէ եօլ իւզէրինտէ զախիբէ անպարլէրի գօնուլուպ՝ դարլէրին տէրունինէ՝ հայվանլերտէն հըֆղ իտիլէրէք՝ ավտէթլէրինտէ եավաշ եավաշ թօրլանըլըր, վէ պու ուսուլ իւզրէ օրատէն օրայա եիւք թաշըմագ սըզընթըսը չէքիլմէզ :

Հաթերաս՝ պէօյլէ հարաքէթտէ օլան պուզլարտա՝ պու ուսուզ- լէրէ միւրաճա՛աթ իտէմէղ իտի : Ալագա՛ա ալթը թօքբագ օլան պուզլարտէ քէտէրի եօգ ամմա՛ պունլարըն պու կիւնքի կէչտիքլէրի եէրլէր տէնիդ օլտուզու ճիհէթլէ՝ օրալէրէ պիր տահա օղրայաճագլէ- րինի Ալլահ պիլիւր իտի :

Էօյլէյին պիր պուզ հիսարըն էօնիւնէ վասըլ օլտուզլէրինտէ Հաթերաս՝ բէֆիզլերինի թէվղիֆ իտիւպ՝ եէմէք թէքլիֆ իթմէսի իլէ՝ օրատէ օթուրարագ պիր աղ բէմիդան վէ սըճագ չայ իլէ դահ- վալթըր իթտիլէր : Եու չայըն գըղտըրըճը հայսիլէթինտէն եօլմուլէրէն վիճուաինտէ պէօյիւք հասսէ կէօրիւլտիւյիւ կիպի՝ Օնլարտէ Օնա կէօ-

ըէ չալըշտըլար :

Պիր սա՛ւթ իսթիրահաթտան սօնրա՛ թէքրար եօլա չըգտըլար :
Իլք կիւնիւ թէմամ երմի յիլ մըգտարի մէսաֆէ գաթ իտէրէք՝ ախ-
չամ իւզէրի՛ ատէմէր վէ քէլըէր պիր խայը եօրումուշ իտիլէր :

Պինապէրին կէճէ հըֆղ օլմադ իւզրէ՛ չաաըր եէթիշմէտիլի սէ-
պէպլէ գարտան պիր խանէ թէտարիքի իճապ իտիւպ՝ պու իշ
պիր պուչուգ սա՛ւթ գարֆընտա թէքմիլ օլտու : Հաթտա պու
խուսուստա Պէլ՝ պէօյիւք պիր ուսթալըգ կէօսթէրտի , շէօյլէ քի
պուզլարը քէսմէ թաշ պիչիմինտէ պըչադլէ քէսիպ՝ իւսթ իւսթէ վազ
իտէրէք՝ միւտէվվէր պիր գուպպէ շէքլի վէրաիքաէն սօնրա թա եօ-
գարըսընա պէօյիւք պիր բարչա պուգ գաբայըպ՝ արալէրինի խարճ
եէրինէ գար իլէ սըգըշթըրտը վէ գար տախի տօնուպ թէքմիլէն
տէօքմէ պիր ճիսմ օլտու :



Սչաղըսընտա պիր ուֆադ տէլիք՝ աչտը քի՛ օրատան եաթըպ՝
սիւրիւնէրէք կիրիւպ չըգըրը օլտուղի կիպի՛ եվվէլա Տօգթօր՝ պիր
խայը գահմէթլէ սօգուլտու վէ տիկէրլէրի տախի կիրաիլէր : Տէրա-
գապ ըսբրիթօ աթէշի իլէ թա՛ամ թէտարիք իտիլտի : Պու պուգ
խանէնին իչէրիսինտէքի հէվա եբէյիճէ սըճադ օլուպ՝ տըչարըտաքի
աճը աճը եսէն ըիւզկեար իչէրիյէ աօլա կիրէմէղ իտի :

Տօգթօր քէնտի լաթիֆ սէսի իլէ « Լֆէնտիլէր , պուլուրուն
սուֆրայա » տէյու պաղըրտը :

Պու թա՛ամ եինէ սապըղը միսիլու շէշիտսիղ իտի իսէտէ՛ կէօ-
րիւլէն իսթիրահաթ սէպէպի իլէ մագպուլէ կէչիպ՝ թէքմիլ օլտուգ-
տա՛ ուլու թէտարիքինէ պագըլարագ՝ ըութուպէթէ գարչը գօյան
խալը օրթայա սէրիլտի , վէ սօպանըն ալէվինտէ չօրապ վէ սյագ գապ-
լարը գուրուտուլտու : Սօնրա եօլճուլարըն իւչիւ եաբաղը եօրկանլէ-
րինէ պիւրիւնիւպ՝ եաթտըլար , վէ պիր քիշի տայիմա ույանըգ տու-
րուպ՝ տիրի տիրի կէօմիւլմէմէք իւզրէ գաբունուն գաբանմամաընա
տըգգաթ իտէրէք նէօպէթ պէքլէտի :

Տիւք տախի իչէրիյէ ալընըպ՝ տիկէր քէլըլէր եէյէճէքլէրինի
եէաիքաէն սօնրա՛ տըչարըտա գարըն ալթընտա եաթըպ՝ էսինթի-
տէն քէնտիլէրինի հըֆղ էթտիլէր :

Օլ կիւնքի եօրկունուգ հասէպի իլէ տէր հալ ուլուտուլար :
Տօգթօրուն նէօպէթի սապահա գարչը սա՛ւթ ծնպիրէ թէսատիւֆ
իտիւպ՝ պօրա օլ կէճէ բէք շէտիտ օլտու : Պարլար իչինտէ վայպ օլ-
մուշ վէ ըիւզկեարտէն տիվարլէրի գալընլաչան մէգարէ սօգուլմուշ
շու ատէմէրին հալի կիպի գօրգունճուլու պիր հալ տահա օլապիլիւրմի՛ :

ԻրթԼսի կիւն սապահայըն սա՛ւթ իքի բատտէլէրինտէ եօլա
չըգըլարագ՝ եինէ օլ տէրէլէր թէբէլէր՝ վէ եինէ օլ միւշքիլաթ վէրէն
պիչիմսիղ մահալլէրի տօլաշմաղա պաշլատըլար : Պու սըրատէ հէվա սօ-
ղուլուպ՝ գարըն աօնմասը իլէ՛ եօլճուլարըն եէօրիւմէսի պիր ազգօլայ-
լաչտը : Պաղը տէֆա տիւրլիւ եիւքսէքլիքլէր կէօրիւլիւպ՝ տիքիլի իշա-
րէթ թաշլարը վէ եախօտ Լսկիմօլու տէֆինէսի զանն օլունտուղին-
տէն՝ Տօգթօր պիր թանէսինի երգտըրըպ՝ արատը իսէտէ՛ պուզտան
մա՛տտէ պիր շէյ պուլամատը :

— Հաթէրաս՝ մէրգումա սօրտու — Պլավպօնի , մէրադ իթտիլին
նէ՞ տիր : Քիւրընին պու գթասընա իլք տէֆա այագ աթան պիզ
տէլիլմիլի :

— Պապիլտիր : Լաքին նէ հալ իսէ քիմ՝ պիլիբ

— Պարուտան պէ թէքրար — Պէյհուտէ վազըթ սարֆ իթմէյէլիմ ,
պիրա օլ տէրէճէ մուճիպի մագսուտիմիղ օլան եագաճաղը պուլա-
մագ իսէմ՝ պիր ա՛ն էվվէլ կէմիմէ ալտէթ իթմէլիլիմ :

— Տօգթօր տէտի — Թէշէպպիւսիւմիւլպտէ շիւպհէմ եօգտուր :

— Հաթէրաս վագըթ վագըթ տէրիտի — Ահ՝ Տօգթօր , Վօրվար-
տան այըլտըղըմտան տօլայը՝ չօգ նօղ սանիլէթ էթտիմ : Պու շէյ պէօ-
յիւք պիր գապահաթտըր ! Պիր Պարուտանըն եէրի՛ մութլագա քէն-
տի կէմիսինտէ տիր :

— Ճօնսօն օրատէտիր , նէ՞ քէտէրի վար :

— Լյի ամմա . . . Նէ հալ իսէ . . . Չապուգ օլայըմ՝ ! չապուգ !

Պու ֆըրգա՛ սիւրաաթլէ իլէրլէմէքտէ օլուպ՝ Սիմսն քէլըլէրի
եօլու իլէ գուլանըպ եէօրիւտիւր , վէ քէլըլէր տախի՛ ֆօսֆօրլանան
թօհաֆ պիր ալամէթ ճիհէթի իլէ ալէվլի զէմին իւզէրինտէ գօշտուգ-
լարընտան գըգաղըն այագլէրի գըզըլճըմ սաչարագ կիտէր իտի :
Տօգթօր՝ շու գարըն ալամէթիսի եօլու իլէ միւշահէտէ իթմէք իւզ-
րէ իլէրիյէ կիտիպ՝ պիր պուգ հէնտէք աթլար իքէն՝ նակէհան նի-
հան օլտու : Եագընընտա պուլունան Պէլ՝ գօշտու :

— Հաթերաս իլէ Միման վաւըլ օլմադատէ իքէն՝ Պէլ Ելթիլիպ՝
պէօյիւք թէլաչլէ պաղըրտը — Եյ՝ Ս . Գլապօսնի , նէ՛րէտէսին :

— Գարուտան տախի պաղըրտը — Տօղթօր՝ :
— Աչաղըտան գայտաըզ պիր սէս կէլտի — Պուրատէ ! Պուրատէ !
Պիր աէլիլին իչինտէյիմ ! Պիր լք ուզատընաա՝ քիւրքէի արզըն ալ-
թընտան իւզէրինէ չըղայըմ :

Են այագ մըգտարի տէրինլիլի օլան պիր տէլիլին տիպինտէ
օթուրմուչ օլան Տօղթօրա պիր իք ուզատըլարգտա՝ մէրդում պէլին-
տէն իքի պտղայարագ քէնտի իւչ ըէֆիլիլի թէրաֆընտան եօգա-
ըրյա չէքիլտի իսէտէ՝ զահմէթսիգ օլմատը :

— Հաթերաս սիւաչ էթտի — Աարալըմը՛սըն :
— Տօղթօր՝ քէնտի լաթիֆ վէ գարըլ սուրէթիսի սարսարագ ճէ-
վապ վէրտի — Բալըր , պէնիմ էչլէ թէհլիքէլէր իլէ իչիմ եօգ տուր :
— Լաքին նա՛սըլ օլտու չու հալ :

— Տօղթօր կիւլէրէք — Աանըմ , եինէ հէվա ալամէթինտէն օլտու :
Մէսէլա՛ պիր այագ կէնիլիքտէ պիր հէնտէք աթլայօրում զանն էթ-
տիմ , վէ պիրտէ պագարսըն քի օն այագ չուղուրուգտա պիր տէ-
լիք իչինէ տիւչտիւմ ! Ահ՛ չու կէօղ դամաչմատը ահ ! Ղօրղարըմ քի՛
պու կէօղ դամաչմատը պէնտէ դալըպ՝ չապուզ չապուզ կէչմէյէ-
ճէքտիր : Եօսթլարըմ , պասաճաղընըզ եէրի էյիճէ թէճէտիւս իթ-
մէքսիգ պիր այագ աթմայասընըզ ! Զիրա պիր տաէմին քէնտի հիս-
սինէ կիւվէնէճէլի մահալտէ տէլիլիգ , Պուրատէ գուլագլար պաչգա
սէսէր իչիտիպ՝ կէօղլէր սախթէ չէյլէր կէօրիւյարլար ! Պուրատը մութ-
լաղա պիր ֆէթանէթ մէմլէքէթի օլմալ ը :

— Գարուտան սօրտու — Աօլումուզա տէվամ իտէպիլիթմիլիլի :
— Տէվամ իտէլիմ , Հաթերաս , տէվամ իտէլիմ ! Պէօյլէ քէտէր-
սիգ տիւչմէրլէ հիչ պիր ֆէնալըզ կէօրմէտիքտէն մատտէ՝ չօզ էյլիք
տախի կէօրտիւմ :

Շըմալին ճէնուպինէ տօղրու եիւրիլիլիքէք ախչամ օլտուգտա՝
տուրտուլար : Ոյ կիւն թէմամ եիրմի պէչ միլ մէսաֆէ դաթ իթմիլի
վէ բէք եօրուլմուչ իտիլէր , լաքին գարտան խանէնին ինչասը հէն-
կէամընտա Տօղթօր տիլնէնմէքսիգ պիր պուզ տաղըն իւզէրինէ չըղաը :

Մահիթապըն թամֆատըլ օլուս՝ պէրագ սէմատէ ֆէվգէյատէ
լարլամապտէ վէ երլարզլարըն տախի աճայիպ սուրէթտէ բէրթէվ-
լէնմէքտէ իտուկինի սէյր էթտի : Պու տաղըն իւզէրինտէն պիր
թագըմ գարիպ պիչիմէրտէ պօյ պօյ թէբէլէրլէ միւզէլէն կէնիչ պիր
օվա կէօրիլիլի իտի : Տիքիլի թաչլարա վէ տէվրիլմիլի նըչանկես-

լէրէ վէ եախօտ մէղար թաչլէրինէ պէնգեր պու թէբէլէրին պիր պի-
րինէ կէօլկէ աթարագ՝ այըն բէրթէվինտէն քէնտի պէրագ հիլէթ-
լէրինէ տահա պիլատէ լէթաֆէթ վէրտիքլէրինի պիր տաէմ կէօր-
տիւքտէ՝ թէքմիլ տիւնեա ահալիսինտէն եիրմի դաթ պիլատէ սաէ-
մին էպէտի ուղուտա եաթտըղլարը աղաճալը , մաթէմաք , սէսսիլ ,
ուճու պուճաղը պէլլիսիլ պիր ճէսիմ մէղարլըզ զանն իտէճէքիտի :



Հէվանըն սօղուղլուղունա վէ քէնտիսինին եօրկունլուղունա
պաղ մաղօրզ՝ Տօղթօր չու թօհաֆ մանգարայը սէյր իտէրէք սալար
դալար , վէ քէնտի ըէֆիլիլի մէրդումու չու թէմաչէտէն կիւճ իլէ
այըրտըլար , զիրա իսթիրահաթ ճիհէթի հեր չէյտէն էլզէմ իտի :
Պար խանն հաղըլ օլմաղլէ՝ տէօրթ սէյահլէր քէօսթէպէք կիպի օրա-
յա սօղուլուս՝ տէրագապ ույուտուլար :

Իրթէսի կիւնլէր՝ իչարէ չայան պիր վազա՛ասըլ կէչմէքտէ :

վէ պաղը սէրթ վէ պուզու վէ պաղը նէմլի վէ թէսիրլի հէվանըն իգ թիդաընճա՛ կեան հավաջ վէ կեան չապուգ , կեան դոյայ վէ կեան սիւշքիւլ հայտէ սէյահէթ տէվամ իթմէքտէ իտի , զիրա եէրինէ կեօրէ՛ եա պուզ նալըն վէ եախօտ չարըզ կէյինմէք իճապ իտէր իտի :

Պու մինվայ իւզրէ քեանունի սանինին օն պէշի օլուպ՝ մահի-թապ՝ սօն ֆասլընը թութմուշ օլմաղլէ՛ ազ վաղըթ կէօրիւլէճէք իտի , վէ կիւնէշ՝ հէր նէ դատար կէօրինմէզ իտի իսէտէ՛ եօլու կէօթէրէ-պիլէճէք դատար՝ կիւնտէ ալթը սա՛աթ պիր նէվի այտընըզ վէրեր իտի : Պիր թէրաֆտան տօխի չըրբը իլէ էօլիւլիւպ՝ եօլա իշարէթ-լէր վազ իթմէք իճապ իտէր իտի : Կն էօնտէն Պէլ կիտէր վէ օնուն արգասընտան պիր հիգատէ Հաթէրաս եիւրիւր , վէ տահա արգա-տան Սիմսօն իլէ Տօղթօր՝ մէզքիւր հիգայը չըրբը թութուպ՝ իշա-րէթ տիքերէք կիտէր իտիլէր , անճագ եօլարըն պիշիմսիլլիյի սէ-պէպի իլէ շու հիգայը գայպ իթմէմէյէ ճահտ իտէր իտի իսէլէրտէ՛ պաղը տէֆա Հաթէրաստէն իլէրիսինի կէօրէմէաիքլէրինտէն նաշի օթուզ գըրգ առըմ այրըլըր , վէ սօնրա իշարէթ խըզմէթինէ թէք-րար պաչար իտիլէր :

Քեանունի սանինին 13 ինճի բազար կիւնիւ՝ Հաթէրաս հիսապ իթտի քի ճէնսուպէ եիւզ միլ դատար եիւրիւմիւլէր : Օլ սապահ պիր թազըմ էլպիտէ վէ եօլ էշեպէրի թա՛միր օլունաուգտան սօնրա՛ տուա խուսուսու տախի քէմալ տըզգաթլէ իֆա օլունտու :

Էօյլէյին թէքրար եօլա չըզտըլար : Հէվա սօղուդ , եանիյա՛ վայթ աչազ օլուպ զէրօտան օթուզ իքի տէրէճէ աչազը իտի : Պիրտէ պագարսըն՝ հիչ պիր իշարէթի տախի կէօրիւլմէքսիզ՝



նահէհան եէրտէն թէքմիլ պուզ հալինտէ պիր աիւմանտըր տիքիլիպ սօղսան աչազ եիւքսէքլիյէ չըզ արազ՝ հարաքէթսիզ գալտը : Պիր ա-տըմ ուզագտա օլան կէօրիւնմէզ օլտուզի կիպի՛ պու տիւման էլպի-սէլէրինէ եաբըլըպ՝ սիվրի վէ ուզուն պուզար շիքլ օլունտու :

Սէյահլէր պու պուզու տիւմանա թութուլըր թութուլմպ՝ եէկաիկէրինի դայպ իթմէմէք իւզրէ քեաֆֆէտի պիր եէրէ թօրլան-մասընը տիւշիւնտիւլէր , վէ պաղըլընաղա պսչլատըլար :

- Աման ! Սիմսօն ! Նէրէտէսին !
- Պէլ ! Պու թէրաֆա կէլ !
- Մ . Գլալպօնի !
- Էյ , Տօղթօր !
- Պարուտան , սէն նէրէտէսին !

Տէօրթ ըէֆիզլէր պիր պիրիսինի աղա կէօրէմէյերէք՝ էլլերի-նի ուզատըլպ պու դօյու տիւմանըն իշինտէ եէկաիկէրինի արար իտի-լէր : Լաքին օնլարա ֆէզգէլատէ թա՛աճիւպ վէրէն մատտէ շու իտի քի՛ հիչ պիրիսի քէնտի սէտասընա ճէվապ ալամազ իտի : Շէօյլէ քի պու բիս տիւման սէսլէրի տախի իշիթտիրմէզ իտի :

Հէր քէս օլ վաղըթ ըէֆիզլինէ իշարէթ օլմագ իւզրէ սիլահ պօշալթմասընը տիւշիւնտիւ : Սէսլէր իշիտիլմէյօր իտի իսէտէ՛ թիւֆէնկ սէսլէրի բէք պէօյիւք կիւրիւլթիւ հասըլ իտիւպ՝ նէ թէ-րաֆտան կէլտիյի պիլինմէքսիզ՝ հէր թէրաֆտան պիրտէն չաղլայա-րագ պէօյիւք պիր բաթըրտըրըր գօբտու :

Օլ վաղըթ հէր քէս խաթըրնա կէլէն իշի թութուու , մէսէլա Հաթէրաս տուրուպ՝ գօլարընը տիւրէրէք՝ պէքլէաի : Սիմսօն պէօ-յիւք զահմէթ իլէ զըզաղը տաւրտուրտու : Պէլ կէրի տէօնիւպ՝ տըզ-գաթլը սուրէթտէ էլի իլէ քէնտի աչազ իլլէրինի արատը : Տօղթօր՝ պուզ բարչալէրինէ չարբըլըպ՝ տիւշէր գալգար՝ սաղա կիտէր սօլա եիւրիւր՝ կէչտիյի եէրտէն թէքրար թէքրար կէչէր օլմաղլէ՛ եօլուն-տան զիյատէսի իլէ շաչըրտը :

Պէշ տագըզա սօնրա քէնտի քէնտինէ « Տուր պագալըմ , պու շէյ չօդ սիւրմէզ ! Ամա աճայիպ արդ հա ! Վալլահի հիչ պուրասը խաթըրա կէլիր մատտէ տէյիլ իտի ! Շու աղզըմը եիւզիւմիւ եըրթան սիվրի պուզլարտան սարֆը նազար իտէլիմ ամմա՛ պու նէ՞ օլապիլեր ! » տէյերէք թէքրար պաչատը պաղըրմաղա « Պարուտան !!! »

Եինէ հիչ պիր ճէվապ ալմատըղընտա՛ նէ օլուր նէ օլմազ տէ-յիպ՝ թիւֆէնկինի տօլտուրտու , վէ էլտիվէնլէրի վար իտի իսէտէ թիւֆէնկ տէմիրինին սօղուղու մէրգումուն էլինի եագար իտի : Պու սըրատէ քէնտիսինտէն պիր գաչ առըմ էօթէտէ հարաքէթ իւզրէ օլան պէօյիւք պիր ճիսմ կէօրէրէք պաղըրտը « Տուր պագալըմ , Հաթէրաս ! Պէլ ! Սիմսօն ! Սիգմի՛սինիզ ! Ճէվապ վէրին պագալըմ ! »

Սաղըր պիր խըրըլթը իշիտիտի :

Տօղթօր տէտի « Վայ ! Աման եա Բապպիմ ! Աճէպա պու նէ ! ! !
Մէզքիւր ճիօմ եաղլաչմադտէ օլուպ՝ պիրինճի ճէօամէթինի
զայպ իտերէք իչ քէնտինի սիրաղ ֆերգլիճէ կէօթէրտիքտէ՝ Տօղ-



թօրուն զիննինի պիր տէհչէթտիր գաբլատը :

Տօղթօր՝ քէնտի քէնտինէ « Վայ ! ! ! Այլ իմիչ » տէյիպ՝ թիթ-
րէմէյէ պաչլատը :

Ճիւ հաղըղա դայէթ պէօյիւք պիր այլ օլուպ՝ տիւմանտէն եօ-
լունու շաչըրըլ օլմայը իտի : Պիչարէ հայլան՝ պուրալէրտէ տիւչմէն
պուլունտուղինի դաթիէն խաթրընա կէթիւրմէքսիլ՝ կիտէր կէլիւր՝ վէ
պու սէյահչէրէ չարբըլմագ մուխաթարասընը կէօրմէքսիլ տէօնէր
տուրուր իտի :

Տօղթօր դըմըլտանմաղսըլ՝ քէնտի քէնտինէ « Իչ տահա եաման-
լէչիօր ! տէտի :

Վաղըթ վաղըթ հայվանըն նէֆէտինի տույար իտի իտէտէ՝ տէ-
րադապ պուլ տիւմանըն իչինտէ դայպ օլուր իտի , վէ պաղը տէֆա
պու ճանաղարըն ճէսիմ էլլէրինին հէվայը տէօյտիւյիւնիւ պիլէ կէօ-
րիւր իտի : Հաթտա պու էլլէր օլ դատար եաղընտան կէչէր իտի քի՝
չօղ տէֆալէր սիվրի թըրնաղլէրի Տօղթօրուն էլպիսէսինէ իլի-
չիպ՝ եըրթար , վէ օլ վաղըթ Տօղթօր հէման կէրի ֆըրլայարագ՝
պու հարաքէթտէ օլան ճիսմին խայալի էճիննիլէր միսիլլու նապէ-
տիտ օլտուղինի կէօրիւր իտի :

Տօղթօր պէօյլէ պէօյլէ կէրի չէքիլէրէք՝ պիր աբա այաղընա
եիւքսէք պիր չէյ տօգունտուղտա՝ էլի իլէ եօղլայըպ՝ պուղարըն սիվ-
րիլէրինէ սարըլարագ՝ պիր թէրէյի կէչտի , սօնրա պիր տահա կէչէրէք՝
տէյնէյինին ուճու իլէ պուլունտուղի մահալի թէճէսսիւս իթտի :

Բէնտի քէնտինէ « Հա՛ Պուլ աաղըմըլ : Թէրէյէ չըգարսամ

իչ սէլամէթ » տէյիպ՝ աճայիպ պիր թէթիքլիքլէ սէքսէն այագ եիւք-
սէքլիյէ թըրմալանտը , վէ պաչը՝ պու իւղէրի տիւմուլը օլան պուլ
տիւմանտէն տըչարըլա չըգտը :

Հա չէօյլէ տէյերէք՝ կէօղիւնիւ էթրաֆա կէգտիրտիքտէ՝ քէն-
տի իւչ ըէֆիղլէրինին տախի չըգտըղընը ֆերդ իթտի :

- Հաթերաս !
- Մ . Գլավպօնի !
- Պէլ !
- Սիմսօն !

Պու տէօրթ ըէֆիղլէրին սէսի հէման հէք պիրտէն չըգտը : Պու
սըրատէ կէօքտէ պիր կիւղէլ նուրի շէմս պուլունուպ՝ պուլութտա
կէօրիւլալիւ միսիլլու պուլ տիւմանըն իւղէրինէ սօլկուն բէրթէվ
աթտըղընտան՝ պու պուլ թէրէ՝ էրիմիչ կիւմիւչիւն իչինտէն չըգըյօր
զանն օլունուր իտի : Սէյահչէրին էթրաֆընը եիւղ այագ գութրուն-
տա պիր տայիրէ չէվիւրմիչ օլուպ՝ պէրէքեաթ վէրսին քի եօղարքի
հէվանըն պէրագ վէ բէք սօղուգ օլմասը իլէ՝ քէլամլէրի պիր պիրի-
նէ դօլայճա իչիտիլիւր օլտուղինտէն՝ հէք քէս քէնտի պուլունտուղի
մահալտէն տիկէրի իլէ լագըրտը իտէպիլիւր իտի : Պէրինճի թիւֆէնկ-
լէրինէ պու ըէֆիղլէր ճէվապ ալամատըղլարընտան՝ քեաֆֆէսիտէ
տիւմանըն իւղէրինէ չըգմըլաբ իտի :

- Գաբուտան պաղըրտը — Գըգագ նէ՞րէտէ :
- Սիմսօն ճէվապէն — Պիղտէն սէքսէն այագ աչաղտա :
- Էյի հալտէմի՞ :
- Էվվէթ :
- Տօղթօր տէտի — Այըլը նէ՞ եաբալըմ :
- Պէլ սօբաու — Նասըլ՝ այլ :
- Պէնիմ թէսատիւֆ իթտիլիմ , եանիյա գաֆամըն չանաղընը գը-
րաճագ օլան այլ :

- Հաթերաս թէլաչլէ — Ալըմը՞ : Ինէլիմ էօյլէ իտէ !
- Տօղթօր ճէվապէն — Խայըր ! նէ՞ եաբայօրսուն : Եինէ պիր
պիրիմիլի զայպ իտերէք՝ իչէ եէնիտէն պաչլամաղա մէճպուր օլուրուգ :
- Հաթերաս տէտի — Էյի ամմա , պու հայվան պիլիմ քէլըլէրին
իւղէրինէ աթըլըր իտէ եա :

Պու էսնատէ Տիւք խարյամաղա պաչլայըպ՝ սէսի տիւմանտէն
կէլիւր իտի ամմա՝ պու սէյահչէրին գուլաղընա բէք եաղընտան իչի-
տիլիւր իտի :

Հաթերաս պաղըրտը — Իչթէ շու պաղըրան Տիւք տիւր ! Հէր հալ-

տէ պիր շէյ վար ! Պէն ինէրիմ !

Պիրտէ պագարսըն քի՛ խարլայըշարըն իչինտէն տիւրլիւ տիւրլիւ սէսլէր չըզըսլ՝ աշաղտա պիր արպէտա գօբտուղի անլաշըտը : Մէսէլա Տիւքիլէ պէրապէր տիկէր քէլքէր խարլայօր իսէլէրտէ՝ հիչ պիր շէյ անլաշըմայըսլ՝ ատէթա տէօշէնմիշ պիր օտանըն իչինտէ գուհը իտէն սէսլէրին չընլատըզը կիպի՛ սաղըր ինիլթի գանն օլունուր իտի : Մութլագա պու գօյու տիւմանըն իչինտէ պիր կէօրիւլմէզ կիւրիւլթիւ իճրա օլունտուղի տէրքեար օլուսլ՝ հաթտա տէնիզտէ պէօյիւք ճանաւարլէրին գավկա իթտիքլէրինտէ՝ սուլուն ալթիւսթ օլտուղի կիպի՛ պու տիւմանտէ չալգանմագտէ իտի :

Գաբուտան պու պուզ տիւմանա կիրմէյէ հազըրլանարագ՝ Տիւք ! Տիւք ! տէյու պաղըրտը :

— Տօզթօր — Տուր պագալըմ՝ Հաթէրաս , տիւման տաղըլլօր :

Անճագ պու տիւման տաղըլմայըսլ՝ սուլուն պիր տէրէ իչինտէ եավաշ եավաշ ինտիյի կիպի՛ աշաղլանարագ՝ չըգտըզը զէմինէ տօղրուլտու : Պուզ տաղլէրին բարլագ թէբէլէրի՛ պու տիւմանըն իւղէրինտէն եիւքսէլիթ՝ վէ պաղըրարը աախի տիւմանըն իչինտէ գալըր իքէն՝ եէնի առա միսիլու պաշարընը չըգարըր իտիլէր : Սէյահէր քէնտի պուզ թէբէլէրինտէ սաբլանմըշ կիպի տուրուսլ՝ կէօզլէրինին տալմասընտան նաչի՛ տիւմանըն հիզասը աշաղլանտըզճա՝ քէնտիլէրինի հէվայէ եիւքսէլիթօր գանն իտէր իտիլէր :

Պիրտէ անսըզտան գըզաղըն թէբէսի՛ վէ սօնրա քէլքէրի կէօրիւնիւսլ՝ վէ տահա սօնրա օթուզ գատար պաշկա ճէսիմ մախուրգաթըն հարաքէթտէ՛ վէ Տիւքիւն պիր տիւղիյէ ֆըրլայըսլ պուզ տիւմանըն իչինտէ նիհան օլմագտէ իտուկի կէօրիւլտիւ :

- Պէլ պաղըրտը — Թիւքիլէրէ պագըն !
- Տօզթօր ճէվապէն — Վայ ! Սլըլարա պագըն ! Պիր , իւչ , պէշ !
- Սիմսօն տէտի — Եա պիզիմ քէլքէրիմիզ՞ ! Եա պիզիմ զախիւրէլէրիմիզ՞ !

Պիր սիւրիւ թիւքի վէ այը գըզաղըն էթրաֆընը ալըսլ՝ զախիւրէլէրի եաղմալաշմագտէ իտիլէր : Եաղմա սէվտասը իլէ պիր պիլիւնէ տօղունմայըսլ՝ իթթիֆագ իւզրէ տավրանըրլար , վէ քէլքէր ֆէնա ֆէնա խարլամագտէ իսէլէրտէ՝ օնլար ասլա վապիֆէ էտիմմէքսիզ՝ սօն տէրէճէ սիւրա՛աթլէ իշլէրինէ պագարլար իտի :

Գաբուտան թիւքէնկիինի պօշայտարագ՝ պաղըրտը « Աթէշ » ! Ճիւմլէսիտէ աթէշ էթտիլէր ամմա՛ պու տէօրթ էլ սիւհան սէսիսէ այըլար պաշարընը գալտըրըսլ՝ աճայիպ սուրէթտէ խօմուրտա :

Նարագ՝ հարաքէթէ եիւզ թութուլար , վէ աթըն սըզը թըրըսընտան տահա չապուզ իսէտէ՝ օնլարճա ուֆագ թըրըս օլան եիւրիւյի շէ թիւքի սիւրիւլէրի աախի արգալէրինտէն կիտէրէք Շըմալ պուզլարը արասընտա նիհան օլտուլար :



ԹԹԼԻԶՈՒՆՃՈՒ ԳԱԳ

Իշարէթ թաշը

Գութ պի արգլէրէ մախտուս օլան շու դարայիպաթ՝ թէմամ իւչ չարեք սիւրմիւշ օլուսլ՝ պու միւտտէթ դարֆընտա այըլար վէ թիւքիլէր՝ իսթէտիքլէրի կիպի իշ կէօրմիւշլէր իտի , վէ շէտիա գըշ հասէպի իլէ աճըզմըշ օլան պիշարէ հայվանիլէրի այընտըրմագ իւզրէ՝ պու զախիլէրէ բէք մինասիպ վաղթընտա եէթիշմիշ իտի : Գըզաղըն թէնթէսի օլ զուվլէթլի թըրնագլէր իլէ եըրթըմըշ , բէմիզ ան սան-

առդարը բարչալանը աչըմը , պէքսիմէթ չուալէրի եաղմալան-
մը , չայլար դար իւզերինտէ եայլմը , պիր Ֆըչը ըսբրիթօ գաբադ-
լէրի աչըլայ՝ տերուհինտէքի օլ զիդըմէթ շէյ պօշալմը , քեաֆֆէյի
էշեալէր էօթէյէ պէրիյէ սաչըլայ բարչալէնմիշ , Նիհայէթ գըղաղըն
չու հալի կէօրիւլտիւքտէ՝ պու վախի հայվանիերին գըղկընըղը վէ
աճըղդ իշթահէրի վէ սօյմաղ պօղաղէրինին նէ տէրէճէլէրտէ օլ-
տուղի անլաչըլըր իտի :

- Պէլ չու խարապիյէթէ պագարագ — Ալընտը , ամմա պէլա հա՛ :
- Սիմսօն պէրի թէրաֆտէն — Պէլքիտէ չարէսի պուլունմայա-
ճագ պիր պէլա !
- Տօգթօր տէտի — Լվվէլա գարարըմըղը հիսապ իտէլիմտէ՝ սօն-
րա սէօյէշիրիղ !

Հաթերաս պիր շէյ սէօյէմէքսիղ՝ սաչըլմը սանտըղարը վէ
չուալէրի թօբլար իտի : Լլ հասըլ եէնիլէպիլիը հալտէ օլան բէմի-
գան վէ պէքսիմէթլէրի թօբլատըլար : Պու պիր մըղտար ըսբրիթօ-
նուն գայաթը բէք քէտէրլի շէյ իտի , զիրա ըսբրիթօ օլմատըղը հալ-
տէ նէ սըճագ իչլի՝ պուլունաճագ իտի նէ չայ՝ նէտէ գահվէ : Զայ
օլան զախիրէլէրին հիսապընա պագտըգտա՝ Տօգթօր թատիք էթ-
աիքի՝ իքի սիւզ լիպրա բէմիգան իլէ եիւզ էլլի լիպրա պէքսիմէթ
թէլէֆ օլմուշ օլուպ՝ սէյահէթ տէվամ իտիլտիյի հալտէ՝ հէքքէսին
նըսըֆ թայինաթ ալմասը լաղըմ կէլէճէք իտի :

Պու խուսուստա իտիլէճէք թէապիր հագկընտա իսթիչարէ-
յէ պաչատըլար : Մէսէլա կէմիյէ ավտէթ իտէրէք՝ զախիրէ ալըպ
թէքրարմը՝ եօլա չըգմալը : Լաքին հէման կէչմիշ օլտուղլարը պու
եիւզ էլլի միլ մէսաֆէյի նասըլ զայպ իթմէլի : Պախուսուս օլ տէ-
րէճէ էհէմմիյէթի օլան եագաճաղը պուլմագսըղ կէմիյէ ավտէթ
խուսուսու՝ թայիֆէյի պիւթիւն պիւթիւն միւթէտիթ իտէճէք իտի :
Պունտանտէ գաթի նազար պու իւմիտսիլլիք իւզերինէ պուզար
օրթասընտա պու սէյահէթի իլէրուտէ տէվամ իթմէք իչիւն նի-
յէթիմտէ գալի ատէմ՝ բէքտէ պուլունմայաճագ իտի :

Շիւբհէսիղ իլէրի եիւրիւմէք՝ վէ հաթտա էն չէթին իսթի-
յաճաթը կէօղէ ալաըրըս՝ եօլա տէվամ իթմէք իսայըլըր իտի :
Տօգթօր , Հաթերաս վէ Պէլ պու էֆքեարտէ իտիլէր ամմա՝
Սիմսօն ավտէթ խուսուսունու միւրէճճահ թուլթար իտի , չիւնքի
եօրկուսուլգ հասէպի իլէ սըհէթէճէ պօղուլուպ՝ սուրէթի զահիրէ-
տէ զայիֆլէմէքտէ իտի : Պինապէրին հիչ պիրիսինի քէնտի էֆ-
քեարընտա կէօրմէտիյինտէն նաչի՝ պիլ զարուր գըղաղըն պաչընա

կէչտիյի ճիհէթլէ՝ ճէնուպէ տօլուու եիւրիւմէյէ պաչատըլար :
Իրթէսի իւշ կիւնլէր՝ եանիյա քեանունի սանինին 15 ինտէն
18 ինէ գատար եօլուն պիր տիւղիյէ պիչիմսիլլիքլէրի սէպէպի իլէ
ղայէթ աղըր կիտիլըր , վէ եօրկուսուլգ զիյատէլէշիպ՝ պաճագլէրի
աղըրը օլտուղի կիպի՝ քէլլէր պիւլէ գըղաղը պէօյիւք մէչագգաթ-
լէ չէքէրլէր իտի : Պու աղ նաֆագա հէմ ինսանիերէ վէ հէմտէ հայ-
վանաթա հիչ պիր վէճհիլէ նաֆագա տէլիլ իտի : Հէվա իսէ քէն-
տի մուլթատ սէպաթ սըղըղը միւճիպինճէ պիրտէն պիրէ քէսիլին սօ-
ղուգտան նէմիլի վէ շէտիտ տիւմանիերէ ադտարըլըր իտի :

Քեանունի սանինին 18 ինճի կիւնիւ պուղ օվալարըն մանգա-
րասը նակէհան տէլիլիլիպ՝ հէրէմլէր կիպի ուճու սիվրի վէ չօգ եիւք-
սէք պիր խայլը թէքէլէր կէօրիւլտիւ : Զօգ մահալլէրտէ արաղի դար-
տան պաչ կէօսթերիպ՝ եաբրաղը թաշ վէ դայլան թաշը վէ գուարց
թապիր օլունուր քիրէճլի թաչլարտան իպարէթ իտի : Պունտան ան-
լաչըլաը քի պու սէյահէր շիմտի գարա իւզերինտէ օլուպ՝ պու գա-
րա իսէ թալմիսէն Եէնի Գօրնուայլ գթասը իտի :

Տօգթօր՝ քէմալի մէսէրրէթլէ այաղընը պու արաղի իւզերինէ
վուրուր իտի , զիրա պուրատէն Պէլլէր պուրնունա եիւզ միլ մէսա-
ֆէլէրի գալմը իտի : Պինաէնալէյհ պու գթանըն հէր թէրաֆը սիվ-
րի գայալէրտէն վէ թէհիլիքէլի ուչուրուլարտան վէ պաթաղըր տէ-
րէլէրտէն գաբըր օլմաղլէ՝ եօրկուսուլգլէրի սօն տէրէճէյէ վարըպ՝
պաղը տէֆա տաղլէրին արալէրինէ կիրմէք վէ պաղը տէֆա տախի
օթուղ գըրգ այագ եիւքսէքլիքտէ դար եըղըմը տար պօղաղէրտէ
ճէսիմ գայալէրտէն ալթլամագ իճապ իտէր իտի :

Պու միւշքիլաթը կէօրաիւքտէ՝ տիւղիւքլէրի սէպէպի իլէ գը-
ղաղըն եիւրիւմէսինէ սօն տէրէճէ սուհուլէթ վէրէն պուղ օվալէրի
արամաղա պաչատըլար : Շիմտի զայէթ պէօյիւք գուվվէթ լաղըմ
իտի , զիրա քէլլէր բէք ֆարըմը օլուպ՝ գըղաղը չէքմէտիլլէրի
հասէպի իլէ՝ ատէմլէր տախի օնլար իլէ պէրապէր չալըշարըլարըն-
տան՝ մէճալլէրի գալմաղ իտի : Հաթտա չօգ տէֆալէր բէք չէթին
եանիյա պուղուն իւզերինտէ այագ իլիչտիրէճէք եէրի օլմայան պիր
թէքէյի կէչմէք իչիւն գըղաղըն եիւքիւնիւ թէքմիլէն պօշալաըպ՝ պի-
րէր պիրէր թաչըմագ իճապ էտէր իտի , վէ պէօյլէ օն այագ եիւք-
սէքլիլի օլան պէր եէրտէն կէչմէք՝ պիր գաչ սա՝աթա միւհթաճ իտի :
Եէնի Գօրնուայլ գթասընա չըգտըղլարընը պիրինճի կիւնիւ անճագ
պէշ միլ մէսաֆէ գաթ իտիլտի , չիւնքի պուրասը՝ Ինկիլթէրանըն
մաղըղպ ճէնուպի ուճարը կիպի՝ սէրթ թէքէլէր վէ սիվրի գայալար

վէ ուշուրում մահալլէր իլէ գարըը իտի :

Իրթէսի կիւն գայալարըն թէբէսինէ վասըլ օլտուլար իսէտէ՝ օլ տէրէճէ եօրուլմուշ իտիլէրքի՝ պուղտան խանէ եաբամայըպ՝ օլ կէճէյի չատըր ալթընաս մանտա տէրիլէրինէ սարըլարադ՝ վէ քէնտի ըսլադ այագ գապլէրինի կէօքսլէրի իւզէրինտէ գուրուտարագ կէչիրտիլէր : Պէօյլէ հալլէրին սըհհէթճէ մութլագա հասըլ իտէճէյի մադարրաթըն պէյանընա հաճէթ եօգ տուր : Օլ կէճէ սօղուգ՝ թէրմօմէթրօնուն սօն տէրէճէսի օլան գըրգ տէօրթ տէրէճէտէն տահա աչաղըյա ինիպ՝ ճամըն իչինտէքի ճիվա տօնտու :

Սիմսօն խասթէլէնիպ՝ աղըրլաչմագա պաշլատը , շէօյլէքի շէտիտ պիր նիւղուլ իլլէթի կէլիպ ֆէնա սինիր աղըրլարը վէ թէհամմիւլ գապուլ իթմէզ սանճըլարը հասէպի իլէ՝ արթըր իլէ եարամագսըզ՝ գըզագըն իւղէրինտէ եաթմագա մէճպուր օլտու , վէ օնուն եէրինէ՝ գըզաղը Պէլ գուլլանըր իտի : Վագա՛ա Պէլտէ բահաթսըղ իտի ամմա եաթաճագ տէրէճէտէ տէյիլ իտի : Տօգթօր պիլէ՝ պուտէրէճէ շէտիտ գըր էնասընտա՝ շու սէյահէթին մագարրաթընը տույմագտէ իտի իսէտէ՝ տիչինի սըզըպ՝ ասլա շիքէայէթ էսէրի կէօսթէրմէքսիդ՝ գըզաղըն էօնիւնտէն եօլ աչարագ՝ հէր կէօնա մուալէնէթտէ ճէսուրանէ տավրանըպ՝ քէնտի տէյնէյինէ տայանըր կիտէր իտի : Հաթէրաս իսէ՝ իւք կիւնտէքի կիպի տէմիր սըհհէթի իլէ սաղլամ վէ հիչ պիր շէյ տույմագսըզ պիգայտ վէ պիւա ֆիւթուր գըզաղըն արտընճա սիւքիւթանէ եիւրիւր իտի :

Քեանունի սանիինն 20 սինտէ հէվա օլ տէրէճէ սօղուտուքի՝ ճիւզի եօրկունլուգ անիտէ սինիրլէրի ուլուչաուրուր իտի : Պու սըրատէ եօլ միւշքիլաթընըն տախի այգըրըլաչմասը սէպէպի իլէ՝ Հաթէրաս վէ Պէլ՝ քէլլէրին եանը սըրա գըզաղա կիրիպ՝ շէքմէյէ պաշլատըլար : Ղայրը մէմուլ չարբըլըշլարտան՝ գըզաղըն պաշ թէրաֆը բարչալանմըջ օլմաղլէ՝ թամիր իթմէք լաղըմ օլտու , վէ պու մագուլէ միւմանա՛աթ կիւնտէ պիր գաչ տէֆալէր վագի օլուր իտի :

Սէյահլէր՝ պու տէրէճէ սօղուգտա թէրլէմէքտէ՝ վէ պէլլէրինէ գատար գարըն իչինտէ պիր չուղուր տէրէնին պօյունա կիթմէքտէ իքէն՝ Պէլ՝ նահէհան Տօգթօրուն եիւղիւնէ պագըպ գօրգտու , վէ պիր շէյ սէօյլէմէքսիդ տէր հալ եէրտէն պիր ալուճ գար ալըպ՝ շիտտէթլէ մէրգումուն եիւղիւնիւ օվալամագա պաշլատը :

— Տօգթօր չապալայարագ պաղըրըր իտի — Նէ՛ տիր օ , Պէլ , նէ՛ եաբայօրսուն !

Պէլ ճէվապ վէրմէքսիդ պիւթիւն գուվվէթի իլէ օվալար իտի :

— Տօգթօրուն աղըր , կէօղլէրի վէ պուրնու գար իլէ աօլու օլուպ՝ տէտի — Սլահընը սէվէրսէն , Պէլ , տիվանէմի՛սին , նէ՛ սին : Նէ՛ վար քի պէօյլէ իտէյօրսուն !

— Պէլ օլ վագըթ ճէվապ վէրտի — Շու վար քի՛ էկէր պուրնուն սաղ գալըր իսէ՛ պէնիմ սայէմտէ տիր :

— Տօգթօր էլինի եիւղիւնէ կէօթիւրէրէք — Պուրնումտա նէ՛ վար !

— Էվվէթ , Մ . Գլավպօնի , թէքմիլէն տօնմուշ իտին , վէ սէնին եիւղիւնէ պագըրըմտա՝ պուրնուն քեամիլէն աղարմըջ իտի : էկէր էօյլէ սըզը սըզը օվալամամըջ օլսա իտիմ՝ սէյահաթէ միւշքիլաթ վէրիպ՝ բէք իղթիգալը օլան պիր ազատէն մահրում գալաճագ իտին :

Ֆիլ հագըրգա պիրաղ տահա կէչմիչ օլսա իտի՝ Տօգթօրուն պուրնու տիւչէճէք իտի : Պէրէքեաթ վէրսին քի՛ Պէլ իշի վագթընտա կէօրիւպ՝ սըզը սըզը օվալամաղլէ՝ գանա հարաքէթ կէլիպ՝ թէհիլքէ նիհան օլմուշ իտի :

— Տօգթօր տէտի — Թէշէքքիւր իտէրիմ , Պէլ , էլպէթտէ մուգապիլինտէ պուլունուրում :

— Տիւկէր ճէվապէն — Ինանըրըմ , Մ . Գլավպօնի , վէ Սլահ վէրէիտիտէ՝ պունտան պէօյիւք թէհիլքէ կէօրմէյէ իտիք :

— Տօգթօր — Ահ՛ Պէլ , պիլիրիմ , սէն Սիմսօնու տէմէք իսթէրսին ! Պիչարէնին շէքտիյի նէ՛ տիր :

— Հաթէրաս աթէչլէնէրէք — Նէ՛ տէմէք , պիր թէհիլքէմի՛ կէօրիւյօրսուն :

— Տօգթօր ճէվապէն — Էվվէթ , Վաբուտանըմ :

— Նէ՛ թէհիլքէսի :

— Ֆէնա պիր ըպգօրբիթ կէլիյօր տէյու գօրգարըմ , զիրա պաճագալարը շիշմէքտէ՝ վէ տիչ էթիլէրինէ եայըմագտէ տիր : Ձէվալը՝ գըզաղըն թէնթէրի ալթընտա եարը պուչուգ տօնմուշ եաթըյօր , վէ հէր տագըրգա գըզագ չարբըլարգճա՝ աղըրլարը քէսպի շիտտէթ իտիյօր : Ահ՛ Հաթէրաս , բէք եաղըգ ամմա՛ մէտար կէօրէմէյօրում !

— Պէլ քէնտի քէնտինէ — Վահ՛ գէվալը Սիմսօն !

— Տօգթօր տէտի — Հաթտա պիր իքի կիւն գալմամըղ իղթիգա իտէճէք կիպի կէօրիւրիւմ :

— Հաթէրաս պաղըրտը — Նէ՛ , օն սէքիդ քիչինին էօմըիւ պիլիմ ալաթիլիգէ պէքլէր իքէն՝ գալմագմը՝ :

— Տօգթօր — Էյի ամմա

— Հաթէրաս լագըրտընըն էօնիւնէ աթըրըպ — Գլավպօնի , Պէլ , նաֆագամըղ եիրմի կիւնիւք գալմըջ օլտուղի հալտէ՛ նա՛օրը վագըթ

զայ իտէպիւրեղ , պիւր քերրէ տիւշիւնին !

Պունա նէ Տօգթօր ճէվապ վերէպիլտի՝ նէ տէ Պէլ , վէ դըզազ պիւր տագըզա տուրմուշ ի.քէն՝ եինէ եօլունա տէվամ էթտի :

Ախշամ օլտուդտա՝ պիւր պուզ թէրէնին էօնիւնտէ տուրտուլար , վէ Պէլ տէրագապ պիւր մաղարա օյմասը իլէ՝ քեաֆֆէտի իչէրի կիրտիլէր : Տօգթօր պիւթիւն կէճէ Սիմսօնուն միւտավաթը իլէ եաթմայըպ չալըշըր , անճագ ըսզ օրբիթ իլլէթի մէրդումու էյիտէն սարմըշ օլմաղլէ՝ պիչարէ՝ պիւր տիւղիյէ ինլէր , վէ եալվարըպ տէր իտի :

— Աման Մ . Գլավպօնի !

— Տօգթօր ճէվապէն — Ա.Տ՝ չօճուղում , պիրազ ճէսարէթ !

— Անյայօրում , պէն պու տէրտաէն գուրթոււմայաճաղըմ ! Ա.Տ՝ . . .

Աման եա՝ Բապպիմ , ճանըմը ալտա գուրթուլայըմ !

Մէրդումուն պու նա իւմիտ սէօղլէրինէ պագմայըպ՝ Տօգթօր պիւր տիւղիյէ իլաճընա պագար վէ հէր նէ գատար քէնտիսիտէ կիւնտիւղին եօրկունլուղլարը իլէ պի մէճալ իսէտէ՝ մէրդում խասթէնին աղրուլարընը թէսքին իթմէք իչիւն չէշիտ չէշիտ մուալիճէ թէրթիպ իտէր իտի : Անճագ լիմօն սուլունուն հիչ պիւր հասսէսի կէօրիւմէտիքտէն պաչկա՝ վիճուտի օվալանտըգճա՝ մէզքիւր իլլէթ տիւղիյէ եայըմագտէ իտի :

Իրթէսի կիւն Սիմսօն քէնտիսինին ըահաթ էօլմէք իւզրէ՝ օրատէ եալընըզ պրագըլմասընը ըիճա իթտի , անճագ ըիւֆէգասը տինլէմէյիպ՝ մէրգումու դըզաղըն իւզերիճէ եերլէշտիւրէրէք՝ պլինլերճէ մէշագգաթլէր օրթասընտա հարաքէթէ պաչլատըլար :

Պուզու սիս տիւմանլէր՝ պիւր թէրաֆտէն քէմիլլէրինէ գատար իչէտիքճէ՝ վէ գար վէ պուզ բարչալէրի տիկէր թէրաֆտէն եիւզլէրիւնէ չարբաղգճա՝ զէվալլըլար եիւք պարկիւրի մագամընտա՝ կէրէք նաֆագալէրինին աղըղընա վէ կէրէք պէօյլէ պէլալէրէ ֆիւթուր կէօսթերէմէզ իտիլէր :

Տիւք՝ սահիպի կիպի չէվիք վէ եօրուլմագ օլուպ՝ քէնտուսինէ մախսուս ֆէվգէլատէ հիսսի իլէ էն ալեա եօլու պուլուր օլտուղլինտէն՝ քեաֆֆէտի արտընճա կիտէր իտիլէր :

Քեանունի սանինին 23 իւնճիւ սապահը՝ մահիթապըն իլք ֆասլը օլմաղլէ հէնուզ պիւր դօյու գարանլըգ հիւքմ իթմէքտէ ի.քէն՝ Տիւքիւն տապանը գալտըրըպ՝ պիւր գաչ սա՛աթ նիհան օլմասը իւզէրինէ Հաթէրաս՝ պէօյիւք մէրագ էթտի : Պախուսուս օրալէրտէ բէք չօգ այը իլլէրի պուլունտուղլինտէն՝ նէ եաբաճաղընը պիւլմէքսիզ տիւշիւնմէքտէ ի.քէն՝ պիրտէ պագարսըն Տիւքիւն աճը աճը խարլա-

տըղը իշիտիլտի :

Հաթէրաս սիւրա՛աթլէ դըզաղը սիւրիւքլէյիպ՝ տէրագապ պիւր տէրէնին իչինտէ քէնտի սատըգ քէլլինէ գալուշտու :

Տիւք տօնմուշ կիպի գըմըլտանմագսըզ՝ պուզ իլէ սըվանմըշ վէ պիւր գաչ քիւրէճ թաշլէրինտէն եաբըլմըշ պիւր նէվի իշարէթ թաշընըն էօնիւնտէ տուրմուշ խարլար իտի :

— Տօգթօր հէման գայըշլարընը չըգարարագ տէտի — Պու տէֆա հէր հալտէ պիւր իշարէթ թաշը օլուպ՝ ալտանաճագ ճիհէթի գալմատը :

— Հաթէրաս տէտի — Հանըմ , նէ՛միղէ լաղըմ , հայտէ !

— Հաթէրաս , էկէր պու պիւր իշարէթ թաշը իսէ՝ մութլագա տէրունինտէ պիլլիմ իչիւն զիգըլմէթ պիւր քեաղըտ վար տըր : Պէլքիտէ պիւր զախիւրէ անպարը օլուպ՝ օլ հալտէ գահմէթիմիլին աճըսը գաթ գաթ չըգար :

— Հաթէրաս՝ օմուզլարընը գալտըրըպ տէտի — Հան՞կի Էվրօբալը վար քի՝ պուրայա գատար կէլէպիլսին !

— Տօգթօր ճէվապէն — Էվրօբալը օլմայըպտա՝ Էսկիմօլուլար՝ պու մահալատէ պիւր կիլլի անպար եաբարագ՝ քէնտի սայտ ու շիքեարլէրինին հասըլաթընը հըֆզ իտէմէղլէր մի՞ : Խուսուսի իլէ ընլարըն ատէթի պու տուր գանն իտէրիմ :

— Հաթէրաս տէտի — Բէք էյի Գլավպօնի , արայըն պագալըմ , ամմա՝ գօրգարըմ քի պէյնուտէ եօրուլաճագսընըղ :

Գլավպօնի իլէ Պէլ պիւրէր գալմա ալըպ պու իշարէթ թաշընա սօղրուլտուլար : Տիւք իսէ տահա զիյատէ խարլար իտի : Քիւրէճ թաշլարը պուզ իլէ բէք գալի սուրէթտէ տօնտուրուլմուշ իտի իսէտէ՝ պիւր գաչ գալմա վուրուլտուգտա տաղըլը վէրտի :

— Տօգթօր տէտի — Հէր հալտէ պիւր շէյ վար :

— Պէլ ճէվապէն — Պէնտէ էօյլէ գանն իտէրիմ :

Անիտէ պու իշարէթ մահալինի եըգալըլար : Պիրտէ նէ՞ պագարսըն , պիւր գութու , վէ գութունուն իչինտէ պիւր նէմ քեաղըտ ! Տօգթօր եիւրէյի չարբարագ քեաղըտը գաբար : Օլ վագըթ Հաթէրաս տախի դօյուպ՝ քեաղըտը ալաք վէ շունու օգուտու :

« Ալթամ .. , Բօրբուաղ , 13 Պէկա .. 1860 , Թուլ .. 12 .. Սըղ .. 8 .. 35 '' »

— Տօգթօր տէտի — Բօրբուաղըմ՞ :

— Հաթէրաս տախի — Բօրբուաղ հէ ! Պու տէնիլլէրի կէլէճէք՝ պու իսիմտէ հիչ պիւր կէմի թանըմայօրում !

— Տօգթօր ճէվապէն — Շիւպհէտիգտիւր քի՝ պուրատէն ի.քի այ մուգատտէմ կէմիճիլլէր վէ պէլքի ֆուրթունաղէտէլէր կէչմիշ օլմալը :

- Պէլ տէտի — Էօյլէ եա !
- Տօգթօր սօրտու — Շիմտի նէ՞ եաբաճաղը :
- Հաթերաս սօղուդ պիր թալբիլէ — Եօլումուզա տէվամ իտէ-
ճէյիզ : Պու Բօրբուազ կէմիսինին նէ օլտուղիննի պիլմէմ , Լաքին Պօր-
վար կէմիսի պիզիմ ալտէթիմիլէ պէքլէյօր , օնու պիլիբիմ !

ՕԹՈՒԶ ՊԻՐԻՆՃԻ ՊՍՊ

Միմսօնուն վէֆաթը

Տէֆա եիւրիւմէյէ պաշլատըլար իսէտէ՝ հերքէսին զիհնինէ տիւր-
լիւ տիւրլիւ շէյլէր կէլիւ՝ մէմուլին զայրի թէֆէքքիւրլէր ճէրէեան
իթմէքտէ իտի , զիրա Պութպ արազիլէրինտէ պու կիպի պիր թէ-
սատիւֆ՝ բէք պէօյիւք պիր շէյ տէմէք իտի : Հաթերաս պիհուղու-
րանէ զաշլէրիննի տիւրէր վէքէնտի քէնտիննէ « Բօրբուազ հէ ! Սճէ-
պա նա սըլ կէմիտիր , վէ Պութպա օլ գատար եազըն նէ՞ եաբմաղա
կէլմիշտիր ! » տէյու տիւշիւնիւր իտի :

Պու թէֆէքքիւրլէր իլէ՝ իւզէրիննէ պիր թիթրէմէ կէլիր իտի :
Տօգթօր իլէ Պէլ՝ եալընըղ շու քեաղըտըն խիւլասասը օլաճագ իքի
մատտէլէրէ տիւշիւնիւրլէր իտի , եանիյա՛եա քէնտի հէմճինպէրի օլան
ատէմլէրի գուրթարաճազըլար վէ եախօտ քէնտի խէլասլէրիննի օնլար-
տան պուլաճագըլար :

Լաքին միւշքիլաթ , մէշադգաթ վէ եօրկուսուղըլար հասէպի
իլէ՝ տահա զիյատէ քէնտի շիմտիքի զայթթ մուխաթարալը հալլէ-
րիննէ տիւշիւնիւրլէր իտի :

Միմսօնուն հալի ֆէնալէշմէքտէ օլուպ՝ Տօգթօր՝ մերգումուն
իւզէրինտէ էօլիւմ ալամէթլէրի կէօրտիւ իսէտէ՝ չարէսիննի պուլա-
մազ իտի , հաթտա քէնտիսիտէ էօյլէ պիր ֆէնա կէօզ աղըսը չէք-
մէքտէ իտիքի՝ չարէսիննի արամատըղը սուրէթտէ՝ մութլադա քէօր
գալաճագ իտի : Սխշամ իւսթիւ պիրազ պարընըղ օլուպ՝ չավղը
տախի գարըն իւզէրիննէ վուրարագ՝ կէօզլէրի գամաշտըրըր իտուկի ճի-
հէթլէ պու զըյատէն մուհաֆաղա խուսուսու բէք միւշքիլ իտի , զիրա
կէօզլիւլին ճամլարը պուզ թութուպ՝ տըշարըլը կէօսթէրմէզ իտի :
Պինապէրիննի ևօլուն էն քիւշիւք նիգամսըղըղլէրիննէ տըզգաթ իտիւպ՝
օնլարը բէք ուզագտէն կէօրմէք էլլէմ օլմաղլէ՝ պու մադուլէ կէօզ
աղըրսընը օլ տէրէճէ վազիֆէ իթմէմէք իճապ իտէր իտի , վէ իշ-
թէ օլ սէպէպէ մէպնի Տօգթօր վէ Պէլ նէօպէթլէ կէօզլիւ քլէրի չը-

գարըպ՝ եօլ աչարագ գըզաղը չէքէրլէր իտի :

Ղըզաղըն այագըլարը աչընմըջ օլտուղինտէն գօլայ գայմաղ ,
վէ սիւրիւքլէնմէք իչիւն բէք չօդ գահմէթ վէրիր իտի : Սրազիճէ
միւշքիլաթ թէտէննի իթմէտիքտէն մա՛ատէ՝ աթէշֆիչան տաղլէր
կիպի չէթին թէքէլէրտէն վէ սերթ գայալէրտէն գաբըլ պիր գըթա
կէօրիւնիւր իտի : Եօլճուլար՝ տաղլէրին թէքէսիննի կէշմէք իչիւն եա-
վաշ եալաշ պին պէշ եիւզ այագ եիւքսէյէ չըգմաղա մէճպուր օլ-
տուղլէրինտէն՝ օրանըն հէվասը իսէ դայթ սերթ օլուպ՝ էսինթի վէ
պօրա՝ միսի կէօրիւլմէմիշ շիտտէթլէ չաթլամադտէ իտի : Էլհասըլ
շու զէվալըլարըն պու չըպլագ թէքէլէրիննի իւզէրինտէ սիւրիւքլէնտի-
յիննի կէօրմէք պիլէ սօն տէրէճէ էսէֆէնիկիզ պիր մանղարա իտի :

Պէլանըն պիրիսիտէ՝ հէր թէրաֆըն պէյաղըղը օլուպ՝ զէվալը-
լարը շաշըրտըր , սերսէմլէտիր վէ կէօզլէրիննէ պին տիւրլիւ խայա-
լաթ կէօսթէրի իտի : Պաղը տէֆա պու կէնիշ մահալլէր իւզէրինտէ
պասաճագ եէր պուլամաջըպ՝ արազիյի քէնտի այագլէրի ալթընտան
գաչըյօր զանն իտէրլէր իտի , վէ եալընըզ գըզաղ չարըլտըղճա՝ կէմի-
նին պիր եէրէ չարըլըպ սալլանտըղընտա՝ կէմիճինիննի այագը պօշա
կիթտիյի կիպի պիր հալ տույարագ՝ շու ֆէնալըղա պիր տիւրլիւ ա-
լըշամադսըղ՝ պաշլարը տէօնմէքտէ իտի : Սղալէրիննի ույուշմասըն-
տան վէ զիհնիլէրիննի շաշըրմասընտան նաշի՝ ույուսուսուտա եիւրիւլէն
ատէմլէր միսիլու կիտէրլէր իտի : Պու հալտէ եա չարըլարագ վէ
եախօտ տիւշէրէք այընըր իտիսէլէրտէ՝ պիր գաշ աագըղա սօնրա
թէքըրար ույուշուրըլար իտի :

Քեանուննի սանինին 23 ինճի կիւնիւ ուշուրում պայըրըլարը ին-
մէյէ պաշլատըլար անճագ պու պուզ եօղուշլարըն միւշքիլաթը տահա
ֆէնա կէլտի , զիրա պիր քէրրէ պիրիննի այագը գայմըջ օլտա՝ քեաֆ-
ֆէսի պիրաէն չուգուր տէրէլէրէ գատար եուվարլանճագըլար՝ վէ
օլ վագըթ պիր մէտար պուլամադսըղ մութլագա թէլէֆ օլա-
ճագըլար իտի :

Սխշամ իւսթիւ ֆէնա պիր պօրա գուհուր իտիւպ՝ տաղլէրին
թէքէսիննի սիլտի սիւրիւրտիւ : Պու ըիւզկեարա գարըլ գօնուլամա-
յըպ՝ եաթմադ իճապ իտէր իտի իսէտէ՝ հէվանըն սօն տէրէճէ սօ-
ղուդ օլմասը իլէ անիտէ տօնմազ թէհլիքէսի տախի վար իտի :

Պէլ՝ Հաթերասըն եարտըմը իլէ կիւճպէլա պիր պուզ խանէ ին-
շա իտէրէք՝ ճիւմլէսիտէ իչէրի սօղուլտուլար , վէ ճիւպի բէմիգան
եէյիպ՝ պիրաղ սըճագ չայ իչտիլէր : Լսըրիթօլարը աախի տէօրթ շի-
չէ պիլէ գալմամըջ օլուպ՝ հարարէթի թէսքին իթմէք իչիւն օնուտա

բէք իտարէլի թուժմագ լալըմ կէլիր իտի , եանիյա գար քէնտի թա-
 պիի հալինտէ հարարէթի քէսէմէտիյինտէն՝ աթէշլէ էրիտիլիր օլմաղլէ՝
 պուտա աթէշ էէրինէ իսթիմալ օլունուր իտի : Սողուղուն զէրօտան
 աշաղը եա կէշէր եա կէշմէղ օլուղի միւթէտիլ մէմլէքէթլէրտէ՝ գար
 եէմէք օլ տէրէճէ մուղիը տէյիլ տիր , ամմա Գուժպ տայիրէսի-
 նին էօթէ թէրաֆընտա իշ թէքմիլ պաշլալէշիր , շէօյլէ քի գարըն
 սօղուղուղու օրալէրտէ օլ տէրէճէ շէտիտ օլուր քի՝ գըրմըղը աթէշ
 օլմուշ պիր տէմիր բարչասը էլ իլէ թուժուլուր՝ իլլա գար թուժուլ-
 մագ : Տէմէքքի գար իլէ միտէնին արասընտա էօյլէ պիր Փէրգ
 դուհուր իտէյօրքի՝ ճիւղի գար եուտուլաճագ օլսա տէրհալ նէֆէս
 թուժուլուր : Հաթաա Լսկիմօլուլար քէնտի հարարէթլէրինի գար իլէ
 թէսքին իթմէքտէն իսէ՝ օլ հարարէթին ուղուն ուղատը մէշագգաթը-
 նը չէքմէյի տահա զիյատէ՝ մաղպուլ թուժարլար : Ալէլ խուսուր գար՝
 սույուն իշինի կէօրմէտիքտէն վէ հարարէթի թէսքին իթմէտիքտէն
 մա՛ատէ աահա զիյատէ արթըրըր օլմաղլէ՝ պու սէյահէր տախի ըօ-
 բրիթօ եագարագ՝ գարը էրիտիլ՝ էօյլէ իսթիմալ իտէրլէր իտի :

Սապահա գարչը սա՛աթ օն սուլարընտա՝ ֆուրթունա զայէթ
 քէսպի շիտտէթ էթտիյի էսնատէ՝ պէքլէմէք նէօպէթի Տօգթօրա
 կէլիպ՝ մէրդում պիր քէօշտէ տիրսէյինէ տայանմըշ տուրուր իքէն՝
 էօթէտէն Սիմսօն պիր ֆէրեատաըր գօքարտը : Տօգթօր՝ մէրգումուն
 եանընա կիթմէք իւղրէ ֆըրլատըրգտա՝ թէքէսի շէտիտէն պուզ գուպ-
 պէյէ չարբըլտը իսէտէ՝ գուլագ ասմայըպ՝ էյիլէրէք Սիմսօնուն եանը-
 նա կիթտի վէ մէրգումուն շիշմիշ վէ մօրարմըշ պաճագլէրինի պիր
 չարբէք գատար օվալատըրգտան սօնրա՝ գալգմագ իւղրէ պու տէֆա
 տիղ իսթիւնէ կէլմիշ իքէն՝ պաշը եինէ չարբըլտը :

Մէրգում.քէնտի.քէնտինէ « Ամմա աճայիպ հա՛ » տէտի .
 Պիրտէ էլինի պաշը իւղերինէ գալտըրտը պագտըքի՝ գուպպէ
 եալաշ եալաշ ինմէքտէ !

— Անսըրգտան պաղըրմաղա պաշլատը — Աման Ալլահ ! Արգա-
 տաշլար , չապուգ ֆըրլայըն ! Չապուգ !

Պու շէմաթայա հէման Հաթէրաս իլէ Պէլ ֆըրլամագ իսթէ-
 տիլէր իսէտէ՝ օնլարընտա պաշը չարբըլտը : Գարանլըգ իսէ սօն
 տէրէճէտէ օլուպ՝ թէհլիքէ զայէթ եագըն իտի :

— Տօգթօր տէտի — Էղիլէճէյիղ ! Չապուգ տըշարը ! Չապուգ !

Իւշիւ պիրտէն Սիմսօնու տէլիքտէն տըշարը օիւրիւքէյիպ՝ շու
 թէհլիքէլի խանէտէն չըգտըլար : Թէմամ էօյլէ պիր վագթընտա տալ-
 րանմըշլար իտի.քի՝ օնլար չըգար չըգմաղ՝ պուզ խանէ էրիմիշ օլուպ՝

պէօյիւք պիր կիւրիւթիւ իլէ եըգըլտը տիւշտիւ :
 Չէվալըլար օլ վագթը՝ թէքմիլէն սօղուգտա վէ պօրանըն
 էօնիւնտէ մուհաֆագասըղ գալտըլար : Հաթէրաս տէրագապ չատըրը
 դուրտու իսէտէ՝ ըիւզկեարըն շիտտէթինէ գարչը գօյամատըղընտան՝
 չատըր պէզինին տիւրկիւլէրի արասընտա հըֆիղ օլմաղա գանա՛աթ
 իթտիլէր , վէ օնունտա իւղերինէ անիտէ չօգ գար օթուրուպ՝ սը-
 ճագլըգլարընը տըշարըյա վէրմէտիյինտէն՝ հիշ տէյիլ իսէ տիրի տի-
 րի տօնմագտան քէնտիլէրինի գուրթարտը :

Պու ֆուրթունա՝ սապահ օլմատըրգտան սօնրա՝ թէսքին օլմա-
 տը : Նաֆագալէրի նօգսան օլան քէլըլէրի գըղաղա գօշարիքէն՝ Պէլ
 պագտըքի իւշ թանէսի աճըրգտան քէնտի գայըլարընը կէմիլէյօր-
 ւար , վէ իքիսիտէ խասթէ օլուպ բէք ուղագ կիտէմէյէճէքլէր :

Նէ հալ իսէ էյի քէօթիւ եօլա չըգտըլար , զիրա կիտէճէքլէրի
 մահալէ անճագտա ալթմըշ միլ մէսաֆէլէրի գալմըշ իտի :

Սյըն 26 սընտա՝ իլէրտէն եիւրիւմէքտէ օլան Պէլ անսըրգտան
 ընֆիդիլէրինի չաղըրտը , վէ մէրգումլէրին գօշարագ կէլտիքլէրինտէ՝
 մէրգում չաղըրմըշ պիր հիյէթլէ՝ պուզուն իւղերինտէ տայալը պիր
 թիւֆէնկ կէօսթէրտի :

— Տօգթօր պաղըրտը — Պու նէ . . . Աման եա Բապպիմ !!!
 Հաթէրաս պագտըքի՝ պիր ալեա թիւֆէնկ օլուպ սօլու իտի :
 — Տօգթօր տէտի — Էօյլէ իսէ Բօրբուաղ կէմիսինին ատէմլէրի
 ուղագ տէյիլտիրլէր :

Հաթէրաս թիւֆէնկի էվիրիպ չէվիրտի , վէ Ամէրիգատա եա-
 բըլմըշ օլտուղինի կէօրտիւքտէ՝ էլլէրի պու տօնմուշ տէմիրէն իւղէ-
 րինտէ ույուշտու գալտը :

— Պուրնունուն ուճունտան — Հայտէ եօլումուղա ! Հայտէ !
 Տաղլէրին կէօքսիւնտէն ինմէյէ պաշլատըլար , վէ Սիմսօն ար-
 թըգ քէնտիսինի զայպ իթմիշ օլուպ՝ ֆիղանլէրինի պիթիւրմիշ վէ հիշ
 պիր գուտրէթի գալմամըշ իտի :

Բիւզկեար էսմէքտէ վէ գըղաղըն հարաքէթի զիյատէսի իլէ
 աղըրլաշմագտէ օլուպ՝ եիրմի տէօրթ սա՛աթ գարֆընտա՝ պիր գաշ
 միլ անճագ կիտէպիլմիլլէր իտի , վէ հէր նէ գատար իտարէճէ արգ-
 գաթ օլունմագտէ իտի իսէտէ՝ գախիլէրի պիթմէքտէ օլուպ՝ հաթ-
 աա ալտէթլէրինէ իճագ իտէճէք մըգտար շէյ գալմամըշ իքէն՝ Հա-
 թէրաս գայտսըղճա պիր տիւզիյէ իլէրլէմէքտէ իտի :

Սյըն 27 սինտէ գարըն իլինէ կէօմիւլմիւշ պիր ըասատ էօյլիւ-
 սիւ իլէ պիր շիշէ պուլտուլար : Շիշէնին իլինտէ տօնմուշ վէ ըուհու

Թէքմիլէն օրթասընտա թօբլանըպ՝ պիր դար թօբու կիպի դալմըշ օլուպ՝ արթըզ իշէ եարամագ պիր ազ բագը վար իտի :

Հաթերասըն իսթէմէքսիզ պիր պէօյլեք պէլայա տօղրու եիւրիւտիլիւ աշիքեար իտի : Աշիլմէսի միւմքին օլան պիրիճիք եօլու թութուպ՝ տալկալերին աթմըշ օլտուղի պիր թագըմ շէլլերի թօբլայարագ կիտեր իտի : Տօգթօր՝ անէպա պաշկա իշարէթ թալլարը կէօրիւրմիւլիւմ տէյու էթրաֆա տըզգաթլա կէօզ կէզտիրիը իտի՝ ամմա պիր շէյ կէօրէմէզ իտի :

Տօգթօրուն ֆիքրինէ պիր թագըմ աճայիպ շէլլեր կէլիպ՝ էկեր սահիհէն պու պէտպաթլերի պուլաճագ օլուը իսէմ նէ՞ եարտըմ իտէպիլէճէյիմ տէյու աիւշիւնիը իտի , դիրա քէնտիսինին վէ ըիւֆէգասընըն ինթիլյաճը տախի արթմագտէ վէ էլպիսէլերի եըրթըլըպ նաֆագալարը թիւքէնմէքաէ օլուպ՝ էկեր պու զէվալլար չօղլուզ իսէլեր՝ օլ վաղըթ քէնտիլերիտէ օնլար իլէ պերապեր աճըգտան թէլէֆ օլաճագլար իտի ! Աշթէ պու սէպէպէ մէպնի՝ Հաթերաս պու թէսատիւֆտէն գաչընմագ իսթէյօր կիպի եօլար թութար , վէ թաշիֆէսինին իսէլասը քէնտիսինէ բաճի օլտուղի ճիհէթլէ՝ պուճտա բէք հագկը վար իտի , դիրա կէմիսինէ պիր թագըմ էճնէպիլեր կէօթիւրէճէք օլսա՝ օլ թաշիֆէլերին էօմրիւնիւ թէհլիքէյէ գօյաճագ իտի :

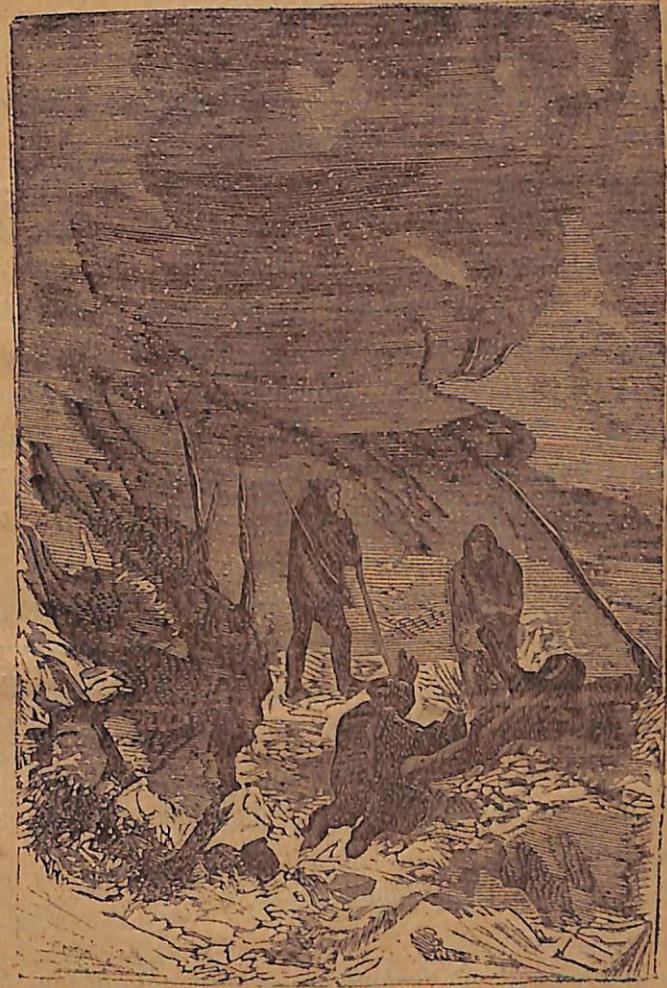
Աքին եա պու էճնէպիլեր՝ քէնտի հէմ ճիսպերի , վէ պէլքի քէնտի հէմշէհրիլերի իսէ՝ : Օլ հալաէ հեր նէ գատար զախիբէլերի , եանի՝ իսէլաս չարէլերի ազ իսէտէ՝ էօյլէ միւհթաճ հէմշէհրիլերինտէն էսիրկէյէ պիլէճէքլերմի՝ իտի : Տօգթօր պու խուսուստա Աշլին էֆքեարընը անլամագ իսթէտի իսէտէ՝ Աշլին չէքաիլի աղըր վէ սըղըլար հասէպի իլէ՝ կէօղիւնէ պիր շէյ կէօրիւնմէտիլինտէն՝ ճէվապ վերմէտի : Ղլավպօնի՝ Հաթերասա տախի սիւալ իթմէյէ ճէսարէթ իտէմէյիպ՝ իշի ձէնապը Հաղկա իհալէ էթտի :

Քեանուճի սանիսին 27 ինճի ախչամը Սիմսօն՝ արթըզ էօլիւմ գաբուլարընը թութմուշ օլուպ՝ աղալերի հէման սօղումուշ վէ տօնմուշ իտի , վէ նէֆէսի սօլույարագ պաշընըն էթրաֆընտա պիր տիւման բէյտա օլուպ՝ սինիլերինին սարսըլմասընտան՝ վագըթ վագըթ սըչրամասը՝ մերգումուն ճան չէքիշմէքտէ օլտուղինի կէօթերիլեր իտի : Չէհրէսի դայէթ գօրգուճըլու վէ իւմիտսիզ օլուպ՝ Պարուտանըն իւղէրինէ պիր աիւղիյէ դագէպլի՝ լաքին գուտրէթսիզ նագարլեր աթմագտէ իտի : Պիչարէնին շու տիլսիզ հալլերինտէ աչըզ աչըզ թագիր ալամէթլերի կէօրիւնիւը իտի :

Հաթերաս՝ շու ճան իւսթիւնտէ օլան խասթէնին եանընա աս-

լա եաղլաշմագ , տայիմա սիվիշիը վէ սօն տէրէճէ սաքիթ վէ նատիմ վէ միւքէտտեր հալաէ ուղագ տօլաշըր իտի :

Երթէսի կէճէ հէվա տահա զիյատէ գուտուրուպ՝ ֆուրթունա էօյլէ պիր շիտտէթ քէսպ իթտի քի՝ չատըր իւլ տէֆա եերինտէն գալարըլտը , վէ պու շէտիտ գար պօրասը մերգումլերին կէօլլերինէ տօլուպ՝ վիճուալերինի տօնտուրուը վէ ճիվարտէն գօբարաղը սիլրի պուզ բարչալերինի հեր թէրաֆլերինէ օգ կիպի սաքլար իտի : Քէլլեր ֆէրեատլէ ուլուշուրլար իտի : Սիմսօն տախի օլ տէրէճէ թէհլիքէտէ իքէն՝ աչըգտա գալմըշ օլուպ՝ նասըլ իսէ Աշլ պէօյլեք մէշագ գաթլա



չատըրըն պէլինի մերգումուն իւղէրինէ գաբատը՝ վէ պուտա սօղուզ իշին օլմայըպ՝ եալընըզ գարտան հըֆլ իթմէք իշին իտի : Պիրտէ պագարսըն էօթէտէն եըլտըրըմ կիպի պիր ըիւղկեար՝ տէօրտիւնճիւ տէֆա օլարագ մէզքիւը պէզի գաբաղը կիպի պիր տէհ-

չէթլի շէմաթա վէ կիւրիւթիւ ելէ ալտը կէօթիւրաիւ :

— Պէլ պաղըրտը — ՕՖ ! Ճանըմ, պու նէ՞ պէլալը հալ !

— Տօգթօր՝ պիր չուգուր մահալէ տիւշերիմ գօրգուսու ելէ մէրգու-
մէ սարըլարագ — Աման պիրատէր ! Տիշինի սըգ ! Ճէսարէթլէն !

Սիմսօն պերի թերաֆտա խըրըլտամադտէ իքէն՝ սօն ճահո
իլէ տիզի իւսթիւնէ կէլիպ՝ եուսթուգուսու՝ օրատէ աուրուպ՝ տիք
տիք քէնտինէ պագմադտէ օլան Հաթերասա տօղրու կէօսթերէքէք՝
ածը ածը պիր սէս խայգըրտը , վէ հէնուզ վէրտիյի կէօզ տաղընը
թէքմիլ իթմէքսիզ տիւշիւպ րուհինի թէպիմ էթտի :

— Տօգթօր պաղըրտը — Էօլտիւ !

— Պէլ — Վահ՝ էօլտիւ հէ !

Հաթերաս՝ չու ճէնագէյէ տօղրու իլէրլէմէքտէ իքէն՝ ըիւզկեա-
ըն շիտտէթինէ տայանամայըպ՝ կերի շէքիտի :

Իշթէ պու թէհլիքէլի արդա Յահամիւլ իտէմէյիպ՝ հիսապա
կէլմէզ մէշագգաթտէն սօնրա՝ Գաբուտանըն սօն տէրէճէ ինատըղը
ուղրունա էօմրիւնիւ ֆէտա իտէրէք ավտէթէնայիլ օլամայան իլք թա-
յիֆէ պու օլտու : Պու էօլէն քիման՝ Հաթերասա գաթիլիք թէօհմէ-
թի կէօսթերտի իտէտէ՝ օնուն վաղիֆէսինէ կէլմէյիպ՝ եալընըզ կէօղիւն-
աէն պիր տամլա եաշ կէլմէսի իլէ՝ սօլիուսն եանաղը իւզէրինտէ տօնտու :

Տօգթօր իլէ Պէլ գօրգուպ՝ Գաբուտանըն եիւզիւնէ պագար
իտիլէր , անճագ մէրգում քէնտի ուղուն տէյնէյինէ տայանմըջ օլուպ՝
պու Շըմալ սէմթլէրինին հուրիսի կիպի՝ օլ տէհշէթլի ըիւզկեար վէ
պօրալէրին օրթասընտա տիքիլմիշ տուրուր , վէ էօրֆիւ հարաքէթ-
սիզլիյի իլէ ընֆիդլէրինին գալպինէ պիր տէհշէթ պրագըր իտի :

Շէֆագ վագթընա գատար պիլա հարաքէթ այագտա , ճէսուր ,
ինատ վէ դայէթ հիտտէթլի տուրտուղի կէօրիւլտիւքտէ՝ չու աղկըն
պօրա վէ ըիւզկեարլէրէ մէյտան օգույօր վանն օլունուր իտի :

ՕԹՈՒՋ ԻՖԻՆՃԻ ՊԱՊ

Փօրվարա ավտէթ

Սապահըն սա՛աթ օն իքիսինէ տօղրու ըիւզկեար պիր աղ սա-
քին օլուպ՝ անսըգտան բօյրագէ ագտարըլարագ՝ պուլուլթլարը տա-
ղըթտը : Թէրմօմէթրօ պու սըրատէ գէրօտան օթուզ իւշ տէրէճէ
աչաղը ինմիշ օլուպ՝ սապահըն իլք զըլալէրի պիր գաշ կիւն սօնրա սարը-
յա պօեայաճագլէրի կէօք եիւզիւնիւ կիւմիւշ կիպի բարլատըրլար իտի :

— Հաթերաս օլ վագըթ քէնտի մէյուս ընֆիդլէրինին եանընա կէ-
լիպ՝ պիր թաթլը վէ միւքէտտէր սէս իլէ տէտի — Իյ՝ Տօսթլարըմ,
Սիր էտուար Պէլշէրին պէյան էթտիյի մահալէ տահա ալթմըջ միլ մէ-
սաֆէմիզ վար ! Պուրատան կէմիյէ ավտէթ իթմիշ օլտագ՝ գաթիլէ-
միզ եա եէթիշիր եա եէթիշմէզ : Տահա իլէրիյէ սիւրսէք՝ հիշ պիրի-
միզ պիր ֆայտէ կէօրմէքսիզ՝ մութլագա թէլէֆ օլաճաղըզ ! Պէնճէ
կէրի տէօնմէք խուսուսու էհվէն տիր :

— Տօգթօր ճէվապէն — Հաթերաս , պու նիյէթինիզ թամտըր :
Վագա՛ա սէն նէրէյէ դատար կիթսն՝ արաընտան այրըմայաճաղըզ ,
ամմա սըհհէթիմիզ կիւնտէն կիւնէ ֆէնալէշմէքտէ վէ այաղըմըզ պիր
եէրտէն տիկէր մահալէ աթմագա մէճալիմիզ գալմամադտէ օլտուղին-
տէն՝ պէնտէ պու ավտէթ խուսուսունա տիւշիւնէյօր իտիմ :

— Հաթերաս՝ Պէլէ խիթապէն — Սէնտէ պու էֆքեարտէմի՛սին :

— Տիւկէր ճէվապէն — Էվվէթ , Գաբուտանըմ :

— Հաթերաս տէտի — Բէք ալեա , էօյլէ իսէ պուրատէ իքի կիւն
տիյնէնիլիզ , վէ պուտա չօգ պիր շէյ տէյիլտիր : Գըղաղըմըզ թամիր
իտէրիզ , վէ պուգտան պիր խանէ եաբարըզ քի գուվվէթիմիզ եէ-
րինէ կէլսին :

Պու դարար իւզէրինն՝ իւշ քիշի պիրտէն շիտտէթլէ իշլէմէյէ
պաշլայըպ՝ Պէլ չու ինչա՛աթըն բէք միւհքէմ օլմասընա տըգգաթ իտէ-
րէք՝ պու սօն դօնագ վէրտիքլէրի տէրէնին իշինտէ տէրագապ պիր
կիւզէլ մէլճա թէտարիք էթտի :

Հաթերասըն չու սէյահաթը պաշա վարտըրմագ սըզ ավտէթ իթ-
մէմէյէ չօգ չալըյտըզ վարէսթէյի պէյան տըր : Մա՛մաֆիհ օլ գատար
դահմէթ ու միհնէթ պէյհուտէ օլտուգտան մատտէ՝ պիրտէ ընֆիդ-
լէրի թէլէֆ օլտու ! Շիմտի դէրրէ գատար քէօմիւր պուլմագսըզ կէ-
միյէ ավտէթ իթտիքլէրինտէ՝ աճէպա թայիֆէ նէ՞ օլաճագ իտի ! Վէ
եախօտ Բիշար Շանտօնուն թէշվիդի իլէ պու թայիֆէ նէլէր եաբ-
մայաճագ իտի ! Պուրալար Հաթերասըն պէլինի բէք պիւքէր իտի
ամմա՝ արթըզ պունտան իլէրույէ պիր չարէսի գալմամըջ իտի :

Օլ վագըթ պիւթիւն տըգգաթլարընը ավտէթ խուսուսունա չէ-
վերիպ՝ գըղաղը թամիր իթտիլէր : Պախուսուս հուսուլէսի չօգ հա-
ֆիֆլէնմիշ՝ եանիյա ճէման իքի եիւզ լիպրա անճագ գալմըջ իտի :

Սչընմըջ , երրթըմըջ վէ գար իլէ միւլէմմա օլարագ պուզ թութ-
մուշ օլան էլպիսէլէրինի թա՛ամիր իտիւպ՝ էսկի այագ գապլարընըն
վէ պուզ գունտուրալարընըն արթըզ իսթիմալէ եէրի գալմամըջ օլ-
մաղլէ՝ օնլարըտա տէյիշտիլէր : Պու իշլէր այըն 29 ունճու կիւնիւն-

տէն 30 ունճու կիւնիւն սապահընա գատար իքմալ իտիլտի : Պու էս- նատէ եօլճուլար միւմքինի մէրթէպէ իսթիրահաթ իտէրէք՝ իլէրու- սի իչիւն եօլու իլէ քէսպի գուվլէթ իյլէտիլէր :

Տէրէնին պուզարը իւղէրինտէքի շու պուզ խանէ տէրունինտէ կէչիրտիքլէրի պու օթուզ ալթը սա՛աթ էնասընտա՝ Տօգթօր պիր տիւզիյէ Տիւքիւն հարաքէթինէ նազար իթմէքտէ իտի, զիրա մէզքիւր քէլք քէնտի թապի՛աթընըն իարիճինտէ աճայիպ հիյէթլէր կէօթէ- ըրի իտի : Շէօյլէքի մէմուլին զայրը սուրէթտէ պինլէրճէ տէֆալէր տէօնէր վէ տէօնաիլիւ մահալլէրտէ պիր տայիրէ կէօթէրի իտի , վէ կէօթէրտիյի մահալ իսէ իւթ իւթէ կէլմիշ տիւրլիւ պուզ բար- չալէրինտէն հուսուլէ կէլմիշ պիր նէվի եիւքսէքլիք վէ գապարթըլը պիր մահալ իտի : Տիւք պու խաթթըն էթրաֆընը տէօնէրէք՝ թէ- լալը թէլալը գուրուղունու սալլայըպ՝ վէ սահիպինէ պիր շէյ սօրար- ճասընա տիք տիք եիւզիւնէ պագըպ՝ ուսուլ սէսիլէ խարլար իտի :

Տօգթօր՝ պու հալէ շօգ տիւչիւնաիւքտէն սօնրա՝ հէնուզ տէֆն իթմէյէ վագըլթարը օլմամըշ օլան Սիմսօնուն օրայա տէֆն իտիլմէսի իչիւն իտէյօր զանն էթտի :

Սնուն իչիւն օլ կիւն շու մաթէմնաք ալայը իճրա իթմէք իս- թէտի , շիւնքի իրթէսի սապահ շէֆագտէ եօլա չըգ աճագլէր իտի :

Պէլ իլէ Տօգթօր պիրէր գազմա ալըպ՝ տէրէնին իչէրիսինէ տօղ- րու կիթտիլէր : Տիւքիւն իչարէթ իթտիյի եիւքսէքլիք շու ճէնաղէնին տէֆնինէ բէք մինասիպ պիր մահալ իտի , զիրա այլարըն բէնչէսինէ տիւչմէսին տէյու զիյատէ տէրին գազըլապիլի իտի :

Տօգթօր իլէ Պէլ էվլէլա պու մահալին իւղէրինտէ պուլունան գարը գալտըրըպ՝ սօնրա սէրթ պուզարը բարչալամաղա պալլատըլար : Իւչիւնճիւ վուրուչտա՝ Տօգթօրուն գազմասընա սէրթ պիր ճիսիմ բասթ կէլիպ գըրըլար : Բարչալարը ալտը պագտըքի՝ պիր շիչէ !

Օլ պիր թէրաֆտա՝ Պէլտէ պիր թօրպա պուլտուքի՝ իչինտէ կիւ- զէլճէ գալմըշ օլան շէքէրլէմէ գըրընթըսը վար :

— Տօգթօր տէտի — Պու նէ՞ !

— Պէլ տախի իչինի պրագարագ սօրտու — Նէ՞ տէմէք պու !!!

Տօգթօր՝ Հաթերասը չաղըրտը :

Տիւք ֆէնա ֆէնա խարլայըպ՝ թըրնագլէրի իլէ գալըն պուզու է- շէլէմէքտէ իտի :

— Տօգթօր տէտի — Աճէպա պիր զախիրէ անպարընամը՞ թէսա- տիւֆ էթտիք !

— Պէլ — Պապիլ տիր !

— Հաթերաս — Տէվամ իտինիզ պագալըմնէ՞ տիր !

Պիր գաչ տահա եէյէճէք գըրընթըլարը պուլունուպ՝ սօնրա տէ- րունինտէ պիր ազ բէմիգան տօլու պիր սանտըգ չըգարըլտը :

— Հաթերաս տէտի — Էկէր պու պիր անպար իսէ՛ պիզտէն էվլէլ ալըլար օրայը էլպէթտէ կէօրմիւշտիւրլէր : Պագըն , հաթտա շու զա- խիրէլէր լէքէսիզ տէյիլտիր !

— Տօգթօր ճէվապէն — Շու հալ գօրգուլաճագ պիր շէյտիր , զիրա...

Մէրգումուն սէօղիւ աղընտա գալտը , շիւնքի պէրիտէն Պէլ պիր ճէսիմ պուզ բարչասը գըրարագ՝ պուզարըն արասընտան տօնմուշ պիր պաճագ կէօթէրտի :

— Տօգթօր պալըրըպ — Վայ ! Ճէնագէ հէ՞ !

— Հաթերաս ճէվապէն — Հա , տէմէքքի՛ էօյլէ անպար ֆիլան օլ- մայըպ՝ իլլա մէզար իմիշ !

Պու ճէնագէ մէյտանէ չըգարըլտըգտա՝ կէօրիւլաիւքի օթուզ եաչ սուլէրինտէ պիր թայիֆէ օլուպ՝ լէքէսիզ գալմըշ , վէ էլպիօէսի իսէ Շըմալ կէմիճիլէրի գըյաֆէթի օլմաղլէ՝ Տօգթօր շու ճէնաղէնին հանիլի թարիխտէ օլտուղինէ տայիր հիչ պիր շէյ սէօյլէյէմէտի :

Անճագ պու ճէնաղէտէն սօնրա՝ Պէլ պիր թանէ տահա չէքտիքի՛ էլլի եաչընտա մըգտարի օլուպ՝ քէնտիսինի էօլտիւրէն մէչագգաթ է- սէրլէրի պիչարէնին եիւզիւնտէ նագշ օլունմուշ կէօրիւնիւրլէր իտի :

— Տօգթօր պաղըրտը — Խալըր ! Պունլար տէֆն օլունմուշ ճէնա- ղէլէր տէյիլլէր ! Պու ճէվալըլար գազա իլէ թէլէֆ օլմուշլար !

— Պէլ ճէվապէն — Հագկընըզ վար , Մ . Գլավպօնի :

— Հաթերաս տէտի — Աչըն , աչըն տահա , պագալըմ նէ՞ վար !

Պէլ գազար իտի ամմա՝ պէօյիւք գօրգու իլէ գազար իտի : Քի՞- մին խաթըրնա կէլիր իտի քի՛ պու պուլունն ալթընտա ինսան լաչէսի պուլունսուն !

— Տօգթօր տէտի — Պու ատէմլէր մութլապա տիւն կէճէ պիզիմ պաչըմըգա կէլէճէք օլան գազատէն թէլէֆ օլմուշլար , եանիյա՝ պուզ խանէլէրի մէրգումանըն իւղէրինէ չէօքմիւշ ! Պագալըմ շունլարտէն պիրիսինտէ հայաթ էսէրի պուլապիլիլիլիլի :

Տէրհալ մահալի մէզքիւր էյիճէ աչըլըպ՝ Պէլ պիր իւչիւնճիւ ճէ- նաղէ տահա չէքտիքի՛ գըրգ եաչընտա կէօրիւնիւր իտի , անճագ տի- կէրլէրի միսիլու էօլիւ չէհրէսինտէ տէյիլ իտի : Տօգթօր հէման մէր- գումուն կէօքսիւնիւ տինլէյիպ՝ տահա թէքմիլ էօլմէմիշ օլտուղինի կէօրմէքլէ պաղըրտը :

-- Տահա սաղ տըր ! Տահա սաղ !

Պէլ իլէ Տօգթօր՝ մէգքիւր ճէնաղէյի պուզ խանէյէ կէօթիւր-
տիւլէր, վէ Հաթերաս շու երզըլմըշ խանէնին էօնիւնտէ գըմըլտան-
մագսըղ տուրմուշ սէյր իտէր իտի :

Տօգթօր պու ճէնաղէյի թէքմիլէն սօյտուդտա՝ իւղէրինտէ հիշ
պիր եարա էսէրի կէօրէմէտի : Ըսքրիթօյու իւսթիւրիւ իլէ Տօգթօր
վէ Պէլ պաշլատըլար շու վիճուտու սըղը սըղը օվալամաղա : Եավաշ
եավաշ էօմիւր էմարէլէրի կէօրիւլտիւ իսէտէ՝ թէքմիլէն ույուշմուշ
օլուպլթէք լուղէթ սէօյլէմէղ իտի, վէ տիլի տօնմուշ կիպի տամաղընա
եարըշմըշ իտի :



Տօգթօր մէրգուժուն ճէպլէրինի եօղլատը իսէտէ՝ հիշ պիր շէյ
վէ հաթտա պիր քեաղըտ բարչասը պուլունմատըղընը կէօրտիւքտէ՝ օ-
վալամաղ խըղմէթինի Պէլէ պրագարագ՝ Հաթերասըն եանընա կէլտի :

Հաթերաս պու պուզ էվին իչինէ ինմիշ վէ տըղգաթ իլէ արաշ-
տըրմըշ օլմաղլէ՝ էլինտէ եարը եանըգ պիր մէքթուպ դարֆը բարչասը
իլէ չըգայօր իտի : Մէկքիւր բարչանըն իւղէրինտէ շունլար կէօրիւլտիւ :

... թամօն
... օրքուաղ
... վ - Եօրգ

— Տօգթօր պաղըրար — Հա անլատըմ ! Նէվ-Եօրգտան ! Բօր-
բուաղ կէմիսինտէ ! Ալթամօն !

— Հաթերաս եէրինտէն սըչսայըպ — Նէ՞, Ամէրիգալը հէ՞ :

— Տօգթօր տէտի — Պէն օնու դուրթարաճաղըմ ! Մէօղ վէրիլիմ !
էվվէթ, շու գօրգուենճըլ մուամմանըն ասընա իրէրիգ :

Հաթերաս օրատէ տիւչիւնիւպ տուրմագտէ իքէն՝ Տօգթօր
տէօնտիւ Ալթամօնուն վիճուտինին եանընա կէլտի վէ դուլանտըղը

տըղգաթ վէ իճրա էթտիլի միւտալաթ սայէսինտէ շու վիճուտէ հա-
յաթ կէլտի իսէտէ՝ հէնուզ իտրաք կէլէմէտի : Եու գատար քի՝ մէր-
դումսաղ օլուպլ՝ անճագ կէօրմէղ, իչիթմէղ վէ սէօյլէմէղ իտի :

— Իրթէսի կիւն սապահայըն Հաթերաս՝ Տօգթօրա տէտի — կիթ-
մէլլիկ !

— կիտէլիմ, Հաթերաս ! Գըղաղըմըղը եիւքլէթմէտիք : Վարալըմ
շու պիչարէյի գըղաղըն իւղէրինէ եէրլէշտիլէլիմտէ՝ կէմիմիղէ կէօ-
թիւրէլիմ :

— Հաթերաս տէտի — Նէ եարար իսէնիղ եարըն : Լաքին էվվէլա
շու ճէնաղէլէրի տէֆն իտէլիմ !

Թանըլմամըշ օլան իքի թայիֆէնին ճէնաղէսի՝ պուզ խանէնին
երզընթըլարը ալթընա թէքրար գօնուլտու, վէ Ալթամօնուն վիճու-
տի եէրինէ Սիմօնուն ճէնաղէսի տէֆն օլունտու :

Իւչ ոէյահլէր քէնտի միւթէվէֆա ըէֆիդլէրինին ըուհու իչիւն
պիր տուա օգուլուպլ՝ սապահըն սա՛աթ պիրինտէ կէմիլէ տօղըու
եօլա չըգտըլար :

Գըղաղ քէլլէրինին իքիսի թէլէֆ օլմուշ օլմաղլէ՝ եէրլէրինէ
Տիւք գօշուլուպլ՝ մէղքիւր հայվան թըպըղ կրօնէլանտա քէլլէրի
կիպի պէօյիւք թահամիւլ իլէ պաշլատը գըղաղը չէքմէյէ :

Քեանունի սանինին ՅԱ ինտէն շուպաթըն ԱԳունա գատար եիրմի
կիւն դարֆընտա՝ ավտէթ հալլէրիտէ հարաքէթ հալլէրի կիպի օլտու :
Եալընըղ շուպաթ այընտա սօղուզ շէտիտ օլուպլ՝ հէր թէրաֆտա պուզ
պէօյիւք սէրթլիք կէօսթէրիլ իտի, վէ հէր նէգատար չօգ ֆէնա
սօղուզլար կէօրտիւլէր իսէտէ՝ ըիւղկեար վէ պօրա եօղուտու :

Կիւնէշ իւք տէֆա օլարագ՝ քեանունի սանի սօնունտա կէօրիւլ-
միւշ օլմաղլէ՝ կիւնտէն կիւնէ զիյատէճէ կէօրիւլմէքտէ իտի : Պէլ ի-
լէ Տօգթօրուն արթըղ մէճալլէրի գալմամըշ վէ հէման քէօր վէ սագաթ
օլմուշլար իտի, հաթտա Պէլ գօլթուզ տէյնէքսիղ եիւրիւյէմէղ իտի :

Ալթամօն սաղ իտի, ֆագաթ թէքմիլէն քէնտինտէ օլմայըպլ՝
չօգ տէֆա դաթի իւմիտ իտէրլէր վէ եօլու իլէ պագարագ՝ այընտը-
րըլլարիտի : Պինաէն ալէյհ պէօյիւք եօրկուսըլուզլա Տօգթօրուն տախի
սըհհէթի ֆէնայէշմէքտէ օլմասը հասէպի իլէ՝ պիրաղտա քէնտիսինէ
պագմասը լաղըմ իտի :

Հաթերաս քէնտի Պրիդինի, եանիյա Յօրվարը տիւչիւնիւր իտի :
Աճէպա նէ՞ հալտէ պուլաճագ իտի ! Աճէպա կէմիտէն նէ՞ վագա՛ա
զուհուր իթմիշ իտի ! Աճէպա ձօնսօն՝ Եանտօնա վէ օնուն թէրաֆ-
կիլլէրինէ մուգալվէմէթ իտէպիլմիշմի՞ իտի ! Սօղուզ բէք շէտիտ օլ-

տուղի ճիհէթլէ՝ աճէպա զէվալլը կէմիյի եադմըշլարմը՝ իտի , վէ եա-
խօտ սէրէնլէր իլէ թէքնէսի օլտուն զըլըմսյըպ՝ սադլանմըշմը՝ իտի :

Հաթերաս՝ պու կիպի թէֆէքքիւրաթլէ բէք ուզագլէրտէն կէ-
միմի կէօրէյիմ տէյու իլէրուտէն եիւրիւր իտի :

Շուպաթըն 24 իւնճիւ կիւնիւ սապահլայըն անսըզտան տուր-
տու : Իւչ եիւզ այադ իլէրիսինտէ պիր գըզըլ այտընըզ կէօրիւնիւպ՝
իւզէրինտէ կէօյլուն գարըլ տիւմանլէրի իչինէ գարըշան տիրէք կիպի
պիր գարա տիւման չալգանմադտէ իտի :

— Մէրգում պաղըրտը — Շու տիւման նէ՞ !

Պու սըրատէ եիւրէյի բարչալանաճադ սուրէթտէ չարբտը :

— Տէֆա բէֆիղլէրինէ խիթապէն — Շու թէրաֆա պագըն՝ ! Պու
նէ՞ տիւմանը աճէպա ! Աէմիմ եանըյօր ! ! !

— Պէլ տէտի — Խայըր , Ֆօրվար օլամազ , զիրա տահա իւչ միւ-
տէն զիյատէ մէսաֆէմիզ վար :

— Տօզթօր — Էլվէթ օտուր ! Լաքին պիր ալամէթի զըյա սէպէ-
պի իլէ պիզէ եադըն կէօրիւնէյօր :

— Հաթերաս իլէրլէյէրէք՝ պաղըրտը — Աման՝ գօշալըմ՝ !

Բէֆիղլէրի տախի զըզաղը Տիւքէ պրադարադ՝ Վարուտանըն
էնսէսինտէն գօշտուլար :

Պիր սա՛աթ սօնրա կէմիյի կէօրտիւլէր : Նէ՞ պագարսըն ! Եա-
ման հալ ! Աէմի պուզարըն օրթաւընտա եանմադտէ ! Պուզար էթ-
րաֆընտա էրիմէքտէ , վէ ալէվլէր թէքմիլ թէքնէյի գարլամըշ օլուպ՝
լօտօսուն էսմէսի իլէ Հաթերասըն գուլաղընա ֆէվգէլատէ չաթըր-
տըլար իչիտիլմէքտէ իտի ! ! !

Պէշ եիւզ ատըմ իլէրուտէ՝ պիր ատէմ տուրմուշ՝ իւմիտսիզլիք-
լէ էլլէրինի եօգարը գալտըրըր , վէ Ֆօրվարը իհաթա իտէն ալէվլէ-
րին գարշուսունտա՝ հիչ պիր չարէ պուլմագսըզ պաղըրըր տուրուրիտի :

Պու քիմսէ եալընըզ օլուպ՝ իխիթիյար ձօնսօն իտի :

— Հաթերաս գօշուպ՝ ինսանըն եիւրէյինի բարչալայաճադ սուրէթ-
տէ աճը աճը պաղըրտը — Աման կէմիմի գուրթարըն ! Աէմիմի ! ! !

— ձօնսօն ճէվապէն — Սէնմի սին , Վարուտանըմ , սէն մի՞ ... Տուր !
Իլէրի կիթմէ !

— Հաթերաս դուզուպանէ վէ տէհշէթլի պիր սէսլէ -- Նէ՞ տիր
պու հալ !

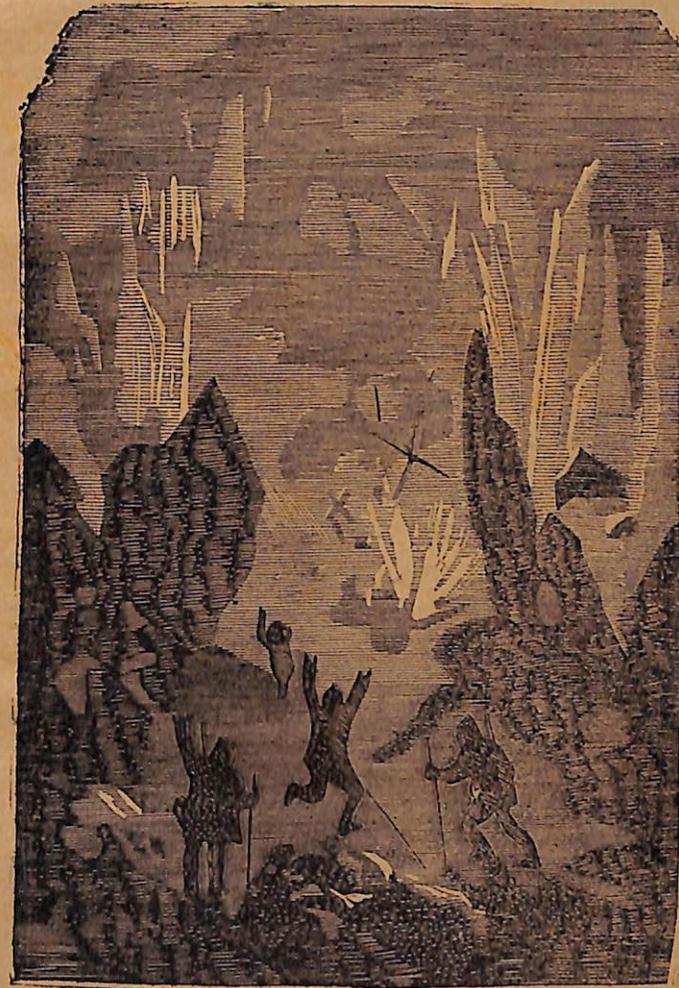
— ձօնսօն ճէվապէն՝ — Ահ՝ չարկընլար ահ՝ ! Գըրգ սէքիզ սա՛աթ-
տան պէրիտիր քի կէմիյի թութուչտուրուպ՝ կիթաիլէր !

— Հաթերաս — Էյվահ՝ , Էյվահ՝ . . . Ալահ պէլալէրինի վէրսին ! ! !

Օլ վադըթ պիր կիւրիւթիւտիւր գօբուպ՝ զէմին սարսըլարադ՝
պուզ տաղար տէվըրիտի , վէ պուլութլարա գատար պիր գարա տիւ-
մանտըր տիքիլիպ՝ Ֆօրվարըն պարութ մահղէնի բաթլամըշ օլմաղլէ՝
զէվալլը կէմի պիր աթէշ տէրեսսընտա նիհան ու բիւնհան օլտու :

Պու սըրատէ Տօզթօր վէ Պէլ տախի Հաթերասըն եանընա եէ-
թիչտիքլէրինտէ՝ մէրգում հէման ֆըրլայըպ՝ բէֆիղլէրինէ պիր էօրֆ-
լիւ սէս իլէ տէտի :

« Էյ տօսթլարըմ ! Խայընլար գալմըշլար , անճադ գալպի օատըզ



օլանլէր հէր հալտէ արղուլէրինէ մուսաֆֆադ օլաճաղլար ! ձօնսօն
Պէլ , սիգտէ ճէսարէթ ! Տօզթօր , սէնտէ իլմ ! Պէնտէ տախի իթի-
գատ վէ իման օլտուդճա՝ Պութալը Շըմալ իչթէ էօնիւմիւզտէ ! Իչի-
միզէ ! Հայտէ , պագալըմ , իչիմիզէ !

Հաթերասըն ընֆիզլերի՝ մերդումուն շու պէհատըրանէ թավ-
րունու կէօրտիւքտէ՝ վէ արսլան կիպի քէլամլերիէի իշիթտիքտէ՝ սօն
տէրէճէ քէսպի ճէսարէթ վէ հայաթ էթտիլէր :

Պունունլա պերապէր Գութպ սէմթլերինին օլգատար իշերի-
սինտէ , Եանիյա՝ սէքսէնինճի տէրէճէտէ Եալընըզ վէ շարէսիզ , հէ-
ման զայպ օլմուշ վէ ալէմին խաթրընտան չըզմըշ օլան տէօրթ ըն-
ֆիզլեր իլէ՝ էօլիւմ դաբուլարընտա պուլունան խասթէնին շու հալ-
լերի՝ նէ տէրէճէ մուճիպի տէհչէթ ու վէխամէթ օլտուղի ազատէյի
թարիֆ վէ պէյանտըր :

Պիրինճի դթանըն սօնու



100

100

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0545424

